

سنائن ڌرم سڀا جا ڇپايل پستڪ وڪري لاءِ موجود

سنائن ڌرم سڀا جا پستڪ	سسٽم ساهتيه جا پستڪ
۰-۰۰ ۱. مڌو سنار ۸ ياڳڙا	۲-۸۰ ۱. شريمنڊ يا گوڻ ۱۰ مورتن سان
۰-۰۰ ۲. لڏا لڏا ۱	۱-۰۰ ۲. ٽلسي ڪرت رابڙن ۵۰
۰-۰۰ ۳. راج لڪشمي ۴ ياڳڙا	۲-۰۰ ۳. محنت ۵۰ يا رت ۳۰
۰-۰۰ ۴. آدرش دهمتي ۲ ياڳڙا	۱-۰۰ ۴. مڌيارت ۵۰ مڌان مورتن ڪجهه جلد
۰-۰۰ ۵. باب پرائيڊجيت ۲	۰-۸۰ ۵. ستي ساوتوي ۱۲ مورتن سان
۰-۰۰ ۶. سڄاڳڻ هر ياڳڙا	۰-۸۰ ۶. شريمنڊ يا گوڻ ۳۲ مورتون
۰-۰۰ ۷. سنڌري ۲	۰-۳۰ ۷. " " ڪپرو پنو
۰-۱۲۰ ۸. نول لڪشمي	۰-۸۰ ۸. مڌواگر رما ۵۰ ۲۰۰ لڪشمي
۰-۱۲۰ ۹. مڌو مارشل لا مورتن سان	۰-۳۰ ۹. گوڙ ۵۰ ۲۰۰ سنڌي
۰-۱۲۰ ۱۰. پڳت مالا پورون يا گوڻ مورتن سان	۰-۳۰ ۱۰. گوڙ ۵۰ ۲۰۰ بران گرمڪي
۰-۸۰ ۱۱. پڳت مالا پورون يا گوڻ مورتن سان	۰-۳۰ ۱۱. ڪٿا سنڌا ۵۰ ۲۰۰ مورتن سان
۰-۸۰ ۱۲. مڌو پتور	۰-۲۰ ۱۲. ڪٿا " " مڌان
۰-۸۰ ۱۳. مڌو ڪتس	۰-۳۰ ۱۳. ڪٿا " " گرمڪي
۰-۸۰ ۱۴. ستي لڪشمي	۰-۳۰ ۱۴. اهرت فل (ايشور ستوتون)
۰-۸۰ ۱۵. مڌو ٽاري	۰-۴۰ ۱۵. ويا ڪان ۵۰ ۲۰۰ ڪر
۰-۸۰ ۱۶. سلو جڏا	۰-۳۰ ۱۶. مڌا ۵۰ ۲۰۰ ۱۲۰ جي فلاستي
۰-۶۰ ۱۷. پگري جو سڌار	۰-۲۰ ۱۷. صحت جو مالڪ
۰-۶۰ ۱۸. شل جڏا	۰-۲۰ ۱۸. شرا ۵۰ ۲۰۰ ڪر ڪن ۵۰
۰-۳۰ ۱۹. نتڻو	۰-۱۰ ۱۹. ايشور ۵۰ ۲۰۰ ڀان
۰-۳۰ ۲۰. وڻشا ٽالڪ	۰-۳۰ ۲۰. نمتي رتن
۰-۳۰ ۲۱. خوفناڪ جوري	۰-۸۰ ۲۱. نل ۵۰ ۲۰۰ ڀينتي
۰-۳۰ ۲۲. لسٽو عربي سنڌي	۰-۱۰ ۲۲. برتر هتڪ

نوٽ:- رڳو ڪيبلرن کي ۵۰ ۲۰۰ اربن جي ڪٿن تي سنائن ڌرم سڀا جي پستڪن تي ۵۰ ۲۰۰ اسڪڙو ڪميشن ڏي

تيجورا م روچيرا ڌرم ما - بسڪن مارڻ جو حقد :-

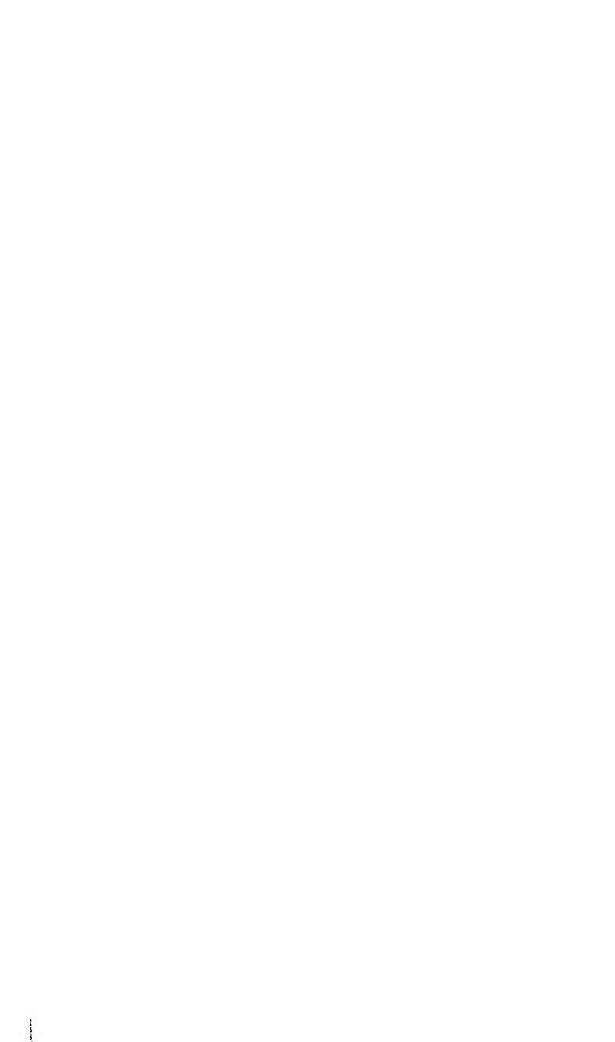
سمادڪ سنائن ڌرم برچار ڪ پتر ڪرا جي .

ڀڳوان جي ماڻا ڏسي مارڪنڊيهر جو شهر بند وڌيڪ ۽ پنهنجا ڪنهن ۽ ۲۳

تڏهن ٻالڪن روپ ڀڳوان پنهنجا سواس ڇڪيا ۽ جهنڊا ڪري مارڪنڊيهر
انجني مڪر کان آندڙ گهوڙي ويو. اتي وڃي هر ٿوري آڪش، سورج، چنڊ، مهل
ست ديب، نوڪنڊ، ڏم ڏميون، وڻ، تلاءُ، ٺٺو، سمنڊ ۽ ٻياڙ مطلب
تر ساري دنيا جون سڀ شيون ڏسي موجب هر ٻيو ڇڏڻ سواس ڇڏڻ
وقت مڪر کان ٻاهر نڪري آيو ۽ جڏهن ئي پاڻياڻ تر ٻالڪن کي منجهس هر
ڪٽي پيار ڪري ان، تنهن ئي اهو ٻالڪن روپ ۽ ماڻا روپ جل وغيره سڀ
انتر ڌان ٿي ويا ۽ پاڻ کي ساڳئي طرح ڏيئي جي ڪناري تي ڏٺا.
پوءِ سمجهيا ته هن گهوڙي کان وڌيڪ وقت نه لڳو هوندو.

هاڻي مارڪنڊيهر ماڻا روپي مها ٻولي جو تما شو ڏسي، ڏيان هر ٺارائڻ کي ويٺي
ڪئي ته ”هي ديوانا! هونڪان اُٻاڻ ٿيو جو اوهانجي ماڻا ڏسي لاءِ
ور گهرين. ٻالا جنهن ماڻا کي برهما ۽ ٻيا ديوتا به نٿا ڄاڻي سگهن،
وڏا وڏا رشي منهنجي گيان ۽ مٿاڻائون ان ماڻا هر ڦاٿل رهن ٿا، اُتي
منهنجي ڇا مڃال آهي جو اوهانجي ماڻا جو پيد ڄاڻي سگهان. آه
اهڙي وردان گهرڻ ڪري ڦڪو ٿيو آهين، انلاءِ منهنجو اُٻاڻ
ڪيا ڪريو.“ ائين خيال ڪندو هو ڀڳوان جي ڏيان هر لهن ٿي ويو.

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري سوت جي جوڻ لڳو ته ”هي ريشرو!
ڀڳوان جي مها ڄاڻ واسطي هرڪو ننڍو وڏو پنهنجي طاقت آهر
ماڻهن ڪريئون، هرڪو پنهنجي پيد کي نٿو سمجهي سگهي. جنهن به
ان پيد جي ڄاڻ لاءِ تبي منهنجي، تنهنجو اڄ تاءِ ڪو به بتو ڪونهي.
هاڻي مارڪنڊيهر رشي ٻاهت بهي ڪڙي ڳالهه ٻڌايان ته توه ڪڙي
ڏينهن مها ديوتا روتي سان پيل تي چڙهي ڪيترا گڻ ساڻ ڪري پئي ويو،
ته رات تي به روتي مارڪنڊيهر کي ڀڳوان جي ڏيان هر اهڙي طرح
لهن ڏٺو، جڏهن سمنڊ جو هاڻي دوان لڳڻ ڪري چرندو هرندو نه آهي.
پاروتئي تڏهن مها ديوتا کي ڏٺو جوڙي مارڪنڊيهر کي تبسما جي ڦل
ڏيڻ لاءِ ويٺي ڪئي. مها ديوتا جوڻ لڳس ته ”ٻياري! منهنجي ڪنهن
شيءَ جي اڃا ڪانهي. ٻيڙي ۽ هرئي چرڻ جي ڏيان ڪا نواب و
هونڪي ڪجهه به نٿو سمجهي. پر تنهنجي جوڻ ڪري مان ٻي ٿو
ساڻس ٻاهت جيت ڪريان جو جو ساڻن ۽ مٿاڻن جي سنگ ڪرڻ

ٿيندو، مگر هو ٻارمن ورمين جي عمر ۾ مري ويندو. ”اوه ٻڌي رهي
 وينتي ڪٿي ته ”مون کي پتر سو ٻڌا ٿئي سبي، پوءِ جي تو ٻارمن
 ورمين جي عمر ۾ مري ويندو ته حرڪت نه آهي، آه اُنوقت صبر ۾
 رهندس.“ جڏهن ڏيو ٿاڻن جي آشير واد سان ۾ڪنڊ کي پتر ڄاڻو،
 تڏهن ان سندس نالو بارڪنڊير رکي ڏاڍيون خوشيون ڪيون.
 جڏهن ڇوڪر ٻارمن ورمين جو ٿيو، تڏهن سندس باقا بقا وٺي روئڻ
 لڳا. بارڪنڊير انهن پٺي کي روئندو ڏسي کانئن روئڻ جو سبب
 پڇڻ لڳو. انهي تي هو چوڻ لڳس ته ”مي پترا تنهنجي ۾ڻ جا ڏينهن
 ويجهڻا اچي پترا آهن انهي لاءِ ٿا روئون.“ بارڪنڊير تڏهن چوڻ
 لڳن ته ”اهڙو ڪو اُٻا ۽ آهي جنهن ڪرڻ سان مان بهي سڳيان؟“
 باقا بقا وراڻي ڏنيس ته ”پچا! ٿاڻين جي ڪري ان جيوجا سڀ
 ڪم راس تي سڳين ٿا.“ ايترو ٻڌي بارڪنڊير هن ۾ڻ وٺي ويو، جتي
 وڃي ٿاڻان جي تپسيا ۽ ڌيان ڪرڻ لڳو. جڏهن ائين ڪندي
 ڪندي کيس ڇهه منوٽر گذري ويا، تڏهن اندر وڃي ويجهاريو ته
 هن ٻارمن جي تپسيا ڪري منهنجو اندر آسڻ ڪونهي ويندو، جنهن
 ڪري بارڪنڊير جي تپسيا ۾ ٻيڻڱ وڃڻ واسطي ڪاهيو،
 بسنت رڻو، گذرو ۽ اُٻرائون موڪليا. پراڻه ڪال جو جڏهن
 بارڪنڊير اڳتي موٽي ڪيو، تنهن ٻيل اُٻرائون سندس سامهون
 اچي ٽاچ ڪرڻ لڳيون. گذرو ساز وڃائي قسمن قسمن راڳ
 راڳيون ڳائڻ لڳا. ڪاهيو ڪوئل جو روپ ڌاري ڪام روپي
 ٻارن منيو ۽ بسنت رت جي ڪري باغ باغيچا ٻار تي ويا. ٿڌي ۽
 خوشبودار هوا جي مير لڳڻ لڳي. پنهنجي پنهنجي ڪڙني اُٻرا
 جو ڪپڙو مٿي کڄي ويو ۽ هو ۽ اڳواڙي بدن ڪينهن اُڃا ٿيندي
 بارڪنڊير وٽ اچي پئي، پر بارڪنڊير جو ذرو به جت ڄاڻان
 نه ٿيو. جڏهن گهڻين تبصرون ڪرڻ سان ڪاهيو ۽ اُٻرائون ڪجهه
 به ڪري نه سگهيا، تڏهن سراپ جي ٻڌ کان ڪنڊا اندر
 وٽ موٽي آيا ۽ اچي ٿي چوڻ لڳا ته ”پچا! اها تبصرو زور
 رهي تي ٿي ٿي سگهي.“ انهيءَ ٻي به ڪيترا ورهه بارڪنڊير

شام سندر جي پوئين ۾ مڱن ٿي اتر گئي کي پراڻت ٿيو. حڪمي ۾
 پڳر تيسائون ٻنهن ۽ ڪموتن سهرڻ سساري مندر ڪن ٿا، تن مان
 ڪي تر ڪنهن مطلب پوري ٿيڻ جي ارادي سان ٿين ٿا ۽ ٻيا ڪنهن
 سواءِ مطلب جي آهن. مون اوهان کي ٻنهي قسمن جو حال ٻڌايو. ارڙهن
 پراڻن ۾ شريعت ڀاڳوت سڀني کان اتر آهي. هاڻي ارڙهن پراڻن
 جا نالا ۽ ٿو ٻڌايان ۽ هي آهي. ۱. پرم پراڻ، ۲. بند پراڻ،
 ۳. وشتو پراڻ، ۴. شو پراڻ، ۵. لنگر پراڻ، ۶. گرڙ پراڻ، ۷. ٺارڻ پراڻ،
 ۸. اگني پراڻ، ۹. اسڪند پراڻ، ۱۰. پوش پراڻ، ۱۱. پرم وٿوروت
 پراڻ، ۱۲. مار ڪند پراڻ، ۱۳. وارا پراڻ، ۱۴. ميسر پراڻ،
 ۱۵. ڪورم پراڻ، ۱۶. برهمن پراڻ، ۱۷. نرسنگه پراڻ ۽ ۱۸. ڀاڳوت
 پراڻ. انهن سڀني پراڻن ۾ پرمشور جا ڳڻ درجن ٿيل آهن.
 شريعت ڀاڳوت ۾ خاص ساڻوڪي ڌرم ۽ ڀاڳوت ڳڻ وڌو ۽ اس جي درجن
 ڪيو آهي، سو سڀ مون اوهان کي ٻڌايو وڌيڪ جا ٻڌڻا ڳورو ٿا؟

سڪاد ڪي رهن ايندو ٻڌي ڀاڳوت ”هي سوت جي بهارا ۽
 اوهان ڀڳوان جا ڳڻ ۽ هر پراڻي اسان کي ڪوتارت ڪيو شل ڳڻو
 وقت جهڙا رهو. هاڻي اهو ٻڌايو ته اسان جي ڪل ۾ مار ڪند پهر،
 پرمشور جي ڪهڙي ماءُ ڌسي شام سندر جو درشن ڀاڳوت ۽ وڌو ۽ اس
 وڌن کي ڪن ڌار ڌار درجن ڪيو؟“ سوت جي جواب ڏنو ته
 ”مي رشترو! ڇڏن برهمن ڌنو ته ڪاڇڙ ۾ آهي پهندي ڪوروتي
 مڱن سب سب وڌ ٻڙي ۾ سڳندو، ٿڌن برهمن جي ويهڻي تي ٺارڻ
 وڌو ۽ اس جو اوتار وٺي سڀني وڌن جو نت ڪندي، اُنهن جو خدا
 خدا اڻو رکي پهندي ششن کي ٻار ٻيو.“ اهو ٻڌي رشي جوڻ لڳا
 ته ”بهارا ۽ ٻڙيءَ اسان کي اهو ٻڌايو ته مار ڪند پهر هيڏي وڏي
 سر ڪنن ٻاڻي؟“ سوت جي جوڻ لڳو ته ”مار ڪند نالي هڪڙو رشي
 جو جنم کي ڪو اولاد ڪونه هو. ڇڏن هن اولاد واسطي ديوتائن
 جي نالي ڌرم مون ۽ تسيما ڪئي، ٿڌن ديوتائن کيس درشن ڏيئي
 چيو ته ”مي رشي! تنهنجي صيب ۾ پتر ستن لکمل ٿي ڪونهي، پر
 تو جا هٿري تسڊا ڪئي آهي اُنهي ٻوڙو سان توکي هڪڙو پتر

هو، ان ۾ وڃي ڇاري تڪشڪ جو ڪهڙو ڌوڻ؟ تڪشڪ اهرت ٻيڻ ڪري
هر ٿي سگهي ۽ توکي جو اهو وهر ويٺل آهي ته تڪشڪ جي ڏنگڻ
ڪري راجا پريڪشت جو مريو ٿيو سا ڳالهه عقل کان ٻاهر آهي. جنهن ته
هرڻ جيئن، ڊڪر سکر، ڇاڇي لاپ سڀ ايشور اڃا ۽ پنهنجي نصيب
موجب ٿئي ٿو. ڏوسن ساري جو باد لڳڻ، پاڻي ۾ ٻڏڻ، حثيارن
سان هرڻ، نانگ جي ڏنگڻ، ڌڪ ڦٽ لڳڻ، جاء ڪرڻ، زهر ملڻ ۽
ٻين ۾ ڪيترن قسمن سان، جنهن سندن نصيب ۾ لکيل آهي، هن ٿا
۽ ڪونه ڪونه ٿي وڃي ٿي ٿو، جنهن ۾ مريو جو ڪوبه نالو ڪونه
ٿو وڃي. ساڳئي ريت پنهنجو پتا ۾ برار ٻڌ موجب تڪشڪ نانگ جي
ڏنگ سان هري وڃي مڪتي ٻڌ کي پتو. توڻيگناهه ڌڪڙي تڪشڪ جي
بدلي ڪروڙين نانگ ساڙائي ماري، جو تو جهڙي ڌرم ٿا لاء واجب
نه هو. پاڻي ڪري پنهنجو ڪروڙ ڏرو ڪريو ۽ اهو ٻيهر نه
ڪريو. پريڪشت جو مريو سندس برار ٻڌ کان سمجهو، باقي نانگن کي
نه ساڙيو. وڃي ڪريو ته ڪوبه ڪنهن جي مارڻ سان نه ٿو هري،
آدمي کي جو اهو آهيان رهيو ته مون فلاڻي کي ماريو يا جيتو سو
ادا ان جي پيسه ٿي آهي. اهو سڀ ناراض جي دس آهي ۽ ٻئي
۾ طاقت ٿي ڪهڙي آهي جو دم مٽي سگهي.

ورسپتي جو اهو اهديش ٻڌي راجا جنمبجي کي گيان پيدا ٿيو
۽ براهمڻن کي ڇاڙهي ڇي آهستي وڃڻ کان روڪيا. ٽڌن تڪشڪ
کيس اهو وردان ڏنو ته ”هن کان پوءِ پنهنجي ۽ پنهنجي نالي جو
جيڪو سمرڻ ڪندو، تنهن کي ڪوبه نانگ نه ڏنگيندو.“ پوءِ اندر ۽
ورسپتي تڪشڪ سميت راجا کان هڪلائي روانا ٿيا.

شري سوت جي شونڪا ڊڪن رهن کي جوڻ لڳو ته ”اندر ۽
ٻين ديوتائن کي ڳڻان جي آڱيا آهي ته منشي جهڙو ٻيهر ڪري ٿو
کيس سورگر ڏين ۽ باپ ڪندڙ کي ڌرم ڇڏي ڪرڻ موجب ترڪ
هڪائي. جي منشي ڳڻان جو ٻيهر ۽ سمرڻ ڪن ٿا تن کي برهمڻوڪ
۾ جاء ملي ٿي، پر ڳڻان جي ترڪ ٻوڙا ڪندڙ وڪنڻ ۾ وڃي
ٻيهر ٻولي ٿا ۽ سکر پوئين ٿا. راجا پريڪشت به ڳڻوت برار ٻڌڻ ڪري

هوءَ براهمڻ ۽ رشن کي گهراڻي ۾ ”اهڙو ڪو ڀڳت ستمو، جنهن ڪري دنيا مان نانگ نانگ جي ذات جي ڄاڻ ٿي وڃي.“ براهمڻ ٽنهن سڙي ڀڳت جي صلاح ڏنس، جنهن سڀني نانگ ٻاڻڪان ٻاڻهي اهي سڙي وڃن. جنميجي ٽنهن ڪڙي وڌوان براهمڻ کي آڇاڙي ٻڌائي اهو ڀڳت شروع ڪيو. منترن جي اثر ڪري آهستي آهستي ٽنهن وقت هزارين نانگ متان متان اهي اگني ڪندڙ ڀڳت ۽ سڙي لڳا.

هڏن انويت ڪروڙين نانگ ان ڀڳت ۾ سڙي مڙا، ٽنهن ٽڪڙن پنهنجي پراڻن جي ڊب کان اندر جي شرن وڃي اڪو ۽ ڀڳت ڇڏي ۾ نه آيو. جنميجي براهمڻ کان پڇيڻ لڳو ته ”مها راجا! ٻه سڀ نانگ سڙي مري ويا، پر ٽڪڙ جو اڃا تاهه ٻڌو ڪونهي سو ڇو؟“ براهمڻ جواب ڏنس ته ”ٽڪڙ اندر راجا جي شرن درٿي آهي، تنهن ڪري اڃا تاهه نه اچي سگهيو آهي.“ جنميجي ٽنهن کيس چوڻ لڳو ته اندر ۾ ٽنهن اسانجو دهن ڇڻو، جنهن ٽڪڙ کي آسرو ڏنو آهي. اها اونهي منترن ۾ اهڙي طاقت ڪانهي، جو اندر ۾ ٽڪڙ سميت مٽ اهي سڙي مري وڃي.“ براهمڻ چيس ”مها راجا! ايترو ڪري تان منترن ۾ هرڪا طاقت آهي. ماضي ۾ ڪر نه ڪريو اسين اونهي چوڻ موجب ڪم ڪريون ٿا.“

ڇڻ ٿي براهمڻ اهو منتر پڙهي اگني ڪندڙ آهستي وڌي، ٽنهن راجا اندر سڦاسڻ سوڌو، جنهن مٿ ٽڪڙ لڪو ويٺو هو، لڏي لڳو. اهو حال ڏسي واسوڪي نانگ جي رائي آستڪ، ورمستي کي چيو ته ”مها راجا! ڇڪ ٽنهن ۾ وقت ڪا سڀا نه ڪندا ته اندر، ٽڪڙ سميت اگني ڪندڙ ڀڳت ۾ سڙي مرن ٿا. ورمستي ٽنهن آستڪ کي وڏي ڀڳت ڇڏي ڀڳت ڪرائي وارو انگرس براهمڻ، جو سندس ڪل مان هو، تنهنڪري جاءِ ته ”آهستي وڌي ۾ ٿوري دير ڪري پورن آهستي جي ڏکڻا جنميجي کان گهر، جنهن ڪري ٽڪڙ ۽ اندر جا پراڻ بچن.“

ورمستي ۽ آستڪ گهڻي وڌائي ڪرڻ کانپوءِ جنميجي کي چيو ته ”هي راجا! براهمڻ جي سڙي ڪري پريڪش جو مڙو لڪيل

ڪي چڱو ٻارو ڪري سگهيا نٿو. ”براهمن تڏهن چوڻ لڳس ته ”جڳو! سمجهه
 ته مان تڪشڪ آهيان. مان هن وڻ ڪي ڏنگيان ٿو، تنهنڪي جيڪڏهن
 ساڻو ڪيئن ته سمجهندس ته راجا ٻريڪشت جو به زهر لاهي سگهندو.“
 ڪشيپ تڏهن چوڻ لڳس ته ”بيشڪ! تون ڪنهن به وڻ ڪي ڏنگ.“
 ايترو ٻڌي تڪشڪ هڪڙي بهرجي وڻ ڪي ڏنگيو جو ڏنگهه جي زهر
 کان سڙي رک ٿي ويو. ڪشيپ سمجهيوني، منتر پڙهي، جڻن ئي دل
 جو چنڊو وڻ تي هنيو، تنهن رک مان اهو ساڳيو وڻ هٿن تائين
 سوڌو تيار ٿي ويو. اهو حال ڏسي تڪشڪ نانگ بهجي ڪشيپ ڪي چوڻ
 لڳو ته ”پيارا ڇا! توهين ڇا جي اميد رکي ٻريڪشت جو زهر لاهڻ ٿا وڃو؟“
 ڪشيپ تڏهن چوڻ لڳس ته ”هي براهمڻ! هڪڙي ڌرماتما راجا ڪي،
 جنهنڪان ڪيترن منهن جو پاو ٿئي ٿو، جيئرو ڪري منهن گهريل ڏن
 حاصل ڪندس.“ تڪشڪ تڏهن چوڻ لڳس ته ”پيارا ڇا! اوهان ڪي
 جيڪڏهن ناٺي جي گهرج آهي ته مون کان وٺو.“ ايترو چئي تڪشڪ
 ڪشيپ ڪي هن گهريو ڏن ڏنو، جو وٺي هو پنهنجي گهر وٺي آيو.
 هيڏانهن تڪشڪ هسنا پور وڃي هڪڙي ڪينٽين جو روپ بندجي
 هڪڙي ڦل بهرجي ويٺو ۽ اهو ڦل براهمڻ راجا ٻريڪشت ڪي ڏنو.
 ڪينٽين روپ تڪشڪ ڦل مان نڪري جڻن ئي ٻريڪشت ڪي ڏنگيو،
 تنهن ئي راجا جو شير سڙي رک ٿي ويو ۽ سندس پڪتي ٿي ويئي.
 پوءِ تڪشڪ اتان هليو ويو. اهو حال ڏسي اُتي ويٺل سڀ روين لڳا.
 جنهنهه پنهنجي پٽا جو شاستر موڊ ڪريا ڪرم ڪرڻ لڳو.
 جنهن بعد منترين کيس تخت تي وڃاريو.

جڏهن جنهنهه ڪي ٻارهن سال گادي تي ويٺي گذريا، تڏهن
 وزيرن کان پنهنجي پٽا جي مرن جو حال تڪشڪ نانگ جي دواران
 ٻڌي ڪاوڙجي چيو ته ”شرنگي رشي جي سراپ ڏهن ڪري تڪشڪ
 منهن جي پٽا ڪي ماريو تنهن به ته سندس ڪوبه ڏوڪ ڪونه هو، به
 ڪشيپ ڪي جو ناٺو ڏيئي رات تان هٽايائين، تنهنڪري مان کيس
 پنهنجو دهن چاٺي پٽا جي بدلي وٺلاءِ نانگن جي سڃي ذات ڪي
 اهڙي طرح ساڙندس جو وري نانگن جو هجڻ به دنيا به نه رهي.“

۱۶ راجا بریکشت کي گمان اچو ۽ پڙوان جو ڏيان ڪرڻ

داد گيري. ۽ نه رهندي. مي اهرت رڌي ڪٿا جا وون توکي ٻڌائي
- سڃي من - ان پڙمن ۽ ٻڌن وارا ضرور مڪتي ۽ پاڻيندا.
شري سوت هي شوڪادڪ رهن کي چوڻ لڳو ته ”مي رهنو
جڏهن ستن ڏينهن ۾ شري پڙم ۽ گوت ٻڌي راجا بریکشت جو اگمان وٺيو
ويو، پوءِ اها کي شور کان الڳ ۽ رهندي حاصل ڏسڻ لڳو ۽ شري جي
پرست منجهي جهتي ويئي. تڏهن هو شري شڪندو جي ٻڌاڻي تي
وڌي - ان پڙم ڪري چرل تي ڪري، ست جوري ڏينتي ڪري
چوڻ لڳو ته ”مي سوامي! اودان منهنجو شڪ ۽ شوڪ ڇڏائي
اڌار ڪيو. سم آهي ته ٻڌاڻي اڳي منهنجي ڪري، جو ماڻا ۽
استري رڌي مون جي انڌي ڪوم ۾ آهي. گمان رڌي رسي
سان ڪٿي پوءِ گرهار آيا. من ۽ اڳوٺ کي، منهنجي وچ توڙي
آخر ۾ شري ڪرڻ پڙوان جا جرم لکيل آهن، ٻڌي منهنجو من
هر چرل ۾ لس تي ڏو آهي ۽ منهنجي ڀلي مونکي نڪش ڪري
ڏنگڻ ۽ منهنجي مڙ جو ڪور شوڪ ڪوئي. مونکي ڀلي آڱا
ڪريو ته مان ڳاڙهي ٻڌاڻي ٻڌي ڪري - رهندي جي چرل جو
ڏيان لڳان.“ شري شڪندو جي ٻڌاڻي راجا جي اڏاڳالهه ٻڌي
کس اٿس ڪرڻ لاءِ آڱا ڪئي.“

اهڙو ٻڌي راجا بریکشت اکيون بند ڪري شري ڪرڻ جو ڏيان
ڪرڻ لڳو. شري شڪندو جي ۽ ٻڌاڻي اڳي منهنجي منهنجي
شعاع ڏانهن ملا ويا. حوڻ ٻيل نڪسڪ ڏانهن ٻڌاڻي جو روڊ ڌاري
راجا کي ڏنگڻ لاءِ ڪيو، اٺوڪ ڪشپ رهي ۾ سب اوڻيون
(دوانون) - اڻ ٻڌي، راجا بریکشت کي ڄڻي ڀلي ڪرڻ لاءِ گهران
ڪيو. وات تي نڪسڪ روڊ ٻڌاڻي ڪشپ کي ڏسي ٻڌي لڳو ته
”مي رسي! ڪٿا ٻڌو توو ڪس؟“ ڪشپ وراڻي ڏيس ته ”ٻڌاڻي!
نڪسڪ ڏانهن راجا بریکشت کي اڄ ڏنگندو، تنهنڪري اڻسجي زور
لاڻ لاءِ مستجاب ورتو.“ ٻڌاڻي روڊ ٻڌاڻي تڏهن ڪشپ کي چوڻ
لڳو ته ”تون نڪسڪ جي ڏنگيل کي ڳوليو ڪري سگهندي؟“ ڪشپ
تڏهن چوڻ لڳس ته ”نڪسڪ ته ڇڏيو ڪوئي ۾ قسم جي ڏانگ ڏنگيل

شڪديو جو راجا پريڪشت کي چئن ورڻن ۽ آشرمن ٻايت ٻڌائڻ لاءِ

ايتري قدر ڇڏائي ويندو جو هڪڙي مڙهيان کي به مشڪل ڪاڌو
ڏيئي سگهندا. سنياسي پنهنجو ڌرم ڪرم رڳو ڀاڳوين ٻيڙن کي ئي
سمجهي خوش ٿيندا. هي راجا! جڏهن ايترو گهڻو پاپ ٿيندو، تڏهن
ڀاڳوان ڌرم جي رکيل لاءِ سميل ديس ۾ گور براهمن جي گور ڪلاڪي
اوتار وٺندو ۽ هزارن راجائن ۽ اڌرمين کي ماري ناس ڪندو.
جڏهن اُنجي درشن ڪري باقي بچيل آدمين کي گيان ٿيندو،
تڏهن هو پاپ ڪرم ڇڏي ڌرم سان هلندا. انڪانپوءِ اُن سورجمن
بعد ستاجي ايندو، جنهن ۾ سڀ ننڍا وڏا ڌرم ڪندا رهندا. ستاجي
جي شروع ۾ راجا ديواني جو بدريڪاشرم ۾ ۽ راجا هروت
مندر اچل هروت تي تپسيا وينا ڪن سي چندروني ۽ سورجوني
ڪل کي پيدا ڪندا. آها! هيترا وڏا وڏا راجائون ٿي مٽي ۾
ماي ويا. ٻلائي برائي ڪانواءِ ٻيو ساڻن ڪجهه به نه ويو. افسوس!
هي شريز مرن کانپوءِ ڪنهن به ڪم نٿو اچي پر خاڪ ٿيو وڃي.
جيڪي منشي ان ناس ٿيندڙ شريز کي ٿلهي مٿاري ٿيل واسطي جيو
ماري کائين ٿا، تنهن کي ڪيتري قدر نه مورڪ سمجهڻ گهرجي. جڏهن
هڙا هڙا برتاپي راجائون به گري مري ويا ۽ رڳو ڪيرتي يا اُپڪيرتي
بنديان رهجي وين ۽ هي شريز جو لکن ٽڪڙيون تي به قائم نٿو رهي،
تڏهن منشي کي گهرجي ته شريز ۽ سنسار جي هريت ڦٽي ڪري
امنڪار تياڳي هري چرطن ۾ ڌيان لڳائي ٻرميشور جو ٻچن، سمرڻ
۽ ڌيان ڪري يواگر پار لنگهي. اهو منشي شريز پاڻ جو ڦل آهي ۽
نه ته تر به ڏاڍو پڇتائڻو هوندو. هي راجا! تون وڏو ڀاڳوان آهين
جو انت سمي ٻرميشور جي ڪٿا ۽ ليلا ٻڌڻ ۾ هن لڳو اٿيئي.

هي راجا پريڪشت اڃا ڪي راجائون هن جي راج ۽ ڌن ڪسڻ
جي اڇا رکي يا بتا بهتر ۽ ڀائري پاڻ ۾ وڙهن هن ٿا، تن ئي هرتوي
کلي جوي ٿي ته ”ڏسو! ڪهڙا نه مورڪ آهن جو منهنجي مالڪ ٿيڻ
لاءِ پاڻ ۾ وڙهي موت جو گراس ٿين ٿا.“ پنهنجن وڏن جو هن
ڏسي به سنساري ترسڻ نه ٿا ڇڏين. جيتري محنت برائي هرتوي،
دولت ۽ استري ڪسڻ واسطي، پنهنجي برائي جي ساجهه نه رکي

۱۰ شري ٺڪڻ جو راجا پريڪش کي ڪاٺڙي جي حالت ٻڌائڻ

پوئجي اڳي ئي مري ويندا. ڪاٺڙي جي پيچاڙي ۾ گهرو اڏرم ٿيڻ
سڀ دنيا ۾ وڏن ورهس کان مٿي ڪو به جيئرو نه مري سگهندو.
اڏرو ڪو به ڪرور ٿي ۽ پرتابي راجا ڪو نه ٿيندو، جنهنجي آڱيا
پيا سڀ راجائون سمجهن. جنهنوت ٿورو ئي ملڪ هوندو سو پاڻ کي
وڏو پرتابي سمجهندو. پرتوڻي ۽ ڌن واسطي راجائون، پاڻ لڙندا ۽

اسڪند بارهون

راجا پريڪشت شري شڪد بوجي مهاراج کي چون لڳو ته ”هي
 سوامي! اوهان ٻڌا پوءِ جنهن ڏينهن کان شريڪرشن وٺڪن ٻڌاريو،
 تنهن ڏينهن ستير ۽ ڌرم سنسار مان هليو ويو ۽ اٺڪا پوءِ ڪوبه اهڙو
 ڌرماتما راجا ڪونه ٿيو جو ڌرم کي قائم رکي. هاڻي ڪرپا ڪري
 ٻڌايو ته پوءِ تڏهن ڪهڙي ڏينهن ۽ ڪهڙي ڏينهن ۽ ڪهڙي ڏينهن؟“ شري شڪد بوجي
 چيو ته ”هي راجا پريڪشت! شيا م سندر جي ٻڌارڻ کان پوءِ ڪلاچڳهه آيو
 ۽ ڪهڙي ڏينهن جيڪي راجا ٺهڻ ٿيا تن ڌرم ۽ ستير تيا ڳي ڇڏيو. ٿوري
 عمر سبب ڪو ڄڻو ڪرم ٿي نٿي سگهيو. شريڪرشن جي وٺڪن
 ٻڌارڻ بعد پانڊون جي ونس ۽ ونس ۽ ٽن جڪرو رتي راجا ٺهڻ ۽ توکان
 پوءِ وڙاپ ۽ جنهه ڇڏي راجا ٿيندا. ڄاڻندي جي ونس ۽ ٻرجن ٺاهي راجا
 ٿيندو، جنهه ڇڏي ڪل ۽ ٻندي ٺاهي شوڊرا ٺاهي مان پتر پيدا ٿي،
 زبردستي سڀني ڪيتريون جو ڌرم ڳيڙيندو. ڪيترا ئي ڪيتري ڀاڱي وڃي
 پنجاهه ۽ رهندا ۽ اڀرندي طرف وارا ڪيتري شوڊر ڌرم پاليندا.
 پوءِ ڪيترن هزارن درهين ٿا ڪيتري راج رهي مسلمانن جو راج
 ايندو. ڪلاچڳهه ۽ راجا ٺهڻ جنهن جو ڌرم ڪرم ڇڏي استرين ٻالڪن
 ۽ گڏو ٻرا ٻڌڻن جي ڇڏا ڪندا. ٻرائي ماڪيت، استريون ۽ ٻرڻي
 زبردستي ڪسيندا ۽ پاڻ ڪام، ڪروڙ، لوپ، وهه ۽ لشل رهندا.
 راجا ٺهڻ جو اهڙو حال ٿي ٻرجا به وڌيڪ ڌرم ڪرم تي نه رهي
 ڳڻڻو پاپ ڪندي. ڌرم ڪرم کان ڌار رهي ڪري منشي جي
 طاقت گهٽ ٿيندي ويندي ۽ ٿوري عمر سبب کانئن ڪوبه ڄڻو
 ڪم ٿي نه سگهندو. راجا ٺهڻ ٻرجا کي دڪر ڏيئي سندس رت ست
 ڇو سڀندا رهندا. برسات جي ٿورائي ڪري اڏاچ گهٽ پيدا ٿيندو
 جنهن ڪري ڏڪار ٻوندو. ان ڏڪر سبب ٻرجا کاڌي کانسواءِ دڪي
 ٿي، پنهنجي ورڻ ۽ آڏم جو ڌرم ڇڏي ڏيندي. ڪلاچڳهه ۽ منشن
 جي عمر ۱۲۰ ورهيه ڄاڻايل آهي، پر اڌ ڌرم سبب هو پوري عمر کي نه

۵۰۸ سيني مٿان مي ڪريا ڪرم ٿيڻ ۽ ٻاڏون جو مالهه ٿي وڃڻ

تنهنجو ڪريا ڪرم ارجن ڪرايو. پوءِ ارجن ٻاڏي بهڪان کي وٺي
مستيا پور روانو ٿيو. ان وقت شريڪرشن جي سڱاسڻ (وڏن ڌاري
مٿان) کان - واءِ هي - سڄي دوارڪا سمند ۾ ٻڏي ويئي.

جڏهن ارجن مستيا پور پهچي پنهنجي سمورو احوال اهي
ٻڌايو، ته هن پنهنجي راڄ گڏي هريڪشن کي ۽ اڏو پوست ۽ پٿرا
جو راڄ وڃرناپ کي، جو شريڪرشن جي ڪل مان ٻڌيو هو، ٿيئي
پاڻ پنهنجي پاتر ورڪ ٿي اُڀرڻ ڏانهن هليا ويا ۽ مالهه ۾ آڙي
مڪئي پن کي پٽيا. هي پٽيا اُڀرڻ ڏانهن ٿيئي کان شريڪرشن
واڪڻ ڏام ٻڌايو هو، تنهن ٿيئي کان ستر ۽ ڌرم ۾ سنسار
منڃيان هليا ويا. هر جڳهه ۾ اسڪند کي هن لائي ٻڌندو ۽
ٻڌندو سو گهڻن جنهن جي پاتن کان ڇٽي مڪت ٿيندو.

مري ڪرام مري رام، رام رام مري مري
مري ڪرشن مري ڪرشن، ڪرشن ڪرشن مري مري.

— (۱) چارو ٿيڻ — (۱)

راڳه توڙي

طرز - بهاجي ڪو ميري ڪرشن

شيام مير مون ڇا تو سنسار [ٽيڪ]

۱. شام بنا ڪيجهه نا درشتي ۾، جو آڏو آڏو

ڪو جوي تون پريو آهين نرگن، ٻيا جون ساڪار. شام

۲. شيام نب ۾ شام سائي، حل ٿل ۾ شلمر آڪار

سڪڙائي آهي شيام - انورو، شيام ناريند ٿار. شيام

۳. اونڌا آهي ۾ شيام سوڄورو، سب هفت شيام ڀرچار

جيڏاڻن ٿارياڻ شيام پٿان پيو، شام جيون آڏو. شيام

۴. ڌرو پٽي، حنڪ، پرايتر، دامن جو اوٿار

سب ۾ شيام شيام سيني ۾، اڳ ۾ ۾ ڪرو شيام. شام

۵. داس هو توڙي مري گهٽسار، پو کان ٻار آڪار

تون نرمل نيش جو ٿارو، داس ڌار. شيام

وئڪنٽ ڏانهن ويندو ٿو، تڏهن هوسپ پنهنجن رهائش جي ڇڏي
 ڳائيندا وڃا ٿيندا ۽ گل چٽڪاريندا اُتي اچي پڙهتا هتي شريڪرشن
 ويندو هو، انهيءَ لاءِ ته تروڪي نات هائي وئڪنٽ اچي ٿو ۽ هلي
 سندس هورت جو درشن ڪريون ۽ نه ته پوءِ اهڙي سندس هورت جو
 درشن ٿيڻ ڏاڍو ڪنڻ آهي. شيا م سندر ديو پوتائن کي آڪاش ۾
 ڏسي پنهنجي آتما جو ڌيان لڳائي اڪيون بند ڪري شرير مان بهنجي
 وانگيان جهڙا ڪاٺ ڪڍي اهڙي طرح وئڪنٽ هليو پيو جو ڪنهن کي نه
 سندس سڙو ڏسڻ ۾ ڪونه آيو. هي راجا! وئڪنٽ نات جي
 هٿا سڃاڻڻ ڏاڍي ڪنڻ آهي، هر سڃاڻڻ پنهنجي طاقت آدر انجا
 گل ڳائي ٿو. ڏس! پڙهوان ڪڙن ڪڙن جو ڌن کي ماري ڳرندو
 جا مٿل بت به پوري کان وٺي آيو هو، سو اڄ پاڻ منشي شرير ڌار ٿا
 ڪري مڪڙي پاڻ لڳل ڪري وئڪنٽ ٻڌا ريو. جڏهن شريڪرشن
 جو وٽس سنسار ۾ نه رهيو، تڏهن هيو ڪير سنسار ۾ جنم وٺڻ کان چٽندو.“
 ايتري ڪٿا ٻڌائي هري سوت جي سنڪاڊڪ ريشن کي چوڻ
 لڳو ته ”جڏهن دارڪ دوارڪا ۾ پڇي وسندي ۽ اُگرسين کي يادون
 جي هڻ ۽ شيا م توڻي هلام جي وئڪنٽ ڌام ٻڌا رجن جو سمورو احوال
 ٻڌايو، تڏهن سڀ ننڍا وڏا جيڪي اُتي هئا سي روڻندا ويا ڪل
 ٿي هراس ڪيتر ڏانهن ڊوڙيا ۽ اُتي پڇي سمنڊ جي ڪناري تي
 سيني جا لاش پيل ڏٺائون. پوءِ جڏهن وسديو، ديوي ۽ راجا
 اُگرسين شيا م ۽ هلام کي نه ڏٺو، تڏهن هاءِ هاءِ ڪري اُٿي هري
 ويا. رڪمڻي، ستيه پاما، طلب تر اٿي بت راڻيون هلي منور جي
 ۽ رهوني هلام جي جڪيا جوڙي پاڻ کي ساڙڻ لڳيون. هر ڏينهن ۽ ٻين
 جو ڌن جون استريون پڻ پنهنجن پتين سان ستيون ٿيون. جڏهن
 ارجن اچي اهو حال ڏٺو ۽ دارڪ جي واٽان شيا م سندر جو اُڀرڻ
 ٻڌو، تڏهن اهڙو شوڪ ڪيا جهڙو جو حال ڪري ٿو سڳو پڇي،
 هر شيا م سندر جيڪو گيان گيتا ۾ ٻڌايو هوس سو سڳو پڇي من کي
 ڏير ڏٺا. سڳو پڇي پنهنجي پنهنجي گهر وارن جو شاستر موجب
 ڪريا ڪرم ڪيو. جهڙو ڪل مان ڪو به ڪونه پڇيو هو.

جڏهن اوتڙ وڌيڪا شرم ڏي هليو ويو، تڏهن شريڪڙيل وڻجار ۾
ڪيو ته دوارڪا پورئي ته سراب اٿر ڪري ڪيئن سگهندو؟ اٿلا
سڀني يادون کي هراس ڪيتره هلائي واسطي ڇڏيا. پوءِ سڀ راجا اگرسين
۽ وسديو کانسواءِ جلدي اچي هراس ڪيتره بهتا ۽ شڪار دان ڪري
ورث رکي اهو ڏينهن اتي ٽڪي پيا. ٻئي ڏينهن ايشور اچا موجب
سڀ يادو شراب به مست ٿي پيا ۽ سمند جي ڪناري تي وڃي
هرڪو پنهنجي وڏائي ڪرڻ لڳو. وڏائي ڪندي ڪندي شڪار
ڪرڻ وقت پوريءَ تر پاڻ ۾ هڪٻئي کي پاڻي جا چنڊا هڻي وڙهڻ
لڳا، پر پوءِ هادر نڪري تير ۽ تلوارون کڻي وڙهڻ لڳا. جڏهن شيام
۽ هارام جي سمجهڻ تي هر نه سمجهيائين تڏهن هو ٻريان بهي تماشو
ڏسڻ لڳا. وڙهندي وڙهندي سندن مشيار پڇي پيا ۽ گهوڙا مري
ويا. پوءِ اهو گام (ڇپ) جو سمند جي ڪناري تي اُن لوهه جي
جوري مان اُهو پيو هو، ٻئي هڪٻئي کي مارڻ لڳا. درواسا جي سراب
ڪري اهو گام ترار وانگر گهاٽو ڪرڻ لڳو، جنهن ڪري سڀ يادو
مرڻ لڳا. جڏهن ڪلوتني استري هر برش کي ڏسي لڪي ويندي
آهي، تڏهن ڪروڙ پيدا ٿين سان سڀني يادون جو ستوگڻ ۽ گيان
ڪاٽڻ هو ڪلائي ويو. پڇڙي ٻڌي پيدا ٿيندي هئي، هت ۽ ٻاهر پاڻ ۾
وڙهي سڀ ناس ٿي ويا. جڏهن شيام ۽ هارام کانسواءِ ڪوبه ڇيٽرو
ڪونه پڇيو، تڏهن شيام سندر هارام کي چون لڳو ته ”پيارا! هاڻي
هر ٿوئي جو ٻار اهي ويو، اٿلا ۽ وڪڻن هان گهرجي.“ اهو ٻڌي هارام
پنهنجا سڀ ڪپڙا لاهي لنگوٽي ٻڌي سمند جي ڪناري تي يوگر آيل
دواران اُتڙدان ٿي ويو. شيام سندر جيتوڻيڪ روپ ڌاري شڪه،
چڪر، گدا ۽ پدم سميت هڪڙي پير جي وٺ هيٺان وڃي ويٺو.
جڏهن اُتي اُتي لپتي پنهنجو ساڄو پير ڪهي گوڙي تي رکي وڪڻن
وڃڻ جو ارادو ڪيو، تڏهن اُتي اُنوقت ايشور اچا سان چڙا نالي
مهاڻو ڏٺو. ان ڪري اُتي پيو ۽ ٻريان هلي منور کي مرن
اهو تير مڇي مان نڪتل لوهه جي ٽڪر
پر اچي لڳو. جڏهن اُتي هو مهاڻو شڪار

۲۰۰ : اوڌو جو شريڪ ڪرڻ جي وڃوڙي ۾ ويٺا ٿو ٿي ٻارڻا ڪرڻ

آگيا اڳيان مٿ جوڙي ويٺي ڪري ڇوڻ لڳو ته ”مي مها ٻريو ا
اودان دها ڪري گيان جو ديهڪ منهنجي مري ۾ روشن ڪري
اڌڙي طرح ماڻا روئي اوندح جذائي، جهڙي طرح سورج نڪرڻ سان
تارا گر ٿي ويندا آهن. اوهانجي ڪرڻا سان منهنجو من ورڪت
ٿي اسٽريٽ ۽ اولاد جو ٻرم جڏي ڏنو. ڄاڻي اوهانجي ڄرڻن ۾
دار وار ڏندوت ڪري اهو دردان گهران ٿو ته منهنجو من
اوهانجا ڄرڻ جڏي پئي ڀاسي ڪڏهن به نه وڃي.“

ايترو ٻڌي شريڪ ڪرڻا حس ته ”مي اوڌو ا تون مٿان بند ڪا شرم
۾ وڃي ڪڏهن ڦل ڦل ڦول ڪاڻي، منهنجي ڄرڻن جو ڌيان ڪجهه
نه ڏيندي، مڪتي اوس ٿيندي.“

اوه ٻڌي ۽ شريڪ ڪرڻا جو وڃوڙو ڄاڻي اوڌو ڏاڍو ڊکي ٿيو،
ٻريو اُنهي آگيا، وجھ ڏندوت ڪري اُن مومئي ورت جي
ٻرڪرا ڪئي. ان بعد اُنو آندو سروب پنهنجي مري ۾ رکي، ٻڌان
کان موڪلائي بند ڪا شرم ۾ وڃي ٽرلو ڪي نات جي آگيا، وجھ
ڌيان ڪرڻ لڳو. جنهنجي ٻرڻاب سان ٿورن ڏينهن بعد اوه شرم
جڏي مڪتي بند ڪي ٻڌيو.“

ايتري ڪها ٻڌائي شري شڪديو جي ٽراوڪي نات جو ڌيان
ڏندوت ڪري راجا ٻريڪش ڪي ڇوڻ لڳو ته ”مي راجا ا ڏس،
شريڪ ڪرڻا سيني وڌن جو نت. اُمرت روئي گمان ۽ ڀڳتي ڪندي
اوڌو ڪي ٻاريو. چئن نه ديوتائين ۽ ڏيئس سمند واوڙي جوڌهن
رڻ ڪندا هئا، تنهن وڌو ڀاس به سب وڌ ۽ شاستر ڏسي اُنهنجو
تب ڪندي شريهد ڀاڳون ٺاهو آهي.“

راجا ٻريڪش اتي ٻيڻ لڳو ته ”مي شڪديو جي مها راجا ا مٽري
مها شريڪ ڪرڻا ترڻن پئي جي ٻڌا ٿو ۽ جنهنڪي سڀڪجهه ڪرڻ جي
سرڻي مٿي، تنهن موندن ۾ ڀلا سمجھن ٻڌون ڪي سراب کان
جڏائي مٿن دها ڪئي سو جو؟“ شري شڪديو جي ڇوڻ لڳس ته
”مي راجا ٻريڪش! ڀڳوان جي ڀاڻ ٻڌون ڪي ڏس ڪرڻ جي
مرسي مٿي، تنهنڪري پئي اُنهنڪي ٻراهن جي مٿان سراب ڏياراء.“

شريڪرشن جو اودو کي من جي روڪڻ بابت ٻڌائڻ ۵۰۳

کي گهرجي ته آتما جي پاسي ڏيان لڳائي سنساري مايا موهر هر نه
ڦاسي. اهڙي منشير تي اڳوڻي جنم جي ڪري ڪو دڪر ڪٽي
ٻوي ٿو ته مان اُنجو اهو دڪر دور ڪريان ٿو.

ايتري ڪٿا ٻڌي اودو ٻاڇڻ لڳو ته ”هي ديوناٺ! توهانجو
جيءُ ته من کي روڪڻ گهرجي، سو اهو من هئا کان به زياده تيز آهي،
تنهنڪي روڪڻ ته ڏاڍو ڪڏن آهي. انلاءِ اهڙي ڪا تاجو پر ٻڌايو
مايا سنسار کي اهڙو ته ٻلائي ڇڏيو آهي جو ڪو به اودا نجي دياءِ ڪرڻ
کان سواءِ ان ماريارو ٻي چار کان چٽي نٿو سگهي. ٻلا! جتي برهما ۽ ٻين
دوتائن کي به توهانجو پيد ڄاڻڻ ڪڏن آهي، اُتي سنساري منشير جي ڇا
مجال آهي؟“ شريڪرشن چوڻ لڳس ته ”هي اودو! جيڪو سنسار
جنم وٺي منهنجي چرڻ جو ڏيان ۽ سمور ڪريڻو، تنهنڪي آهستي آهستي
سنساري ٻرڻ گهٽجي ٿي. تيرڻ تي جتي منهنجا پڳت ۽ گيان ٻرڻ
رهن ٿا، اُتي هو اُنهنجي سنگ به رهي منهنجو پڇڻ ۽ سمور ڪري.
سڌاءِ جيون تي ڏيار کي ۽ جيترو ٿي سگهيس اوترو ٻين جو اُهاڪار
ڪري. اهو آهيان ڪڏهن به نه رکي ته مان اُتر ذات ۽ وڏو آدمي
ٿي ڪنگال ۽ شودر کي ڪڏن ٻاڻي ٻياريان يا کاڌو ڏيان. جيستاءِ
منشير ايشور جو پرڪاش برآمد ۽ جنڊال به مڪڇڙو نه سمجهندو،
تيسٽاءِ اُنکي گيان نه ڪوٺبو. هي اودو! اهو جيڪو گپت گيان
ٻڌايو آهيان ۽ سو چڱي طرح ياد رکجي ۽ جنهنڪري تنهنجي مڪمل
ٿيندي ۽ تون وري اهو گيان هري پڳتن، ست ٻرڻ ۽ مڙهائڻ کي
ٻڌائجي. جڏهن اُمرت ٻيڻ ڪري ٿي ۽ ڪنهن به دوا جي ضرورت
نٿي رهي، تڏهن هن گيان سمجهڻ ڪري ٻو ساگر پار لنگهڻ واسطي
هي ڪا به واٽ ڳولڻ نه گهرجي. جيڪو هري ڪٿا ۽ يگيه سمجهي
من سان ٻڌي ۽ ڪري ٿو ۽ ٻئي کي اهڙو اُپديش ڏئي ٿو، تنهنڪي
آ؟ پورا جي ڦاسي کان ڇڏائي ٻرم ٻڌ ڏيندس.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا
بريڪشت! اودو! اهو گيان ٻڌي اکين به ٻاڻي آهي شريڪرشن جي

اوترو ٻڌي ٻڌان ڪروڙين رهيا مندرون ۾ لڳائڻ ۽ دان ڪرڻ سان
 نه هون ٿو رهان. جيڪو منهنجي سڃي من سان دروز انريت منهن
 جي ٻوڙا ڪريئون، تنهن وٽ آڙڻ ٿي سڏيون موجود رهن ٿيون.
 مي اوڌو! گمان ڪي ڪنهنجي به شقوتي يا ننڍا ڪرڻ اسر
 گهرجي. سڀني جنهن ۾ به ميسور جو چمٽڪار مڪيڙو سمجهڻ گهرجي.
 ننڍا ڪرڻ وارو دورور نوڪ ۾ پوي ٿو. ٻوڙا ڪرڻ وقت مڪڙي ٿي
 پاسي ڏيان لڳائڻ گهرجي. منڪي هڪ ڄاڻڻ گهرجي ته به ميسور سنڀار
 ڪي ٻڌا ڪري ٿو، هالي ٿو ۽ ناس ڪريئون. ائين خيال ڪرڻ به سندس
 من ورڪت ٿي مونڌائون لڳي ٿو. جڏهن آندا، من ۽ اندرين سان
 ملي وڃي ٿو، تڏهن سنڀاري بهيت ۾ فاسي مايا چار کان ٿو وڃي.
 سنڀاري وڻوار سڀني جهان ڪوڙو آهي، فقط ٻڌوت نام سچ سمجهڻ
 گهرجي. مي سنڀار تڏاشي وانگر ڪوڙو آهي. نه اڳي هو ۽ نڪي
 مها اڳي ۾ ئي رهندو، الله منهنجي ڪي ان مان بهيت ڪري جڏن
 گهرجي. جڏهن سنڀاري مايا جڏي پنهنجي من ۽ اندرين کي وس
 ڪو، تڏهن به ٻوڙا ۽ جهنگل ۾ رهڻ پئي سان آهن. چئن سون
 مان گهڻن زهرون ٻهراڻن ڪري نالاسي جدا ٿيو وڃن، به وري
 ٻارڻ ٿي آهه سون جو سون ٿيو پوي، تن سنڀار جي شروع ۽ آخر
 ۾ نارائڻ ٿي نارائڻ وڃي رهي. چئن ٻاڌل آڪاش سان ڪو به
 لاڳاپو نٿا رکن، تنهن آندا جو راسي لڪر جوڳين ۾ ويهڪه رهڻ ٿي به
 سڀني کان الڳ رهي ٿو. الله منهنجي ڪي گهرجي ته پنهنجيڪو من مايا جي
 گهڻن کان بهري رکي ۽ وري جوڳين ۾ اهڙو ته ڏيان لڳائي جو ڪنهن
 به سنڀاري شئي جي اڃا نه رهس. چئن دوا کائڻ ڪري بدن جي
 بيماري ختم وڃي، تنهن ۾ به اندرين کي وس رکڻ ڪري سنڀاري
 ترشائون ۽ بهيت ختم وڃي. جنهن من ۽ اندرين کي وس نه ڪيو،
 تنهنجو بهب ۽ آسما اڃا به آهي. جڏهن منهنجي به ميسور جي ڏيان به
 لس ٿي وڃي ٿو، تڏهن نه ته کيس بدن جي سڏ رهي ٿي ۽ نڪي سنڀار
 ۾ ئي بهيت لڳي ٿي. چئن سورج نڪرڻ کانپوءِ اونداهه ناس ٿي وڃي ٿي،
 تنهن پنهنجي ٻڌي ڪرڻ سان اڳيان دؤر ٿو وڃي. گمان ۽ ٻوڙي

۽ وڏن شادين اوهانجي ٻوڇا جون گهٽيئي واٽون ڏسيون آهن ،
 ٻڌيا ڪري اوهين ڪا اهڙي سولي واٽ ڏسيو جنهن ڪري سنساري
 جيئو پوسا گرلنگڙي ٻارو جن . ” شريڪرشن ٻڌايو اتر ڏس ته ” هي اودو !
 منهنجي ٻوڇا جو آنت ڪونهي ، پر تون هوندي به توکي مختصر
 ٻڌايان ٿو . يعني منهنجي صبح جو اٿي منهنجي ۽ منهنجي گرو جي
 چرٽن جو ڌيان ڪرڻ گذرڻي . پوءِ شنان ، سنڌيا ۽ جب کان واندو
 ٿي ، منهنجي سگن روپ جي ٻوڇا ڪرڻ گذرڻي . منهنجون آت مورتون
 آهن يعني ڪڙي پٿر جي ، هي ڪاٺ جي ، ٽين ڌاتو جي ، چوٿين
 مٽي جي ، پنجنين چتر جي ، ڇهين ريشي جي ، ستين جواهر جي ۽
 اٺين هن جي ، انهن اٺن ئي مورتن جي ٻوڇا ڪرڻ گذرڻي . انهن مان
 ڪڙيون چر آهن ۽ ٻيون آجر . مورت جا سنگاسن تان کڻي شنان
 ڪرائي وري به سنگاسن تي واري ٻوڇا ٿئي ، تنهنڪي چر مورت
 سڃاڻڻ گذرڻي ، پر جا ٺاڪرواري يا مندر هر اهڙي طرح شنان
 ڪيل آهي جا کڻي ٿئي سگهجي ، تنهنڪي آجر ڪونهي ٿو . انهن پنهنجي
 قسم جي مورتن کي شنان ڪرائي ، جندن لڳائي ، گهٽا ۽ وسير
 پهرائي ، واس ڌوپ ڪري ، گان جي مالا ۽ تلسي جو ڙڙل ڇاڙهڻ
 گذرڻي . ڪاغذ يا مٽي جي مورت کي شنان نه ڪرائي ، رڳو ڪپڙي
 سان اڳوڻ گذرڻي . جيڪڏهن ڪو منهنجي مانسي ٻوڇا ڪرڻ پائن ٿي
 ته هن پر منهنجي روپ جو ڌيان ڪري ، کاڌي جون ڇيڪي شيون
 کيس پياريون ۽ سڀ ڏاڍي ڏاڪر کي پوڳ لڳائي . پر جيڪڏهن
 هر روز اهڙو پوڄن تيار نه ٿي سگهي ته ڪنهن وڏي ڏينهن ضرور ٺاهي .
 دم ڪندڙ کي اڳتي پر منهنجو ڌيان لڳائڻ گذرڻي . ٻوڇا ڪرڻ
 وقت منهنجن چرٽن پر هن لڳائي هٿ جوڙي هٿن جوڙي ته ” هني پريو !
 مان تنهنجي شرڻ آو آهيان ، مونکي داس ڄاڻي منهنجو اڏار ڪر .“
 ان ريت هر روز ٻوڇا ڪري چرٽا ، مورت وٺي . پوءِ ٺاڪر جي وارو پوساد
 پوڄن ڪري وڻو سڄو نام جو پاڻ ڪري ، منهنجي ڪٿا ۽ ليلا
 ٻڌي ، ڪجهه وقت پڙهڻ ۽ سهرڻ ڪرڻ لڳائي . هي اودو ! مان پڙهڻي
 ۽ پريم جي واٽ سان جيترو فقط چل ڇاڙهڻ ڪري خوش ٿو ٿيان ،

ٻڌ ٿئي، اهو تاسي جا ٻڌڻ گهرجي. آتما انهن ٽنهي گڻن سان ڇڻيل،
 پر سڀ کان الڳ ٿئي ٿي. ستو گڻي سورگر ٻوگين ٿا، رجو گڻي ڊڪر سگه
 ٻوگين ٿا ۽ ٽمو گڻي جو راسي لڪ جو ٻڌڻ ۾ بيدائي نرڪ جا ڊڪر ٻائين
 ٿا. ورڪت ٿي منهنجي ڇرڻن جي ڌيان ۽ ڀڳتي ڪرڻ وارا مڻوت
 ٻڌجن ٿا، اگر هڪ ڇڏي ٻن ۾ رهڻ ستو گڻ، شذر منجهه گرهست ۾ رهي
 سنساري سگه جي اڃا رکڻ رجو گڻ ۽ شراب پيئڻ، جوا ڪرڻ، ٻرڻاري
 گمن ڪرڻ ۽ ٻيڙي سنگت ٽمو گڻي آهي. ڊيو سڻان ۾ وڃڻ، تيرت
 ياترا ڪرڻ ۽ ڪٿا وارتا ٻڌڻ ستو گڻ آهي، شراڌ وغيره سنساري
 ڪرم ڪرڻ رجو گڻ آهي ۽ جيو ٻڌڻ ٻاٻ وڃي ٽمو گڻ آهي.
 هي اوڏو اهڙي طرح سڀني ڳالهن ۾ ستو گڻ جا لڳڻ رهن ٿا،
 ڪوبه جيو انهن ٽنهي گڻن کان ٻاهر نه آهي. انهن ٽنهي کان چيڪو
 الڳ ٿي منهنجي ٻرڻ سان ٻو جا ۽ ڀڳتي ڪريو سو مڻوت ٻڌجي ٿو.

هي اوڏو جنهنڪي مڻوت اچڻ جي اڃا ٿئي، تنهنڪي ڪڏهن به
 نگر، لويي، جواڙي، سنساري ٻرڻ ڪندڙ ۽ اڌر مين جي سنگت
 ڪرڻ نه گهرجي، ڇو جو اهڙن جي سنگت ڪرڻ سان نرڪ ٻوگڻو ٻوي
 ٿو. تنهنڪري سڌاءِ ست ٻرڻ ۽ مڻا ٿيڻ ۾ رهڻ گهرجي، جنهنڪري
 هري ڇرڻن ۾ ٻرڻ پيدا ٿئي ٿي. راجا ٻرڻو اروشي اٻسرا جي
 سنگت ۾ ڦاسي خراب ٿيو هو، تنهن سنساري ٻاٻو به استري ۽ لڳن جي
 صحبت ۾ رهي منهنجي ٻرڻو ڪرڻ ٻڌائين ٿا. هي اوڏو ٻرڻو اروشي
 اٻسرا کان ڪڍڻ گيان مليو سو ٻڌايان ٿو. جڏهن راجا ٻرڻو اڳڻو
 لوڪ ۾ رهي هزارن درمين تاءِ اروشي سان ٻوگڻ وٺي ڪيو ۽
 سندن من تربت نه ٿيو، تڏهن هڪڙي ڏينهن منهنجي اڃا سان من
 ۾ ويچار آيس ته ”هيترا ورهيه ڪامڊو جي وس ٿي سنساري سگه
 ڏهر، ٻر منهنجي اندرين جي خواهش پوري نه ٿي. پاڻ جڻن ٻاهر ٻر گيهو
 وڃڻ ڪري جهي وڌندي آهي، تنهن اندرين کي وڌيڪ سگه ڏيڻ
 ڪري وڌيڪ اڃا وڌي ٿي ۽ ڪڏهن به سنشوش نٿو اچي. آها! مان
 جهڙو گيان ۽ ٻرڻي راجا ٿي، اروشي جي وڃڻ وقت انجي پٺيان
 اڳاڙو ٿي اهڙي طرح ڊوڙيس، جڻن گڏ ڪام جي وس ٿي گڏ ٿو.“

روپ منهنجو آهي. ان روت جي ڏانڊي (ڏن) مان هڪڙو ڪيل جوگل
 نڪري ٿو، جنهن مان پوءِ هدا ٿي رجوگن سان سبب جو هدا ڪري،
 تنهن ٿو ڪن جي رختا ڪري ٿو. ڏوٽائون سورگر ٿو ڪن، ڏست دانو
 اٽال ٿو ڪن ۽ منهنجو ويروم پرتو ٿو ڪن پر رهي، منهنجي ڪرڻ
 موجب سورگر جا سکر ۽ نوڪر جا ڏک پوئين ٿا. پوءِ جي سون ڪري
 ڪو ٿو ڪن ۽ سندس موٽ پوءِ اٽلي کان سواءِ هون ڪي نه ٿو رهي.
 هي اوتار! مان توکي ستوگن، رجوگن ۽ ٿوگن جا ايتن ٻڌايان
 ٿو. يعني جو منهنجي ر ڏاڍا رکي، منهنجي اندرون جي وس ٿي
 ٿي، جڏهن ٿو ڪن ڪرم جو ويچار ڪري، ڪنهن به ڪارڻ ڏند
 ڏهن سان ٿو ڪاڍجي، انهن سورگر ڏيان ڪندو رهي ٿو ۽
 سدا سچ ڳالهائي ٿو، سڀا پر ڏور رهي ڪنهن به شئي جي اڃا نه
 ڪري، لا ڪرڻ ۽ سڀا پر هن لڏائي ٿو اهي ايتن ستوگن جا آهن.
 جهڪو سندر استرئي، جڏهن ڳوٺ، ڪمڙن، مڇان ۽ ٻين ويروم
 سناري سڄي اڃا رکي، ايمان ڪري ڪنهن جوڻ نه مڃي،
 جهڪو ڪم ڪري تنهن منهنجي واکاڻ ٿي ڳوٺ ۽ منهنجي دولت ۽
 وڏائي وڌائڻ جي ٿو ڪن ڪرڻ، تنهنجي رجوگن سمجهڻ ڳوٺ.
 جهڪو گهڻي ڪاڙ ۽ اوڀ ڪرڻ، ڪوڙ ڳالهائين، ڪم ڪرڻ ۽
 جو منهنجي پيشم ٿي مائون سان جوڙو ڪرڻ ۽ انهي پور آلي ٿي گهڻي
 ٿو ڪري ٿو، اهي ايتن ٿوگن جا آهن ۽ سڄا شئي منهنجي سمجهڻ،
 منهنجو تنهنجو ويچار ٿو، اٽلي "مان" سمجهڻ، اها ڳالهه تنهنجي گهڻي
 گڏ ٿي. ان ڇڙي ٿي. پر منهنجي لاهڻ ۽ ڏيان ڪرڻ واري کي ستوگن
 جي برتاب سان ڪا به اڃا ٿي رهي. انهي ٿي گهڻ سدا ڪنهن ٿو
 رهن، پر گهڻ وڌن به ستوگن وڌن سان هن هر خوشي ۽ گهڻ هدا
 ٿي ٿو، رجوگن وڌن ٿي سناري سڄي خواهش ٿي ٿي ۽ ٿوگن وڌن
 سان ڪاڙ ۽ سڄا آس وڌن ٿا ۽ جهڪو ڪري جو کي سمجهڻ ۽ ٿوگن
 ڪرڻ جي اڃا ٿي ٿي. جا گهڻ ستوگن، سڄا ۽ جواب ڏيڻ رجوگن
 ۽ اڏاس ٿي رهن ٿوگن جا ايتن آهن ۽ سڄا ۽ ٿوگن ساڻس ٿي،
 جهڪو گهڻ ٿو ڪاڻ راجسي ۽ نه ڪري گهڻو ڪاڻ، جنهن مان به هدا ٿو

ڪريڻو ۽ ٿڌڙو تنهنڪي دڪر سکر پوڳڻو پويڻو. جنهن من وس ڪيو تنهنڪي ڪو به دڪر ڏيئي نٿو سگهي. يگير ۽ تپسيا وغيره ڪرڻ جي ضرورت نٿي ٿئي، پر هي جنايل من، جو زبردست دشمن آهي، جلد وس نٿو ٿئي. هميشه ان من جي سبب دوست يا دشمن ڇڏجي ٿو، پر من جي روڪڻ سان نه نه ڪو مٽرئي آهي ۽ نڪو ڪو دشمن ئي نٿي ٿو. سڀ ست آست من جي ڪري نٿي ٿو، پر نه ڪ شريو جي ڪري. ڏسو! استري ۽ اولاد پنهنجن سان شريوگلي لڳائي ٿو، پر من جي ڪري استري کي ڏسي ڪام ستائين ٿو ۽ اولاد سان پريم اڀري ٿو. انلاءِ جنهن من وس نه ڪيو، تنهنجو ڌرم ڪرم سڀ اڃا پيو آهي. تڏهن من کي سنساري مايا کان روڪي، هي چرطن ۾ ڌيان لڳائڻ واجب آهي. هي اوڌو! اهو براهن ان من جي روڪڻ ڪري اڌڙو نه گهياڻي ٿيو جو نه ته کيس مٽرئي ڏسڻ آيو ۽ نه دشمن ٿي، پنهنجن کي ڪجهڙو چاڻڻ لڳو. ڪنهنجي به گار گند ڏيڻ يا مارڪٽ ڪرڻ تي کيس ڪروڌ نٿي ٿيو، جنهنڪري مرڻ بعد کيس مڪتي ملي. هاڻي آتيا ۾ مايا جو حال ٿو ٻڌايان ۽ جو ڌيان ڏيئي ٻڌو:

جتي آتيا هرش نرا ڪار روپ آهي، اتي وائي ۽ من جي ٻڌڻ جي سمرتي نه آهي. جڏهن ان هرش کي سنسار پيدا ڪرڻ جي اڃا نٿي ٿي، تڏهن هو ٻڌريا ۽ پنهنجي مايا کي، جنهنڪي پرڪرتي به چون ٿا، پيدا ڪريڻو. ان مايا مان ساڻوڪو، راجس ۽ تامس ٿي گڻ پيدا ٿين ٿا. پوءِ جيستائين ٿئي گڻ ڪجهڙا رهن ٿا، تيستائين نه ڪو به جيو پيدا ٿي نٿو سگهي، پر انهنجي گهٽڻ يا وڌڻ سان سنساري رجنا نٿي ٿي. ان مايا ۾ منهنجي هرڪاش مليل هئڻ ڪري مهر نٿو. پر گهٽ ٿي، انمان اهڙا پيدا ٿئي ٿو. اهڙا ڪار مان وڪارڪ، تامس ۽ تپس ۾ گهٽ ٿين ٿا. وڪارڪ مان پنهنجي پوت، تامس مان ٻارهن اندريون ۽ تپس مان ٻارهن ديوتا. اندرين جا مالڪ پيدا ٿي جيستائين اهي سڀ الڳ رهن ٿا، تيستائين نه ڪجهه به پر گهٽ نٿو ٿئي. پر جڏهن منهنجي شڪتي سان اهي سڀ ملي وڃن ٿيون، تڏهن به مانڊ هرش پيدا ٿي، ڪيترائي مدت ٿا ۽ هاڻي ۽ شمس ٺاهڻ تي پرمڻ ڪريڻو! اهو به مانڊ

سونهن جت ٿي ويندي آهي، تنهن لپيئي جو تپهه وڃي مليو ۽ ڪو به
 کيس ڄاڻ نه ٿو ڪولي. افسوس! جنهن دولت کي منجهه ميسرو ڄڻو
 سمجهڻ ٿا، سا اهڙي تر تري آهي جو پوريءَ واپار ڪرڻ وقت پنهنجي
 ۽ پراڻي جي سمجھائڻ ٿئي، ڪوڙ ڳالهائڻ سان ملي ٿي. وري رات
 ڏينهن سنڀالڻ جي جهنڊا ۽ چورن توڙي راجا کان لٽجي وڃڻ جو ڏب رهي ٿو،
 جنهنڪري پوري نندن به نصيب نه ٿي ٿئي. ان دولت اچڻ تي ڪيترا
 نه ٻڙا ٻاٻ يعني وڻڻيا گهڻ، شراب پيئڻ، خواڪرڻ، چيو مڃا وڃي
 ڪڪرم ٿين ٿا، جنهنڪري دنيا ۾ بدنامي ڪئي. مرڻ کان پوءِ سڌو
 نرڪ ۾ وڃي ڊڪر ٻوڙ ٿو ٿو. اها ڏاڍو ڄڻو ڪيو جو
 پنهنجي سب ماڪيت ڪي ورتا. جنهن مان ٻه ٻه سمورا اوڳڻ ٻريل
 آهن. ان ۾ ڄڻي ڪڪرم ۽ خرچ ڪرڻ سان ئي ٽٽل ٿيندي. جڏهن
 جي حياتي ۾ ماڻهجي انڌ ۾ منهن سان دشمني ڪرڻ ڪوڙي نه ٿي آهي،
 جيڪي آدمي منجهه پوري پراڻي دولت، استري ۽ اولاد جي پري ۾
 ٿاڻي حراب حواري ٿا، تنهنڪري سار ۾ جهر وٺڻ بڪار آهي.
 ديوتائون به اها اڃا رکن ٿا ته جيڪڏهن وارت ڪند ۾ ڪين منجهه
 جهر ملي ته جلد ئي جيڪو سندن وڪڻ ٿي وڃي. ماء افسوس!
 ميسر پڙي ٿي ڪري ۽ اندرين جي طاقت گهٽجي وڃڻ ڪري،
 مان ڪو به ڄڻو ڪڪرم ڪري نه ٿو سڃاڻ، تنهن ڪري باقي حياتي
 جو وقت جيءَ کي جدا ڏيئي ۾ ميسور جي سهرڻ ۽ ڏاڻ ۾ خوش
 رهان. اهو ويچار ڪري ۾ ورڪت ٿي سنڀال وٺي، مڪه هنڌ
 وڌي ۾ ميسور جو پاهڻ ۽ سهرڻ ڪرڻ لڳو.

حڏمن اهو پراڻو شور ۾ پڪيا پئڻ ويندو هو، تڏهن شهر جا ماڻهو
 کيس سمجھائي آڳيون ڳالهيون ٻڌ ڪري ڏاڍا ڊڪر ڏيندا هئا. يعني
 ڪو کيس گاريون ڏيندو هو، ته ڪو ڏنڊ ۽ ڪرمندل ڪي رسي
 سان ٻڌي جوڌو مو ته ”مي وڏو شوم آهي ۽ ڪهڙي ئي مينڻر ٻڌو
 پاڻ پيو آهي.“ اهڙي طرح هو پراڻن ڪيترن ڏڪن ڏسڻ تي نه ڪاهي
 ۾ ۾ سمجهي، پنهنجي ۾ ۾ ڄاڻندو هو ته مي ڪنهنڪري ڏور ڪونهي،
 سڀ سندس قسمن ڪري ٿي آهي. ڇوڙ جيڪو ڪم ڄڻو ۾ ۾ ۾

ايترو گيان ٻڌي، اردو چوڻ لڳو ته ”هي مهاراجا! اها ڳالهه ڏاڍي ڪٺڻ آهي، جو ڪنهن جيون گاريون ۽ ڪنور وڃن ٻڌي ڪميا ڪجي.“ شري ڪرشن وراڻي ڏنيس ته ”هي اردو! تون ساڄو ٿو چرين، تيو ۽ تلوار جو گهاٽو ملڻ رکڻ سان چٽي وڃي ٿو، پر ڪنور وڃڻ جو گهاٽو، جو هڪ دفع جگر ۾ لڳي ٿو ته، وري چٽي نه ٿو سگهي. پر اها سڀ ڳالهه من جي ڪري اٿئي. جنهن پنهنجي من ۾ انڪار کي وس ڪيو، تنهنڪي ان ڳالهه جو دڪر نه ٿو ٿئي. جيڪي من جي وس رهن ٿا، تن کي ئي گارين ڏيڻ تي ڪرده پيدا ٿئي ٿو. ان بابت هڪڙو مثال ٿو ٻڌايان ته اڄين شهر ۾ هڪڙو براهمن وڏو شاهوڪار واپاري، رهندو هو، پر اهڙو ته لوني، ڪلهوس ۽ ڪامي ڪروڙي هو، جو ڪڏهن پنهنجي نيات يا ساڌو براهمن وغيره کي پنهنجي زبان سان يوجن ڪرڻ واسطي نه چيائين. هڪڙي ڪوڙي واسطي دوست جو دشمن ٿي پوندو هو. ٻيو ته ڇڏيو پر پنهنجي ڪاٺ ۽ پورڻ ۾ به ڏاڍو شور، هوندو هو. ان شور هڻي ڪري سندس ڪٽنب جا آڏي به دشمن ٿي پيس. نه ته هونءِ جنهن وٽ دولت هوندي آهي، تنهنجي آڻا پرن رهندي آهي ۽ ڪٽنب، ديوتائن، پترن توڻي اتئين کي سکه ملندو آهي، پر شور مٿڻ سبب اهي پنهنجي براهمن جا ڪٽرو پري هڻا، جڏهن هو براهمن ٻڌو ٿيو ۽ واپار ڪرڻ جي سمرتي نه رهيس، تڏهن مٿين پنهنجي جي سراپ ڪري باهر ۾ سڙڻ، چورن جي ڦرڻ، راجا جي لٽڻ ۽ قرضدارن جي هٿ ڪري وڃڻ سان سڀ مال گهر ٿي ويس. ٻيو ته ڇڏيو پر جيڪا مالا زمين ۾ پوري ڇڏي هوءا سا به هٿ نه آيس. جاڻي هو براهمن ڏاڍو دڪي ٿيڻ لڳو ۽ ذات وارا به کيس بي آبرو ڪرڻ لڳا. هڪڙي ڏينهن ويٺي، ويٺي خيال ٿيس ته افسوس! مون هيترو دن گڏ ڪري به ٻرلو ڪ سڌارڻ جو ڪو باوجود ڪونه ڪيو ۽ نه ته من لوڪ ۾ ئي ڪوسه پوڳيم. ساڄو آهي ته شور جو مال اڃا به ويندو آهي. ارڻا جي ڪري آدمي جا سڀ گهڻا ناس ٿي ويندا آهن. جيئن سڀئي آدمي جي منهن تي ڪوڙهه جي داغ مٿڻ تي پنهنجي ساڄي

٢٩٦
٢٩٧
٢٩٨
٢٩٩
٣٠٠
٣٠١
٣٠٢
٣٠٣
٣٠٤
٣٠٥
٣٠٦
٣٠٧
٣٠٨
٣٠٩
٣١٠
٣١١
٣١٢
٣١٣
٣١٤
٣١٥
٣١٦
٣١٧
٣١٨
٣١٩
٣٢٠
٣٢١
٣٢٢
٣٢٣
٣٢٤
٣٢٥
٣٢٦
٣٢٧
٣٢٨
٣٢٩
٣٣٠
٣٣١
٣٣٢
٣٣٣
٣٣٤
٣٣٥
٣٣٦
٣٣٧
٣٣٨
٣٣٩
٣٤٠
٣٤١
٣٤٢
٣٤٣
٣٤٤
٣٤٥
٣٤٦
٣٤٧
٣٤٨
٣٤٩
٣٥٠
٣٥١
٣٥٢
٣٥٣
٣٥٤
٣٥٥
٣٥٦
٣٥٧
٣٥٨
٣٥٩
٣٦٠
٣٦١
٣٦٢
٣٦٣
٣٦٤
٣٦٥
٣٦٦
٣٦٧
٣٦٨
٣٦٩
٣٧٠
٣٧١
٣٧٢
٣٧٣
٣٧٤
٣٧٥
٣٧٦
٣٧٧
٣٧٨
٣٧٩
٣٨٠
٣٨١
٣٨٢
٣٨٣
٣٨٤
٣٨٥
٣٨٦
٣٨٧
٣٨٨
٣٨٩
٣٩٠
٣٩١
٣٩٢
٣٩٣
٣٩٤
٣٩٥
٣٩٦
٣٩٧
٣٩٨
٣٩٩
٤٠٠
٤٠١
٤٠٢
٤٠٣
٤٠٤
٤٠٥
٤٠٦
٤٠٧
٤٠٨
٤٠٩
٤١٠
٤١١
٤١٢
٤١٣
٤١٤
٤١٥
٤١٦
٤١٧
٤١٨
٤١٩
٤٢٠
٤٢١
٤٢٢
٤٢٣
٤٢٤
٤٢٥
٤٢٦
٤٢٧
٤٢٨
٤٢٩
٤٣٠
٤٣١
٤٣٢
٤٣٣
٤٣٤
٤٣٥
٤٣٦
٤٣٧
٤٣٨
٤٣٩
٤٤٠
٤٤١
٤٤٢
٤٤٣
٤٤٤
٤٤٥
٤٤٦
٤٤٧
٤٤٨
٤٤٩
٤٥٠
٤٥١
٤٥٢
٤٥٣
٤٥٤
٤٥٥
٤٥٦
٤٥٧
٤٥٨
٤٥٩
٤٦٠
٤٦١
٤٦٢
٤٦٣
٤٦٤
٤٦٥
٤٦٦
٤٦٧
٤٦٨
٤٦٩
٤٧٠
٤٧١
٤٧٢
٤٧٣
٤٧٤
٤٧٥
٤٧٦
٤٧٧
٤٧٨
٤٧٩
٤٨٠
٤٨١
٤٨٢
٤٨٣
٤٨٤
٤٨٥
٤٨٦
٤٨٧
٤٨٨
٤٨٩
٤٩٠
٤٩١
٤٩٢
٤٩٣
٤٩٤
٤٩٥
٤٩٦
٤٩٧
٤٩٨
٤٩٩
٥٠٠
٥٠١
٥٠٢
٥٠٣
٥٠٤
٥٠٥
٥٠٦
٥٠٧
٥٠٨
٥٠٩
٥١٠
٥١١
٥١٢
٥١٣
٥١٤
٥١٥
٥١٦
٥١٧
٥١٨
٥١٩
٥٢٠
٥٢١
٥٢٢
٥٢٣
٥٢٤
٥٢٥
٥٢٦
٥٢٧
٥٢٨
٥٢٩
٥٣٠
٥٣١
٥٣٢
٥٣٣
٥٣٤
٥٣٥
٥٣٦
٥٣٧
٥٣٨
٥٣٩
٥٤٠
٥٤١
٥٤٢
٥٤٣
٥٤٤
٥٤٥
٥٤٦
٥٤٧
٥٤٨
٥٤٩
٥٥٠
٥٥١
٥٥٢
٥٥٣
٥٥٤
٥٥٥
٥٥٦
٥٥٧
٥٥٨
٥٥٩
٥٦٠
٥٦١
٥٦٢
٥٦٣
٥٦٤
٥٦٥
٥٦٦
٥٦٧
٥٦٨
٥٦٩
٥٧٠
٥٧١
٥٧٢
٥٧٣
٥٧٤
٥٧٥
٥٧٦
٥٧٧
٥٧٨
٥٧٩
٥٨٠
٥٨١
٥٨٢
٥٨٣
٥٨٤
٥٨٥
٥٨٦
٥٨٧
٥٨٨
٥٨٩
٥٩٠
٥٩١
٥٩٢
٥٩٣
٥٩٤
٥٩٥
٥٩٦
٥٩٧
٥٩٨
٥٩٩
٦٠٠
٦٠١
٦٠٢
٦٠٣
٦٠٤
٦٠٥
٦٠٦
٦٠٧
٦٠٨
٦٠٩
٦١٠
٦١١
٦١٢
٦١٣
٦١٤
٦١٥
٦١٦
٦١٧
٦١٨
٦١٩
٦٢٠
٦٢١
٦٢٢
٦٢٣
٦٢٤
٦٢٥
٦٢٦
٦٢٧
٦٢٨
٦٢٩
٦٣٠
٦٣١
٦٣٢
٦٣٣
٦٣٤
٦٣٥
٦٣٦
٦٣٧
٦٣٨
٦٣٩
٦٤٠
٦٤١
٦٤٢
٦٤٣
٦٤٤
٦٤٥
٦٤٦
٦٤٧
٦٤٨
٦٤٩
٦٥٠
٦٥١
٦٥٢
٦٥٣
٦٥٤
٦٥٥
٦٥٦
٦٥٧
٦٥٨
٦٥٩
٦٦٠
٦٦١
٦٦٢
٦٦٣
٦٦٤
٦٦٥
٦٦٦
٦٦٧
٦٦٨
٦٦٩
٦٧٠
٦٧١
٦٧٢
٦٧٣
٦٧٤
٦٧٥
٦٧٦
٦٧٧
٦٧٨
٦٧٩
٦٨٠
٦٨١
٦٨٢
٦٨٣
٦٨٤
٦٨٥
٦٨٦
٦٨٧
٦٨٨
٦٨٩
٦٩٠
٦٩١
٦٩٢
٦٩٣
٦٩٤
٦٩٥
٦٩٦
٦٩٧
٦٩٨
٦٩٩
٧٠٠
٧٠١
٧٠٢
٧٠٣
٧٠٤
٧٠٥
٧٠٦
٧٠٧
٧٠٨
٧٠٩
٧١٠
٧١١
٧١٢
٧١٣
٧١٤
٧١٥
٧١٦
٧١٧
٧١٨
٧١٩
٧٢٠
٧٢١
٧٢٢
٧٢٣
٧٢٤
٧٢٥
٧٢٦
٧٢٧
٧٢٨
٧٢٩
٧٣٠
٧٣١
٧٣٢
٧٣٣
٧٣٤
٧٣٥
٧٣٦
٧٣٧
٧٣٨
٧٣٩
٧٤٠
٧٤١
٧٤٢
٧٤٣
٧٤٤
٧٤٥
٧٤٦
٧٤٧
٧٤٨
٧٤٩
٧٥٠
٧٥١
٧٥٢
٧٥٣
٧٥٤
٧٥٥
٧٥٦
٧٥٧
٧٥٨
٧٥٩
٧٦٠
٧٦١
٧٦٢
٧٦٣
٧٦٤
٧٦٥
٧٦٦
٧٦٧
٧٦٨
٧٦٩
٧٧٠
٧٧١
٧٧٢
٧٧٣
٧٧٤
٧٧٥
٧٧٦
٧٧٧
٧٧٨
٧٧٩
٧٨٠
٧٨١
٧٨٢
٧٨٣
٧٨٤
٧٨٥
٧٨٦
٧٨٧
٧٨٨
٧٨٩
٧٩٠
٧٩١
٧٩٢
٧٩٣
٧٩٤
٧٩٥
٧٩٦
٧٩٧
٧٩٨
٧٩٩
٨٠٠
٨٠١
٨٠٢
٨٠٣
٨٠٤
٨٠٥
٨٠٦
٨٠٧

وارائي خوش گذارين ٿا، جڏهن سنسار ۾ اچائون سڀني ڏکڻ جي پاڙ آهن، تنهن سورگر ۾ ئي شيون ڏک ڏيندڙ آهن. هڪڙي اها جو بڻي کي پاڻ کان مٿي ويندڙ ڏسي حسد پيدا ٿئي، هي پاڻ سان گڏ وهڻ واري سان جهڙو ٿئي ۽ ٽي پاڻ کان هيٺ وهندڙ کي آبهان جي نظر سان ڏسجي. جيڪو منشي سنساري سکر ۽ سورگر جون اڃا ۽ ڇڏي، هري جرطن جو ڌيان ڌري ٿو، سو مهاپراني ٿا ۽ وڪنت ۾ سکر يوگي وري جنم نٿو وٺي. هي اوڌو! جو منشي. مونکي ڀڳوان چاٽي هڪ دفع ۾ سڄي من سان منهنجو سمهڻ يا ڌيان ڪريو، تنهن کي مان ڪڏهن به نه ٿو وساريان. انلاءُ انکي گهرجي ته سدائين منهنجن جرطن ۾ پریت لڳائي، جنهن ڪري ئي سندس اڏار ٿئي.

ايتري ڪٿا ٻڌي اوڌو هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي شيام سندرا مون جو دهن تنهن جو حال ٻڌو، پر ڏسان ٿو ته ڪي رشي ٿي، ڪي ڇوڙ، ڪي ٺو ۽ ڪي يارهن تنهن پيا چون ۽ انلاءُ جيڪي برابر هجي سو ٻڌايو ته شڪ نوت ٿئي.“ شيام سندر وراڻي ڏنيس ته ”هي اوڌو! سنساري مايا کان يوگي ٺوڻي رشي ڪوبه هجي نه ٿو سگهي. هو جيڪي چون ٿا سو سچ آهي، ڇو جو منهنجي مايا جي ڪري هنن کي انيڪ واٽون نظر اچن ٿيون. جيستائ منهنجو پيد نه سمجهيو اٿن، تيستاءِ هڪڙي ڳالهه ٿي به سندن من قائم رهي نه ٿو سگهي. جنهن به گيان يا جنهن وات سان مونکي سڃاڻائون ته انهن جي من جي اوندهه ٿئي ويئي. منهنجي مايا جي ٽن گڻن يعني ستو، رڇو ۽ ٺوڳڻ جي گهٽجڻ ۽ وڌڻ سان جڳت جي اُتپتي ٿئي ٿي. هاڻي جيڪي نو تتر ٻڌا اٿيئي سي هي آهن: پهريون برش، ٻيو هڙ تنو، ٽيون اهنگار چوٿون آڪاش، پنجون وايو، ڇهون آگني، ستون جل، اٺون پرڻوي ۽ نائون مايا. يارهن تنو جيڪي ٻڌا اٿيئي سي هنریت آهن: پهريون جهڙي، ٻيو اڪيون، ٽيون نڪ، چوٿون ڪن، پنجون زبان (گيان اندريون)، ڇهون پير، ستون هٿ، اٺون لنگ، نائون گداهه ڏهون وات (ٻنجه ڪرم اندريون) ۽ يارهن من جهڙي جي ڪري ٿڌو ڪوسو، نرم سمخت معلوم ڪري سگهجي ٿو. اڪيون سان ڏسي ۽

رات ڏينهن ڪي رهيو آهي ۽ خبر نه آهي ته ڪهڙي وقت ڪري
 هوي. آدمي کي دنيا جي محبت کان آجو رهي، رات ڏينهن
 موت کي ياد رکڻ ۽ منهنجي چرطن جو ڌيان ڏيڻ واجب آهي،
 جنهن ڪري ئي مڪتي ٿينديس.

هاڻي ٻيو گيان ٻڌو: ڪهڙي وٽ تي هر ٻئي آڪيرو ٺاهي رهندا
 هئا. جڏهن ان وٽ کي ڪو اچي ڪپڻ لڳو، تڏهن ڪڙو ٻڪي
 جوڻ لڳو ته مٿان اڏامي هلاجي، هر ٻيو اتي ويندو رهيو. اڏامي
 وڃڻ وارو جيئرو ٻڌيو ۽ ويهي رهڻ واري ڳڻڻو ڊڪر پاتو. تنهن
 منشيءَ هر سنساري ماڻا ڇڏي ڏيڻ سان مڪتي پائي ٿو ۽ ان سان
 گنجي رهڻ ڪري آواگن کان نٿو ڇڻي.

ٽيون گيان هي آهي ته منشيءَ جو شرير ٻيڙيءَ جهڙو، گروءَ
 کي ٻيڙي هلائيندڙ ڄاڻڻ گهرجي. اڏا ٻيڙي سمنڊ ۾ پيل رهي ٿي،
 جنهن کي هوا روپي منهنجي چرطن جو ڌيان ڪناري تي ٻڌڻ وارو
 آهي. سو جيڪو ٻيڙي روپ منشيءَ شير پائي ٿو ساگر پار لنگهڻ جي
 تڪليف نٿو ڪري، تنهن کي وڏو مورڪ آتم گهاٽي ڄاڻڻ گهرجي. جيستائين
 منشيءَ گيان جي واٽ سان هن کي ڪمارگر وڃڻ کان نٿو روڪي،
 تيستائين کيس ڳڻڻن قسمن جو ڊڪر ملي ٿو. انلاءِ ڇڏڻ هن کي ڪرم
 ڪرڻ کان آهستي آهستي روڪيو ته ڪجهه ڏينهن کانپوءِ ساڌنا
 ڪرڻ سان جت الڳ ٿي سگهي ٿو. پوءِ جڏهن اهو هن منهنجي طرف
 لڳي ٿو، تڏهن سنساري ماڻا موهر ۾ نٿو ڦاسي ۽ هر روز سندس هردي
 ۾ منهنجي پڳتي وڌي ٿي. هاڻي جيڪو ان ڳالهه تي ڀروسو رکي ٿو ته
 هردي چرطن جي ڌيان ڏيڻ ڪري سنساري ماڻا ڇڏي ويندي، سو ضرور
 مڪتي پائيندو. هي اودو! ٻو ساگر پار لنگهڻ واسطي پڳتي ڇڏي بي ڪا
 آتم ٻيڙي ڪانهي. جنهن تي مان ڪرڻا ڪرائڻو، ان کي پڳتي حاصل ٿئي.
 هي اودو! جيڪو آدمي اهو سمارگر پڳتي ۽ گيان جو رستو، جو هيئن
 ٻڌا ٿو، ۽ ڇڏي پڳتي پاسي ۾ لڳائيندو ته اهو ۸۴ لکن چوٿين ۾ رهي
 ڏاڍا ڊڪر پائي آواگن کان نه ڇڻندو. جو آدمي منشيءَ شير پائي هر ميسور
 جو پاڇن ۽ سمورن نٿو ڪري، تنهن کي وڏو مورڪ ۽ آڳاٽي سمجهڻ گهرجي.

منشہ سنار پر گھنوں نہ شي جي اچار رکي، منهنجي حريل جو ۱۵

برہان ڪري ٿو، تنهنڪي سورگر پر پنهني وارو سمجهه، پر سناري

جو گهالي منهنجي ٻنهي سڃي من سان ڪري ٿو تنهنڪي ڏٺوان، پر

مورڪ کي اڏين ڪري ٿو ساگر پار لنگهائڻ جو حال ڪري ٿو تنهنڪي

ڏانا سمجهه، پر جو منهنجي من ۽ اندرين کي نه چئي اڏينجي وس

رکي ملت ڪندو، سو من لوڪ ٽوٽي ٻرلوڪ پنهس ۾ سڳي رهندو.

اوڏو وري نه ويٺي ڪري جيوت ”مي دهرابا! مون اومانڪان

سب گيان ٻڌي امان امو مطلب سمجهيو نه سناري مايا مون ۾ ڦاسڻ

آهي ٻڌايو، جنهنڪري سناري منشيه مايا ۾ نه ٿي.“ ايترو ٻڌي

وڪنڌ ڏاڍ جوڻ لڳو ”مي اوڏو! مون ٽن قس جا رستا سناري

چئون هي ٿو ساگر پار لنگهائڻ واسطي توکي ٻڌايو. هڪڙي رات گدان

آهي بي گرم ۽ ٿي ٻڌي، جنهنڪي گدان ملبو سو سناري مايا مو

ڪرڻ گهرجي. پر جو منشيه منهنجو من ڪجهه گدان ڏانهن لڳائي

سناري مايا ۾ ڦاسي ٿو، تنهنڪي ٻڌي ڪرڻ واجب آهي. جيستاء

آهي ٻرڻ منهنجي ڪڏا ٻڌل ٿي، سندس من سناري مايا کان

اڌي ٻرڻ سور ٿو وڃي ڪجهه حواس نه رکي. منشيه کي گهرجي

اڌي ٻرڻ ٻرڻ ٿو ڏان رکي شب گرم ڪندو ٿي. جيستاء

وڌائين ٻرڻ ٿو ڏان رکي شب گرم ڪندو ٿي. جيستاء

ٿي طرح ٿو ڏان رکي شب گرم ڪندو ٿي. جيستاء

جي نه ٿو ڏان رکي شب گرم ڪندو ٿي. جيستاء

ايشور سورت ڪندو. سو جو بدن دن مل آهي، جنهنڪي ڪو

ٻر ڀڄڻي ۽ گيان ڇڏڻو ٻيو ڪجهه به ڪونهي. تون به گيان دواران
 سنساري اڇا ڇڏي پنهنجي ڀڄڻي ڪرين ٿو، تنهنڪري پنهنجي
 مڪئي به شڪ نه سمجهو. منشي کي پنهنجي وڏائي ڪرڻ واجب
 ڪينئي ۽ اهڙا ڪار ڪان سدا ٻري ڀڄڻ گورجيس. نڪ، ڪن، زبان،
 اکيون ۽ جهڙي امي پنهنجي گيان اندرون آهن. من، پير، وات،
 انگ ۽ گڏا امي پنهنجي ڪرم اندرون آهن ۽ ڀارمون هن. انهن
 سڀني کي جو منشي سنساري سکر به لڳائڻو، تنهنڪي اڳياني سمجهڻ
 گورجي. سنسار جي اڳيائي، وچ ۽ پڇاڙي به پرميشور جو ڏيکڻ چاڻي،
 پنهنجي ڪٿا پير سان ٻڌي. جيڪا شئي ڪاڻ يا پير واسطي ملي،
 سا پوراءِ پنهنجي نالي آرهڻ ڪري پوءِ پاڻ ورتائي. تلاو، ڪو،
 باغ ۽ ڌرمشالا وغيره جيڪي به ڌرم ارت ٺهرائي، تنهنجو ڦل هونڪي
 آرهڻ ڪري ۽ ائين پاهجي به اڳيان نه ڪري ته ٻي سڀ هون ٺهرائي آهن.
 ايتري ڪٿا ٻڌي اوڌو وري به جوڻ لڳو ته ”مي نات! تپسيا،
 دان، نير ۽ سنجي جو حال به ٻڌايو. گياني ڪنهنڪي ٿو ڪونهجي،
 شپ آشپ ڪرڻ واري، سورگ ۽ نرڪ وڃڻ واري، ڌنوان
 ڪنڊال ۽ داڏا ٽوڙي شوم جو حال به ٻڌايو.“ شريڪرشن اتر ڏس ته
 ”مي اوڌو! جيوتيا، جوري وغيره ڀڄڻ ڪرم ڪان ڀڄي پورڻ،
 سچي ڳالهيون، گرو ۽ ايشور به ڀريت رکي. ويد شاستر به ڀروسو رکڻ،
 مطلب ڪانءِ گهڻو نه ڳالهيون، سڀني جيون تي ديا رکڻ اهو سنجي
 آهي. من پير مٿي سان ملي ڌوڻ، شان، سنڌيا، ٻوڙا، ڳير،
 تپسيا، شرافت، تيرت ۽ ورت ڪرڻ اهو نير ڪونهي. دان اٽڪو
 نالو آهي جو ورڪت آهي ڪڪر ڇڏي هن، وائي ۽ ڪرم سان
 ڪونهجو به ٻرو نه چاهي ۽ گرمشي تي ڪاڌو ڪپڙو وغيره شيون
 دان ڪري. تپسيا اها آهي جو استري ڀوگر جو سکر ڇڏي ڏجي.
 گياني اهو آهي جو شاستر موجب رستو وٺي پنهنجي مڪئي جو پناه
 رکي. جيڪو ڀڳوان کي سنساري پنهنجي ئي شري جي پالڻ ڪريو،
 اهو وڏو اڳياني سمجهڻ گورجي. پنهنجي جوڻ موجب ڪم ڪرڻ
 اها اتر وات آهي ۽ اٽڪي برخلاف ڦلن ڪمارگر به وڃڻ چاڻ. جو

GITA PRESS, BOKRAHPUR.

مليشي. ڪيترائي ئي وٽ اچي هوي ته پوءِ لاجار واپار ڪري ۽ پاڪل لاجاريءَ جا لٽر بکيا ڪري ٻيٽ هالي. وئيش ٿي ڪا وٽ اچي هوي ته لاجاري صور ٺهر جو ڪم ڪري پنهنجو ٻيٽ هالي. براهمن کي هر روز سنڌيا، تهريل، ٺاڪر هوجا، شراڻ ۽ آڻڻي سڀوا ڪرڻ واجب آهي. استرئي ۽ اولاد سان گهڻي بهت نه رکي، پنهنجي چوڻ جو ڌيان ڪندو رهي. انريت پنهنجي ڌرم ڪرم تي رهڻ وارو مڪتي پائي ٿو. پر جيڪي سنساري مايا ۾ لپتائجي ڌرم ۽ اڌرم جو ويچار نه ٿا ڪن، تنکي ضرور نرڪ ڀوڳڻو ٿيندو.

هي اوڌو! وانڀرست جو هي ڌرم آهي ته جڏهن پنجاهه ورهين کان مٿي عمر جو ٿئي ۽ سندس من وٽراڳهر ۾ لڳي، تڏهن پنهنجي استرئي سوڌو هن ۾ وجهي جڙوڙي ۾ رهي، بهميشور جو پاڻن ۽ سمرڻ ڪندو رهي. مٿي تي جڙون وڌائي زمين تي سهڙي. گرمي ۾ پنجاهه اڱني ٽاپي، سردِي ۾ گچي جيتري پاڻي ۾ بيٺي، برسات ۾ ميدان ۾ ويٺي تپسيا ڪري ۽ زمين تي ٻوڪيل آنا ۾ نه کائي. جڏهن انريت تپسيا ڪرڻ ڪري بدن ڏهر ٿي پڙاهڻ اچي، تڏهن سنڀاس وٺي. انوقت سواءِ دند، ڪرمڊل ۽ لانگولڻي جي ٻيو ڪي به ٻاڻوت نه رکي. رات هلندي زمين کي ڏسندو رهي، جنهنڪري ڪوبه ننڍڙو جيو پيرن هيٺان ٻڌجي هجي نه وجهي. پنهنجو من ۽ اندرون وس رکي، جنهنڪري ڪنهن به استرئي يا جڳي شيءِ ڏي نه ڇوڙي. سواڊي ڀوجن جي اڃا نه رکي ۽ جتان عهدو ڀوجن مليس، اُتي وري نه وجهي. ڪڏهن به ڪوڙ نه ڳالهائي. سنساري سکه سڀني وانگر ڪوڙو سمجهي، انهي بهر ايڪانت ۾ بوما تما جو ڌيان ڪندو رهي. هڪ هنڌ گهڻو نه رهي، تيرت يا ترا ڪندو رهي. پاڪندي آڏهي جي سنگت کان پري ٻڌجي، سڌاءِ ٻرسن ڇت رهي. پنهنجي سکه واسطي ڪنهن سان دوستي يا دشمني نه رکي. سڌاءِ نرم سپاه وارو رهي مٺا وڃن ٻولي. لاپ يا هاڃي ۾ خوشي يا ڏک نه ڪري، فقط بکيا وٺڻ واسطي شهر ۾ وجهي نه ته پنهنجي ڪتيا ۾ رهي بهميشور جو ڌيان ڪندو رهي. جيستائ پنهنجي نرڳن روپ جو ڌيان هڙي نه اچيس،

شريڪڻ جو اورو کي جس ورتن بابت ٻڌائڻا
 جنهنجي ڪري سناري جيوندياڻن خوش رهڻ ۽ کين ڪو به اورو نه ڪوئي
 جس آهڻ جو مي ڌرم آهي، جو بهمبجاري ڳروڊ جي ڳوڙ
 سان سمجهي. استوت جي بدن کي ڪڏهن به نه ڇڏي ۽ نه وٽس
 اڪيلو رهي. جهڪا ٻڪيا ٻئي اهي - اس آملو ڳروڊ جي اڳيان
 رکي، پوءِ جهڪي اڏ ڏسڻ سو کائي نه ٿو اٽڪان ڳوڙي نه وٺي.
 ڪاٺو نه کي پنهنجي وس اٿو نه رکي جو ڏيڍ جو ڏرو نه ڪوڻ
 نه ڏئي. جيڪڏهن سڀني به ڏيڍ ٻاٽ ٿئي نه ڏٺاڻ ڪري ڌرم هزار
 ڳوڙ ڏيڻا ڏيئي ڪاٺس هو ڪلائي، پوءِ وڃي ڳوڙي رهڻ به
 کان نه ڏئي ڏرو واري ڪندا - ان ڏاڍي ڪري. استري ڌرم اڃا
 به ڏسڻ ڏينهن ڇڏڻ جو نه ڏئي، ڏڏن - اٽس ٻيٽ ڪري.
 ڪجهه ٻڌڻ جي ڏري جهڪو ايندڙ يا ڪو به وسندي اهي نه کس
 حالي ڇڏڻ نه ٿو ڏئي ڪري ڪڏهن به ڏيڍ ڏيڍ ڏيڍ ڏيڍ
 واپسي ڳوڙي آهڻ به ڏيڍ ڏيڍ ڏيڍ ڏيڍ

[illegible]

شريڪرشن جو اوڏو ڪي چئن جڳن جي ڌرم ۽ هلت بابت ٻڌائين ۲۸۵

شيام سندر وراڻي ڏنيس ته ”هي اوڏو! سڄي ڳڙهه ۾ مٿس روپ رنگ ۽
هڪڙو ويد هو. براهمن، ڪيتري، وئيش ۽ شودر چارئي ورڻ ان
روپ جو ڌيان ڪندا هئا ۽ هڪڙي ويد موجب هلت ڪندا هئا.
تريتا جڳهه ۾ يگهه اوتار جو ڌيان لڳائي يگهه ٿيڻ ۾ ايندو هو ۽ هڪڙي
ويد مان چار ويد يعني رگ، ياجور، سام ۽ اتر ويد ٿيا. پهرين تن
جي ڪري موجب يگهه ڪندا هئا ۽ اتر ويد فقط منتر شاستر چاڻڻ
واسطي آهي. مون پنهنجي مک مان براهمن، ٻانڻ مان ڪيترين،
جنگڻ مان وئيشن ۽ پيرن مان شودرن کي پيدا ڪيو. سڀني ڌرم
پنهنجي سر مان، برهمڇاري ڌرم دري مان، وانپرست ڌرم چانڊي
مان ۽ گرهست ڌرم جنگڻ مان پيدا ٿيا آهن. براهمن جو ڌرم آهي
ته هو پنهنجي من ۽ اندرين کي وس رکي شد آچار سان رهي. ٿورو
ٻاگهڻو جيڪي به ڌرم جي ڪيائي سان ملي، تنهن تي سٽوش رکي
پنهنجي تپسيا ۽ دان ڪندو رهي. ڪو چار گاريون ڏيئي وڃي
ته دل ۾ نه ڪري ۽ نه ته گهڻي ترشائي رکي. ڪوڙ کي ته ڪڏهن
وڃي نه وڃي. بس! جنهن ۾ اهي لڳن ۽ جنهن تي پنهنجي
ڪرم تي پورو براهمن سمجهڻ لڳو. ڪيتري اُنکي چڱي پنهنجي
منهن ۾ تپچه آهي ۽ شير پاوان آهي. هن ۾ ڏيرچ ڌارينڌڙ ۽
بهاڙ وري اهڙو آهي جو ڏک لڳڻ سان ڇڏي نه وڃي. ٻوڪڙي
يا زمينداري سان پنهنجو ڪتب ٻالي، پوءِ آهر دان ڪري
براهمن ۽ مٿيائن ۾ پڳتي رکي سڄي من سان پنهنجي سڀوا ۽ ٽول
ڪري. وئيش جو ڌرم آهي ته واپار ۽ ڪم ڪري پنهنجو ڪتب
پالڻ. آئي پوريس پيدا ڪرڻ ۾ هن رکي، پنهنجي آهر دان ڪري،
سادن ۽ براهمن جي سڀوا ڪندو رهي. شودر جو ڌرم آهي ته
براهمن، ڪيتري ۽ وئيش انهن ٽنهي ورڻن جي سڀوا ڪرڻ سان
جيڪي به مٿس، تنهن تي پنهنجو گذارو ڪري ۽ گهڻي خواهش نه
رکي. پر چڻي ورڻن کي گهڻي ته ڪنهن به ڇڏي هٿسار ڪن،
چورڙي وغيره ڪرم کان پري رهن ۽ پاڻي به ڪوڙ نه ڳالهائين.
ڪار، ڪروڙ، لوپ ۽ ٻيو ڪي وس ۾ رکي اهڙا ڪم ڪن،

[illegible][illegible]

خراب ٿي موٽي نٿو پائي. جو منشيءَ پنهنجي چرطن ۾ ڏيان لڳائي
 سڌين جي پراپت ٿيندڙ سکر کي ڪجهه به نٿو ليکي، سو پنهنجي
 من اڪهه بنا پائي براڻ چٽڻ بعد وٽڪنٽ ۾ واسو ڪري ٿو.
 ارڙهن سڌين جو احوال ٻڌي اودو وري به پڇڻ لڳو ته ”هي
 ديئانات! اوهين ديوتائن ۽ درختن وغيره ۾ ڪٿي ڪٿي برا جو ٿا
 سو ڪرڻا ڪري ٻڌايو.“ شريڪر شڻ وراڻي ڏني ته هي اودو!
 جنهن وقت مهاپارت جي يڌ ٿي هئي ۽ ڪرو ڪيتره ڪورون ۽ پانڊون
 جو مهاپاري لشڪر اچي گڏ ٿيو هو، انوقت ارجن پنهنجي گروءَ ۽
 ڪنهنين کي ڏريوڌن جي طرف ڏسي يڌ ڪرڻ کان انڪار ڪيو.
 اٺهل هون پنهنجي ٿوري مهيا ارجن کي ٻڌائي وراڻ روپ ڏيکاري،
 اٺجو هوهر ڇڏائي مهاپارت ڪرايو. اهو احوال ڏيان ڏيئي ٻڌي-
 جو منشيءَ اڳيان جي وس ٿي سڀني جيون ۾ پنهنجو هر ڪاش نه
 ڏسي سگهي ته هنن هنڌن ۾، جنجا نالا وٺان ٿو، ضرور پنهنجو
 چمڪار سمجهڻ گهرجي. سڀني جيون ۾ آتما (گالهائڻ جي شڪتي)
 مان آهيان. وڻڻو نالي سور، ۽ ريڇه نالي هوا مان آهيان. تارن
 ۾ چنڊرما، چئن ئي ڦيڏن ۾ سامر ويد، ديوتائن ۾ برهما، اندر، ورڻ،
 ڪپهر، سوامي ڪارڪ، بهراج، شڪر نالي مياديو، اگني،
 سيروهرود، ڪامديو، آريمان پتر، دڪش بهراجپتي، چئن ورڻن ۾
 براهمڻ، آشرمن ۾ سنڀاسي، ندين ۾ گنگا، راڳن ۾ ڊيڪ، ڌاتن ۾
 سون، هاٿين ۾ ائيراوت، گهوڙن ۾ اُچ شروا، يگين ۾ گيان يگيه،
 پروهتن ۾ وسشت، استرهن ۾ ست روپا، رشين ۾ سواميڀومو، يگن ۾
 بهستاجي، سيوڪن ۾ هنومان، ڪٿا و اچيندڙن ۾ ويد وياس، دانين
 ۾ ٻي راجا، جواهرن ۾ ڪوشتي مٽي، گاهن ۾ ڊپ، ڏهن اندرين
 ۾ يارهون من، نون گرهن ۾ ورهسپتي، رشين ۾ ڀرگو، منترن ۾
 اومڪار، وطن ۾ پير، ديورشين ۾ ناردمني، وڻڻون ۾ ڪيلديو، ستن
 سمندن ۾ ڪير سمند، منشن ۾ راجا، نانگن ۾ شيش نانگ، دڻيتن ۾
 بهرلاڏ، مرن ۾ شينهن، پڪين ۾ گرڙ، شورين ۾ برشرام، ويد شاستر
 ۾ گائيٽري، ۱۲ مهنن ۾ آڪاڙ، رتن ۾ بسنت، گلن ۾ گلاب، سڄي

وس ڪٿڻ ٿين تڏهوڪي اها به ٻڌ: پوريون اگني هر گرمي، هو جل هر
 سردِي، نئون ٻڙو ٿي هر ڪلورينٽو، هو ٿون هوا هر شمرش (هٽڻ)،
 پنجنون آڪاش هر شد، اهي پنهنجي ڳاڙهيون پنهنجي ڪري ٿي آهن.
 جيڪو انهن پنهنجن وڻن هر ڏيان لڳائي سڄي من سان پنهنجي
 ٻڙا سڄي ٿي، تنهنڪي پوري سڏي ٻايت ٿي ٿي ۽ پنهنجي ٻڙت
 آڻا، آڪاش ۽ اگني وغيره جو جيڪو ڏيان ڌري ٿو تنهنڪي ٻي
 سڏي ملين. پنهنجي وڻات روپ جي ڏيان ڪرڻ سان ئي سڏي
 ملين. پنهنجي جيترو روپ جي ڏيان ڪرڻ سان هو ٿي سڏي
 حاصل ٿي ٿي. ٻڙتو روپ جي ڏيان ڪرڻ سان هاجس سڏي
 ملين. اهو ڪار روپ جي ڏيان ڪرڻ سان ڇڏي سڏي ملي ٿي.
 آخر روپ جي ڏيان ڪرڻ سان سڏي. واسو روپ جي
 ڏيان ڪرڻ سان اٽل سڏي. نرا ڪار روپ جي ڏيان ڪرڻ وارا
 سنساري اڃا جڏي به آندڙ سان رجڻا ۽ بهميشور جي شؤيت (اجي)
 روپ جي ڏيان ڪرڻ سان بهي جي ڳاڙهه ٻڙا هر اجي ٿي. سور
 روپي بهميشور جي ڏيان لڳائڻ سان هزارن ڪروڙ جي شئي ڏيکاري
 ڏي ٿي. هوا روپ ٻڙاڻ جي ڏيان ڪرڻ سان جتي وڻس آڻي
 هڪ ساعت به پنهنجي سڄي ٿو. بوگر ايساس سان اگني هر من لڳائڻ
 ڪري پنهنجو روپ ڇڏو وڻي ٿوڙو ٿا اهي سڄي ٿو. پنهنجي هردي هر
 آڻا جي ڏيان لڳائڻ سان بهي جي شمر هر پنهنجو ٻڙا وڻي سڄي
 ٿو. سترگڻ جي ڏيان ڪرڻ سان جهمسان وڻس، تنهن سان وڻار
 ڪري سڄي ٿو. منهن انهي پور پنهنجي من هر هڪ ويچار ڪري ٿو
 تر سڀڪا ڳاڙهه ايشور جي اڃا سان ٿي ٿي، تنهنڪي هر ڪو ملين ٿو.
 بوگر ايساس سان پنهنجي نارا ٻوڙ رانڊ هر ڇاڙهن ڪري گڏيل،
 هلندڙ ۽ بندڙ انهن ننڍي وقت جون ڳاڙهيون ملين ٿيون. اگني ۽
 جل وغيره پنهنجن ٿڌن جي ڏيان ڪرڻ سان ٻڙڙا به هر ڏانڊڙ جل
 ڪي روڪي سڄي ٿو. هو منهن اندر هر ڪي وس رکي سڄي من سان
 پنهنجي هر ٿڌ جو ڏيان ڪري ٿو، تنهنون سڄي سڏيون وڻي هڪ
 جوڙي ڇاڙ ٿي ٿيون. پوءِ ٻڙا ٿي هر انهن سڏين جي سکر هر ٿا سڏڙ

هيءَ گڻ رکندڙ آهي ته ڪو به پير مرد آدمي ڀانئڻي ته پاڻ کي پاڪ
 بنائي سگهي ٿو. هي سڌي ننڍي شريڪرشن کي وڏو ٺاهي سگهي ٿي. ٿي
 سڌي هر اها طاقت آهي جو پنهنجو شريڪرشن ڪجهه ڇوڙ هلاڪو ٺاهي،
 جيئن انهن وٽس اوڏانهن اڏامي واپس وڃي. ڇوڙين سڌي هڪي
 مان گورو ٺاهي سگهي ٿي. پنهنجن سڌي هر اها شڪتي آهي جو
 هزارن ڪو هن جو حال هڪ هنڌ وٺي ڏسي سگهجي ٿو. ڇهين سڌي
 سان هزارن ڪو هن جي ڳالهه گورو وٺي ٻڌي سگهي ٿو. ستين سڌي جي
 ڪري جيڪا شئي جتان گورو آهي اها اُتان گورائي سگهجي ٿي. آئين
 سڌي سان سڀ ديوتا وس ٿي سگهن ٿا. نائين سڌي سان شريڪرشن
 نٿو ٿئي. ڏهين سڌي جي ڪري جنهن هنڌ هن ڏورانهن آهي
 هڪڙي کن هر پنهنجو وڃي. يارهن سڌي سان هتي جو روپ پاڻ
 ٺهي سگهي ٿو. يارهن سڌي سان پنهنجو پاڻ هتي جي پاڻ ۾ داخل
 ڪري سگهي ٿو. تيرهن سڌي سان جڏهن وٽس ٿڌ هن مري سگهي ٿو.
 چوڏهين سڌي جي ڪري جنهن سان جتي وڃڻ جي اڃا ٿئي آهي
 وڃي سگهجي ٿو. پندرهن سڌي جي ڪري جنهن شئي جي گورو هجي
 اها انهي وقت اچي ملي. سورهين سڌي جي ڪري جنهن کي جيڪا
 به آگيا ڪجي سا مڃي وڃي ۽ گذريل هينڊر ٽوٽي ايندڙ ٽنهي
 وقتن جو حال ڄاڻي سگهجي. سورهين سڌي جي ڪري هتي جي
 هن جو حال ڄاڻي سگهجي ٿو ۽ ڪا به گرمي سردی اثر نٿي ڪري.
 ارڙهين سڌي جي ڪري هرندڙ باهه ۽ وڏندڙ پاڻي روڪي سگهي
 ٿو. انهن ارڙهن سڌين کانسواءِ ٻيون چار به يوگه سادڪ ڪري ملي
 سگهن ٿيون. يعني هڪڙي جنم سڌي، ٻي اوشڌي سڌي، ٽي تپسيا
 سڌي ۽ چوٿين منتر سڌي. جنم سڌي وارو جتي وٽس آهي جنم وٺي
 سگهي ٿو. اوشڌ سڌي وارو جنهن کي جيڪا دوا ڏني سا اُهرت جو
 ڪم ڪري سگهي ٿي. منتر سڌي وارو منتر پڙهي جيڪي چوي سو
 اُمال ٿي پوي ٿو ۽ تپسيا سڌي واري جي تپسيا ڪو به بگاڙي نٿو سگهي.

هي اوڏو! اهي سڌيون هڪڙو هڪڙو گڻ رکندڙ آهن ۽

۽ انهن سڌين جي ڦل ڏيڻ وارو آهيان. هاڻي اهي سڌيون

ٿيڻ گهري توتر مان وري اچي مري ۾ گمان جو پرڪاش ڪري
 کس ڪرڻ کان بچائون ٿو. هي ڀڳت مري ڪڏا ٻڌڻ
 وقت ٻيهر ۾ اچي روئڻ ٿا. انهن جو باب لڙڪن جي صورت ۾
 نڪري وڃي ٿو. انهنجو مردو ٿيڻ ٿيو هجي. ڀڳتي ڪرڻ - ان مان
 جهڙو جلد ملڻ ٿو، ان جهڙي هي پنهنجي ذات ڪاٺي. جنهن سون
 کي ٻاهر ۾ وڃڻ سان سندس ميل نڪري وڃي، تنهن ڀڳتي ڪرڻ سان
 باب بدن ۾ نٿو رهي. پر اها سڀ ڳالهه جيت جي وس آهي ۽ اهو
 من سنڌاري ماڻا ۾ ڦاسي جواب ٿئي ٿو. مونڏي ڌيان لڳائڻ وارو
 منهنجي سبب من جون مرادون ٻائي، انت ۾ وڪڻڻ ڌار وڃي ٿو. انلاءِ
 منهنجي کي استري ۽ لڳ ڀرڻ هي سنگت ڪرڻ کان سڌاءِ هجي رهڻ
 گهرجي. جهڙو ته منهنجي جو گمان انهنجي سنگت ڪرڻ ڪري جلد
 ٻڌي ٿو، ٿورو ٻڌي ٿو ته ٿي. ماڻهي مان توکي ٻڌائڻ هي ٻائي
 من لڳائڻ جي ذات ٻڌائڻ ٿو. ٻڌائڻ ٻڌي ٿو. ٻڌائڻ
 اڪماو وٺي ٻڌائڻ ۾ ڪا جاءِ ڪري ٿو ٻڌائڻ ڪيل روپي
 مري ۾ پنهنجي جهڙو (مورتي) جو ڌيان لڳاءِ. جنهن ٻوڪيل
 وٺ جي ڪيئي ڏنل ٿا ۽ ورن جي ڪاٺي وڃڻ جو ڌن رهي ٿو، ٻو
 سنڀال ڪرڻ - ان ڌن ۾ اهو وڏو درج ٿي ٿو وڃي، ٿڌن ماڻهي
 جهڙو زبردست ڄامو ۾ کس اڪوڙي ٿو سڳي. سڳي ريت هر روز
 منهنجي سرڻ ۽ ڌيان ڪرڻ - ان سنڌاري ماڻا جتي، ڌن وٺ
 روپي ڀڳتي مري ۾ ٻڌڻ وڃي ٿي، ٿڌن وري گهٽجي ٿي ۽
 ٻو ٻوگهه اڀاس - اڌڻ ۽ اندر ۾ کي وس ڪرڻ سان اٺ - ٻوڏون
 ٻڌون رهن ٿيون. هي اوڏو! ٿڌن ۾ سڳي ۾ - ان منهنجي
 ٻڌي ڪندو رهن ٿو ٻڌائڻ ۾ جو مطلب ۾ پورو ٿئي.

ايتري ڪڏا ٻڌي اوڏو شريڪرشن ٻڌائڻ کي ويهتي ڪئي ته
 ”هي ٻڌو! توهان جو تر ٻوگهه - اڌڻ ۽ اندر ۾ کي وس رکڻ ڪري
 اٺي ٻڌون ٻڌون رهن ٿيون، سو ڪري ڪري سڳو ٻوڏ ٿي انهن
 ٻڌن ۾ ڪيترائي گهڻا آهي؟“ - شريڪرشن اوڏو ته ”هي اوڏو! اٺ
 ٻڌون ٻڌون ۽ ٻوڏ ٻڌون ٻڌون آهن. انهن مان ڪيترائي ٻڌي

گهڻيون ئي واٽون آهن، پر انهن سڀني ۾ جيڪو به منهنجو رستو
 دهجي سو ٻڌايو. ”شريڪرشن اتر ڏوٽر“ هي اودو! جڏهن به
 ڪم جي گل مان پيدا ٿيو تڏهن ان وڌي، جي منهنجا سواس آهن،
 منهنجي اڇا سان حاصل ڪري. هر ڳو رشي ۽ پنهنجن، پنهنجن پٽن کي
 پاڙهيا. رشن وري ان جو ارٿ ديوتائن، دئيتن، گذردن ۽ ٻين
 کي سڀڪارو. پوءِ جنهن کي جيترو گيان هو تنهن اوترو سمجهي دنيا
 ۾ پکيڙيو. پر افسوس! جو ان وڌي اصل مطلب کن ڪو نه
 ٻڌو. يعني ڪڏهن ڏسو ته منشي ڪام، ڪروڙ، استري ۽ اولاد کي،
 ڪڏهن ته ڀڳير ۽ تپسيا کي ۽ بعضي تيرت، ورت يا ڪنهن دان ڌرم
 کي ڄڻو ڄاڻن ٿا، پر انهن سڀني ڪرمن سان آدهي پوسا ڳريار ٿو
 لنگهي سگهي ۽ جو جو جيڪي به شيون سنسار ۾ ڏسڻ ۾ اچن ٿيون
 تن جو ڪڙي ڏينهن ضرور ناس ٿيڻو آهي. جيڪي منشي پرمپشور
 جي سمورن ۽ ڌيان کي اتر سمجهي ان ۾ پنهنجو من لڳائي رهيا،
 سي سنساري شين جي خواهش نٿا رکن، بلڪ اندر لوڪ جي سکر
 کي به ڪي ڪين ٿا سمجهن. ٻيو ته ڇڏيو پر وري چرطن جي ڀڳتي
 کانسواءِ مڪتي نڌارت به نٿا ڳهرن. هاڻي جيڪي منشي سواءِ
 ڪنهن اڇا جي منهنجي ڀڳتي ڪن ٿا ۽ سڀني کي پنهنجو مٿر ڇاڻي
 ڪنهن سان وڃي پيو نٿا رکن تن جا اچڻ ٿو ٻڌا يان.

انهن جيون کي جيڪڏهن انهي سڌيون ڪڍي ملن، ته به هو انهن
 ڌانون نٿا ڀارين ۽ انهي پهر منهنجي سمورن ۽ ڌيان ۾ لڳا رهن ٿا.
 مان انهن کي ستن ڏينهن ۽ تنهن لوڪن جو راج توڙي مڪتي پد
 ڪڍي ڌيان ته به نٿا وٺن. تڏهن آءٌ به شرمندو ٿي انهنجي پٺيان پٺيان پيو
 ڦران، انهي لاءِ ته ڪڙي ئي شي ڪين ڏيئي انهنجي سڀوا کان مڪت
 ٿيان. اهڙو ڀڳت جتي پنهنجو چرڻ رکيڻو، اتي جي ڌوڙ ڪڍي
 پنهنجي بدن کي لايان ٿو، انهي لاءِ ته مون جي ڪروڙين بهمان
 جا جيو آهن، سي به ان ڌوڙ جي لڳل سان پويتر ٿين. هي اودو!
 اهڙن ڀڳتن ڇڏو. ٻياري مان پنهنجي بدن، لڪشي ۽ مڙ ڏيئي
 به نٿو سمجهان. جڏهن منهنجو ڀڳت سنساري ماڻا ۾ ٻڌجي خراب

م ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹ ۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹ ۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹ ۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹ ۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹ ۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹ ۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹ ۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹ ۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸

[illegible]

آهن، ڊڪڙا آتمارام ۽ ٻيا ديارام. آتمارام اُهي آهن جي انهيءَ
 ٻڌڻي جو ان جي سمورن ۽ ڌيان ۾ لڳن رهڻا. ڌن ۽ سنساري سڄي ملڻ
 تي ڪا خوشي ڪانه ٿئي ٿين ۽ نه ته اُنهنجي وڃڻ ڪري ڪو ايمان ٿي
 ٿين ٿو. ديارام اُهي آهن جي سنسار ۾ ڌن، سندر استري، آڳياڪاري
 اولاد ملڻ ڪري برسن رهڻا ۽ اُنهنجي وڃوڙي ڪري ڊڪڙ سمجهڻ
 ٿا، انلاءِ گيانِي کي گهرجي ته پنهنجي ورڻ ۽ آشرم جي ڌرم موجب
 همت رکي، پنهنجي ڪريا ڪرم کي نه ڇڏي. پنهنجي ڌرم کان ڦرڻ
 ڪري برهم ڪتيا جيترو ٻاپ ٿئي ٿو. هي اودڙا ڊڪڙي دفع سنڪمار
 گيان جو ايمان رکي برهما کان پڇڻ لڳا ته ”سنساري آدمي جو من
 ٻنجن يوت آتمائن کان ڪڏهن الڳ ٿئي ٿو؟ اسين سڀني تيرٿن جو
 نشان ڪري انهيءَ ٻڌڻي ۾ پيشور جي ڪٿا ۽ ليلا ٻاهر ڪندا ٿا رهون،
 تڏهن به اسانجو من سنساري جا هنائن کان الڳ نه ٿئي ٿو پنهنجو
 ڪڙو سبب آهي؟“ جڏهن برهما انجو اُتر ڏيئي نه سگهيو، تڏهن
 ٻيا ديوتائون جيڪي اُتي ويٺل هئا سي مٿس کلڻ لڳا. انهيءَ برهما
 انهيءَ تي مونکي ياد ڪيو ۽ آءٌ اُنهيءَ ڳالهه رکڻ واسطي اُتي ويس
 ۽ منس (برهما جي سوارتي جو بکي) جو برهما جي ڪهي پاسي کان ويندو
 هو، تنهن ۾ پريش ڪري (گهوڙي) سنڪادڪن وٽ هليو ويس ۽ اُنهنجي
 ايمان توڙڻ واسطي پڇڻ لڳو ته ”اوهين ڇا ٿا پڇو؟“ انهيءَ
 تي سنڪمار چوڻ لڳا ته ”تون ڪير آهين؟“ هن جواب ڏنو ته مان
 ته ”آءٌ ۽ اوهين الڳ نه آهون، شرير جي الڳ هجڻ تي به ٻنچر
 يوت آتما، جنهنکي پراڻ چون ٿا، سو پنهنجي ۽ توهانجي شرير ۾
 ڊڪڙو ٿي آهي ۽ تنهنڪري اوهانجو اوهان پڇڻ اڃا و آهي. پر جڏهن
 اڳيانِي هالڪ وانگر پڇيو ٿا تڏهن برهما، جو تنهن لوڪن جو پيدا
 ڪندڙ آهي، سو ڇا جواب ڏيندو؟ هي سنڪمار! جڏهن اڳيانِي
 آدمي پنهنجي من ۾ خوش ٿيندو سنسار جا سڀ سکر ٻوڱي وٺي ٿو،
 پر سڄو سکر اُنکي ڪڏهن به ڪونه ٿو ملي، تنهن ۾ سنساري دهنوار
 ۽ شرير ڪوڙو آهي، جو ٻڌوان جي پاڻا ڪري ڄڻ ڏينهن واسطي
 سڄو ٻيو معلوم ٿئي. جڏهن اوندهر ۾ پيل رستي کي نانگ سمجهجي ٿو

هي اوقو! مونکي جهڙو ستسنگ بيمارو آهي ۽ جهڙو ڀڳتي ڪرڻ سان مان جلد ئي ٻرسن ٿيان ٿو، تهڙو ويدن پڙهن، يوگه ايماس ساڌڻ ۽ ورت رکڻ وارن کان خوش نٿو ٿيان. ستسنگ ڪري ئي مون ۾ جيئو جي ڀڳتي پيدا ٿئي ٿي ۽ سنساري جيئو مونکي سمجائي ٿو، جنهن ڪري انت ويلي هو آواگن کان چئيو وڃي. ڏس! جئن راجا هلي، پاٿاس، سگريو، منومان، جاهونت ۽ جتايو وغيره اهڙا ڪيترائي جيئو منهنجي ڀڳتي ۽ درشن ڪرڻ سان يوساگر ٻار لنگهي ويا. شهري، نشاد ۽ ٻيا ڪيترائي نيچه توڙي اوچ ذات جا ڀڳتي ڪرڻ ڪري مڪتي ٻڌ پائي ويا. اجڙو ڏس! گوپين ڪوبه ويد شاستر نه پڙهيو، نه ڪو تيرت ڪيا؟ يا ورت نير رکيا؟، نڪا منهنجي ٻڌا جي ئي خبر مڃين، پر مون ۾ اهڙي ساڄي ٻريت مڃين، جو منهنجي وڇوڙي ۾ مڪڙي ساعت ۾ منهنجي مڪڙو وريهر ٿي معلوم ٿي. ڇهن مهينن تاءِ راس لپلا ڪرڻ جي وقت کي منهن مڪ بل سمان گذريو سمجهيو. بس! انهيءَ ٻريتيءَ ۽ ڀڳتيءَ جي ٻرتاپ سان هو مينٽر لڪشي روپ ٿي وئڪنٽ ۾ واسو ڪن ٿيون. جئن ڪو منشي چاٽي ڀڄي يا آڻ چاٽي سبب اهرت ٻي وڃي ته اهرت ٿي وڃي ٿو، تنهن چاٽن يا نه چاٽن ڪري نه منهنجي ڀڳتيءَ ۽ ڀڳتيءَ ۾ ٻريت رکڻ وارو منشي، سنسار ۾ سگهه پائي جنم ۾ ڪان چئي وڃيٿو. پر اهو گيان گروءَ جي ٻڌائڻ يا ستسنگ ڪرڻ کان سواءِ معلوم ٿي نٿو سگهي. انلاءِ سنساري منشي کي گروءَ جي سڃاڻ ۽ ڀڳتي ڪرڻ بلڪل ضروري آهي.

ايتري ڪٿا ٻڌي اوقو هٿ جوڙي جوڙ لڳو ته ”هي ديدانات! جڏهن ڀڳتيءَ جي ايڏي بدوي آهي، تڏهن هوءَ اوهان بگهه، نيسائون ۽ ٻين ڪيترن قسمن جا ڌرم جو بنايا؟“ شيام سندر ورماڻي ڏنيس ته ”هي اوقو! انهن ڪنهن ڪرڻ سان به ڦل پراپت ٿيڻو ۽ انهنجي ڪريڻي هري چرطن ۾ ڀڳتي پيدا ٿئي ٿي. پر جڏهن ٻڌارت ملي ويو، تڏهن ٻئي ڌرم ڪرڻ جو ضرور ڪونهي. هي اوقو! بايا جا ساٿوڪ، راجس ۽ نامس اهي ٿي گڻ آهن، پر برماٿما انهن تنهن کان ٻري آهي. جنهنوقت ساٿوڪ گڻا شريهر ۾ وڌيڻو، تنهنمهڻ منشي جو من ڌرم

جنهن ڪري سندس هي لوڪ ٽولي ٻرلوڪ ٻئي سڏون .

انٿرو گيان ٻڌي اوڌو ويٺي ڪئي ته ”هي ٻاراڻو ! اوڻين
 بخت ٻارن آهيو، رڳو مري ٻڏڻ کي پوءِ ساگر ٻار لنگهائڻ واسطي اوڌار
 وٺو ٿا، عالمي مڪئي ملڻ جي به ڪا تڪليف نه آهي .“ اوڌو ٻڌي
 وئڪنٽ نات جيوت ”هي اوڌو ! جو گومستي سمجهي به سنساري ورتڻ
 به پنهنجو من مون به لنگائي ٿو، ونڪي پنهنجو مالڪ ۽ پيدا ڪرڻ وارو
 سمجهي ٻئي ڪنهن جو ٻرو نٿو ڳوري، گهڻي ترشڻا نٿو رکي، گرو
 جو سبڪار ٻل منتر جي ٿو، ڏک سکر کي ٻار به سمجهي ڪام، ڪروڌ،
 لوب، موم، ٻڪر ۽ ٻياس جي وس نٿو ٿئي، سوا ٻري ٻڏي جي ٻي
 ڪا به اڃا نٿو رکي، ڪنهن جي نه ڳارڻ ڏيڻ تي ٻيڙو نٿو سمجهي،
 پنهنجي شڪتي سڀني جون به مڪهڙي سمجهي ٿو، پنهنجي آڌر
 ٻراڪار ڪري ٿو، ايتور ڪٿا ڪيوتن ٻڌڻ به رس رهي ٿو، نه
 مندر ۽ ديوتائن ٻڌائي ٿو، ٺاڪر ٻڌا ٿا ڄڻا ٻاع ٻاٻت ٻڌائي
 ٿو، ڇڪي به وٺس آهي سو پنهنجو نه سمجهي ايتور کان مليل عالمي
 ٿو ۽ جيڪا به ڳئي شي کائڻ واسطي ميس ٿي سا پوري ٺاڪر کي پوءِ
 لنگائي ٿو، پوءِ اُنهن پنهنجي ٻراهن ۽ ڪٽنب وارن کي ڏيئي ٻارڻ
 کائي ٿو، هر روز سور ٺاهڻ کي نڪڪار ڪري ٿو، اڳي به موم ٻڌڻ
 ڪري ٿو، پنهنجي طاقت آڌر ٻڌڻ کي ڪارائي سشت ڪري ٿو،
 گهو سوا به ٻڌڻ رکي ٿو، هر هنڌ پنهنجو سروب ڏيان به ڏسي ٿو،
 سڌا ڏيوتائن جي نالي موم ۽ پٿرن جي نالي ترهڻ ڪري ٿو، جون
 جي آرام لاءِ تلا، کوم ۽ ڌرم لائون ٻڌائي ٿو، ساڌن ٻڌائڻ جي
 سڌ سار ٻڌي ٿو ۽ ٻاٻتي به ڪڏهن ايمان نٿو ڪري ته هي سڀ
 ڪم مون ڪيا آهن، جن جو جو ماڻهو ڄڻو ڪم ڪري پنهنجي من
 سان جوي ٿو ته اهو به مليو ٿو جي، هي اوڌو ! ايتري طرح جي ڌرم
 ڪم ڪرڻ واري کان آءٌ خوش رها ٿو. پر ياد رک ته سستنگ
 کانسواءِ ايترو گمان ڪڏهن به نٿو ملي. ساڌن ۽ مڙهائڻ جي سنگ
 ڪرڻ ۽ مڙهائي ڏيان ڪرڻ سان منشي ڏيان ٻڌي پوءِ ساگر ٻار
 لنگهي ويٺو. عالمي سستنگ جي به مڙهائڻ ٿو، جنهن مان ٻڌي پيدا ٿئي.

۴۷۳ شريڪرشن جواوڌو کي سنساري مايا جي مڻيا پٺي بابت ٻڌائڻ

آتما کي سڀ ڳڻهه حاضر ڄاڻي سنساري مايا کان چٽڻ واسطي آئيني
پهر تڃويز ڪرڻ گهرجي. هي اڌو! اهڙي قسم جي گيان رکڻ
وارو ماڻهو مڪت ٿئي ٿو.

سنسار ۾ سکر ۽ دگر مايا جي ڳڻن کان ٿيڻو ۽ پر اها مايا هونڪي
ٿئي لڳي. جڏهن سڀني ۾ ڪو آدمي ڪيترن قسمن جا دگر، سکر ۽
ڪليش ڏسي ٿو، پر ڄاڻڻ بعد هنڪي ڪجهه به ڏسڻ نٿو اچي، تنهن هي
سنساري وهڻوار ۾ ڪوڙو آهي ۽ ٻرميشور جي مايا سبب سڄو ٻيو
پاسي، جيو آتما سڀني جي شريزن ۾ منهنجي شڪتي آهي، سو چيستاءُ
اهو جيو هونڪي نٿو سڃاڻي، تيستاءُ هونڪان الڳ رهيو. پر منهنجي
پيد ڄاڻڻ وارو منهنجي سروب ۾ اهڙي طرح لين ٿي ٿو وڃي، جڏهن
شيشي ۾ پاڇو ڏيکاري ڏئي ٿو، وري آئيني ڪرڻ سان روپ نه ٿو
ڏسجي. اڳيائي آدمي مورڪا سبب پاڻ کي هونڪان جدا ٻيو سمجهي.
گياني گرهست آشرم ۾ ورتائڻ ۽ جڳت جي سڀني ڪرمن ڪندي
به، منهنجو من جدا رکي سنسار جي چار ۾ نه ٿو ڦاسي. گيان ۽ وٽاڳ
ٻئي مڪتي ڏيڻ وارا آهن. اڳيائي کي سکر نه ڪڏهن ملي ڪونه ٿو.
ٻرميشور جي شرڻ وڃڻ ڪري گيان ٻرايت ٿئي ٿو. جڏهن هوا خوشبو
ٽوڻي ٻڌو ۽ ٻنهي قسمن جي شين تي لڳي ٿي، پر رهي ٻنهي کان الڳ
ٿي، تنهن گياني ۾ نه ته ڪنهن جي وڌائي ڪرڻ تي خوش ٿئي ٿو
۽ نڪي ٻيڙي چوڻ تي ڊکي ٿئي ٿو. جي منشي منهنجي ڪنهن
کي ڊکي ڏسي ويچار ۾ غاڻان رهن ٿا سي مورڪ آهن، ڇو جو ائين
ڪرڻ ڪري فائدو نه ڪوبه ٿيڻو ڪونهي. دگر سکر سبب منهنجي
ڪرمن سان ملي ٿو، انلاءُ گياني کي ڄاڻي لاپ، دگر سکر ٻرميشور
جي اڃا ڄاڻي پاڻ کي ڪنهن به ڳالهه جو ڪندڙ نه سمجهي.
جيڪو ويد شاستر پڙهي به ڳوان جي ڳڻتي نه ٿو ڪري، منهنجو
اهو پڙهڻ وٽ آهي. جيڪي منشي دولتمند ٿي پر دان ڌرم
۽ ٻين ڳڻن ڪرمن ۾ ڪجهه خرچ نٿا ڪن، ته اهڙي ڌن جو
هٿن يا نه هٿن مڙيوئي ڪجهه ٿور آهي. انلاءُ ٻڌيمان ڌن ٻائي پگهر
تيرت، دان ۽ ڌرم ڪري ۽ انجو ڦل ايشور کي اڀرڻ ڪري.

تو من جو حرم تو تر مونتکی باطن و نی مله جنبه کوی تو کان در
 و جوان ، سو می او شود ! گمان بوابت من - ان و جواری جو ذکر سو
 نشی . تو من سداوی بر می حیکمی حیت قس تو سی سب بوم ما کانو نی
 ما کورنی نام برتا ، کتا مان حتر مونت کان دمت آمان . خود آ
 نه بر تو کی حی دار امان او تار و تان تو نش من مینکی نه سکن و سب حد ط
 بوی تو . جنبه کوی تو کی گوی حی تر سدا و جنبه کوی من جنبه کوی سورت
 و سب بر امانی ، جنبه کوی حوش حی تان بر این نشی دم تر و جواری جو
 ذکر تر و مندو . می او شود ! گمانی ان شوهر کی و نی وانگوان نشی ؛
 بکی و نل سب من تر . من مان مکتوی بکی کی تو دی تو من کائیدی
 نه گشتی - مونتکی آ می . ان بکی کی بوم ان سب من گوی حی جو کور
 کور و ، لوب . بوم ؛ اندر من حی که - ان کور و واسطو کور
 تو رکمی ؛ بوم بکی گشتی کائیدی ؛ بوم و می تو ؛ سداوی سکر بر
 تان و حوش و می تو ، انکی حیوان سب من گوی حی . جو استر و تان
 ؛ سکر بلخ - ان تان و حوش تو نشی ؛ آندکی حد ا شین نشی ذکر تو
 جانی . مکتکی امان کل می نشی بوی تر می ذکر که سب جوان حی
 امان نشی تو ؛ ان بر اینی گشتی و س کور تو می . می او شود !
 سداوی آدمی کی یو - امان و ار شین واسطی حیکم بکو یو کور
 گوی حی - ان مان تو کی بذا ان شود بومی من بر گشتن و بذا جو آمان
 رکمی و بجز و من حور و بکی کی جوان نشی و س کور ، تان سب
 گشتی کائیدی ؛ استر و تو دی اولاد - ان گشتی بوبت کور و سب
 تر آ می . بوم ان کی من شوهر کان سدا و سب من گوی حی . حش
 گشتی تر نام لکل و می نشی ؛ بکو یو کور نشی بوبت نشی می ، بر
 گشتی حی و حش بعد انگشتی ان کان حد ا نشی وری انسان نشی و می ،
 نش بوم سب جو بر گشتی سب حیون بر و می تو . بر حد من مو جنبه کوی
 گشتی بدن کان حکم و می ، حد من بدن مری تو ؛ بوم ان لاش
 کی حد من - ان گشتی کور . ذکر تو نشی . بوم ان جو بر گشتن
 سب حیون حی بوم و مکتوی نشی - ان حیون کی خوف شو
 نشی ، بر تان سب من گشتن قس جو د لگو و می تو . جنبه کوی

منشير جنم فقط ڀڳوت ڀڄڻ ڪرڻ لاءِ مليو آهي، انلاءِ منشير کي سنساري مايا موهر ۾ ڦاسڻ نه گهرجي. ٻيٽ ڀرڻ، ڳوگر وٽ ڪرڻ ٻين جنمن ۾ به ملي سگهي ٿو. اڳيئي هاڻي هري رکيل باهر واسطي ڪر اچي ٿو، هر باهر لڳڻ وقت ڪو به ڪوٺڻ اها ڪا ڏاهپ ڪانهي ۽ نه ته ائين ڪرڻ سان ڪا باهه ئي وسندي. هي راجا! مان هر ميسور جو جيتڪار سڀني جيون ۾ هڪجهڙو ڏسي خوش رهان ٿو. توکي ۽ سڀني سنساري جيون کي هن جنم ۾ هڪٿي مان واسطي تڃويز ڪرڻ واجب آهي، نه ته سواءِ ڀڄڻ جي ٻيو ڪجهه به هٿ ڪين ايندو.

هي اوڌو! د تاتير اهو ست گيان راجا يدوءَ کي ٻڌائي تيرت يا ترا ڪرڻ لاءِ هليو ويو ۽ راجا انهي گيان جي ڀرتاپ سان هڪٿي بند پاتو. انلاءِ تون به اهو گيان من ۾ هڪو رکي سنساري مايا موهر کي ڇڏي ڏي. هي اوڌو! سنساري منشير کي گهرجي ته پنهنجي ورڻ ۽ آشرم جو ڌرم شاستر موجب قائم رکي، ڪنهن ڳالهه جي اڃا نه رکي. ڳيهر، شراڌ، ديو ۽ پتر ڪرم ڪري، گرو جي سيوا ۾ ڀرت رکي ۽ انهي ڳالهه سڄي مڃي. تون ڄڻ هن پنهنجو من سنساري مايا کان الڳ ڪري هڪ جتو ٿيندين، تڏهن گرو جو اُپديش تنهنجي هڙدي ۾ هرويش ڪندو. هي شير شپ اشپ ڪرم ڪري گهڻا جنم هائي ٿو، تنهنڪري منشير جنم ۽ آتما کي شير کان الڳ سمجهي، سنساري سکر ۽ وهنوار کي ڪوڙو ڄاڻڻ گهرجي. سو بنان هڙي جي ڀڄڻي ۽ آتما کي شير کان الڳ ڄاڻڻ جي هڪٿي ڪڏهن به ملي ڪين سگهندي. هالاڻ، جواني ۽ پڌاڻو اهي ٽيئي حالتون شير سان لاڳو آهن، هر آتما سداءِ هڪجهڙي آهي. منشير پنهنجي آگيان ڪري

دکي ٿي، سکر مان جي تڃويز ڪانه ٿو ڪري. ڳيهر، تيرت ۽ ٻين شپ ڪرم ڪري سنساري جيون ديولوڪ ۾ وجهي سکر ڳوگي ٿو، هر او وقت گذرڻ بعد وري به مريو لوڪ ۾ جنم هائي اڌرم ڪرڻ ڪري نرڪ ڳوگڻو ٻويس ٿو. جيستاءِ هڪٿي ٿي ملي تيستاءِ هي جهو آوا گن ۾ ڦاسي ڪيترن قسمن جا دڪ هائي ٿو. انلاءِ پوءِ ساگر پار لنگهڻ جي واسطي هري ڀڄڻ ۽ ست سڦڪ ڪانسواءِ ٻيو ڪوبه آتم اُهاو ڪونهي.

ڪيٽون ۾ سندس روبرو ٿيو وڃي. مون ويجهاريو ته گياني ۾ انريت ۾ ميسور ۾ من لڳائي، جنهنڪري اُن جهڙو روبرو ٿي وڃي.

ايترو سڀ گمان ٻڌائي دتاتريم چوڻ لڳو ته ”هي راجا! خود ۾ گرن کان جيڪو گمان سکس، سو مون توکي سرستو ٻڌايو. ان گمان کي سمجهي ۾ ميسور جو ڌيان ۽ سمورڻ ڪندو ره، ته تنهنجي ۾ مڪتي ٿي ويندي. هي راجا! حوراسي لڪ چوڻن ۾ منشي جنم ڏاڍي مشڪلات کائو ملي ٿو، جنهنڪري سناري مايا موم ۾ ڦاسڻ واجب ڪينهي. منشي جنم رڳو ايتور سمورڻ ۽ ڌيان ڪرڻ لاءِ ملي ٿو، جو جو ٻئي ڪنهن ۾ چوڻ ۾ اهو ٿي نٿو سگهي. جو منشي جنم وائي مرندي جو ڇان ٿي ڪري، سو انهن حوراسي لڪ چوڻن ۾ اچي ڏاڍا ڊڪر سهي ٿو. جڏهن چيو کي منشي جنم مليو، تڏهن کس سمجهڻ گهرجي ته هو پنهنجو هڪڙو پيريو ساگر ۾ لنگهائڻ واري پٽي ٿي رکي ڪو. پوءِ جنهن ان منشي جنم ۾ شب ڪرم ڪيو، سو چڻ ته اُنهي پٽي تي هو هو رکي پوساگر ۾ لنگهي ويو، نه ته ان پٽي مان ڪري حوراسي لڪ چوڻن ۾ اچي ڏاڍا ڊڪر ڏسندو. شرار جو ڪٿي حال ڏسو ته ڪڏهن ڏهرو ته ڪڏهن ٿيو، تنهنڪري اهڙي شرار جو موم رکڻ ڏاڍي ڀل آهي. جي منشي شير، اولاد ۽ ڌن کي پنهنجو جالمي ائين سمجهڻ ٿا ته انت سمي هو سڀ اسانجي بهائتا ڪندا ته اهي ڏاڍي ڀل ٿا ڪن ۽ انت سمي نوڪ جا ڊڪر پوڳڻا پوندين. هن جنم ۾ من کي ڪئن ۾ پنهنجي وس رکڻ گهرجي، نه ته چئن چور هڪڙو جواهر حورائي حص ۾ ٽٽڻ ڪري ٻاٺڻ وڙهي مٿا، تنهن سبب اندريون پنهنجي پنهنجي سڪ پوڳڻ واسطي هن کي ٻاڻ ڏانهن ڪڍي اُنکي نوڪ ۾ وڃڻ ٿيون ۽ آگياني آدمي پنهنجي وس تي ڏاڍو ڪاپس ٻائي ٿو. چئن سنسار ۾ گهڻين استرين وارو ڏاڍو حراب خوار ٿئي ٿو، تنهن هي جنم ۾ اندرين جي وس تي ڏاڍا ڊڪر سهي ٿو. اڳوان ۾ ٻين ۽ پکين ۽ وڻن ۽ غنهن کي پيدا ڪرڻ ڪري ٻين نه ٿو، پر جڏهن منشي جو شرار ڏاڍو ٿي ٿو ته چوڻ لڳو ته ”هن شرار ۾ گمان ائين ٿي ڪري هو ضرور مڪتي پائيندو.“ هي راجا! هي

جي ڪجهه به سڪه نٿو ملي. فقط ايشور ڌيان ۽ سمورڻ ڪري ئي هي لوڪ توڻي پرلوڪ سڌري ٿو. آها! مون هيترا سينگار ڪري گراهڪن کي ريجھائڻ لاءِ هيترا ڀٽن ڪيڻا ٿي، انهن مان ٿورا به ڪري جيڪڏهن تريون پئي ڪي ريجھايان ها ته منهنجو ضرور نيتارو ٿي وڃي ها. افسوس! جيڪي مشير مايا روپي رسعي سان پڌجي، پنهنجي ڊڪر به پاڻ وياڪل آهن، تن سان مورڪتا به اچي مان پنهنجو سڪه گهرائڻي، بهر گيان، وئراڳر ۽ سنساري پنڌنن ڪاٺڻ واري سان ڪجهه به پرڀت نٿي لڳايان. بس! آه! ها سنساري مايا ڦٽي ڪري ٻرڻ ٿي ڪريان ته هڪا ٺپوءِ سڌاءِ سڪه ڏيندڙ وٽڪڻ نات سان پرڀت لڳائي موجون ماڻينديس ۽ سنساري ماڻهن ڏانهن، جي ڊڪر به ڪتب نٿا اچن، ڪڏهن اکر ڪٽي به نه نهارينديس. ۽ نه ته ڀڳوان کان سواءِ ٻئي ڪنهن کان ڪجهه گهرنديس؛ ڇو جو بها تائين جو چوڻ آهي ته مشير کي جيڪي به گهرجي انلاءِ بهميشور کي سوال ڪري. بهميشور جي سڌاءِ! ها! اڃا ٿيندي آهي ته شل ڪو مونکان ڪجهه گهري، به سنساري آدهي به اهڙي سامرڻي ڪانهي جو سڀني جي اڃا پوري ڪري سگهي. هاڻي جيڪڏهن ڪٽي ائين به ڇڏجي ته ڪنهن به گراهڪ نه اچڻ ڪري ۽ رهين نه ملڻ ڪري مونکي هي گيان ٻراڀت ٿيو ته انڀيت گهڻي پيرا مونوت گراڪ ڪونه آيو هوندو ۽ منهنجو من اڌاس ٿيو هوندو. بهراج خبر ناهي ته ڪهڙي جنم جي ٻاڄ سهاڻ ٿيڻ ڪري هن قسم جو گيان انهن ٿيو اٿم.

هي راجا! اهڙي طرح هو وئشيا ڳچ ڊير تاءِ گيان جون ڳالهيون ويچارڻ بلنگه تي سهي رهي ۽ ان ڏينهن کانولي هري چرڻن جو ڌيان ۽ سمورڻ ڪرڻ لڳي. سندس اهو حال ڏسي مان ان ڏينهن کانولي سنساري مايا ڇڏي بهميشور جي ڌيان ۽ سمورڻ به مڱن رهان ٿو. سچو ڀڄو ته سنساري خواهش رکڻ سان وڏو ڊڪر ملي ٿو ۽ ترشڻا ڇڏي ڏيڻ ۽ هري ڀڄڻ ڪرڻ به اهڙو سڪه ملي ٿو ۽ ڀڄاڙي جو مڪتي ٻراڀت نٿي ٿي جهڙي هن وئشيا کي ملي.

ارڙهون گرو منهنجو سرڻ آهي. هڪڙي ڏينهن ڏهر تر سرڻ پاس

ڌرو ڏسي، منڃو سواد حڪي مٿس مومت ٿي هڃي کائڻ لاءِ ايندي آهي، پر کائڻ شرط ان هر ڦاسي ساءِ جڏهندي آهي. تنهن هي منهن به جب جي سواد تي مومت ٿي موت پراڻي ٿي. بندوق (عادل) کاڌي نه کائڻ ڪري جلد ٿي اندريون روڪي سگهندا آهن، پر جب کي جيتي ڪيندي سگهندا آهن، جا ڪاڻ ته جب جو لوب کاڌي تيا ڳڻ ڪري وڌندو آهي. ڪر ماڻهو کڻي سڀ اندريون جيتي، پر جيسين هن جب کي نه جيتيو آهي، تيسين کيس اندر به جيت ٿئي ٿو سگهجي. ائين ڄاڻڻ گهرجي ته جنهن جب جيتي ٿي سڀ جيتو، جا ڪاڻ ته جڏهن کاڌ وڃي ڏجي ٿو ته منهن سڀ اندريون وس به اچي وڃن ٿيون، پر سواد جي اندر وڃي وڌندي. جي مومت ٿي پوڄن ڪجي ٿو ته منهن سڀ اندرين به لوب ٿئي ٿو. انهي ڪري سواد کي جڏي ڏجي.

سترهون گرو پنڄهجي پنگلا نالي وٺيا آهي. هڪڙي ڏينهن ڏنر تر اها پنگلا سورهن ٿي سنگار ڪري ڪنهن گراهڪ جي آڻا به رات تاءِ پنڄهجي دروازي تي ويهي رهي ۽ جڏهن ڪو به گراهڪ نه آيس، ته هن نااميد ٿي وڃي پنگلا تي پڇي رهي. پر ڪام جي وس ٿي هڪي اها سڄي رات نه ٿي ٿي ۽ پنڄهڪري هڪي اڌو گيان پيدا ٿو جو جيڪو ڏهن هزارن ورهين تيسا ڪرڻ سان به ڪس ٿئي، هن وٺيا اهو ويهاريو ته ”افسوس آهي جو مون پنڄهڪو سڄو جنم اڃا به وڃائي، جهڙي هتي جو سورڻ ڏيان نه ڪو ۽ سڄي ماڻه به ماڻها جو پير جڏي سناري آدمين سان به به ڪير، انلاءِ مون جهڙو مورڪو هو ڪو ڪو نه هوندو. مون جهڙي انڌي به به ڪا ڪانه هوندي، جنهن پنڄهجي مالڪ کي، جو شير به موجود آهي، پياجي به ڪڏهن نه ڏنو. جڏهن هي شير هو، پاڻي، مٽي ۽ مڌن مان لهي ناس روپي رسن سان ٻڌل آهي، تنهن ڪاڻ جو جرحو رسي ان پنڄي ٿري ٿو. جڏهن گهر به گهڻا دروازا آهن، تنهن شير به نه ٿي، ڪر ۽ اکيون وڌو گهڻي دروازا آهن ۽ منجهان ٿي وڌو وڌو ڪرڻ ٿيون. مون سمجهو جو ته هن گهر جهڙو آندو ڏيندڙ هو دنيا به به ڪو به، پر سمجهو سمجهو ته هن ڪلت سنار به سواد ڏک

هر گهرجي تر شاسترن مان سار ڪڍي، ماڻهن جي مايا روپي روڱه
 کي ناس ڪري. جڏهن ماڪي جي مڪ جڏهن ماناري هر موهت تي
 پيشي هوندي آهي، تڏهن اتي ناس ٿي ويندي آهي، تنهن جي مني
 هر موهت تي، سڪن جو سامان گڏ ڪندو ويندو تر انهر ڦاسي ٻوندو.
 چوڏهون گرو پنهنجو هاڻي آهي. مني. کي هر گهرجي تر ڪاٺ
 جي پٽائي کي هر پير سان نه ڇڏي. هر جي ڇڏندو تر جڏهن هاڻي ڪاٺ
 جي هاڻي کي هٿ لائڻ سان ٻڌجي ٻوندو آهي، تنهن مني هر پنڌن
 هر ٻڌجي ٻوندو. جڏهن ٻلوان هاڻي جيتا مڙن هاڻين کي ماري ناس
 ڪندو آهي، تنهن هي استري هر ڏاڍي ٻلوان آهي ۽ آتما جي ناس
 ڪرڻ واري آهي. انڪري سياڻي ماڻهو کي هن استري جي
 ويجهو نه وڃڻ گهرجي. جڏهن ماڪي جي مڪ ڌرو ڌرو گڏ ڪري
 ماڪي جو مانارو ٺاهيندي آهي، هر مانارو ٺاهيندڙ اها ماڪي کڻي ويندو
 اٿس ۽ جنهنڪري ماڪي جي مڪ کي ڪجهه هر ڇڏ حاصل نه ٿيندو آهي،
 تنهن جيڪي لوني ۽ ڪڏجوس آهن سي ڪوڙ ۽ پاپ ڪري دولت
 گڏ ڪندا آهن ۽ انهي مان نڪي ڪجهه دان ڪندا آهن ۽ نڪي
 کي پنهنجي ڪم هر ئي لڳائيندا آهن، هر هندي دولت ٻيا ڦري
 ويندا آهن ۽ جنهنڪري هو ڏاڍا ويڪل ٿيندا آهن. جڏهن ماڪي
 جي مڪ ٻهرياءِ ٻين مڪين کي ماڪي کارائيندي آهي، تنهن گرهسڻي
 کي هر گهرجي تر ٻهرياءِ سنڀاسي ۽ هرهمچاري کي پوڄن ڪرائي پوءِ پاڻ
 کائي ۽ چاڪا تر سنڀاسي ۽ هرهمچاري رڌل ان جا سواپي آهن. هر
 جيڪو ٻهرياءِ انهن کي پوڄن ٿو ڪرائي، سو مهاپاپ ڪري ٿو.

بندر هون گرو پنهنجو هرڻي آهي. جڏهن هرڻن هر راڱه ٻڌي ان
 تي موهت ٿي موت بابت ڪندو آهي، تنهن سنڀاسي، جو هن هر
 گهمندر ڦرندو آهي، تنهنکي هر راڱه تي موهت ٿيڻ نه گهرجي، نڪي
 ڪي ٻڌڻي گهرجي. جڏهن هرڻي (هرڻي) جو هٿ رشي ٻرڻه
 ويڻائن جي گاني ۽ ناچ تي موهت ٿي هندي ڦندي هر ڦاسي ڏيو، تنهن
 سنڀاسي کي هر پاڻ ڦاسائڻ نه گهرجي.

سور هون گرو پنهنجو هچي آهي. جڏهن مڇي ڪنڊي هر اتي جو

اهي سمنڊ ۾ پون ٿيون تر به اٿل ٿيڻو کائي ۽ ساري ۾ سڪي ٿي
وڃي، ٿڻ مٺي ۽ کي به جيڪي ملي ٿي تنهنجي راضي رهڻ گهرجي، پر
جي تر مائيس تر ان ٻايت حيال نه ڪري. مطلب تر سيني وشن کان
ٻاڻ بچائي رڳو ڪڍ ٿا رانڻ ۾ رس لڳائڻ گهرجن.

ٻارمون گرو پنهنجو پتنگ آهي. اندر ۾ جون. پنهنجي وشنون آهن.
روب، گنڌ، سمرش، شد ۽ رس. انهن ۾ ڦاسڻ ڪري ٻي چيو ٿا
ٿي وڃيڻو. جڻ پتنگ، پڙن، ماڻي، وڻ ۽ مڇي وشن ۾ ڦاسي ٿا
ٿي ويندا آهن. انهن کان پوءِ به پتنگ جو سڪاريل سبق ٻڌ:

جڻ پتنگ ٻاڻ کي ڏسي مٿس وقت ٿي مٿر ٿي ڪاٻي ويندو
آهي ٿڻ ٻي ٻرڻ ۾ مٿي جا استري رويي ماڻا آهي، سوڀري
زور ۽ ريشي وسر وڻيڻ جي ماڻا ڇا رنگ آهن، اهڙي استري کي
ڏسي ۽ منهنجي سونن تي ڏيوانو ٿي کيس ڀڳڻ جي اڇا ڪريڻو
جنهن ڪري سندس جٺ مارجي وڃيڻو ۽ نقل اڏامو وڃي. انهيءَ
ڪالو ۽ مو منهنجي وس تي انڌي ڪو به ڪري ٿا ٿي وڃيڻو.
اڇا وڏا مون پتنگ کان ٻرائي آهي.

ٻارمون گرو پنهنجو پونر آهي. جڻ پونر جيڪڏهن ڪڍ ٿي
ڪوئل گل تي ويهي وڃي ٿو ويندو آهي تر اُهو بند ٿي ويندو آهي.
ٿڻ مٺي ۽ کي به ڪڍ ٿي هنڌان ٻڪر ڪرڻ نه گهرجي، ڇاڪاڻ ته ائين
ڪرڻ ڪري گرو مٺي ۽ کي ڏک بهدا ٿيندو. جڻ پونر سيني گلن جي
سڻڻ مائيندو آهي، ٿڻ مٺي ۽ کي به گهرجي تر سيني ٻاڻ ڪرڻ جو سار
ڪڍي وٺي، پوءِ آهي ٻاڻ ڪرڻ وڏا مڇي ٽوڻي ٿيندا.

ٻارمون گرو پنهنجو ماڻي ۽ کي جي هڪ آهي. جڻ ماڻي ۽ کي جي مڪي
۾ رهندي آهي ۽ هو ٻاڻ ڪڍ ڪري ڪيئن ڪندي آهي ۽
ڪي ڪي ٻئي ڏينهن جي جڻا ڪندي آهي، ٿڻ مٺي ۽ کي به گهرجي
تر جيڪي مٿس تنهنجي پنهنجي آڇوڪا ڪري ۽ ٻئي ڏينهن جي
جڻا ڪري ۽ مڪي ڪي ٻئي ڏينهن لاءِ ڪجهه گڏ ڪري رکي.
جڻ ماڻي جي مڪي کان جي رس مان ماڻي جوڙيندي آهي، جنهن
ماڻي ۽ کي ڪري اسڪ روڱر ٿا ٿي ويندا آهن، ٿڻ مٺي ۽ کي

اڳيان چار هر کٽي ڦاسايو. انهي کانپوءِ دشت ماري پنهنجو مطلب پورو ڪري هن ڪپوترن ڪپوترن ۽ ٻين کي کٽي اُٿي گهر پيڙو ٿيو. ”ها ڳالهه پوري ڪري اوڌوت چوڻ لڳو ته ”هي راجا بدو! جڏهن هي ڪپوتر پنهنجي ڪٽنب جي سنگهه ۾ لڳي دڪي ٿيو، تنهن هي منهن ۾ پنهنجن ٻالڪن جي ٻالڻن ۾ وڌو سگهه ٿو سمجهي، پر نيٺ هو ڪپوتر وانگي دڪي ٿو ٿئي ۽ سگهه ته ڪڏهن به نه ٿو پراپت ڪري. جو منهن هن مڪئي دواران لوڪ ۾ اچي ڪپوتر وانگي ڪٽنب ۾ ڦاسي پوي ٿو، سو اُتر گتي پراپت ڪري نه آندو گهور ۾ پوي ٿو. ڪٽنب جو هوهر پکين ۽ هرن کي به دڪي ڪيو ڇڏي، تڏهن ماڻهن جي وري ڪهڙي ڳالهه ڪجي. اها وڌيا مان ڪپوتر کان سکيو آهيان، جنهنڪري آءٌ هنکي پنهنجو گرو ڪري مڃان ٿو.“

نائون گرو پنهنجو اڃگر آهي. هي راجا! جن پرهن کي ديهي جو آهيان آهي، سي اندرين جاسڪن ٿا، پر نه پوگين ٿا. جڏهن اڃا بنان به دڪر پيدا ٿئي ٿو، تنهن سگهه به پيدا ٿئي ٿو. انهي ڪري سياڻي ماڻهو کي دڪر وانگر سگهه جي چاهندا نه ڪرڻ گهرجي. اديز بنان جيڪي ملي تنهن تي راضي رهڻ گهرجي، پوءِ اهو کٽي ٿورو هجي يا گهڻو، منجهن جي ڪوڙو. هو رڳو شير جي هلائڻ لاءِ وٺڻ گهرجي ۽ سڀني کان اڌاس رهڻ گهرجي، ڇوڙي ريت اڃگر نانگ رهندو آهي. ڪنهن ڏينهن جي کاڌو نه به ملي ته آندو به رهڻ گهرجي ۽ بنان کاڌي ڏينهن گذارڻ گهرجي، ته پوءِ ايشور پاڻي جي جڏهن کاڌو ڏياري ٿو، تنهن مشير کي به ڏياري ٿو. انبابت سڌاءِ ڏيڻ ڌارڻ گهرجي، سڃاڻڻ رهڻ گهرجي ۽ اندر مان چاهندا ڪڍي ڇڏڻ گهرجي. بس! اهوئي سبق مان اڃا کان سکيو آهيان.

دهون گرو پنهنجو سمنڊ آهي. جڏهن سمنڊ جو پاڻي نشاچل آهي، تنهن هني کي به سنڌو شي تي رهڻ گهرجي. سمنڊ جڏهن مها گنڀير آهي ۽ اُن جو ڪوانت ٻائي ٿو سگهي. جنهنکي ڪو لتاڙي ٿو سگهي ۽ نڪو ٻڪڙي ٿو سگهي، نڪي کيس ڪا وڙائي ٿو سگهي، تنهن هني کي به رهڻ گهرجي. جڏهن چوماسي (سائو ٿي) ۾ جڏهن گهڻيون نديون

ڇا ڪارڻ تر جڏهن هو سورج جي ويجهو ۽ هيٺ هوندو آهي، تڏهن
ننڍو ۽ جڏهن پري ۽ مٿي هوندو آهي تڏهن وڏو ڏسڻ ايندو آهي.
ساڳئي ريت آتما به هڪ روپ آهي. هو نڪي گهٽجي ٿو ۽ نڪي
وڌي ٿو ۽ جنم مرڻ کان رهت آهي. جڏهن اگني جا آلا ناس ٿي
ويندا آهن، پر اگني تر ناس ٿيڻ جي نه آهي تنهن هن آتما جو
ڄمڻ مرڻ جو پاسن ۾ اچي ٿو، سوزو ڳوڏي ٿو ۽ ڄمڻ مرڻ آهي. آتما
تر نڪي ڇڏي ۽ نڪي مري. اهو گيان ٿيون چندرما کان پرايو.

ستون گرو منهنجو سورج آهي. جڏهن سورج پنهنجي تيجر سان
پاڻي سڪائي پاڻ ڏي چڪي وڌندو آهي ۽ مينهو ڳڻي ۾ دري اهو
پاڻي هيٺ ڪيرائيندو آهي ۽ هنر موهر ٿو رکي، تنهن جو ڳڻي ڪي به
چيڪي ملي سو هو وٺي، پر ڪنهن مهل ڪو گهر جا ٿو اچي کانئس
اها شي گهري ته اها ڪا اها هڪي ڏيڻ گهرجي ۽ هنر موهر نه رکڻ
گهرجيس. جڏهن سورج آسمان ۾ پنهنجي روپ ۾ رهندو آهي ۽ هڪ ئي
هوندو آهي، پر پاڻي وڌيڪ ۽ ٻيهر ٻيهر طرحين طرحين روپن وارو ڏسڻ ايندو
آهي، تنهن آتما به ايشور جي روپ کان نرالو نه آهي، ڪيول مورڪن
ڪي ڏيئي ۾ ويٺل انيڪ روپن وارو ڏسڻ ۾ اچي ٿو.

انئون گرو منهنجو ڪبو تر آهي. ڪنهن به دستو سان گهڻو پيار نه
ڪرڻ گهرجي، پر جي ڪنهن سان پيار ڪبو ته ڪبو تر وانگي ان دستو جي
وس ٿي ڊڪر سگهڻو ٿيندو. ان بابت مان توکي هڪڙي ڪبو تر جي ڳالهه
ٻڌايان ٿو: هڪڙو ڪبو تر ڪنهن وٽ تي آڪيرو ٿا ۽ منجهس پنهنجي
استري ڪبو تر تي سان گڏ رهندو هو. کين اتي ڪيترائي ڏينهن گذري
ويا، اتي ڪبو تر ۽ ڪبو تر جي پالهر ايترو اچي سميڊ ٿيو جو سندن نيت،
هڙو ۽ من سڀ هڪ ٿي ويا. مطلب ته شپيئي انگ ماني هڪ ٿي
وين. پاڻ ۾ گڏ سمهندا هئا ۽ گڏ رهندا هئا. اڏامندا گڏ هئا ۽ راند به
گڏ ڪندا هئا ته ڪا ٿيندا به گڏ هئا. مطلب ته ڪڏهن به هڪ ٻئي کان
جدا نه ٿيندا هئا. اهڙي طرح هو ڪبو تر پنهنجي استري جي منهن وٺندڙ
۽ من موهندڙ وچن تي اهڙو تر موهر ٿي پيو جو هو ڪهڙو به ڪن
ڪم چوندي هيس ته ڪري ايندو هو. مطلب ڳالهه جو ته هو ڪبو تر

جو ٻاٺر لاڳاپو نه آهي ۽ ڇاڪاڻ ته آڪاش نروڪار آهي. هيءُ
 آتما جو سرووڀاڪ آهي ۽ سڀني پراڻس ۾ ويٺل آهي، سو من
 ڏيئي ۽ ٻر تمام ننڍو ڏسڻ شروع ٿيو. جڏهن جل، تپه ۽ مٽيءَ سان پورل
 ڪڪر ۾ آڪاش ۾ هوندا آهن، تڏهن ائين معلوم ٿيندو آهي
 ته هو آڪاش سان لاڳاپا آهن، پر سڄي هيج ائين نه آهي ۽ ڇاڪاڻ
 ته هو آڪاش جو نرسل آهي، سو ڪڪرن کان ڏور آهي. اڳي طرح
 هي نرسل آتما جو ڪال ڪري پيدا ٿيل پنهنجن پوتن جي ڏيئي ۽ ٻر
 رمي ٿو، سو ڏيئي کان الڳ آهي.

جوتون گرو پنهنجو جل آهي، جس جل پنهنجي سڀا ڪري
 نرمل هوندو آهي، تنهن مٽيءَ کي ٻر نرمل ٿي سڀني سان ٻار ڪرڻ
 گهرجي. جس جل ملو هوندو آهي، تنهن مٽيءَ کي ٻر مڌا وڃن ٻولڻ
 گهرجن. جس تيوتن جو حل ٻاٺس کي پوئو ڪندو آهي، تنهن مٽيءَ
 کي ٻر گهرجي ته پنهنجي درشن، سرش (چوڻ) ۽ ڪموتن سان ماڻهن
 کي پوئو ڪري. اهو گڻ مان حل کان سکيو آهي.

پنهنجون گرو پنهنجو اگني آهي. جس اگني تمام تپاجوان ۽
 ڇلائيندڙ هوندي آهي ۽ مور مهل چمڪي مڙهس وڃي آهي، سو
 سڀ گهرڪائي ويندي آهي ۽ اڳي هوندي ٻر مور پوئو ڪندڙ آهي.
 ساڳيءَ طرح مٽيءَ کي ٻر ڪرڻ گهرجي. جس اگني ڪٿي گس هوندي
 آهي ته ڪٿي هر گهٽ ۽ جڏهن ڪو ماڻهو پنهنجي پاڻيءَ لاءِ منهنجي پوڄا
 ڪندو آهي، تڏهن هو ڏيندڙ جي اڃا پرماني ٿيل، سڀ گهرڻ
 ڪندي آهي ۽ سندس گذريل، ملندڙ ۽ ايندڙ باب ناس ڪندي
 آهي ۽ اهڙي طرح مٽيءَ کي ٻر رهڻ گهرجي. جس اگني هڪ روت
 آهي، پر گهڻس ڪالين ڪري وڌي ۽ ٿورين ڪالين ڪري ننڍي
 ڏسڻ ايندي آهي، تنهن جڙو آتما هڪ آهي، هو مڪي وڌو آهي
 مڪي ننڍو، پر اڳيان ڪري هن ڏيئي ۽ ٻر وڌو ۽ ننڍو ٻارن ٻراڻي
 ٿو. اهو گڻ مان اگنيءَ کان پرايٽ ڪيو.

جوتون گرو پنهنجو چنڊو آهي آتما آهي، جس چنڊ جو منڊل هميشه

سڄو ئي آهي، پر هو ڪڏهن وڌو ۽ ڪڏهن ننڍو ڏسڻ ٻر اچي ٿو.

بالڪ، ڪماري، ٻارڻ جوڙيندڙ، نانگ، ڪوريندڙ ۽ ڀرنگي [گهر پٽڙي].
هي راجا ڀڄو! جو ديهه گرو مون ڪيا آهن ۽ انهنجي همت جلت
مان جيڪا سکيا مون ٻرائي آهي سا سڀ تون ڪن لائي ٻڌ.

پهريون گرو پنهنجو **ڀرڻوئي** آهي. جيتوڻيڪ ڌرتيءَ کي انيڪ ماڻهو
لٽارين ٿا تڏهن به هو پنهنجو نيسر نٿي ڇڏي، پر هميشه صبر ۽ رهيشي.
نئن سياڻي ۽ ڌير جوان ٻرش کي به گهرجي ته جڏهن کيس ڊڪر اچي
ويڙهين، تڏهن انهنکي پنهنجي اڳين ڪرمن جو ڦل سمجهي صبر ۽
رهيشي ۽ کيس پنهنجي حالت ڪڏهن به بدلائڻ نه گهرجي. اهو مان
ڀرڻوئي کان سکيو آهيان. ڀرڻوئي ٻن قسمن جي آهي هڪڙي جا ٻو ۽
ٻي وڻن سان ڇانيل. جتان ۽ وڻن جي ڦلن جو جنم ٿين ٿا، اهي، نئن
سياڻي ٻرش کي گهرجي ته پنهنجي ديهه ۽ وستو سڀ ٻراڻڪار ۽
لڳائي. جڏهن ڪو ڪڍي وڻن کي ڪپيندو آهي توڻي ٻارڻون پٽيندو
آهي، ته به هو اها حالت صبر سان سهندا آهن ۽ نئن ساڌو ٻرش سان
به ڪو ڪڍي ٻلائي ڪري توڻي ٻرائي ته کيس ڌير ۽ سان سڻو گهرجي.

ٻيو گرو پنهنجو **وايو** آهي. وايو ٻن ڀرڪارن جو آهي، هڪڙي
ٻاهرين هو ٻيا ٻارڻ. جڏهن ٻارڻ ٿوري ڪاڏي تي ٻرسن ٿيندا آهن
۽ اندرين جي ڀوڳن جي ڇاهتا نه ڪندا آهن، نئن مني ۽ کي به گهرجي
ته ٿوري تي ئي سنڌوشي رهي ۽ وڌيڪ جي ڇاهتا نه رکي. جڏهن ٻون
سپڪنهن هنڌ ٻيو ٿوري ۽ ڪنهن تي به موهت نٿو ٿئي، نئن ڀوڳي ۽ کي
به گهرجي ته جي هو سردي گرمي يا ٻيا انيڪ ڀوڳ ڀوڳي ته انهن تي
موهت ٿي نه ٿو، پر گرن دوش رهيت ٿي انهن کان ٻاڻڪي الڳ
رکي. جيتوڻيڪ ائين ڏسڻ ۾ اچي ٿو ته ٻون سڳند سان ملي ويندا آهن،
پر سڳند ٻيچر هو سڳند سان ملي نٿو وڃي ۽ ڇاڪاڻ ته سڳند هو جو گرن
نه آهي پر ڀرڻوئي جو. ساڳيءَ طرح هي آتما جو ديهه ۽ ويند آهي ۽
ديهه جي ڌرم جو اچو آهي، سو انهن سان ملي نٿو وڃي پر هميشه
الڳ ٿوري. انهيءَ ڪري گيان ۽ کي سپڪنهن هنڌ آتما ڏسڻ گهرجي.

ٽيون گرو **آڪاش** سڀ هنڌ ويا ٻڪ آهي ۽ تمام وڏو آهي، پر
هو ٻاڻڪي سان ڀريل گهڙي ۾ ننڍڙو ڏسڻ ۾ اچي ٿو. جڏهن گهڙو آڪاش

سورج ديوتا پنهنجو هوڪاش زمين، ڀرت ۽ پاڻي تي مڪڇڙو ڪري
ٿو، ڪنهن به ڀرت يا ڀرم نٿو رکي، تنهن ٿون به سڀني جي ڀرت
جڏي پنهنجو ڀرم الڳ رڳو. جنس ڪپوٽ ۽ ڪمٽري پنهنجن
ڀاڄن جي ڀرت ۾ ڦاسي خراب ٿيا. هو، تن سناري آدمي استري
۽ اولاد جي ڪري ڊڪ هائيندا. مڪڙي پراڻي (ڇوٽي) ڪٺا پڙهڻ ۽ ٿو
جنهن ۾ مڪ تپڪوان راجا پڙو ۽ مڪ اوڏوٽ جو دها ڪيان آهي.
گرو وڏا ٿور جي، جو اوڏوٽ جو ويس ڪري مڙهندو ٻنهي ۽
ميشور جواني جي اوستا ۾ پڙهيو ٿي سنار ۾ هو گهٽندو ڦرندو هو،
تپنڪي ڌرماتما راجا پڙو ڏسي ڪائس پڇڻ لڳو ته ”مي پراڻو!
تو اها اڪرنا گئي ڪٿان مٿ ڪئي آهي؟“ ڇڏو ڪري ٿو ٻالڪن
وانگر بي ۽ پڙهيو سنار ۾ گهٽين؟ گهٽو ڪري ماڻهو نه اٿن ڌرم ۽
ڪامنا جي وڃڻ ۾ لڳي ويندا آهن ۽ وڌائي، مابوس ۽ ڏن جي
پراڻت ڪرڻ ۾ رنجيل رهندا آهن؛ پر توکي نه ڪنهن به شئي جي
ڇا هئا نه آهي، جهڙوڪ توکي سڀي ڪرڻ جي ڪرڻ جي سرڻي
آهي، ته به ڪو ڪرم نٿو ڪرين. پر مست ۽ ديواني وانگر ڄڻ ته
ڪا ڇڙ وڃي وئي. مطلب ته ٿون پورڻ گهٽي ۽ مڙهندو آهي ۽
تپنڪي مڙي وائي ۾ مڙهندو آهي. ماڻهو ته ڪام ۽ لوڻ جي
اگني ۾ پيا جلن، پر جنس وائي جڏهن گهٽ ٿئي ٿي پڙهيو مڙندو آهي،
تڏهن کس به جي تپت اٿر ڪي ڪري سگهندو آهي، تن توکي
ڪام ۽ لوڻ جي تپت تپائي ٿي سگهي. مي مڙهڻا ٿون وڃن
جي پوڳڻ کان پري آهن، اڪاو وڃي ٿو ۽ آندو ٿو آڻي ۽ انهي
ڪري ديا ڀالي پنهنجي آمد جو سبب پڙهيو؟“ شريڪرشن پڇندو
جوڻ لڳو ته ”مي اوڏو! جڏهن پڙهڻ راجا پڙو اڀرت ويٺي
ڪئي، تڏهن اوڏوٽ راجا کي جوڻ لڳو ته ”مي راجا! مون پنهنجي
پڙي جي وسيلي ان گهٽي ڳرو ڪيا آهن، ڇڏو گهٽ پراڻت
ڪري مڪ ٿي ۾ اوڪ ۾ پيو ڦران. انهن ڳرن جا نالا پڙ.
پڙو، وائو، آڪاش، حل، اگني، ڇندرو، سورج، ڪوٽر، اجگر،
مڙي، پتنگ، ماکي جي مڪ، وائي، پڙو، مڙي، پتنگ، سڙو،

شريڪرشتا جو اوڌو کي منشن جي ڪوڙي ٻريز ٻايت ٻڌائڻ ۲۵۷

ٻنهنجو ٻلو ڪر. مون توکي ٻراهن جي سراب کان ڇڏايو آهي. هي اوڌو! منهنجي وڃڻ کانپوءِ سنسار مان ڌرم هليو ويندو. اها ڳالهه ٻڌي اوڌو روئي جوڻ لڳو ته ”هي جڳت ٻڌا، مونکي اهڙو گيان اُپديش ڪريو جو انت وقت به نه وسريم.“ دواڳا نات ٿڌهن کيس ٻه ٻه ڏيڻ لڳو ته ”هي اوڌو! سنسار ۾ جيڪي ڏسين ۽ ٻڌن ٿو سو سڀ ڪوڙو وهندڙ سمجهي، ٻنهنجو هن منهنجي چرطن ۾ لڳاءُ. جڏهن تون سمجهي من سان منهنجي اونهائي روپ جو درشن ڪندي، تڏهن توکي منهنجي مايا اثر نه ڪندي ۽ تون مونکي الڳي ٻهر پاڻوت ڏسندڙن جڏهن پاڻي پيڻ جي جاءِ تي ڪيترا ماڻهو اچي، هڪٻئي کان جدا ٿي وڃن ٿا، تڏهن هي ماڻا ٻڌا، استري، پتر، پتر ۽ عزيز ٿورن ڏينهن تاءَ رهي، انت سمي چار قدم به ٻهراڻي سان گڏ نٿا وڃن. ڪي منهنجي لاءِ ۽ ٻيا دنيا جي ماڻهن کي ڏيکارڻ لاءِ چار ڏينهن روئن پٽين ٿا ۽ تنهنڪري انهنجو ٻريز سڄي جيان ڪوڙو سمجهڻ گهرجي. ٻهراڻي سان فقط ٻاٻ، پٻڙ، گيان ۽ ٻهراڻي ڪنو وڃي ٿو، جنهن مان ئي کيس ڊڪر سکر ملي ٿو. انلاءِ منشي کي گهرجي ته الڳي ٻهر ٻنهنجو مرڻ ياد رکي، ٻهڙن ڪن کان پاسو ڪندو رهي ۽ ڪنهن به چيو کي ڊڪر نه ڏئي. چيو کي اهو چاڻڻ ڏاڍو مشڪل آهي ته مرڻ کان پوءِ سندس گتي ڪهڙي ٿيندي ۽ ڪهڙي جوڻ ۾ جنم لهندو؟“

ايترو گيان ٻڌي اوڌو وري به ويٺي ڪري جوڻ لڳو ته ”هي وڪنٽ نات! استري ۽ اولاد جو موه ڇڏي ورڪت ٿيڻ ڏاڍو مشڪل آهي، تنهنڪري مون اڳيان ئي ڏيڻ ٿي ڪا سمجهي تاجويز ٻڌايو ۽ جنهنڪري سنساري مايا ڇڏي توهانجي چرطن جي ڳڻتي ٿيڻ. ڪرپا ڪري مونکي گيان روپي ٻهڙي ۾ هاري پوساگر پار انگهايو.“ اهو ٻڌي شريڪرشتا ورندي ڏنيس ته ”هي اوڌو! جنهن هواسيڪنهن شئي کان الڳ رهي ٿي، تڏهن تون به جڳي مٺي کان الڳ رهي سنساري مايا کي ڇڏي ڏي. ڏس! جڏهن چندرما جي ڪلا دروز وڌي ۽ گهٽي ٿي، تڏهن هي شريڪرشتا سڌاءِ هڪجهڙو ٿئي رهيو. جڏهن

۱۵۲ ڪرڻ جو يادون کڻي پرياس ڪيترن ٻن ڏان ڪرڻ بابت چون

هنجهڙي ڪروڙ يادون جو امڙو حال ٿي رهيو آهي، چئن وڻ سڪي
اندران ڪو ڪاٺي ٻاهران چئن جون ٿڌن ٿوري. اوھين سيني
جيون جا مالڪ آھيو، انلاء جيڪي واجب سمجھرائن ڪريو.
اهو ٻڌي شريڪرڻ جيوت ”مني برهما!“ مون تڏهنجو مطلب سمجھيو
تر چئن ملهه ڪنيس، چراسند ۽ ٻن اڌرسي راجائن ۽ ڏهنن کي
ماري ڪورون ٻانڌون جي ٻڌ ڪرائي ٻڌو ٿي جو ٻار لاهي ڇڪو
آميان، ٿڌن يادون کي ٿڌن ڪرائي وٺڪن وڃان. ڄڻا ائين ئي
ڪيو ۽ ٻل اوھين پنهنجي شان ڏانهن ٻڌار جو.“ اهو ٻڌي برهما ۽
سب ديوتا؟ پنهنجي پنهنجي لوڪ ڏانهن ٻڌاريا.

مڪڙي ڏينهن اُگرسن جي سڀا ۾ شريڪرڻ ويٺو هو ۽ يادون
کي چون لڳو ته ”هن ڏينهن ۾ براهمڻ جي سراب ڪري ڏسجي
ٿو ته دوارڪا پور ۾ نه نوان اڀرڻ ٿي رهيا آهن، تنهنڪري
پهر ٿيندو جيڪڏهن اوھين سب پرياس ڪيترن ٻن ڏان ۽ ڏان
ڪريو، جنهنڪري اوھانجو باب پنهنجي وڃي.“ ڄڻ اُگرس ۽
ٻيا يادو شيام سندر جي ادا آڱا ٻائي پرياس ڪيترن ڏانهن وڃڻ جي
تياڙي ڪرڻ لڳا، تڏهن اوڏو اڪس ۾ ٻائي آئي هت جوڙي پڳوان
کي چون لڳو ته ”مي پوان پريو! ۱۰ سمجھائو ته يادون کي پرياس
ڪيترن موڪلڻ ڪري اوھين انهن سيني جو ٿڌن ڪرائي وٺڪن
ٻڌار ڇڏڻ ڇڏيو ٿا. ۲۰ تڏهن کان اوھانجي چوڻ جي سڀا ۾ رهيو
آميان، تنهنڪري هيئن موڪلي ٿا ۽ ان وٺي ٻڌو ۽ امڙو ور ڏيو
جو ڄڻ ۾ چون ۾ پنهنجو جنم ٿي ته اتي اوھانجي ٻڌي ۽ پريتي
پنهنجي مڙي ۾ قائم رهي.“

اڀرڻ ڄڻ اوڏو شريڪرڻ کي ڏاڍي ويٺي ڪئي، تڏهن
شيام سندر اٿڪي پنهنجو پڳت ۽ پتر سمجهي چون لڳو ته ”مي اوڏو
پنهنجي ڳالهه سمجهي آهي جو اڄ کان ستن ڏينهن اندر مي سب يادو
ٿڌن ٿي ويندا ۽ دوارڪا پوري ۾ سمنڊ ۾ ٻڌي ويندي. برهما ۽
ٻيا ديوتا، موڪلي ڪوڻ آيا هئا، انلاء مان پنهنجو ٿڌو ڳوڙو اڀياس
ٿاڳي وٺڪن وڃن. توکي به واجب آهي ته اڳيئي ڪو

ڪرشن وٽ سندس درشن لاءِ ڪيترن رڻين مٺين ۽ مهاڻائن جو اچڻ ۲۵۵

ايتري ڪٿا ٻڌائي نارد مني چوڻ لڳو ته ”هي وسديو! جڏهن راجا جنڪ يوگيشورن کان اهو گيان ٻڌو، تڏهن وڌيڪ سان اهنديجي بونجا ڪري کين رخصت ڏنائين ۽ پنهنجي من مان راج، رعيت، ڌن ۽ ڪٽنب جي هريت ڇڏي ڏنائين ۽ ان گيان جي سهاري هو سڌو وڻڪنٺ هليو ويو. انلاءِ تون به ان گيان جي ڳولا ڪر ۽ هري چرطن جو ڌيان ڪر ته تنهنجي به مڪتي ٿيندي. هي وسديو! جڏهن خود ان وڻڪنٺ نات تنهنجي گهر اوتار ورتو آهي، تڏهن اوهانجي پوءِ اڳر پار لنگهڻ به ڪهڙو شڪ آهي؟ پر اهو تڏهن ٿيندو جڏهن اوهين هنڪي پنهنجو هٿ نه ڇاڻي، آدي برش پڳوان سمجهندا. مان به هنديجي درشن ڪرڻ لاءِ ئي هتي اچان ٿو.“ وسديو ۽ ديوي ڪي نارد منيءَ کان اهو گيان ٻڌي شريڪرشن کي هريشور جو اوتار سمجهي، منجهانئس هٿ پيا وٺي ڪڍي تروڪي نات سمجهڻ لڳا. نارد مني کانئن هڪلائي بهرهم پوري ڏانهن هليو ويو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا هريڪشت! نارد مني جي وڃڻ کانپوءِ هڪڙي ڏينهن جڻ شريڪرشن سڀا به ويٺو هو ته اُنهل بهرما، مهاديو، اندر، ورط، ڪمبيز، دڪش بهراجپتي ۽ ٻيا به ڪيترائي رشي مني سندس درشن لاءِ دواڪا پري به آيا، جتي کيس نمسڪار ڪري هٿ جوڙي چوڻ لڳا ته ”هي مهاپرو! جن چرطن جو ڌيان يوگي ۽ تپسوي آڻي بهر هري به رکي مڪتي پڌ پائين ٿا، تن تيرت روبي چرطن جي درشن واسطي اسين هٿ آيا آهيون. هي نرگڻ نراڪار! اوهين ساري جهٽ جا پيدا ڪندڙ، پاليدڙ ۽ ناس ڪندڙ آهيو. سنساري جيو يگير تپيا ڌيان ۽ تيرت ڪرڻ تي به هري چرطن جي پڳتي کان سواءِ هرلوڪ جو سڪه نٿا پائين ۽ جيستائين توهانجي چرطن به سان اڳوڻي جنم جا ٻجه سڀا نٿا ٿين، تيستائين توهانجي چرطن به هريت نٿي ٿئي ۽ نه ته هري ڪٿا به ئي ڄت لڳي ٿو. اسانجي ويستي ڪرڻ تي توهان هرتيو لوڪ به سڳڻ اوتار وٺي هرڙوئي جو پار لاٿو، ساڌن مهاڻائن کي سڪه ڏنو ۽ آڌرمين کي ماري ڌرم جي رکيا ڪيو. هي تروڪي نات! هاڻي ترواسا رشي جي سراپ ڪري

منجھي شتوئي دوا ٻر ٿي ٿي.. ماڻھي ڪلاچڪ ۾ جن نانا وڌين ۽
 اليڪ روپن ۾ ٻوڇيٽو سو ڪن ڏيئي ٻڌ: ڪلاچڪ ۾ موڪرڻ ورڻ
 (ڪارو) آهي ۽ سويلا ڪري تمام نوبل آهي. چئن نبل مڻي ڄمڪندي آهي،
 تڏهن سندس انگ ۽ مردو وشرم ڄلڪن ٿا. هو ديوتائي مقبارن سان
 سينگاريل آهي ۽ ٻڌوان ٻوش سندس ٻوڇا سڳڻن سان ڪندا.
 سندس شتوئي ڪري حوتڻا تر ”هي ٻرائين جا رکڻا ڪندڙا هي مها اشر
 تنهنجي ڇوٽا روڻدن ۾ نسڪار مڃي. جي ڇوٽا روڻدن ڏيان ۾ آڻڻ
 ڇوٽا آهن، انڌرين جي پنڌن کي ناس ڪندڙ، هن جي براد پوري
 ڪندڙ آهي ۽ گندڻ ٽوٽي پس تيرڻن ڇوٽا ٻوٽو ڪندڙ آهن. سو، ٻوڇا ۽
 ٻيا ٻڻ اڻهڻي شتوئي ڪندا ۽ ڇوڏين تنهنجي شرڻ اهي ٿو،
 تنهنجي نون رکڻا ڪرين ٿو ۽ تنهنجي سوڪن جي ٻوڇا ناس ڪرين
 ٿو. تنهنجا ڇوٽا سنسار ساگر جي ترو ۽ ٻيڙي ۾ آهن. هي ڌرماتما
 هي شري رام ڪندڙا ديوتائون ۾ ٺوڪي وساري نٿا سگهن، آهي ٻڻ
 تنهنجي ماڻھي جي اڃا ڪندا. نون ڏن، دولت سيڪي ٿا اچي، ٻڻا
 جي آڱڻا مڃي ڌرم جي رکڻا ۽ ٻڻن ۾ ملندو وڃي، ٻياري سٺا ۽
 ماڻھو روپي مرڻ جي ٻڻن ۾ ڇوڏين، تنهنجا ڇوٽا روڻدن، جي ٻڻن کي
 ٻهرا آهن، تنهنجي مان نسڪار ڪري ٿا. هي راجا جنڪا اڌرڻي طرح
 هو مري ٻڻوان، چئني ڄڻ ۾ نانا روپن ۽ اليڪ نالن ۾ گهڻي وڌين
 سان ٻوڇي ٿو. چئني ڄڻ ۾ ڪلاچڪ وڌيڪ آهي، ڇاڪاڻ ته
 جو ڦل ٻيڻ ڄڻ ۾ ڏيان، پگهر ۽ ٻوڇا - ان ملندو هو، سو ڦل ڪلاچڪ
 ۾ ڪيول ٻڻوان جي ٻيڻن ڪرڻ سان ملندو. هي ٻرائي دٻار جي
 ايمان - ان سنسار ۾ ملي چاي ٿو، اڻهي ڪري کس ڪو نالندو
 نٿو رهي. هي راجا! سنهڙو ڇا ماڻھو ڪلاچڪ ۾ جنم وٺڻ جي اڃا
 ڪندا، اڻهي مان معلوم ٿو ٿئي ته ڪلاچڪ ۾ سڀئي نارا ٻڻ جا ٻيٽ
 ٿيندا. هي راجا! اسوس جي ڳالهه آهي جو ڪلاچڪ جا آدمي
 اڌري - ٻيڻائي - ان ماڻھو واري ٻڻوان کي ۾ نٿا ياد ڪن. گستا
 ٻڻ ڪم ۽ ٻڻ ٻيڻي مڪا روڻدن مان ڇو آهي ته ”جيڪو دل وڃان
 ۾ اڻهي ٻوٽي سوئو، تنهنجي ڇوٽا ۾ ڪو به ڌرم نٿو رهي.“

انهيءَ کانپوءِ راجا جنڪ چوڻ لڳو ته ”هي ٻراهيٺا! توهانجو چيو ته سڀڪي نياڳي رڳو ڀڳوان ٺارائڻ جي ڀڳتي ڪرڻ گهرجي، سو ڏيا بالي ٻڌايو ته ڀڳوان جي ڪهڙي وقت، ڪهڙي ورڻ، ڪهڙي روپ، ڪهڙي نالي ۽ ڪهڙي وڏي سان پوڄا ڪرڻ گهرجي.“ تڏه ڪرپاجن نالي ٺاڻون رشي اُتر ڏيڻ لڳس ته ”هي راجن! سڄيڳهه، تريٽا، دواهر ۽ ڪاڇيڳهه انهن چئني جڳن ۾ هونا نادرن، انيڪ روپن ۽ گهڻن وڏين سان پوڄجي ٿو. سڄيڳهه ۾ هن شڪل (آچو) ورن، چار پيچاڻون [پانهون] ۽ چٽاڻون ڌاري، وڻن جي چوٽن جا وسٽريهڙي، ڪاري مرڱ جي گل ۽ ڀڳين جي پويٽو ڪندڙ رڌراڪير جي مالا، ڏنڊو ۽ ڪرمندل ڌاري برهمڇاري جي روپ ۾ درشن ڏنو. انهيءَ جڳهه ۾ ماڻهن شانت، نروير، سڄيڻائي، سڀني ۾ هڪجهڙي نظر رکي ۽ پاڻڪي جيتي سڀ اندريون وس ۾ آئي، ڌيان ڪرڻ سان پوڄا ڪئي ٿي. ان وقت کيس هنس، سُپرن، وڪنٽ، ڌرم، يوگيشور، منڙ، ايشور، برش، اويڪت ۽ برماٽما اهي نالا ڏيئي سندس پڇن ڪيو ٿي. تريٽا ۾ لعل سروپ، چار پيچاڻون، ترير ميڪلا [چيلهڪي جو قسم] ڌارڻ ڪري سون جهڙن وارن، ٽن وڏين سان ڀريل مورتِيءَ سرڪ ۽ سُروا جون نشانيون ڌاري درشن ڏنو. جي ڌرماتما ويد جا ٽنڊڙ هوا سي وڏن ۾ ڏيکاريل وڏي سان تريٽا جڳهه ۾ ويد روپ ڀڳوان جي پوڄا ڪندا هئا. سندس وشڻو، ڀڳير، برشني گرپ، سرو ڏيو، آرڪرم، ورشا ڪپي، جينٽ ۽ اُرگائي نالا ڳائيندا هئا. دواهر ۾ هن شيام مورتِي ڌاري، ٻيٽا ۾ برهيري، شري وٽس ۽ ٻيون نشانيون ۽ ڪوستپ [مٽيءَ جو نالو] ڌاري وغيره لڇڻ سان ڏيکارِي ڏني. هي راجن! جنهن ايشور کي چاڻڻ جي اڃا ڪئي ٿي، تنهن انهيءَ وقت مهاراجائن جهڙن لڇڻ سان ڀريل مها برش جي پوڄا وڏن ۽ ٻراڻن جي منترن سان ڪئي ٿي. هي واسديو! هي سڌڪرشڻ! هي برديمن! هي آنرڌروپ ڀڳوان! توکي نمسڪار هجي. هي ٺارائڻ! هي رشي! هي برش! هي مهاٽما! هي جڳت جا ايشور! هي سڀني ٻراڻين جي آتما! توکي وارڊن وارن نمسڪار هجي. هي راجن! اهڙي طرح

ائين نٿا سمجهن ۽ اڻ سمجهڻ جو مطلب انهن ڪرمن کان جذباتن جو
 آهي، پر نه ڪرائڻ جو. ڏور تي هائڻي ڌرم جو ڦل آهي، ڇاڪاڻ
 ته ائين ڪرڻ ڪري شائتي ڏيندڙ ڳڻيو ۽ ظاهر آهي، ٻئي گداڻ
 پراپت ٿين ٿا. من ڏيئي روپي گهر ۾ ويٺل هوش اهڙي سڪ ڏيندڙ
 ڌن کي اڃا به ڪهايو هجي. هونءِ ٿيڻي جو ڪو به ڪار ڪري ٿو ۽
 نڪي ڪي ڪندڻي ويٺل ڪال جي ٿي خسرايو ٿو. هي به سمجهڻ
 ماڻهو نٿو ڄاڻي ته شسترون سان سنگهه ڪرڻ لاءِ جي رتو دان اڇڻ
 کانپوءِ ڏينهن مٿو ڪيل آهن سي فقط سندن همدا ڪرڻ لاءِ. ۽ نٿو
 ڄاڻي ته شراب جي سنگهڻ جي موڪل ڏنل آهي، پر نه پئڻ جي. ۽
 مانس ڪم آڻڻ جي ڇا موڪل آهي سا رڳو ڏيوناڻن کي راضي
 ڪرڻ لاءِ، پر نه پنهنجي اوب واسطي. هور ڪه لوڪ اها ڳالهه نٿا سمجهن
 ته دشمن به ڦاسي آهڻ ڪم ڪرڻ نه گهرجي. جهڪو اڻي ڌرم
 کي نٿو سمجهي. سو ساڌو نه آهي ۽ هو رڳو پنهنجن پرائيل لاءِ هرن کي
 ماري ٿو. ائين ڪرڻ به هو پنهنجو ڏاڍو سمجهي ٿو ۽ اڻ ڪي سڃاڻو
 ڄاڻي ٿو. پر شاسترون به ته ائين ڪم آهي ته ”جو من جنم به هرون ۽
 جو مانس کائي ٿو ته ايندڙ جنم به هرون ورتي ۽ ڪو مانس کائيندو.“
 اڻي ڪري ته اڻ ڪو ڏاڍو مانس رکيو اٿس. جو ڏاڍو پيش ڪتب
 به ڦاسي پنهنجي ڏيئي به ويٺل آهي ۽ ٻئي جي ڏيئي به ويٺل آهي
 جو پند رکي ٿو، سو مون کي ڪا سو نه ٿو ٿو. جو اڳيائي آهي سو
 گيانيان هرن جي دٻا سان سٺا ڪري ٿو ٿو، پر جو منساو آهي
 سو نه ٿو ٿو. جو ٿئون جو گيان نٿو ڄاڻي ۽ به سمجهي آهي ۽ جو
 پنهنجي مطلب لاءِ ڌرم، ايت، ڪار ۽ ٻيو ڪم ڪري ٿو، سو وارون وار
 جهي ۽ مري ٿو. جو هوش آهر ڳوٺي آهي ۽ ڪڏهن به راضي نٿو ٿئي
 ۽ جو مور کي سڃاڻو سمجهي ٿو ۽ ڪڏهن به شاب به نٿو اچي، سو
 ڪڏهن ڪنهن وقت پنهنجو مطلب حاصل نٿو ڪري ته ڏاڍو شين
 ٿئي ٿو. ۽ جو ڳوٺيان واسين کان پيمه آهي سو محنت سان گهر ڪتب،
 من مائت، ڌن ۽ ٻيون وسيلو سب حاصل ڪري به پنهنجي اڃا پوري
 ڪري نٿو سگهي ۽ اڻي ڪري هو سمجھ جو طس به اچي ٿو.

ائين پڻ چيل آهي ته رجوگڻ مان سنساري پڌارتن ۾ پريت ۽ وير
 پيدا ٿئي ٿو، جنهنڪري من خراب ڪرڻ ڏانهن ڊوڙي ٿو.
 ان سبب ڪري هومش انڌي ۽ ترشطا واري نانگ وانگر، پنهنجي ڪروڙ
 ايمان ۽ ٻيڙي سڀاءُ ڪري، اڌ پير ٿي، نارايڻ جي ڀڳتن تي ڪلندو
 آهي. جو وڏن جي بدران استري جي چاڪري ڪري ٿو، ۽ يوچن
 ۾ ئي پنهنجو سڪه سمجهي مهمانن جي پوڄا وساري رڳو نالي ماتر
 گهر ۾ رهي ٿو، سو خود مطلبي ماڻهو ائين چوندا آهن ته اڄ مون هي
 حاصل ڪيو ۽ وري فلاڻو منورث حاصل ڪندس. اهڙو منش جيڪڏه
 ڪنهن وقت ڪٿي ديوتا جي پوڄا ڪندو آهي، ته رڳو پنهنجي
 مطلب پراپت ڪرڻ لاءِ جيو هٿيا ڪندو آهي ۽ نڪي ڌن، نڪي ان
 دان ڪندو آهي. جو منشي هنسا (مردن وارن) جي دوش کي چڱي
 طرح ٺٽو ڇاڻي سو وڏو مورڪو آهي. اهڙو پرش هميشه ڌن، ايشوري،
 ڪل، وڊيا، دان، روپ، پل ۽ ڪرڻ جو ايمان ڪندو آهي. اهڙو
 نڪار پرش ايشور ۽ سندس ڀڳتن جو نرادر ڪندو آهي. اهڙو دشت
 ماڻهو وڃڻ جي ارٿ کي ٺٽو ڇاڻي ۽ چاڪاڻ ته وڃڻ جو جوڙ
 آهي ته آتما آڪاش وانگر سڀني ڏينهن ۾ ويهڪو آهي ۽ اهي وڃڻ
 ايشور کي پرگهت ڪندا. انهي هوندي به هي مورڪو نه سمجهي، رڳو
 پنهنجي مطلب جي پيو ڳالهه ڪري. اتي ڪو ڪٿي سوال ڪري ته
 پنهنجين استرين سان يوگر ڪرڻ ۽ يگيه ۾ ديوتائن جو ٻيچيل ڪاڌو
 کائڻ گهرجي، پوءِ وري انهي جي ننڍا ڇو ڪرڻ گهرجي؟ انهي جو
 اتر آهي ته هن لوڪ ۾ استري سان سنگه ڪرڻ، مانس کائڻ، شراب
 پيڻ اهي سڀ ڪرم روز بيا ٿين، انهنجي ڪا وڌي نه آهي، پر
 ائين ڪرڻ نه گهرجي، چاڪاڻ ته استري سان سنگه ڪرڻ جي جا
 موڪل آهي سا رڳي ڪن مقرر ڪيل ڏينهن تي. جنهن تر رتو دان
 اڇڻ کانپوءِ ڪي ٺهرايل ڏينهن آهن، جتي پنهنجي استري سان
 سنگه ڪرڻ گهرجي ۽ يگيه مهل مانس کائڻ ۽ شراب پيڻ جي موڪل
 ڏنل آهي، سا رڳو ان وقت لاءِ نه ٻين ڏينهن لاءِ به. پر اهي جيڪي مقرر
 ڪيل ڏينهن آهن، سي به مورڪن ۽ ڪا به پرشن لاءِ آهن. مورڪو

جڳت جي ڪلياڻ لاءِ پنهنجي اُنس مان پيدا ڪيا. انهيءَ وشو ڀڳوان هيم ڪريو جو اوتار وٺي مڏو دڻيت کي هاري وڌن جو آڌار ڪيو. هڪ ڀيري هريءَ جي وقت سمند ۾ مڇر جو اوتار ڌاري منوءِ ٻرڻوئي ۽ اوشدين (ٻوئين) جي رکيا ڪئي. واراھ اوتار وٺي موطا ڪشير کي هاري ٻرڻوئي کي ٻڌڻ کان بچايو. ڪچيونءَ جو اوتار ڌاري آمريت کي ولوڙڻ لاءِ مندر اڄل ٻروٽ پنهنجي ٻنهي تي ڪنيون. تنهنڪا ٺپوءِ ڏکويل ۽ شرڻ آيل گجھ (هاڻي) کي گراھ (واڳوءَ) کان بچايو. هڪ دفع والڪل نالي رشي ڪشيپ واسطي جهنگ ۾ ڪاٺين ڪرڻ لاءِ ويو، ٻروٽ تي ڪاٺين جي ڪرڻ سان کوٽيلن کڏن ۾ جي پاڻي سان ڀريلون هيون، اچي ٻڌڻ لڳو. تڏهن هن وشو ڀڳوان جي شتوتي ڪئي ۽ جنهن تي هن اچي آتم وڌيا سان ڀريل رشيءَ جي رکيا ڪئي. راجا اندر کي جو ڀرترا نالي براهمڻ کي مارڻ جو دوش لڳو، تنهنڪي انهيءَ بچا کان بچايا. گهڻي پيرا ديوتائن ۽ استرين کي دڻيتن کان بچايا. انهيءَ کانپوءِ نرسنگھ روپ ڌاري ڀڳتن کي آڀر دان ڏيڻ لاءِ هرلڪشيپ کي هاريو. منوٽر ۾ جا دڻيتن ۽ ديوتائن جي جنگ لڳي، تنهن ۾ دڻيتن جي سيدا ٻئي کي ناس ڪري سڀني لوڪن جي رکيا ڪئي ۽ وامن اوتار ڌاري راجا ٻليءَ کان هيءَ ٻرڻوئي دان ۾ وٺي ديوتائن کي ڏني. ڀرگوڪل ۾ اگني روپ ڌاري ٻرشم ڄو اوتار وٺي، ايڪين پيرا ڪيترين کي جيتي سندس ڪل ناس ڪيو. وري رام جو اوتار ڌاري سمند کي ٻڏي لٽڪا ۾ ويو، جتي راڪشن جي راجا راوڻ کي ڪٽنب سوڌو ناس ڪيو، جنهنجي ڪير تي سنساري ڀاپ ناس ڪيو ڇڏي. اهوئي ساڳيو رگھونات اڄ هتي حاضر آهي. انهيءَ کانپوءِ ڀوءِ جي ٻار لاهڻ لاءِ ڀنڊوڪل ۾ اوتار وٺندو ۽ جيڪي ڪرم ديوتائن کان به نه ٿي سگهندا، سي ڪرم هو ڪندو. تنهنڪا ٺپوءِ ٻوڙ روپ ڌاري جي دڻيت بڻجي جا لائق نه آهن، تنکي موعت ڪندو. انهيءَ کانپوءِ ڪاڇڙ جي ڀڳاڙي ۾ ڪلنڪي اوتار وٺي شودر راجائن کي ماري ڇڏيو. هي مهاراجا! اهڙي طرح جڳت ٻئيءَ ڀڳوان واسديو جا جنم ۽ ڪرم اُنڪ آهن.

حيرو ليڪ اندر ۽ ٻيا ديوتائون منجهائين ٿا، تڏهن به هو انهن وڳهن کي لٽاڙي احيوتوهان سان ملڻ، پر جيڪي يڳهر پر ديوتائن کي حصو ٿا ڏين تنکي ٿا اٽڪائن. جيڪي يڳهر نه آهن تنکي نه ڪام ۽ ڪروڙ ويهه دس ڪروڙ ڏين ۽ انهن مان به جيڪو منجهائجي وڃا ٿو ڪري سو پڙگه ٿو پوڳي، پر جو ڪروڙ جي ور ٿو وڃي سو وڏو ورڪر آهي ۽ چاڪاڻ ته جوڳي بکر، آڇ، سردي، گرمي، مينهن، دوا ۽ چپ جو سواد انهن سيني کي جيتي ٿو، سو جي ڪروڙ جي دس اڇي وڃي ٿو ته سو راب ڏيڻ سان پنهنجي تبس يا اڇائي ڪوڙ ڏي، اهو پهرين جن ته اها ر سمجه ٿو ويو وڃي، پر گائين جي ڪرڻ سان ڪو ٿيل ڪڏ به نه ٿو پوي.

اها شعوتي ٻڌي ڀاڳوان نارايڻ پنهنجي پوگر هل سان ڪڏهن انيڪ شومينڪ ۽ زبورن سان سنڪاريل استريون پيدا ڪري ڪامڊو ۽ ٻين سيني کي ڏيکاريون، اڳي ۾ ان شومينڪ استريون ڏسي ديوتا هارڻ اڻهن تي موت ٿي هئا ۽ انهنجي سويليا، گئل ۽ روت ڪري سندن سويليا ملي ويئي. تڏهن ديوتائن جي ديو پيو ۽ ڀاڳوان کلي ڪامڊو ۽ ٻين ديوتائن کي ڏيو ته ”توهان انهن مان ڪنهن سان به وڌام ڪريو.“ اهو ٻڌي ديوتائون جوڙ لڳا ته ”هه راجا! اسين توهان آسون، ڪٿي هي استريون ڪٿي آهن؟“ تنهنجي نارايڻ ڀاڳوان چين ته ”جيڪي توهان سڄوڻ لائق هجن تنکي ڳهرڻ ڪريو.“ ديوتائن اتر ڏٺو ته ”انهن مان ڪهڙا به اسين لائق نه آسون.“ اتي ڀاڳوان ڪامڊو ۽ کي جوڙ لڳو ته ”هي ڪامڊو ۽ ڪڙي ته تون سرور ڪڻ، جوڙ سورگر پر توهان هي ڪڙي سوين ڏيندي.“ ڪامڊو ايشور جي آگها مڇي آرڙهي ٿالي جا سيني پر شومينڪ مڇي، تنهن کي هاتمان ڏئي سيني ديوتائن سان گڏجي، پريو کي نسڪار ڪري سورگر ڏانهن روانو ٿيو. سورگر پر راجا اندر جي سڀا پراچي، کيس پوڙام ڪري ٻين ديوتائن جي ويٺي پر نارايڻ ڀاڳوان جي هل جي وارٽا ڪري ٻڌائي، جا ٻڌي راجا اندر ڏاڍي عجب پر پيو ۽ کيس ڏٺو ڏٺي ويو. اهوئي پريو هس جو اوتار ولي سورو آتم نوگر ظاهر ڪيو. تنهنڪري پريو ڏٺو ۽ سنڪ آڏي ۽ منجهائجي هئا رشت ديو کي

۲۴۷ اندر جو ڊجي نر نارايڻ جي تپسيا ۾ پنگه جهڙي ڪوشش ڪرڻ

جي شڪتي ۽ ٻيا سڀ ڪرم وغيره ٿيا آهن. انهي مان معلوم ٿو ٿئي
تر هن جڳت جو ڪو رجيندڙ هوندو: پهريائين هن جڳت جي رجڻ لاءِ
رجوگڻ مان برهما پيدا ٿيو، ستوگڻ مان يگين جو ڦل ڏاتا ۽ ڌرم جو
رڪپال وشتو پڳوان پيدا ٿيو. جڳت کي ناس ڪرڻ لاءِ تموگڻ مان شو
پيدا ٿيو. اهڙي ريت انهيءَ آدي برش کان هن جڳت جي اُتپتي، پالنا
۽ پرلئ ٿئي ٿي. انهيءَ آدي ديو دڪش جي ڌيءَ ۽ ڌرم جي استري
مورتيءَ جي گروپ مناجهه رشين ۾ شريش نر نارايڻ جو اڌ تار ورتو.
ڪرم ناس ٿي نه وڃن تنهن لاءِ هن نشڪرم گيان ظاهر ڪيو ۽ هن
پاڻ به اهي ڪرم ڪيا. انهيءَ نر نارايڻ جي پوڄا به دريڪا شرم
۾ آڃ ڏينهن سوڌو گهڻا رشي مني ڪنٿا.

هي مهاراجا! ڪڏهن راجا اندر انهيءَ آدي برش نر نارايڻ
کي ڪنڻ تب ڪندو ڏسي هن ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته جي هن تپسيا
ڪئي ته مون کان راجا ڪي وٺندو، انهيءَ لاءِ هنجي تپسيا ۾ پنگه
جهڙو گهرجي. اهو ويچار ڪري هن ڪامديو کي بسنت رت، مني هير
۽ ڪيترن اڀرائن سميت پڳوان ڏي موڪليو. ٻيا انهن ويچارن
کي تر پڳوان جي مڙها جي پوڄه ٿي ڪانه هئي، سو هنجي اڳيان اچي
ڪيس بهنهنجي سونهن تي وهڻ لڳا. تڏهن گروپ ريت نارايڻ پڳوان اندر
جو ڏور سمجهي سراپ کان ڏڪندڙ ڪامديو ۽ ٻين کي موڪلي
چيو ته ”هي ڪامديو! هي ديوتاڻو! توهين ڇو نه، جل پاڻ ڪري
برساد کائي آرام ڪريو، ڇاڪاڻ ته جتي مڙهان کي آدر ٿو ملي
سو منڊ مسال برابر آهي.“ هي راجن! پوئاس ڪندڙ پڳوان نر نارايڻ جا
اهي وڃن ٻڌي هو ڏاڍا ڦڪا ٿيا ۽ سرنماڻي جوڻ لڳا ته ”هي ٻريو!
توهان جيڪي چيو تنهن تي عجب ڪاڻ نه گهرجي، ڇاڪاڻ ته توهين
مايا کان دور آهيو ۽ نوڪار آهيو. اسين توهانجي آتمارام ۽ چرڻ ڪمل
کي نمسڪار ٿا ڪريون. اسانجي اهڙي اڀراڌ ڪرڻ جهڙي همت تي
عجب نه ڪاڻن گهرجي، ڇو ته اسانجو سپاڻي اهڙو آهي. توهانجا
جيڪي سيوڪ آهن سي ديوتاڻن جو شتان لنگهي اچي توهان سان وٺڪنٽ
۾ ملنٿا. جيڪي توهانجي رکيا هيٺ آهن ۽ توهانجا پڳت آهن، تنکي

راجا جنڪ جو پوگيشور کان مورتي جي پوڄا رات ۾

شيس سان مورتي جي پوڄا ڪرڻ گهرجي . انهي کانپوءِ مري
ويٺل ڀڳوان واسديو جي پوڄا ڪجي ۽ ساڍان تي ڏيان ڪجي
تڏهينڪا پوءِ مري ، سڀ ٻانهن ، زرم ، نيترون ۽ مٿان جي مول منتر
سان پوڄا ڪرڻ گهرجي . انهي کانپوءِ سڀني انگن ، ٻارن ۽ ديوتائن
سميت انهي مورتي جي پوڄا ۾ ٻاڏيه (پيرن لاءِ ٻاڏيه) اڳيهر (مٿن لاءِ
ٻاڏيه) آجن (ڪنٺ لاءِ ٻاڏيه) شان ، ڪپڙن ۽ مٿين سان ڪجي .
انهي کانپوءِ منترن سان شتوتي ڪري نڪڪار ڪرڻ گهرجي .
اهڙي طرح وڏي موجب مورتي جي پوڄا ڪرڻ گهرجي ، تڏهينڪا پوءِ
انهي مورتي جو ڏيان ڪجي . انهي کانپوءِ مورتي کي مٿي تي رکي
سڌس جاءِ تي رکجي . انهي وريب جو اڳيهر ، سورج ، چل ۽ مٿان
جي مري ۾ ويٺل ڀڳوان واسديو جي پوڄا ڪندو ، سو پوري
وقت ۾ سنڌاري ٻنڌڻن کان حتى ٻار پوندو .

راجا جنڪ ٻيهر لڳو ته ”مي ڀڳوان ! توهان جو ڇو نه جنهن مورتي
۾ من لڳي تنهن مورتي جي پوڄا ۽ شتوتي ڪرڻ گهرجي ، سو مولڪي
نه نڪڪار ڪري مورتي جي حيرت آهي ، نڪڪار ڪري ۽
ڀڳوان واسديو ورتا آهي ، جي وٺندو ۽ جي حيرت ۾ ڪا آهي ۽ ڪري
پسو سي سڀ ٻاڏيه ٻاڏيه .“ تنهنجي درهل ٻاڏيه سنس رشي ۽ اتر ڏي
ته ”مي راجا ! جو ڀڳوان واسديو جي حيرت ۾ جو ڀڳوان ڪري ٿو سو
ڪري سڃي ٿو ، پر ايشور جا گڻ ڪوئي ڳڻي ٿو سڃي . انهي ۾ موري
۾ مان توکي اڳيهر ۾ مختصر بيان ٻڌايان ٿو . جڏهن ڀڳوان واسديو پندره
لڳو ، تڏهن سندس رات آڏي ڏيو ۽ رات ۾ اهي اهي لڳا طور واسو ڪرڻ
تسئي لڳا ڪندا آهن ۽ جهڙي سڙو مان مي سڀ ٻيڙ (بذارت)
۽ گڻ مان گيان ٻڌائون آهي ۽ رات ۾ مان ڏيهر جي شڪتي ۽ اندر ۾

تر آروڳنا آهي. تنهن مورڪن کي ڪرم ۾ لڳائڻ لاءِ ڪرمڻ جا ڦل
ڏيکاريل آهن؛ ڇاڪاڻ ته اهي وڻي ۽ ٻوٽي آهن. پر ڪرم ڪرڻ
کان ڪرم نه ڪرڻ وڌو آهن. گيان جي وسيلي سان ڪرمڻ جو
تياڳ ڪرڻ، اهو وڃڻ جو تائيد آهي. پر ڪو ڪٽي چوي ته جيڪي
ڪرم تياڳيا آهن سي شروعات کان وٺي تياڳيا آهن، ان ۾ گيان
وري ڪهڙو اچي موڙهو آهي؟ انهي لاءِ چوڻ گهرجي ته پهريائين
ماڻهو اڳيائي ۽ اڃيت اندر ۾ آهي، انهي ڪري جي هو وڃڻ ۾
ڏيکاريل ڪرم نه ڪندو ته ڪرم جي وڌ (اڻهڙ) هائڻ ڪري موت جي چڪر
۾ ايندو ۽ سڌاءِ ڪال جي مک ۾ پيو هوندو. انهي ڪري چيل آهي
ته ڪرم ڪرڻ گهرجن ۽ منع ٿيل ڪرم نه ڪرڻ گهرجن. پر جيڪي
ڪرم ڪجن تنهنجي ڦل جي اڇا نه رکجي ۽ جيڪي ڪرم ڪجن
سي سڀ ڀڳوان واسديو کي آرهڻ ڪجن؛ ڇاڪاڻ ته ائين ڪرڻ
سان ماڻهو مڪمل پائي ٿو. پر ڪو ڪٽي چوي ته ڪرمڻ جا جيڪي
ڦل آهن، سي ته ضرور ملندا؟ انهي بابت چوڻ گهرجي ته ڪرم ڇڏي
ڀڳوان کي آرهڻ ڪجن ٿا، تڏهن ماڻهن جو انهن ڪرمڻ مان واسطو
نڪريو وڃي. جن ڪرمڻ سان پريت ڪجي ٿي فقط تن ڪرمڻ جا
ڦل مان ٿا. جو نرد ڪار ڪار جيو پاڻ کي آهنگار جي ٻنڌڻن کان ڇڏائڻ
گهري ٿو، تنهنڪري وڃڻ ۾ ڏيکاريل ايشور جي ڀڳتي وڌي سان ڪرڻ
گهرجي. هاڻي وڌي جي ٻوڙا هڻ.

جڏهن ايشور هن پرس تي ڪرڻا ڪري ٿو، تڏهن هنکي سنگرو ملي ٿو،
جنهن گروءَ کان هو ٻوڙا جي وڌي بابت ڪري ٿو. انهيءَ کانپوءِ جا
مورتي پاڻ کي بيماري هجي، تنهن مورتيءَ جي ٻوڙا ڪرڻ گهرجي.
پهريائين نشان وغيره ڪري پوي ٿي، انهيءَ مورتيءَ جي سنگهه وٺي
براڻا يا ڪرڻ گهرجي. ديهيءَ کي اوچل ڪري پوءِ انهن ڪرڻ شت
ڪجي. تنهنڪانپوءِ پنهنجيءَ رکيا لاءِ ڀڳوان هريءَ جي ٻوڙا ڪرڻ گهرجي.
پر ٿوي صاف ڪري پوءِ گل ڦل وغيره سڀ اوچل ڪرڻ گهرجن. هن
کي ساوڌان ڪري مورتيءَ کي سان آڌڪرائڻ گهرجي ۽ چڱو
آسڻ وڃائي تنهنجي مورتيءَ کي دهاڙجي. تنهنڪانپوءِ ارگهي ۽ ٻين

جڏي فقط مڪ ڀڳوان واسديو جي ملڻ جي اڃا ئي ٿئي، تڏهن
ڀڳتي وڌي ٿي ۽ جت ۾ جي ڪٿي ڪرمين ڪري ٻامت ٿين ٿا، سي
سڀ انهي ڀڳتي ڪري ناس ٿي وڃن ٿا. انهي کان پوءِ جت شد
ٿي هر گهت آتم تنو ٻرامت ڪري ٿو، جڏهن نرمل درشتي سان سورج
جو هر ڪاش ڏسڻ ۾ ايندو آهي.

راجا جنڪ ٻيڃڻ لڳو ته ”ڀڳتي ته ڪرمين جي وس آهي، انهي
ڪري ٻيراءِ مون کي آهي ڪرم ٻڌائو، جن ڪرمين ڪرڻ سان ڪرمين
جو پوءِ ناس ٿي وڃي ۽ پرش نشڪرم ٿي آتم گمان ٻرامت ڪري
سگهي. يعني ته جنهن ڪرم نوگر ڪري سڀ ڪرم ناس ٿي وڃن، هي
ٻاراڄ! جڏهن منهنجو پتا چئرو هو تڏهن سنڪ ۽ ٻيا مني اچي گڏ
ٿيا. انهي وقت مون انهن کان اهو ساڳيو سوال پڇيو، پر انهن ڪوبه
جواب نه ڏنو. خسر نه آهي ته انهي جو ڪهڙو سبب هو.“ تنهنجي
آوي هو ته جڏهن رشي آتم ڏيڻ لڳو ته ”مي راجا! جن ڪرمين جي
ڪرڻ جي منع آهي سي ڪرم سڏجن ٿا. پر جن ڪرمين جي آڱيا
آهي سي جڏهن ٿا ڪن، تڏهن انهن کي اڪرم ڪري سڏيندا.
انهن تنهن جو پيد فقط ويد چاڻن ٿا ۽ ماڻهو انهن کي سمجهي نٿو سگهي.
انهي ڪري ويد ساڪيات اهنور جو روپ آهن. ويدن جو ارت
سمجهڻ تمام ڪڏن آهي، انهي ارت ۾ بندت لوڪ به سمجهي ٿا
پون. پر تون ته ان وقت ٻاڪ هوئس انهي ڪري منن توکي تنهنجي
پرشن جو آتم نه ڏنو. ويدن جو تاتبير هو نٿو سمجهڻ ۾ اچي ۽ ڇاڪاڻ
ته آهي گهڻا رشن سان ڀريل آهن، انهي ڪري انهن جو ارت جدا
جدا ٿئي ٿو. انهن ويدن ۾ ڪرمين کان ٻاراڄ! جڏهن جا ڪرم به
ڏياريل آهن، پر ميرڪ ماڻهو آهي ڪرم نٿا سمجهن. انهن کي چئو
ته ڪرم نٿا ڳڻي جڏهن، ته چوندا ته جڏهن ڪرمين جو ڦل سڪ ۽ سورگر
آهي، تڏهن ڪرم جو جڏهن؟ جي ڪرم فقط ڪم ۾ رٿائڻ لاءِ حمل
آهن سي سڀ مورڪن لاءِ آهن، انهن جي ڪري ڌرم ۾ ڪو ڌارو
نٿو ٿئي. جڏهن ٻارن کي ٻياري وقت مڏائي وغيره جو دلاو ڏيئي
دوا ٻياري آهي، پرستيءَ جو ڦل ڪا مڏائي نه آهي، انهي جو ڦل

مي جڳت ڇهي به ٿو ته مري به ٿو، انمان معلوم ٿو ٿئي ته برهم به
 ڄمندو ۽ مردو هوندو. انهيءَ جو اُتر آهي ته هي آتما نڪي مري ٿو
 نڪي ڇهي ٿو، نه وڌي ٿو ۽ نه گهٽجي ٿو. انهيءَ ڪري هو ايندڙ
 ۽ ويندڙ، ننڍو ۽ وڏو ٿيندڙ ڏيئي جو ساکي [ڏسندڙ] آهي.
 ساکي کي اهي اوسائون نٿيون ٿين، هو فقط گيان روپ آهي.
 هر ڪو ڪٿي چوي ته گيان ته هڪ بل به وڌي ٿو ۽ هڪ بل به گهٽ
 ٿي وڃي ٿو؟ انهيءَ بابت چوڻ گهرجي ته ٻڌارتن جو جيڪو گيان
 آهي سو وڌي ۽ گهٽجي ٿو، پر برهم گيان ڪڏهن به گهٽجڻ يا وڌجڻ
 جو نه آهي. هن برهم گيان کي پراڻن سان ڀيٽيندا آهن. اندريون
 وغيره ڪيول هڙي کي برگهت ڪن ٿيون. جڏهن مرون ۽ پکي جتي
 جتي وڃن ٿا، تي تي سندن جيو آتما ۽ پراڻ به وڃن ٿا. جڏهن
 پراڻ نروڪار آهن يعني انهن ۾ ڪو ڦيرڦار نٿو هجي تڏهن آتما به
 نروڪار آهي. هر ڪو ڪٿي چوي ته تڏهن ماڻهو جو جيو وري
 وڪار وارو ڪئن ٿو ڏسڻ به اچي؟ انهيءَ بابت چوڻ گهرجي ته
 جاڳڻ مهل اندرين جي گڻن ڪري ۽ سڀني مهل آهنگار ڪري،
 هيءُ آتما وڪار وارو ڏسڻ به اچي ٿو. پر ننڊ مهل هو گڻن ۽ آهنگار
 رهي ٿي، نروڪار رهي ٿو، انهيءَ ڪري لنگه شير جي وڪار جو
 سبب آيا آهن. پراڻي ڪو ڪٿي شڪ اُٿاري ته سڀني جي ناس
 ٿيڻ کانپوءِ وري هيءُ آتما ڪئن رهي سگهندو؟ انهيءَ لاءِ چوڻ گهرجي
 ته جڏهن ڪو ماڻهو سڪ سان ننڊ ڪري جاڳي ٿو، تڏهن هن
 سڪ جي ياد گيري هجي ته مان اڄ سڪي ٿي سگهيس.

آتما
 آنيو جي ياد گيريءَ کان سواءِ نٿي هجي. هيءُ آتما
 جو آنيو نروڪار آهي. ۽ انهيءَ حالت

جنهن ڪري آنيو ظاهر نٿو ٿئي. پر

سڀني ۾ نروڪار آنيو ٿئي ٿو تڏهن

جي ڪٿي جڏهن ته اُن جي اوديا

اُن جي واسن اڃا رهيل آهي.

انهيءَ جو اُتر آهي ته جڏهن

مول يا سڀني ۾ يا نقد منجهه هڪ ئي ڏسڻ اچڻو سو برهم آهي، آڏو
 برهم تنهنجو آهي ۽ ساڌي وقت جنهنڪي مني ڏسڻ ٿا، سو به برهم آهي.
 ۾ جنهنجهي ڪري ڏيڻ، اندريون، من ۽ ٻراڻ هي سڀ پنهنجا
 پنهنجا ڪم ڪندا، تنهنڪي پرماتما ڪري ڪوٺين ٿا ۽ اهوئي ڀڳوان
 جو - روبرو آهي، انهي ڪري تنهن ٺال جي پيد سان هڪ ئي تنهنجو
 چاڻڻ ڳوڙهو. ۾ جي تون ڪٿي ڇڏين ٿو انهي ڪري ته برهم کي
 وڃي تنهنجو ٺالو ڏيئي سڳيو. انهيءَ جو اثر آهي ته جيئن به ۾ ڄاڻان ٿا
 نڪي ۾ ۾ کي روشن ڪري سگهون ٿا، نڪي ڪي اُنڪي ڄاڻي سگهون
 ٿا، ٽن وائي، ٽيتر، ٻڌي، ٻراڻ، من ۽ اندريون سرشتي جي
 پرڪاش ڪندڙ برهم کي ڇڏي نٿا سگهون، نڪي ڪي هڪي سڳي
 سگهڻا. ۾ جي تون جو من ته پوءِ ويد وري برهم جو ڪٿن بيان ڪندا،
 ته ٻڌ. ويد به پرڳڻت نه آهن ۽ ڇاڪاڻ ته هو قبول ڪندا ته جيڪي
 شتول آهي، سو برهم نه آهي ۽ جو زبان سان چوڻ به اچڻو - سو به
 برهم نه آهي. اهڙي طرح جيڪا ناکار جي حد آهي - سوئي برهم آهي.
 ۾ جي هڪ آئين ته ويد، جي سڀني جو ڪارڻ آهن، سي جيڪڏهن
 چاڻي نه سگهندا ته تڏهن برهم هوندو ئي ڪونه. انهيءَ جو اثر آهي
 ته جيڪي شتول يا سوکير ڏسڻ به اچڻو، انهيءَ ڪري من سڳي
 ڳڻت جو ڪارڻ ڀڳوان واسو آهي. ۾ اتي جي ڪٿي ڀڳتس ته هڪ
 برهم سڀني جو ڪارڻ وري ڪٿن ٿي سگهندو؟ نه ٻڌ. برهم جي
 قدرت جو اُت ڪونهي، هو اُتت روبرو آهي. پوءِ به ته هڪ ئي
 هڪ هو، پوءِ هٿان ٽن گڻ واري ماڻا پيدا ٿي، انهيءَ کان پوءِ هو
 ڪراڻ ٺڪتي جي وسلي ٻراڻ روبرو آيو ۽ پوءِ گمان ٺڪتي
 جي ڪري به تنهنجو ٿيو. پوءِ موتي انڪار روبرو آيو، جنهن انڪار
 ۾ مي سڀ جيو پڌا به آهن. انهيءَ کانسواءِ من اندرين جو روبرو
 وراڻ، پوءِ وري اندرين جي ديوتائن جو روبرو ڌاريو، تنهنڪانسواءِ
 ڪرمن جي ڦل، هڪ ڏک به آيو. اهڙي طرح هي سڄو ماڻهائو هڪ
 برهم مان پيدا ٿيو آهي ۽ هيءُ سڀ برهم روبرو آهي. اتي وري
 توکي ڀڳتو پوندو ته جي مي سڄو سنار سندس روبرو آهي ته پوءِ

۲۲۱ راجا جنڪ ڪئي يوگيشور جو ساڄي گروءَ جي اچڻ بابت ٻڌائڻ

شرقا رکڻ گهرجي، ٻريين جي ننڍا ٻه نه ڪڍجي ۽ من واطي ۽ ڪرمين کي پنهنجي وس رکڻ گهرجي. پراڻا پام جي وسيلي سان ڪوڙ نه ڳالهاجي، ٻچڙا ڪرم نه ڪجن، انهن ڪرڻ اوچل ڪڍجي، اندرين کي جيتڻ گهرجي. عجيب ڪرم ڪندڙ ڀڳوان هريءَ جي جنم، ڪرم ۽ گنن جو ڪيرتن ڪڍجي ۽ اهي سڀ شرعا سان ٻڌجن. انهي کان سواءِ ٻيو به جيڪي ڪڍجي سو سڀ ڀڳوان واسديو کي ارڻ ڪرڻ گهرجي، اهي سڀ ڌرم پنهنجي گروءَ وٽان سکڻ گهرجن. شريڪرشن چندر جا جيڪي پيارا ڀڳت هجن، تن سان مٿرتا پايو رکجي ۽ سادو ٻرشن جي تهل ڪرڻ گهرجي. مها تائن جو سنگهه ڪري. انهن کان ڀڳوان واسديو جا جريتر سکجن ۽ پاڻ مان ريس ڪڍي هڪ ٻئي سان ٻريت ڪرڻ گهرجي. سڀني سان ميل ميلاپ رکڻ گهرجي ۽ هڪ ٻئي کان سڪن دڪن جي نوارڻ جو رستو سکجي. ڀڳوان جو سڀني ٻارن جو ناس ڪندڙ آهي، تنهنجا گڻ ڳاڻجن ۽ ٻين کان ڳاڻاڻجن. اهڙيءَ طرح سمورن ۽ ڪيرتن ڪرڻ سان ٻير لڪشڻا واري ڀڳتي ٻرايت ٿئي ٿي ۽ ٻيريز ٻراجي ماڻهو آئند پائي ٿو. واسديو جا ڀڳت ڪڏهن روئندا پيا آهن، ڪڏهن کلندا پيا آهن، ڪڏهن آئند ٻه مڱن ٿي ويندا آهن، ڪڏهن ٻاڪن جهڙا وڃن ٻوليندا آهن، ڪڏهن ٻچندا آهن، ڪڏهن ڳائيندا آهن، ڪڏهن ڀڳوان جي سروب جي لپلا ڪندا آهن، ڪڏهن ٻرم سڪه ٻريجي ويندا آهن ۽ ڪڏهن تروري ماڻ ٻه رهندا آهن. انهي ريت ويشتو ڌرم سکي ۽ نارايڻ جو پيارو ڀڳت ٿي رهي. بس! اهو ئي آهي هن شغلن مايا کان لنگهي ٻار پوڻ جو رستو.

اهو ٻڌي راجا جنڪ چوڻ لڳو ته ”هي يوگيشور! مون ته نارايڻ جا ٿي نالا ٻڌا آهن. هڪڙو نارايڻ، ٻيو ٻهرم ۽ ٽيون ٻه ماتا. سو ديا بالي ٻڌايو ته انهن ڪو تفاوت نه ڪونهي ۽ انهنجو مختصر بيان ٻڌايو ته چاڪاڻ ته توهان کي ٻهرم جو ٻورو گيان آهي.“ تنهنجي ٻيلاين نالي پنجاهين رشيءَ اتر ڏس ته ”هي راجا! نارايڻ، جو هن سرشتيءَ جي راجا، بالغ ۽ سنگهار جو ڪارڻ آهي، سو پاڻ ڪارڻ ريت آهي. يعني هنجي هٿن جو ڪوبه سبب نه آهي، سو سروب جا ڳڻ

آنت رکش يوگيشور جو راجا جنڪي پڳوان جي مايا بابت ٻڌائڻ ۴۳۹

جبلن مان جي باهر جا آلا نڪرندا، سي ڪري چؤطرف پکڙجي ويندا. جنهنڪري انيڪ شهر جلي پسم ٿي ويندا. تنهنڪا نپوءِ هاڻي جي سونڊ وانگر سانور تڪ نالي هڪ سؤ سالن تاءِ زور سان مينهن وسائيندو. جنهنڪري سارو بهرماند ٻڏي ناس ٿي ويندو. هي راجن! جيئن ڪائين جي نه هڻڻ ڪري باهر، شت باهر ۾ ملي ويندي آهي، تنهن جيئو آتما شرير چڙهي سوکير ۾ ۾ ۾ لين ٿي ويندو. سگهند، جا ٻرڻوئي جو گل آهي سا هوا ۾ اڏامي ويندي ۽ ٻرڻوئي گل رخت ٿي جل ۾ ملي ويندي. پوءِ جڏهن جل جو گل رس، هوا ڪري سڪي ويندو، تڏهن جل تيار سان گڏجي ويندو. ٻرلي جي اونداهه ڪري تيار بهندجو روپ وڃائي پون ۾ لين ٿي ويندو ۽ پون بهندجو چوڻ جو گل وڃائي آڪاش سان ملي ويندو. انهي کان پوءِ آڪاش جي گل شبد (آواز) کي ڪال روپ ۾ ڪري ڇڏيندو، تڏهن آڪاش تامسي آهنڪار ۾ لين ٿي ويندو. اندريون ۽ ٻڏي راجسي آهنڪار سان ملي وينديون ۽ هن اندرين جي ديوتاڻ سميت سانوڪي آهنڪار ۾ لين ٿي ويندو. تنهي گڏن مان پيدا ٿيل آهنڪار اندرين آدڪ سميت ۾ ٿتو ۾ لين ٿي ويندو ۽ ۾ ٿتو وري ۾ ڪرڻي ۾ لين ٿي ويندو. پيدا ڪندڙ، بالڪا ڪندڙ ۽ ناس ڪندڙ پڳوان جي جا هي تر گهي مايا آهي، تنهنجو بيان مون توکي ٻڌايو، هاڻي انهي کان وڌيڪ ڇا جي ٻڌڻ جي اڃا آڻيئي؟

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! جڏهن راجا جنڪ مني کي ديا سان ڀريل ڏٺو تڏهن کانئس مايا جي تري ٻار پوڻ جو اُهايو ۽ چوڻ لڳو ته ”هي ديالو! هيءَ جا ايشور جي مايا آهي سا آجيت اندر ۾ ۾ ۾ لاءِ تري ٻار پوڻ ڏاڍي ڪنڻ آهي. انهيءَ ڪري مونکي اهڙو ڪو اُهايو ٻڌايو، جنهنڪري ڏيهه جو اُهايو ڪندڙ ۾ ۾ انهيءَ مايا کان تري ٻار پوي؟“ تنهنجي پڙهڻ نالي جوڏون رشي چوڻ لڳو ته ”هي راجن! استري ۽ ۾ ۾ گڏجي دڪ ناس ڪرڻ ۽ سڪ جي بابت ڪرڻ لاءِ ڪرم ڪن ٿا. ۾ انهن ڪرم جي قل ڪري مورڳو دڪ پوگين ٿا. ڪرم ساڌنا سان ڏن

آنت رکش يوگيشور جو راجا جنڪ کي يگوان جي ماري ديت هڏا

۳۴۸ آنت رکش بوگيشور جو راجا جنگ جي ڏينهن
 ۳۴۹ ڇاڪاڻ ته هو سڀني ڀاڻن جي ناس ڪندڙ واسديو ڀڳوان جو دردم
 ۳۵۰ ڪندا ۽ هنن پنهنجا مردا پير روي ڏورتي ۽ ان مري
 ۳۵۱ مري پر ڏاڪڻ ڪنهن سان پئي ڇڏيا آهن.

مردی بر تاجن کفت: "میں نے سب سے پہلے تو یہ سوچا تھا کہ میں نے جو کچھ کیا ہے، اس کے بدلے میں تو مجھے کچھ ملے گا۔ لیکن اب تو مجھے پتہ چل گیا ہے کہ میں نے جو کچھ کیا ہے، اس کے بدلے میں تو مجھے کچھ نہیں ملے گا۔" پھر وہ بولے: "میں نے سب سے پہلے تو یہ سوچا تھا کہ میں نے جو کچھ کیا ہے، اس کے بدلے میں تو مجھے کچھ ملے گا۔ لیکن اب تو مجھے پتہ چل گیا ہے کہ میں نے جو کچھ کیا ہے، اس کے بدلے میں تو مجھے کچھ نہیں ملے گا۔"

ہی منوہنجی اچا آمی، سو کرپا کوری ہذا یومرا جھوٹ مان
ماہا ودوانن کی ہر موت کمو جڈی۔ ہرجی تو میں جھوٹ مان

جي وينڻو لاهين هتي نهال تنس نه رهي سار هي تنس نه رهي
ڪهڙو سرور آهي؟ انهي جو اتر آهي نه سار هي تنس نه رهي
ڪهڙو سرور آهي تنس زياده آهي؟ انهي تنس نه رهي
ڪهڙو سرور آهي تنس جي اهڙا توڙا آهن ته انهي تنس نه رهي

اورت روپیہ مرثیہ "میرزا" اور ہڈی **الت رکش** والی تیون پر کھڑو

[illegible]

پنج ٻيا ٻار ٿيا هئا. ٻن ٻارن جي نالن ۾ هڪ ٻار جو نالو ڪوئي نه ٿو سڃاڻي. ٻيو ٻار جو نالو به ڪوئي نه ٿو سڃاڻي. ٽيون ٻار جو نالو به ڪوئي نه ٿو سڃاڻي. چوٿون ٻار جو نالو به ڪوئي نه ٿو سڃاڻي. پنجون ٻار جو نالو به ڪوئي نه ٿو سڃاڻي.

۱۰۰ من اندر من کوی اندر من کوی اندر من کوی
اندر من کوی اندر من کوی اندر من کوی
اندر من کوی اندر من کوی اندر من کوی
اندر من کوی اندر من کوی اندر من کوی

وہمت نہی ہدیو۔ می چیتو سرور۔ دکر نولکی سند پیرانی
 نو : انہوں کے پس دیی قل کری ہو دکر نولکی سند پیرانی
 مکتبی ہر نقی مایہ ادائی ہر میثور جس مایہ آدھی
 وادی جس آدھی ایی دس نہی کرم مارگر ہر کوئی سند

۱۔ در بظرح جسم آتما ہی جی دس کی جڑ میں پنکھن، پانی بولیں
- پانی تو ۴ ہر لیڈ ۲ واہ جسم پر ا جی تو۔ ایسور میں شول ۴ - سو کہ
تسمی جو رقب و پچھو ا جی تو، تڈ میں واپی ہر لیڈ ۲ تپش جون
سہالہ ۱۱۱ جڑی تو۔ واپی ہر لیڈ ۲ تپش جون

کی آداب و رسم کے ال پر ملائی حذی ہو۔ انہی کے
ہو۔ انہی کے ہوتے ہوئے ان کے ہوتے ہوئے ان کے ہوتے ہوئے
انہی کے ہوتے ہوئے ان کے ہوتے ہوئے ان کے ہوتے ہوئے

۱۵۲

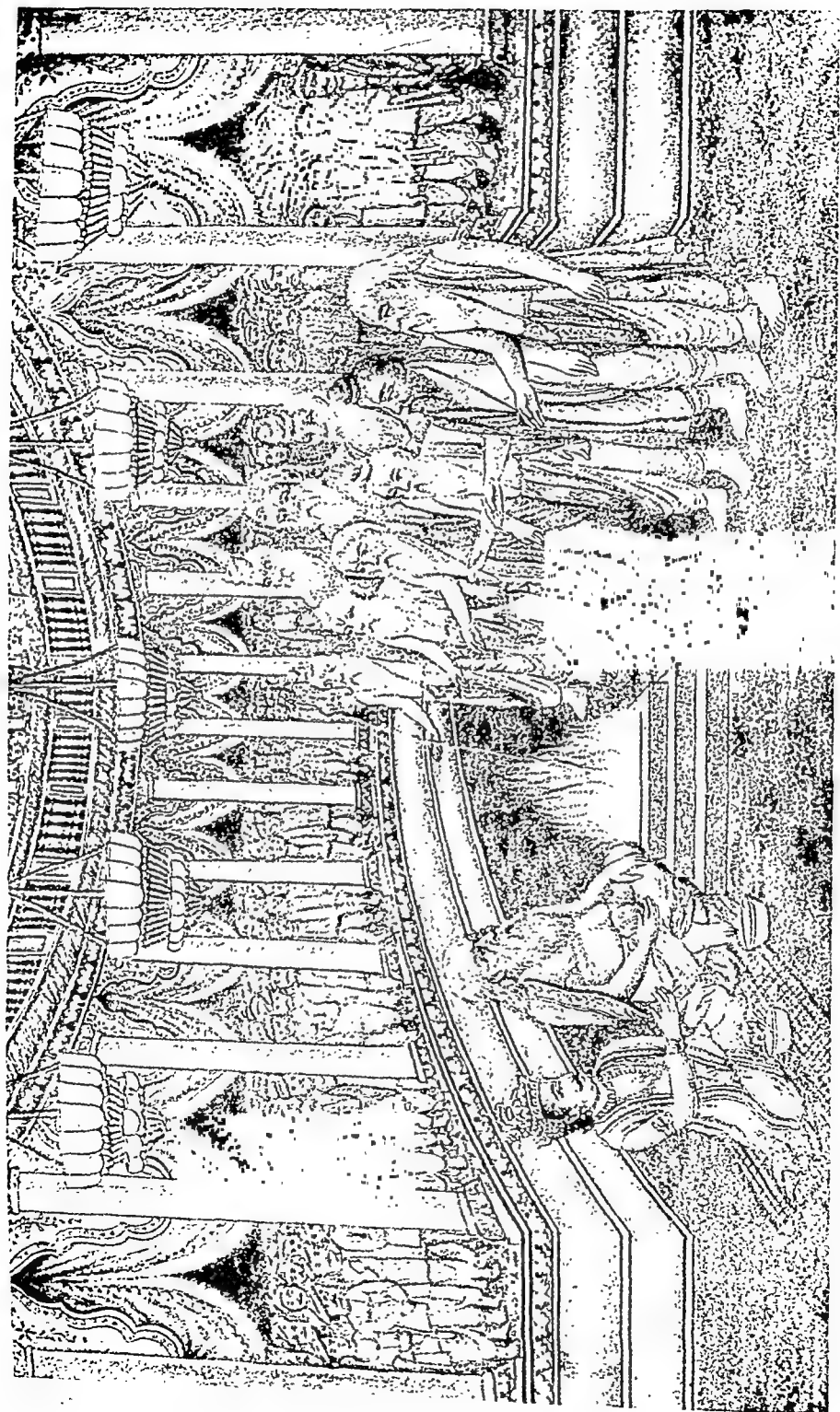
۳۳۷ هري يوگيشور جو راجا جنڪ ڪي. ويشٽو جي هلت چلت بابت ٻڌائين.

ڪئن ٿا هلن؟ ڪهڙو ڌرم پالين ٿا؟ هنڌجو سڀاءُ ۽ هلت چلت ڪهڙي ٿيندي آهي؟ ۽ هنن جو ڳالهائڻ ٻولهاڻڻ ڪهڙو ٿيندو آهي، جنهن ڪري ڀڳوان مٿن پرسن ٿئي ٿو؟ ديا پالي اهو سڀ وسٽار سان مون کي ٻڌايو؟” انهيءَ جو جواب هري نالي ٻيو يوگيشور ڏيڻ لڳو ته ”جو پاٽڪي پين سڀني پراطين ۾ ويند ٻهر ٻه روپ ۾ ڏسيو ۽ سڀني پراطين کي پاٽ ۾ ويند ٻهر ٻه روپ ڏسي ٿو سو اتر ويشٽو آهي. جو ايشور سان ٻه روپ لڳائيو ۽ ڀڳوان جي ڀڳتن سان مٿي رکيو ۽ مورڪن تي ديا ۽ دشمنن کي ٻه روپ ڪريو سو ٻورو ٻنو ويشٽو آهي. جو پيد واري ٻڌي سان رڳو مورتي سان شردا رکيو، ٻه جنهنجي ڇيڻ ۽ هري ڀڳتن ۾ شردا نه آهي، سو گهٽ درجي جو ويشٽو آهي؛ جو رڳو اندرين سان وشي ڀوڳي ٿو، ٻه نڪي انهنکي ڌڪاري ٿو نڪي ٻه رو سمجهي ٿو، اهڙو ويشٽو اتر ڀڳت آهي. جو سنساري ڌرم ارڻات جنم ورت، اندرين جو ڪشت سهڻ، پراڻن جي ٻڪر، من جو ڊپ، ٻڌي جي ترشڻا، انهن ڌرم ۾ موهت نٿو ٿئي ۽ رڳو ڀڳوان هريءَ جو سمرڻ ڪري ٿو، سو ويشٽو، ڀڳتن ۾ مکيه آهي. جنهنجي من ۾ ڪام، ڪروڙ ۽ واسنا نٿي اٿي ۽ جنهنجو من ڪيول واسدو جي سروپ سان رتو پيو آهي، سو ويشٽون ۾ اڳرو آهي. جنهنکي ڪل، تپس، ورڻ، آشرم ۽ ذات جو ايمان نه آهي، سو ڀڳوان کي ٻه رو آهي. جنهنجي ڇت ۽ آتما ۾ پنهنجي پراڻي جو پيد نه آهي ۽ جو سڀني پراطين کي هڪ جهڙو سمجهي آند ۾ رهي ٿو، سو مکيه ويشٽو آهي. جو ٽنهي لوڪن جي راڄ ملڻ ڪري نه واسدو ڀڳوان جي چرٽا روڻدن مان پنهنجي ڀڳتي نٿو گهٽائي ۽ جو هريءَ جي ڀڳتن کانسواءِ هڪ ٻل به اڃا پيو نٿو ڄاڻي، سو اتر ويشٽو آهي. ڇاڪاڻ ته هو من سنسار ۾ هريءَ جي چرٽن کان وڌيڪ قيمتي ٻي ڪا وسٽو نٿو سمجهي. ڇڻ. جنم جي اُڀرڻ سان سوز جي تپت ناس ٿي ويندي آهي، تنهن جن پرسن جي ٻاهر جي تپت ڀڳوان واسدو جي چرٽن جي ٿڌاڻ ڪري ناس ٿي ويندي آهي، تن پرسن جي هريءَ ۾ واسنا وغيره پنهنجو ٻل هلائي نٿا سگهن. جي هريءَ جي سڀوا ۾ سکر چاٽڻ ٿا تنهنجو من ڪڏهن به نٿو ٻٽڪي؟

۳۳۶ ڪوئي ٻوگينور جو راجا جنگ کي ويٺو ۽ ڏرم باب ٻڌائڻ

اچيئي. خيال به ٿيندڙ ماڻهو جو هن سڀا ۽ مهورت ڏسندو آهي،
انهي لاءِ سڃاڻي ماڻهو کي گهرجي ته ويجهاري پيدا ڪندڙن کي
بهيندي وسر آئي، نذير ڀڄي سان ٻيڻ ڪري ته ٻوڙ ڏسندس سڀ
ٻوڙ ٿي ويندو. جيڪي ايشور جا شت ڪرم ٽوڻي جنم آهن ۽ جي
نالو ڪن به مشهور آهن، سي امڙ ڇڏي ۽ ڪار ڇڏي نه رکي ڳائڻ
گورجن. انهي ريت ٻيڻ ڪرڻ سان ڏرم لکشتا وارو ٻڌي اڻوگر
پراڻ ٿيندو، جنهن ڪري مذهبي ملڪ جا سڀا به ٺاهي ٿيو ٿو.
جنهنجي اهڙي ملڪ آهي ۽ جنهن ٻڌوان واسندو جي نالي ڳڻڻ سان
ارم وڌي ٿو ۽ حب نام ڪومل ٿيو وڃي، سي ارش ٻڌوان کي
جينور وٺن. انهي کانپوءِ مذهبي اهڙي حالت ٿيندي آهي جو ٻڌوان
کي بهيندي وسر به آيل ڏسي به ڪندا آهن. ڪڏهن وري بهيندو
اڳيون وقت اچائو ويندو ڏسي به روڻندا آهن. ڪڏهن ڏرم به
مڻ ٿي ڊاڪا ڪندا آهن، ڪڏهن آئندڙ اهي مڻي آواز سان
ڳائيندا آهن ۽ ڪڏهن ته بهيندو آهن. مطلب ته متوالن ۽ اڳيائي
پوشن وانگر به اوليون ماڻهندا آهن. آڪاش، وايڙ، اڳيئي، جل،
پروڙي، جوت، پراڻي، ڏٺاڻ، وٺڻ، ڏسڻ، سمجهڻ ۽ هن ٻڌارڻ
کي مڙي جو روت ڇاڻي به ٿي ڪار ڪندا آهن. سڀا اهي آهن
ويٺو ڏرم جا ٻيڻ. هر ڪو ڪشي جوي ته اهي ٻيڻ ٻوگينور لاءِ به
درليپ آهن، جي انيڪ جنهن به به پراڻ ٿي ٿا سڳن، سي وري
نام مان ڪيرن ڪرڻ سان مڪئي ڄم به ڪن ملن سڳندا؟
انهي جو جواب آهي ته جنهن ڪي گورم ڪائڻ سان سڳ ۽ طاق
پراڻ ٿيندي آهي ۽ سڀ جي به ٻيڻ ٿيندي آهي، نل ٻڌوان
جي ٻيڻ ڪندڙ کي ٻيڻي جا ٻيڻ، ٻڌوان جي سروب جو آندو ۽ گور
ڪتب به ڊراڳ اهي ٿيئي گڻ مڪئي وقت پراڻ ٿين ٿا. انهي
ريت جيڪڏهن ڪو ماڻهو ٺهڻ مڙي جي درٻار وٺڻ جو ٻيڻ ڪريو
ته کيس ڏرم لکشتا واري ٻيڻي، ٻڌوان جي سروب جو گمان ۽ ويراڳ
اهي ٿيئي پراڻ ٿين ٿا. انهي کانپوءِ هو ارش ڏرم ٻڌائي ٻڌيڻو.
اڏو ٻڌي راجا جنگ ٻيڻو لڳو ته ”هي مني! اتم ويٺو، ماڻهن به

جنڪ جو اهو سوال ٻڌي انهن نون يوگيشورن مان **ڪوي نالي** وارو سڀڪان وڌو ۽ پاڇو ڇوڻ لڳو ته ”هي راجا! اهڙو سڪر ان کي ملي ٿو جو انهي ٻيهر پنهنجو من ڀڳوان جي ڌيان ۽ سمورن ۾ لڳائي رهي ٿو ۽ ڏن استري توڻي اولاد وغيره جي ناسوان آهن، تن سان ڪجهه به پرڀت نٿو رکي. هاڻي ويشتو ڌرم جا ڀڃڻ ٻڌ. ٻه رپا ۽ منو ۽ ٻين آدي رشين جيڪي پنهنجي مڪر سان ورڻ آشرم بابت چيو آهي سو ٻڌ. تنهن کان سواءِ گيانين جي سڪر واسطي آتم گيان جي هٿ ڪرڻ لاءِ جيڪي اُٻا ۽ ڀڳوان پنهنجي مڪر سان چيا آهن، سي ويشتو ڌرم ۾ اچي ٿا وڃن. جيڪي ماڻهو انهي ڌرم جو آسرو وٺن ٿا، تن کي دگهن ڪڏهن به نٿا ستائين. هي راجا! جيڪڏهن هو اڪيون هوري هان ٿا ته به نٿا ڪرن. هو جي پنهنجي ورڻ ۽ آشرم جا ڌرم نٿا پالي سگهن تڏهن به مٿن دوش نه آهي ۽ نڪي ڪي هنن جو ڦل اڃا وڃي ٿو. جي شاسترن ۾ ڪرم چيل آهن، سي نارايڻ کي ارڻ ڪرڻ کان سواءِ اڃا ٿين ٿا. انهي ڪري جيڪي شرين واسطي، من، ٻڌڻي، اهڪار، برهم آتما وغيره سان ڪجهه، سو سڀ برهمڻور کي ارڻ ڪرڻ گهرجي، ڇاڪاڻ ته ارڻ ڪرڻ ڪري شرين جي ڪريا به نارايڻ سنهندي ڌرم ٿيو هوي. جيڪي برهمڻور کان بيمڪر آهن تن کان ايشوري ماڻا ڪري ڀڳوان جي سروپ جو گيان ڪڏهن به برابرت نٿو ٿئي. جڏهن هو سمجهن ٿا ته ڏيئي سان اسين ڪرم ڪريون ٿا، تڏهن انهن جو اهڪار پيدا ٿئي ٿو، جنهن ڪري کين موت جو ڏاڍو ڊپ ٿو رهي، انهي ڪري انهن کي ماڻا جو خوف رهي ٿو. جيڪي سياڻا گرو ڪي ديوتائن سان سمجهن ٿا، سي گهڻي ڀر ۾ سان ايشور جو پاڇڻ ڪن ٿا. پر اتي ڪو ڪٿي پاڇي نه جي ڄت وشين ڪري پيو پتڪندو ته پوءِ پوري ڪيئن ناس ٿيندو؟ انهي جو اثر هي آهي ته رشي ڪا سچو پاڇو شي نه آهي، پر اهو رڳو من جو ڀرم آهي. انهي ڪري جيڪو من کي دس ۾ آڻي ايشور جو پاڇڻ ڪري ٿو، تنهنجو سڀ پڻ ناس ٿي وڃي ٿو. جيتوڻيڪ سچو ڄڻت برهم روپ آهي، تڏهن به اوديا ڪري پيا ئي ڏسڻ ۾

منهنجي مڪئي گهرڻ ڪندي هئي! خير! هاڻي منهنجي اڃا آهي ته
 ارواڻي وائڻان پڙوان جا گڻا نواد ٻڌي پڙاگر لنگهي ٻار وڃان.
 نارڊ جوڻ لڳس ته ”مي وسڌيو! ڇڪڻ منهنجي اڃا آهي ته
 مان توکي نون بو گنشورن جي گبان گوشت ڇڪ! راجا جنڪ سان
 ملي بهئي! تو ٻڌا مان جا ڌيان ڏيئي ٻڌ.

رشب ڏيو کي سڙ ٻت ٻڌا ٿيا، جنهن نون ڪندن جا راجا
 ٿيا ۽ اڪاسي جيئن ويد عاشور پڙهيو. ٻرت نالي وڏو ٻت راجا سنگاس
 تي ويٺو باقي ٻت تو بو گنشور سڌن ٿا، جي ڏاڍا برهم گناهي ۽
 ٻال جتي هوندا هوا ۽ مهانها ٿي رتن ڪندا هئا. هري ٻن جي ٻرتل
 سان منهنجن اهڙي سامهون هئي جو جتي ڇا هندا هوا مالڪ هئا
 ويٺا هئا. هڪڙي ڏينهن آهي تو بو گنشور گومندا هوندا راجا جنڪ
 جي سيار اچي نڪتا، جتي اڳيئي وڏا بند ۽ گناهي ويٺا هئا.
 انهن بو گنشورن جو ڇڪار ڏسي راجا جنڪ سڌن سميت اُٿي
 بسو ۽ ٺڪار ڪري جوڻ لڳو ته ”مي بو گنشور! اوھن وٽڪڻ
 کان اڇو ٿا، انلاء مان ارواڻي دشتو جو ٻار سڌ سمجھائو. جنهنجا
 اڳوڻي جنم جا ٻيهر سڌا هجن، تنهنکي توهانجو درشن ملي، هاڻي
 ارواڻن جو ديال ٿي منهنجو گهر بو پتر ڪو آهي، تنهنڪري مون
 کي اُڀرڻ ڪري منهنجي من جو سنسو مٽايو.“

ايترو ٻڌي هو بو گنشور جوڻ لڳا ته ”مي راجا! توکي ڇڪي
 نه ٿيڻو هجي سو اسان کان بلاشڪ ٻيهر. راجا جنڪ ٽڙن جوڻ
 لڳن ته ”مي مهاراج! سنسار ۾ اهڙي ڪهڙي وسڌو آهي جا سڌا
 ڏانهن؟ جي اٿس جنهنجي ته جنهن وٽ ڏن دولت سڌ ڪجهه
 آهي ۽ ايتري سڌان آڳاٽا ڪاري آهي، تنهنکي ڪو به ڏک نٿو ٿئي
 ته منهنجي سمجهه ۾ اٿڪو اهو سڌ سڌا ڏانهن نٿو رهي، جو جو جنهن
 ميل اهو ڏن ويو ۽ ايتري ٻت مري ويا ته هو آدمي ڏاڍو ڏکي ٿئي
 ٿيو. سڌ سڌو آهي جا سڌا ڏانهن رهندي ۽ هميشه ڏنڊي رهندي.
 هاڻي ڪي ڪري ٻڌايو ته اها وسڌو ڪهڙي آهي، جنهنجو ناس
 نه ٿئي... سڌو ڏرم ڇا آهي؟“

جي اڃا موجب اهو لوم جو ٽڪر هڪڙي مڇي گهٽي ويئي، جا هڪڙي مهاڻي چار هر قاسائي. جڏهن اُنڇو بيت چير يائين، تڏهن اهو لوم جو ٽڪر نڪري آيو، جنهنکي تير جو منهن لهرائي پاڻوت رکي ڇڏيائين. جنهن هنڌ لوهار اُن لوم جي ٽڪر کي گهي چورو ڪيو هو، سو هنڌ سمند جو ڪنارو هو. اُتي اُنڍن ڪريلن ڌڙڙن مان هڪڙي قسم جو گاهه جهي پيو، جنهن مان تڏيون وغيره نپند يون آهن.

هي راجا پريڪشت! جڏهن درواسا جي سراپ ڏيڻ سان دوارڪا ٻري ۾ گهڻا آهنگ ٿيڻ لڳا، تڏهن شريڪرشن ويچار ڪيو ته يادو جلد ئي ماريا ويندو، تنهنڪري واجب آهي ته وسديو ۽ ديوڪي کي ڪجهه گيان اُبديش ڪري مڪتي ڏيان. پر جئن ته هو مونکي پنهنجو پٽ ڄاڻي منهنجو چوڻ ڇڏي طرح نه سمجهندا، انلاءِ جيڪڏهن نارد اچي ڪين اُبديش ڪندو ته انهن لاءِ ڏاڍو جڳو آهي. پوءِ ته شري ڪرشن نارد مني کي ياد ڪيو، جنهنڪري هو اُمال ڪي اُتي اچي سڙيو. دوارڪا نات ڪيس ٿورن ڏينهن ٽڪڻ لاءِ ويٺي ڪئي، پر هو چوڻ لڳو ته ”دينانات! اوهانکي اڳيئي سڏ آهي ته دکش برجاهتي جي سراپ ڏيڻ ڪري آ؟ هن گهڙين کان مٿي ڪٿي به رهي نٿو سگهان.“ شريڪرشن چيس ته ”هت دوارڪا ٻري ۾ تون ڪيترو به وقت رهي سگهين ٿو، جتي توکي ڪوبه سراپ اثر ڪري نٿو سگهي.“ اهڙو در ٻائي نارد ڏاڍي خوشي سان اُتي رهي پيو.

هڪڙي ڏينهن نارد وسديو دت آيو، جتي هو سندس ڏاڍو آڌار ڪرڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته ”هي مني نات! منهنجا وڏا ڀاڳ جهڻا جو توهانجا جرڻ هت آيا. اسين سنساري آدمي ماريارويي آنڌي کوه ۾ استري ۽ اولاد جي موهر ۾ پيا آهيون، تنکي گيان رويي رسڻ جي ملڻ کانسواءِ اُن کوه مان ٻاهر نڪرڻ ڏاڍو ڪڏڻ آهي. جي اوهين چئو ته آ؟ وڏو ڀاڳدارو آهيان جو ٻار ٻهر ٻه ميسور منهنجي گهر لڳي جنم ورتو آهي، ته اُنجي جواب ۾ جيڪر مٿن جوان ته بونگن ڏاڍي ڀل ٿي جو مون اڳوڻي جنم ۾ تپسيا ڪرڻ وقت ڀڄوان کان اهو در گهريو هو ته هو منهنجي گهر اچي جنم وٺي، پر مونکي

تي ٻڌڻن ٽنهن وقتن جي حال جي معلومت وٺندي. ”اها ڳالهه ٻڌي سانب، پرديهن ۽ ٻين سنگتين کي جوڙي ”مونکي مڃيون ۽ ڏاڙهي ڪانهي، تنهنڪري مونکي استرڻي جا ڪپڙا ڪرائي ڪجهه ٻيٽ تي ٻڌي، انهن رشين وٽ هلي مڃيون ته من گوب وارڻي استرڻي کي ٻيٽ ٽنڊو يا ڏيڙ، پوءِ ڏسون ته هي ڪهڙو ڦا جواب ڏين.“

اها صلاح ڪري جڏهن هو يادور وڃڻ کان پڇڻ لڳا، تڏهن هو کين چوڻ لڳا ته ”اوهانکي شياڻ سندر جي وٽس پر پيدا ٿي، پراڻي سان هنر ٻيٽ مسڪري ڪرڻ پئي ڄاڻائي. پر جڏهن منن جو ڪون رشين جي مٽري چوڻ تي نه نه مڃيو ۽ ڳالهه جي جواب وٺڻ لاءِ من ڪري پيدا، تڏهن هري اڃا سان ڏروا سا رشي ڪاڏڙجي سراب ڏيڻ لڳن ته ”انهي ٻيٽ مان هڪڙو لوم جو ٽڪر پيدا ٿي شام سندر ۽ پيارام کانسواءِ سڄي ڪل کي حت ڪندو.“ رشي جي سراب کان پرديهن ۽ ٻيا آڏاس ٿي ٻارڻ پر چوڻ لڳا ته ”اسان ڏاڏو پرو ڪرم ڪيو، جو پراڻي ڪي ڏک ڏيئي ٻارڻ بي سراب ڪنوسين.“ ائين چئي پرديهن، سانب جي ٻيٽ تي جي ڪپڙا ويڙها هئا، سي پوڙي ڏسي ته اندران لوم جو ٽڪر نڪري آيو. لوم جو ٽڪر ڏسي هو سب ڊچڻ لڳا ۽ سڀئي راجا اگرس جي سڀا ۾ اچي، ختي ٻيا يادو ٻه ويٺا هئا، تن کي آيو لوم جو ٽڪر ڏيکاري سراب مان جي سوڙي حقيقت ڪري ٻڌائي.

اگرس جو ڪون جي اها ڳالهه ٻڌي، يادون سان صلاح ڪرڻ لڳو. پوءِ ان لوم جي ٽڪر کي چورو ڪرائي سمند ۾ وڃي جڏڻ جي بڪ بڙاڻائون، انهي لاءِ ته سراب جو آڏو نه ٿئي. اگرس تڏهن شياڻ سندر کان پنهنجي ڪل صلاح واپس پڇڻ لڳو. جڳت هئا سراب جو حال ٻڌي من ۾ خوش ٿيو. پوءِ اگرس کي چوڻ لڳو ته ”جڳو! جڏهن سيني جي صلاح مڃي آئين ڪريو.“ سندس مرضي سراب ڌارڻ جي ڪار مڃي، تنهنڪري ٻارڻ ڪجهه نه سمجهي ڪار ڪيائ. يادون آيو لوم جو چورو وڃي سمند ۾ اڇلايو ۽ هڪڙو ٽڪر لوم جي ٻيٽ ۾ پيو، سو به سمند ۾ اڇلائي گهر هليا آيا. ٻڳوان

اسڪنڌ يار مھون

راجا بھيڪنت ڏهين اسڪنڌ جي ڪٺا ٻڌي شري شڪنڊ بوجھ کان
 ٻڃڻ لڳو ته ”بھاراج! يادو ته ڏھ ٻڌا ۽ ھري ٻيگت ھو، تن واپس ھارن
 کي ڏروا! رشي ٻلا جو سراپ ڏنو؟“ شڪنڊ بوجھي وراڻي ڏٺيس ته
 ”ھي راجا! ھڪڙي ڏينھن شياھ سندر بھمھنجي ھن ھر واپس ھڪڙو
 تر ھي اوتار مھون ٻرڻوئي جو ٻار لاهو ۽ دشتن کي مارڻ لاءِ ورتو
 آھي، جنھنڪري سنساري پاڻو بھمھنجي ڪٺا ٻڙھي ۽ ٻڌي ٻار لنگھي
 وڃن. ڪنس ۽ جراسنڌ جڙڻ ڏٺين ۽ آڌرھي راجائن کي مارڻ،
 ڪورون ۽ پانڊون جي پاڻھر ڀڏ ڪرائي ٻرڻوئي جو ٻار تر لالو، ھر
 ھي چاوندجاھ ڪروڙ يادو جي ڏاڍا ڌوان ۽ زبردست آھن، تھڙو
 اڃان ٻرڻوئي ٿان ٻار نہ لٿو آھي. ھو سڀ بھمھنجي سمنان ۽ مٺ مائٽ
 آھن ۽ وري مون تي انھنکي پاليو آھي. انڪري بھمھنجي ھتان کين
 مارڻ چڱو نہ ٿيندو، ڪنھن براھمن کان کين سراپ ڏياري مارائڻ
 گھرجي. اھڙو واپس ڪري سندس اڃا موجب درواسا، وسشت
 ۽ ٻيا ڪيترا رشي تيرت ياترا ڪندا ڌوارڪا ٻري ٻر اچي نڪتا.
 ٻڙوان شريڪرشن انھنجو ڏاڍو آدرستڪار ڪيو. ٻوھ ھت جوڙي
 چوڻ لڳن ته ”ھي ديالو اچڻ اوھان ڪرڻا ڪري درشن ڏنو آھي،
 تڏھن ڪجهه وقت ھت رھي بھمھنجي اڃا پوري ڪريو.“ رشين جواب
 ڏنس ته ”بھاراج! اوھانجو چوڻ سچو آھي، پر اسانجو ڄڻ ٻي ھت
 وڌي سان ٿي نٿو سگھي.“ شريڪرشن صلاح ڏنين ته ”بھڙيڪ ڪيتر
 جو ھتان بلڪل ويجهو آھي، اتي ھلي سمورن ڪريو.“ اھا ڳالھ بھنجي
 ھر سڀ رشي اوڏانھن ھليا ويا ۽ ايڪانت ھر ٻڙوان جو ٻيھن ڪرڻ لڳا.
 ھڪڙي ڏينھن شريڪرشن جي مانيات سبب ٻرديون، سانب ۽ ٻيا
 يادو شڪار ڪيل لاءِ ان ڪيتر ھر نڪري ويا ۽ رشين کي ٻيا ڪندو
 ڏسي پاڻھر چوڻ لڳا ته ”ھي سڀ راجن سنساري
 ڪوڙي سھادي لڳائي اچي ھن.

ارجن کان ايمان جي ڳالهه ڪرائي، انهيءَ لاءِ تر آندجي پرنگارڪن واسطي تون مت ضرور ايندين. براهمڻ جا سڀ هالڪا صحبيڪه سلامت مت مون دت آھن جنکي بيشڪ وٺي وڃو.

ايترو چئي جڏهن هن آشت پيچا روپ پڙهان شرڪرشن کي رخصت ڏني، تڏهن هو پاڻ نسڪار ڪري براهمڻ جي پٺن کي هالسان وٺي دوارڪا پٽي پر آيو ۽ ارجن آهي سڀ هالڪا براهمڻ کي ڏيئي پنهنجي شرمندگي مڻائي. پوءِ پنهنجو سر شرڪرشن جي چرطن تي رکيائين ۽ سمجهيائين ته اها سڀ ان ديهالو ديو جي ڪرپا آهي ته ته آ؟ ڇا ٿي ڪري سگهيس. پوءِ ايترو ته مون آندجي آهي هل سان سڀڪجهه ڪيو هو، ته ته مون پر ڪهڙي طاقت هئي جو بغير پتاهه ۽ پين حوڏن کي چمتي سڳان هاءِ.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشاپ ڪنهن پر ايتري طاقت آهي جو شرڪرشن وٽڪم ڏانءِ ڳڻ وراڻ ڪري سگهي؟ مان اهڙي جدوجهد ڪري وار وار نسڪار ڪريان ٿو، جنهنجي ديه سان مان ۽ مون هن اهرن روپ ڪٽا ڪرڻ ۽ پڌڻ سان مڪتي هائيندا-مون.“

پيچن راڳه برهنس

طوڙ- ٽاب ڪٽي گهجه ڪو مدد ڇڙاڻو.

هر پٽي هن ڪو نه تمدد و تيسان سڏائي، هان جڳه پر ڏانڪائي. (ٽڪ)

۱. محل ماڙيون ۽ راع بهمچا، هر ڪو کس پڌائي ۽

ڇاڪا، مل سڀ سميتي ڇا اٿم، موددي، هتي نڪا آهي. هر پٽي

۲. گهر پريوار ڪنڊ ڦيلو، موم پر سڀڪو ڦٽائي ۽

انڊ سمي ڪوئي خنگي نه ساڻي، نام پريو جو ڏيائي. هر پٽي

۳. رطل دندوي ڪوڙيون ٻانئون، ايتور سان ليو لائي ۽

نامي پڌا تنهن جيلو وسلو، توشو ستر لٽر نامي. هر پٽي

۴. داس هو ٿو جو سڀڪه اڳڏائي، رکيو جڳه پر ڇامي ۽

نام نام جي هالوا گلي پر، هر سر سان هتي ڪٽي هائي. هر پٽي

مرندس ۽ ڪنهنڪي به پنهنجو مڙو نه ڏيکاريندس. اها ڳالھ براهمڻ کي ٻڌائي ارڃن سان ڪري ڏنل پاڻاڪڻي انهن بالڪن لاءِ سورگر لوڪ، چمر ٻري ۽ ڌرم راج جي شتان تي ڳولا ڪرڻ ويو. مطلب ته جوڌهن ئي لوڪن ۾ ويو، پر ڪٿي به نٿو ڪونهي. تڏهن ڏاڍي ويچار ۾ پئجي دواڪا ٻري ۾ اچي پنهنجن ماڻهن کي ڪاٺيون گڏ ڪرڻ لاءِ چيائ، انهي لاءِ ته پاڻاڪي جلائي پسر ڪريان.

جنهنوقت ارڃن چڪيا ٺاهي منجهس ٽپي ڏيڻ تي هو ته انوقت شري بندراهن بهاري پگت هٿڪاري ڳرپ پنجن ارڃن کي چيو ته ”هي ارڃن! تنهنجي پياري ۾ ته ڪوشڪي ڪونهي. هاڻي تون پاڻاڪي جلائين ڇو ته؟ مونسان گڏجي هل ته براهمڻ جا بت ڳولي اچي تنهنجي ڀرتگيا پوري ڪريان.“ ائين چئي شريڪرشن ارڃن سميت پنهنجي رت تي چڙهي اُڀرندي پاسي اهڙي هنڌ لنگهي ويو، جتي سواءِ اونڌا جي ٻيو ڪجهه به ڏسڻ نٿي آيو. شريڪرشن اُنهي سدرشن چڪر کي پرڪاش ڪرڻ جي آڳيا ڪئي. جڏهن انهيءَ رت تمام پري هليو ويو ۽ هڪڙي اهڙي هنڌ اچي پهتو، جتي پاڻي اهڙي زور سان وهندو ڏٺا جو چڻ به پروت پاڻي ٽڪرندا هجن. شريڪرشن پنهنجو رت اُن پاڻي مان هلائي پئي پاسي ويو. اتي ارڃن پنهنجون آڳيون کولي ڇا ڏسي ته هڪڙو مندر تمام عمدو هيرن جواهرن سان جڙيل آهي. پوءِ ته پئي رت مان لهي اندر ويو، جتي ڇا ڏسن ته شيش نانگ ٽي وشو ڳوان موهني مورت ڌاريو ٻراجهان آهي ۽ جوگرد ٻرما، مهاديو ۽ ٻيا ديوتائون ويٺا شتوتي ڪن. ارڃن اهو چريتر ڏسي پنهنجو سڀ آيمان پاهجي ويو. پوءِ شريڪرشن ارڃن سميت هن آشت پنجا روپ جي سامهون وڃي نمسڪار ڪيو. اهو ڏسي هو من موهيندڙ روپ کلي ڇوڻ لڳو ته ”توسا سڻ ورهيه مڙيو لوڪ ۾ رهي ٻڙئي جو بار لاڻو آهي ۽ منهنجي شڪتي سان اوتار وٺي گهڻن دڻين ۽ آڌرمين کي ماريو آهي، گڏو ٻراهمڻ، ديوتائن ۽ هري پڙهن کي سڱ ڏيئي مون کي برسن ڪيو آهي. هنوقت مون کي تنهنجي ملڻ جي ڏاڍي سڪهڻي، تنهنڪري مون براهمڻ جا بت، پاڻاڪي گهرائي

۴۲۸ اُچي جو اٽڪ جي رکيل ان ڪرڻ ڪري ٻارمنڊ جو مٿس ڪوب ڪرڻ

مونڊي شريڪرشن، پارام يا پورمين نه سمجهه، مان ارجن گانڊ پورنن
ڌاريندڙ پور (پار) آهيان. منهنجي پورو ڪال کي هر طاقت
ڪانهي، جو تنهنجو مالڪ ماري سگهي.

ايترو ٻڌي براهمڻ پنهنجي گهر مليو ويو ۽ جڏهن سندس استري کي پٿر پيدا ٿيڻ جو وقت ويجهو آيو، تڏهن ارحن کي اچي ٻڌايو. ارحن شري ياديو کي همڪار ڪري ڏنس ٻار کڻي، براهمڻ جي گهر جي جوگرد پنهنجي ٻاٺل جو اڙو تر ٿيلو ٺاهيو هو. ها به وڃي نه سگهي ۽ پوءِ ٻار ڏنس ٻار کڻي اُن براهمڻ جي گهر جي هوڌاري هالڪي جي ٻار ٻچائڻ لاءِ پرڪرما ڏيڻ لڳو. جڏهن براهمڻ جي گهر ٻت پيدا ٿيو ۽ روئڻ کانسواءِ هو خبر نه آهي ته ڪڏهن ٿي ويو، تڏهن هو استري پٽي کي چون لڳي ته ”سوامي! اوهاڻ ته ارحن جي ڏاڏي - اراج ٿي ڪئي ته هو هالڪي جي رکڻا ڪندو. مون به ٻار آ؟ هالڪي کي گهڙي به ڏسندي ته هيس، پر من دفعي آڏو نه خير.“ استري ڄاڻي وڃن ٻڌي من براهمڻ عسي پر پڇي ارحن وٽ اچي کيس امڙا ته ڏر وڃن هيا جو هو ڏاڏو تريندو ٿي راجا اُگرهن جي سڀا ۾ مليو ويو. براهمڻ به سندس پٺيان آيو ۽ سڀا ۾ پهچي سڀني جي روبرو ارحن کي چون لڳو ته ”ڪٿن! گاندو ڏنس ڌاري! تو پنهنجي هالڪي ٻچائڻ جو ٻوڙ ڪيو هو سو منتر ڪئي؟ تون آبهان وڃان پنهنجي هالڪي کي ٻچائي نه سگهين، تنهنڪري توکي ڏڪار آهي. ڪڏهن ڪا اهم ڪهڙي ته چڪر هائي ۽ ڪهه به ٻڌي مري ۽ ڪنهنڪي به آڏو منهن نه ڏيکارين. پٿر اٿئي ته آڇ کانولي آڏو ڏنس ٻار ڦٽو ڪر ۽ من ۾ مليو وڃ. ٻڌا ورائ راجا وٽ ڪاپو (ڪڙي) روپ به رهي آيو آهڻ سو توڻو بهلوان ڪڏهن ايندي؟“ جڏهن انڊيت من براهمڻ راج سڀا ۾ وڃي ڪيترائي ڏر وڃن ارحن کي هيا، تڏهن من ڏاڏو لهجي ٿي چيو ته ”هي ڏوچ راجا! تنهنڪون اهي سڀ گاليون سمجهون آهن، پر ڏاڏي پنهنجو هڪڙو پٽ ٻوڙ نه ٻڌ ته تنهن لوڪن مان تنهنڪا ٻڌل هالڪي ٻڌي آهي ڪهه سان ۽ جي اٿس نه ڪير ته من ڏنس ٻار سوڌو اڳتي به چلي

آرڄن جو براهمڻ کي سندس چمڪندڙ ٻالڪ جي رکيل لاءِ وڃن ڏيڻ ۲۷

چوڻ لڳو ته ”هي آڌرهي! تنهنجي آڌر ڪرڻ سبب منهنجو پٽ منهنجي چيئري ٿي مري ويو آهي. دواهر جڳهه پر ٿي ڪلاجهه جا لڳڻ اچڻ لڳا آهن، اهي سڀ راجا جي ڀاڻ ڪرڻ سبب ٿين ٿا ۽ برجا ڊڪر ڏسي ٿي.“ هي راجا! اهڙا گهڻيئي ڏروڄن چئي هو براهمڻ مٿل پٽ راجا اگرسين جي دروازي تي ڦٽو ڪري گهر هليو ويو.

اهڙي طرح ست پٽ پيا پر اُن براهمڻ جي گهر پيدا ٿي مري ويا. براهمڻ انهنجا ٻه لاشا ساڳئي ريت اگرسين جي دروازي تي ڇڏي ويو. جڏهن نائين دفعي اُنهي استري کي گرپ ٿيو، تڏهن هو براهمڻ سڀا ۾ وڃي شيام ۽ ٻارام جي روبرو ڏاڍا ورلاپ ڪري چوڻ لڳو ته ”هي ديوانا! پوريائين راجا اگرسين ڀاڻي کي ڌڪار آهي، جنهنجي راج ۾ برجا ڊڪر ٿي ڏسي. تنهنڪري به ڌڪار اُنهي کي آهي جيڪي سندس سڀا ۾ رهندا ۽ ٽين ڌڪار مون کي به آهي جو اهڙي ڀاڻي جي ديس ۾ رهان ٿو، جنهنجي آڌر ڪرڻ سبب منهنجا پٽ ڇڏيو مري وڃن. افسوس! اوهين ڪيتري ٿي مون براهمڻ جو ڊڪر ٿا نورت ڪري سگهو.“ ان ريت براهمڻ راج سڀا ۾ بيٺي پيون ٻه گهڻيون اهڙيون ڳالهيون ڪيون. جڏهن شيام، ٻارام، پرديمن يا ٻئي ڪنهن به يادو اُنجو ڪوبه جواب نه ڏنو، تڏهن آرڄن جو اُن وقت اُتي ويٺو هو ۽ چو ٻاڻ وڌيا ۽ ڏاڍو ٻڙ (هوشيار) هو، تنهن ڪارڙ جي چيو ته ”ڏاڍي شرم جي ڳالهه آهي جو اگرسين ٻاڻي ۾ راجا ڪو نائي براهمڻ جو ڊڪر ٿا ڏي نه ٿو سگهي، جنهن راج ۾ گڏو براهمڻ ڊڪر پائين، تنهنجو جس ۽ ڌرم نه ٿو رهي.“ پوءِ براهمڻ کي چوڻ لڳو ”هي ڀڙديو! تون ڪا چمتا نه ڪر، سنئون ڪري پنهنجي گهر هليو وڃ. جڏهن توکي پٽ پيدا ٿيڻ جو وقت اچي، تڏهن مون کي اچي پڌا ٿي ته مان پوءِ ڀاڻي ٿي اُن ٻالڪ جي اچي ڪندس.“ اهو ٻڌي هو براهمڻ چوڻ لڳس ته ”آرڄن! ڪي به ٻارا

۽ پرديمن جهڙا شور ويران ڪن
تي مون کي ڪئن ڀروسو اچي
ٻالڪ کي ڀڄائي سگهين؟

جي پرڪاشا دلن لاءِ وئڪنٽ ڏانهن روانو ٿيو.

آها! وئڪنٽ ڌام جي ڪهڙي مهيا ورنن ڪاهي، جتي سورج ۽ چندرما جي پرڪاشا نه مٿن تي هر رات ڏينهن مڪيڙي روشني رهيندي. اتي اچي هر ٿوري ڪهڙي نه سگهندت رهندي. هارمن ئي مهينا آتم قل ۽ خوشبودار گل ۽ قلعي جا وڻ لڳل رهندا. مڪيڙس ڏاڍا خوبصورت تلاو لپيل آهن، جنهنجي ڪنارن تي انهنڪنهن جا پکي ملن ٿا. انهن لٽن لٽن واري رهندي آهي. اهڙي سنڌوستان تي پرگورشي اچي پهتو ۽ اها لڪ اندر مڃل هر گهڙي ويو، جتي وشٹو پڳوان پلنگ تي سويو ويو هو ۽ لڪهجي چرڻ جا پي رمي مس. هن ويندي شوط ۽ ڪهڙي لٽ پڳوان جي چاٽي پر وڃي مٽس. پڳوان اها لڪ جا گي هو ۽ رشي کي ڏسي اچي پير چڙهي زور سان پھتڻ لڳو ۽ چرڻ تي ڪري ويٺي ڪري چرڻ لڳس ته ”مي ڀڙڏيو! مڃو آهڙو ڪما ڪريو جو منهنجي چاٽي تمام سخت آهي، انلاءِ افسوس اتر ته اها اچي ڪوئل چرڻ کي ڏاڍو ايندو رسيو هوندو. مونکي اها اچي اچڻ جي سڌ هجي ها ته چڪر اڳواڻ اچي هٿ جوڙيان ها. اوهان ڏيا ڪري منهنجي لوڪ پوئتي ڪرڻ لاءِ هٿ اچي هڻو جا مونکي لٽ مٽسڻ آهي، سو ان چرڻ جو نشان سدائين آ؟ منهنجي چاٽي تي قائم رکندس ۽ انهر مونکي ڪا به اهم نه ٿيندي.“

پرگورشي، پڳوان جي اهڙي نمون ڏسي ۽ سندس مڃان مڃا وڃن هڏي لڪو ٿيو ۽ پوءِ پاڻ هٿ جوڙي شوتنهي ڪرڻ لڳو. لٽ هٽڻ مهل لڪهجي کي ڪروڙ جا گهو، هر وئڪنٽ مات جي ڏب کان رشي کي سراب نه ڏنائين. پرگورشي پڳوان کان موڪلائي سر-وٽي جي ڪناري تي اچي پيو ۽ تنهنس ديوتائن ڀاوت ٻين رشين کي اچي ٻڌايائين، جنهن تي سڀ رشي وشٹو پڳوان جو سونو ۽ ڌيان ڪرڻ لڳا. مي راجا ۽ ڪهڙي به مهيا ترڪرڻ جي ٻڌايان ۽ ٿو سا هڏ:

دوار ڪا پري هر ڪٿو برهمڻ ڏاڍو شلوان پنهجي ڌرم ڪرم تي پورو رهندو هو. جڏهن ان برهمڻ کي ڪٿو بهت پيدا ٿي مري ويو، تڏهن هو بهت جو لاشو کڻي راجا آگر-هين جي دروازي تي اچي

آڪاش مان گل وسائڻ لڳا. وٽڪنٽ نات پوءِ مهاڏيو کي سمجهائي چوڻ لڳو ته آئينده ههڙن آدمين کي هن قسم جا ورڏين نه گهرجن. پوءِ يولانات رخصت وٺي روانو ٿيو.

ايتري ڪٿا ٻڌڻ بعد راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته ”هي مهاراج! پرگو رشي، وٽڪنٽ نات کي ڇاڻي ۾ لٽ چو هنئين، اهو ته ڪرڻا ڪري سنسولاهيوم.“ شڪدبو جي وراڻي ڏئيس ته ”هي راجا! هڪڙي وقت پرگو رشي ٻين رشين سان گڏ سرسوتي جي ڪناري تي گيان چرچا ڪري رهيو هو ته انهل ڪنهن پڇيس ته ”مهاراج! برهما، وشطوءَ مهاڏيو انهن ننهن مان وڌو ڪير آهي.“ انهي تي ڪو مهاڏيو ڪو وشطوءَ کي، ته ڪو برهما کي وڌو چوڻ لڳو، پر پرگو رشي چوڻ لڳو ته ”ياڻي! آءٌ نه وڌو انکي سمجهندس، جو ڪروڙ نه ڪري، پراڻي جي عيوض به پلائي ڪري. هاڻي آءٌ ان ڳالهه جي پريڪشا وٺڻ وڃان ٿو، پوءِ توهانکي فيصلن جي سڌ ڏيندس.“ ايترو چئي پرگو رشي بهرياءَ برهما جي سپا ۾ هليو ويو، جتي نمسڪار ڪري سڌو اُنڇي آسڻ تي وڃي ويٺو. سندس اهڙي هلت ڏسي اُتي سڀ ويٺل رشي ۽ پراهمڻ عجب ۾ پيا. برهما به ڪروڙ ۾ پرجي سراپ ٿي ڏيڻ چاهيس، پر وري به پنهنجو بهتر سمجهڻي کڻي شانت ڪيا. پرگو رشي برهما کي رڳو گڻ ۾ ڦاٿل هئڻ سبب ڪروڙ ڪندو ڏسي اُتان اُتي ڪيلاش پروت ڏانهن روانو ٿيو، جتي شڪر مهاڏيو رهيو ٿي. جڏهن يولانات پرگو کي ايندو ڏٺو، تڏهن اُتي بيٺو ۽ جڻن ٿي پانپائين ته پرگو سان پاڪر پائي گڏ جان، تڻن ئي پرگو چوڻ لڳس ته ”پائي! تون پنهنجو ڪرم ڌرم ڇڏي ماسنات بنيو ويٺو آهين، انڪري مونکي نه ڄڻ.“ اهڙا آهڻا ٻيل وچن ٻڌي شڪر پڳوان ڪاوڙجي ترشول هٿ ۾ کڻي جڻن ٿي پرگو رشي کي مارڻ پانيون، تڻن ئي شري پاروتي هٿ جوڙي ويشتي ڪري چوڻ لڳس ته ”مهاراج! هي رشي توهانجو ننڍو ڀاءُ آهي، انلاءِ سندس ڏوهه ڪميا ڪريو.“ جڏهن پاروتي جي چوڻ تي پرگو جي ڄاڻ پڇي، تڏهن هو يولانات کي توهڻ جي وس ڏسي، اُتان وشطوءَ پڳوان

چاٻي جيڪي گهرجڻي سو گهر. ورشا سومت جوڙي وڀتي ڪرڻ
 لڳو ته ”مي بهاريو! مونکي اهڙو ور ڏيو جو جنهنجي مٿي تي هٿ
 رکان سو اُمالڪ چلي خاڪ ٿي وڃي.“ بهاديو ويچار ڪيو ته مي
 اڌرمي اهو ور ڏائي سناري جيون کي دگر ڏيڻ چاهي ٿو، پر جا
 ڪريان جو دهن ڏيئي چڪو آهيان. پوءِ ته لاجازت ڪيس اهو در
 ڏنا، جنهنڪري ورشا سر ڏاڍو پرس ٿيو. هو اڌرمي هاروئي جي
 سندرتا ڏسي ويچار ڪرڻ لڳو ته بهرياه اهو ور بهاديو تي آزمائڻ
 گهرجي. پوءِ جي بهاديو چلي ويو ته هاروئي هٿ ڪري پاٽان وٺي
 وڃان. بهاديو منجهي اڃا منڻا چاٻي اُٿي پڙو ۽ ٿيئي لوڪ ڇوڙا هائينس.
 نيٺ وٽڪنٺ مان وٽ اچي جوڻ لڳو ته ”مي ٿرلوڪي نات! مي
 دگر مون هاروئي هائني ڪنيو آهي سوا اهڙو اهاو رٿي جو مي هاهي
 بهندين افعالن ڪري هائني ٿاس ٿئي. وٽڪنٺ مان ٿڌن ڪيس
 ڏيو. ڏيئي بهاديو جو روت ڏاڍي ڪرمندل ۽ هرگر جا ڪٽي جهان
 ورشا سر ڏوڙندو آيو، اُتي رستي پر بهي ڪيس جوڻ لڳو ته ”مي ورشا سر!
 تون من قدر جوڻ پر ڏوڙندو ٿو وڃيس؟ مونکي بهنجهو حال ٻڌا.“
 ڏيٺ ٿڌن ڪيس سوسو حال ٻڌايو. وٽڪنٺ مان جوڻ لڳس ته
 ”تون وڏو اڳياڻي آهين جو بهاديو جي ڳالهه تي ڀروسو ڪيو اٿئي.
 اڙي مون زمرو کائي ڏاڍو گهڙو ٿي پئي ۽ پوتن سان گڏ جي اڳڀاڙو
 ڳهي. ڏڙن جي ڪيسرائين جون مالهائون ڳچي پر وڃي ۽ نانگن
 جا مار گلي پر پوري، ساڻن پر ويهي چرين وانگر کلي ۽ سڄي، سونهن
 جي ڳالهه تي پڻ رکي ٿون هيترو ڏجي رهيو آهين. جنهن ڏينهن کان
 دڪن به چاهي ان ساڻن مان کي سواب ڏنو آهي، اُن ڏينهن کان
 وٺي سندس ڪا به ڳالهه سڄي کان ٿئي. اڌاءِ سندس ور کي
 آزمائڻ واسطي بهرياه تون پاڻ بهنجهي مٿي تي هٿ رکي ڏس، پوءِ
 ٺهي سڄو سمجهيس ته وڌيڪ هٿ ڪر.“

اهڙو ٻڌي ورشا سر، ڀڄان جي ماڻا پر منجهي هنجو جوڻ مڃي،
 جڻ تي بهنجهي مٿي تي هٿ رکيو، ٿڌن پاڻ سڙي پسر ٿي ويو.
 نيٺ کي پسر ٿيل ڏسي، نولادان جوئي وڃون ٺهڻ لڳو ۽ ديوتا؟

سبب آهي جو جيڪو آدمي منهنجي شرڻ وٺيو تنهنجو ڏن ۽ وڏائي
 آ؟ مٿس ديا ڪري ڪسيو وٺان. جڏهن نرڏن ٿيڻ تي سندس استوري
 ۽ اولاد نرادر ڪريس ٿو، تڏهن هو انهن جو ٻيرم ڇڏي آئند سان
 ست سنگهه ڪري ٿو. پوءِ جڏهن ان ست سنگهه ڪري گيان اچيس ٿو
 ۽ رات ڏينهن منهنجي ڀڄڻ ۽ سهرڻ ۾ چٽ لڳائي ٿو، تڏهن مان
 ان کي مڪتي ڏيان ٿو. هي راجا پريڪشت! مهاديو ۽ ٻيا ديوتائون
 پنهنجي ٻوڇا تي خوش ٿي وري ٻوڇا ڇڏي ڏيڻ تي ڪروڙ ڪنڌا،
 پرونڪنٽ نات جو اهو رستو نه آهي. هو ڪنهنڪي ٻه سراپ ڪوٺ
 ڏئي. پاڻا سر جي توکي خبر آهي ته هن شوجي کان وري ٻاٽو، ٻه وري
 جلدي ساڻس وڙهڻ آيو. هاڻي هڪڙي هٿي ڏيئي ٿو. ڏيئي ٿو ۽ ٻيا پاڻ
 ٿو ته هڪڙي ڏينهن ورشا سر ڏيئي مورڪه شڪني جو پٽ تپسيا ڪرڻ
 جي اڇا رکي گذر کان ٻاهر نڪتو. رات تي نارد مني کي گڏيو
 جنهنڪي نهي ڀڄڻ لڳو ته ”مهاراڄ! مونکي تپسيا ڪرڻ جي خواهش
 آهي سو مهاديوم ته برهما، وشو ۽ مهاديو انهن ٽنهي مان ڪير جلدي
 ٻرسن ٿي در ڏئي ٿو ته مان انجي وڃي تپسيا ڪريان.“ نارد وراڻي
 ڏيس ته ”هي ورشا سر! جلدي راضي ٿي وڙدان ڏيندڙ ديوت پولا نات
 شري مهاديو سوامي اٿيئي. هو ٿورو اڀراءَ ڪرڻ تي ڪيا ٻه ڪري
 سگهي ٿو. ڏس! هن سؤسراجن کي تپسيا ڪرڻ تي ٻرسن ٿي هزار
 ٻانهون ڏنيون. سو جي تون به ڀڳتي سان مهاديو جو ڀڄڻ ڪندين
 ته جلدي ڦل ملندو.“ نارد کان ايترو ٻڌي ورشا سر انهي وقت
 ڪيدار نات ڏانهن هليو ويو، جتي شوهر ٿي جي شتوتي ڪري هڪڙو
 آگني ڪنڊ ٺاهي هوم ڪرڻ لاءِ ويٺو. ست ڏينهن ۽ راتيون پنهنجي
 بدن جو ماس ڪاٽي سان ڪپي هوم ڪيا ۽ انهن ڏينهن جيئن ئي
 پنهنجي بدن مان ماس ڪپي هوم ڪرڻ تي چاهيائين، تنهن ئي
 پولا نات آگني ڪنڊ مان ظاهر ٿي کيس هٿ کان جهلي پنهنجي
 ڪرمڊل جو جل سندس بدن تي ڇٽڪيو، جنهنڪري ورشا سر جو
 بدن اڳئين وانگر ٿي ڪندن جيان جهڪڻ لڳو. پوءِ مهاديو ڇوڻ
 لڳس ته ”هي ورشا سر! مان پنهنجي ٻوڇا کان گهڻو خوش ٿيو آهيان

ڏيان ٿو ڪري سو آواگن ۾ اٽڪيل رهي، ڪٿي حاصل ٿو ڪري سگهي. ڄڻ جو دمنوار سڄو ڪوڙو آهي فقط اڙهائجو ئي هڪڙو سڄو نالو آهي. جو منشستر سنسار ۾ منشستر ديور هائي اندرين جي وس رهي ٿو ۽ استري پٿر جي پير ۾ ويڙهجي تودانهجي پڳني ٿو ڪري، تنهنڪي اڳو ۽ ڪمبخت سمجهڻ گورجي. اهڙو منجه جو راسي لڪر جو ٿي ۾ جنم هائي ڏاڍا ڏک ڏسپيو. ايتري ڪٿا ٻڌائي شڪند پوڄي جوڻ لڳو ته ”هي راجا پرېکشت! ان ريت شتوتي ڪري جارئي ويندو جتري پٿوان جي سرشتي رجڻ لاءِ ڇا ڳائڻ ٿا.“

راجا پرېکشت ٿڌن پيڻ لڳو ته ”هي شڪند پوڄي ۽ هارا ڇا! سنسار ۾ هي هڪ عجب ڳالهه ڏسڻ ۾ اچي ٿي جو پٿوان لڪشي پٿي ٿي ۾ پيڻن پڳن کي اهڙو ڪٽائڻ رکي ٿو جو انهنڪي ڄڻي طرح کاڌو ۽ ڪڙو ۾ ڪٽو ملي. هو ڏانهن شري هڏا ديور جنمجي ڳچي ۾ نانگ ۽ مڙدن جي ڪمراڻس جون مالائون پيل آهن ۽ ساري بدن تي پيوت مڪمل رهي ٿي، ٿڌن ۾ سندس پڳ ڏاڍا شادو ڪار رهي ڏاڍي آندڙ ۾ وقت گذارين ٿا. بلا! اهو جو؟“ شڪند پوڄي وراڻي ٿي ته ”هي راجا! وٽڪن ٿا سنساري سکر کان الڳ رهي ڪنهن به شئي جي پاڻ جو اڃا ٿو رکي، تنهنڪري سندس پڳ ۾ ناسوان وسو ٿا ڇامس. ۽ لڪشي پٿي پٿوان جي اڍا مڙي ڪاٺي ته منجهنجا پڳ سنساري مڙ ۾ لٽجي حراب حواري ٿي. نو ٻڌو ٻوڏو ته ڪمڙن سو جي پڳن ڪاٽڻ ورهائي وري سائس ئي دشمني ڪئي آهي. اهو ئي سبب آهي جو مڙ جي نشي ۾ آدمي اٿڻو ٿي ڪمٽا ۽ پيڙا ڪرم ڪري ٿو، جنهنڪري پٿوان پيڻن پڳن کي مڙ ۾ ٿو ڏئي. هي راجا! ساڳي اڃا ڳالهه راجا پيڻن پڳن کان پيڇي هتي جنهن جواب ڏنو دوسر تي هي ڌرم راجا! مایا روپي لڪشي ملڻ سان، جنهن ڳڻپون پيڙايون پيرل آهن، آدمي سنساري سکر ۾ پيڻو رهي ۽ جستاءِ مون کي ياد ٿو ڪري جستاءِ آواگن کان جتي ٿو. انهي ڪري آءٌ پيڻن پڳن کي اهڙو ڌن ٿو ڏيان جنهن ڪري هو سنساري سکر ۾ لٽجي پراوڪ جو وڃا ريلجي وڃي. اهو ئي

سنڪ، سنڪن، سنڪن ۽ سنڪ ڪمار چارئي ڀائر ٻرميشور جو اوتار سرشتي هئڻ کان اڳ ٻرهما جي مرضي موجب پيدا ٿيا آهن. انهن جي سپاءِ ۾ رڃو گڻ ۽ تڻو گڻ تر اصلي ڪونهي، سدا ۽ ستو گڻي رهن ٿا. انهن مان هڪڙو ڀاءُ سدا ۽ ڀڳوان جي ليلا ۽ ڪٿا ڪندو آهي، باقي ٽي ٻڌندا آهن. جيڪا شتوتي انهن ڀڳوان جي ڪٿي آهي ۽ جا وري نارايڻ ناردمني سان ستاڳي ۾ ڪئي، سا ساڳي توکي ٻڌاين ٿو. جڏهن ڪوريٽرو پنهنجي وات مان چاري ڪڍي وري کائي ويندو آهي، تڏهن هي سڄي سرشتي اکر چنپ ۾ ٻرميشور جي مرضي سان پيدا ٿي، وري انجي روپ ۾ سماڻجي وڃي ٿي. اُن وقت مها ٻراڻي سبب جوگرد پاڻي هوندو آهي، رڳو آدي ٻرش ڀڳوان قائم رهي ٿو. ۽ جڏهن کيس سنسار رڃڻ جي خواهش ٿئي ٿي، تڏهن اُن جي سوا سن مان چارئي ويد پيدا ٿين ٿا جي هنريت شتوتي ڪٿا ٻه ”هي ٻار ٻرهم اونا شي ٻرش! او هيمن جنم مرڻ کان رهت آهيو ۽ آئي ٻهر چيئن رهو ٿا. هي سڀ لوڪ توهانجي مائا سان پيدا ٿا ٿين، اها مائا اوهانکي ٺٽي لڳي. اوهانجو هر ڪاش سدا ۽ قائم رهي ٿو، تڏهن لوڪن ۾ اوهان جهڙو سندر ڪوبه ڪونه ٿو ٿو. او هيمن سدا ۽ آند روپ رهو ٿا. سڀني جيون جي آئيني ۽ ناس اوهانجي اڃا سان ٿئي ٿو. او هيمن سڀني ۾ مليل هوندي ۾ سڀ کان الڳ رهو ٿا. او هيمن اهڙا تر آهيو جنهن جي سمرڻ ۽ ڌيان ڪرڻ سان منشير مڪتي پائي ٿو. اوهانجي نام سمرڻ برابر نڪو يوگر نڪو يگر ۽ نر تر ڪو تيرت يا دان وغيره شپ ڪرم آهي. اوهانجي ڪريا کانسواءِ ڪوبه سنساري جيو مائا چار کان چئي نٿو سگهي. هي ديوانا! ششال ڪنس، رادو، هرٿا ڪش ۽ هرٿ ڪشيپ وغيره گهڻن اوهان سان دشمني ڪئي، پر اهي به اوهانجي ڌيان ڪرڻ سان يوسا گولنگهي ويا. گهڻيئي جيو اوهانجي ڪٿا ۽ ڪيرتن ڪري پنهنجو جنم سڪيارڻو ڪن ٿا. انهن سڀني ۾ وڌيڪي اهي آهن جي آئي ٻهر اوهانجو ڌيان رکي، سنساري مائا کان چٽل رهن ٿا ۽ پڳتي ڪرڻ کانسواءِ مڪتي جي به اڃا نٿا رکن. هي وڪنن نات! جو آدمي ڪري اوهانجو سمرڻ ۽

اڄ جو توهان ٻوليڪي - اڪيات درشن ڏيئي منهنجي اڃا پوري
ڪٽي، جنهنڪري منهنجي خوشي جي ڪا حد ڪانه رهي آهي.
جيڪي ماڻهو سناري ماڻها پر قاسي اوهانجي چوڻن جو درشن نٿا
ڪن، سي سڀني پر نه ڪو سڪ نٿا پائين. پر جيڪي اوهانجو سمور
۽ ڏيان ڪن ٿا سي مردم سڄو سڪ پائين ٿا. انلاء مان توهان کي
دارون وار نمڪار ڪريان ٿو.

براهمن جي اهڙي ڀڳتي ۽ بوم ڏسي شيام سندر ڇيو ته ”هي
دو چ راجا! آ؟ توکي پنهنجو ڀڳت ڇا ٿي تمام بهارو سمجهان ٿو. جيڪي
آدمي وڏو ۽ شاستر پڙهيل براهمن جو ستڪار ڪندا، انهن سڀ منور
مان جلد پورا ڪريان ٿو. ڏس! سڀني رشي توتي ڏها ڪري گهر
وٺي توکي پنهنجو درشن ڏيڻ آيا آهن. جڏهن ڀيرت هي سنان ۽
ديومندر جي درشن ڪرڻ سان آدمي پوئو ٿئي ٿو، تڏهن من
رشين جي چوڻن جهڙن سان نه شرير جو ڀاڳ ڏاس ٿي وڃي ٿو. انلاء
تون منهنجي ڳڻي طرح سوا ڪجهه. براهمن کي آ؟ پنهنجي شريڪن
نه وڌيڪه بهارو ٿو سمجهان. هي شرير هڪڙي ڏينهن ڏاس ٿي ويندو،
تنهنڪري تون سڌاء وڌ جي آڳاٽا موجب منهنجو سمور ۽ پوڄا
ڪندو رهجي.“ مطلب ته اهڙي طرح ان ڏينهن هن براهمن وٽ رهي
ندراڻس بهاري کيس اُهو ڏس ڪندو رهيو، تنهنڪري به ڌار ڪا رٿا ٿي.

راجا پریشکشت پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي سوامي! ڇا هي جو
لاڏوان براهمن کي جو ته تون شاستر موجب منهنجو ڏيان ۽ پوڄا
ڪندو ڪر، سو ٻڌي شڪيدو اٿو اٿم ته ٻار بوم نراڪار آهي،
پوءِ وڌن ڪهڙي طرح منهنجي شتوتي ڪٽي هوندي، اهو ڪو ڪري
ٻڌائي سوسو مٽا بوم؟“ شري شڪديو جي وراڻي ڏي ته ”هي پریشکشت!
وڌ پر وٺڪت باب جي شتوتي تمام گهڻي لکيل آهي. مون کي
سمورئي ڪا بهي ان سڀ جي ورن ڪرڻ جي، پر مختصر ٻڌايان
ٿو ته جنهن آڏي پوڻ هي ٻڌي، اندريون ۽ پراڻ وڌو جوڙيا آهن،
سو به پوڻو سڌاء ترڪڻ رهي برهمند رهن وقت وراڻ روت ڌاري،
شيس نام تي آرام ڪريو. اڏا ڪٿا سمريت آهي.

شريڪرشن جو راجا ۽ براهمڻ کي خوش ڪرڻ لاءِ هر روپ ڌارڻ ۲۱۹

براهمن ڄڻ هن ٻڌو ته شيام سندر هتي اچي ويو آهي، تڏهن وٽس وڃي
ڏندوت ڪري سندس چرطن جي رڃ اکين ۽ سر تي رکي
گد گد ڀرسان ٿيڻ لڳا. راجا ۽ براهمڻ ڀڳوان کي هٿ جوڙي ويندي
ڪرڻ لڳا ته ”هي ڪرپا نات! ڄڻ هن اوهان ديال تي درشن ڏنو
آهي، تڏهن ڪرپا ڪري پنهنجن چرطن سان هلي اسانجو گهر ٻيتر
ڪريو.“ بندراهن بهاري ويچار ڪرڻ لڳو ته ٻئي منهنجا پورڻ
ڀڳت آهن، انلاءِ پورياءِ ڪنهن وٽ وڃڻ گهرجي. جي راجا وٽ ٿو
وڃان ته براهمڻ کي ٿو دل ۾ ٿئي ۽ جي براهمڻ وٽ ٿو وڃان ته
راجا ٿو دلهر ڪري، انلاءِ ائين ڪريان جو ٻئي خوش ٿين. سو چا
ڪيا ۽ جو هر روپ ٺاهي ٻنهي وٽ ڪئي وقت ويو. راجا ٻڌو لاشو
سمجهيو ته ڀڳوان خاص مون وٽ اچڻ جي ڪرپا ڪئي آهي. پوءِ ته
پنهنجي سنگاسڻ تي وهاري چرطامرت وٺي وڌي سان شيام سندر ۽
ٻين رشين جي هوجا ڪيا ۽ ڏاڍي خوشي ۾ رچي چوڻ لڳو ته ”مون
جهڙو ڀاڳوارو ٻيو ڪوبه ڪونه ٿو ڏو، جو جن چرطن جي درشن لاءِ
وڏا وڏا پوڳي ۽ رشي ڏيان لڳايو ويندا آهن، پر ڪو به ڪونه ٿو
هون، سي اڄ منهنجي منهنجي ۾ براهمڻ آهن. اڄ وٽڪن نات
مون کي پنهنجو چاٽي پنهنجن چرطن سان منهنجو گهر ٻيتر ڪيو.“
راجا جو ايترو ٻير ڏسي وٽڪن نات وٽس ايڪيه ڏينهن رهي
ٻيو ۽ گيان اُڀرڻ ڪرڻ لڳس.

هيڏانهن ڪنگال براهمڻ ڇا ڪيو جو دواڪانات کي ڪن
جي آسڻ تي وهارياءِ ۽ پنهنجي استري سميت ٻير ۾ اچي نچڻ لڳو.
ڀڳوان ڇا چرڻ ڏوئي چرطامرت ورتاءِ. دواڪانات کي تلاءِ ڏيئي
تلسي جو ڏل مٿي تي رکيائينس ۽ ڪچا پڪا، مٺا ٺڪا ڦل ۽ جانور
پاڇي آڻي ڏاڍي ٻير مان ڀڳوان ۽ رشين جي اڳيان رکيا ۽
گنگا جل پيئڻ لاءِ آنداءِ. شيام سندر به ڏاڍي ٻير مان رشين سان
گڏ ويهي پوڄن ڏرتو. پوڄن ڪري رهڻ بعد براهمڻ هٿ جوڙي
ويندي ڪرڻ لڳو ته ”هي ٻيو! ڄڻ هن کان آءُ ڀال اوسڻا پوڳي وڌو
ٿيو آهيان، تڏهن کان اوهانجي ڏيان بنان ٻيو ڪي به ڪين ٿو

آهي، پر تڏهن به پاڻ کي انسان وڙهڻ واجب ڪيندي، ڇو ته ڇوڪري
 پنهنجي ذات وارن کي ئي ڏي. انلاءِ اوھن وڌيڪ ٺھوڻ ڪري
 ۽ ٺڪي وري ڳالھ کي ڳوڻو ڪوليون. پنهنجي تر ٻارن صلاح اٿو ته ۱۳ ڏينهن
 ڏينهن مستجابور موڪلي ڏيو. ”اهو ٻڌي پارام تمام خفي ٿي پنهنجو
 هل ۽ موٽل جھنڊا زمين تي اڇلائي دادون کي ڇوڪر لڳو ته ”ماڻھو
 سمجهيم ته اهي سڀ ڪم مرلي منوجو ڇا آهن جو پھرين اھن ٻار لڳائي
 پوءِ ٿو ماڻھو کي ڏوڙي. هو پنهنجي ڀائرن کي خوش ڪرڻ لاءِ ڪنھن
 به ڳالھ ۽ ڪم جو ويچار نٿو رکي. اهو ان طرح ڪئي ۽ ڇوڪر به
 سڳاڙو ان ئي ھوندس، نه ته ھنھي ڇا مڃاڻ آهي جو ھنھي ڪم ڪري
 ھلڪ ڪري. ڇو؟ آ؟ سندس مرضي جي برخلاف ٿيو وڃان، ٻاڻو و
 ڇڏڻ هو ڇو ٿي ڪريو.“ ايترو چئي ڪيترا ڪٽڙا، ڳڻڻا، ھائي،
 ڳوڙا، داس، داسون ۽ ٻيو به ڪمرو سامان سٺڪل ڪري
 مستجابور موڪلائڻس. ارجن پنهنجي ڳوڙ ٻنھي شاستر وڌي سان
 سڏرا سان ڏاڍي ڪئي.“

ايتري ڪٽا ٻڌائي شري شڪتو به ڇي ڇوڪر لڳو ته ”هي راجا ٻيڪشدا
 ڏس، ٻاڻا پنهنجي ڀائرن جو ڪم ڪندو به مان ٿو رکي. ماڻھو مان
 توکي ان ٻاڻا ٻاڻ ڪري هي به ڪٽا ٿو ٻڌايان ڇا ٻڌو.“

مثلاً شري ٻڌائو ٻاڻي ڪٽو راجا وڏو ايسور ڀڳت رهندو هو.
 ان شري ٻڌو ٻاڻي ڪٽو راجا به ڏاڍو مري ڀڳت رهندو
 هو. هو انهي پور ٻه مڃو جي سڏو ۽ ڏان به مڃو ھوندو هو. ڳوڙ
 کانسواءِ جيڪي به ملندو ھوس سو کائي سفتوش سان رهندو هو.
 دروز راجا ٻي ڀڳت (راجا ۽ راجا) ٻاڻو وڃي ويچار ڪندا
 ھئا ته ٻاڻي وڌيڪ ڀات جي درس لاءِ دوا ڪا ھئي پنهنجو جنم
 سڳو ڪندا ھجن، پر صبح جو اتي به ڇي ڇوڪر ڏاڍا مڃا ته شير سندر
 ڪرڻ ڪري جيڪڏهن ٻاڻي ٻي اهي درس ڏئي ته ڏاڍو ڄڻو.
 دوا ڪا ڀات ھن ٻنھي جي سڃي ڪڏسي ڪڏسي ڏينھن ٺاردي
 ويندي ھئي، وسڻ، آڱرا، آڱر، اتر، پورام ۽ ٻين رستن کي
 پاڻ سان وٺي رڻ به ڇا ھي مثلاً ڳوڙي ڏاڻو ھو. ٻڌائو راجا ۽

ٿيو. ديوي ماما پنهنجن ڇڏن ئي پٽن کي ڏسي ڏاڍو گد گد ٿيو. لڳي. هينئر وسديو ۽ ديوي کي هڪاري هڪ ٿي تر شيام سندر ڀڳوان جو اوتار آهي. ڀڳوان جي ڪرپا سان انهن ڇڏن ئي جو ڪرن کي گيان آيو ٿيو، جنهنڪري انهنکي پنهنجي اڳوڻي جنم جي خبر پيئي. پوءِ هو پنهنجي ماما ۽ شيام سندر کي نهسڪار ڪري ديوي کي ڏانهن هليا ويا. اهو حال ڏسي ديوي ماما کي پهريائين تر شوڪ ٿيو، پر پوءِ شيام سندر کيس سمجهائي ڏيو.

هڪڙي ڏينهن ارچن شريڪرشن سان گڏجي ادوارڪا پري هڪ اچي نڪتو. اتي هن پڌو تر وسديو جي ڏي و سپدرا جا تمام سندر آهي ۽ ڇا واه جي لائق ٿي آهي، سا ٻارام ڌرتي کي ڏيڻ ٿو پائڻي، پر شيام سندر جي مرضي مونکي ڏيڻ جي آهي. ان ارادي ارچن ويس بدلائي سنياسي ويس هر رهن لڳو. ٻارام هڪڙي ڏينهن کيس راج مندر ۾ گڏائي چوڻ ڏئي ڏاڍي پريم سان پوڄن ڪرايو. جڏهن ئي ارچن جي سپدرا تي نظر پيئي، تڏهن مٿس موڏجي پيو ۽ سپدرا به ارچن کي ڏسي موٽ ٿي پيئي. هاڻي ٻئي چٽان اٿان نڪري وڃڻ جو رستو ڳولڻ لڳا.

انٿريامي شيام سندر، پنهنجي پڳت ارچن ۽ پنهنجي پيڻ سپدرا جي من جي اڇا ڏسي، سپدرا ارچن کي ڏيڻ پائڻين، پر پاڻ جي لاج کان وڌيڪ نه ڪڍيائين. هڪڙي ڏينهن وڃي وئي ارچن هڪدم سپدرا کي هٿ کان جهلي رت ۾ ڇاڙهي، هسٽياور روانو ٿيو. يادون کي جڏهن اها خبر پيئي، تڏهن ٻارام کي وڃي پڇايا. ٻارام غصي ٿي چوڻ لڳو ته ”هي بيڪاري ڪير جو منهنجي پيڻ هيريت چورائي کڻي وڃي؟ آءٌ به ٻارام تڏهن، جڏهن هنکي سزا ڏيئي سپدرا موٽائي وئي اڃان.“ پوءِ پاڻ سان ڪيترا يادو وٺي ارچن جي پٺيان وڃڻ لڳا. تيار ٿيو. شيام سندر تڏهن کيس چوڻ لڳو ته ”پائي! ارچن

پنهنجي پٺي جو پٺ ويجهو عزيز، ذات ۽ ڪل پر اتر آهي ۽ تنهنڪري سا به پاڻ وٺي ڇڏو ته هوشيار آهي. جو اسان يادون مان تر ڪري به ساڻس مٿ پئي نه سگهندو. ساڄي ارچن غير واهجي ڪر ڪيو.

۵۵۵ پاڻ ۾ ٻين تي مڪڙي کي پرايٽ ٿيو.

مڪڙي ڏينهن شريڪرشن ديوڪي کي چيو ته ”ماٿا! تنهنجي وٽي گهڻا ٿورا آهن، تنهنڪري چڱي گهرجيئي سو گهر.“ ديوڪي نڌس روئي جوڻ لڳس ته ”مي هٻ! مونکي حسرتي آهي ته تون ڀڳوان جو اوتار آهين، سو جيئن ته منهنجي گرو جو مثل هٻ آندو هو، تنهنجيڪري ٻه ڇوڙ هالڪي آڌرهي ڪنس ماريا مٿا سي آملِي ڏينهن ته شوڪ ٿيو.“ ماٿا جا ايترا وڃڻ ٻڌي شام سندر ۽ ٻارا م ٻئي ستل لوڪ (پاٽال) ۾ ملندا ويا. راجا ٻئي کي ڇڏڻ منهن ٻنهن ٻائرن جي اڇوڻ جي سڏ ٻڌي، نڌن وٽن اچي هر ملڻ تي ڪري ٻيو ڏاڍي آڌر ۽ سان گهر وٺي آين، جنهي کس سڏاسڻ تي واري جوڻ ڏوٺي جڙاموت ورتائين. ٻيو گلن جا وار ڳچي ۾ وڃي ڏاڍي ٻيهر سان ٻوڙن وارا ٻڌائين. نڪت مٻه جوڙي شتوتي ڪري جوڻ لڳن ته ”مي ڏيڏاڻا! جن هر ملڻ جو ڌرڻ ڏيوڻائين کي به مشڪل ملي، انهن هر ملڻ سان مون شريب جي جهوڙي کي ٻوٽو ڪيو اٿو، تنهن ڪري مان هالڪي ڏاڍو ڀاڳوارد ٿو سمجهان. ڇڏڻ ٻيڻ شرومڻي منهنجو ڏاڍو ٻهلاڻو ٿو ٻڌائجي. ٻيڻا جو اٺ ٻائي نه سگهيو، نڌن مون اڳياڻي جي ڇا محال آهي جو شتوتي ڪري سگهان. هالڪي ڪري ٻنهنجي اڇوڻ جو سب ٻڌايو.“

ٻئي راجا جا اڇا اڇا اڇا وڃڻ ٻڌي شريڪرشن جوڻ لڳس ته ”مي راجا! مڪڙي ڏينهن ٻه ڇوڙ آڌڪ ٻه ڇوڙ جي ڇوڙن سان جواني جي ايمان ۾ شري ٻه ڇوڙ جي مسڪري ڪئي مٿي، نڌن ٻه ڇوڙ مٿس ڪاڙجي کين سڙا ڏنو ته ”اوهن ڏيٺ جوڻ ۾ وڃي جهر وٺو.“ انهي سڙا جي ڪري انهن ڇوڙن تي ٻه ڇوڙ مٿس مٿا ڪس ۽ هر ملڪش جي گهر ۾ جهر ڌرتو. ڇڏڻ راجا ڪنس انهن ڇوڙن تي جو ڪرن کي ماريو، نڌن تنهنجي گهر اچي ٻه ڏاڍا. هالڪي ماٿا ديوڪي انهن ٻه شوڪ ڪري رهي آهي، جهنڪري آهي منهنجي انهن کي وٺڻ واسطي آيو آهيان.“ راجا ٻئي گهڻي خوشي سان آهي چهر تي ڇوڪر آملِي اڳيان ٻه ڇوڙ. شام سندر آڻينڪي پاٽال وٺي ديوڪي ٻڌي ڏي روانو

۱۲ وسديو جو يگيه ڪرڻ ۽ سڀني کي خوش ڪري روانو ڪرڻ

ڪرڻ ٿينديجي. مردي مان اڳاٽا جي گندي کلي ۽ مڪتي ملي.“
وسديو ٺارڊ جي اما ڳالهه ٻڌي جوڻ لڳو ته ”مي مني ٺاڻ!
جيڪڏهن ائين آهي ته اوھين سڀ رشي ڪرڻا ڪري اهوڙو يگيه
ڪرايو، جنهنجو منھنجو مشورتن پورو ٿئي.“ ٺارڊ ٺڌهن جوڻ لڳس ته
”جڳو! تون ٺاري ڪرڻ آھين سڀ تيار آھيون.“ وسديو ٻوڙ سڀ
سامان گهراي مڪڙو ٻوڙوستان ٻڌند ڪري يگيه جي ٺاري ڪئي.
جڏهن يگيه ٺال ۾ سڀ رشي، ٻاڙو ۽ ٻيا راجا اهي گڏ ٿيا، ٺڌهن
وسديو ديوي ڪئي سميت ٻوڙ ۾ يگيه ڪرڻ اهي ويٺو. اگني ڪند
۾ آهوي وڃائڻ شرط شريڪرڻ جي اجاڻ سان ديوتا ٻاڙو ٺي ٻڌندجو
ٻڌندجو حصو اهي وٺڻ لڳا. انهيءَ آڪاش ۾ ديوتائن منگلاهار ڳائي
گل وسايو ۽ مٺ مٺ ۾ ٻوڙ ۾ ويڊ جو پاڻ ٻڌي ڪيو. مطلب ته
انوقت جڏهن آندڙ ڏيک ٿي آيو سو جوڻ کان ٻاهر آهي.

يگيه پوري ٿيڻ بعد وسديو انھنجو قل شريڪرڻ کي منڪلب
ڪري ارڻ ڪيو ۽ يگيه ڪرائيندڙن کي جڳي ڏکڻا ڏني. ٻيا
ٻه جڳي ٻراھيل، ساڙو يا ٻاھيا آيا ٻوڙ ٽڪي ۾ گهرايا دان ڏيئي
راسي ڪٻاڙ ۽ جنھنڪري مرڪو کس آندو ٻوڙ ڏيئي ٻڌندجو
گهر روانو ٿيو. شام سندروري ڪورون ٻانڊون ۽ ٻس راجائن کي
ٻڌن لياقت ساڙو ڪٺا ڏيئي رحصب ڏني. هي راجا ٻريڪش!
جدا ٿيڻ وقت ٺڌهن ٻوڙ ۽ ٻس گوھين ۾ وڙل ٻڌي ڪيا سي مان
تو کي ٻڌائي ٿو سڳيان. سڀني جي وڃڻ بعد شام سندر ۾ سکر سان
اهي دوا رکيا پوڻ ۾ ٻڌيو.

مڪڙي ڏينھن شام ۽ ٻارام ٻڌي ٻاڙو منھنجو جو اٿي ٻڌند جي
دستور موجب جڻ ماڻا پتا کي پيرين ٻوڙ ويا، ٺڌهن آندڙ وسديو
ٻڌندجو سر شام سندر جي ڇوڙ تي کڻي رکيو. اهو حال ڏسي
شريڪرڻ جوڻ لڳس ته ”مي ٻڌا! توهين هي ملڪ ڪري موني ٻاڙ
ڇا ڇا ٿيو؟“ وسديو ٺڌهن مٺ جوڙي شتوتي ڪري جوڻ لڳس ته
”مي ڪرڻ! تون ٻار ٻار ٻوڙ جو اڌار آھين، جنھن ٻوڙ سان
ٻڌندجو ڪو واسطو ڪونهي ۽ نه ته ٻڌندجي ڪا آڌ يا انت ٿي آهي.“

ٿا. ساڌن جي درشن ڪرڻ سان گنگا سڌان جو ڦل ملي وڃيٿو. ”
جڏهن رشي تريون ٻيٽي جي اها ڳالهه ٻڌي سڙماڻجي ويا، تڏهن
نارڊمڻي دواڪانات کي هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي مهاڀرو!
اوهين هتي جيڪا اسانجي وڏائي ڪري رهيا آهيو، تنهنجي اسين
ٻيٽي لائق نه آهيون. اوهين رڳو هي سنساري جيون جي آهدين
واسطي اسانجي هيٺري مها ڪري رهيا آهيو ته آئيندو هو براهمڻ
کي اتر سمجهي انهن جو آڌر پاڻ ڪندا رهن، نه ته حقيقتاً اسانجو
ڪاٺياڻ انهي ۾ ئي آهي ته پنهنجو ڌيان هميشه اوهانجي چرڻ ۾
رکون. اوهان هي جو اوتار ورتو آهي سو رڳو ڀڳتن کي. سڪ ڏيڻ ۽
دشٽن کي ناس ڪرڻ لاءِ نه ته حقيقت ۾ اوهين جنم مرڻ کان ريت
آهيو. هي وڪنٽ نات! اسين اڃا چانڊا ڪري آيا آهيون ته شل
الهي پهر اوهانجو ڌيان اسانجي هڙدي ۾ قائم رهي ۽ هري ڪڏا
ٻڌڻ ۾ ڪڏهن به ٻيٽي نه گهٽائجي. ايترو چئي جڏهن اهي مهاڻا
پنهنجي پنهنجي گهر وڃڻ لڳا، تڏهن وسديو انهنجي سامهون هٿ
جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي مهاڻا! اهڙي ڪا ٻيڙي ٻڌايو جو هن
جنم مرڻ جي ڦيري کان چٽي پوساگر بار لنگهي وڃي. اهو ٻڌي
سڀيئي رشي نارڊ ڏانهن نهارڻ لڳا. نارڊ تڏهن کلي چوڻ لڳو ته
”هاڻو وڪنٽ نات جي مايا اهڙي ته زبردست آهي، جنهن ساري
سنسار کي موهي پنهنجي وس ڪري ڇڏيو آهي. جڏهن گنگا جي
ڪناري تي رهندڙ گنگا جو مهاڻو نه چاڻي ڪوڊ تي سنان ڪندا، تڏهن
وسديو به سنساري مايا ۾ ويڙهائجي، شيام سندر تريون ٻيٽي جاڳت
ڪرڻا کي پنهنجو هٿ چاڻي، مڪت ٿيڻ جي واٽ اسان کان ٻيڙي.
هي وسديو! اڃان هيٺر سامهون ڏئي ته اسان سڀني رشين ٽولو ڪي
نات جي شتوتي ڪئي، تڏهن به تو هنکي نه سڃاتو، ٻراڻر تنهنجو
ڪوبه ذوق ڪونهي، جو جو ٻه ميسور جي ديا ڪانسواءِ ٻه نائون به
کيس سڃاڻي ٿا سڳهن ته سنساري جي ڪهڙي ليکي به آهي جو
ان جي پيد کي چاڻي سگهي. هاڻي ڪهڙي ڳالهه تو ٻڌايان ته
ڪروڙيترو به سڃي دل سان بيگه ڪري انجو ڦل شريڪرشن کي آڻڻ

۱۲۱ شریڪرڻ وقت ڪيترن رهن منهن جو درشن ڪرڻ لاءِ اچڻ

اورمين سانگي اڏي آسرواد ڪريو، جو اسين سڌاءِ دوار ڪالٽ جي سوا بر رهنون. ڪنهن ۽ دروهندن جي ڏهن شام سندر جي واد جو ساڃار ٻڌو، تڏهن ڏاڍون خوش ٿيون ۽ آسرواد ڏيئي رڪهڻي ۽ ٻين جي ڀاڱي جي وڌائي ڪرڻ لڳيون. انهي ستر ڀاءُ، دروهندن کي ڇوڙ لڳي تر ”سان ٻڌو آهي تر تهنجو واد ٻنهن پنهن سان ٿيو آهي، ڀلا! اهو ڪهڙي ريت؟ ڪرڻا ڪري سانگي سورو احوال ٻڌايو.“ دروهندن وراڻي ڏسن تر ”مي ٻارن وارا منهنجي پتا سوير وراڻي اهو ڇوڙ ڪيو تر ڇوڪو منهنجي کي نشان ڪندو، تنهنڪي مان منهنجي ڌيءُ ڏيندس. ڏهن وڏا راجائون اهو نشان ڪري تر سڀمان، تڏهن ارحن اهو نشان جتي منهنجي پتا جو ٻوڙ پورو ڪيو ۽ مون وراڻي منهنجي گهڻي ٻر وڃي وڃي. اهو ڏسي اتي ويٺل ٻه تر سب خوش ٿيا، ٻه دريوڏن ۽ ٻن اڏرهن کان اها سڀي تر وڃي ۽ انهن شرمندو ٿي منهنجي ڀائرن سان لڙائي ڪئي ۽ مارائي ڀڳا. ڏهن ارحن وٺي منهنجي ماڻا وٺ آيو ۽ اهي ڄاڻيس تر مون ڪڙي وڪڙي آندڙ آهي، تڏهن مانا ڪنهن سواءِ منهنجي ڏسڻ جي هئي ويئي تر ”هڻو! منهنجي وراڻي ڪاڻو.“ ايترو ٻڌي رڪهڻي ۽ ٻين دروهندن جي وڌائي ڪرڻ لڳيون. ڪڙي ڏينهن شريڪرڻ سڀا ٻر ويو هو، جتي سائس راجا پڌر، ٻيا ٻانڌو، ٻاڏو ۽ ٻيا ڪيترا راجائون ويٺا هئا تر اُنوقت ناردين، ويڏو، واس، وشوامتر، ڇوڻ رشي، شتاند، يارو، ڇو، گو، تر، وسٽ، اڏري، مار ڪندهر، اگستر، ٻاراڻ، ٻر، ٻارام ۽ ٻيا ڪيترا رشي وڪڻت نات جي درشن ڪرڻ لاءِ آيا. انهنڪي ڏسي شام سندر سيني راجائن سمب اتي پهتي ڏاڍي آڌر ڀاءُ سان انهن سيني مهاڻائن کي جوڳي آسڻ تي وٺاريو ۽ سندس ڇوڙ ڏيئي ڇوڙ ڏيئي ورتو. پوءِ وڌيڪ سان ٻوڙا ڪري هٿ جوڙي شتوتي ڪري ڇوڙ لڳو تر ”اڄ منهنجا وڏا ڀاڱا ٻاڱا آهن جو ٻهڙا دراب درشن ٻاڻهي اهي ٿيا آهن، اڄ منهنجي منهنجو جنم ٿيو. هري ڀاڻي جي درشن جي پوءِ اڀار آهي، جي جنم جنم ڄاڻا ڪتي من جيئو جو نشارو ڪن

شريڪرشن جو گوپين سان گڏ جن ۽ ساڻن ڳالهيون ڪرڻ ۴۱۱

راجا ٻريڪشت! مطلب ته ان وقت مون هيار جي مڪاروند ڏسڻ سان
برجواسين کي جيڪو آئند ٿيو سو آ؟ ورنه ڪري نٿو سگهان.

انهي کانپوءِ مرلي منوهر سڀني گوپين کي ايڪانت ۾ وهاري
هنن سان گذريل وقت جون ڳالهيون ڪرڻ لڳو ۽ چوڻ لڳن ته ”هي
پراڻ پياريون! جو سکر ۽ آئند مون اوهانسان اوهانجي وقت ڏنو
سو آئند هٿ سڀ طرح جي سامان موجود هئڻ تي به اڃان ڪونه
مالي سگهيو اٿم. جيڪو به بزم ۽ سڄي سکر سان مونکي ياد ڪريڻو،
ته آ؟ به سدا ان وقت آهيان ۽ هڪ ڪن به ڪانئس جدا نٿو رهان. هٿ
جو مان آيو آهيان سو گرهڻ سڌان جو ته رڳو نالو آهي، حقيقت
ڪري اوهانسان ملڻ واسطي ئي آيو آهيان.“ ايترو ٻڌي گوپيون
هٿ جوڙي چوڻ لڳيون ته ”هي سوامي! اوهڙو جو گيان اسانکي
ان مهل ڏاڍو ڪوڙو ٿي لڳو، پر هينئر اسين ان گيان کي سمجهيون
ٿيون. اوهانجو هٿ اڃان ۽ درشن ڏيڻ اهو به اسانجي اڳوڻي جنم
جو ڪو پيڙهو ٿو ڏسجي. هاڻي ته ڏيا ڪري اهڙو ورڌان ڏيو جو
رات ڏينهن اوهانجي چرطن جو ڏيان رهيتون.“ شيام سندر
انهنجي اڃا موجب ڪين ور ڏيئي هليو ويو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻريڪشت! هڪڙي ڏينهن
راجا ڀٽ سندر پنهنجن ڀائرن، ڪورون ۽ ٻين ڪيترن راجائن سميت
سڀا ۾ ويهي شري دوارڪانات جي هن طرح شتوتي ڪئي ته ”اوهانجو
نالو ٻرم هئس آهي، اوهان چار ويد پرگهت ڪيا آهن، گڏن ۽ پرامهڻن
جي رکيا لاءِ اوتار ورتو آئو ۽ سڀ ڪم پورو ڪرڻ وارا آهيو،
انلاءِ اوهانکي وار وار نمسڪار هجي.“ هڪ پاسي راجائون پاڻ
انريت شتوتي ڪري رهيا هئا ته ٻئي پاسي ڪنٽي ۽ دروٻدي، رڪمڻي
۽ ٻين بت راطين کان سڌن شريڪرشن سان ڪٿن وهائو ٿيون تنهن
بابت پڇڻ لڳيون. اهو ٻڌي هرڪنهن راطي جدا جدا طرح پنهنجو
حال ورنه ڪيو ۽ سڀ کان پڇاڙي جو سورهن هزار هڪسؤ ڪنيائون
يو ماسر جي زبردستي کڻي وڃڻ ۽ شريڪرشن انکي باري ساڻن ڪٿن وهائو
ڪيو اهو سرستو احوال ٻڌايو. پوءِ سڀئي چوڻ لڳيون ته ”هي ماڻائون!

نشد بشودا ؟ پس گواهی جو شریک رشتن سان گز. چن

۱۰. نقد بشود ؟ بهن گواش جو -
 مري اڃا هاوان آهي ؟ ڪرم جي گئي چاٽي ٿي وڃي جنهن وقت
 دريوڏن توکي ڏک ٿي ڏٺا، ان وقت ڪنس هونڪي ڦهند ڪو دو ؟
 منهنجن پٺن جي مارڻ لاءِ جيڪي هن ڏجهو پزون ڪون سي سڀ تو
 ٻڌيون هونديون. اڃا هن کان جڙاسن مڻ تر جڙاسند اهي سڀا بوس،
 جنهنجي ڏک کان وڃي سمنڊ جي وچر رهيا - ٻين. سڀا اڏوئي سبب
 ڪا به نه هوندي.

۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

ٿيو، فقط آئوڻ پنهنجي ٻوٽي ۽ ڪرتور ما کي دوار ڪا ٻري هر جڏها.

جڏهن شيام سندر يا دون سميت ڪروڪيتر ٻه اچي پهتو، تڏهن سڀيئي ننڍا وڏا سوارين تان لهي بيدل هلڻ لڳا، جو جو شاسترن ۾ جيل آهي ته تيرت يا توڙا هميشه بيدل ڪرڻ گهرجي. هر جيڪڏهن سڄو رستو ٿي نه سگهي، تڏهن به جتان تيرت سٿان ڏسڻ ۾ اچي اُتان ضرور بيدل هلڻ گهرجي. تيرت سٿان ٿي پهچي دوار ڪا نات سڀني سان گڏجي پهريائين ٻوٽو سمند ۾، جتان ويد نڪتو هو، سٿان ڪيو. پوءِ گئو، هاڻي، گهوڙا ۽ وسٽر وغيره تيرتوڙا سي ٻه ٻه مٿن کي دان ڪيا. ان کان پوءِ جتي جتي مهاڀرڻ ۽ رشي رهيا هئا، اُتي وڃي انهنجو درشن ڪيو. دریودن ۽ ٻيا ڪيترا راجا ٿون به جي اُتي گهرڻ سٿان ڪرڻ واسطي آيا هئا، سي شريڪرڻ جي اچڻ جو ٻڌي وٽس هلڻ لاءِ آيا. راجا پيشمڪ ۽ ننگن جت وغيره جيڪي شريڪرڻ جا سهرا ۽ سالا سٿان ڪرڻ آيا هئا، سي به شريڪرڻ جو ٻڌي وٽس ڪيتريون پيٽون کڻي آيا ۽ ڏاڍي ڀر ۾ سان ساڻس مليا.

ڪنهن شريڪرڻ کي چوڻ لڳي ته ”جيتوڻيڪ منهنجن پٽن تي تنهنجي سدا ڏيارهي آهي، پر سندن سؤٽن دریودن ۽ ٻين جي هٿان گهڻا ڏک ڏنا آهن. افسوس! جو تو سندن ڪا به سنڀال نه لڌي، جنهن ڪري مونکي ڏاڍو ڏک آهي.“ اهو ٻڌي شريڪرڻ چوڻ لڳو ته ”هي ٻئي! انهن منهنجو ڪو به ڏوهه ڪونهي. ڏک سڄي منهنجي قسمت سان مليو. هي سڀ جيو ٻه ميسور جي آڏين رهي، منهنجن ڪرمن جو ڦل ٻوڳين ٿا.“ ڪنهن پوءِ وسديو کي چوڻ لڳي ته ”يا ڀاءُ جڏهن کان تو منهنجو رهائو ڪيو، تڏهن کان وٺي منهنجي ڪا به سنڀال ڪانه لڌي. دریودن جي هٿان مون جيڪي به ڏک سٿا آهن سي رڳو هڪڙو ٻه ميسور جا ٿيڻو. شيام ٻاهر جيتوڻيڪ ڏکين جي ڏک جڏاڻ لاءِ اوتار ورتو آهي، ته به منهنجي لاءِ هنن ڪجهه ڪونه ڪيو ۽ مون تي ڪا به ڏا ڪانه آئي اٿن. ها آڏا! انهن ڪنهنجو به ڏوهه ڪونهي. کون ڏينهن اچڻ ڪري خود پڳڙن به ڏيا ٿو ڪري سگهي، ته پوءِ ٻيا ڇا ڪري سگهندا؟“ وسديو وري چوڻ لڳو ته ”هي ٻئي!

۸۸. سڌا ۽ سڌيلا جي سڃي ڳڻي سڀ کين وٽڪنٽ واس ٿين

تر سڀ سکر ۽ ڌن شريڪرش جي ڪرڻ سان پڙهيو آهي، جنهنڪري
ايمان بهدا تر ٿئي. آءٌ به ان وٽڪنٽ نات کي امانتي ٿو بهار ٿي
ڪرڻان تر بل حشر جهڻا ٿو به سڌين داس ٿي سندس سوا ۽ ٻول به
لڳو زمان. آءٌ جو وقت مري کي ٿو سهرجي، آءٌ سڀ اڃا به
وڃي ٿو ڪنهن به لکي به ٿو اچي. ٻئي جا ايترا وڃن ٻڌي سڌيلا
سڃي وڃي تر ٿي ان ٿي اچي بهان گورڻ جي منجهي اڃا بهري
ڪئي آهي. ٻيو ٻئي کي جوڻ لڳي تر ”هي سواهي! اوڻن تر سڃي
مري جو ٻڌن ڪندا رهو.“ ايترو ٿي کس ڪڏا وستر پورا ٿين ۽
سڌيلا وستر ٻڌن به لڳا ٿا ٿين، انهن سندس سکر ۽ مري ٻڌن
ٻئي هٿ آس ۽ ٻيو ٻڌن ٻڌي وٽڪنٽ به وڃي، واس ڪرڻ لڳا.
ايتري ڪڏا ٿي مري شڪر جوڻ لڳو تر ”هي راجا بهريڪنٽ!
ڌن، رڳو ٿي مڻس جانورن جي ڏيڻ سان سڌا ايتري اتر گهي
کي بهيو، به جهڪي بهم سان جهڻن به ڪڏن جا پوڄن ٻڌان کي
ٻوڳ لڳا ٿين ٿا، لکي حشر آهي تر ڪڏو اتر سکر ملندو. عالمي توکي
شريڪرش جي ڪرو ڪڏو به وڃن ٻڌان ٿو جو ٿو ٻڌ.

ڪڙي ڏهنون سورج گرهن لڳڻ ڪري شام سندس ۽ ٻارام راجا
اگرسي کي جوڻ لڳا تر ”هي ٻاراج! ڪرو ڪڏو به سورج گرهن جي
سڌان ڪرڻ جو وڏو به لکي لکي آهي، اتي جهڪو ڌن ڪڏي ٿو
سو هزار دها وڌيڪ ٿي ملي.“ آءٌ ٻڌي ٻڌو ٻڌي لڳا تر ”ٻڌا!
آءٌ به اتر اتي جو ڪڏي ٿو؟“ سريڪرش وراڻي ڏهن تر ”ٻڌا!
آءٌ اسٿان تمام ٻڌو ۽ بهيو آهي. بهو ٻڌا ٻڌو ٻڌو سڄي ڪڏو
هو، به بهو ٻڌن به ٻڌو آهي ڪڏو کي ماري حشر جي ٻڌي
وڃي ۽ ان حشر سان پتون جو ٻڌي ڪرڻ لڳو. ٿي ٻڌو به ٻڌو
آهي اچي تمام ٻڌي ٻڌا ۽ ٻڌو به ٻڌو ڪو. به! ان به
ٻڌو ٻڌو ڪڏو ڪڏو ۽ سورج گرهن جي سڌان ڪرڻ جو وڏو ٿو
ٻڌو.“ ڪرو ڪڏو به ايتري به ٻڌي اگرسي ۽ ٻڌو ٻڌو ٻڌو
ٻڌو ٻڌا ۽ سريڪرش به ٻڌي ٻڌا ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو
کي سان وڃي ٻڌي ٻڌا ۽ ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو

سشيلا جو داسين سان اچي سداما کي ماحل اندر وٺي وڃڻ ۴۷

گذ ڇي آرتي ڪرڻ واسطي دروازي تي آئي ۽ سداما جي چرطن تي ڪري مٿ جوڙي چيو ته ”هي ٻارڻاٺ! ٻاهر دروازي تي جو بيٺا آهيو؟ اوھين ڪنھن به قسم جو ويچار نه ڪريو، ڀڳوان شريڪرشن جي ڪرپا سان وشوڪرما اوھان جي پرڻت اچي هيءَ سندر ماحل تيار ڪري ڏيئي هليو ويو آهي.“

سشيلا جنهنجو روپ عمدن ڳوٺن ۽ وسترن ٻورن ڪري مٽجي ويو هو، جنهنڪري سداما پھرياءِ ته اُنکي سڃاڻي ڪونه ٿو، پر پوءِ ڳڻپ وقت بعد کيس سڃاڻي ڀڳوان جي شغوتي ڪرڻ لڳو. پوءِ سشيلا سان گڏجي اندر ڇا اچي ڏسي ته دروازن تي ٻڙدا موٽين جي جهالرين سان لڳا پيا آهن ۽ رتنن جڙيل ڪرسيون ۽ بئنگ پيل آهن. سڄي گور ۾ اگريٽين ۽ جندن جلڻ جي خوشبوءِ اچي رهي آهي ۽ اهڙا اهڙا هيرا جواهر لٽڪي رهيا آهن، جنهنجي جهڪ ڪري ٻئي ٻارڻ جي گورج ئي ڪانهي. هڙو راجسي سامان ۽ ٺاٺ ڏسي سداما حيرت ۾ پئجي، جڏهن پوءِ تڏهن ويو اُداس ٿيندو. سشيلا پتي جي اها حالت ڏسي عجيب ۾ پئجي پڇڻ لڳي ته ”ٻراڻاٺ! آدمي ڏن دولت ملڻ تي پاڻ ڀرسن ٿيندا آهن، پر اوھانکي ڏسانتي ته هڙي اندر ڀريءَ جي سڪ ملڻ تي به اُداس ٿيا پيا آهيو، انلاءِ ڪرپا ڪري اُنڄو پيد پڌا پوم.“ سداما وراڻي ڏٺيس ته ”هي پياري! هيءَ مايا تمام زبردست آهي، جا ساري جڳت کي موهي وٺي ٿي. جڏهن غريبيءَ ۾ هونڪان هري پيڇن ٿي سگهندو هو، تڏهن هن دولت ۽ سڪ ٻائڻ ڪري ڪونه ٿي سگهندو، اهو سمجهي هن اُداس ٿيڻ لڳو اثر. ڏس! شريڪرشن بنان گھوڙي مونکي هي بيشمار ڏن ڏنو ۽ اهو به ٿورو سمجهي مک مان ڳالهه ٻاهر نه ڪڍيائ. سڄي پيڇين ته مون کي هن ڳالهه جي ذري به خبر ڪانهي. آ؟ ته هيلاءِ پنهنجي ٻراڻي جهڙو ٻڙي جو پڇتايو ڪري رهيو هوس، سڄي آهي ته گھوڙا ۽ ٻرڊ ٻار پتي تي ڪرپا ڪرڻ جو حال زبان سان چئي نه پڌا ٿيندا آهن. آ؟ ڏاڍو پڇتايان ٿو جو مون ڇيترئي عزتاءِ هن تريون پتي جو درشن نه ڪري اچائي عمر وڃائي. پياري! تون هن مايا کي پنهنجو نه سمجهي، اُنهي پور اهو خيال ڪندي رهي

ڪجهه نه نه ڳوٺ ۾ جيڪڏهن ڳوٺان ها تر هو ڏيک ۾ ها ، پر
جيڪر لاهي سمجهي ها . حيرا براهمڻي کي ڪٿي سمجهائيندس .
جڏهن ان وقت ويچار ڪندو سدا ما پنهنجي ڳوٺ وٽ پهتو تڏهن
پنهنجي جهوٺي نه ڏسي انهي بدلي جا ٿو ڏسي ته جهوٺي واري هنڌ
تي مڪڙو عالشان سونو مڃل جواهرن سان جڙيل نئون ٺهيو هو آهي ،
انهي جو ڌاري سندر باغ جنهن ۾ قسمن قسمن گل لڳل آهن ،
ڏاڍي سويلا ڏيکي رهيو آهي . وطن تي طوطا ، ڪوٺيون ، مور ۽ ٻيا
سندر ٻئي مندو مندو لڳن ٿا . گلن تي پرنسرس
واسطي ڇتران تي رهيا آهن . مڃل جي دروازن تي جو ڪنڊار ۽
سياهي بند آهن ۽ ڪيترا داس داسون پنهنجي پنهنجي ڪم ۾
لڳا هئا آهن . سدا ما اهو اچڻ ڏسي عجب ۾ پئي جوڻ لڳو ته ”هي
پر مشورا ستري ٿوري وقت اندر پهتو مندو عالشان ڪنهن
نامو هوندو ؟ آ؟ ڀانئجي ته هن پاسي ڪو نه ڪري آيو آهيان ؟
هن وقت جاگي رهيو آهيان يا سونو ٿو ڏهان ؟ اڙي! هو پنهنجي برائي
جهوٺي ڪيڏانهن ويهي ۽ پنهنجي بتورت استري ڪٿي هوندي ؟
افسوس! لوڻ سيني ۾ آهي جو هول آهي . لاهي ۾ ڇا سي ڳوٺ کان ٻاهر
لڪس ، پنهنجو ڦل اهو مله جو ڳهر ۽ استري پئي واهي . هي
نارايڻ! مان عالمي جا ڪرمان ۽ ڪڏهن وڃان ؟“

جنهن وقت سدا ما ان سوچ ويچار ۾ آهي ملو هو ، تنهن وقت سدا
پنهنجي پٽي کي ڏسي لاءِ ڌرتي مان جهلي نڪريو ۽ چڻ ئي سدا ما تي
اگر هس ، ٿڌن داسين کي حڪم ڏنائين ته وڃي پنهنجي سوامي
کي اندر وٺي اچو . داسين اهو حڪم ٻڌي سدا ما وٽ وڃي ڏندوت
ڪري کيس اندر هلڻ لاءِ چيو ۽ کيس چندڻ ٽوٽي عاف ڪرڻ لڳيون .
سدا ما انهنجو ايترو آدرستڪار ڏسي ڇي ڀڄي ته ”مايون! مون
عرب براهمڻ کي من راجائي مڃل ۾ حوتيون وٺي ڇڏي“ داسيون
تڏهن جوڻ لڳيس ته ”هه راي! هيءُ جاءِ اوهانجي ئي آهي ، اوهان
پران ڪڏهن شڪ ٿيو جي اندر مله هاو.“ جڏهن سدا ما انهن تي
اعتدار نه ڪري دٻ کان ڊڄڻ لڳو ، تڏهن سدا ما داسين سان

ڪاٺڻ ڪري رکڻي ناراض ٿيندي، تڏهن اها لب نه کائي رکڻي کي چوڻ لڳو ته ”هي، پراڻ پياري! هي پراڻ منهنجو وڏو مائٽ آهي. سنساري سکر دکر سان چاڻو ۽ آڻي پهر منهنجو سمرڻ ڪريو.“ جڏهن پور رات گذري تڏهن دواڪا نات سداما کي ماحل ۾ وٺي وڃي پنهنجي ٻلنگه جي نزديڪ پئي ٻلنگه تي سهاريو ۽ سندس پير منڻ لڳو. پوءِ تر آءِ رات تاءِ سداما سان ننڊ پڻ جون ڳالهيون ڪندو رهيو. جڏهن سداما کي ننڊ آئي، تڏهن انٿريا ۾ آندل ويچار ڪرڻ لڳو ته ”هن پراڻ کي پئسن جي ڳوڙج نه آهيئي ڪانه. افسوس آهي جو سندس استري سنساري سکر ملڻ واسطي هنکي زبردستي مونوت موڪليو آهي. انلاءِ هنکي اهڙو مالا مال ڪري ڇڏي جو دوتائون به مٿس ريس ڪن. اهو ويچار ڪري ڳوڙان وشوڪرما کي ياد ڪيو جو هڪدم اچي سامهون بيٺو. پوءِ هنکي سداما پري ۾ هڪڙو اهڙو ماحل ٺاهي اچڻ جي آڳيا ڪئي، جنهن جهڙو ٻيو ٽنهي لوڪن ۾ نه هجي ۽ اٺ سڌيون نو ننڊيون اتي واسو ڪن، جنهنڪري سداما کي بهي ڪا به ڳوڙج ڪانه رهي.

رات رهي صبح جو سداما شريڪرشن کان موڪلائڻ لڳو ۽ شيام سندس واسطو گڏ جي کيس اماڻڻ لاءِ آيو. موڪلائڻ وقت اکين ۾ پاڻي آڻي چوڻ لڳو ته ”هي مٿرا! تو پنهنجي ديا ڪئي جو هٿ اچي درشن ڏٺو، هاڻي ايترو ڪجهه جو دليون نه وسارج.“ سداما شريڪرشن کان موڪلائي گهڙ ڏانهن موٽڻ لڳو. وات تي شيام سندس جو منو هروپ ياد ڪري اکين ۾ پاڻي آڻي چوڻ لڳو ته ”شريڪرشن جيڪا ديا درشتي هون تي ڪئي، تنهنجو عيوض ته مان انيڪ جنهن تاءِ به سندس سڀا ڪرڻ سان کيس ڏيئي نٿو سگهان، پر مايا ته ملير ڪانه، جنهنڪري منهنجي ڪٽلائي ڇڏي وڃي. جهڙو هٿن خالي آيو هوس تهڙو ئي تو موٽي هٿن ۽ استري ڇا چوندير؟“ وري خيال آيس ته ”اما غريبي جڳي آهي، جنهن ڳوڙان جو پئجن ته آندو سان ٿيندو. سچو! مايا وارا سدائ جنم ۾ رهن ٿا. اڙي! ڳوڙان جو ساڪيات درشن ماير انکان وڌيڪ ڪهڙو ڏن گهرجي؟ جڳو ڪير جو دواڪا نات کان

۴۰۴ شريڪرشن جو سڌا ما جي ڪجهه مان آندل جانور ڪڍڻ

تي سڌا ڏها ٿيندي آهي ۽ اهڙڪارين جو ايمان ٿوڙ بندڙ آهيو.
اوڻاڻو هي سندر ۽ مرڪندڙ ڇڙو اهڙو تر سونهن ٿو، جنهنجي سويڊا
ورن ڪرڻ جي مون منجهه طاقت ڪانهي. منهنجي ٿر اڳوڻي جنر
جا پاڳر ڪليا آهن، جنهنڪري اوڻاڻو درشن ٻاڻو اٿم. مان ڪجهه
به اڃا به رکي ائين گهرائون ٿر اٿئي پوريل اوڻاڻجي ڏهان ۽ سهرڻ
پر لين رهي، سنداري وڻوار سڀني وانگر سمجهان.

شري شڪد بوجي جوڻ لڳو تر ”هي راجا ٻريڪش! جڏهن اڙيٺ سڌا
گهڻي شتوني ڪئي، تڏهن دوار ڪائنات کڻي چيو تر ”هي مٿرا مان
تڏهنجي اهرت روئي ڳالهه ڪان ڏاڍو پرس ٿو آهيان، هاڻي
ٻڌائس تر ڀاڻي منهنجي لاءِ ڪا سوکڙي ڏني اٿئي يا نه؟“ اهو
ٻڌي سڌا شرمندو ٿي لڳو ۽ ويچار ڪرڻ لڳو تر مٿ ڪن جانورن
جي، جا تمام سڙيل آهن، آ؟ هن ترينون پئي ڪي ڪن ڏهان؟ چئن ئي
انهن کان هو جانورن جي در بدل هر لڪائڻ لڳو، تنهن ئي سڙيل ڏوٽي
سب جانور بهت ٿي ڪرڻ لڳا. بندنندن تڏهن هڪ ڏهڻي اها مڙ

سندس بدل مان ڪڍي ورتي ۽ ڏاڍن ٻه ٻه مان اٺون سڙيل جانورن
جي هڪ لب کائي جوڻ لڳو تر ”هي سڌا! ٻه ٻه سان ڏنل هڪڙي
گل ۽ نلجي جي ڏل جاڙهڻ ڪري چمتو مان خوش ٿيان ٿو، اوترو
ٻه ڪاڻو ڪاڻو لکن مٿن مڙين ڪري آ؟ راضي ٿو رهان. دريوڏن
مون لاءِ ڏاڍا مال مڙيون ٻڌا هئا، ٻه ٻه ٻه مان مونکي نه وٺيا. وڏر
وٺ ٻه ٻه جي ڏنل ڀاڄي به ڏاڍي ڇاڻ سان ڪاڌم. اٺاڻا جيڪي به
آندو اٿئي، اهو ٿورو سمجهه ۽ جو تر ٻه ٻه جو ٿورو به گهڻو آهي.“

جانورن کائڻ وقت شريڪرشن جوڻ لڳو تر ”واڏاڏا! ڇڙو سڌا
اڄ مونکي هنن جانورن مان آيو آهي، اهڙو سڌا مڙا ٻڌو ۽
ڏيو ڪي جي پوڄن ڪرائڻ مان به ر آيو.“ ايترو چئي چئن ئي ڀاڄيا
تر هڪڙي ٻي مٿ پري کان، تنهن رڪهڻي سندس هٿ چوڻي
جوڻ لڳي تر ”هه راجا! اسن به هڪڙي ڏينهي ٿيون ڪريون تر اسن
جو اوڻاڻجي جڙيل هر راب ڏينهن ٻيون آهيون، تنکي به اهڙي سڌاڻي
طعام مان آندو وائيندا يا نه؟“ جڏهن شريڪرشن ڏٺو تر ٻي لب

سدا ما جو سندسو مٿن ۽ شريڪرشن کي هٿ جوڙي شعو تي ڪرڻ ۲۰۳

سمجھي اها رات جهنگل ۾ رهي پياسون، تڏهن گرو سندس استوڙي تي ڪاڙجي پاڻ ٻنهي کي جهنگل ۾ ڳولڻ آيو هو ۽ ڏاڍو وياڪل ٿي منهنجو تولي تنهنجو نالو ٻڪاري سڏ ڪرڻ لڳو ته جتي به هجي اُتان آواز ڏيو ته مون کي ڏيرچ اچي، نه ته اوهانجي سوچ وياچار ۾ منهنجو پراڻ ٿو نڪري. اهڙي طرح روئندو سڏ ڪندو گرو پاڻوت اچي پهتو هو ۽ مون کي تڏ کان ڏڪندو ڏسي ڊوڙي اچي کنيو هو ۽ منهنجو منهن مٿو جهي چيو هوا ته تو منهنجي سڀوا سان مون کي ٻرسن ڪيو آهي، تنهنڪري مان توکي آشيرواد ٿو ڏيان ته سڀ وديا جا پاڙهي اٿمان سا ياد رهند ۽ ڪڏهن به ڪين وسرندي. هي سدا ما جڏهن کان وديا پڙهي تون ۽ آءُ ڪٿي کان جدا ٿيا آهيون، تڏهن کان وري اڄ ئي تنهنجو مان ٿيو آهي، جنهنڪري مون کي اهڙي خوشي ٿي آهي جو سمجها نٿو ته سا ڪيات گروءَ جو درشن ٿيو اٿم.

ايترو ٻڌي سدا ما جو سندسو مٿيو. پوءِ هٿ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي دين ديال! اوهين تر اوڪي نات ٿي مون کي ايتريقدر جو شرمندو ڪري رهيا آهيو؟ جڏهن ويد اوهانجا سواس آهن ۽ تنهي لوڪن جا جيو اوهانجي ٻوڄا ڪندا، تڏهن توهان فقط سنساري جيون کي وات ڏيکارڻ واسطي ئي وديا پڙهي هئي. توهانجي آدانت ۽ پيد کي ڪو به نٿو ڄاڻي. اوهين ساري جڳت جا پاڻا پتا آهيو ۽ سارو وهنوار منهنجي اڇا سان پيا ڪريو. جيڪي ٻيهر سان اوهان جو نالو جيبي اوهانجي ڪٿا ۽ ڪيرتن ڪندا، تن کي هن لوڪ ۾ ته جس مليڻو پر انت سمي مڪتي پرايت ٿئي ٿي. اوهين اکر چنپ ۾ ساري بهمبند کي ناس ڪري پيدا ڪري سگهو ٿا ۽ ساري سنسار جي پالنا ڪريو ٿا، جنهنڪري اوهان کي وشو ۽ ڪولنجي ٿو. اوهين منهنجي اڇا سان منشي شريو ڌاري سنساري جيون کي وات ڏيکارڻ واسطي، جيڪي منشي کي ڪرڻ گوري، ڪم ڪري رهيا آهيو. هي دينات! جنهن جتري ڇه روپ سان اوهين پيتا مبر پوري، بهجنتي مالا پائي، شڪه چڪر گندا ٻدم هتھر ڪٽي، گرو تي سواري ڪندا آهيو، اهڙي روپ کي منهنجي وار وار نسڪار آهي. اوهانجي شريين

گاليون ڄاڻيندو هو ۽ ڏڌ مڪڻ حورائي کائيندو هو، پر منهنجو سندس
 مٿر کي ڏسي باقي خاطري نٿي ٿي ته اهي سڀ ڳالهون سمجهيون آهن.
 سڏاما شام سمنڊ جي ايتريقدر ڪرڻ ڏسي ڇوڻ لڳو ته ”هاڻ
 شريڪرشڻ سڏائي نٿو ۽ ڀلاجي ٻيو ڪو سمجهي منهنجي هيتريقدر
 ٻيو ۽ خاطري ڪري رهيو آهي.“ شريڪرشڻ انهي ۾ حال
 ڄاڻي سڏاما جي سنهي مٿان لاه ڇوڻ لڳو ته ”هي مٿرا توکي داد
 ڏيندو ته آءُ ۽ تون سڏا ڏين ڏيندو ڏيندو ۽ آئون ڏيندو
 پر تنهنجو رواد ٻڻ ٿيو هو. ڪٿن ڀائي ته خوش ٻڻس آهي نه؟ ههڙا
 اٻڌي وات تي ڪا تڪليف نه ڪانه رهي؟ هيارا! ڳوٺن ڏيندو
 کان مولڪي تنهنجي ڏسڻ جي سڪي ۽ ڄڻو ڪيئي ڇوڻ ڏيندو
 درن ڏيئي تنهنجن ڇوڻن سان اهي منهنجو گهر ٻيتر ڪيئي، مون
 کي ڄڻي طرح خسر آهي ته تون آئون ڏيندو پر ئي دنيا کان پري
 رهندو مٿس. ٻڌايم ته منهنجو گذران ڪٿن ٿو ٿئي؟ ڏس!
 سورن هزار مڪڻن اسان ٻڌي نه آيا ڪنهنجي وس ڪيس
 آسمان. انهي گمائي نه سڏا پر رهي تنهنجو هن الڳ رڪن ٿا
 جو جو هنڪي حور آهي ته سڏا ڏاڍ ڦاٽي ڪوٺي. هي سڏاما
 ڪڙي نه ٻياري ڏيا سان سڏا ڏيندو ڏيندو ڏيندو سڏا ڏيندو،
 جنهنجي ٽيوس جهڙو سان سڏا ڏيندو ڏيندو ڏيندو
 لاهي نه سڏا، پر نه ڏيندو لکن ٻڌي ڏاڍي مدد ڪئي مٿي
 ۽ منهنجي ٻارن ڏيندو جي ٿڌ ٿڌو ڪندو مٿس. آءُ ٻڌايم
 تون هي ڳالهه نه وري ڪانه وٺي ڏيندو جو ڏيندو مڪڻي ڏيندو
 ڏيندو ٽوڪي ۽ مولڪي ڪانس ڪرڻ لاه ڏيندو پر ڪلهو هو ۽
 ڏيندو ڪالون مٿي تي رکي گهر وٺيا سون ٿي، ڏيندو وات تي
 اٿڙو واڙو اهي لڳو ۽ ٻڌايم مٿي جو ٻڌايم اڳتي وڌي نه
 سڏا ٻڌايم. ڏيندو انهي ڏيندو اهي ٻيئي مٿي جو نيٺ تون
 کي ڪٿي ٻڌايم لکايو. مطلب ته سڏا تڪليف ٿو ٻڌايم ٻي نه منهنجي
 رکڻ ڪرڻ نه ڏيندو. هي مٿرا آءُ تنهنجي ان سڏا ٻڌايم جو
 ڪيترن ڏيندو ڪريان. ڏيندو آءُ ۽ تون انهي گهر ٻڌايم

لڳو ته هي سچو ۽ سچو ائين ٿي رهيو آهي يا ڪو سچو ٿو ڏسان. پوءِ
 ته دوا رکڻا ٿي سڌا ما کي هٿ کان جهلي پنهنجي سڱا سڱ تي آڻي
 وهاريو ۽ پنهنجي دٻي سان سندس ڌوڙ ڇنڊي پيرن مان ڪنڊا
 ڪڍي چرطن ڌوڙ لاءِ رڪمڻي کان چل گهريو ۽ سڌا ما کان سندس
 اهڙي حالت جو سبب پڇڻ لڳو. پيرن ڌوڙ وقت سڌا ما اچي وڃون
 جڏهن جڏهن پنهنجو پير لڪايو ٿي، تڏهن تڏهن وڪڻڻ ٿا ڏيڻ ٿي
 پنهنجي هٿن سان بالڪل چڱي طرح اُنجا چرطن ڌوڙا. رڪمڻي ۽ پيرن
 ٻه راتيون اهو حال ڏسي پاڻ چوڻ لڳيون ته ”چونر سڌا ما جي سيوا
 اسين پنهنجن هٿن سان ڪريون، جنهنڪري پاڻ ٻيئي کي ايتري
 محنت ڪرڻي نه پوي.“ شريڪرشن سندن اها ڳالهه نه سمجهي ۽
 سڌا ما جي بدن تي چندن لڳائي ديوتا وانگر وڌي سان پوڄا ڪرڻ
 لڳو ۽ ڪجهه ڏينهن پوءِ ڪارائي سڌا ما کي ڌرت ڪيو. پوءِ رڪمڻي
 ۽ پيرن راتين کي چوڻ لڳو ته ”هاڻي اوهانجو وارو آهي، جيترو
 وڌيڪ، پنهنجي هٿن سان سندس سيوا ڪريو.“

ان ريت ڳوٺان سڌا ما جي سيوا ڪري پوءِ کانئس ڪڍل منگل
 پڇڻ لڳو. اهو ڏسي رڪمڻي، ستير پاما ۽ ٻيا يادو عجيب هر ٻئي
 چوڻ لڳا ته ”پائي! شاوڪار ۽ اچي اُچري آدمي جو ته هرڪو
 آڌر ستڪار ڪرڻ چاهيندو، پر هن دردري (ڪنگال) براهمڻ اڳوڻي
 جنم ۾ خبر نه آهي ڪهڙو اهڙو وڏو تب ڪيو آهي يا ڪو منجهس
 اهڙو وڏو گن آهي، جنهنڪري تيرن ٻئي پاڻ پنهنجن هٿن سان
 سندس ڀيڻي سيوا ڪري رهيو آهي.“ ستير پاما، جاڳالهائڻ جي
 ڏاڍي چتر هئي، سا پيرن انترين کي چوڻ لڳي ته ”پيرن! اڳي ته
 شيام سندراسان سان ڏاڍيون وڏائي جون ڳالهيون ڪندو هو،
 پر هيئنئر سندس مٿي ڏسي وٺو، آڻي پانين ته هن سچي عمر
 ۾ ڪو نئون ڪپڙو سڀني ۾ به ڏنو هجي، ٻائڻ جي ڳالهه ته اڃان
 پري رهي. خبر نه آهي هن براهمڻ ديوتا کي ڪنگاليتي ايتريقدر
 چواچي ورايو آهي؟ هر ڏاڍو ڪو پاڳوارو ٿو ڏسجي جو وڪڻڻ ٿا ٿي
 کي پنهنجي وس ڪري ڇڏيو اٿس. مون ٻڌو هو ته شري ڪرشن

شريمه پايگوت

W. TA. PRESS JOHANNESBURG

! مڪرڻ جو سڌاءُ جي سوا ڪٿي به ڪونهي ۽ شيرم راڳين جو
عجب ڪونه (ص ۱۴۱)

۴۰۰ - شينلا - ان گهڻي رڊڊل ڪالٻوءَ - سڌا ما جو شريڪرشن وٽ وڃڻ

لوتو ڏوري ڪاڏي تي ڪٽي پڙوان جو سهوڙ ڪري لٽ ڪٽي دوار ڪا
ڏانهن روانو ٿيو. وات تي ويچار ڪندو هئي ويو ته ڏسجي ڄاڻو
ٿئي. منهنجي ڀاڳهه پر مايا ملڻ تر لکيل ڪانهي، من آئند ڪند
شريڪرشن ڇنڊر جو درشن ملسم ته به آ؟ منهنجو جنم ٿيو سمجهندس.
واقعي مي به شڪ اثر جو تراوڪي ذات سورمن هزار مڪوالن ماحلن
پر رهيو، جتي وڏن وڏن راجائن جو پهچڻ به مشڪل آهي، اتي
مون ڇوڙي ڪنگال کي ڪٽڻ اندر وڃڻ ڏيندا ۽ ڪٽڻ منهنجي
خبر هڪي ٻوندي. مينئر شرم کان منهنجي گذر به ٻولي نٿو وهي
سگهان. افسوس! مون به منهنجي ڇوڙي، جنهن به بيڪه پئي آئند
-ان وقت گذاريندو هوس، جڏي ڏني ۽ شيا م سندر وٽ پهچڻ
به ڏاڍو ڪٽڻ ٿو ڏسڻ به اجهيم.

اهڙي طرح سوچ ويچار ڪندو سڌا ما دوار ڪا ٻري وٽ اچي
پهتو، جتي جا ڏسي ته جوگرد - منڊئي - منڊلڳو ويو آهي. وجهر ڏانهن
-هٿيون تيارتون ٺهيل آهن ۽ گذر گذر پر منگلا حصار ۽ موي ڪڙائي
رهي آهي. جڏهن دوار ڪا -اب جي ماحل وٽ پهتو، تڏهن اهي ڏٺ
ٿيس ته مٿان ڪو اندر وڃڻ نه ڏٿس، انڪري مون به مٿان ٺاهاريندو
بقي مليو. جيتوڻيڪ شريڪرشن جو -سڌا ما اهڙو حڪم ڏنو هو ته
ڪنهن به پرامن کي ڪنهن به وقت اندر اچڻ کان روڪ نه ٿئي.
ماحل وٽ پهچڻ شرط درٻارن ڇوڙي اهي شريڪرشن کي ٻڌايو ته
”هه راجا هڪڙو ڪنگال پرامن اهڙي حالت ۾ آهي، جنهن کي نه پيرن
پر جتي آهي ۽ نه بدن تي ڪو ڪمزور ٿي اٿس، تمام ڏهرو ڏسڻ به
اهيو. هو دروازي تي بيٺو آهي، اوهانجي هٿ ڪري رهيو آهي
۽ -سڌا ما -سندس زالو آهي.“ ايترو ٻڌندي ئي شري ڪرشن، جنهن
رستمڻي -ان ڇوڙي راند هئي ڪئي، هڪدم سنگاڻن تان لهي راند
جڏي بهرس اڳواڙو سڌا ما جي گڏجڻ لاءِ ڇوڙيو. جڏهن سڌا ما
شريڪرشن تي اچندو ڏٺو، تڏهن ڇوڙي اچي حارل تي ڪري
هيو ۽ تمام -رڌاڏي بهر -ان کيس اڏاري منهنجي ڇاڻي سان

لوتو ايتري ڪري دوار ڪا -اب جي پاڻي ڏسي، سڌا ما خيال ڪرڻ

سشيلا جو سدا ما کي شريڪرشن وٽ وڃڻ لاءِ زور ڪرڻ ۳۹۹

پڌو آهي ته مهاڻا ۽ ست ٻارن جي درشن ڪرڻ ڪري سڀ دڪ
دور ٿي ويندا آهن ۽ سکر جي پراپتي ٿيندي آهي. وري شريڪرشن
وٽ، جو ٽرلوڪي نات آهي ۽ پراهمڻ تي سندس ڏاڍي ڪريا
آهي، وڃڻ ڪري اوهان کي سکر ئي ملڻو آهي ۽ نه ڪشت. تنهنڪري
هي پراڻ بتي! آ؟ اوهان کي وري نه وينتي ٿي ڪريان ته اوهين
هڪ دفع وڃي ان شيام سندر جو درشن ڪري اچو. سدا ما چوڻ
لڳس ته ”هي پياري! سچ آهي ته آ؟ شريڪرشن سان مقرر ٿي
سکر پائيندس. جيڪڏهن مان وٽس لنگهي ويندس ته مون کي ڪنگال
چاڻي گهڻي دولت پڻ ڏيندو، پر اهڙي ٽرلوڪي نات کان، جو
ڌرم، ارٿ، ڪام ۽ موڪش چئني پڌارتن ڏين وارو آهي، ڏن
دولت گهرڻ واجب نه آهي، جو جو اها دولت هميشه رهڻ واري
نه آهي. آ؟ سمجهان ٿو ته غريبيءَ ۾ جهڙو ڌيان ۽ سمورن ڀڳوان جو ٿئي
ٿو، اهڙو شاوڪار ٿي ۾ ڪڏهن نه ٿيندو. سنساري سکر ۾ لپڻجي
وڃڻ ڪري ٻرلوڪ جو خيال پالجي وڃي، اڳوڻي جنم ۾ ڪو
دان ڪيو هجي ته هن جنم ۾ به ملير، بنان ڏيڻ جي ماڻ مشڪل آهي.
سچ پچ ۾ هن غريبيءَ ۾ پاڻ چڱا ڏينهن پيا گذرن. سشيلا ورندي
ڏيس ته ”هي سوامي! آ؟ سمجهان ٿي ته سنساري سکر سڀني سمان
آهي. آ؟ اوهان کي ڪنهن به لالچ ڪري اڏانهن نٿي موڪليان،
پر رڳو انلاءِ چوان ٿي ته ان پيار برهم پرميشور جي درشن ڪرڻ سان
مڪتي ٿيندي.“ سدا ما تڏهن چوڻ لڳس ته ”ڇڏو! جيڪڏهن
تنهنجي اهڙي مرضي آهي ته وڃان ٿو، پر چيل آهي ته گردو يا مهاڻا
وٽ هٿين خالي وڃڻ نه گهرجي. مون کي هاڻي ايتري توفيق ڪانهي
جو اتي ڪجهه پيٽا طور کڻي وڃان.“

بتي جا ايترا لفظ ٻڌي سشيلا ٻاڙي ۾ دڃي ڪٿان چار منيون
چانورن جون دلي آڻي ۽ هڪڙي پراڻي سڙيل ڌوٽي ۾ ٻڌي سدا ما
کي ڏيئي چيو ته ”هي سوامي! اسان غريبن جي هيءَ ننڍڙي پيٽ
هو تريون بتي ڏاڍي پيار ۽ سکر سان سوڪار ڪندو.“ استريءَ جي
ايتري گهڻي چوڻ تي سدا ما لاجار اها ٻڌو، کڻي ٻڌل ۾ ڪئي ۽

ڌرم ڪرم تي رمي، ابراهمن ۽ ست برهن جي سوا ڪندا هئا. ان
شور ۾ سڏاما نالي مڪڙو ويد شاستر پڙهيل ابراهمن ۾ رهندو هو. اهو
سڏاما شريڪرشن سان گڏ مڪڙي ٿي گهرو وٽ وڌا پڙهيو هو.
اهو ابراهمن اهڙي شرمي ۾ پنهنجو جگر گذاريندو هو جو کيس بت
ڏيکارڻ لاءِ ڪو ڪپڙو ڪونر هوندو هو ۽ نه وري پيمت ٻرڻ لاءِ ٿي
ڪو پورو پوڄن ملندو هوس. ڪڏهن ڪڏهن ترامل ٻکيو رهندو هو.
ايتري هوندي ۾ مناجو هن سڏاه خوش رهندو هو. شيلڪا اناجي
استري کاڌي ۽ مڪڙي ۾ ملڻ تي ۾ ٻيهر سان سندس سوا ڪندي
هئي. اهڙي طرح اهي ٻئي استري ٻن سناري سکر سڀني سان
سمجهي، رات ڏينهن ايترو جي ڏيان ۽ سمورن ۾ رهندا هئا ۽ سوا
گهرن جي جيڪي وٽ هوندو هو تنهن تي راضي رهندا هئا.

مڪڙي ٻيهر اهڙو اتفاق اچي پيو جو سڏاما، سندس استري
۽ جڻن ٻنن کي ساڄا سارا ۾ ڏينهن کاڌي پکان گذري ويا. جڏهن
تڏي ڏينهن بک کان وڌيڪ ٿي هو جو ڪر روڻ لڳا، تڏهن شيلڪا
سندس استري کان ٻالڪن جو دڪ ڏاڍو سونو ويو. هو هڪ جوڙي سڏاما
کي چون لڳي ته ”ٻه راجا! مون ٻڌو آهي ته شريڪرشن لڪشي جو
پتي اوهانجو پٽ ۽ گهراڻي آهي. هن ابراهمن جي رڪشيا ڪرڻ ۽
پڙهڻ جي پڙهڻ لاءِ ٿي اوتار ورتو آهي. جي ائين سمجه آهي ته پوءِ
اوهن جو نه ٿا وٺس وڃو، جنهنڪري اوهانجو دڪ دور ٿي وڃي.“
انهن سان چوان ٿي ته هو اوهانکي گهرائي ابراهمن سمجهي ايترو
ڏن ڏيندو، جو وري ڪا به سناري اچا نه رهندو.“ سڏاما چون
لڳس ته ”مي ٻاري! تنهنجو نالو جبرن آهي ته اڄ ڪيڏانهن ويو
آهي. جڏهن وقت منهنجي حياتي جو سکر سان گذري ويو،
تنهن باقي سڀ به ايترو ڪرڻ سان گذري ويندو. جيڪڏهن منهنجو وقت
لايه ڪري اوهانن وٽان به، پر جي پڌاهي سبب ڏڪر يا ٿاڀو
احير ۽ مڏ گڏ ٻيچي پونر ۽ ترامل وائس چوندا ته سڏاما لاهه ۾
ڦاسي پڙي ۾ بت وڃائي.“ شيلڪا جواب ڏنس ته ”مي پراڻاڻا
مان اوهانکي لاهه ڪري اوهانن ڪونر ٿي موڪليان، پر مون

اچھی زور۔ ان حاجی پر تنبیہ ایس جو آنسو ہراؤ نکری و ہو۔
 او ڈی سبھی رخی ڈاڈا برس تیا؛ ہارام کی آسرواد ڈیہی
 کس گلیں جو وار اھی گلی پر وڈاٹون، میڈانہن دیوڈانن ہ ائس کبو۔
 حذمن رشیہن دتیت جی مارچی وحن کری بیہوف نی ہارام
 کی ہوکل ڈنی، نڈمن ہارام کیتون نی تیرٹن تی وھی سان؛ دان
 کبو۔ براہر مکے۔ مال پرٹوی ہرکرا کری مردوار پر آہی، حتی
 اچی ہڈا تر ہائون و کورون جی رات ڈیہن ڈاڈی ہڈ لگی
 بیہی آہی۔ او حال ہڈی ہارام کروکیتو ڈانہن ملیو؛ حنن وقت
 دیوڈن؛ ہیسین ہاؤ پر وڑھی رہا ہوا اُنوقت می ہر اھی اُنی
 ہتھو۔ ہارام کی ڈی ہڈنر، ہین سندس ہائون؛ راجا دیوڈن
 ڈنوت کئی؛ ہارام اُنہن سینی کی آسرواد ڈیہی جیو تر "ڈکر
 جی گاہر آہی جو شہار سندر جی مٹن نی ہر اوڈان ہائون ہاؤ ہر من
 قمر جی ہڈ کری ہنہنچن ہائون؛ ہین لکن ماٹھن جو قصان کبو
 ؛ مینٹو ہیسین؛ دیوڈن کی ٹرڈو ڈی وہو آہیان۔ مینہجی نظر
 پر تر پھی دکھنڈا شور ویر آہن۔ تداوت تظ می و آہی جو ہیسین جا
 وڑمن وقت ہراؤ تدا تین؛ دیوڈن وری ترار ہڈ گلی جاٹندو
 آہی۔ "ہارام اُنہی کی گھٹوئی سمجھانو، ہر مو پھی مت جوڑی
 کس حوٹ لگا تر "ہارایہ! حنر حوئی داطی مات کری وھن
 امانکان ہر کوہ تیندو۔" حذمن مینٹو سمجھائو تی ہر مونہ سمجھا،
 نڈمن ہارام ادا اہنور اچا سمجھی کئی مات کئی۔

غریکوش جی سمجھائو تی پڈوان جی ادا ادا جاٹي ہارام
 دوارکا مونی آہو؛ اُتان ہنہجی استری؛ ہین کیتون ہادون
 کی وھی نیرٹا طہر کیتو ہر! پھی لہ وہو تر مرم متیا حو ہا، جو
 تہوت سان کرٹ۔ ان حڈی وہو، سورشی کی ڈیکاری اچان۔
 سکادکے رخی ہارام کی ڈی خوش تیا؛ کس آسرواد ڈیہی حوٹ
 لگا تر "ہنک! تہنہجی مرم متیا مینٹو نی وپھی۔" بوہ اُنکان ہوکل نی
 سان دان؛ ہیا کیتو شب کرم کری دوارکا ڈی مونی آہو۔
 اہنری کٹا ہڈی راجا ہرکشت حوٹ لگا تر "می ہارایہ! اوہین

جي وس ٿي پراهمڻ کي ماريم. هاڻي اهڙو ڪو پرائيڇاڻ ٻڌايو،
جنهن ڪري منهنجو شريو شد ٿئي ۽ هن سوت جو ڪو پٽ هجي ته
ٻڌايو ته اُنکي وياس گدي تي وهارجي. ”رئين تڏهن کيس رڳو
تيرت ياترا تي وڃي اتي سنان ڪرڻ سان پاڻ لهندو، اهڙو صلاح
ڏني ۽ پوءِ اُگريو نالي روم ۾ رشتي جي پٽ کي اتي گهراڻي وياس
گدي تي وهاري، هي وردان ڏنو ته ”تو کي بنان پڙهي سڀ وڌيا
ياد ٿي پوي.“ اڃان ايترو ٻلرام جي مک مان نڪتوئي مس ته
اُگريو کي چڱي شاستر ۽ ارڙهن پراڻ ياد اچي ويا، ايتريقدر جو
هو وياس گدي تي ويهي ڪٿا واڇڻ لڳو. ٻلرام جي اها مهيا ڏسي
سپيڻي رشي خوش ٿي چوڻ لڳا ته ”مهارجي! اوهانجي ديا سان
سوت جي مرڻ جو ويچار ته ڇڏي ويو، پر ٻلرام نالي دڻيت باندري
روپ ڌاري اُماڻ، پورٽماسي ۽ پارس جي ڏينهن اچي اسانجي
يڳهه ۽ هوم هون پر گند اڇلائيندو آهي ۽ جنهن ڪري اسين ڏاڍا ڏکي
ٿا گذاريون. اوهين جيڪڏهن ڪري ان باندري جو انت آڻيو
ته جيڪي خوف ٿي يڳهه ڪندا رهن. ٻلرام تڏهن کين ڏيرج
ڏيئي چيو ته ”اوهين ڪنهن به ڳالهه جو فڪر نه ڪريو، آ؟
اوهانکي انهي باندري جي ڏپ کان ضرور ڇڏائيندس.“

رئين جي چوڻ موجب ٻلرام ڪيترا ڏينهن نيم شارٽير ۾ رهي
پيو. پورٽماسي جي ڏينهن جڏهن ڏاڍي اونڌه ٿي ويئي ۽ ڪني
پاڻي جو مينهن وڻ لڳو، تڏهن رشي ٻلرام کي اهي سڀ باندري جي
اڇڻ جا سانباهه ٻڌائڻ لڳا. ٻلرام تڏهن پنهنجا هل ۽ مٿس هٿيار
تيار ڪيا. ايتري ۾ هو دڻيت باندري روپ ڌاري اُماڻ جهڙو
ڪارو جبل جهڙو ڊگهو، ڍڻ ڏندن ۽ خوفناڪ شڪل سان ترشول
هٿ ۾ کڻي گرجندو اتي اچي پهتو، جنهنکي ڏسي ٻلرام پنهنجي
هٿيارن سان مٿس اٿڙ ڪئي. دڻيت، ٻلرام کي ڏسي سمجهي ويو ته
بيشڪ زبردست آهي ۽ پنهنجي مڙيا سان گم ٿي ويو. پوءِ باندري
روپ ٿي مل موٽر جهڙيون ڪنيون شيون وسائڻ لڳو. ٻلرام پنهنجي
هل جي نوڪ سان ان باندري کي کڻي زمين تي پچاڙيو ۽ پوءِ مٿس

گڏ ٿي بگهه ويٺا ڪن تر ٻئي پاسي ويٺو دياس جو حبيلو روم درشن سنڌاڻي ويٺو سنڪاڊڪ ريش کي ڪٿا ٻڌائي. هارام کي ايندو ڏسي سنڪاڊڪ رشي کيس آجيان ڪرڻ لاءِ آئي بيٺا، هر روم درشن پنهنجي وڏي جي ايمان ڪري نرائيو. هارام کي انهي تان مٿان لڳي ۽ چوڻ لڳو ته من شودر کي ڪنهن دياس گدي ڏني آهي؟ مري ڪٿا وڃڻ واسطي اهڙو ڀاڳت ۽ گهاني ٻڌي، جنهن کي لوب يا امڪار تر اصلي نه هجي. هي ريشو! ڏسو ويٺا ته مي وڏي اهڙو ٿي به شاعر موجب ملت ٿيو ڪري. ايمان جي لشي به اڏو ٿي رهيو آهي ۽ لٽو وڌائي جي ڪا به ساهه نه ڪري. پنهنجو جگر خاص اڏمڻ جي مارڻ واسطي ٿيو آهي، انلاءِ پنهنجي روبرو جيڪو بد ملت مليو تنهنجو اهڙو ڪميا ڪري ٿو سگهان. ”اهڙو ڄڻي هارام منتر ٻڌي ڪڙو ڪم روم درشن ڏانهن اهلايو، پنهنجي لڳد رشي اٽڪور وڃي ڪري پيو. اهو ڏسي سنڪاڊڪ رشي هارام کي چوڻ لڳا ته ”هارا! آهي سوت مڙي جا چرپو ٻڌائي، هاڻي توڻي ٻڌڻن کي ڪنڌارت ڪندو هو. مڪڙو اهو پيو منڪي دياس گڏي ٿي ويٺي جو اوهان مارو سو جڳو نه ڪيو. اٽڪي حير آهي ته اوهان پنهنجي اها - ان اوتار ورتو آهي ۽ مي سوت هرامشي ۽ ڪيترو ٿي مان بيدائيل اها ٻڌي آهي - ان ئي دياس گڏي ٿي ويٺو هو، تنهن کي جو اوهان مارو اٽڪري اوهان تي هر دم فتا جو باب لڳو ۽ جلدي اوهان کي اهو پرائيخت ڪوڻ گهرجي. جيڪڏهن اوهان ان ڳالهه جو ويچار نه ڪندا ته آئيندو ۽ پيو ڪو به هر دم فتيا کان نه ڇڏندو، خود ٻڙوان به هرامشن کي تمام اتر ليڪيو آهي. ڏسو جڏهن شام سندر توهانجي ننڍي ڏاڍي کي پرڳو رشي بيگناهه لٽ هڻي هڻي، تڏهن ٻڙوان رشي جو ٻيڙ ڇڏي پنهنجي مٿ سان مٽيو هو ۽ هڻيو هو ته پنهنجي سمجھت مڙي جي ڪري توهانجي ڪوئل جڙڻ کي ته ڪو اهڙو ڪو به پيو. انلاءِ هرامن جي ٻڌي وڌي سمجهڻ گهرجي.“

ريش جو اهو چوڻ هارام کي سمجهه پر آيو ۽ چوڻ لڳو ته ”هارا! اوهان جي سمجھ ٿا ڇڏو. افسوس! مون کان به اهو ڪو ٿي ويٺي جو ڪروڙ

ڪري چوڻ لڳا ته ”هي ديڃاڻاٽ! اوها نجي ليلا اهرم پار آهي. اوها نجي درٻانن جي وڃي سنڪاڊڪ رشين جي سراپ ملڻ ڪري جيڪي ٽي جنم ورتا ۽ انهن جنمن ۾ دشمني پاڻ سان توهان نجي پڄڻ ۽ سمرڻ ڪيو ۽ توهان انهنجي اڏار واسطي تي دفعا سڳڻ اوتار وٺي، پنهنجي هٿن سان کين ماري وري به وئڪنٽ موڪليو. اهڙو ديال ۽ پڄڻ هٿڪاري اوها نڪا نسوا ۽ ٻيو ڪير هوندو؟ اهڙي طرح شتوتيون ڪري شريڪرشن کي ڏندوت ڪندا روانا ٿيا. تڏهن شريڪرشن يادون سميت دوارڪا ٻري ۾ ڏاڍي آند سان جيت جو نغارو وڄائيندو اچي پهتو. پوءِ شالو ۽ ٻين راجائن جي سڀ مالڪيت لٽي اچي اگرسين کي ڏنائون. شيام سندر انهي ڏينهن کان وٺي ڀٽ ڪرڻ ڇڏي ڏني ۽ اها پرڳڻا ڪڍي تر آئينده ڪوبه هٿيار نه ڪٽندس.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پرڳڻو ڇڏڻ ڪن ڏينهن کانپوءِ پانڊون ۽ ڪورون جي وڃڻ مهاپارت جي لڙائي جون تياريون ٿيون، تڏهن شيام سندر راجا اگرسين ۽ ٻارام کي ان بابت ٻڌائي صلاح ڪرڻ لڳو ته مون کي هن ڀٽ ۾ ڇڏ ڪرڻ گهرجي؟“ اها ڳالهه ٻڌي ٻارام ويچار ڪيو ته شيام سندر پانڊون جي اچا پوري ڪرڻ واسطي هيءَ مهه ڀٽ ڪرائڻ پائڻيٿو، تنهنڪري جيڪڏهن مان حاضر رهي دريوڌن پنهنجي شير جي سهائتا ڪندس ته شيام سندر کي اها ڳالهه نه وڻندي ۽ جي شيام سندر جي حڪم ۾ رهندس ته دريوڌن کي مٺيان لڳندي ۽ تنهنڪري بهتر ٿيندو جو تيرت ياترا تي نڪري وڃجي، پوءِ وئڪنٽ ناٽ جي جڻ مرضي هوندي تڏهن ٿيندو. اهڙو خيال ڪري شريڪرشن کي ويڻتي ڪيائين ته ”مهاراج! اوھين بيشڪ هستنا پور وڃي جڻ واجب سمجهو تڏهن ڪريو، پر مون کي جيڪڏهن ياترا ڪرڻ لاءِ موڪل ڏيو ته اٿان ٿيندو پوءِ اچي اوھانوت پھچندس.“ شريڪرشن جي مرضي مهاپارت ڀٽ ڪرائڻ جي هئي، تنهنڪري ٻارام کي نه روڪيائين. ٻارام شريڪرشن جي آڳاٽا ٻائي ڪيتون تيرٿن جو رتن ڪندو نيم شارٽيم ڪيتره اچي پهتو. اتي ڇاڏسي ته هڪڙي پاسي رهي ۽ مٺي

رهي، جڏهن ڄالو جو مڙيو ويڙيو آهي پهتو، تڏهن بندراين بهار تي
-درشن ڪر سان منجهو سر وڌي ورتو. ديوتائن منگي مڙندو ڏسي
خوشي وڃون ”جي جي“ ڏند ڪيا ۽ شرڪرشن تي گل وسايا.
جنهن ڏينهن کان راجا ششال بدشهر جي بگهه ۾ ماريو ويو، تنهن
ڏينهن کان دنت وڪر ۽ بدورت ششال جا ڀائر شرڪرشن کان بدلي
ولڻ جو ويچار ڪندا رهيا. هنن جڏهن بدورت راجا ڄالو اسانجي
ڀاءُ جو مٿر منوقت شرڪرشن سان وڙهي رهيو آهي، تڏهن هو ٻئي
گهڻي فوج وٺي دوارڪا تي حملي ڪري آيا.

ششال کي مارڻ کانپوءِ شياڻ بندراخان دوارڪا ۾ پئي ڪور
ويو هو، انوقت دنت وڪر ۽ بدورت ٻنهي ڀائرن آهي اتي گهرو
ڪيو، جنکي ڏسي سڀ يادو ڏجي ويا. دنت وڪر شياڻ بندر جي
سامهون آهي جوڻ لڳو ته ”او منهنجي ڀاءُ کي ماريو آهي، الله
تو کي اڄ يادون سميت ماري به پئي موڪلي بدلو وٺندس. عالمي
پهرياءُ تون پنهنجو مٿسارون نئي ملڻ ۽ جنهنڪري توکي اڃا اڃا رنجي
نه وڃي ته مون دنت وڪر تي مٿسار نه ملايو. جيتوڻيڪ تو وڏا وڏا
شورو ۽ مارا آهن، پر تڏهن به تون اڄ منهنجي مٿان جيترو رنجي
گهو وڃس سر مشڪل آهي.“ اهڙي طرح ٻيون به ڪيتريون ڳالهيون
ڪري دنت وڪر پنهنجي توار شرڪرشن تي ملائي، پر دنت
سڳهارا (شرڪرشن) پنهنجي توار سان منجهي توار کي ڪيرائي
چيو ته ”اي دنت وڪر! تو منجهو جيڪو زور هو ته تو توار ملائي
خلاص ڪيو، عالمي حردار تي بيهر جو منهنجو وارو ٿو اچي.“
ائين ٻئي دوارڪا تان پنهنجي توار اهڙي ته زور سان منهن جو
دنت وڪر جي ڇانوي ۾ وڃي لڳي ۽ هو مري ويو. انهي ڏڙ مان
جوت نڪري شياڻ بندر جي مک ۾ ساهڻي ويئي.

جڏهن اهو حال ڏسي بدورت پنهنجي توار کڻي شرڪرشن جي
-سامهون آيو، تڏهن دوارڪا تان اهو به سر بندر جي ڪر سان
پرتو ٿي ڪيرائي وڌو. اهو به ٻنهي ڀائرن کي مڙندو ڏسي، انهي
پهنتي ٻنهي لڳي. ديوتائن ڏاڍا پرس ڪيا ۽ رشي مني شتو ٿي

رات مان خون وهڻ لڳو ۽ سارو بدن ڏڪڻ لڳس. جيتوڻيڪ ائين
 تر ٿيو پر هو يڪدم پنهنجي ماما ڪري گر ٿي ويو ۽ ٻاهر وڌائڻ
 لڳو. اڳيان اُنهي اڏا ماما ڪري ڇڏي ۽ کيس وٽان سوڌو
 پرڻوئي تي ڪيرائي ڇڏيو. ايتريقدر منتر جي ٻن سان شالو پاڻ کي قاصد
 بنائي منهن مٿو مٽي سان ڀريل، پگهر وها ٿيندو شيام سندر وٽ اچي
 روئي ڇوڻ لڳو ته ”تنهنجي ماما ديوي ڪي مون کي موڪليو آهي ته
 راجا شالو، تنهنجي پتا وسديو کي ٻڪڙي ديو آهي سو تون جلدي
 اچي اُنهي بدلو وٺ.“ شيام سندر ٿورو وقت ٽپي هر پنهنجي ويچار
 ڪيو ته ”ٻارام جي هوندي راجا شالو جي مڃاڻ ڪانهي جو وسديو
 کي ٻڪڙي رهي.“ ايتريقدر راجا شالو ڄڙو وسديو ٺاهي اُنهي ڇوڻي
 کان جهلي شري ڪرشن جي سامهون وٺي آيو. ماما روپي وسديو
 ٿڌي ۽ روئي شيام سندر کي ڇوڻ لڳو ته ”هي پترا مان ته توکي
 ساري سفسار جو پيدا ڪندڙ، پالنا ڪندڙ ۽ رکيا ڪندڙ ڄاڻندو
 آهيان، پر اڄ هي راجا شالو مون کي تنهنجي اڳيان آڻي منهنجو
 سامهون ڪيڙو ٿو ڇا هي، جنهن کان جلد ڇڏائينس. اها ڏاڍي شرم جي ڳالهه
 ڄمهي، جو تو جهڙي برا ڪرمي پٽ هوندي آ؟ هيترو ڏک پايان.“

جنهن وقت ماما روپي وسديو انطور ورتلاپ ڪري رهيو هو، اُن وقت
 شالو لڪاري ڇوڻ لڳو ته ”هي شري ڪرشن! ڏهن مان تنهنجي روپو
 وسديو کي جهلي آيو آهيان ۽ هاڻي اُنهي ماريا ٿو، توکي جيڪڏهن
 ڪا طاقت آهي ته جلد اچي ڇڏائينس.“ ايترو چئي راجا شالو هن
 ماما روپي وسديو جو سر توار سان وڍي پالي جي نوڪ تي کڻي جاڙيو
 ۽ سڀني ماڻهن کي ڏيکاري ڇوڻ لڳو ته ”هي شري ڪرشن! هاڻي ڏٺو
 ڄڻ پٿرين کي مارين، تنهن هنن سڀني کي به ماري سمنڊ ۾ اڇلائيندس.“
 شيام سندر اُنهي خيال ڪري ڏٺو ته معلوم ٿيس ته هو ماما روپي
 وسديو هو جنهنجو شالو سر وڍيو هو. پوءِ ته پنهنجو پاڻ به جنهن شڪ
 وڃائي پنهنجو رت شالو جي پٺيان ڇوڙائي، توار سان سندس وٽان
 نڪرا نڪرا ڪري سمنڊ ۾ ڪيرائي وڌو. اُنهي شالو وٽان تان
 ٽپي پنهنجي توار شيام سندر تي هلائي ۽ گچ ڏير ٽاءِ اها پٽ جلندي

ڏهڻي سمنڊ ۾ اڏڙي جڏو آهي ۽ يادو رڻ ٻوڏي ۾ مڻا هئا آهن. ”
 اهو سمنڊ ڏسي شريڪرشن بدشگر جي چوڻ لڳو ته ”هه راجا! رات
 ڏاڍو ويڙو سمنڊ ڏٺو اهو، جنهنڪري سمجهائن ٿو ته ششال جا مددگار
 دوارڪا پورتي ۾ وڃي يادو ۾ ماري ٿا س ڪرڻ گهرن ٿا. انلاءِ
 آڳيا ڏبو ۾ آئي وڃي انهنجي رکيا ڪريان.“ راجا بدشگر سندس
 اماڻ ٿا، مڃي، جنهن تي شام ۽ هارام دوارڪا ڏي روانا ٿيا.
 شهر وٽ پهچڻ شرط کڻي هاسي کان هڙلي نڪرندي ۽ سامهون ڪتي
 کي روکندي اهي هتي آهڻ ڏسي، شريڪرشن سمجهي ويو ته
 دوارڪا پورتي تي ضرور ڪا آفت آئي ٿي ڏسجي.

شام سندس راجا شالو جي ٻڌڻي خبر پڌي، هارام کي دوارڪا
 ڏي موڪلي هاڻ جلدي لڙائي جي مهڙان ۾ آيو، جتي اهو هاڻ
 شالو جي دٻان کي منهن جو هو ڪنڊو جي ڪر وائڻو لڳو. راجا
 شالو ڏجي ويو، هر ٻوڏي ٿڌي ڪري مڪڙو هاڻ امڙي زور سان
 شام سندس جي کسي مٿ ۾ منهن جو ڪدم ڏس ڪري پيس. اهو
 حال ڏسي يادو ڏجي ويا ۽ اڏاس ٿيڻ لڳا. راجا شالو پنهنجي آڱاٽا
 ڪري پنهنجي جست سمجهي، ڏاڍي آهڻ ۾ هردي چوڻ لڳو ته ”اڙي
 ڪرڻ! تون اهو آهين ته جو رڪمڻي کي، جنهنجو مڱو ششال سان
 ٿيو هو، زبردستي ڪڍي وٺس ۽ بدشگر جي پٿر ۾ ششال کي ماري
 ڇڏي. هاڻي جي پنهنجو پاڻ ههڙي ته جلدي ههڙي ٿا ڪر، ته
 مان اڄ توکان پنهنجي اُن مائٽ جو بدلو ضرور وٺندس. پوءِ
 شنگار ۽ پس ڏٺس جوڙو مونکي نه سمجهو، جنکي حمل ڪند
 ڪري ماري.“ ايترو پڌي شام سندس چوڻ لڳس ته ”هي شالو
 شور ويز پنهنجي وڏائي هاڻ ته ڪونه ڪندا آهن. پنهنجي وڏائي
 هاڻ ڪندڙ کي ڪونه مان ڪونه ٿو ملي. هاڻي جيڪڏهن تون ڪو
 ٻل آهي ته نڪري نودار ٿي. سمجه آهي ته جنهنجو موت وڃي
 اچي، تنهنکي ٻلي پوي جي سمجه ڪانه ٿي پوي. جنهن ته ششال
 مار جي ويو، تنهن تون به مڪڙي کس پر اڏامي ويندين.“ ايترو چئي
 شام سندس پنهنجي توار شالو جي سرتي منهن، جنهنڪري منهنجي

شيام سندر ۽ ٻارام کي ڪهڙو منهن ڏيکاريندس. سڀ يادو موني
 ڪلندا ۽ مونکي ڪانٽر ڪوٺيندا. رڪمڻي ماما مون جهڙي پت
 ڪري ڏک ٻائيندي جو مون پنهنجي پتا جو نالو ائين ڪرڻ ڪري
 گهٽايو. مطلب ته ساري جڳت هر تو پنهنجي گلا ڪرائي.

برديمن جي وائان اهي وڃن ٻڌي، سارڻي هٿ جهڙي وينتي
 ڪري نهرتا سان چوڻ لڳو ته ”هي ڏين ڏيال! اوهان کان لڙائي
 جو احوال ڳڻيو ڪونهي، مونکي پنهنجي گروهه ائين ٻڌايو هو ته
 جڏهن پڌ ڪرڻ پهل پڌ ڪندڙ بيٺوش ٿي وڃي ته انوقت سارڻي
 کي گهرجي ته رت لڙائي جي ميدان مان ڪڍي تمام ڀري وڃي
 بيهاري، هر جيڪڏهن هڪلندڙ ڦڙاڇي ٻوي ته پڌ ڪندڙ اُنڇي
 سڻائتا ڪري. تنهنڪري جڏهن اوهين بيٺوش ٿي پيا هئا، تڏهن ئي
 اوهان جو رت هٿ ڪڍي اچي بيهاريو اٿم. هي ڪريالو! هڪل وقت
 پنهنجو رت هٿ تي رڳڻي وڃي ها يا ڪو ڦيٽو پڇي ٻويس ها يا ڪا
 رسي وغيره ٿئي ٻوي ها ته پنهنجو تصور ليڪجي ها، هر هنر پت ڪرڻ
 ڪري آ؟ هي، ميار آهيان. خير! هاڻي اوهين هوش ۾ آيا آهيو، تنهن
 ڪري وري هلي پڌ ڪريو.“ برديمن چوڻ لڳو ”هي سارڻي! تو
 بيشڪ پنهنجي گروهه جي حڪم موجب ائين ڪيو، هر پنهنجي ته
 ڏاڍي گلا ٿي نه؟ هاڻي قسم ڪن ته اها ڳالهه ڪنهنڪي به نه ٻڌائيندس.“

يادو برديمن کي بيٺوش ڏسي اداس ٿي ويا هئا، سي هينئر
 سندس رت ايندو ڏسي اهڙا خوش ٿيا جئن مڙدي هر ساهه اچي وڃي.
 برديمن ايندي شرط سيني کي ڌري ڏيئي پنهنجي سارڻي کي چيو
 ته ”جلدي جتي ديومان (وزير) بيٺو آهي، اتي مونکي وٺي هل.“
 اتي پڇڻي برديمن لڪاري چوڻ لڳس ته ”اڙي! يادون کي بيگناه
 جو تو مارين؟ تو هر ڪا مڙسي هجي ته مونسان اچي وڙه.“ بس!
 پوءِ ته ٻئي ٻاٿر اٽڪي پيا ۽ برديمن ڦڙتي ڪري جلدي کيس بهراڻ
 رت موڪلي ڏنو. ٻئي پاسي سانب راجا شالو جي لشڪر کي ماري
 اڇاڻڻ لڳو. هي راجا بريڪش! جنهن وقت اها پڌ ٿي رهڻي هئي، انوقت
 ويڪر شالو اندر ٻرست هر سپڻو ڏٺو ته ”دوارڪا هورڻي کي ڪنهن باد

ڏينهن ۾ پڌر جي بگهه پوري ٿيڻ بعد شريڪڙڻ ٻرديون ۽ ٻن کي
 ۾ دوارڪا ڏانهن موڪليو هو. پر پاڻ ٻارام سميت پڌر جي تمام
 گهڻي ٻرڻ ڏيکارڻ ڪري مستانور رهجي پيو هو. جڏهن سندن ٻرڻ
 راجا شالو دوارڪا پورتي کي اچي گهيرو ڪيو هو ۽ منجهي ماءُ
 ڪرڻ ڪري دوارڪا ۾ بهارلي جي وقت جو انڌڪار ٿي ويو هو.
 ٻارم ۽ ٻرديون لڳا، تڏهن دوارڪا واسين ۽ جي اهو احوال اچي
 راجا آگريسن کي پڌا. آگريسن ٻرديون ۽ سانب ٻنهي ٻارن کي
 آگهه ڏئي ٽن جڙهن صورت ۾ شريڪڙڻ ۽ ٻارام هٿ ڪيڻيون ٿيڻ
 صورت ۾ اوڀين ٻئي پائروڙي فوج وٺي وڃي شالو سان وڙهيو. ٻرديون
 جڏهن سانب، سانبڪي، ڇڪرت درما ۽ ٻن شوروڙين کي پاڻ سان
 وٺي شهر کان ٻاهر وڙهڻ لاءِ آيو، تڏهن راجا شالو پنهنجي ماءُ سان
 اهڙا ٽي تير اڃا ٻه جو ڌاري آوندڻ جهڙي ويٺي. ان وقت ٻرديون
 پنهنجو اهڙو مقدار اڃا ٻه، جهڙي ڌاڙو سو جهڙو ٿي پيو. اهو
 هڪڙي پاڻ سان شالو جي رت جي ڌڄا ٻنهي جڙي. ٻئي سان
 سارڻي کي ماري هٿ ڪهرايائين، ٽئي سان گهوڙن کي ماري
 زمين تي ڪهرايائين ۽ پوءِ شالو جي ڪيٽون شورديون کي گهاٽل
 ڪري وڌائين. ٻرديون جي اهڙي ٻوڏاري ڏسي راجا شالو ڊڄي ويو
 ۽ پاڻ ۾ وڙهڻ جي سامهوني نه ڏسي، ماءُ ڪري ڪڏهن وڌو روڊ
 ڌاري تر ڪڏهن ننڍڙو روڊ ٿي آڪاش مان پٿر اڇلائڻ لڳو.
 ماڻي هڪڙي پاسي راجا شالو پنهنجي پڌ سان ٻارون کي ڏکي
 ڪري رهيو هو ته ٻئي پاسي کڻ سندس دڙير ٻرديون تي پاڻ ماڻي
 رهيو هو. ٻرديون پنهنجي پاڻ سان ان دڙير کي جهڙو ڪري وڌو،
 پر جڏهن هو موش ۾ آيو، تڏهن ڪاوڙ ۾ ٻردي هڪڙي گدا اهڙي
 تر زور سان ٻرديون جي سر ۾ مٽياڻس جو هو موڙجائي رت ۾ ڪري
 پيو. ٻرديون کي جهڙو ٿيندو ڏسي سارڻي لڙائي جي ميدان مان
 اهو رت ڪڍي ٻاهر هليو ويو. ٿوري دير کانپوءِ جڏهن ٻرديون موش
 ۾ آيو، تڏهن پنهنجو رت لڙائي جي ميدان ۾ نه ڏسي، سارڻي تي
 جي ڏيڙو ۽ چوڻ لڳس ته ”تو مون تي ڪلڪ لڳايو ۽ ماڻي مان“

مهل ڏاڍو لڳي ٿي پنهنجي من ۾ پشيمان ٿيڻ لڳو ته هيءُ مون کي مورڪ سمجهي ڪان ٿا. ان ڪري ڪاوڙجي وڌيڪ مڪان ڏسڻ کانسواءِ پنهنجي گهر ڏانهن روانو ٿيو. يڌن شڪر کي اها ڳالهه نه وڻي، پر ڀيمسين ۽ شيام سندس ڏاڍا پرسن ٿيا. دريوڌن پنهنجي سڀا ۾ اچي منترين کي چوڻ لڳو ته ”ڏسو! شريڪرشن جو ٻل پائي يڌن شڪر اهڙو تر ايمان ۾ پرڃي ويو آهي جو اڄ آ؟ سندس سڀا ڏسڻ ويس ته ڀيمسين هونتي کڻڻ لڳو ۽ منهنجو ايمان ڪيائ. هاڻي آ؟ پر جيستائين هنن مڪان اهو بدلو نه وڃي تيسين پاڻ کي دريوڌن نه سڏايان.“ هي راجا پريڪشت! دريوڌن جي دشمني وڌڻ جو اهوئي سبب بڻي. ان ڏينهن کانوڻي دريوڌن پانڊون جا برا حال ڪيا، کين جو ڪرائي تيرهن ورهيه بنواس ڏنو. ان بابت وستار سان ڪٿا مڙهائون پر لکيل آهي.

شري شڪد يوجي چوڻ لڳو ته هي راجا پريڪشت! جنهن ڏينهن کان راجا شالو ڪنڊنيور ۾ وڃي شيام ۽ ٻارام کان هارائي پڇي آيو هو، ان ڏينهن کانوڻي هن اها پرڻگيا ڪئي هئي ته ”جيڪڏهن مان يادون جو ٻيهر سنسار ۾ ثابت ڇڏيان ته پاڻ کي ڪيتري نه چوايان.“ راجا ششپال جي مرڻ جو ٻڌي شالو کي ڊپ ٿيو ته يادو ڏاڍا زبردست ٿا ڏسجن، سو انهن کي بنان ڪنهن ديوتا جي وردان پائڻ جي ڇيڻ ڏاڍو مشڪل آهي. اهڙو ويچار ڪري هوسچي من سان شري مهاديو جو ڌيان ڪرڻ لڳو. يولانات تڏهن مٿس پرسن ٿي کيس ور گهرڻ لاءِ چيو. شالو هٿ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”مهڙو! مون کي هڪڙو اهڙو ومان ڏيو جو آڪاش ۾ اڏامي ۽ جنهن کي ڏسي يادو ڏجي وڃي. وري ان ومان کي ڪنهن به دڻيت يا ديوتا جو هٿيار لڳي نه سگهي.“ شري مهاديو تڏهن مه داندو کي گهرائي چيو ته ”هڪڙو اهڙو ومان تمام وڏو ۽ ڪشادر راجا شالو واسطي بڻاءِ، جنهن تي ڪوبه هٿيار اثر نه ڪري سگهي ۽ جتي هنجي اچا ٻوي اُتي وڻي وڃي سگهي.“ مهاديو جي آڳيا موجب مه داندو يڪدم پنهنجي ماني سان هڪڙو وڏو ومان ٻاهي تيار ڪيو، جنهن ۾ راجا شالو پنهنجن بهادر جوڌن سان هٿيارن سميت چڙهي دواڪا ڏانهن روانو ٿيو. انهن

اوڀرڻ سٺان لاءِ گھڻا ڇڻي ٿي ديون، جتي سڀ راڌا يون ڏيئي ڇوڻ
لڳن ته ”مها راجا وڌا ڳڻن وارا آهيو جو، ڇوڻو بگهه پورو ڪيو.“

يادو مستجابور جي شوي ڏسي ڇوڻ لڳا ته ”هينءُ اسان ائين
ٻڌي سمجهيو ته دوار ڪا پوڻي ڇوڻو هيو سندر شور سنار پر ڪونه
هوندو، پر هينئر سمجهيو، اڻا ته مستجابور کان چوڻ گوءِ ڪٿي نه رهندڙ.“
جڏهن يڏيندڙ سٺان بعد سڀني برا مڻن ۽ بيڪارين کي ڏان ڏيئي رحسب
ڏني، تڏهن اهڙي سخاوت ڏسي هرڪو راجا يڏيندڙ جي واکاڻ
ڪرڻ لڳو، پر دريودن کي اما وڌائي نه وٺي، باقي جو سڀ راجا
يڏيندڙ جي سڀا يون ڏيندڙ ڪرڻ لڳا، تنهن ته ميڪاري دريودن
جي اندر بر حسد جي پام ٿي پاري.

شام سندر پڙهيندڙن هٿ واپس ڪي ڪيئي ۽ درويڻن جي سڀا
ڪرڻ لاءِ ڄڻي-ڀلڻ سمجهائي ڇڏيو هو. جڏهن يڏيندڙ پڙهيندڙن
پر آيو، جو مير ڏانو کس ڏام ڏنو هو، تڏهن اسرائيل ۽ گندرون
ڊيولوڪ کان اچي اُتي راج ڳاڻو شروع ڪيو. ان وقت راجا يڏيندڙ
جي اهڙي شوي ٿي معلوم ٿي جو ڇڻ اندر اهراد ٿي پر اندر آڻڻ ٿي
ويو آهي، يڏيندڙ جي ايترو قدر هئا ته ڏي پر ممڪي ڏرو ايمان نه
ٿيون، پر هو ائين ئي سمجهڻ لڳو ته هي سڀ پراب شام سندر جو آهي.
جڏهن وقت راجا يڏيندڙ پڙهيندڙن راج سڀا اسرائيل جو راج وٺي ڏنو،
انهل دريودن ڏاڍي ايمان سان ڪيترا آدمي ساڻ وٺي اما
مير ڏانو واري ڏاهل سڀا (محل) ڏسڻ آيو. هن شان جي اهڙي ته
رجنا ڪئي هئي جو هنر اهڙي جتوائي سان پاور جا حوص ٺاهل هوا جن
پر ٻاٺي ٻڌي معلوم ٿيو. وري هتي هنڌ ٻاٺي سان ٻريل حوص ڇڻ سڪل
ٻڌي نظر آيا، جڏهن دريودن ڀلڻي سڪل هنڌ کي ٻاٺي ٻيل سمجهي
پڙهيندڙن ڏوتي مٿي ڪٽي ٿي ۽ هتي هنڌ سڪل زمين سمجهي اُتان
ملڻ ڪري ڪيڙن سوڌو ٻيڙي هڻي، تڏهن رڪهڻي، درويڻي ۽
ٻيون استريون کڻڻ لڳيون ۽ پيمس به ٽوڪ ڏيئي دريودن جي حسد
جي پاءُ پر وڌيڪ گهٽ وڇوڻ لڳو. راجا يڏيندڙ پيمس کي ائين ڪرڻ
مان منع ڪئي، پر تڏهن به پيمس جي ڪل بعد نه ٿي. دريودن اُن

يڌ شجر جو سڀني پائرن ۽ پٿن کي يگيه جو ڪم سونپيل 25

وڌائي نر وڻي ۽ هو حسد ۾ چلندو ڪروڙ ڪندڙ گهر ڏي موٽيو؛
 راجا پريڪشت ايتري ڪٿا ٻڌي پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي
 مهاراڇ! جتي سڀ راجائون اهڙي يگيه ڪري ٻرسن ٿيا هئا، اُتي
 دريوڌن جو هنريت هلت ڪئي ۽ اُن يگيه جو ڪم ڪئن هر ڪنهنڪي
 مليو هو؟“ شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”هي راجا! تون ڏنيه آهين جو
 پڳوان جي ڪٿائن ٻڌڻ مان تون ڏاڍين ئي ڪين ٿو. هاڻي ٻڌ اهو
 احوال هنريت آهي جو ارجن ۽ سندس ٻين پائرن راجا يڌ شجر جي
 آگيا خوشي سان مڃي ٿي ۽ ڪنهن به ڪم ڪرڻ ۾ شرم نٿي ڪيو.
 ڪم راجائن کي وراهي ڏنل هو. جئن ته ٻه ميسين ٿي پوڄن ڪرائڻ جو ڪم
 ڏنل هو. خزانو وغيره راجا دريوڌن جي حوالي ڪيل هو ۽ خرچ
 ڪرڻ جو ڪم ڪرڻ تي رکيو ويو هو. آيلن راجائن جو آڌر پايو ڪرڻ
 ارجن ني رکيل هو ۽ سڀا کي سينگارڻ ۾ درتي ڪم رکيل هو. ديوتائن،
 رشين ۽ براههڻن جو ستڪار ۽ سڀوا ڪرڻ سڏيو تي رکيل هو ۽ سامان
 گڏ ڪرڻ جو ڪم نڪل تي رکيو ويو هو. ۽ براههڻن جا پير ڏوٽڻ
 اهو شريڪرشن پارت ڪرڻ قبول ڪيو. درويڏي رکيل ۽ ٻين، آيلن
 جو ستڪار ڏاڍي ٻير سان ڪيو ٿي. اهڙي طرح شريڪرشن جي
 آگيا موجب راجا يڌ شجر يگيه جو ڪم جن جن راجائن کي سونپي
 ڏنو هو، تن سڀني ڏاڍي ٻير سان ٻورو ڪيو ٿي. فقط دريوڌن ئي
 هڪڙو هو، جنهن ڪبت ڪري رهڻي جي هنڌ ڏهر رهيا ٿي ڏنا، انلاءِ ته
 رهيا خلاص ٿي وڃن ۽ راجا يڌ شجر جي گلا ٽٽي. پر پڳوان جي ڪرڻا
 سان دريوڌن جي اها منشا پوري ڪين ٿي، اُٿلندو يڌ شجر جي ڪير تي
 ۽ جس وڌڻ لڳو، سبب ته دريوڌن جي هٿ ۾ ڪرريڪا هڻڻ ڪري
 اهڙو ته ٻريايو هو جو جيڪڏهن هو هڪڙو رهيو خرچ ڪري ته ڏهر
 رهيا پيا ٻاڻهي پيا اچن. اهوئي سبب هو جنهنڪري اُترياهي هڪي خزاني
 جو مالڪ ڪيو هو، پر دريوڌن کي اُن ڪرريڪا جي مڙها جي سڌ ڪانه
 هئي. هي راجا پريڪشت! جڏهن يگيه چڱي طرح ۽ ڏاڍي ناموس سان
 سماعت ٿيو، تڏهن يڌ شجر بيشمار ڌن براههڻن کي سندن اڇا موجب
 ڏيئي راضي ڪيو. پوءِ درويڏي سان گڏجي سڀني کي باطن سان وٺي

ششبال جو شر و ککر شارب و ثاب. سد، شارب، ککر سر ککر ککر (صفحه ۳۸۲)

۳۸۲ شمال جو شرڪوڙي ۾ ٿان - دوشن حڪو ڪري مارڻ

وڌا لڳا ڳالهايو ٿا، کان ٿي منع ڪري، جو جو اوهين ڏسندا ته هو سڳوڻي
اوڏاڻهي روڙو مارو ويندو.

جڏهن وٽڪڻ ٿان جي منع ڪرڻ تي ٻيڙين شمال کي نه
ماريو ۽ شمال مڪوڙي ۾ وڌا لڳا ڳالهايو ٿا، ڏهن شام سندر ٻيڙي جي حڪم سان
شمال جو سروي ڇڏيو. ٻه وقت سندن وات مان مڪوڙي
ڇوٽ ٿي، جا پوءِ آڪاش ۾ وڃي وري موٽي اچي شرڪوڙي
۾ سماي وئي. اهو خبر ڏسي ديوتائون شرڪوڙي تي گل
ڏنائون ٿا، رشي مٺي شتوئي ڪرڻ لڳا ۽ ٻيا راجائون شمال
ڇوڙي اڏري، جي مڪئي ڏسي عجب ۾ پيا.

اهڙي ڪهاڻي راجا ٻيڙي جو ٿيو ته ”هي مهاراجا ۱ شمال
جي اهڙن ڪنور ڏهن جوڙي ۾ نرڪ جي دوران شرڪوڙي کيس
مڪئي جو ڏني ۽ پوءِ مڪوڙي ۾ وڌا لڳا ڳالهايو ٿا، جو
ڪوڙو سبب هو؟“ شڪوڙي وڃي وري ڏني ته ”هي راجا ۱ اهو حال
۾ رست آهي جو جي وڃي، سڪاڊڪن جي سواب مان ڪري ٿي
دفاستار ۾ جنم ورتو ۽ ٽنهي دفعا ڳوان سان دشمني ڪري انهن مڪئي
ٿا. پوءِ دفعي انهن ٻيڙين (جي وڃي) هٿ ڪشي ۽ هٿ ڪشي
ٿي ديوتائن کي ڏک ڏنا، ڏهن ڳوان وارام ۽ نرسنگهه اوڏاڻو ٿي
انهن کي ماريو. ٻئي دفعي جڏهن راجا ۱ ڪشي ڪرڻ ٿي گڏو ٿي
کي ڏک ڏيڻ لڳا، ڏهن وٽڪڻ ٿان، شوي رام ۽ سندر جو اوڏاڻو ٿي
انهن ٻيڙين کي ماريو. ٻيڙي ٽن جنم ۾ شمال ۽ ڏنڌ وڪروڙي
ٿي، شرڪوڙي کي ٻيڙي ڏهن جا ٿي رات ڏينهن انسان دشمني
ڪندا آهن. ٻه ڳوان ڪن سواب جي مدد پوري ٿي ٿي
ٻيڙي دوشن حڪم سان سڪاڊڪن مڪئي ڏني.“

هي راجا ٻيڙي ۱ راجا ٻيڙي جو ٿيو ته تمام گهڻي طرح
ان پور ٿيو، ڏهن هنن ڪوٺيل راجائن کي سندن لياقت - ارد
ڪندا ويا ۽ ٻيڙي رحمت ڏني ۽ هر ڪو خوش ٿيو ۽ ٻيڙي جي - ارام
ڪندا ويا ۽ ٻيڙي ٻيڙي ٿيو. رڳو ديوتائن کي راجا ٻيڙي ۱

ڪريو جڏهن يگير جو برسات ڪنهن کانو کي ڏٺو آهي. اوهان کي خبر ڪانهي ته هن ڳڻوار هميشه ڳاڻيون چار يون آهن ۽ پراڻن استرڻن سان چيوڙ چاڙ ڪئي آهي. اڄ تاءِ اها ڪنهن کي سڏ ڪانهي ته هو وسديو يا دڙو چوٽ آهي يا نند گوپ جو؟ ٻڌايو ته پوءِ هن کي ڪهڙي درڻ هر ڪوٺيو وڃي؟ عجيب چڻبو! جنهن ماڻهو جي ماڻا جي خبر نه آهي، تنهن کي هميشه جي بدوي ڏيئي رهيا آهيو. اڙي! اهو ڪرشن اهو آڻو جنهن اندر جي پوڄا ڇڏائي، گودرڌن ٻاڙ جي پوڄا ڪرائي هئي. سواءِ ڪير ۽ ڏهڻي چورائڻ جي ۽ آڌرهي ڪن ڪرڻ کانسواءِ هنجو ڪو هڪڙو ڪم ته چڱو ٻڌايو؟ خبر ڪانهي ته هو پنهنجي دشمن جي ڊپ کان ڊجي، پنهنجي جنم پوري ڇڏي وڃي، سمنڊ جي وچهلڪي ويندو آهي؟ اهوئي آڻو جنهن بندراڻن هر گوپين جا ڪپڙا چورايا هئا. ٿورا ڏينهن ٿيندا جو هن چاڙهو ورتو آهي، نه ته کيس سڃاڻندوئي ڪير هو؟ ايتري ڳالهين هوندي به خبر نه آهي ته اوهين چوپاڇي هنجي پوڄا ڪرڻ واسطي سنڀريا آهيو؟ آڻ قسمر ڪئي ته جوان ته مون کي ڪاپاڻ پوڄائڻ جي مرضي ڪانهي، پر جا ڳالهه سڄي آهي سا چڱي ڏني اٿمانو. اڙي! ختي ويدواس، ناردمني ۽ پاراشر جهڙا وڏا وڏا رشي هجن ۽ برهما، مهاديو ۽ اندر جهڙا وڏا ديوتا ۽ ويانا هجن، اتي هن ڪرشن جي پوڄا ڪرڻ اهڙي آهي، جهڙي هوم جي سامگري ڪتي کي ڏيڻ.

جڏهن ڪيترا بد لفظ ششپال شري ڪرشن کي چوڻ لڳو، تڏهن ڪيترا مهاٿمائن، رشي ۽ گياني ته اٿي هليا ويا، پيمسڻ، دروڻا چار ۽ آرجن ڪروڌ ڪري ششپال کي چوڻ لڳا ته ”اڙي مورڪ آهياني! توکي لڳي نٿي اچي جو اسانجي روبرو وڪڻت نات جي ننڍا ڪري رهيو آهين. هاڻي بس ڪر، نه ته سر ڌڙ کان جدا ٿيو رکيو هوند.“ ايترو چوندي پيمسڻ يڪدم ششپال کي مارڻ لاءِ ڊوڙيو ۽ ششپال به سندس سامهون ٿيڻ لڳو ۽ جنهن ڪري سڀا هر وينل سڀ ڊجي ويا، شري ڪرشن انهيءَ سڳاڻن تان لڳي پيمسڻ ۽ ٻين کي سمجهائي چوڻ لڳو ته ”اوهان مان ڪو به ششپال تي هٿيار نه هلائي ۽ نه ته ڪو کيس

آمي؟ هو ڄڻ پتا نٿو پوي جي ٻار لاهڻ ۽ اڌرمن کي ناس ڪرڻ
 لاءِ پنهنجي اڃا سان اوتار وٺي آيو آهي. تنهنڪري اُنکي ئي
 اڳتي روڊ ۽ ٻيگه ارڻ سمجهڻ گهرجي. جڏهن وڻ جي ٻاڙ کي ٻاڙي
 ڏيڻ ڪري پٺن ۽ ٿاڙين کي ازخود ٻاڙي پويجي وڃي ٿو ۽ سا وارن
 ٿا، تنهن شريڪرڻ جي پوڄا ڪرڻ ڪري سڀ ديوتائون اُڀرت ٿين
 ٿا. خود شري گنگا جي ٻر، جا سندس جڙيل مان نڪتي آهي ۽ تنهن
 اوڪن کي ٽاري ٿي. اٿلاءِ هڏي ٿي سمورن ۽ ڌيان ڪرڻ سان
 سڀني ٻارن کان چوڪارو ملي ٿو. پوءِ جڏهن هٿ آڏو ٻار ساڪرات
 راجمان آهي، تڏهن ٻئي ڪنهندي پوڄا ٿي سگهندي؟

سوءِ به هي اڃا ڳالهه ٻڌي شري ڪرڻ کيس اشاري سان منع
 ڪرڻ لڳو ته وڌيڪ نه ڇو، پر اُتي جيڪي نه وڻيا هئا سي سڀ
 سهندو به جي وڌائي ڪري ڇوڻ لڳا ته ”واڊ جي ڳالهه ڪئي اٿئي،
 اسس سب توهان شامل راءِ آهيو.“ راجا پنهنجي پنهنجي اڃا
 موجب سڀني جي راءِ ٻڌي شري ڪرڻ کي سڱارڻ تي وهاري
 ڇوڻ ڏوٺي ڇڙا ٻر ورتو. پوءِ وڪڻن ٿاڻ کي پنهان ٻر ورائي
 ڪيسر ۽ جندن جو ٿلڪ ٺاهي. ڳڻي ٻر ٻهٽو وڃي مدرن جو مدرن
 جي مال ڳلي ٻر وڃي وڌي ۽ ان پوڄا ڪئي ۽ ڇوڻ لڳو ته ”مي
 ديوتائو! اوهانکي تنهن لوڪن جي مالڪ هئڻ سبب ڪا به شئي
 پتا ڏيڻ لاهه جهڙي ڳالهه آهي، پر رڳو سڀاري وڃي ڪري
 اٿس ڪجهه ٿو.“ اُن وقت جو آئندڙي سڀ اُتي ويٺل ڏاڏا
 گد گد ٿين لڳا ۽ ٻڌوان جي شتو ڪرڻ لڳا.

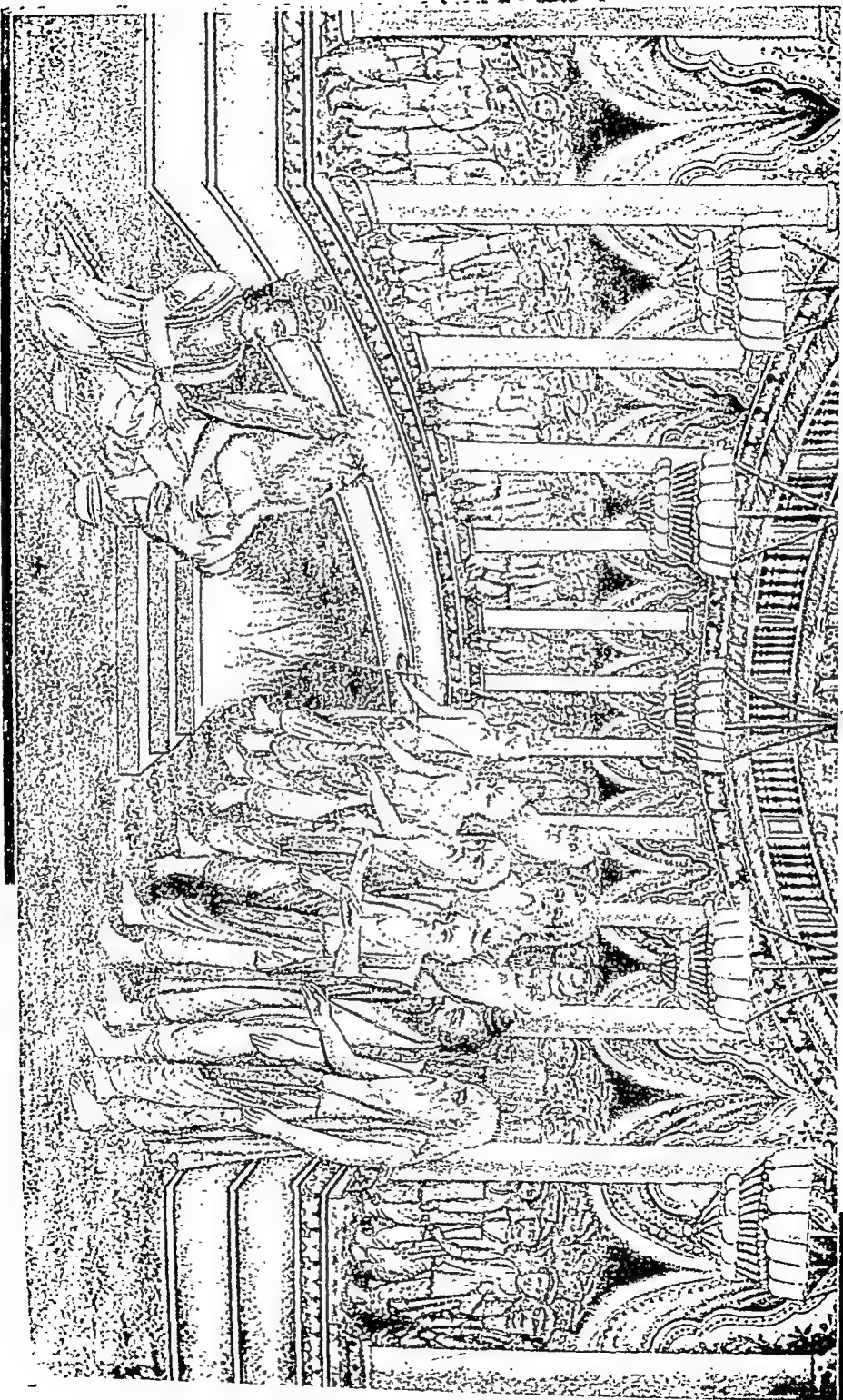
پنهنجي ڪٿا ٻڌائي شري شڪدو به جي ڇوڻ لڳو ته ”مي راجا
 پرڪش! اُن سبب ڪارروائي ڏسڻ ڪري پتا ته سڀ خوش ٿين
 لڳا، پر مڪڙو ششال، پنهنجي اڃا ڳالهه نه وٺي ۽ هو پنهنجو موت
 وڃي آيل سمجهي، مڪدم اُتي پيو ۽ ڪروڙ وڃان سڀا ٻر ڇوڻ
 لڳو ته ”مي راجا پنهنجي! اوهان ڏرنا شري پشم پشم، ڏرنا ڏن ۽
 پيا ڪٽڻ گياني ۽ ڌرم نه ٿي سمجهڻ ٿا ٿيو جو هڪڙي هو ڪرڻ جي
 ڪرڻ جي پوڄا ڪرڻ قبولي اٿو. اهو به اهڙو ٿا ڪر

قبول ڪئي ۽ تنهنڪري آءُ پاڻ جهڙو ڀاڳوان هجي ڪنهنڪي نه سمجهيان. اوهان ڪرپا ڪري پنهنجن چرطن سان منهنجو گور اچي پويتر ڪيو، جن چرطن مان شري گنگا جي نڪري تنهن لوڪن کي پويتر ڪري رمي آهي. سنساري آدمي ڏن ۽ راج هئڻ سبب ڪنهنڪي به پاڻ جهڙو نٿا ليکين، پر اوهين تنهن لوڪن جا نات ٿي به ايتري نمرتا رکو ٿا جو منهنجي خيس ڪم ڪرڻ به نه آڻا ڪائي نٿا ڪريو. ڪنهن جي اسان جي مرڻ جو ٻڌي ڇوڻ لڳي ته ”هي شيام سندرا! هاڻي اوهانجي ڪرپا سان راجسوي ڀڳير جي طرح پورو ٿيندو.“ اهو ٻڌي پيمپين کلي ڇوڻ لڳو ته ”هي ماما! تون ناحق شيام سندرا جي ڪوڙي وڌائي ڪري رهي آهين. جراسند کي ماريو مون جو هيترن ڏينهن جي سنگرام کانپوءِ منهنجو انت آندو.“ شيام سندرا ڇوڻ لڳو ته ”هي ماما! پيمپين ساڄو ٿو چوي، مون ته رڳو کيس اشارو ڏنو ته جراسند کي ڪئن مارجي.“ اهو ٻڌي ڀڳير ۽ ٻيا ويٺل ٽهڪ ڏيئي کلڻ لڳا.

جڏهن ڀڳير رڄنا جو سائبا هو ٿيو، تڏهن پيشمار راجائون پيٽون ڪٽي هستنا پور به آيا ۽ راجا ڀڳير انهنڪي ڏاڍي آدرش سان سندن لياقت سارو باطوت رهايو. نڪل کي پيشمر بڻاهڻ، دريوڏن ۽ ٻين ڪورون کي باطوت گهرائڻ لاءِ موڪليو. ٻيا به ڪيترائي رشي مني، گندرو، ڪنڊ، پکڙ ۽ اوڪال ان ڀڳير به نيند ڏيئي گهرايا ويا. راجا ڀڳير انهن سڀني آيلن جي وڌيڪ سان پوڄا ڪئي. شيام سندرا ڀڳير جو هراڪو ڪم راجائن کي دراهي ڏنو. ڀڳير دروڏن سان بلوڀلي ٻڌي ڀڳير شالا به آيو ۽ آگني ڪنڊ به آهوتي وڃوڻ لڳو. ڀڳير جي اهڙي شوياءَ تي سڀ راجائون عجب ڪاٺڻ لڳا.

جڏهن ڀڳير نروگهن سميت ٿيو، تڏهن ڀڳير پيشمر بڻاهڻ ۽ ٻيا راجائون جي آڻي آيا هئا، تنهن کان پوءِ لڳو ته مونکي صلاح ڏيو ته هن ڀڳير به پوريائين پوڄا ڪنهنجي ڪجهي؟ اها ڳالهه ٻڌي جراسند جو ٻٽ سهديو اٿي ڇوڻ لڳو ته ”هي ماما! اوهين هاڻي ڀڳير جو وال ڇو ٿا ڪريو؟ شريڪرشن کانسواءِ ٻيو هتي ڪير پوڄڻ جوڳو

گڏو ٻراھڻ ۽ ٻرجا جي پالنا ڪندو رھڻ ۽ راجائون جي پٺڻي قيد
 ۾ رکيا ھوا تڏھا بند خلاص ڪرڻ ھو پنھنجي ديس وڃي راج ڪن .
 انهي کانپوءِ شريڪرشن سھڊيو کي وٺي ڇڏي سڀ راجائون قيد
 ھوا اتي آيو ۽ ڇا ڏسي ته ھڪڙي وڏي قلعي ۾ سڀ راجائون قيد آھن
 ۽ ڏاڍا ڏکي آھن . شيام سندر جي آگيا موجب سڀ راجائون قلعي
 کان ٻاھر ھليا ويا ۽ ھو سڀ ھري چرڻ تي ڪري پيا . پوءِ ڏاڍي ٻرڻ
 مان مٺ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳا ته ”ھي ديھانات ديا جا ساگر!
 تو اسان ئي ڏاڍي ڪرپا ڪئي جو ھت اچي اسان کي چوڻ ڪارو ڏنو،
 نه ته اسانجو چٽڻ ڏاڍو مشڪل ھو . اسان ھن قيد ۾ ڏاڍا ڏک سٺا
 آھن ، پر ھينئر اوھانجي درشن ڪري اھي سڀ دور ٿي ويا .“ بند راڻ
 ٻھاري جي آگيا موجب سھڊيو انھنجون ھٿڪڙيون ۽ زنجير ٻڌائي ،
 کين سٺان ڪرائي ڪپڙا ٻڌرائي ھٿيار ٻڌائي شريڪرشن وٽ آندو .
 ان مھل دوار ڪانات جو چتر پھر روپ ڏسي ھو سڀ راجائون گد گد
 ٿيڻ لڳا ته ”ھي ٻريو! اوھين ڏنھ آھيو . اوھين جيڪڏھن چاھيو ھا
 ته دوار ڪا ٻريني ئي جراڻند کي ماري اسان کي ڇڏائي سگھو ھا ،
 پر ھيءُ خاص ڪرپا ڪيو جو اسان کي درشن ڏيئي ڪرناٿ ڪيو،
 جو درشن وڏن رڻين مٿن کي سڻ ورھين ٽپسيا ڪرڻ سان بہ
 مشڪل ملي ٿو . اسانجو ھن ھينئر راج ڪرڻ نٿو چاھي ، انلاءِ اچا
 اٿئون ته آڻ ئي ٻھر اوھانجي نالي جو سمرڻ ۽ چرڻ جو ڌيان ڪندا
 رھون ۽ جنھنڪري سنساري مايا ھوم روپي انڌاري ڪوھ مان نڪري
 پوساگر ٻارلنگھي وڃون . جراڻند اسان کي پاڻي قيد ڪيو، جنھنڪري
 جب تب کان بہ وڌيڪ ڦل ملي اوھانجو سا ڪيات درشن ٿيوسون .“
 راجائن جي اھڙي شتوتي ٻڌي شريڪرشن چوڻ لڳو ته ”پاڻي!
 آھيان ڪندڙ جو ھميشہ ھٿڙو حال ٿئي ٿو . جيڪو ڪام ڪروڌ وغيره
 کي پنھنجي وس ٿو رکي ۽ ٻيڙو ڪرم نٿو ڪري ، تنھنکي گھر ۽
 جھنگل ٻئي ھڪ سمان آھن .“ ڏسو ان آھيان راجا نڙش ، دين ۽
 راوڻ جھڙن جو ڪھڙو خراب حال ڪيو . پر جن آمڪار ڇڏي
 پنھنجي شرڻ ورني، جھڙو ڪو وڃيڻ، ھنومان، انڀریش ۽ ٻرڻاڌ وغيره

نورن بركيشورن جو راجا صنگ جي دربار ۾ آيو (صفء ۴۲۴)

نڌن ۾ ٻڌي گذري واپس مندر ڏانهن موٽي آيا. رات جو بوجن ولي سمجهي پيا ۽ سمجهه جو وري به اُٿي اڳتي وڌڻ بند ڪرڻ لڳا. جڏهن ان رات وڙهندي کيس خواب ڏيڻون لڳي ويا ۽ سڀ ترار بون ۽ پيا مٽيار ۽ سڄي پيا نڌن ۾ پاڻ ۾ ڪٽي ڪرڻ لڳا ۽ جواسند مڪري مڪي امري نه ڀوسين جي ڄاڻي ۾ هئڻن ۽ جنهن مڪري مڙ ويا ڪل ٿي رات جو شري ڪرڻن کي ڇوڻ لڳو ته ”هه رات ۱ هي ڏاڏو ٻاروان آهي ۽ هي سڀاڻي اوڀيس ڪجهه به نه ڪندا ته مان به ٻڌي ويندس ۽ هاڻي اما ٻاهر اوڀاسي هٿ ۾ آهي.“

١٠٠
١٠١
١٠٢
١٠٣
١٠٤
١٠٥
١٠٦
١٠٧
١٠٨
١٠٩
١١٠
١١١
١١٢
١١٣
١١٤
١١٥
١١٦
١١٧
١١٨
١١٩
١٢٠
١٢١
١٢٢
١٢٣
١٢٤
١٢٥
١٢٦
١٢٧
١٢٨
١٢٩
١٣٠
١٣١
١٣٢
١٣٣
١٣٤
١٣٥
١٣٦
١٣٧
١٣٨
١٣٩
١٤٠
١٤١
١٤٢
١٤٣
١٤٤
١٤٥
١٤٦
١٤٧
١٤٨
١٤٩
١٥٠
١٥١
١٥٢
١٥٣
١٥٤
١٥٥
١٥٦
١٥٧
١٥٨
١٥٩
١٦٠
١٦١
١٦٢
١٦٣
١٦٤
١٦٥
١٦٦
١٦٧
١٦٨
١٦٩
١٧٠
١٧١
١٧٢
١٧٣
١٧٤
١٧٥
١٧٦
١٧٧
١٧٨
١٧٩
١٨٠
١٨١
١٨٢
١٨٣
١٨٤
١٨٥
١٨٦
١٨٧
١٨٨
١٨٩
١٩٠
١٩١
١٩٢
١٩٣
١٩٤
١٩٥
١٩٦
١٩٧
١٩٨
١٩٩
٢٠٠

جڏهن جراسنڊ جي موڙ جي حوض ۾ پئجي، تڏهن سندس راءِ ملي روئندي پئسندجي شاخ سندر وٺي آئي ۽ ڏورايو ڏيئي جوڙ لڳيس ته ”واهه راجا! جيڪو اوهان کي سوڌو ڏيئي پئسو پنهنجي ٻارن ۾ ڪيس ڏنا، هي راجا ٻئي جهڙو قصو ڪيو.“ سوچيندا تڏهن راءِ ملي کي ڏٺو ته ڏيئي به ڄاڻ واپس موڪليو ۽ جراسنڊ جو پٽ به ڏٺو سوچيندا کي پوڇيائون راءِ ملي سندس راءِ آيو، جنهن ڪري دوا ڪيائون. جراسنڊ جي ڪرا ڪوڙم ٿيڻ بعد سندن کي راجا ڏٺو ته ٻي واري پئجي ۾ مٿس -ان نالو ڏيئي حوض- ”هي پٽو! تون ڏور-ان راجا ڪري

جوراج کيس مليو ۽ اجتا سندس ڪيرٽي ڳائي اچي. ان نلسوان شريڪرشن کي سانڍڻ ڪري ڪا وڏائي برابرت ڪانه ٿيندي، پر اٻڪار ڪرڻ ڪري جس مليڻو. ايترو ويچار ڪري جراستند شيام سندر کي چون لڳو ته ”هي دوج راج! بهرياءِ ته اوهين بنان ڪنهن چل ڪپت جي پنهنجو نالو ٻڌايو، تنهن کانپوءِ جيڪا شيءِ گهرجيءُ سا گهرو ته پوءِ اها مان پنهنجن پراڻن ڏيڻ کان به نه گسندس.“ شريڪرشن چون لڳو ته ”هي راجا! جي تون ساڄو پنجه ائين ڪرڻ چاهين ٿو ته مان يادون مان شريڪرشن چندر نالي آهيان ۽ هي هٿي پيمسڀين ۽ ارجن منهنجي ٻڙي جا بت آهن. منهنجي ۽ تنهنجي اڳهر به هٿاير باڻهر ملاقات ٿي آهي، تنهن ڪري پائيان ٿو ته مون کي ساڄا ٿڌو وڌو ڏين. انهن ٿو وٺ بکيا پئڻ ڪونه آيا آهيون، هر يڌ ڪرڻ لاءِ آيا آهيون ۽ اميد نه اسان. تنهن مان ڪنهن هڪ سان وڙهڻ قبوليندين، پس اهوئي دان گهرڻ آيا آهيون.“

شريڪرشن جا اهڙا وڃن ٻڌي جراستند ڏاڍو خوش ٿيو ۽ چون لڳو ته ”تو کي به يادگيري هوندي جو هڪ دفع مون کان هارائي پيڇي ويو آهين ۽ ڊپ کان دوارڪا وسائي وڃي ويٺو آهين، تنهن ڪري ٿوپا جو گز سان وڙهندي مون کي ته شرم ٿو اچي. ارجن مون کان عمر به ننڍو آهي ۽ وري هڪ سال ڪليو (ڪڍڙو) ٿي وراٽ راجا وٽ رهيو هو سو ان سان ڇا وڙهيو. هاڻ! باقي پيمسڀين مون جهڙو آهي تنهن سان بلاشڪ وڙهندس، پر انهن سڀني ڳالهن کان پهرين مون وٽ پوڄن وٺو ۽ پوءِ بلاشڪ ڌرم ٻڌ ڪبي.“

پوڄن وٺي رهڻ بعد جراستند به تراريون گهرائي هڪڙي ٻاڻ ڪڍي ۽ ٻي پيمسڀين کي ڏني، پوءِ شهر کان ٻاهر وڃي آکاڙي به ٻڌا. اتي جراستند چون لڳو ته ”هي پيمسڀين! منهنجي گهر براهمڻ روبر سان آيو هٿين ۽ تنهن ڪري بهرياءِ ترار تون هلا.“ پيمسڀين وراڻي ڏنيس ته ”پاڻي! ڌرم يڌ هر گيان جي ڳالهر ٿيائي وڃڻ واجب ڪينئي، همت ته جنهن کي وٺي سو ترار هلائي.“ پوءِ ته پنهنجي يڌ شروع ٿي ۽ وڙهندي وڙهندي شام ٿي ويئي. جڏهن ڪنهن به نه ڌارايو،

براهمن کي پالڻان وٺي اندر ويو ۽ کين ڏاڍي آدرش سان سڻائڻ
 ٿي واري جوڻ لڳو ته ”مهي مهاراچ! جيئن ڪرڻا ڪري من اچي
 اومان منهنجو گهر پوئو ڪيو آهي، تنهن ٻئي پوڄن وٺو ته اومانجا
 حورن ڏوٺي منهنجو ٻولو ڪڍن ٿا. ”جراڻند جا اهي رهن ٻڌي
 شام سندس حورن لڳس ته ”مهي راجا! اسين تنهنجو ٽالو ٻڌي تمام
 پري کان من آيا آهيون، سو جنهن اڃا سان آيا آهيون اڃا اسانجي
 پوري ڪرڻو، جو جو شور وڌيڪي ڪي منهنجي سر ۽ دانهن کي منهنجي
 پراڻ ڏيڻ پر ڪٿي به آڻا ڪانهي ڪانه ٿيندي آهي. دانهن پر راجا
 مرڻ بعد، راجا رت ڏنو ۽ ٻئي راجا کي جون ڪڍائون توکان ڪي
 گهڻيون ڪس آهن. ٻئي راجا ته ويچارو وري واس ٿيڻان کي
 سڀڪو ڏيئي پڇا ڇڏي جو ٿي ڏيڻا به تمار ٿيو، جنهنجو ٽالو اڃا
 روشن آهي. راجا شئي ڪوتري جي ٿيو منهنجي بدن جو مانس
 وڌي ڏنو هو. اڌاڪه رشي، جو ڇوڻ ڇوڻ منهنجي پوڄن وٺندو هو،
 تنهن پراڻ نه کائي منهنجو سمورو پوڄن ڇوڻان کي ڪارائي پراڻ وري
 به بگهڙي رهيو. اڙي دان ڪرڻ ڪري انکي وٽڪڻ نصيب ٿيو
 ۽ ٻيهر رشي منهنجي بدن جون مڙيون اندر ۽ ٻين مڙين کي ڪم
 اڇلا ڏيئون. مهي راجا چراڻند! انهنڪانسواءِ ٻيا به ڪيترائي دانهي
 منهنجي ڏنڊا آهن، جن منهنجي پراڻن ۽ مال مالڪت ڏيڻ ڪار ٿيندي
 ڪار ڪئي آهي ۽ انهن رات ڪيترن دانهن ڪيترن ٻڌائين،
 جيئن اڳوڻي سڀ به اڃا ڏره ٿا ٿي گذريا آهن، تنهن وقت تون
 دانا سامان آهين، سو جيڪڏهن تون اسانجي اڃا پوري ڪڍين
 ته تنهنجو جس ساري سنڌو پر ڳاڙهو رهيو.“

اهڙي ٻڌڻ بعد ۽ اٻڻن جي مٿي ڪرائڻي ٿي، چراڻند کي
 شڪ ٿيو ته مهي براهمڻ به آهن، پر ڪي رايه ڪنور ڏانهن، انلاءِ
 جي مهي پراڻ ٿورو ٿورو ٻڌڻ کان منهن نه موڙيو، جنهنڪري منهنجو
 ڌرم قائم رهجي اچي. ڏسو راجا ٻئي کي سندس گروو شڪر آڏو
 واس ٿيڻان کي ٿي منهنجو ڏيڻ جي ڪيترن منع به ڪئي، پر
 من منهنجي ڌرم قائم رکڻ لاءِ ائين ڪيو، جنهنڪري منهنجي اڳوڻن

جيتي تر به ڪرڻ لاءِ تيار آهيان. آرجن ۽ ٻيا اوهان جا ڀائرا اڌو تر زبردست آهن جو ساڻن ڪنهن جي به ڀڄڻ جي جاءِ ڪانهي، انلاءِ اُنهن کي حڪم ڏيو ته چوڌاري وڃي سڀني راجائن کي جيتي گهڻي دولت کڻي اچن ته پوءِ يگيه جو آرنپ ڪجي. ”او ٻڌي يڌ شرن پنهنجن ڀائرن کي چئني طرفن روانو ڪيو، جي ڪيتري وقت بعد سڀني طرفن جي راجائن کي جيتي بيشمار مال متاع کڻي آيا ۽ اچي يڌ شرن کي ڏنائون. يڌ شرن تڏهن شريڪرشن کي هٿ جوڙي جوڻ لڳو ته ”هه راجا! هاڻي حڪم ڪريو ته ڇا ڪرڻ گهرجي؟“ او ٻڌي اوڌو راجا يڌ شرن کي جوڻ لڳو ته ”هه راجا! ٻين سڀني ملڪن جي راجائن کي ته توهانجا ڀائرا جيتي آيا، پر جيستاءِ جراسنڌ کي نه جيتيو اٿو، تيستاءِ اوهانجو يگيه نروگيون، پورو ٿيڻ مشڪل آهي ۽ جو جو هو اڌو ته زبردست ۽ ٻڙسي وارو آهي جو هن کي جيتڻ ڪا سولي ڳالهه ڪانهي، خود اوهين به هن کان کڻي نه سگهندا. هڪ تڃويز آهي جا جيڪڏهن ڪريو ته وقتي سوڀارا ٿي پوندا. اها هي آهي ته شيام سندر آرجن ۽ پيمسين کي پاڻ سان وٺي براهمڻ جو ويس ڪري جراسنڌ وٽ وڃي. هو ڏاڍو داني آهي جنهن ڪري هن جي ناموس جو طرف پکڙيل آهي ۽ هميشه من گهريو دان ڏئي ٿو. ايتري قدر جو جيڪڏهن سسي گهرجي ته اُن ڏيڻ به دير نه ڪندو. سو ان کان وڃي هي ٿيئي بکيا گهرن.“

اها ڳالهه ٻڌي راجا يڌ شرن چنتا ٿيو جو ڏسي شيام سندر کيس جوڻ لڳو ته ”اوهين ڪا به چنتا نه ڪريو. اوهين اوڌو جي جوڻ موجب ٻئي ڀائر همراھ ڏيو ته جراسنڌ جو ڪم تمام ڪري اڃان.“ بس! پوءِ راجا يڌ شرن جي آڳيا سان آرجن ۽ پيمسين کي ساڻ ڪري شريڪرشن جراسنڌ جي راجڌانيءَ ڏانهن هليو. جڏهن ڪن ڏينهن کانپوءِ هو جراسنڌ جي دروازي وٽ اچي پهتا تڏهن هڪڙي درٻار راجا کي وڃي خبر پڌائي ته ”هه راجا! هڪڙا ٽي تڃويزي براهمڻ توهان جي ملڪ لاءِ ٻاهر دروازي تي بيٺا آهن، حڪم ٿئي ته اندر وٺي اڃان.“ جراسنڌ ڏاڍو خوش ٿي پاڻ دروازي وٽ اچي، تنهن

۳۷۳ بدشهر جو شريڪرشن کي راجسوپر بگه ڪرڻ لاءِ وڃي ڪرڻ

راجا بدشهر شريڪرشن وٽ پهچي سندس چرلن تي پوڻ ڀانئو، تنهن
دو اڻڪاڻاٽ اُنکي پنهنجي ڄاڻي سان لائي کيس پنهنجو ڌو ڄاڻي
اُنجي چرلن تي مستڪر ٿيا. پوءِ پوءِ پوءِ کي ۽ تنهنڪا ٻيو اُڇڻ
ٺڪل ۽ سهندو سان گڏ پوءِ اُن بعد چڪي پيدا ٿي ۽ مڪر ماڻهو آيا
هوا ٽٽو ۽ پڻا پوگر آدرستڪار ڪري کين وارا ۽. جڏهن راجا بدشهر
ڏاڍي خوشي مان شيام سندس کي پنهنجي شهر اندر آندو، تڏهن
شهر جا سڀ استرليون ٻار شيام سندس جي درشن لاءِ پنهنجن دروازن
وٽ اچي بيٺا ۽ لنگهن وقت پنهنجا نسل ڌاري شيام سندس جي بيش
اُڇلائڻ لڳا. ڄاڻي جڏهن ٻولي منور ۽ محلات اندر اچي پهتو، تڏهن
ڪنهي ڏاڍي اڀر سان کيس ڏٺو ۽ وڙي آئي ۽ شيام سندس
سندس چرلن تي ڪري پيو. مڏاڻن شريڪرشن جون ٻه راتون
سپيرا ۽ رڪيٽي وٽس ۽ ڪنهي کي پهرين پيون. مطلب ته اُن
وقت جو آندو ڄا وٽس ڪنهي اڇڙي طرح شريڪرشن جي اچڻ
ڪري اندر هرست هر گهر گهر آندو ٿيو اڳا.

جڏهن اڇڙي طرح ڪيترائي ٻيا شيام سندس کي اُتي گذري
ويا ۽ ڪا به ڳالهه ڪانه ٿي، تڏهن مڪري ڏينهن راجا بدشهر
سڀا ۾ شريڪرشن کي جوڻ لڳو ته ”مي ڀاڙا! ڄڻ اوهانجو درشن
وڏن وڏن رهن ۽ پوڳيٿورن کي به مشڪل ٿئي، تن ڪرڻا ڪري
مونکي ساڪاٽ درشن ڏيئي ڪوٺارت ڪيو آهي. ڄاڻي پنهنجي
اڃا آهي ته آ؟ راجسوپر بگه ڪرڻ، هر اوهانجي ڪرڻا ٻڌان اهو
ڪرڻ بگه ٻورو ٿي به سگهندو. اوهان اڳ به چئن ڪيترائي دفعا
مشڪلات اچڻ وقت پنهنجي ساٿي ڪئي آهي تنهن ۾ پڻ پنهنجي
پهر جي نظرين پنهنجو اوهانڪاٽ ٻورو ڪريو ته اوهان ڏاڍا اوهانکي
ارڻ ڪري پيو. اڳو ڀاڙا لڳو. مونکي به ڪي آهي ته اوهان جي
چڪو شريڪرشن آيو، تنهنڪا سڀ منور ٿيا.“

اڇڙا اڏين وڃن ٻڌي واسديو جوڻ لڳو ته ”مي راجا! آ؟ هر طرح
حاضر آهيان. اوهان مونکي پنهنجي پهر جي ڏور تي هر وس ڪري
ٿا. تنهنڪري راجسوپر بگه ته جڏو به اهو ڪو مشڪل ڪر

اهڙي ڪٺڻ ڀيگي جو سٺڪلپ ڪري ها. جيستاءِ ڄراسنڌ ٺهاريون
ويندو ٿينستاءِ ڀيگي ٿيڻ ڪٺڻ آهي. ڄراسنڌ جي مارجي وڃڻ ڪري
هر ڪار ۾ سڌ ٿيندا. هڪڙو تر راجا يڌشرو جو ڀيگي چڱي طرح پورو
ٿيندو ۽ ٻيو تر ويه هزار اٺ سؤ راجائون قيد مان ڇڏي راجسوير ڀيگي
جي ڪم ڪار ۾ مددگار ٿيندا. تر تر هون ۽ ايترا راجائون ڪٺا
ٿيڻ ڏاڍو مشڪل آهن. سو پورياءِ اندر پرست هر هلي پانڊون سان
ملاقات ڪريو، پوءِ چئن مناسب چاٽو ٿڻ ڪريو. ڄراسنڌ گڏو ۽
براهمڻن جو ڀيگ اهڙو تر ڏاڍي آهي جو سندس دروازي تان ڪو به
سوالي خالي نه هوندو.

اوڌو جي اها صلاح پسند ڪري شيام سندس ٺارڊ ٺي چيو ته
”مهارج! اوھين پنهنجي پاران پانڊون کي وڃي ڇڏڻجو تر اسين
جلد ئي اچڻ وارا آھيون.“ پوءِ براهمن کي به موڪل ڏيئي چيائين ته
”مهارج! راجائن کي وڃي ڏيرچ ڏيو ۽ چئون ته آ؟ جلد اچي
سندن چوٽڪارو ڪندس.“ جڏهن ان براهمن اچي سڀني راجائن
کي شريڪرشن مهارج جو نياپو ٻڌايو، تڏهن هو سڀ خوش ٿي
هري چرڻ جو ڌيان ڪرڻ لڳا. هيڏانهن ٺارڊ اندر پرست هر وڃي
شريڪرشن جو نياپو راجا يڌشرو کي ٻڌايو. شريڪرشن، راجا انگرسين
وت وڃي پانڊون وٽ وڃڻ جي آڳيا ورتي ۽ دوا رکڻ جي سنڀال
واسطي بلرام کي اتي ڇڏي پاڻ گهڻا شور وڃڻ ۽ ياد وٺڻي
اندر پرست ڏانهن روانو ٿيو ۽ اٺ بت راطمين به ڀاڻسان کنيائين. جڏهن
شريڪرشن راجا يڌشرو جي شهر جي ٻاهر اچي پهتو، تڏهن ايتري
وڏي فوج کي ڏسي ڪنهن وڃي راجا يڌشرو کي ٻڌايو ته ”مهارج!
اوهان تي ڪو دشمن ڪاهي آيو ٿو ڏسجي.“ راجا يڌشرو نڪل،
سوين پنهجنهن پڻ ڀائرن کي خبر ڪڍڻ لاءِ موڪليو، جن جلد ئي اچي
يڌشرو کي شريڪرشن جي اچڻ جو احوال ڏنو. يڌشرو کي اهو سمجهڻ
ٻڌي ڏاڍي خوشي ٿي. ۽ پوءِ ڀڳوان جي اڳواڻي لاءِ ڏاڍي پري
سڪ سان آرڇن، پيمسڻ ۽ ٻين ڀائرن، ويد پالي براهمن ۽ شهر جي
مڪير آدمين سان گڏجي ڪيترن ئي ڀيٽون کڻي هليو. چئن ئي

سڀ ڀائرو اومانجھي ڀاءُ ڳيري ڪري رهيا آهن. منوقت هو راجسوءَ بگهه ڪرڻ جي آڇ ڪري رهيا آهن، پر سمجهين ٿا ته اومانجھي ڀاءُ کانسواءِ سندن بنسورت پورو ٿيڻو نه آهي. ”آڇا آهي ڳالهيون رهي مليون ته بدشمر وٽان نيند جي چٽي شيام سندر کي آڻي، جنهن پر لکيل هو ته ”هي ٻريو! برا منڻ مون کان راجسوءَ بگهه جو سنڪل ڪرايو آهي، پر اومانجھي اچڻ کانسواءِ منهنجو بنسورت پورو نه ٿيندو ۽ جنهن ڪري منهنجي لپهه اومانجھي من وٽ آهي.“

شيام سندر جي ٻڌڻي ٻارن سان صلاح ڪرڻ لڳو ته ”ڀائرو! هڪ پاسي جراسند جي قيد ڪيل راجائن منهنجي جو ٽڪاري جو نياپو هو، ڪيو آهي؟ هيڏانهن ٿارڊ مني ٻانڊون وٺ هڻڻ لاءِ حوي ٿو، عالمي بدشمر ته پوريءَ حد ڪرڻ گهرجي؟“ ائين ئي ڪن جو رايو ٿيو ته پوريءَ راجائن کي ملي ڇڏائجي ۽ ڪن حيوان ٻانڊون وٺ هڻڻ گهرجي. شيام سندر ٽنهنجي اڏڻ کان پيڇڻ لڳو، جو هڪ جوڙي جوڻ لڳو ته ”هي ڪريالو! منهنجا رڌا ڀاڳي آهن جو اوھين اندر آھي ٿي پر مون کان صلاح ٿا پيو. جڏهن ائين آهي ته منهنجي سمجهه پر آهي ته پوريءَ ٻانڊون کي ملي ڏيڻ ڏجي، پوءِ اُتان پيسس ۽ ارڇن کي ٻالسان کڻي جراسند کي ڀارڻ لاءِ وڃڻ گهرجي. جراسند کي ڏهن هزارن ڏاڻين جيترو زور آهي، جنهن سان پراڻي ڪرڻ وارو پيسس ئي مڪڙو آهي. وري هي وٽڪت ماڻ! قيد ڪيل راجائن جا ٻاڪ روئي جڏهن پٽائڻ کي ڀاءُ ڪن ٿا، ته من کين اُهو ڪون ماڻا ٿون هن طرح ڏيڻ ڏيئي سمجهائين ٿيون ته ”ارڇن روئو نه! بگوان شرڪ ڪرڻ جنهن پوڻي جي ٻار لاهڻ واسطي اوتار ڌاريو آهي، سو جراسند ڀائي کي ماري اومانجھي پٽائڻ کي ڇڏائيندو. هي اهو وٽڪت ڏاڻ آهي، جنهن گهٽه (ڏاڻي) جو گراد (ڀاڳو) کان جوڻڪارو ڪيو ۽ ڪنس کي ماري ماڻا پٽا جو ڪٽڻ ٿواريو.“ سو ٻريو آهي جي رات ڏينهن توهان کي ڏيائي رهيا آهن انهنجي پر ملي سگهجي. راجا بدشمر فقط توهانجي پيروي راجسوءَ بگهه ڪيو آهي، هو پوريءَ ئي راجائن کي منهنجي پراڻي ڪم سان ڦاٽ ڪري ماڻا ٽپڪا ٿوئي

شريڪرشن وٽ براهمن جو اچي چراسندڙ جي ظلمن بابت ٻڌائڻ ۳۷
هو. اُنڪا ٻيوءَ راجا اُگرسين وٽ اچي ڪٿا ٻڌندو هو. شريڪرشن
جي ڪرپا سان دوارڪا پوري ۾ ڪڏهن به ڪا بيماري يا ڏڪا
ڪونه ٿي، جنهنڪري سڀ ننڍا وڏا ٻرسن رهندا هئا.

هڪڙي ڏينهن جڏهن وئڪنٽ نات سڀا ۾ ويٺو هو ۽ يادون سان
ڳالهيون ٻوليون پئي ڪيائين، تڏهن اُن وقت هڪڙي براهمن درٻارن
کي اچي چيو ته ”اوهين شريڪرشن مهاراج کي وڃي ٻڌايو ته هڪڙو
براهمن اوهان سان ملڻ جي واسطي دروازي تي بيٺو آهي.“ دوارڪا نات
براهمن کي سامهون ايندو ڏسي، شيام سندرسنگاسڻ ٿان هيٺ لهي نمسڪار
ڪري وٺي اچي پنهنجي پاسي ۾ وهاريائينس. پوءِ ٻيڻ لڳس ته
”هي مهاراج! اوهين ڪٿان ٿا آچو ۽ ڪٿن آيا آهيو؟ براهمن شيام سندرسنگاسڻ
جي اهڙي نڪت ۽ مڙا وڃن ٻڌي چوڻ لڳو ته ”هي ٻريو! چراسندڙ
پنهنجي ٻل ۽ پراڪرم جي ڏاڍي وڏائي ڪندو آهي. اُن ويهه هزار
آٺ سَو راجائون پاڻوٽ قيد ڪيا آهن، جن موٽڪي اوهان ڏانهن نياپو
ڏيئي موڪليو آهي ته اوهانجو ٻرڻ آهي ته جڏهن جڏهن دشت ۽
آڌرمي هري ڀڳتن کي دڪ ڏيندا آهن، تڏهن تڏهن اوهين سڱر روپ
ڌاري ڀڳتن جي رکيا ڪندا آهيو. انلاءِ هن وقت اسانکي اڏهن جاڻي
اسانکي دڪ کان ڇڏايو ۽ چوٽڪار ڏيو. اسانکي رات ڏينهن
توهانجي درشن جي آڀلاشا آهي.“ اهڙا دٻن وڃن ٻڌي ديمانات
اُن براهمن کي چيو ته ”مهاراج! اوهين هنن کي ڏهرچ وڃي ڏيو ته
مان سگهوئي اچي اوهانکي دڪ کان ڇڏائيندس.“

ايتري ۾ ٺارڊ بين وڃائيندو اُتي اچي پهتو. شيام سندرسنگاسڻ
نمسڪار ڪري سنگاسڻ تي پاڻ سان گڏ وهاريو ۽ ٻيڻ لڳس ته ”هي
مني نات! ڪا نئين ڳالهه هجي ته ٻڌاءِ. ڀت شير ۽ ٻين پاندون جي ڪا
سڌ هجي ته اوهان ٻڌايو ۽ چوڻ ڪيترن ڏينهن کان سندن سماچارئي
ڪونه ٿو اچي.“ ٺارڊ درندي ڏني ته ”هي ايتري ڀلي! اوهانکي سڄي
ڳهٽ جي حال جي خبر به آهي، پوءِ جو مون کان ٿا پڇو سو خاص اوهانجي
مون تي ڪرڻا آهي. مان هيٺو سڌو پاندون وٽان ٿو اچان ۽ هو

ڪو اٽڪو نه ڪر، منهنجي ماما بلوان آهي. جڏهن اها ساري جيت
کي مومي خود مونکي نه ٿئي ڇڏي، ته پڻي کي ڪهڙي طاقت آهي
جو انهيءَ وس ٿي نه وڃي. هي ٺارڊا سڀني جيون جي بهدا ۽ ٻالن ڪرڻ
وارو ۽ جڻي ورتن ۽ آسروس جي ڌرم رکڻ وارو آ؟ آهيان. هي
سڱن اوتار رڳو انهيءَ ڪري آهي ته سنساري جيءَ مونکي ڄاڻو ڪرم
ڪندو ڏسي، هاڻ به انهن ڪن. هاڻي آئندڙ تون منهنجي بهدا
۽ ڪم جي پرڪشائ ڪري ڏري پڻي ڪندو ره.

ايترو ٻڌي ٺارڊ وري نه ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي ٻريو! مونکي
اهڙو وردان ڏيو، جنهنڪري اوهانجي ڄڻل جي پڳتي هميشه قائم
رهي ۽ سنساري ماما مونجي ڪو به اثر نه ڪري.“ ڊاڪٽر ٺاڻ ٺارڊ
کي سندس اڃا موجب وردان ڏيئي موڪل ڏني. تڏهن هو پن
وڃائيندو ڏري گڻ ڳائيندو ستم ماما وٽ آيو ۽ اچي کيس ڄاڻو ته
”شريڪرشن مهاراج توکان وڌيڪ رڪم ٿي کي بيار ٿو ڪري، انهن
ڪري تون شيام سندر مونکي ڏان ڏيئي ڏري ماما سان وٺ ته پوءِ
هو لهنديجي وس رهي.“ اهو ٻڌي ستم ماما شيام سندر کان آڱيا
ولي کيس ٺارڊ مني کي سڪاب ڪري ڏنو. جڏهن ٺارڊ شيام سندر
کي ولي ڄاڻ لڳو، تڏهن ستم ماما کيس شريڪرشن جي تور ڄمرو
سون ڏيڻ لڳي، پر ٺارڊ سون جي بدلي ٿئي ڏل ولي شيام سندر
کيس مولائي ڏنو ۽ هاڻ آئندڙ سان برهم لوڪ ڏي روانو ٿيو.

شري ڪندو جي ڄوڻ لڳو ته ”هي راجا پرڪش! ڀڳوان شريڪرشن
سنساري جيون کي ڊاڻ ڏيکارڻ واسطي جنهن وقت ڄمڪو ڪم ڪندو
هو سو ٻڌايان ۽ توهن ته جڏهن به گهڙيون رات هئي مولدي هئي ۽ پکي
ٻولڻ لڳندا ٻول تڏهن شيام سندر پڻي ڄمڪو ڪم ڪندو ٺارڊ ڏندڙا سٺان
ڪرڻ بعد سنساري ماما وٽان وانگر پڻي آيا جو ڏيان ڪندو هو.
پوءِ نڪرڻ بعد سنڌيا، ٻيڻ ڪري گائتري چيئندو هو. جڏهن گهڙيون
ڏينهن ڄڙن بعد براهمڻن کي ڏان ڏيئي انهنجي آسرواد ولي پوءِ
پوڄن وٺندو هو. جيتوڻيڪ شيام سندر کي ڪنهن به ڪرم ڪرڻ جو
ڪو ضرور ڪم هو، پر اوهان ٺارڊ قائم ڪرڻ واسطي تب نام ڪندو

ستيه پاما جي گهر ويو. اُتي ڇا ڏسي ته شريڪرشن اڙو سان چوٽر
 کيلي رهيو آهي. اُتان اُتي وڙي ڄاموٽي ٿين ته راولي جي گهر
 ويو، جتي شريڪرشن کي تيل ڦليل لڳائيندو ڏسي، بنان گڏ ڇڻ جيئي
 موٽي آيو. پوءِ چوٿين راولي ڪالندي جي ماحل ۾ ويو، جتي
 شيام سندر کي پلنگ تي سهيل ڏٺا. ڪالندي نارد مني کي آيل
 ڏسي شريڪرشن جي چرطن کي زور ڏيئي ڄاڳايو، جنهن تي ڳوان
 ڏنڊوت ڪري چيو ته ”مي منيشورا! تيرت روپي ساڌن جي چرطن
 گهٽائڻ، ڪري سمساري جيون جو گهر ٻيتر ٿيڻ، ڇڱو ڪيڙو ڇو ڏيا
 ڪري درشن ڏيئي ڪر تارت ڪيو.“ نارد آشيرواد ڏيئي مٽروندا
 جي گهر ويو، جتي ڏسي ته شريڪرشن براهمڻن کي ڇوڄن ڪارائي
 رهيو آهي. نارد کي ڏسي شريڪرشن مت جوڙي چوڻ لڳو ته ”مي
 براهمڻ ڪل يوشن! ڏاڍي ڏيا ڪيڙو جو موقت آيا، راولي اوچين ۾
 ڇوڄن کائي ڇوڻ. مون کي ڏيو ته اُنجهي کائڻ ڪري ٻيتر ٿيان.“ نارد
 راولي ڏني ته ”مي ديون ڄا ڏيو! اوچين براهمڻن کي ڪارايو ته مان
 اچو ٿو موٽي اڃان.“ ائين چئي نارد ستيا ڇهين راولي جي گهر
 ويو، جتي ڏسي ته شيام سندر آئند سان وهاڙ ڪري رهيو آهي.
 اهو ڏسي اُتان پوئين پير سڀدرا جي ماحل ۾ ويو، جتي دوار ڪانات
 کي ڇوڄن ڪندو ڏٺا. اُتان ٿي راولي لڪشٽا جي گهر ويو، جتي
 شريڪرشن کي شان ڪندو ڏٺا. اهڙي طرح نارد هر ڪنهن ماحل
 ۾ شريڪرشن کي جدا جدا رنگ روپ ۾ ڏٺو.

اها مهيا شريڪرشن جي ڏسي نارد هن ۾ ڏاڍو لهجي ٿيو ۽ چوڻ
 لڳو ته ”مون کان ڏاڍي ڀل ٿي جو تريون ثابت منهنجا پير ڏوئي چرٽا مٽ
 ورتو ۽ مون سندس ٻريڪشا ڪئي، جنهن ڪري وڏو باپ ڪير.“ اڃا
 اهو ويچار ٻڌي ڪيائ ته آنتريامي کلي چوڻ لڳس ته ”مي مني نات!
 ڪهڙن ويچارن ۾ آهين؟“ نارد تڏهن هلي منور جي چرطن تي
 سر رکي مت جوڙي چوڻ لڳو ته ”مي ديمانات! مون اڳيان ڪري
 اوهانجي ٻريڪشا ٿي ورتي، پر اُنجو ڦل ملي ويو، راولي ڪري ڪري
 منهنجو اُٻاءُ ڪميا ڪريو.“ ڳوان ورندي ٿايس ته ”منيشورا! تون

شور جي اندر ويو، جتي دڪان ڏاڍي صفائي ۽ سهڻائي سان
 سينگاريل هئا. گهر گهر ۾ هري ڪٿا ٿي رهي هئي ۽ يادو شيوار سندس
 جو چس ڳائي رهيا هئا. منڊ منڊ هوم ڀڳير ۽ ٻيا جڳا حورم ٿي رهيا هئا.
 يادو ڏاڍي ٻرڻ سان جڳا جڳا ڀارت ٻراهن ڪي ڪارائي انهنجي
 آشيرواد پائي رهيا هئا. جڏهن اهو آندو ڏسندو نارد رڪمڻي جي
 مڃاڻ ۾ ويو، تڏهن اُتي ڪٿو ڪٿو ڄڙائو سنڱا سنڱا ڏٺا، جنهنجي
 ٻڃلي ڪري سندس سامهون اکر ڪٽڻ ٿي مشڪل هئي، ڇهه ٻين ٽي
 ڪپورن ۽ ٻين جا اهڙا تر جتو نڪتل هئا جو جهنگلي ٻڪي وڏي
 اچي اُتي ويا. مشڪ ۽ غنور جي ڍولبي کي ٻاڌل ساهي، مورخوڻي
 مان ٻڃڻ لڳا. وٽس جون جهالڙون دروازن تي هئي لٽڪيون.
 مطلب تر رڪمڻي جي مڃاڻ جي سويڊا ورتي ڪرڻ ”لندو منهن ۽
 وڏي ٻان“ وارو قصو ٿيندو. نارد اُتي ڏٺو تر شريڪڙو هئي تي
 مڪت رکي بهه بهه ٻوري، ريشمي ٻوڙن ٽاهن تي ڪري لوڙ تي
 ڪپور جو لڪ لڳائي، ڪنن ۾ ڪنڊل وڇوي ون ماها گهٽي ۾
 ٻوري، تپور روت ٻڌي سڀا تي ويٺو کلي ۽ هزارين داسن هوندي
 ۾ رڪمڻي پاڻ ٻڌي ٻڪو لوڙيس. شريڪڙو نارد کي ايندو ڏسي
 اُتي ڏٺو ڪري سنڱا سنڱا تي آڻي کس واريو ۽ سندس حورن
 ڏوٽي وڌي سان ٻوڙا ڪئي. ٻوڙ هٿ جوڙي جوڻ لڳو تر ”هي
 منجهه اوهان ڏاڍي ڪرا ڪئي جو هن شريڪڙي جي جهوڙي ۾
 اچي اُنڪي ٻوڙ ڪيو. اوهانجو درشن ملڻ ڏاڍو دلچسپ آهي. عالمي
 اوهانجي ڪهڙي سوا ڪرڻ جو منهنجو ٻوڙ ٿئي.“

ڀڳوان جا اهي رحمن هڏي نارد ويهتي ڪري جوڻ لڳو تر ”هي
 دهن ديال! مان پاڻ اوهانجي درشن لاءِ آيو آهيان، جو جو اوهان
 جي درشن ٻڌان سنساري جيڙي ٻوڙا ڳوڙا رنگي ٺٽو سڳي. گنگا
 اوهانجي حورن مان نڪري ساري سنسار کي سکر ڏيئي رهي آهي.
 مان ڪنگال ٻراهن ڪهڙي ظاهر ٻوڙ آهيان، جو اوهانجي شتوتي
 ڪري سڳيان. عالمي ديال ٿي اهڙو وردان ڏيو جو اوهانجو سورڻ
 ۽ ڌيان ٻوڙن ۾ رهي.“ اهڙي طرح شتوتي ڪري نارد ٻوڙ ٻن راتن تي

ان سيار وينا هوا سي اُٿي بيٺا ۽ ٻارام کي هٿ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳا ته ”هي ديوانا! اوهين ڌرم جي مورت سي ڪئن ايترو ڪرو ڌ ڪريو؟ دريوڌن اڳيان ئي جي ڪري ساري هستيا پور کي ناس ڪرڻ ڪونهي ٿو؟ اسين هميشه راجا اڱرسين جا تابع دار آهيون.“

جڏهن ٻارام، پيشمر پتا مهر ۽ ٻين سڀا سڌن جا اهڙا وڃن ٻڌا تڏهن پنهنجو ڪرو شانت ڪيا. دريوڌن هاڻي ڀرو ٿيو ۽ سانڀ کي چڱا ڪپڙا پهرائي لڪشمنيا پنهنجي ڌيءُ سميت ٻارام وٽ وٺي آيو ۽ هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي نات! مون توهانجي مڙها نه هاڻي جيڪي به گهٽ وڌ چيو، تنهنلاءِ مون کي ڪميا ڪريو. اسين اوهانجا داس آهيون ۽ داسن تي سڌاءِ ڪرڻا جي نظر ڪڍي.“ اهڙي طرح دريوڌن ڪيتري شتوتي ڪري، لڪشمنيا جو دوا ۽ وڌيءَ سان سانڀ سان ڪرايو ۽ ڪيتروئي ڏاڍ، رت، گهوڙا، داس، داسيون ۽ ٻيو سامان ڏيئي، گهٽ ڪنوار کي ٻارام سميت دوا ڪا روانو ڪيو. دوا ڪا به پوڄي ٻارام سرستو احوال اڱرسين ۽ شريڪرشن کي اچي ٻڌايو ۽ هُڻ سڀ ڪورون جي ايمان پيڇڻ جو حال ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيا.

هي راجا پريڪشت! هڪڙي ڏينهن ناردمني امراتِي پوري ۾ ڇا ڏسي ته راجا اندر جون ٻئي استريون پاڻ ۾ بيٺون کولن. تڏهن ويچار ڪيا ته جڏهن هن پنهنجن جوئي اهڙو حال آهي ته ٻوڙ شريڪرشن، جنهن کي سورهن هزار عڪواٽ استريون آهن، اُتي ڇا وهندو واهرندو هوندو؟ وري شريڪرشن وٽن واري سان ويندو آهي يا ڪئن؟ اهو حال ضرور ڏسڻ گهرجي. ايترو ويچاري نارد دوا ڪا به آيو، جتي ڇا ڏسي ته اُتي ڏاڍا عدا باغ آهن، جن ۾ جيڪي وڻ آهن سي سڀ گلن ٻالن سان ٽٽار ٿيو بيٺا آهن. قسمن قسمن پکي هٿن ويهي ٻوليون ڪري رهيا آهن. تڏهن به بيشمار ڪمل کلي رهيا آهن، جن تي پتور رس پيڻ لاءِ ڏاڍي گونجه ڪري رهيا آهن. دوا ڪا جي سوني قلعي کي سمنڊ جو ڌاري لهرين جون چولون هڻي رهيو آهي. استريون طرحين طرحين جا رستو ۽ ويوڻ (گهٽا) پوري هيڏي هوڏي گهمي رهيون آهن. نارد اهڙي سوچيا ڏسندو

ڪوڏن کي پنهنجي راڄ جو ڪٽرو نه ايمان ٿيو آهي جو اسان کي پنهنجن پيرن جي جني ٿا سمجهن. اڄ شريڪشڻ جي دياسان اندر ۽ ايس ديوتائن کي به امڙي سولئي ڪاٺي جو راڄ آگر-مين کي برد لاو جڏي سڳن، -و هي دريوڏن ڪير جو پنهنجي رد برد امڙون ڳالهيون ڪري؟ هاڻي پنهنجو نالو هارام نڌ من جذ من منن سيني کي شمار سميت جهڙا دل به پوڙي ناس ڪرڻ. ايترو جڏي ڪروڙ هر يرحي هارام پيشه پناهه ۽ ڌرتي اشتر کي جوڻ لڳو ته ”اوھين من اڳياني ۽ ايمان دريوڏن کي ڳولايو ته آ-اٽس مڪه مڪاني ڪرڻ، جو جو سمجهائون ته هيئر ماٿي ۽ محبت جڏي لڙائي ڪرڻي پوندي.“ اوه جڏهن پيشه پناهه جي ڳولائڻ سان دريوڏن وري سيار آيو، نڌ من هارام جوڻ لڳس ته ”دريوڏن! اڳياني ۽ اڳياني منظور ٿو سمجهو وڃي. گياني سڀ ڳالهه جي آڌانت وڃي، امڙو ڪم ڪندو آهي، جنهنڪري کيس اوه شرمندو ٿيڻو پوندو آهي ۽ اڳياني بهان سمجهه جي ڪم ڪري سزا پائي اوه پڇتائيندو آهي. نئون ڳوڙو جهڙو سوار جي هٿان جهڪڻو ٿو ڪافي پستاهه جڳو پند ٿو ڪري. رتو ايمان به يرحي ڪوبه ويجهار نه ڪبو ته ڇانوڻو چوڻ ۽ ائين ڪرڻ توکي مناسب نه ٿو. مون توهان پريم جون ڳالهيون ڪيون ٿي، پر توهان جو جواب ڏنو جو جيڪر ڪنهن نوڪر کي به نه ڏجي. پنهنجي مرمي ڪار هڻي ته توهان مون پنهنجي جي دهر لڙائي ٿئي، پر توهان بد لطف جڏي هونڪي ڪروڙ ڏياريو آهي، جنهنڪري پنهنجي ڪٿي جي سزا پائي شرمندو ٿيندين. توکي ايترو به خيال نه آيو ته هڻي جي ڳلا ۽ پنهنجي وڌائي ڪرڻ چڱي نه آهي. اڙي! توکي پنهنجي ڌڻي شريڪشڻ جي بهت کي ڏيڻ کان اجهه ٿي آهي؟ ڇا توکي ان وڪڻڪن ذات جي بدوئي جي خبر ڪانهي؟ جنهنجي چرڻ جي رڃ اندر ۽ پيا ديوتائون پنهنجي سر تي ڇاڙهن سان پنهنجي وڌائي سمجهن ٿا. اڙي ايمان! بداليندو ته امڙي پندي اوهان جي ڪل به ڪنهن کي ملي آهي جو ان بهت توکي به ڳالهيون ٿي؟“ ائين جڏي ڪروڙ هر يرحي جڏي هارام پناهه ته هتتا پور کي ناس ڪرڻ، تن پيشه پناهه ڌرتي اشتر ۽ پيا جهڪي

کي پنهنجن عزيزن ۾ ئي ڏيڻ گهرجي، پر تنهنڪن به بهتر ائين آهي جو اهي ٻراڻن سمجهڻ ۾ ڏجن. هاڻي به جي ڄڻو سمجهو ته سانب کي قيد مان مڪت ڪري، لکشا سان ٻرڻائي منهنجي حوالي ڪريو.“

ٻارام جي اها ڳالهه ٻڌي دریودن سڀني ڪورون جي صلاح سان ڪاوڙجي چوڻ لڳو ته ”هي ٻارام! هاڻي ماڻ ڪريو ۽ اُگرسين جي اڃائي گهڻي وڌائي نه ڪريو. ڇو جو اسان کان اهو ٻڌڻ سنو نه ٿو وڃي. سندس ۾ ڪير کيس سڃاڻندو هو. هي ته دعا ڪري اسان کي جن سان مائتي ڪرڻ ڪري سندس هيتري بدوي وڌي. آها! اسانجي هٿ هيٺ ٿي به هيترو ايمان رکيڻو. عجب چئبو جو پيرن جي جتي ٿي مٿي تي چڙهي. يادون کي اسان ئي ڇڏي راجا ڪيو، تنکي ايتري حاجت ڪرڻ شرم نٿو اچي. شريڪرشن دوارڪا جو راج پاڻي پنهنجي اڳين ڳالهه وساري ويٺو آهي ڇا؟ هميشه بشار ۾ گوالن سان رهندو هو ۽ هي ته اسان ئي کيس گندي ڏياري، تڏهن سندس ڳالهاو راجائن ۾ ٿيو. واد جو ڀلائي جو ڦل مایوسين. اڙي! ايتري ڀلائي. ڪنهن بهئي سان ڪريون ها ته هو جنم تاءِ اسانجو احسان نه وساري ها. شرم جي ڳالهه چئي جو يادو اسانجا زيور دست ٿي، اسانجن ئي جو ڪرين سان شادي ڪرڻ ٿا گهرن. ڀائي! آڪاش مان پاڻي بدران پٿر دسي ٿا سگهن. هي ته اسانجو ئي برتاب آهي جو اسان سان مائتي گندي ڪري پيا راجائون به سندس آدرپا ڪن ٿا، نه ته کين ڪير پڇي ها؟ سانب جي بيشرمي ته ڏسو جو سويرور مان زورئي منهنجي ڏي ڪڍي ويو. اسين جيڪر کيس اتي ماري ڇڏيون ها، پر وري به مٿي مائتي جي لحاظ ڪري ائين نه ڪيوسين. افسوس! جو اوهين منهنجي سفارش ڪرڻ آيا آهيو. خود اندر کي به سمجهي ڪانهي جو اسانسان سامهون وڙهي سگهجي. اهو سڀ ڏوهه بيشم بهاءِ ۽ ڌرتراشتر اسانجن وٽن جو آهي، جن يادون جو آدرپا ڪري انهنکي ايترو مٿي چاڙهيو.“ اهڙي طرح ڪنور وڃن چئي دریودن سڀا مان اُٿي هليو ويو.

ٻارام هاڻي اوترو پنهنجن ٻين ساٿين کي چوڻ لڳو ته ”ڏسو!

ٿو نه تر ٻوڙ ٻيڻ مشڪل ٿيندس.

ڏار ڊا ابترا وڃن ٻڌي راجا اُگرسين شيام سندري ۽ ٻين يادون کي گهرائي، کين فوج وٺي مستجاب پور تي جڙمي ڪرڻ لاءِ حڪم ڏنو. شيام سندري تڏهن وڏي سڻا وٺي مستجاب پور اچڻ لاءِ تيار ٿيو. اتي پلارام ۽ ٻيو درٻار ڏٺن جو ڳوڙهو مٽو هو، شريڪرشن کي ڇوڻ لڳو ته ”مي دينانات! ڪورو مڙهه ڇوڙا مٽر آهن سو ٿوري ڳالهه واسطي لڙڻ جڳو ڪينهي، ان لاءِ مون کي آڳيا ڪريو ته آ؟“ وڃي سولائي سان سائب کي جذباتي اڃان. ٻوڙ جي مٿن مڙهه جوڙا نه مڙهيو ته آ؟ مڪڙوئي انهن لاءِ ٻن آمدان ۽ کين جوڳي سزا ڏيئي سائب جذباتي ايندس. ”شريڪرشن آڳيا ڏني ۽ پلارام، اڪورو، اوڙو ۽ ٻين ڪيترن يادون کي هالان وٺي مستجاب پور روانو ٿيو، جتي اهي مڪڙي باغ ۾ لٿو ۽ درٻار ڏٺن کي اڪورو دواران بندهي اچڻ جو حوالي موڪليو. اڪورو جي وائڻ پلارام جي اچڻ جو ٻڌي درٻار ڏٺن، جو پلارام خوش هو، ڏاڍو خوش ٿي پيشم پناهه، دروڻا چارهه ۽ ٻين ڪيترن سان گڏجي پلارام کي وٺي اچڻ لاءِ باغ ۾ ويو. اتي ٻيڻجي درٻار ڏٺن پلارام جي چوڻ تي ڪري ويٺي ڪري ڇوڻ لڳو ته ”مي مها پريو! جڻ اوڙان ڪري ڪري درشن ڏنو آهي، تنهنجي اچڻ جو نه سب ٻڌايو ۽ منهنجي گهر ملي منهنجا پوتر درٻار ڳوڙهو.“ پلارام ڇوڻ لڳو ته ”ٻائي! اوڙان جو سائب کي قند ڪيو آهي، تنهنجي جذبات لاءِ اُگرسين شريڪرشن کي وڏي فوج وٺي وڃڻ لاءِ حڪم ڏنو، پر مون شريڪرشن کي ويٺي ڪئي ته ڪورو منهنجا پراڻا مٽر آهن، انهن سان وڃي وڙهڻ مناسب ڪينهي ۽ مان اڪاو وڃي ٿو سائب کي وٺي اڃان. افسوس آهي جو اوڙان هيتن گڏجي مڪڙي جڻي کي اڏرم سان چوڻي قند ڪيو آهي ۽ ايترو نه خيال ڪونه ڪيو ته منهنجا حمايتي اوهانجو ڪوڙو اهي حال ڪندا؟“ سمجهو ته منهنجي اڳيان جي ڪري اهو ڏورم ڪيو جو راج ڪنيا کي سوڀر دور مان ڪڍي وٺو، پر تڏهن به اوهان کي مٽر ڏرم ته پالڻ ڏنو ۽ منهنجي قند ڪري ڏي ڪوڙا نه ڳوڙهو هو. ههڪا! ڇوڪرين

ٻڌي ڪري چوڻ لڳو ته ”پائي! انهن يا دؤن جو هميشه کان اهو
حال آهي، جو چڱي ڪم ۾ اچي هڪڙو نه ٻيو وڌن وڃن.“

جڏهن ڌرتراشٽر اها ڳالهه ٻڌي، تڏهن ڏاڍي غصي مان دریودن
کي سانب جي پڪڙي اڇلائي ڇڏي. دریودن، ڪرڻ ۽ ٻين ڪيترن
جودن کي پاڻ سان وٺي سانب تي چڙهي ڪٽي ۽ جڏهن سانب جي
رٿ کي ڇوڳو وڃي ويو، تڏهن هو چوڻ لڳن ته ”ياد رکو ته آءٌ
شريڪشڻ جي وير ۾ مان بيدار ٿيو آهيان، تنهنڪري پٺ ڏيئي
ڪونه پڇندس. اوهين جي ٻڌاوان آهيو ته هڪ هڪ ٿي ساهڙون اچو.“
ڪرڻ تڏهن چيس ته ”پائي! سمجه ٿو چوڻ ته تون اسان کان زور وارو
آهين، پر ياد رک ته اسان کان ڪٿي دوارڪا ويندين سو به خيال آهي
چڱ. چڱو پلاهاڻ آڻ ته پاڻ ۾ هڪٻئي کي هٿن جي صفائي ڏيکارين.“
سانب تڏهن پنهنجن پاڻ سان ڪرڻ جي رٿ ڇڏي ڳوڙا ۽ سارڻي
ماري ڇڏي ۽ ڪيترائي تير دریودن ۽ ٻين سڻا هٿين کي هنيائين.
جڏهن دریودن ڏٺو ته سانب هڪ هڪ سان وڙهڻ ڪري نه هارائيندو،
تڏهن سڀيئي گڏجي مٿس هٿيار هلائڻ لڳا. سانب به شريڪشڻ جي
چرطن جو ڏيان ڪري اهڙا نه ٻاڻ هنيو، جو سڀني مهارڻين کي حيران
ڪري ڇڏيائين. هونئيت دریودن جي شورو ورن سان کي ڇڏي ورتو
۽ ڪرڻ کيس پنهنجي رٿ ۾ جاڙهيو. پوءِ ته هسٽناپور وٺي آيس،
جتي دریودن چوڻ لڳس ته ”ڪٿن سائين! هاڻي يا دؤن جو هل
ڪيڏا نهن ويو؟“ اهو ٻڌي سانب شرم کان ڪنڌ ڪٽي هيٺ ڪيو.
پوءِ ته دریودن جي حڪم سان سانب کي قيدخاني ۾ رکيو ويو. نارهه
انوقت دریودن جي سپاهه ۾ ڪرڻ ۽ ٻين کي اچي چيو ته ”سانب کان
ڇوڪڙي، انلاءِ اوهان کي کيس قيد ڪرڻ نه گهربو هو. هارام اوهان کان
انچو بدلو وٺڻ ايندو، انلاءِ اوهان کي ڪيبي ته انکي پنهنجو هل
ڏيکاربو، پر هن ويڇاري کي ڪنهن به قسم جو دڪ نه ڏجو.“ نارهه
پوءِ اُنهن دوارڪا ڏانهن روانو ٿيو. دوارڪا ۾ اچي اُگرسين کي
سمورو احوال ٻڌائي چوڻ لڳو ته ”دریودن ۽ ٻيا ڪورو سانب کي
قيد ڪري ڏاڍا دڪ ڏين ٿا، انلاءِ اوهين جلدي وڃي هٽايو ساهو

جڏائي لاهي ويس. هو ٻوٽ جيڏو وڌو روڊ ڌاري، ٻلرام سان وڙهڻ آيو. بس! هو ٻه ٻنهي جي ٻاٿر اچي خوب ٻڌ لڳي. ٻن ٻلرام ان ٻاندر کي گچي کان جهلي اهڙو تر گهوگهو ڏنو جو منجهي لڪ، اڪس، ڪنن ٽوٽي وات مان رت رٿا ڪري وڃڻ لڳو؟ هو وري ويو. ان مهل ديوتائون آڪاش مان گل رسائڻ لڳا.

ماٿي مي راجا هريڪشت! مان توکي شريڪرشن جي ٻت سانب ٻاٿر، جنهن راجا دريوڏن جي ڌيءَ لکشمڻا سان شادي ڪئي هئي، ڪجهه ٻڌايائون. لکشمڻا جڏهن شادي ڪرڻ جي لائق ٿي، تڏهن دريوڏن انجو سوير وٺي رهي گهڻن راجائن کي ٻاٿوٽ گهرايو. جڏهن شريڪرشن جي ٻت سانب اها ڳالهه ٻڌي تڏهن هو به سوير وٺي سيار آيو. لکشمڻا تمام سندر ۽ شبل هئي، سو هڪ ٻر جي مال ڪٽي سيني راجائن کي ڏسندي جڏهن سانب وٽ اچي پهتي، تڏهن سندس روڊ ڏسي سانب مٿس هوڏي هو ۽ ويچار ڪيو ته جيڪڏهن راجڪماري وٺي مال ڪنهن هتي هجي گلي ٻر وڃي وڃي ته هو سندس ملڻ ڏاڍو مشڪل ٿي پوندو، انلاءَ زبردستي انکي رت ۾ ڇڏي دواڙڪا ڏانهن ڪٽي مارڻ گوري. ائين ويچارڻ سان ڪنهن به اهم يا ڊب ٻڌڻ لکشمڻا کي مٿ کان جهلي وڃي رت ۾ ڇڏيو، هو دواڙڪا ڏانهن هليو ويو.

اهو حال ڏسي سب راجائون لاهي ٿيا. دريوڏن ۽ ٻيا ڪورو شرمڻا ٿي ڪروڙ ڪري جوڻ لڳا ته ”ڏسوا سانب ڪهڙي نه بهوڊي ملت ڪئي آهي، جو اسانجو ڪو به ڊب نه ڪري مڙهت زبردستي ڇوڪري ڪٽي ويو آهي. اڃا ڪو راجا ڪٽي وڃي جا ته ٻي ڳالهه هئي، پر راجا نه منجهس پنهنجون ڇوڪريون اسانکي ڏيندا آهن. ڏاڍي لاهي جي ڳالهه چئي جو هي ڇوڪريون رچ جوڏو هتي، اسانجي ويهي راج ڌاري ڪٽي وڃي. آه! هي به ٻڌائي ڇوڪرو اسان تان سر ٻرڻ لهندو. هڪ اٿئون تر شري ڪرشن سمجهو ٿي پنهنجي ٻت جي پيرائي نه ڪندو. پر جي اڏر جي رستي وڙهڻ لاءِ تيار نه ٿيندو ته به اميد اٿئون ته هارائي لاهي ويندو.“ اها ڳالهه

٣٦١
ٻارام جو دود باندر کي گندروطين سان چيٽڙ ڇاڙ ڪر ٿا ۽ مارن ٿا.

ٻر آيو، جتي بندريڪ جي ٻٽ کي ٻرا مٿن سنيت، جن کيس آهتي ريت پگهر ويني ڪرايو، پنهنجي تينجھ سان چلائي پسر ڪري ڇڏيو. پوءِ دوارڪا اچي سرستو احوال وٺڪنٺ ٺاٺ کي ٻڌايو.

هي راجا پريڪشت! هاڻي توکي ٻارام جي ٻرا ڪرم بابت ڪجهه ٻڌايان ٿو ته دود باندر سگريو جو مائٽ ڪشڪندا ٻري ٻر رهندو هو ۽ ڏاڍو ٻارن هوندو هو. تنهنڪي جڏهن سندس مائٽ ٻومار جي مار جي وچل جي خبر پيئي، تڏهن اندجي بدلي وٺلاءِ ڏاڍي ڪروڙ مان دوارڪا ٻري ڏانهن روانو ٿيو. وات تي ڪيترا شهر ۽ ڳوٺ ويران ڪندو، استرپن سان زبردستي ڪندو آيو ۽ پنهنجي ميا سان پاڻي ۽ ٻاهر وسائيندو لوڪن کي ڏاڍو ڪشت ڏنا. نئيڙن ٻارن کي جبل جي غارن ۾ اڪائي مٿان پٿر رکي ايندو هو ۽ ڪڏهن ته ماڻهن کي کڻي وڃي سمند ۾ اڇلائيندو هو. جتي هري پگهر ۽ رشي تپسيا ۾ ويٺا ڏسندو هو ته اتي ڏرگند اڇلائي انهن کي ڏکي ڪندو هو. ڪڏهن ڪڏهن ته هڪڙن جون استرپون کڻي وڃي ٻين جي پاسي ۾ سمهاري ايندو هو. جڏهن انريت ماڻهن کي ڏک ڏيندو اچي دوارڪا ۾ پهتو، تڏهن نئيڙو روپ ڌاري شيام سندر جي محلات مٿان اچي ويٺو، جنهنڪي ڏسي سڀ راڻيون ۽ ڇٽ لڳيون. انهن ڏينهن ۾ ٻارام رتيوت هروٽ تي گندرون ۽ گندروطين سان وهار (سٽر) ڪرڻ ويو هو. اهو سنا جا رهندي هن دود باندر خيال ڪيو ته ٻهرياءِ ٻارام کي ماري پوءِ شريڪر شل کي وڃي ٻهاري. اهو ويچار ڪري هو مورڪه رتيوت ٻڌڙ تي ويٺو، جتي ڇا وڃي ڏسي ته ٻارام گندروطين سان راڳ گائي ۾ ريندو ويٺو آهي. اهو وڃهه وٺي هو باندر هڪڙو نئيڙو روپ ڌاري ڪيڪون ڪري، هڪڙي وٺ تان هڻي وٺ تي ٽپڻ لڳو ۽ گندروطين جا ڪپڙا پنهنجي ملهه وٽ سان خراب ڪري ڇڏيا. اها حرڪت ڏسي گندروطين ٻارام کي تيت ڏني، جنهن تي ٻارام هڪڙو ٻوٽو باندر کي اڇلائي هنيو. پٿر لڳڻ ڪري هو باندر ڪاوڙجي هٽ، اچي استرپن جا ڪپڙا ڦاٽڻا ۽ هيڏانهن هوڏانهن ڦٽا ڪرڻ لڳو. اتي ٻارام ڏوڙ پائي وڃي ڇهليس، ته هو نئيڙو روپ تي هٽ مان

بندوبست ڪري شريڪر شريڪر جو جو نه منجهس ٿڌن ڀڳوان سدرشن جيڪر
 ڪي حڪم ڏنو، جنهن سب لشڪر کي راجا سميت ماري ٿاس ڪيو.
 ، بندوبست جي هت، جڏهن بندوبست منجهسجي هئي جو، جنهن پاڻ کي
 اڃا اهو ئي سڏيو، ڪئن نه هڪڙي ساعت ۾ پراڻ نڪري ويو،
 ٿڌن ڪروڙ ڪري جوڻ لڳو ته ”هروا هائي منجهسجي هئي ڪي
 جنهن مارو آهي، تنهنڪي آ؟ ٻان مارئي نه ڇڏيندس.“ اهي ارادي
 سان هو شريڪر مهاديو جي تسلياً ڪرڻ لڳو ۽ شام سندر جييت
 ڪري دواڪا موٽو.

هي پرڳڻا ۱ جڏهن بندوبست جي هت گهڻو وقت تاءِ شريڪر مهاديو
 جي تسلياً ۽ ڌيان ڄڻي طرح هر ڀر سان ڪيو، ٿڌن پولات ان کي
 درشن ڏيئي پڇيو ته ”جا گورجئي؟“ راجڪمار ورندي ڏني ته
 ”آ؟ منجهسجي هئي جي ماريڏڙ کان رڌلو وٺڻ ٿو ڇا ڇا ٻان.“ شريڪر
 مهاديو چيس ته ”وڌ منهنجي آيا ٻڙمي ڏکڻا گڏي ۾ هوم ڪر ته ان
 ڪند مان هڪڙي راجڪشن نڪري تنهنجو حڪم منجهندي. پرياد
 ڪيم ته جيڪي ڀڳوان ۽ پراڻ ۾ جي پڳڻي نه رکندا هوندا، ان
 ئي ئي ان جو زور هلندو.“ ايترو چئي شريڪر مهاديو آڏو ڏان ئي ويو
 ۽ راجڪمار ڀڳيه ڪرڻ شروع ڪيو. جڏهن پولات جي جوڻ موجب
 ڀڳيه ڪند مان ڪرڻا نالي هڪڙي راجڪشن تمام پڻڪر روت
 ڌاري ترشول هٿ ۾ کڻي ڏاڍ ڪرڻندي هاءِ نڪري چيو ته ”هي
 راجڪمار! ٻڌا ٿو ته تنهنجو دشمن ڪٿي آهي؟“ راجڪمار ڏس
 ڏٺس ته ”منهنجو دشمن واسڻو نالي دواڪا پورٽ ۾ رهي ٿو، جتي
 وڃي تون منهنجو ڪم خالص ڪر.“ اهو ٻڌي ڪرڻا اهوئي ساءِ
 دواڪا اچي پوي. ۽ منهنجي تمام سان دواڪا کي ڄاڻڻ لڳي.
 دواڪا وڃي ٿڌن جي شريڪر شريڪر وٽ آيا ۽ کيس راجڪشن
 جو سڀوڙو احوال ٻڌايائون. شام سندر کين ڏيئي چيو ته
 ”ڇو نه، اڃو ٿو منهنجي ڇو پورٽ موڪليان.“ پوءِ سدرشن جيڪر
 کي آڳاٽا ڪاهه ته ”جلدي ڪرڻا کي پڇائي هليو آو.“ سدرشن جيڪر
 ، منهنجي تمام سان ڪرڻا راجڪشن کي پڇائي ڪاٺي پورٽ

پندرہڪ جو براهمڻ کي شريڪرشن وٽ ڏيکارڻ لاءِ موڪلڻ ۳۵۹

ڏينهن براهمڻ کي گهرائي چيائڻ ته ”دوارڪا وڃي شريڪرشن کي نياپو ڏي ته جڳائي مان سمجهين ته منهنجو ويس ڇڏي ڏي، نه ته بونسل ڏي ڪري اچي فيصاف ڪر.“ براهمڻ اهو نياپو کڻي دوارڪا پورتي ۾ ويو، جتي پهچڻ بعد اُگرسين سندس جڳي خاطر ڪئي ۽ پوءِ کانئس اچڻ جو احوال پڇڻ لڳو.

براهمن ٿڌن چيس ته ”هي مهاراج! مان ڪاشي جي راجا پندرہڪ جو موڪليل آهيان، جيتوڻيڪ چوندي اچي ٿي اچيم، پر ٿڌن به قاعدبڻي جو ڌرم پالڻ منهنجو فرض آهي. اوهين جيڪڏهن مونکي منهنجن هراڻن جي رکيا ڏين جو انجام ڪريو ته ڳالهه ٻڌايانو.“ شيامر سندر ٿڌن کيس پڪ ڏني ته تنهنجو ڪوبه نالو ڪونه وٺندو. براهمڻ ٿڌن کيس ساڃي حقيقت ڪري ٻڌائي.

شري ڪرشن ڏاڍي خوشي سان ان براهمڻ جو نياپو ٻڌو. ٻيا يادو براهمڻ تي کلڻ لڳا ۽ ڪي ته ڪاڌڙجي اٿڻ ڪرڻ لڳا، جنهن تي شريڪرشن انهنکي سمجهايو ته ”پائي! قاصد مار ٿيڻ نه گهرجي.“ پوءِ براهمڻ کي چوڻ لڳو ته ”هي مهاراج! توهين راجا کي ڇڏيو ته آ؟ اوهانجو نياپو ٻڌي گهڻو پرسڻ ٿيو آهيان. اوهين لڙائي لاءِ تيار رهجو. مان اتي اچي هارائي يا ته پنهنجو ويس مٽائيندس يا توکي ماري تنهنجو ماس پسن پکين کي ڪارائيندس.“ براهمڻ ٿڌن ڪاشي ۾ آيو ۽ سمورو احوال اچي پنهنجي راجا کي ٻڌايائڻ.

ڪجهه ڏينهن کانپوءِ شريڪرشن يادون کي پاڻ سان وٺي ڪاشي ۾ پهتو، جتي پانچ جنم نالي پنهنجو شڪر وڄايائڻ. شڪر جو آواز ٻڌي راجا پندرہڪ وڏو لشڪر وٺي شريڪرشن جي سامهون ٿيڻ لڳو. خوب ٻڌ ٿي، جنهن ڪيترا بهوان پنهنجا هراڻ ڏيڻ لڳا. جڏهن راجا پندرہڪ چترپي روپ ۾ اچي شيامر سندر جي سامهون اچي لڳايو، ٿڌن وڪنٽ نات کي سندس مڪت لاهي ورتو ۽ چوڻ لڳس ته ”سچي ٻڌاءِ ته اهو پاڪندي روپ ڪنهن جو آهي؟ حايلي پنهنجو اهو ويس بدلائي هونڪان پنهنجي ڏوڄ جي معافي ڪون، نه ته هيٺڙو هيٺڙو پنهنجو سر ڌڙ کان جدا ڪيو ويندو.“ ايمان

۳۴۸ راجا بندریک خترو پچ روپ بنائي هالکي شريکشرن سڏائڻ

جو اسٿان تيار ٿي پيو. مٺي ۽ ٿڌي هوا لڳڻ شروع ٿي، جنهنڪري سڀ اڀر ٿي نارون خوشي ۾ اچي مڙنگڙ ڪرڻال ۽ ٻيا راجا وڃائڻ لڳيون ۽ پنهنجي ڳائڻ ٽوٽي ۽ ٻچن سان ٻارام کي رهنديائڻ لڳيون. ٻارام به ائين ٻچو سڄو ٻيڙي ڏسي سائڻ ۽ ٻچن ۽ ڳائڻ لڳو. ديوتاون وٺڻ ۾ ڇڙمي آڪاش مان گل وسائڻ لڳا. انهيءَ ايترو تر آندڙ حالت ۾ ڇڙمي وٺڻ جو ڇڻا ڇل وٺڻ کان پوءِ رهيو ۽ ٻڙن ديوتا به لڳڻ بند ڪيو.

جڏهن ٻارام اهڙي طرح ۾ ويٺا بند رايون ۾ رهي اڀر ٻالائڻ سان راس لڳا ڪري انهنکي آندڙ ڏٺو ۽ نندڻ ٻڻوڊا کي شبنم سندر جون ڳالهيون ٻڌائي ٻيڙي ڪرڻ لڳو، ٿڌڻ ۾ مڪڙي ڏينهن کانئن دوارڪا موٽي وڃڻ جي موڪل ڳهريل. انوقت سڀني جو من آڏاس ٿيڻ لڳو، پر لاڄا ز کيس رحمت ڏيئي هس. سڀني گويون گوالن الڪ سوکڙيون شبنم سندر لاءِ آئي ڏٺيون. ٻارام سڀني کي ڏيڇ ڏيئي دوارڪا ڏانهن موٽو، جتي پوڄي ۾ وڃي سڄو حال اچي شريڪشرن کي ٻڌايو.

شري شڪڙيو جي ٻه راجا ۽ ٻيو تر ”هي راجا ٻيڪشت! انهن ڏينهن ۾ بندريڪ ڏالي وڌو ٻه راجا ڪاشي ۾ رهندو هو. انهيءَ اڃا مرعي ٿي تر پنهجي خترو پچ روپ بنائي واسڊو جي ڏالي سان سنساري ڄمون کان هالڪي ٻوڙيان، تنهنڪري ان ٻه راجا هڪ ڇڪڻ جا ٻوڙيا. پوءِ هٿا مڇري ٻوڙي هڪ مٺي ٿي رکي پنهجي مالا هائي ڪن ۾ ڪنڊيل وڇي، شريڪشرن وانگر گلي ۾ هن مالا وڇي شڪڙيو ڳڏا ٻڌڻ ۾ کڻي ڪاٺ جو گروڙ ڇڏڻ واسطي ٻوڙيو. اهڙي طرح ٻه ڪيترائي راجا ٿيون ۽ رحمت بندريڪ کان ڇڏي ڪس واسڊو سمجهي ٻوڙيا ڪرڻ لڳا. پر جن اهو اڏوڙ سمجهي ٻوڙيا ٿي ڪئي تنکي ڏاڍا ڏک ٿي ڏنا. انهيءَ تي ماڻهن ۾ ٻوڙيا ڏالي ٿي تر ڪنهنڪري واسڊو ڪري سمجهي؟

جڏهن راجا بندريڪ کي پنهجي ٻوڙيا ڪرائڻ ڪري ڏاڍو ايمان ٿيو، ٿڌڻ ۾ مڪڙي ڏينهن ۾ ٻوڙيا وڃي ٻوڙيا ٿي شريڪشرن ڏاڍي وارو ڪيرامي جو دوارڪا ۾ رهي ٿو ۽ جنهنکي ماڻهو مون وانگر واسڊو ڪري ٿا سمجهن؟ ڏسو مون ٻوڙيا جي ٻار لاءِ اوتار ورتو آهي، مونکي ڇڙو واسڊو سان سنائي ڪرڻ ڳهرجي.“ پوءِ مڪڙي

گوپين جو پلام کي ڏسي شام سندر ٻاٽ کيس ڏور يا ڏين ۳۵۷

يادو خوش ڀرسن آهن. شام جي وقت جڏهن پلام شهر گهٽ لاءِ
ڏيکيو، تڏهن ڇا ڏسي ته گوپيون ڏاڍيون ڏهڙيون ٿي ويون آهن.
جڏهن انهنجي نظر پلام تي پئجي، تڏهن سڀ کيس چوگرد ويڙهي ويون
۽ ٻيڻ لڳيون ته ”ٻڌاءِ! اسانجو پراڻو چارو ڪٿن آهي؟ ۽ ڪڏهن
اسان کي ياد به ڪندو آهي يا نه؟ جڏهن بندراين ڇڏي مٿراديو جو
تڏهن سو هڪ دفعو اوڌو کان يوگر ساقن جو نياپو ڏياري موڪليو هئا،
پر پوءِ تروري ڪڏهن ڪا خبر به ڪانه ورتي اٿس. هاڻي ٻڌون
ٿيون ته سمنڊ جي وچ ۾ دوار ڪا هري وسائي آهي وڃي رهيو آهي.
آهي سورهن هزار هڪ سؤ اٺن هٿسندراڻ ڪنڀائن سان وراه ڪيو
اٿس ۽ اٿي پور اُنهن سان ريڌو رهيو. ٻلا پوءِ هو مينڻر اسان
گهوارين وٽ ڪٿن ايندو؟ هي پلام! مون پياري کي ايترو به
ويچار ڪونه آيو ته سندس وڇوڙي به اسان جو ڪهڙو حال ٿيندو؟
جيڪڏهن ڪو پسون يا هڪي پاليو آهي ته انهي ڀريت به ڪين
وسندي آهي. هاڻي سمجهون ٿيون ته ڪهڙو منهن جو ڪارو آهي،
توڙ اندر جو به ڪارو آهي؛ نه ته جيڪر ڪهڙو ڪنور بٽو نه ڪري
ها. ايترو چئي سڀ گوپيون اچي ڏاڍي روئڻ ۾ چٽڪيون. پلام
تڏهن ڪين ڏيرج ڏيئي چوڻ لڳو ته ”شام سندر انهي پور اوڀانهجي ياد
ڪندو رهيو.“ گوپين تڏهن مس مس روئڻ بند ڪيو ۽ پاڻ ۾ چوڻ
لڳيون ته ”هاڻي پاڻ کي پلام جو آسرو وٺڻ گهرجي، جو جو ڏي شام سندر
وانگر ڪپتي ڪين آهي.“ پلام وراڻي ڏني ته ”اوهين فڪر ڪونه
ڪريو آ؟ فقط ٻن منهن لاءِ هٿ موڪل وٺي آيو آهين، پوءِ جڏهن
تو هين چونڊيون ٿي ڪيو.“ اهڙي طرح پلام گوپين سان ٻيهر جون
ڳالهيون ڪري سندن من وندرائڻ لڳو. پوءِ چوڻ لڳن ته ”اڄ
پور ٿياسڻي جي رات آهي، اوهين سينگار ڪري اچو ته آ؟ اوهان
سان راس ليلا ڪريان.“

انجام موجب پلام ۽ گوپيون بندراين جي ڪنڀن (گهٽين) ۾ شام جو
ٻيڌا ۽ پلام جي سونهن ڏسي سڀ گوپيون کيس راس ليلا ڪرڻ لاءِ
منت ڪرڻ لڳيون. بس! پوءِ ته پلام جي ”مون“ ڪرڻ تي راس ليلا

۳۵۶ ہلرام جو بندراں اچي ۽ نند ٻشودا جو شرڪ ڪرڻا ٻايت کائڻس ٻيڻ

وهندڙ ڪنهن به طرح جتي نٿو سگهي. جيڪي شخص ٻرامڻ کي ڏال مال موٽائي وٺي ٿا، سي ڪيترن ئي ورهين تاءِ ترڪ جو ڪيٽيون ٿي نيمهه جوڻ پوگي ٿا. ٻرامڻ کي ڪڏهن به ڪنور وڃي جوڻ نه گهرجن. مون تي خود جيڪڏهن ٻرامڻ ڪا وڙجي ته مان پاڻ اڏيندائي سان سندس سوا ڪريان. اوهان ٻڌو هوندو ته مڪڙي پيري پرگورشي بي گناه نند به منهنجي جاتي تي اچي لت مڙهي، پر آڏاڻين سمجهي اُن جو ٻيو پٽڻ لڳس، جن منهنجي سمجھ جاتي وڃي ڪري منهنجي ڪومل پير کي ايذا نه پهتو هجي. ٻرامڻ جي خوش رهن سان لوڪ ٻراوڪ ٻڙي سڌرن ٿا. جيڪي منهنجي ٻرامڻ کي مون ڇڏو ته چاٽي ڪجهه پيد رکي ٿا، تنهن ضرور ترڪ اڏاڻو ٻولندو. الله اوهان کي منهنجي جڻي بتادن رٿيل گهرجي.

ايتري ڪهاڻي راجا هريڪٽ جوڻ لڳو ته ”هي منهنجو ارڪ جهڙي ڌر، اڏا راجا کي رڳو ٿوري ٻايت ڪرڻ ڪري ۽ اُهو به سمجهي نه ٿو، اوهان تي وڏي سزا ملي؟“ شڪو پوڄي وراڻي ڏيئي ته ”هي راجا! ارڪ کي منهنجي ڌرم ۽ دان جو ايمان رهندو، تنهنڪري اها حالت ٿيس. ان لاءِ دان ۽ ڌرم ڪري ڪڏهن به ايمان نه ڪجي.“

مڪڙي ڏينهن شام ۽ ٻرام حش ٻڙي گڏ ويٺا هئا، ته اُن وقت ٻرام شري ڪرڻ کان بندراڻ وڃڻ لاءِ آگيا گهري. شري ڪرڻا کيس رخصت ڏني، جهڙي ٻرام ٻڌا هئا کان موڪلائي هل موڪل ڪئي رڻ به جهڙي بندراڻ رڌا وٺيو. واپس تي ڪيترن راجائن سان ملاقات ڪندو، اچي به سندس منهنجي گروهه جي اسان تي اچي پهتو. اُتي گروهه ۽ گورديئي کي ڏندوت نمڪار ڪري ٿورا ڏينهن رهي بندراڻ آيو. جڏهن ته شام سندر کانواءِ سڀ گانيون ربي ربيون آهن ۽ گاد کائڻ جڏي ڏٺو اٿس. گهر وٽ پهچڻ مهل نند ٻشودا، گوهيون ۽ گوال ڏاڍي بهر مڙهيان. اٽل ملڻ لاءِ وڙي آيا. ٻرام نند ٻشودا جي چرل تي ڪري پيو. پوءِ ٻرام کي گهر وٺي رهي کائڻس حال احوال پڇيڻ لڳا. ٻرام وراڻي ڏيس ته ”اوهان جي ڪرڻا سان شام سندر ۽

۳۵۰ شريڪرشن جو راجا نرگه کي ساندي جي جوڻ مان مڪت ڪرڻ

يادون سان گڏ جي شڪار ڪرڻ ويو، تنهن ڇا ڏسي ته ڪو سڄو ساندي سان والاريو هيو آهي. انهي تي پنهنجن ٻين سنگتين کي وٺي اچي اهو ڪو ڏيکاريا.

جڏهن ڪيترين تاجورين ڪرڻ سان به هو ساندو ڪو مان ٻاهر نڪتو، تڏهن هو سڀ شريڪرشن وٽ آيا ۽ کيس ساندي کي ٻاهر ڪڍڻ لاءِ وينتي ڪيا. پڳوان انٿريامي کي ته سڄي ڳالهه جي سڌ هئي، سو جڏهن ئي ڪو وٽ اچي پنهنجو پير ساندي کي جهڙيا، تنهن ئي هو سندر روپ راجا پنهنجي پير ۽ ڪو مان ٻاهر نڪري شيام سندر جي پيرن تي ڪري پيو. پوءِ هٿ جوڙي شتوتي ڪرڻ لڳو ته ”هي وڪنٽ نات! اوهان ڪرپا ڪري مون کي درشن ڏيئي مڪت ڪيو. اوهان کانسواءِ مون جهڙي اڌرهي کي جيڪر هيو ڪيراهي تاري؟“ هرڏيومن ۽ ٻين هي عجيب حالت ڏسي شريڪرشن کان پڇيو ته ”مهراڇ! هي ڪير آهي ۽ ڇو ساندو ٿيو هو؟ سمورو پيد اسان کي ٻڌايو، جنهن ڪري اسانجو اهو سنسو مٽائجي وڃي.“ شيام سندر تڏهن بيخبرن وانگر ساڳيو سوال نرگه کي ڪرڻ لڳو. ان ورندي ڏني ته ”هي انٿريامي! جيتوڻيڪ اوهان کان ڪجهه به لڪل ته ڪينهي، پر تڏهن به اوهانجي آڳيا موجب سرستو احوال ٻڌايو ٿو.“ پوءِ ته سڄي پنهنجي جنم ڪٿا ڪري ٻڌايائينس ۽ ڪئن سراب مليس سو به ڄاڻايائينس. ان بعد چوڻ لڳس ته ”هاڻي جڏهن ڪرپا ڪري درشن ڏيئي ڪرتارت ڪيو اٿو، تنهن اهڙو ورڏيوم جو اوهانجي چرڻن جي پڳهتي سڌاءِ قائم رهيو.“ شريڪرشن راجا نرگه کي سندس اڃا موجب ورڏيئي موڪل ڏني، جنهن ڪري هو ڏيولوڪ ڏي هليو ويو. نرگه راجا جي وڃڻ بعد شريڪرشن سڀني يادون کي چوڻ لڳو ته ”ڏسو براهمڻن جي هٿا، جو ائين ئي به کڻي ڪنهن تي ڪروڙ ڪن تر ان لاءِ جڳو نه ٿئي. ان لاءِ سمجهو ڪي گهرجي ته براهمڻن جي مال کي هٿ نه لائي. زهر کائڻ سان فقط هڪڙو آدمي مرندو آهي، پر براهمڻن جي مال هٿ ڪرڻ ڪري سڄي ڪٽنب کي هلاڪي ڏسڻي پوندي آهي. زهر کائڻ وارو وقت تي چٽي به پوي، پر براهمڻن جو مال کائي

شریمد یاگوت

www.pressganga.com

راجا نوگر کی زندگی جي جوڑ مان مکت ڪرڻ (صفحہ ۳۵۴)

۳۵۴ راجا نرگ جو دان ڪيل گئو دان ڪري ساندی جو بندر وٺڻ

دان ڪيل گئڻ مان مڪڙي گانءَ موٽي اچي بنان دان ٿيل گائين ۾ گڏي. راجا مڃي ڪري آها گانءَ هتي. براهمڻ کي دان ڪري ڏني. جڏهن هو براهمڻ گانءَ وٺي گهر روانو ٿيو، تڏهن اڳئين دان وٺندڙ براهمڻ پنهنجي گئو سڃاڻي انکي رات ۾ روڪيو. انهي تي اهي جڻا ڀاڳيڙو ڪندا راجا نرگ وٽ آيا ۽ پنهنجو حال اوريائون. راجا تڏهن پنهي براهمڻن کي هٿ جوڙي ڇوڻ لڳو ته ”اوهان مان مڪڙو چٽو آها گانءَ ڪٿي ۽ ٻيو هڪ لک گائون بدلي ۾ وٺي.“

اها ڳالهه ٻڌي ٻيون براهمڻ ڪروڙ ڪري راجا کي ڇوڻ لڳو ته ”جا گانءَ ڌرم ٿي آها سوست ڪري مون دان ورتي ۽ ڪروڙ رپس ملڻ تي به نه ڏهندس.“ راجا دستي ڪري ڇوڻ لڳڻ ته ”هه راجا! مڃي ڏيو، مون کان ائين ٿي ويو، انلاءِ اوهان هن هڪ گانءَ جي بدلي هڪ لک ٻيون وٺو، پر پنهنجو اهراد ڪهيا ڪريو.“

جڏهن ايتريين ڳالين ملڻ تي به هتي براهمڻ راضي نه ٿيا ۽ رسي گهر هليا ويا، تڏهن راجا پنهنجا تان ڪري حال ڪرڻ لڳو ته ”مون کان جو هي اڻڄاڻائي ۾ هاءِ ٿيو آهي سو ڪئن ٿيندو؟“ هاءِ کان جتن لاءِ ويڃاري راجا ڪيڏوئي دان براهمڻن کي ڏنو، پر سندس

سڀو نه ٿيو. جڏهن سندس روتو ٿيو ۽ جمڊوت جهرا ۾ وٽ وٺي ويس، تڏهن هن ڏاڍي آدرپاءَ سان ڀاڳو سنگاڻ تي واري حس تر ”هي راجا! پنهنجو ٻيو ته تمام گهڻو آهي، پر هاءِ بلڪل ٿورو آهي، انلاءِ ٻڌاءِ ته پورياءِ هاءِ جو دڪر پوگهندن يا ٻيو جو سڪ؟“ راجا وراڻي ڏني ته ”پورياءِ هاءِ جو دڪر ٻيو ٻيو جو سڪ پوگهندس.“ جهرا ۾ ا

تڏهن ٻڌايس ته ”تو هيڪردان ڏنل گئو وري هتي براهمڻن کي مڃي ڏان ڪري ڏني هئي، انڪري توکي ساندو ٿي ڪيڏو ڏينهن انڌاري ڪو به رهڻو هوندو. ٻيو جڏهن دوا به جي ٻيچاڙي ۾ پڳوان شري ڪرڻ اوتار وٺي توکي درش ڏيندو، تڏهن تنهنجي مڪتي ٿيندي.“ جهرا ۾ جو ايترو ڇوڻ ۽ نرگ جو ساندو ٿي پوڻ ۽

ٻيو مڪڙي انڌاري ڪو به رهڻ لڳو، جتي مڪڙي ڏينهن شريڪرڻ ٻاٽار کي جتي دواڪا ڏانهن ٿي موٽو، جڏهن ٻريون هن

اهڙا تر ڦاٿل آهن، جو سندن من هڪڙي ساعت ۾ توهانجي پاسي
نٿو لڳي. هي ڪرياسيندا! ڪنهن کي به اهڙي سمجهڻي ڪانهي جو
اوهانجا گڻ ورڻن ڪري سگهي. ھاڻا سر اڳيان سبب مونکي پنهنجو
مددگار سمجهي اوهان سان ويڙه ڪئي، انلاءِ اوهين ديال ٿي
پنهنجو آهڙو ڪميا ڪريو ۽ کيس پنهنجي پڳت پر هلا د جي ڪل ۾
ڇاڻ ڇاڻي آيه دان ڏيو.

يولائناٽ جي ايتري شتوني ٻڌي ترلوڪي نات کلي جوڻ لڳو تر
”هي يولائناٽ! مون ۽ توه جيڪو پيد سمجهيٿو سو ضرور تر ڪ ويندو
۽ پنهنجي ڌيان ڪرڻ وارو آنت مهل مونکي پائيندو. پنهنجي جوڻ
سان مون ھاڻا سر کي آيه دان ڏنو. آ؟ پنهنجو پڳت سمجهي جيڪر
سندس ايترا هٿ نه وڃيان ها، پر اها رڳو سندس آيه ان جي سزا
ملي اٿس.“ ايترو ٻڌي شڪر خوش ٿي ڪيلاس ڀر دت ڏي هليو ويو.

شڪر جي وڃڻ بعد ھاڻا سر هٿ جوڙي وڪڻت نات کي ويندي
ڪئي تر ”هي ڪريالو! جڏهن هيتري ديا ڪئي اٿو، تڏهن پنهنجي
گهر هلي پنهنجي چرطن سان اُنکي ويتر ڪريو ۽ آندڙ کي اوکا سميت
پر ٿاڻي گهر واپس وڃو.“ بند ران ٻياري ھاڻا سر جو چيو مڃي سندس
گهر ويو، جتي هن ڳوٺان جو آدرستڪار ڪيو ۽ سندس چرڻ ڏوئي
چرڻا هٿ ورتو. پوءِ اوکا کي گهرائي کيس آندڙ سان وڌي ۾ وڌي
پر ٿاڻو ۽ ڪيترائي ڏاڍا، هاڻي ۽ گهوڙا ڏيئي دوار ڪا روانو ڪيو.
جڏهن يادو گهوٽ ڪنوار وٺي آئند سان دوار ڪا وٺيا، تڏهن
گهر گهر منگلا چار ٿي ويا.

شري شڪديو جي جوڻ لڳو تر ”هي راجا هريڪشت! نرگه نالي راجا
ڏاڍو برتابي ۽ ڌرماتما پيدا ٿيو، جنهن ايتريون تر گانيون پراهمڻن
کي دان ڪيون، جڏهن شمار ڪري نٿو سگهجي. اهڙي ڌرماتما راجا
بيخبري ۾ ٿوري باب ڪرڻ سبب ساندي جو جنم وڃي ورتو،
تنهنڪي شريڪرشن پنهنجو درشن ڏيئي ڪنهن مڪت ڪيو سا ڪما
ٿو ٻڌايان ۽ راجا نرگه هر روز نت نير ڪري رهڻ بعد هزار گانيون
پراهمڻن کي دان ڪري پوءِ پوڄن وٺندو هو. هڪري ڏينهن اُنجي

۳۵۲ شکر جوا ملا سر جي مدد لاءِ ڪرڻ جي فوج ۾ تيارتوب، وڪيل

فوج کي اهي سڙائڻ لڳو تڏهن ٻوڏين، سانڪي ۽ ٻيا يادو ڊڄي اهي شريڪڙڻ کي ڇوڻ لڳا ته ”مهاراجه! شوهي موڪليل تب سانڪي ڏاڍو اچي ڄڻو آهي انلاءَ مدد ڪريو نه ته اسانجو حال ڪونهي.“ شريڪڙڻ تڏهن سيٺو تب کي ارڙڏانهن موڪليو، جنهن ڪري شري ٻيڏو جو تب ڊڄي پئجي مهاديو کي رکيا ڪرڻ لاءِ ڇوڻ لڳو، پر مهاديو کيس شريڪڙڻ جي شرن وڃڻ لاءِ چيو. اهو ٻڌي هو اڳتي تب شريڪڙڻ جي ڇوڻ تي ڪري پيو ۽ ويندي ڪري پڄڻجو اهڙو ڪميا ڪرائڻ لڳو. شريڪڙڻ مٿس دٻا آڻي سندس اهڙو ڪميا ڪري ڇوڻ لڳس ته ”اڃا توبه وري ڪڏهن به وري پڄڻ کي نه سڙائجي، ڏاڻي تون بلاڪ ٻيڏو شري مهاديو جي وٽ وڃ.“

اگني ٿي جي وڃڻ ڪري سڀ ياد و خوش ڄڻا ٿي پيا ۽ ٻاٽار
جولائي وٺو هو سو تيار ٿي شيام سندري سامون آيو ۽ ڏاڍي ايمان
۾ پوري شريڪشڻ ڪي وڙهن لاءِ لاڪاڙيائين. جڏهن ٿي پائيا ٿين ته
شيام سندري به پنهنجا مٿيار هلايان ٿين ٿي ديوڪي نندن ڪروڙ ۾
اچي سندري جي ڪنهن ڪي حڪم ڏنو، جنهن ٻاٽار جا سڀ هٿ ڪسي
وڌا. ٻاٽار پنهنجو اهڙو ٻيڙو حال ڏسي ڏاڍو لڳي ٿيو ۽ پري
سنگريهي مٿاڇري ڪي ڇوڻ لڳو ته ”هي پوڙاڻا! مون پنهنجي ايمان
جو ڦل ٻاڻو، هاڻي پنهنجي رکيا ڪريو.“ سنگري پڙيان جڏهن ڏٺو ته
دٻي جو ايمان ڀرو ٿيو آهي، تڏهن کيس وٺي وڃي شريڪشڻ
جي چرڻ تي وڌائين ۽ اُتي ڇوڻ لڳو ته ”هي ڀڳت وٺل! اوڻائي
ليلا جو ڪوهار ڪونهي. اوهين فقط پڙوڻي جي وار اُتارڻ لاءِ ڀڳتن
کي سڪ ڏيڻ لاءِ ۽ اڏهين کي مارڻ لاءِ پنهنجي اڇا سان جنم وٺو ٿا.
سندري ۾ منشي ديور ٻائي جنهن اوهانجو سوڙو نه ڪيو، تنهن اهرت
کي جڏي جنم زمريو. جيڪي اوهانجو ڌيان جڏي سندري جا
پر ڦاس ٿا، تنهن وڏو مورڪ سمجهڻ گهرجي. جنهن تي اوهين ديال
ٿي کيس پنهنجي ڌيان ۽ پوڄا جي دٻ ڏيکارين ٿا، سو اوهانجي
اهڙا ٻه هاڻي سسنگ ڪرڻ سان پوڄا ڀار لڳهي ٿو. هري پنهن
لڳڻ ڪرڻ آهي ۽ وري سندري آدمي ڪوڙي ماما موم ۾

شينهن جي ڪل اوڍي هٿ ۾ ترشول ڪٽي پيل تي سوار ٿي يوتن ٻريتن ۽ پشاجن کي پاڻ سان وٺي شونت پور ڏانهن هليو ۽ جلدي ٻاٿاسر وٽ اچي پهتو. ٻاٿاسر شڪريڳوان کي ڏسي سندس پيرن تي ڪري هٿ جوڙي شتوني ڪري چوڻ لڳو ته ”هي دين ديال! اوهانڪا سواءِ ٻيو ڪير منهنجي سھائتا ڪندو، اوهانجي مدد اٿم ته هي يادو ڄاڻا ڪري سگهن؟“ پوءِ شيام سندس جي فوج ۾ چوائي موڪليا ته توهان ۽ اسان جي وچ ۾ دٻو ڏيڻ (هڪڙي سان هڪڙو وڙهندو) ٿيندي. وئڪمن نات اها ڳالهه قبول ڪئي. پوءِ شيام سندس ڀولائين سان ۽ سائيڪي ٻاٿاسر سان ۽ ٻيا هڪٻئي سان وڙهڻ لڳا. انوقت ديوتا ۽ دمان ۾ چڙهي آڪاش مان اها لڙائي ڏسڻ لڳا. شيام سندس ۽ شڪر جي وچ ۾ پينڪريڊ ٿيڻ لڳي، هيڏانهن سوامي ڪارڪ (مهاڊيو جي هٿ) ۽ ٻرو ٻوهن (شريڪرشن جي هٿ) جي وچ ۾ ٻيا سنگرام ٿيڻ لڳو. ٻارام ڄڏهن ٻاٿاسر جا هر وڏا ٻھوان ماري وڌا، تڏهن ٻاٿاسر سائيڪي سان وڙهڻ ڇڏي شري ڪرشن جي سامهون آيو ۽ پنهنجي تيرن جو مينهن وسائڻ لڳو. تڏهن شريڪرشن هڪڙو تير کيس اهڙو هنيو، جنهن ڪري ٻاٿاسر جو سارڙي گهوڙن سميت مري ويو ۽ هو رت ڇڏي پيرين پيا ڏوڙ لڙائي جو هنڌ ڇڏي اُٿي پڳو. شريڪرشن انهي ٻانهن جنم نالي جيت جو شڪه وڃايو. ٻاٿاسر جي مابو پنهنجي هٿ جي پڇڻ جو حال ٻڌي اڳواڙي لڙائي جي ميدان ۾ ڊوڙندي آئي. اڳواڙي استري کي ڏسڻ منع آهي ۽ ڌرم شاسترائين چوي ٿو ته جيڪڏهن پراڻي استري کي اڳواڙو ڏسجي ته جهيٽاءِ ڪوڙي تيل سان ئي دفع اڪيون نه ڌوئجن تيستاءِ ڏسندڙ جو ٻاٻ ٿئي ٿو. شريڪرشن انهي اڳواڙو ڏسي پنهنجون اڪيون ڪٽي هيٺ ڪيون، جنهن ڪري ٻاٿاسر وڃهه وٺي شهر ۾ پهچي ويو ۽ هڪڙي ئي تمام وڏي فوج تيار ڪري شريڪرشن سان وڙهڻ لاءِ آيو، پر شيام سندس اها به سڃي جت ڪري ڇڏيس. اهو حال ڏسي ٻاٿاسر پهچي شري شڪر جي شرڻ ڏنو. ڀولائين پڳت کي تمام وياڪل ۽ دڪي ڏسي ڪاوڙجي نيٺو ٽب کي شيام سندس جي فوج ۾ موڪليو. ڄڏهن اهو ٽب دواڪا نات جي

اوهان جي آشيرواد گهرجي، پوءِ آءٌ هن کي ٻاڻهي ڏسي وٺندس.“
 نارد اهو ٻڌي مليو ويو.

جڏهن اُتر ڏي هٿن مٿس کان وڌيڪ ڏينهن گذري ويا ۽
 سندس ڪور ٻٽو دٻار ڪا به نه هيو، تڏهن هڪڙي ڏينهن ٻرد ٻومن
 يادون سان گڏ هي شهر ۽ ٻارام وٽ اُڏاڻائي سان اُتر ڏي جون گالهيون
 ڪرڻ لڳو. شريڪرشن اُتر ٻارام کي سموري حال جي سڏائي، تڏهن
 به پنهنجي ٻٽ توڙي ٻن سان اڏاڻاڻ نه ڪيا. ايترو به نارد مٿي
 اهي سڙو، جنهن کي سڀني آئي لنگهار ڪيو. نارد ٻرد ٻومن ۽ اس
 کي اڏاس ڏسي اٽيو سبب پڇيڻ لڳو. جنهن تي شريڪرشن وراڻي
 ڏنس ته ”هي ٺاڻ! اوهان درمنڊ ڳڻيو ٿا، اٽلاءِ اُتر ڏي ڪا خبر
 هجي ته ٻڌايو. تورا، ٻڌندا ته منهنجي بلڪل سوڌو ڪو اڏاڻائي ڪٿي
 ويو آهي. ڪيتري به ڳولا ڪئي ويئي آهي، پر سندس ٻٽو ڪونه ٿو
 هجي.“ نارد جواب ڏنو ته ”اوهان ڪا به خبر ڪانه ڪريو، اهو
 جيترو آهي ۽ تون ٻور ٻه ٻاڻس جي ڏي به سان ٻرڻ به ٿاڻو آهي.
 جنهن ڪري ٻاڻس کس دانگ ڏاس به ٻڌي ٻاڻو ڦٽو رکيو آهي. سو
 ٻڌان لڙائي ڪرڻ جي هو اُتر ڏي به ڇڏيندو. ماڻي اوهان کي چئن
 مناسب ڏينهن اهي نٿس ڪريو.“ ايترو چئي نارد ٻور ٻه لڪ ڏانهن روانو ٿيو.
 شهر ۽ ٻارام نارد جي وڃڻ بعد اُگرس وٽ اهي کيس سهورو
 احوال ٻڌايو، جنهن تي اُگرس کيس سمجهي فوج وٺي وڃڻ لاءِ حڪم
 ڏنو. شهر ۽ ٻارام تڏهن بهتار لشڪر وٺي ٻاڻس وٽي هڙهي ڪري
 آيا. ٻاڻس جي دٿس سڀي ڪرشن جي دٿي فوج ڏسي ٻاڻس کي
 ڇي ڇڏيو ته ”ٻور کي شريڪرشن اهي گهرو ڪيو آهي، ماڻي چئن
 حڪم ٿئي نٿس ڪجهي.“ ٻاڻس تڏهن حڪم ڏنو ته ”چاڊي تاري
 ڪري يادون جي ملي ساڻيون ٿيو ته آءٌ به اچو ٿو اوهان.“ ٻاڻس
 شريڪرشن جي پوڄا ۽ دٿن ڪري جلدي لشڪر به آيو. ٻاڻس
 کي معلوم ٿيو ته اچر پنهنجي ڀڳت تي ڪا به ٻڌڻي ٿي ڏسجي، تنهن
 ڪري ملي اچي سڀاڻا ڪرڻ گهرجي. اهڙو ويچار ڪري جڏا جون
 ... لڙائي ڳاڙهي ٿي به ٿي وڃي، ڪيرائين جي مالا پائي

انڙو شري ڪرشن جو پوٽو آهي، جنهن ششپال، چراسند ۽ ٻين وڏن وڏن پرتا پي راڄائن کي جيتي راڄا پيشهڪ جي ڌڻي رکڻي ڪئي هئي. ”چترليڪا جي ايتري ڳالهه ٻڌي اوکا چوڻ لڳي ته ”پيڻ! ٻارڻ پٽي کي ناگر ڦاس ۾ ٻڌل ٻڌي مونکي ڌري به شانت نٿي اچي، انلاءِ مون تي ڪٿي ڪهڙي به آفت اچي ته هڪ دفع آءٌ ضرور سڀا منجهه انڙو وٽ ويندس.“ ايترو چئي اوکا ماحل کان ٻاهر نڪتي ۽ راڄ سڄا ۾ اچي لاهي انڙو وٽ وڃي بيٺي. اهو حال ٻڌي ٻاڻا سر پنهنجي پٽ اسڪند کي پيڻ کي اُتان وٺي وڃڻ لاءِ چيو: جنهنڪري هو ڏاڍي ڪاوڙ منجهه اوکا کي اچي چوڻ لڳو ته ”هي پيڻ! تو اوڪ لاهي ڇڏي پنهنجي ڀاڻا ٻٽا جو ناموس گم ڪيو آهي. آءٌ جيڪر توکي هينئر جو هينئر ماري دٻوان، پراسٽري ڊچا جي پاپ جو ڊپ ٿو ٿڌيم.“ اوکا جواب ڏنس ته ”هي ڀاڻو! توکي جيڪي وٺي سو ڇڏ ۽ ڪر، مان ته ٻاروڻي جي دردان سان هي پٽي ڪري چڪي آهيان. هاڻي جي هنکي ڇڏي هي سان وهان ۽ ڪريان ته سفسار ۾ ٻاڻيڪي ڪلڪ لڳايان. درڌاڻا جيڪي پنهنجي ڀاڻ ۾ لکيو هو سو ڏنو. هاڻي چاهي ته ڀاڻو ٿئي يا نه ته به مان اُنهي راضي رهندس.“ اسڪند پيڻ کي هن ريت نذر ڏسي زبردستي ماحل ۾ وٺي ويو ۽ مٿس ٻورو بهاريائين، انلاءِ ته وري انڙو وٽ نه وڃي ۽ انڙو کي زنجير ۽ هٿڪڙيون ڏجي هتي هٿ قيد ۾ رکيائين. هاڻي هڪ پاسي انڙو اوکا جي وچوڙي ۾ دياڪل رهڻ لڳو ته ٻئي پاسي اوکا انڙو جي جدائي ۾ ڪاٺو پيٽو ڇڏي ڏنو. انڙو تڏهن ناردمني جو ڌيان ڪيو، جنهن وٽس اچي دلاسو ڏنس ته، ”ٻٽرا! ڪنهن ٻاردمني جي چنڻا نه ڪر، شري ڪرشن ٻارام سميت جلدي توکي به ڳالهه جي چنڻا ۾ ڪر.“ پوءِ ٻاڻا سروت وڃي کيس سمجهائڻ لڳو اچي هتان ڇڏائيندو.“ ته ”هي راڄا! انڙو کي جو تو قيد ۾ رکيو آهي، سو ٻردو بهن جو پٽ ۽ شريڪرشن جو پوٽو اٿيئي. توکي يادون جي هل ۽ ٻراڪرم جي چڱي خبر آهي، تنهنڪري چئن مناسب سمجهين ٿن ڪر.“ ٻاڻا سر ايمان سان جواب ڏنو ته ”هي مني نات! مونکي سڀ سنڌ آهي رڳي

مڪڙي جو ڪمدار ڪدم وڃي پاٿار کي ٻڌايو. پاٿار انهي تي
 تيار ۽ ترشول کڻي اڻوڪا هي دروازي تي اچي لڪاري جوڻ لڳو.
 ته ”اڙي! تون ڪهڙو جوڙ آهين جو هن ريت راج ماحل ۾ بنان
 موڪل گهڙي آيو آهين؟ هاڻي جلد نڪري اپڻ تر توکي انڪر
 بدلو ڏيان.“ پاٿار جو آواز ٻڌي اڻوڪا ڊڄندي ڪنهندي انڙو
 کڻي اچي چيو ته ”برائڻاٺ! منهنجو پٽ ڪيترن دڻس کي وٺي
 اوهان کي مارڻ لاءِ آيو آهي ۽ ٽي ٻانسان ته اوهان ڪو منهنجي مٿان
 ٻڄي سگهندا.“ انڙو اڻوڪا کي ڏهري ڏيئي چيو ته ”مٿان ڪي ڊڄندي
 آهين، ڏس ته تنهنجي ڏسندي ڏسندي منهنجي کي ڪٿڻ ٿو
 ٻاس ڪريان.“ پوءِ تر ٻاهر نڪري پاٿار کي لڪاري جوڻ لڳو
 ته ”ٻائي! هاڻي جي طاقت رکندو ۽ منهنجي تر نڪري ٿي تيار.“
 پاٿار دڻس جي ٽوپ وٺي انڙو تي اُٿل ڪرڻ لڳو. انڙو اُن مهل
 ڪروڙ ڪري ڪيترن ئي دڻس کي ماري ڇڏيو. گهڻا تر ڦٽجي ڪري
 ٻيا، باقي منهنجو سامهون ٻڄائي اُٿي پيا. پاٿار ڇڏي ڏنو ته جي ڪرو
 ڏاڍو زور وارو ٿو ڏسجي، تڏهن ناگر ٿاس، جا کيس شڪر کان
 ماييل مٿي سا، اُٺلائي انڙو کي ڦاسائي ورتائين ۽ پوءِ کيس سڀا ۾
 وٺي وڃي چيائين ته ”اڙي! هاڻي آ؟ تنهنجو برائڻ وٺان ٿو،
 جنهن کي نه رکيا واسطي سڏ ٿو ۽ منهنجي تنهن کي ڳوراء.“ انڙو ٻيچار
 ڪرڻ لڳو ته جيڪڏهن منهنجو منهنجي ٻل ٻرا ڪرم سان ناگر ٿاس
 کي ٽوڙي نڪري ٿو وڃان ته شري شوجي ٻي راج جو آبهان ٿيندو،
 تنهن ڪري حرڪت نه آهي جيڪڏهن ڪجهه مون کي ملائي ٻڌي.
 ٻڌوان کي جيڪي ڪرڻو هوندو سو هاڻي ٿيندو.

اڻوڪا انڙو جو حال ٻڌي ويا ڪل ٿڌل ٿي ۽ حيرت لڪا کي ڳورائي
 جوڻ لڳي ته ”هي ٻيڙ! منهنجو ٻيڙو ڏک ڏسي ۽ مان هن طرح آندو
 ۾ رهان، تنهن کان بهتر آهي ته مري وڃان.“ انڙو چئي ڏاڍا
 ورلڻ ڪرڻ لڳي. حيرت لڪا ڏهري ڏيئي جوڻ لڳس ته ”سکي!
 ڪا به حقيقت نڪري، اچو منهنجي سامهون ۽ ٻيڙو منهنجي اچي انڙو کي
 نڪارو ڏيندا ۽ پوءِ توهين کيس دوا ڪندا ۽ ٻيڙي وٺي ملندا.“

طرح ڪيو جو هڪڙي ڏينهن اڙڪا انڙه کي سهيل ڏسي ويچار ڪيو ته منهنجي ٻاهر نه نڪرڻ ڪري ضرور سيني کي شڪ ٻيو هوندو، تنهنڪري دروازو کولي ڄڻ ئي ٻاهر نڪتي تنهن ئي انڙه جي ٻرڻ کيس وڃڻ نه ڏٺو ۽ موتي محل اندر آئي. اها حالت ڏسي درٻارن کي شڪ ٻيو ۽ هو ٻارڻ ۾ ڳالهيون ڪرڻ لڳا ته ”ڀائي! اٺ ئي ٻرڻ اڙڪا جو محل بند رهي ٿو، پر اندر ڪنهن مرد جو ڳالهائڻ به اچي ٿو.“ ٻيو چوڻ لڳو ته ”جي ائين آهي ته ٻاٿاسر کي يڪدم ٻڌائڻ گهرجي.“ ٽيون چوڻ لڳو ته ”راڄ ڪنيا تي جغلي هڻڻ پنهنجو ڌرم نه آهي.“ اڃا انهي ڳڻ تور ۾ هو ته ٻاٿاسر اُتان اچي نڪتو ۽ محلات تي مهاڏيو جي ڏنل ڌڄا نه ڏسي جو ڪيدارن کان اُن بابت پڇيڻ لڳو. جو ڪيدارن جواب ڏنس ته ”مهاڙاڇ! ڪيترن ڏينهن کان اها ڌڄا ٻاٿاسر جي ڪري پئي آهي.“ هاڻي ٻاٿاسر ڏاڍو خوش ٿيڻ لڳو جو سمجهائين ته مهاڏيو جي وردان ڪري منهنجي لڙڻ وارو بيدار ٿيو آهي. اڃا سندس وات ۾ اها ڳالهه هئي ته هڪڙي جو ڪيدار هٿ جوڙي چيس ته ”مهاڙاڇ! ڪيترن ڏينهن کان راڄ ڪنيا جي محل ۾ هڪڙي ٻرڻ جي ڪلڻ ۽ ڳالهائڻ جو آواز ٻڌجي ٿو. اسين ته سمجهي نٿا سگهون ته هو ڪير آهي ۽ ڪهڙي رستي کان آيو آهي.“ ٻرڻيدار جا اهي وڃڻ ٻڌي ٻاٿاسر ڪاوڙ ۾ ٻرجي پٿار کڻي يڪدم اڙڪا جي محل اندر گهڙي ويو، جتي ڄا وڃي ڏسي ته هڪڙو مها سندر شيام ورن ٻرڻ اڙڪا سان ٻلنگ تي سهيو ٻيو آهي. ٻاٿاسر اُن جو روپ ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ سمجهڻ لڳو ته اڙڪا سان شادي ڪرائڻ جو ته بيشڪ لائق آهي. پوءِ محل کان ٻاهر اچي پنهنجن ماڻهن سان احوال ڪرڻ لڳو ته منهنجو دشمن اچي ويو آهي، پر ڄڻ ته هينئر هو سهيو ٻيو آهي! نلاءِ سهيل کي مارڻ واجب ڪينئي. اوهين سڀ محل کي جوگرد گهيرو ڪري هيٺا رهو ۽ جنهنڪري هو هتان پهچي نه سگهي ۽ پوءِ جڏهن هو سهي آهي تڏهن مون کي ٻڌائڻجو. بس! پوءِ ته ڪيترو ئي لشڪر اڙڪا جي محل کي جوگرد گهيرو ڪري هليو. هيڏانهن انڙه ۽ اڙڪا جاڳي جو پڙ راند ڪرڻ لڳا، جنهن بابت

کرن لاء تيار آسان. " يوه جتړلکا ټاکل ټکړو سډي دوارکا پرته
انډن اڏا مڼدي اچي پښي. چاډئي هوه انډه جي مځل پر پښي،
خني هو بلنگه تي اکيلو سهيو هو؟ سني پر اوکا سان هرير کري
رهيو هو. جتړلکا تڏهن منکي بلنگه سميت کښي اڏائي ۽ ډکڙي ساعت
پر آلي اوکا جي مځل پر پوڄا ٻائيس. يوه اوکا کي جوڻ لڳي ته "ماڻي
آ؟ تنهنجي جت جوړ کي کښي آئي آسان، اڳتي تنهنجي خوشي
جس ولسي تن سائلس ندام. " اوکا جتړلکا جي ځيرن تي کري پښي؟
مت جوڙي سندس ستوني کړن لڳي ته "تو جو مڼهجو هي وکر
کيو آهي، تنهن لاء سڄي ټورا و احسان نه بلندس. " جتړلکا يوه
پنهنجي گهر ملي ويئي ۽ اوکا ډب ۽ لڇر کان من پر دښار کړن
لڳي ته کڻ انډه کي جاگائي پنهنجو مڼورت ځورد کښي. ډينډر
هوه ڏاډي ملي سر سان بس وځائڻ لڳي، جهمني انډه جاگي جوډاري
مڏاڼن هوه ڏاډن بهارن لڳو ۽ ماڻکي پي جاء پر ڏسي من پر جوڻ
لڳو ته مت هونکي بلنگه سوه و کڼن آندو آهي؟

اوکا پنهنجي ٻارن ٻاري کي جاگندو ڏسي ڏاډو پرس ټپن
لڳي ۽ اناجي سندرتا جي ڏران پر مڱڻي وښي. انډه کس ڏسي
جو "هي ٻارن ٻاري! تون کمر آمس ۽ مونکي هب جو آندو
انډي؟ اوکا ځڏهن انډو کور جواب نه ڏيئي لڇر کان ٻران
کڼد پر وحي پوي رمي، تڏهن انډه کيس مت کان جهلي پنهنجي
بلنگه تي آلي وهاريو. يوه ځيرن جون گالهيون کري انډه پنهنجي
گهرائڻ جو حال پڇيس. اوکا تڏهن سني جو سب احوال ۽
جتړلکا جي مڼد جو سوږو بيان کري ٻڌايس. ان ريت گالهيون کان
کڼدي صبحه ٿي ويو. اوکا تڏهن انډه کي پنهنجن سپلس کان
لکائي پښي مڼد وهاريو، حتي منجي سڄا ځا کري کړن لڳي،
پر چاډئي اڻهکي انډه جي صر پښي ويئي.

ډکڙي ڏينډن اوکا ۽ انډه ٻاډر جوڙ کري رهيا هئا ته ان وقت
اوکا جي ماما اندر لنگهي آئي ۽ انډه جي سندرتا ڏسي گد گد ٿي
پښي. اډري طرح هار هار انډه جو حال لکي رهيو، يوه من

چترليڪا جو انيڪ چتر ڪڍي اڙڪا کي سڃاڻڻ ڪرائڻ ۳۲۵

نالي ۽ گهر جي ڪا به خبر ڪانهي. مون جڏهن ماما پارو تي وٺ
وڌيا هڙهي ٿي، تڏهن هن مون کي چيو هو ته ”منهنجو سوامي توکي پوريءَ
سڀني ۾ اچي ملندو ۽ پوءِ تون انجي تلاش ڪجهه.“ رات اچا ڳالهه ته
لڳي آئي، پر هاڻي آ؟ انکي ڳولي ڪٿان اچان ۽ هي منهنجو ڊڪر
پيو وري ڪنهنڪي ٻڌايان؟

اڙڪا ايترو چئي ٿڌا سا ڪٽڻ لڳي. تڏهن چترليڪا ڏيرچ ڏيئي
چيس ته ”پيرا! ڪنهن به ڳالهه جو ويچار نه ڪر مان منهنجي
جت چور کي جتي به هوندو اُتان وٺي آڻي توهان ملائينديس. تون
مون کي آڳيا ڏي ته آ؟ تنهنجي لوڪن ۾ جيڪي به سندر پيش آهن،
تن سڀني جي تصوير ڪڍي توکي ڏيکارين ۽ انهن مان تون
منهنجي جت چور کي سڃاڻي. مون کي ٻڌائين. پوءِ انکي آڻڻ منهنجو
ڪم آهي.“ اچا ڳالهه ٻڌي اڙڪا ڏاڍي پرسن ٿي ۽ چترليڪا ڳڻپ
۽ شارداءِ جي پوڄا ڪري تصويرن ڪڍڻ لڳي. چترليڪا ڪيترن ئي
ڊوٽائن جا چتر ڪڍي ڏيکاريس، پر اڙڪا منهنجي جت چور کي انهن
۾ نه ڏٺو. چترليڪا تڏهن شريڪرشن ۽ پرديمن جي شڪل ڪڍي ڏيکاريس
جي ڏسي اڙڪا لهج ڪرڻ لڳي ۽ چوڻ لڳي ته جت چور ضرور انهن
جي آڪهه مان هوندو. اهو ٻڌي جڏهن ئي چترليڪا انڙهه جي تصوير
ڪڍي، تڏهن ئي انکي ڏسي اڙڪا بههوش ٿي ويئي. جڏهن هوش ۾
آئي تڏهن چوڻ لڳي ”اي پيرا! رات سڀني ۾ اهوئي پيش منهنجو
من چورائي ويو آهي. هاڻي اهڙي تجويز ڪر، جنهنڪري اهو مون
کي ملي نه ته منهنجو پراڻ انجي ڊچوڙي ۾ نڪري ويندو. چترليڪا
وراڻي ڏيس ته ”پياري! فڪر ڪونه ڪر هاڻي هي پاٻڪان لڪي
نٿو سگهي، ڇو ته هي شريڪرشن جو پوٽو انڙهه نالي دواڙڪا پري ۾
رهندو آهي، جتي سڌرشن چڪر جي رکيا ڪرڻ سبب ڪوبه آدمي
ڏيٽ يا راکشس شريڪرشن جي آڳيا بنان اتي وڃي نٿو سگهي.“
چترليڪا کان ايترو ٻڌي اڙڪا اداس ٿي چوڻ لڳي ته ”پيرا!
جڏهن اهڙو حال آهي ته پوءِ منهنجو پراڻ ڪٿن مونس ملندو؟“
چترليڪا چيس ته ”پيرا! ڪوبه اُڪو نه ڪر آ؟ سڀ منهنجي واسطي

خبر نه آهي ته ٻاڳو منهنجو وڏاڻو ڪنهن سان ٿو ڪري ته انهيءَ ويچار
 ۾ کيس اُتاهي نٿو اچي. ويٺي. سڀني ۾ ڄاڻي ڏسي جو مڪڙو
 نوجوان شيار مورت تمام سندر جڙائو مڪت مٿي تي رکيل، ڪنن
 ۾ ڪنڊل بيل بيل مورو پوريل موقن جي والا گچي ۾ بيل، ريشي
 بيل موري اوڙيل سندس پير ۾ اچي ويٺو آهي، جنهنڪري ڏسي مورو
 لهر ڪرڻ لڳي. جذمن ان ڀرڻ ڀرڻ جي ڳالهن سان کيس موهي
 وڌو، تڏهن پاڻ به ان موهي مورت سان ڀرڻ جون ڳالهيون ڪرڻ
 لڳي ۽ حُسن ئي ڀانيءَ ته اُنڪي ڇوڀان ٿيڻ ئي سندس اکر کلي پئي ۽
 من جي من ۾ رهجي ويس. ڇاڳڻ بعد اڙڪا من ڀرڻ کي نه ڏسي ڏاڍو
 وڻاءُ ٿيڻ لڳي ۽ ويچار ڪرڻ لڳي ته وائي ڪيئن ڪجي، جيڪڏهن
 اکر نه کليو ها ته هو جيڪو مروت منهنجو من جو رائي ڀڄي نه وڃي
 ها. بس! اهو ته سڄي رات ڏاڍي وڻاءُ ڪندا ڀر گذاريا ۽ اُن روت
 جو جهٽرو ڪيٽرو ڌيان منهنجي مروي ۾ رکي سونهن ڀانيو پر لهند
 آيس. صبح جو ڪيٽرو سم مٿي جڙيو تڏهن به اڙڪا ڀلنگ تان نه
 اُٿي. الهڪري سندس سامهون سونهن واري ڪوٺي ۾ ويٺو، جتي
 اڙڪا کي روڪندو ۽ وڻاءُ ڏسي سمجهائڻ لڳيون. جتريڪا سامهون ٿي
 اڙڪا جو حال ڏسي ڊڄي پيو ته ”اي بيماري! توکي ڇا ٿيو آهي
 جو اهڙي قدر روئي ڳري رهي آهين؟ مونکي منهنجو پند پڌا ته
 آ؟ ضرور اُن جو اُهاو ڪندس.“ اڙڪا سامهون جون اهي ڀرڻ ڀريون
 ڳالهيون ٻڌي ڀلنگ تان اُٿي لهر ۾ پورجي آهستي آهستي چوڻ لڳي
 ته ”بس! تون منهنجي حال محرم آهين، تنهنڪري اندر جي ڳالهه
 ئي پڌايل ۽ پوکين سان به اُها ڪم ڪانه ۽ توکي جيڪڏهن
 ڪا تڪڙو سامهون اچي ته اُها ڪم. رات سڀني ۾ مڪڙو تمام
 سندر ۽ ڀرڻ ڀرڻ منهنجي ڀلنگ تي پراڻ اچي ويٺو. جذمن من
 ڀرڻ جون ڳالهيون ڪري منهنجو من کسي ورتو، تڏهن مون لهر
 ڇڏي اُنڪي گلي سان لڳائڻ واسطي منهنجي ڀانڻ ڊگهيڙي. ائين
 ڪرڻ سان اکر کلي پيو، جهڪري هو ڀرڻ مونکان ڏاکڻي ويو.
 پوءِ به من ۾ ڀرڻ ڀري رهيو آهي ۽ افسوس آهي جو اُنڪي

[illegible]

ڏانهن هونديو ۽ پڙهڻاڻن ٻانهن جي ٻل سان سڄي سنار کي جيتي راڄ
ڪرڻ لڳو ۽ هر روز ڪيلاس ٻرمت تي وڃي شڪر جي پوڄا ڪندو هو.

انويٽ جڏهن هاڻا سر سان ڪوبه وڙهڻ وارو نه رهيو ۽ ان جون هزار ٻانهون بنا وڙهڻ جي ڪو به ٽيڪڻ لڳيون، تڏهن هو وڏن وڏن ٻهاڙن کي ڪٽي ٻين ٻهاڙن تي هڻي ٻرزا ٻرزا ڪرڻ لڳو، پر تڏهن به اُنکي شائتي ڪانه آئي. هڪڙي ڏينهن ويچار ڪيائين ته سواءِ لڙائي جي هي سڀ ٻانهون مونکي ٻار ٻيڙيون معلوم ٿين، انلاءِ بهتر ٿيندو ته مهاڍيو وٽ هلي ڪنهن دشمن جو پتو پڇان. اهڙو ويچار ڪري هو مهاڍيو وٽ آيو ۽ اُنکي پنهنجي من جو مطلب اچي ٻڌايو. پوءِ چوڻ لڳس ته ”جيڪڏهن ٻيو ڪو وڙهڻ لاءِ تيار نه آهي ته توهين ئي تيار ٿيو.“ مهاڍيو سندس اهڙا اهڻڪار ڀريل وڃن ٻڌي ويچار ڪيو ته مون هنکي ڀڳت ڄاڻي! هو ورهون سو هي اڳيائي اُٿو مون سان وڙهڻ جو ڄاهي، انلاءِ سندس ايمان ٽوڙڻ گهرجي. پوءِ کيس چوڻ لڳو ته ”هي اڳيائي! جلدي پنهنجي ايمان ٽوڙڻ لاءِ شريڪ رکڻ اوتار وٺندو ۽ توهان وڙهندو.“ اهو ٻڌي هاڻا سر ڏاڍو خوش ٿيو ۽ ٻڄڻ لڳو ته ”هي ٻولائڻ! ڀلا مونکي ان اوتار جي ڪئن سڏ هوي؟“ مهاڍيو تڏهن کيس هڪڙي ڏڄا ڏيئي چيو ته ”هي تون پنهنجي مڃل مٿان ڪوڙي ڇڏ ۽ جنهن مڃل هيءَ ٻيڙي ٻاڙيندي ڪري هوي، ان مڃل تون پنهنجو دشمن ٻيڏا ٿيو سمجه.“ هاڻا سر اها ڏڄا وڌي خوشيءَ سان ڪٽي پنهنجي مڃل مٿان ڪوڙي ڇڏي ۽ درروز ان ڏڄا کي ڏسي پنهنجي دشمن ٻيڏا ٿيل جي اڃا رڪندو هو.

اڻوڪا هاڻي ٻارهن ورهين جي هڪڙي تمام سندر ڪنيا ٿي آهي،
جنهنجي سامهون چندر ماڻو لڳي ٿئي ٿو. هڪڙي ڏينهن ٻاڻا سر اڻوڪا
کي وڏو ڏسي ويچار ڪيو ته هاڻي ميه شاديءَ جي لائق ٿي آهي.
پوءِ ڪيترا راکشس ۽ دڻيت اُنجي محلات وٽ ننگن لاءِ وڃاڻا
ٿر ڪوڏا ڀرڻ اُتي وڃي نه سگهي. اڻوڪا پنهنجي سواهي سان
ملڻ واسطي اُن ئي ڀر شري ٻاروئي جو ڌيان ۽ ڀڄا ڪرڻ لڳي.
هڪڙي ڏينهن اڻوڪا رات جو اڪيلي پلنگ تي ويهي ويچار ڪيو ته

جي اساط ڪري ڪٽي شانت ڪساء ۽ وري به هو وڌو ڏاڍو رکي
رائند ڪساء. ايترو ڪرڻ سان بازي ڪساء، اُٺيل به سڀني راجائن
کڏ جي ڪوڙ ڳالڙايو ته رڪمي ڪٿو آهي. انهي تي ڪڍم آڪاش والي
ٿي ته ”هڏو جي جهٽ آهي.“ پر انهن راجائن ڪو به خيال ڪونه
ڪيو. بس اسٽر هڏو جي عسي جي حد ڪانه رهي ۽ هو رڪمي
جو ڪو به اساط نه رکي رڪمي کي جهٽ لڳو ته ”هور ڪا ماڻهي
گهڙي به دل مان دشمني نه جذبه.“ ايترو چئي پنهنجي هل ۽ وسيل
پان رڪمي کي پورو ڪري ڇڏي. اهو حال ڏسي جڏهن پادشاهه
هچڻ لڳا، تڏهن انهنجو به اهو حال ڪساء، جي پنهنجو ساهه بهچائي
اُٿي پڳا. ٻارام پوءِ سمورو حال چئن چوٿن شام سندر کي اچي
ٻڌايو ۽ گهٽ ڪنوار وٺي چاندي دوار ڪا ڏانهن موٽيا. دوار ڪا واپسي
سندن اچڻ جو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيا.

هي راجا هرڪشت ا ماڻي مان توکي ايڪا ۽ انرڊ جي ڪٿا پدا اننو
سا پڌو برهماجي ونس پر ڪشپ پدا ٿيو، جنهنڪي هرلڪشپ بهابوان
بت پدا ٿيو. انهي گور بگت هرملاد جنم ورتو، جهنڊجي ونس پر
بلي راجا پدا ٿيو، جنهنجي ڪرمي اجزاء سنار پر قائم آهي.
الهي بلي راجا کي سڀ پدا ٿيل حنمان اٺاسر دڙو بت تمام
ستواڍي ۽ درما ناهو، جو شري هاديو جي پوجا ۽ تمبا ڏاڍي برهم
سان ڪندو هو. مڪڙي ڏينهن چئن اهو اٺاسر ڏاڍي برهم پر اچي
شري هاديو جي ڏيان پر نڪتا ۽ گاڻڻ لڳو تنهن ٻولائات برسن ٿي
بارونئي سميت درس ڏيئي جون لڳس ته ”هي پترا تهنهجو برهم ڏسي
آءٌ ڏاڍو خوش ٿو آهان، هاڻي جا اها مڪشي سا گورو“ اٺاسر
تڏهن مت حوزي وينتي ڪئي ته ”هي دس دبال اووهانجي جڏهن
اما اها آهي ته تڏهن پورا ۽ سوکي امر ڪريو. تنهن کان پوءِ جڏهن
لوڪن جو راڄ ڏيئي امرد پڻ ڏيوم، جو پوءِ ڪوبه مونکي جهني نه
سهي.“ ٻولائات تڏهن برس ٿي کيس هزار يافون ڏيئي چوتر ”مي
پرا... اها موجه ائس ٿي ٿيندو ۽ ڪوبه توکي جهني ڪونه
جمندي.“ اهو درهائي اٺاسر اڏان موڪلائي پنهنجي راڄ بحال

حسد سبب راجائن جو رڪميءَ کي ڦسائي ٻارام سان جوا ڪرائڻ ۳۲۱

انهن راجائن کي اماڻي اچان، پوءِ جڏهن تڏهنجي اچا هوندي تنهن ڪيو. ايترو چئي هن سيني راجائن کان هڪلائين ويو، جتي هن چوڻ لڳس ته ”ڏس! هيترو مال ۽ ڌاڳ شيام ۽ ٻارام کي ڏني، پر هنن ايمان وڃان خيال نه ڪونه ڪيو؛ جنهنڪري اسان کي ڏاڍو دل ٻڙي پيو آهي ۽ سمجهون ٿا ته توکي اسان کان به زياده ڏک ٿيو هوندو. پيو اسين ٺٽا پانيون ته رڪميءَ جي پيري ٻارام جيڪا توسان ٻچڙي هلت ڪئي هئي سا ڪا توکي وسري ويئي هوندي. هاڻي لڙائي ڪري ته انهن سان پوري پئي ٺٽا سڳيون، انلاءِ تون ٻارام کي هٿ گهراءِ ته ساڻس چوڙ ڪيڏي سڀ مال جوا به ڪسي وائون. شري ڪرشن سان ٻڌاڙڻ جو ڪو ضرور ڪونهي.“

اها ڳالهه ٻڌي رڪميءَ کي اڳوڻي ڳالهه ياد آئي ۽ ڏاڍي جڙ لڳيس، سو اچي ٻارام کي راجائن وارو نياپو ٻڌايو. ٻارام اُماڻڪ ساڻس گڏجي راجائن جي سپاهي آيو، جن ڏاڍي آدرپاءِ سان کيس وهاريو ۽ رڪميءَ سان چوڙ ڪيڏڻ لاءِ چيائون. راند شروع ٿي ۽ رڪميءَ پوريون به رانديون ٻارام کان کٽيون. جڏهن ٻارام سڀ پئسا هارايا، تڏهن رڪميءَ ايمان به ڀرجي ٻارام کي چوڻ لڳو ته ”هينئر سڀ هارائي ويٺو آهين پوءِ ڇا سان راند ڪندين؟“ انهيءَ تي ٻيا سڀ راجائون توڪياري ڪري کلڻ لڳا. ٻارام تڏهن شرمندو ٿي وڌو ڏاڍو رکيو ۽ جڏهن اهو کڻي رهيا کڻڻ لڳو، تڏهن سيني راجائن اڌرم سان چيو ته ”اها راند رڪميءَ کڻي.“ ٻارام لاجار ٿي اُهي رهيا رڪميءَ کي ڪٿي ڏنا ۽ پيو وڌو ڏاڍو رکيو. ٻليو وري به کٽيو، پر هنن بيتان راجائن ڪوڙ ڳالهائي رڪميءَ جي فائدي به چيو. ٻارام کي انهيءَ تي غصو لڳو، تڏهن رڪميءَ ايمان به ڀرجي ٻارام کي چوڻ لڳو ته ”پائي! ڪا وڙجين چوڻو؟ ڀلا توڻينجو سڄو جنم گنوارن سان به نه گانين چارڻ به گذاريو، سو تون راجسي چوڙ راند مان ڇا چاڻين؟ اها راند ڪرڻ ۽ دشمن سان لڙڻ راجائن جو ڌرم آهي ۽ نه تو جهڙي گنوار جو.“

ايترو ٻڌي ٻليو جي غصي جي حد نه رهي، پر وري به رڪميءَ

۳۴۰ رکھڻي جو پنهنجي ڌيءُ رکھيا وئي جو ٻڌڻ سان ومانو ڪرڻ

آمي تر اسين پنهنجي ڌيءُ جو دھان و پنهنجي ٻن سان ڪزون .
رکھڻي جواب ڏنو ته ”دادِي جو حال توکي سنڀالڻو آهي سو وري
ڇوڙو ڪرائيندڻ وڌا؟“ اهو ٻڌي رکھي جوڻ لڳو ته ”هڻا ڏب ڪون
ڪر، پنهنجي مڙهي پاڻ اما آهي ته ٻڌڻن کي جو ڪري ڏيئي
شري ڪرڻ سان ٻڌڻن مائتي ڳنڍيان ۽ ڇهنڪري اڳوڻو وڃي مڙهي
وڃي.“ ايترو چئي رکھي سو ٻيو رو سڀا ٻه ماڻهو ويو. هڏاڻن ٻڌڻن
ٻه ماڻا جي آڱا سان اُٺي سڀا ٻه آيو. جڏهن رکھيا وئي وري مالا ڪٽي
سيئي راجائن کي ڏسندي ٻڌڻن وٽ پئي، تڏهن اُن سان وري صورت
ٿي موهجي اما مالا سندس ڳچي ۾ ڪٽي وڌي. اهو حال ڏسي اُٺي
ويٺل راجائن کي ڏاڍو حسد ٿيو ۽ ٻڌڻن کان ڪنوار ڪٽڻ جي
رت ڪرڻ لڳا. هڏاڻن رکھي شاسترو ڌيءُ سان پنهنجي ڪنڀا
ٻڌڻن کي اڙائي، گهڻوئي ڏاڍو وڻندو ڏيئي دوارڪا روانو ڪيو.
وان تي انهن راجائن کيس گهڙو ڪيو، ٻڌڻن پنهنجي ال ۽
ٻراڪرم سان سڀي کي لڳائي ڪڍيو. ٻڌڻن جي دوارڪا
لاڪڻ تي گهو ٻه آڻند لٺ لڳا.

ڪنهن ورهين بعد ٻڌڻن کي رکھيا وئي سان مڪڙو سڌار ۽
ٽهجيوي اُڀرڻ والي پٽ پيدا ٿيو. ٻراڻن مڙهي جنم ڪندڙي ڪڏي
ڏاڍي واکاڻ ڪئي. رکھي جڏهن ڏوختي جي ڄڻ جو ٻڌو،
تڏهن خوش ٿي وسندڙ کي جواني موڪلائي ته ”آءُ پنهنجي ٻوٽي
اوهانجي ٻوٽي سان ٻراڻن ڄمسان ٿو.“ اها ڳالهه قبول نه ٿي ۽
شاهه هارام ڏاڍي ڏور ڌام سان اُڀرڻ کي ٻراڻن ويا. دھان وڃي
رسم پوري ٿيڻ بعد جڏهن رکھي خوب ڏاڍو وڻندو شاهه سڌر کي
ڏٺا، تڏهن راجا پڻ ڪرڻ کي جوڻ لڳو ته ”هڻا ڇا!
دھان وڃي گذرو ڇاڻي مڙهي وڌيڪ نه رهي جو جو ٻه راجائون جي
وٽ آيا آڻن تن سڀي کي اوهانجي ڏاڍا ڌار ٿا ڏيڻ.“ شريڪرڻ
اهه ڳالهه رکھي سان اچي ڪئي، جنهن وري پنهنجي ٻوٽي کي
سوري ڳالهه ٻڌائي ۽ رخصت وٺڻ لڳي. رکھي اُٺي بي جواب
ڏس ته ”هڻا! نون ڪنهن نه ڏاڍو جو ڏب ڪر، مان ٻڌايو ٿو

ٻڌي دودو ڪاڌو. سو جڏهن اوهانجي شتوتی ويند ۽ شاستر به
 واکاڻيندي پورا نٿا پون، تڏهن ڀلا منگهن جي ڪهڙي مجال آهي.
 مون ته ناردمني کان، جو آت ٿي پهر تودا نجا گڻ ڳائيندو، اوهانجي
 مهيا ٻڌي براهمن کي اوهان وٽ هڪڙو هو ۽ اوهان ڏيال ٿي هن
 داسي کي پاڻوٽ آندو. هاڻي مان اهو گهران ٿي ته شل جنم جنمانتر
 به توهانجي داسي ٿي رهان ۽ منهنجو پير به توهانجي چرڻن ۾ لڳو رهي.”
 ايترو ٻڌي شيام سندر چوڻ لڳو ته ”پياري! تنهنجو يقينو پورو
 آهي. مون ته رڳو تنهنجي پريت جي هريڪشا وٺڻ لاءِ اهڙا ڪنور وڃن
 چيا، پر ڏسان ٿو ته تنهنجو پير مون ۾ سڄو آهي. جيتوڻيڪ منهنجن
 ڪنور وڃن ٻڌڻ ڪري تنهنجو ٻاهر يون رنگ سو پياو ٿي ويو هو،
 پر اندريون پير به ڌرو به نه گهٽيڻ. بتورت استرين جو اهو ڌرم آهي
 ته پنهنجي پتي جي آڳيا موجب هلن. آءُ تنهنجي سندرتا تي مودا جي
 ڪندن پور ڪونه آيو هوس، پر رڳو تنهنجي سڄي پير کي ڏسي.
 هاڻي تون ڪا به چئنانه ڪر.“ شيام سندر جي ادا ورائي ٻڌي رڪمڻي
 ڏاڍي خوش ٿي ۽ ڏاڍي پير سان هنجي سڀوا ڪرڻ لڳي.”
 هي راجا هريڪشت! اهڙي طرح شريڪرشن دودارڪا هري ۾
 سورهن هزار هڪسوائن استرين سان رهي، گرهست آشرم جو ڌرم
 شاستر موجب ٻالڻ لڳو ۽ سندس سڀيئي استريون بتورت ڌرم سان
 آت ٿي پهر سندس سڀوا ڪنديون رهيون. هي هريڪشت! جڏهن رڪمڻي
 ٻڌو ته شريڪرشن کي هرديهن نالي پٽ ڄاڻو آهي، تڏهن پنهنجي
 استري کي چوڻ لڳو ته ”پنهنجي ڏي رڪماوتی جو سويور ڪريون
 ته تنهنڪري تون منهنجي پيڻ رڪمڻي کي سندس پٽ سوڌو هتي
 گهرا.“ پوءِ هڪڙو براهمن هو ڪلي رڪمڻي کي ڀاڻو هو ڪليو ويو،
 جا شريڪرشن جي آڳيا سان هرديهن کي ٻاڻسان وٺي اچي پئي.
 رڪمي پنهنجي پيڻ کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو، پر هو اڳوڻي ڳالهه
 لڙائي هارائڻ واري ياد ڪري ڪنڌ کڻي هيٺ ڪيا. سندس
 استري، رڪمڻي جي پيرن تي سر رکي ويهتي ڪيس ته ”اڄ گهڻن
 سالن کانپوءِ توهان تي ڪرڻ ڪئي آهي، انلاءِ اسانجي رهي

طرح ورتن ڪري سڳوان. اوهان مونڱر ضرور ڪو اوڳڻ ڏسي اهڙي
 ڳالهه ڪئي هئي. جي اٿس آهي ته منهنجو اهڙو ڪم ڪيو، جو جو
 وڏا ميمبر نندن تي ڏي ڪندا آهن. هي ڏيهاڻا! مون منهنجي
 اکس سان ڏٺو ته دراسته ۽ شهبال جهڙن ٻوان راجائن کي، جيڪي
 منهنجي دل جو ايمان هو، اوهان مڪرتي ساعن ٻه ٻه ٻه. اوهين
 جو ڇو ٿا ته اوهان منهنجي ڀڳت کي سڌاء ڪمال رکو ٿا، ان جو
 سبب هي آهي جو دنيا جا ماڻهو مڻس ۽ راج جي ايمان ۾ انڌائي
 اوهانجو ڏيان ۽ سمورن جي ٿا ڏين. انلاء اوهان اُنهن تي ڪرڻا
 ڪري اُنهن کي شريعت ٻڌائي منهنجو ڀڳت ڪرايو ٿا، جنهن ڪري هو
 پوساگر ٻار لنگهيو وڃي. جهڙو هٿ جو ڀڳت شريعت ۾ ٿي سگهيو ته
 شاهوڪار تي ٻه ٿي لنگهيو. انهن ۾، هر ڏاڏو، شب ڏيو، ٻه ورت
 ۽ جهڙو جهڙن گدائي راجائن سنساري سکر ڪوڙو سماجي، منهنجو
 راج ۽ ڪنهن جي دنيا کان الڳ ٿي، جي اوهانجي چرڻ جو
 ڏيان لڳايو، جنهن ڪري ته اجتهاد اُنهن جو ڏالو ڦاٽي آهي. اوهان
 جو جو ته اوهان مون کي منهنجي مرستي تي هٿ آندو آهي سا ڳالهه
 بلڪل پوري آهي، جو جو جتي لڪشي اوهانجي داسي ٿي رات
 ڏينهن اوهانجي سوا ٻه رهي، اُهي ٻه مان ڪهڙي شمار ۾ آهيان
 جو اوهانجي لائق ٿيان؟ هي ڳالهه! شهبال ۾ اوهانجو ٿي پيدا
 ڪيل آهي. جي مان اوهانجي سوا جيڪي اُن کي قبول ڪريان ها
 ته جيئن راجا انهن ۽ ٻه اوهانجو ڀڳت ڪري مڪت ٿي ۽ پوساگر
 ٻار لنگهيو وڃي، تنهن جيڪو منهنجو دل ۾ ٿئي ها. اوهانجي ڏي
 سان هيئن منهنجو ٿاڻو سڌاء ڦاٽي رهندو. هي وڌيڪ ٿاڻا جيڪي
 استريون توهانجي ڀڳت کان منهن موڙين ٿيون، تن کي تل شهبال ۽
 دنت وڪر جهڙا هتي مان. آءٌ ته ۽ هن سان اوهانجي ٻانهي ٿي
 رهندس ۽ اوهانجي دشمن کي منهنجو شورو سمجهندس. جيڪي
 اسريون بنان ڪعب جي منهنجي ڀڳت جي سوا ڪن ٿيون، تنهنجي
 سنسار ۾ من ڪامنا پوري ٿئي ٿي ۽ اب ٻه مڪت ٿس ٿيون. هي
 نا! اوهان جو ته مون مڱس جي ڏاڏن اوهانجي سارا

يعني پراهمڻ جي هٿان چٽي موڪلي پنهنجي وڏاڻي جو نيا پوءِ موڪليجي. سڄي آهي ته استري جو نقل سندس ڏاڻي ۽ ڪڙي هر ٿيندو آهي. مون ته تنهنجي گهرائڻ سان اچي تنهنجو ٻرڻ پورو ڪيو هو ۽ پڳوان هيٺ راجائن جي سامهون منهنجي پٽ رکي. هارام انوقت جيڪو پراڪرم ڏيکاريو سو به توکان گهڻو ڪونهي. مون توکي خوشيءَ سان ڪونه آندو آهي، انلاءِ هيٺ به توکي موڪل آهي ۽ جيڪڏهن تنهنجو من گهري ته مونکي ڇڏي بلاشڪ تو جيڙي اتر ڪل واري راجا وٽ وڃي ره.

اهڙا ڪنور وڃڻ ٻڌي رکمڻي روئڻ لڳي ۽ سندس منهن هيلو ٿي ويو. شيا م سندر کي ڪوبه جواب نه ڏيئي، ڪنڌ هيٺ ڪري پيرن جي ننهن سان ڌرتي کوٽڻ لڳي، ڊپ وڃڻ بعد ڪنهن لڳس ۽ مورچت ٿي ڪري پيئي. جڏهن پڳوان ڏٺو ته مٿان چمڪا سبب پراڻ نڪري وڃڻ، تڏهن اُتان اُٿاري ڌير ڇ ڏنائينس ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”هي رکمڻي! مون توهان سان ميسخري ٿي ڪئي ۽ توهان حق پنهنجي گالهه گندي ڪري ايترو ڊڪر ٻڌو. مان توکان وڌيڪ ڪنهن کي به پيار ڪونه ٿو ڪريان. توهان پوءِ به مان توکي ڇڏي ڏيندس، پر مٿان ڪو اهڙو ويچار ڪندي آهين.“

شيا م سندر جا اهڙا پير پير وڃڻ ٻڌي رکمڻي جو شوڪ ڏرو ٿيو. پوءِ هٿ جوڙي ويٺي ڪري چوڻ لڳي ته ”هي دينا نات! ڀلا اوهان ڪهڙي مطلب سان اهڙا ڪنور وڃڻ مونکي چيا؟ آءٌ ته سڌا پاڻي اوهانجي داسي سمجهندي آهيان. اوهانجو مونکي ٻئي ڪنهن راجا وٽ وڃي رهڻ جو چيو، سواوهان کان اتر ٽنهن لوڪن به پيو ڪير آهي جنهن وٽ وڃي رهان؟ اوهانجي جنهن تي ڪرڻا ٿئي اهوئي ته راجا ٿي سگهيو. آها! وڏا وڏا راجا تون سنساري سگهه ۽ راج پاڳر ڇڏي توهانجو پڇڻ ڪري پوءِ ساگر پار لنگهن ٿا. جڏهن پرتوي ڏيکي ٿي توهانجي شرڻ اچي ٿي ۽ پراهمڻ توڻي هري پڳت ڊڪر پائين ٿا، تڏهن اوهين سڳڻ اوتار وٺي پرتوي جو بار لاهي گڏو پراهمڻ کي سڳي ڪريو ٿا. مون اهڙي طاقت ڪانهي جو اوهانجي گڏ پرتوي

ڪلب وريڪڻ وٺي دوا رکڻ ڏي ورتو.

هنڌ اٿس شير سندر دوا رکڻ ٻرير جي ٻريڪڻي ستر يا ما جي اڱڻ
۾ ڪلب وريڪڻ لڳا ريو ۽ راجا آگرسن کان آگيا وٺي اٺين سورن
هزار مڪو ڪيائين سان ووا ڪيو. پوءِ سيني کي جدا جدا ماحل
۾ داري اوترا روڊ ٿي مڪو کي آندڻ ڏهن لڳو ۽ جنهن ڪري
اٺين مڪو سان حسد ٿي ڪيو. هرڪا استري صبح جو شير سندر
جي سيرا ۽ جا ڪري ٻرير سان ڪندي هئي.

مڪو ڏينهن شريڪرشن رڪمڻي جي ماحل ۾ ويٺو هو، اٺين
لڳان جي اڃا سان رڪمڻي کي ايمان ٿيو ته شريڪرشن جي ڀيرون
استرين کان آڻي سڀ کان وڌيڪ سندر آهيان ۽ جنهن ڪري هو وٺي
وڌيڪ ڀانئي ٿو. لڳان انٿريامي اڏوڏي واپار ڪيو ته رڪمڻي
کي ڪاوڙ ڏيکاري اٿسجي ٻرير جي ٻريڪڻا ڪريان ته کيس پنهنجي
روڊ جو ايمان آهي يا پنهنجي ٻرير گهڻي آهي؟ اهڙو واپار ڪري
رڪمڻي کي جاءِ ته ”هي ٻاري! نو جهڙي سندر ٿي کي ون جهڙي
سان ووا ڪرڻ واجب نه هو. شاسترن ۾ چيل آهي ته وڏو ووا ۽
ٻرير مڪو جهڙن سان ڪرڻ گهرجي. آڻ ڪڍڻ ملڪ جو راجا ڪونه
آهيان، پر حراسند جي ٻڌ کان پوءِ اهي هن سندر جي وڃڻ لڳو
آهيان. هنن کان جنم ورتو اتر نڌن کان جڳو ڪم مڪو نه ڪونه
ڪيو اتر. مڪو منهنجو پڄڻ ۽ سون ڪري، تنهنڪي دنيا کان
ورڪت ۽ ڪنڌال بنديان، تنهنڪري منهنجي بگٽ کي سناري
سکر ملڻي ڪونه. وري منهنجي عاڻ اهڙي جو ڪنهن سان نه ٻرير
نه رکان ۽ سڀ کان گهڻو رمان. شايد منهنجي ٻرير منهنجي ٻرير وڃي
ڪجهه ڏيندڙ هوس، جنهن مون بابت ٻڌي مون سان ووا ڪيو اٿسجي،
انڪري ڏاڍو ڏوڪو ڪاڏو اٿسجي. آڻي! ششال جهڙي ٻلوان راجا
کي، جو حراسند ۽ ٻين وڏن وڏن راجائن کي چاهي وٺي آيو هو،
نه قبول ڪئي ڇاڏي جو ڪم ڪئي. آڻ! مون جهڙي گاهن حارڻ
داري سان ووا ڪري، پنهنجي ڪل کي ناحق ڪلڪ لڳائي.
وري جو ڪنهن کي جنهن گالهه ۾ ترم ڇڏڻ کي ناهن تو ڪانه ڪئي.

پورٽ ڪرڻ وارا آهيو. اوهين خاص پنهنجن ڀڳتن جي رکيا ڪرڻ لاءِ سنسار ۾ منشيءَ جو جنم وٺي سڀني کي سکر ڏيو ٿا، جنهنڪري سنساري ماڻهو اُن روپ جو ڌيان، پوڄا ۽ سهڻا ڪندا. ڀلا! جڏهن توهانجي شتوتي شارداءِ شيش، گليش ۽ هيش ۾ برابر ڪري ٿا سگهن، تڏهن مون ۾ ڪهڙي سهڻي آهي جو اوهان جا گڻ ورنن ڪري سگهي. اها تر جنهن تي اوهانجي ڪهاڻي، سوئي اوهانکي سڃاڻي سگهي ٿو. پنهنجي پٽ اوهانکي نه سڃاڻي ۽ اوهان ڪي به ڪونه ڳڻي سگهجي سزا هنکي ملي چڪي. هاڻي هي ٻالڪ ڀڳت اوهانجي شرٽ آيو آهي، تنهنڪي اڀر دان ڏيو.“ شريڪرشت تڏهن پنهنجو هٿ ڀڳت جي مٿي ۽ پٺي تي گهمائي کيس آشيرداد ڏني. اُن کان پوءِ شريڪرشت ڀڳت سان گڏجي اُن هنڌ ويو، جتي يوما سر سورهن هزار هڪسؤ راج ڪنيايون هليون ۽ جي ڀڳوان جو سهڻو ڪري رهيون هيون. جڏهن ئي هنن سانوري صورت ۽ موهني مورت کي ڏٺو، تنهن ئي سڀ گد گد ٿي وئڪنٽ نات جي سامهون اچي بيٺي رهيون ۽ هٿ جوڙي قيدخاني مان چٽل ۽ ٻاڻسان وٺي هان لاءِ وينتي ڪرڻ لڳيون. ڪنيائن جا دين وڃن ٻڏي شريڪرشت کين دلاو ڏيڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته ”جي اوهانجي گهر وڃڻ جي مرضي هجي ته اوهان سڀني کي اُتي پهچايان.“ پر ڪنيائن ائين ڪرڻ نه قبوليو ۽ چوڻ لڳيون ته ”هه راج! مينٽر توهانجي اهي چرڻ ڇڏي ڪيڏانهن وڃون! انلاءِ پنهنجي شيوا ۾ رکو.“

شريڪرشت اُنهنجي سڃي ڀريت ڏسي، سڀني راج ڪنيائن کي دوارڪا ڏي موڪلي ڏنو ۽ پاڻ ستم پاما سان گڏجي وڃي اندر جو چتر ۽ ڪنڊل کڻي اندر ڀڳت ڏانهن هليو. اندر، جنهن يوما سر جي ڀڳت جو ٻڌي خوشيون پئي ڪيون، تنهن جڏهن شريڪرشت جي اچڻ جو احوال ٻڌو، تڏهن سڀني ديوتائن کي ساڻ ڪري وئڪنٽ نات وٽ آيو ۽ پنهنجو سر هري چرڻ تي رکي پاڻ سان اندر وٺي وڃي اندر آسڻ تي وهاريو ۽ ڏاڍي ڀريم ۽ شردا سان سندس شتوتي ڪئي. وئڪنٽ نات تڏهن خوش ٿي اهو چتر ۽ ڪنڊل اندر کي ڏنا ۽

ا ڪپو، هر ڀڳوان پنهنجي ڀراڪر سان سڀني کي چڙو چڙ ڪري
چڏيو ۽ راجڪماري وٺي آندو سان اچي دوارڪا پهتو.
اهڙي طرح شريڪرشن جون آڻ پٽ راطيون جوڻ هر آڃن ٿيون،
جنجا نالا هي آهن: ۱. رڪمڻي ۲. ڄاموٽي ۳. ستير ڀاما
۴. ڪالندي ۵. مٿروندا ۶. ستيا ۷. ڀدرا ۸. لڪشمڻا. انهن
آڻن استرين مان بيشمار ستن پيدا ٿيو.

هڪڙي دفع ستير ڀاما کي ڪلب ورڪش جي اڃا ٿي. اڌو ڪلب ورڪش
اندر وٺ هو، تنهنڪري شيام سندر ستير ڀاما کي ڀاڻ سان وٺي اندر
وٺ ويو ۽ ڪلب ورڪش ڀاڻت چيائينس. اندر اها ڳالهه قبول ڪئي،
برهن شرط تي ته ڀوماسر جو منهنجو چتر ۽ ڪنڊل کڻي ويو آهي سي
آڻي ڏيندين. شريڪرشن تڏهن گرڙ تي چڙهي ستير ڀاما کي سان
ڪري ڀوماسر نگرڻي هر آيو. اتي ڇا ڏسي ته ڀوماسر جو شهر ڇوڻ
قلعن اندر هن تڃو ڀڙ سان ٺهيل هو جو ڀيريون قلعو جبل جو تيار ٿيل
هو، ڀيرو هٿيارن جو ٺهيل هو، ٿيون ڀاڻي سان ڀريل هو، چوٿين قلعي
جي چوڌاري باد ڀڙهي پري، پنجون هوا جو جڙيل هو، تنهنجي اندر
ڇوڻ ڀاش (رسيڻ جي چاري) جو ٺهيل هو ۽ انهي جي اندر ستين
قلعي ۾ ڀوماسر رهيو ٿي. ڀڳوان جي آڳيا موجب سدرشن چڪر، گدا
۽ گرڙ هڪڙي ساء ت هر جبل، پٿر ۽ هٿيارن کي ناس ڪري ڀاڻي
کي سڪائي چڏيو. باد کي وسائي هوا کي اڏائي ۽ رسيڻ جي چاري
ڪڍي رستو بنائي چڏيو. جڏهن ڇوڻ قلعي جي دروازي وٺ
شريڪرشن پهتو، تڏهن بيشمار چوڌا ساڻس وڙڻ لاءِ آيا، هر هڪڙي
گرڙ پنهنجن جنهن ۽ جنهن سان انهن سڀني ڇوڻ کي ناس ڪري
چڏيو. ٻو ڀڳوان قلعي جي اندر وڃي پنهنجو ٻانهڙو جنم نالي شڪر
وڃايو. شڪر جو آواز ٻڌي ڀوماسر ننڊ مان جاڳي جوڻ لڳو ته ”اڙي!
هون ٿنڀي لوڪن ۾ ڪو به ڪو نه چڏيو جو هون سان وڙڻ جي
سهرڻي رکي، سو اڄ به ڪير آهي جنهن اچي هونکي ننڊ مان جاڳايو
آهي؟ جڳو! آ؟ هر هلي منهنجي چڱي خبر ٿو وٺان.“ ان وقت هر نالي
دئيت سندس وزير ڀوماسر کي جوڻ لڳو ته ”هه اڃا! منهنجي هوندي

کي پنهنجو سوامي ڪري جنم وٺڻو ڪرڻ. ” ٻيو پنهنجن
 ساٿين کي اهو اندر وارو احوال پڻ ٻڌائينس.

ٻئي ڏينهن صبح جو ننگن چت راجا شام سندر کي ويهتي ڪري
 چيو ته ” ڪرپا ڏانءُ آءُ اوهانجي سوا برابر ڪري نه سگهيو آهيان،
 انلاءُ ڏاڏو ٻي آهيان. داخلي چڪا به آگيا هجي ها ڪريو ته
 سوا ڪرڻ لاءِ تيار آهيان. ” شام سندر سڄا جو سڄو ٻيهر ڏسي
 راجا کي چوڻ لڳو ته ” اوهانجي واکاڻ ٻڌي گهڻن ڏينهن کان
 اسانجو من ٿي تڙ ٿيو ته اوهان سان ملاقات ڪجي ۽ اها آشا
 اسانجي هينئر پوري ٿي جو اوهان کي ڏسي ڏاڏو آندو ٿا سمجهن.
 جيتوڻيڪ ڪيتري جو ڌرم پڻ نه آهي، تڏهن به اوهانجي پريت ۽
 گهڻي چوڻ تي مان گهوان ٿو ته اوهانجي سمنل ۽ گهڻي ڪما سڃا
 مولڪي پرڻائي ڏيو. ” راجا اهو ٻڌي گد گد ٿيڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته
 ” هي ديوانا! جتي خود لکڻي اوهانجي سوا پرڻائي به رهي
 آهي پنهنجي ڪما ڪڙي ڳاڙهي پرڻائي، جنهنجي اوهان جا هئا
 ڪريو ها. آءُ سمجهان ٿو ته پنهنجو ڪو وڏو ڀاڱو ڇڏي آهي جو
 مون تي ڏها ڪري مولڪا اها گهر ڪري رهيا آهن. پر مون هڪڙو ٻڙ
 ڪيو آهي ته جنهنڪو پنهنجن ستن ڏاڏن کي هڪڙي دفعي شدد وڦهائڻي
 جو ڪري پرڻائي ڏيندس. ڪنڊرائي راجڪمار واپس موٽي ويا
 آهن، پر اوهان به پنهنجي وڏي آمد آهي جو سمجهان ٿو ته هي وڏو
 مشڪل ڪم اوهان بنان ٻيو ڪو ڪم ڪندو، انلاءُ پنهنجي ٻڙ
 جي ٻت رکي. ” شام سندر راجا جي ڳالهه سمجهي اوهان ستن ئي ڏاڏن
 کي هڪڙي ئي دفعي نثر ڏيو. اهو ڏسي ننگن چت ڏاڏو ٻيهر ٿيو.
 سب ڏسندڙ ٻڙ صاحب به پنهنجي وڏا ۽ دوار ڪاٺا جي شتوني
 ڪرڻ لڳا. ٻيو راجا ڏاڏي ڌرم ڌار سان پنهنجي ڪما
 مرلي منور کي پرڻائي ڏني ۽ ٻيهار ڏاڏو ۽ هرا جواهر ڏيئي روانو ڪيو.
 ٻه راجا ٿون جي ان سوير در آيا هئا سي شرم وچون حسد ڪرڻ
 لڳا ۽ اهو ٻيو ڪاٺون ته ” من يادو ڪي ادا ڪماري مٿان ڪڍڻ
 وڃڻ نه ڏينداسين. ” ٻيو ته سيني اچي شوي ڪرڻ کي گهرو

اوهانجي گلا لڀندي.“ اهو ٻڌي مٿس ٻين منهنجي پيل کي وڃي سمجهو، جنهن تي هو شيام سندر وٽان هتي هري ٿي پئي. ارڃن تڏهن شريڪرشن کي وڃي ڪن هر چيو ته ”هه راجا! هه وقت جيڪڏهن ڪنهن جو احتياط ڪندا ته ڳالهه بگڙي ويندي. انلاءِ جيڪي ڪرڻو هجي سو جهٽ جهٽ ڪري وٺو.“ شريڪرشن تڏهن ڪڍي مٿروندا کي هٿ کان ڇڏي رت تي وهاري دواڪا ڏانهن روانو ٿيو. اهو حال ڏسي هيا راجائون رٿن تي چڙهي سندس پٺيان ڇوڙيا ۽ جڏهن ڇوڙو گرد کيس گهيرو ڪري ويا، تڏهن منهنجي پالڻ سان سڀني کي پڇيائين ڇڏيائين. هو پالڻ آندو سان دواڪا به اچي ساهه ورتا. هه به وڃي مٿروندا سان واهه ڪيائين.“

اهڙي ڪٿا ٻڌائي شري ڪڍيو وڃي چوڻ لڳو ته ”هي راجا هريڪنت ا شيام سندر ستيا نالي راجڪماري سان ڪنهن پٺيو اها ڪٿا به ٻڌي وٺ: اها هٿن آهي جو ننگن جت نالي ابوڌيا پٽي جي راجا منهنجي ڪنيا جو سوهر ور وڃي هي پٽ ڪيو ته ”جيڪو به منهنجي سٿن ڏاندن کي هڪڙي ئي وقت ٽٽيندو، تنهن کي مان منهنجي ڏي ۽ پٺا ٿيندس.“ انلاءِ جيڪي راجائون اتي آيا ٿي تن جڏهن ڏاندن کي ڏاڍو ٿي تڏهن بي هٿ ٿي ڪنهن به انهن جو نڪتو پٺو قبول نه ٿي ڪيو. اهو سماچار ٻڌي شيام سندر ارڃن سميت ابوڌيا پٽي به آيو. ننگن جت شيام سندر جو ٻڌي سندس اڳواڻي لاءِ ويو ۽ ڏاڍي آدرش سان گهر وٺي آيس. هو ساهه ورتو ۽ سان سندس پوڄا ڪري تيار گهڻي خاطري ڪئي. ان بعد هٿ جوڙي شتو ٿي ڪري چوڻ لڳس ته ”هي وٽڪن نات! اڄ منهنجا وڏا ڀاڳ آهن جو اوهانجا چرڻ، جي تنهن ٺوڪن کي تارڻ وارا آهن، منهنجي گهر آيا ۽ انهن کي هون هٿن سان ڌرتو. آها جتي اوهانجا چرڻ هيا، اتي سدائين جي جي ڪار ٿيا.“ جڏهن اهڙي طرح راجا گهڻي شتو ڪري رهيو هو، تڏهن راجڪماري ستيا به شيام سندر جي موٽي ورت ڏسي مٿس موٽجي هن به چوڻ لڳي ته ”هي ڀڳوان! اڳوڻي جنم به منهنجو ڪو به ڪيل هجي ته انهي به تپ سان هن موٽي ورت

ٿر ٽڪور رکيل مٿي، جو جتي هائي هڪي اُتي سڪي نظر اچي ۽ جتي سڪي ڏسڻ ۾ اچي اُتي هائي ڀريو ويو هڪي. اها خبر ڄڻ دريوڌن کي ٻيئي ٽڙن ۾ موهر اما جاءِ ڏسڻ لاءِ آيو. مڪڙي منڍ هائي وهر ٻيڙن جي خيال کان هن پنهنجا ڪپڙا مٿي کنڀان ۽ ٻئي منڍ ڄڻ فرش سمجهي مٿان ملڻ ڪري سندس ڪپڙا هڪجي ٻيا، ٽڙن ۾ شري ڪرڻ جي گهڻي روڪڻ تي به پيسين ڏاڍو ڪڙل لڳو. دريوڌن ڏاڍو شرمندو ٿي پنهنجي گهر وٺي ويو. ان وقت کان وٺي هاندون سان وڌيڪ دشمني ڪرڻ لڳو. ارڇن جي سڀائڻا سان آڱڻ ديوا جي بيماري اڀي ويئي، جنهن خوش ٿي گانڊيو ڏس، دوهر ڪوچ، هڪڙو رت ۽ سفيد رنگ جا چار گهوڙا، مڪڙي ٻئي جنهن مان ٻار کڻن ٿي، مڪڙي تيار ۽ ڌال ارڇن کي ڏنا.

چار مهينا شيام سندر وهي راجا بدشهر کان موڪلائڻ لڳو. ان وقت هاندو ڏاڍو اڏاس ٿيڻ لڳا، پر شيام سندر کين ڏهر ڏيئي ارڇن ۽ ڪالڊيٽي کي سان وٺي اچي درار ڪا ٻيٽو، جتي ان سان شاستر وڌي، وجھ وڌام ڪيو.

شري شڪڙو جي چوڻ لڳو ”هي راجا ٻريڪشت! مٿروندا سان شيام سندر جي شادي ڪرڻ ٿي آهون ۽ خبر ڪرڻ جي ٻئي راجا ديوي جا آڇين جي راجا کي برٽائي وٺي مٿي، تنهنڪي مٿروندا نالي تها سندر ڪنڀا ٻڌا ٿي. ڄڻ هن هو وڌام جي لائق ٿي، ٽڙن مٿروسي انهي ٻيو سوهرور جي سڀني راجائن کي نيند موڪلي. ڄڻ هن گهڻن ملڪن جا راجائون اُتي اچي سڙو ٽڙن ۾ ري ڪوڙن، پنهنجي هاندا هن ڪنڀا رکي ٿي، ارڇن سميت آڇين اچي ٻيٽو. مٿروندا درمالا کڻي سوهرور اسٿان تي اچي ٻيٽي ۽ چڙهي شري ڪرڻ کي ٻريان ڏٺائين، نڪڙي مٿس موڙهي، اڏا مال کڻي گلي ۾ وڌائينس. اهو حال ڏسي سڀيئي وينڊل راجائون حد ۾ ٻرجي ويا. دريوڌن، جو به پنهنجن ٻارن سميت اُتي هو، سو تر هڪاري ڄلي جا ڪٽي وٺو. ۽ مٿروندا جي ٻيو کي چوڻ لڳو ”ويهار ڪريو تر ڪرڻ اوماڻجي ۽ جو ٻي ٿي، هڪڙو هن جو ڪري کڻي ويندو تر لوڪ به

درشن ٿيو. هي دين ديال! اسانجا تر اوچين ئي هڪ رکشڪ آيو. هاڻي جڏهن هيتري ڪرڻا ڪئي آئون تڏهن هي برسات جا چار مڙيا اسان وٽ ٿڪي پئو.

بدشمر جو چوڻ نه هونائين پڙيان وٽن چار مڙيا رهي پيو. هڪڙي ڏينهن شيام سندر ارجن سان گڏجي جهنگل ۾ شڪار ڪرڻ ويو، جتي ارجن کي ڏاڍي اڃ لڳي ۽ هو شيام سندر کي اتي رسائي، پاڻ چمنا جي ڪناري تي چل پيئڻ لاءِ ويو. هاڻي پيئڻ بعد ڇا ڏسي ته هڪڙي مڙيا سندر ڪنيا ٽپسيا ڪري رهي آهي. ارجن تڏهن اُن جو ڪري کان سندس ۽ سندس پتا جو نالو ۽ اُتي وڃڻ جو سبب پڇيو. جو ڪري وراڻي ڏني ته ”منهنجو نالو ڪالندي آهي ۽ سورير جي ڌيءَ آهيان. هت وڃڻ جو سبب هي آهي ته جڏهن کان مون وڻن ۾ پڙيان جي مڙيا پڙي آهي، تڏهن کان اهو پڙي ڪيو اٿم ته اُنکا انصواءِ ٻيو ڪنهن کي نه ورينديس. انهيءَ آڻا ۽ رات ڏينهن اُن مون جي ڌيان ۽ سمورڻ ڪرڻ ۾ وقت وڃي ڪريان ٿي.“ ارجن ڪالندي جا اهڙا ڌڙ ۽ هرير ڀريل وڃن پڙي سمورو احوال اچي شريڪرشن کي پڙايو. هرلي منهنجو ڪالندي وٽ ويو ۽ سندس اڃا پوري ڪيائ. هڪڙي دفعي جڏهن شريڪرشن ۽ ارجن ويٺا هئا ته اڳتي ديوٽا اچي ويهتي ڪئي ته ”هي دين ديال! مون کي اچي (بدبختي) جي بيماري ٿي پيئي آهي ۽ ڪنهن به ريت نٿي لير. انلاءِ نندن ٻن کي جنهنهن تمام گهڻيون گل واريون پوٽيون آهن، جيڪڏهن جلائيندس ته بيماري لڳي ويندير.“ شري ڪرشن تڏهن ارجن کي چيو جو ڪهه اُن ٻن جو مالڪ هو. ارجن اڳتي ديوٽا کي موڪل ڏني جو وڃي ٻن جلائڻ لڳو. ان ٻن اندر ميه دانو رهندو هو. اُن جڏهن اهو حال ڏٺو، تڏهن ارجن وٽ ڊوڙي آيو ۽ اڳتي ديوٽا کي سندس هڪ کان جلائڻ کان منع ڪرڻ لاءِ ويهتي ڪئي. ارجن اڳتي ديوٽا کي ائين ڪرڻ کان روڪيو ۽ جنهنڪري ميه دانو ڏاڍو خوش ٿيو. هاڻي اُن ميه دانو ارجن جي مڙيا ۽ لاهڻ لاءِ کيس هڪڙي اهڙي سيا تيار ڪري ڏني، جنهن کي ڏسي سڀڪو حجب کائڻ لڳو. ان سيا ۾ اهڙي

دوارڪا ۾ پهچڻ، ايترو اڃا سان خوب برسات پوڻ ۽ بهار پڻ جو
 هڪدم ڏرو ٿي وڃڻ. مڪڙي ڏينهن شريڪوڻ اڪروڙ کي خلاصو
 سڏي چوڻ لڳو ته ”هاڃا اوهين آڏاس نه رهو، اوهان وٽ هڪڙا
 مٽي آهي سا سڀني جي رڍورو موٽ کڻي اچو، جنهنڪري بهار
 ۽ ستير پاما جو موٽر شڪ آهي سو لهي وڃي. پوءِ اها مٽي وري به
 اوهانکي موٽائي ڏيندس.“ اهو ٻڌي اڪروڙ اها مٽي، راجا اگرسين
 جي درٻار ۾، جتي بهارام ۽ بهادور ويٺا هئا، آڻي شام سندر جي
 اڳيان رکي ۽ منٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”هي بهاراجا! هي مٽي وٺو ۽
 منهنجو آهڙو معاف ڪريو. اڄ ڏينهن توهه هڪڙو مٽي وٺي
 ڏنو سو سڀ مون کڻي ڪنهن ۾ هرچ ڪيو آهي.“ جڏهن اها مٽي
 بهارام ۽ ستير پاما ڏٺي، تڏهن سندن شڪ وڌندو رهيو ۽ ڏاڍا شرمندا
 ٿيا. شريڪوڻ تڏهن بهارام کي ڄاڻي سان لائي ڏيڇو ڏنو ته تون
 ڪنهن به ڳالهه جي جهٽا نه ڪر. سسار ۾ اسٽري ۽ ڊاٽو پئي اچڻون
 پٿرون آهن، جنهنڪري اسٽري ٻرڻ ۽ پٿر جوهر واري رڍ
 پئجي وڃي، سمجهو ڪي انهن پٿرن سان اوهان ڪرڻ نه ڳوڙجي.“
 پوءِ اها مٽي اڪروڙ کي موٽائي ڏنائين.

راجا ٻريڪشت پڇڻ لڳو ته ”هي شڪ ڇو ڇڏي بهاراجا! جڏهن
 اڪروڙ گيانوان هو، تڏهن سندس صلاح سان ستراجب جوهارو وٺو
 ۽ هاڻ وري پسي ڇو وٺو؟“ شڪ ڇو ڇڏي وراڻي ڏنس ته ”هي راجا!
 اهو سڀ ڊرو (ڊاٽو) جو ڦل آهي ۽ جنهنڪري ڇوڏڻ ٿيڻا ڦار ۽ وڪار
 ڄاڳو. دنيا ۾ جي مٿرا نڪوڙا ۽ ڇوڙيون ٿي ٿيون تن سڀني جو
 مول ڪارڻ زن (اسٽري)، زمين ۽ رو آهن. سو انهن ۾ جنهن
 ٻيٽ نه رکي، سو سمجهو ته سسار. اڳوڻي بهار پوندو.“

هي راجا ٻريڪشت! ستراجب جو مٿو ٻڌي شام سندر ڏٺو ۽
 ٻين کي ٻڌائين ته ان ئي ڊاٽو آهي، جنهنڪري سمجهو ڪس انهن سان
 وري ماڻ جي اڃا ٿي ۽ وٺ آيو. ڏٺو جي خوشي جو اسب نه هو.
 هو منٿ جوڙي چوڻ لڳس ته ”هي توهه ڪي ماڻ! اسان اڳئين ڄم
 ۾ ڪي سا ڪرم ڪيل ٿا ڏسجن، جنهنڪري ڳوڙ وٺي اوهان جو

۳۴۷
اڪرور جي دوار ڪا ڇڏي وڃڻ ڪري ڏڪار ۽ بيماريون ٿين ٿيون

ڊپ کان دوار ڪا ڇڏي اُٿي پڳا. اڪرور ڪاشي ۾ رهن لڳو، جتي هر روز مٿي جي برتاپ سان ويٺو ۾ن سون براهت ڪري ڏاڍا دان پنجه ۽ ست ڪرم ڪندو هو. شريڪرشن کي ان ڳالهه جي سموري سمجهي ته اڪرور هيئنتر ڪاشي ٽڪيو پيو آهي ۽ وڏو داني وڃي پنهنجي ويٺو آهي.

پارام ڪيترن ڏينهن کان پوءِ دريوڌن کي گدا ڀڏ سڃاري دوار ڪا موٽي آيو. چونر انهن ڏينهن ۾ دوار ڪا ٻري ۾ ڏاڍو ڏڪار ۽ بيماري اچي هئي ۽ جنهنڪري هر ڇا گهڻو ڊڪي ٿيڻ لڳي. ان مهل سڀ پنهنجو حال شريڪرشن کي اچي ٻڌائڻ لڳا ۽ وينتي ڪري چوڻ لڳس ته ”هه راجا! اهڙي ڪا تڃوڙ ڪريو ۽ جنهنڪري اسان جو هي دڪر ميهنجي وڃي.“ شريڪرشن جي ڪرپا سان اڪرور جو مان اهڙو مٿي ٿيو جو جتي هو رهيو ٿي اتي سڌاءِ سڪار ۽ بڻسي جي ڪوٽ ڪانڙ ٿي رهي. ڳڙان تڏهن اڪرور جي مان مٿي ڪرڻ لاءِ هر ڇا کي چيو ته ”جنهن شهر مان ساقو ۽ مها تما هليا ويندا آهن، اُتي جا ماڻهو ڏاڍو دڪر پائين ٿا. ڏسان ٿو ته اڪرور جڏهن کان دوار ڪا ڇڏي ويو آهي، تڏهن کان هتي اناج جي مهانگائي ۽ بيماري وڌي آهي.“ اهو ٻڌي يادو چوڻ لڳا ته ”هه راجا! سچو ٿا چئو، اسان پاڻ اوهان جي ڊپ کان ڪين ٿي ڪڍي سگهين. سچو آهي ته جيستاءِ اڪرور دوار ڪا ۾ هو تيستاءِ اسان ڪڏهن به ڪو دڪر ڪونه ٿئون. هاڻي توهين ديا ڪري کيس مت گهروايو ته سڀ سڙي ٿي هئي.“ شريڪرشن تڏهن ڪين اڪرور کي ڳولي اچڻ ۽ آدرپاءُ سان آڻڻ لاءِ ڪاشي موڪليو، جتي انهن اچي اڪرور کي وينتي ڪئي ۽ کيس ڏڪار ۽ بيماري جو احوال ٻڌايو. پوءِ شيام سندر جو نياپو ٿيو ته جيڪڏهن اوهان کي پنهنجي ڀڳتي جو هيرم آهي ته هڪدم هليا هلو.“

اڪرور اهو ٻڌي ڏاڍي خوشيءَ سان اُٿي مٿي ڪشي يادون سان گڏجي دوار ڪا هليو آيو. اڪرور جي پنهنجي تي شيام سندر ۽ پارام کيس اڳيان اچي ڏاڍي آدرپاءُ سان شور ۾ اندر وٺي ويا. اڪرور جو

ست ڏنوا ٺاٺا پيدا ٿي آيا مٽي اڪرور وٽ رکي، مڪڙي تيز
 گهوڙي تي چڙهي جنڪ پور ۱۳ اٺون پهچي ويو. دوارڪا پهچڻ وقت
 جنهن ٻيل شياڻ سندر ست ڏنوا جي پهچي وڃڻ جو ٻڌو، تڏهن پاڻ ۽
 ٻارام رت ٻر چڙهي سندس پٺيان هئا ۽ جلدي اچي جنڪ پور وٽ
 جهليا ٿونس. شريڪرشن تڏهن سدرش جڪر سان سندس سر وڌي
 وڌو. پوءِ سندس ڪمڙا ٽولڻ لڳو، پر مٽي جو پتو ڪونه هيس. اٽي
 ٻارام کي حوڻ لڳو ته ”ناحق منکي ماروسين جو مٽي ته وٽس
 لڪي ٿي ڪانه.“ ست ڏنوا کي مارڻ ٻيل ٻارام پٺيان پيو هو،
 تنهنڪري ٻڙوان جي ماري سان ٻارام جي من ٻر ٽڪ آيو ته ٻيل
 شياڻ سندر اها مٽي ستم ڀريا کي ٿو ڏهن پائشي تڏهن ٿو مون کان
 لڪائي. پوءِ شياڻ سندر کي حوڻ لڳو ته ”ڇڏو اچي هن وٽ مٽي
 ڪانهي ته اوھين دوارڪا ماڻو ۽ اٽي دلي ڳولا ڪريو، مٿان پئي ڪنهن
 وٽ رکي آيو ۽ پئي؟ آءٌ ايتوڻي جنڪ پوري ڏسي ٿو اها.“ شريڪرشن
 ٻارام جي من جو حال ڄاڻي ورتو ۽ دوارڪا پور تي ڏانهن موٽي آيو.
 جنڪ پور تي ٻر ٻارام جي پهچڻ جو ٻڌي، اٽي جو راجا کيس
 ڏاڍي آدرش سان راج محل ۾ وٺي ويو ۽ گهڻي خاطر دار تي سان
 باطوت رهايو. راجا دريوڏن ڇڏڻ موٽڻ ٻارام شريڪرشن سان
 رهي جنڪ پور تي اچي رهيو آهي، تڏهن اٽي اچي ٻارام کي پاڻ
 سان پنهنيجي گهر وٺي ويو، جتي سندس ڏاڍي خاطر ڪها. پوءِ
 مٿ ڇوڙي حوڻ لڳس ته ”منهنجا وڏا ڀاءُ آھن جو اوهانجو درٻار
 ٽهره گهڻن ڏينهن کان اها مٿ ۽ آءٌ اوهانجو سن ٿي اوهان کان
 گڏا ٻڌ ڪان.“ ٻارام دريوڏن جي سڄي پوي سمجهي، کيس پنهنيجو
 نيش (شاگرد) ڪري کيس گڏا ٻڌ سڪارڻ لڳو.

هيڏانهن شياڻ سندر دوارڪا ۾ پهچي ستم ڀريا کي ست ڏنوا
 جي مارڻ جي اچي خبر ڏني ۽ حوڻ لڳس ته ”مٽي وٽس ڪانه
 لڪي.“ ستم ڀريا کي اٽي تي ڪڍي ڇڏيو ته مون ٻارام مٽي
 ٻارام کي ڏيئي آيو آهي ۽ مون سان ڄاڻي پيا ٿو ڪري. اڪرور
 رما جو ست ڏنوا جي مارڻ جو ٻڌو سو اٽي ٻر ٻارام جي

شريڪرشن جو ستير پاما کي سندس پتا جي ماريندڙ لاءِ آنت ڏيڻ ۳۲۰
جي چوڻ تي ستراحت کي ماري شريڪرشن سان ويروڌو اٿس، ان
لاءِ خبر نه آهي ته ڪهڙو حال ٿيندو.

ستراحت جي استري هتي کي مڱل ڏسي روئڻ بڻڻ لڳي ۽ ستير پاما
به پنهنجي پيءُ جو ٻڌي ماريو وٽ آئي ۽ ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي.
ويهي ۽ شريڪرشن کي سوڍو حال ڪري ٻڌايو. دواڪاڻات
اڪين به ٻاڻي آئي ستير پاما کي ڏيرچ ڏيئي چيو ته ”ڳوان جي ٻاڻي
اڃا هتي، تنهنڪري انهي ڪٿي تي راضي رهڻ گهرجي. تنهنجن
انڻن ورلاپن ڪري ڪو هو جي ڪونه اٿندو، باقي تنهنجي پتا
جي ماڙيندڙ کي جيسين نه ماريو اٿئون تيسره شانهي نه ايندسپين.“
اها ڳالهه ٻڌي ستير پاما کي ڏيرچ آيو.

هتي ڏينهن دواڪاڻات هستناپور کان روانو ٿيو ۽ شهنشاهه جڏهن ٻڌو
ته شيام ۽ هلام اچي پهتا آهن، تڏهن اها مڻي کڻي ڪرتورما ۽
اڪوروڻ وڃي هت جوڙي چوڻ لڳو ته ”پائرو! مون اوهانجي
چوڻ تي ستراحت کي ماري شريڪرشن سان ويروڌو، هاڻي انهي
هٿان منهنجو ٻچو مشڪل آهي. انلاءِ اوهانجي شرڻ آيو آهيان
۽ شرڻ هتي جي لڳهه رکي ٻڌايو ته ڪٿي لکان؟ يا هي اڪوروڻ
تون منهنجو رت هڪل ته آ؟ شريڪرشن سان وڙهان.“ اڪوروڻ
جواب ڏنس ته ”بورڪر! هينئر پنهنجي اڳيان ٿاڌيڪارڻ آيو آهين.
شروع ۾ نٿي ويچار ڪير ته ستراحت کي مارڻ ڪري شريڪرشن
سان دشمني وڃندي. اسان کان پنهنجي رکيا ڪانه ٿيندي، جتي
وڃي اتي هجي وڃ. ڇا پنهنجي مدد ڪري اسين ٻاڻي جهنگل
۾ ڦاسايون؟ خبر ڪانهي ته شريڪرشن سان وڙهي ڪهڙن سڪه
پاڻو آهي؟ جنهن گودرڻ بروت کي جيڪو ٿي ڪٺيو ۽ وڏن وڏن
جوڏن ۽ راکشن کي هڪ کن ۾ ماريو، تنهنسان اسانجي ٻچي جي
جاءِ آهي؟ دنيا ۾ مطلب واسطي ماڻهو انيڪ ڳالهيون ڪندا، پر
ٻڌڻن کي پنهنجي نفعن نقصان جو ويچار ڪري ڪم به هت وڃڻ
گهرجي، جنهنڪري پوءِ دڪر ڏسڻو نه پوي.“

ڪري، ادا مٿي مٽائي سٽراجٽ کي ڏني ۽ ڇوڻ لڳس ته ”مٿي و
 اسانجي ڪم جي نه ٿيندي، ڇو ته انهيءَ پوڄا اسان کان نه ٿيندي.
 اوهان جو مٿي دوش مڙهيو هو انهيءَ ڪري سوچ نه ڪريو.“ سٽراجٽ
 تڏهن لڳا ر ادا مٿي ورتي ۽ شام سندر سٽير پاما کي ڳوڙ وٺي آيو.
 شري ڪڏهن پوڄي ڇوڻ لڳو ته ”هي راجا هريڪشت! حاطي مڪڙي
 هي ڪٿا ٿو ٻڌايان ۽ ته شبت ڏٺا ويا ڏو سٽراجٽ کي ماري سمنڊ
 مٿي کڻي شريڪوڻڻ جي ٻن کان ڪڍڻ دوارڪا ڇڏي ڀڳو.
 مڪڙي ڏينهن دوارڪا ۾ شام ۽ پرام کي ڪنهن اچي ڇيو
 ته ”پندر ۽ سندس ڀائرن کي دريوڏن لاکر هي ڳوڙ ۾ بند ڪري
 ڇوڏاري ۾ ڏياري آهي ۽ هو سڀ ٻڌندي پاما سميت هلي ويا.“
 اهو حال ٻڌي هنن ٻنهي ڀائرن کي ڏاڍو حياءُ ٿيو ۽ پڪدم رت
 تيار ڪري مستنابوراڄا ٿيا. دريوڏن جي سڀا ۾ اچي ڏسڻ ته
 درواشو ۽ پيا سڀ ننڍا وڏا آڏاس وڌا آهن. پيشمر پعامه ۽ دروڙاچاره
 جي اکين مان لڙڪه پيا وڻ، گانڌاري ۽ ٻيون ڪورون جون
 استريون ٻانڌون کي ڀڄڻ ڪري وڻ ۾ ڪري رهيون آهن. اهو
 حال ڏسي شام ۽ پرام به اُٻڻ وٺ وڃي ويا ۽ پندر ٻاٽ ۾ پڇڻ
 لڳا. ڇڏهن کين ڪنهن به جواب نه ڏنو، تڏهن وڏو شام سندر کي
 ڪس ۾ ڇيو ته ”دريوڏن پڇڻ ٿي ڀائرن جي پراڻن وٺڻ جو ٿورو
 بند وٽ ڪيو هو، پر ادا مٿي ڪراڻ سان سڀيئي صحابه سميت آهن.“
 شام ۽ پرام جي پريٽ شبت ڏٺا ويا ڪي، جنهن سان سٽير پاما
 جو پير پاهه مڱڻو ٿيو هو، اڪروڙ ۽ ڪروڙ ۾ وڃي ڇيو ته ”سٽراجٽ
 مٿي جوڙائڻ جو ڪاڪ دوارڪا ڏات تي لڳائي، پندر مٿي ڏني جو
 مڱڻو ٿو سان ڪمي انهيءَ شريڪوڻڻ سان پراڻو آهي ۽ جنهن ڪري
 پندر مٿي ڳوڙ ٿي آهي. متوڪ شام ۽ پرام مٿي ڪنهن
 اٿاءُ نون سٽراجٽ کي هاري پندر وڃو ٿو وٺيس؟ شبت ڏٺا
 ادا ڳالهه مڃي ان ڏينهن سٽراجٽ جي ڳوڙ وٺو، هتي اندر وڃي
 سهيل سٽراجٽ کي جهڪوڙ جون ۽ مٿي مٿي ڳوڙ ۾ دوا سي سڀ
 ٿي آيو. ڇڏهن ڳوڙ پيتو ٿو وٺيس ۽ پندر مٿي ڳوڙ ۾ ڪروڙ ۽ ڪروڙ ۾

شريڪرشن جو ستراحت کي مٿي آئي ڏيڻ ۽ پاٽان ڪلڪ لاءِ ۳۳

در لاپ ڪرڻ لڳا ۽ ستراحت کي گهٽ وڌ ڳالهاڻ لڳا. ڪيترا تر منڻ مارڻ لاءِ هن سنڀريا، هر ٻلرام سڀني کي ڌير ۾ ڏيئي سمجهائڻ لڳو. ”اوھين ڪنھن بہ قسم جي جنگا ڪار ڪريو جو شيام سندر کي ڪو بہ دڪر ڏيئي نٿو سگھي، هو اڃو ٿو مٿي کڻي اچي.“ هر ڪنھن کي بہ ڌير نہ آيو. پوءِ سڀني گڏجي ديوي جي مندر ۾ درگا جو پاڻ دھاريو، انھيءَ لاءِ تر شري ڪرشن صاحبھ سلامت موٽي.

هيڏانهن شريڪرشن ڄاموٽي ۽ مٿي کڻي اچي راجا اُگرسين جي درٻار ۾ پهتو، جتي وسديو ۽ ٻيا سڀ کيس ڏسي ڏاڍو خوش ٿيا ۽ ڏاڍا شادمانا ٿيڻ لڳا. رڪمڻي ۽ ٻين استرين کي جڏهن اها سڌ پيئي، تڏهن ڏاڍو خوش ٿينديون ڳائينديون وڄائينديون گهر موٽيون. ڪڙو يادو اُن وقت چرچو ڪري مون پياري کي چوڻ لڳو ته ”هه راجا! مٿي جو تر رڳو بهانو ٿي ڏنو، باقي حقيقت ۾ ڏيا هئا ڄاموٽي سان پرڻا.“ شيام سندر راجا ڳالهه ٻڌي کلي ڏنو. پوءِ ستراحت کي گهرائي اها مٿي کيس ڏيئي چوڻ لڳو ته ”ڀائي! هي مٿي وٺ پنهنجي ڪٽڻ ۽ ٻرسين جي مارڻ جو ڪوڙو ڪلڪ لڳايو هوءَ. تنهنجي پاڻ کي شينهن ماري مٿي کڻي ويو هو، جنهن شينهن کي ڄاموٽ رڇ ماري مٿي کڻي هئي. ۽ ڄاموٽ دري پنهنجي ڌيءُ مون کي پرڻائي اها مٿي ڏاڇ ۾ ڏني آهي. خير! مان توکي هي واپس ڏيان ٿو.“

ستراحت مٿي کڻي گهر ٿر آيو، هر من ۾ ڏاڍو شرمندو ٿيو ۽ چوڻ لڳو ته ”مون نالو شيام سندر تي ڪوڙو ڪلڪ لڳايو. هاڻي مون کي واجب آهي ته پنهنجي ڌيءُ ستير پاما کيس پرڻائي، اها مٿي ڏاڇ ۾ ڏيان ۽ اپراڌ کان چٽان.“ اهو ويچار ڪري ستراحت پنهنجي استري کان پڇيو، جنهن به ان ڳالهه جي پٺڀرائي ڪيس. ستراحت تڏهن موڙو جتي پنهنجي گرو هٿان وسديو جي گهر موڪلي ڏنو. راجا اُگرسين اهو ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ ڏاڍي ڌام ڌوم سان ڇهه وٺي شيام سندر کي پرڻائڻ آيو. ستراحت شاسترو ڌيءُ سان پنهنجي ڌيءُ شريڪرشن کي پرڻائي، اها مٿي ۽ ٻيا هر ڪيترا ٻيرا جواهر ۽ ڳڻا ڪپڙا ڏيا ۽ هر ڏنائينس. شريڪرشن ٻيون سڀ شيون قبول

شريڪرشن تي مٿي لکائڻ جو ٻڌيل دوش لاهڻ

21

جنهن مون کان اها مٿي راجا اُگرسين لاءِ گوري ٿي، تنهن ئي منهنجي پاءُ کي ماري اها مٿي کڻي آئي. بس! ان ويچار ڪري منهنجي رات ڏينهن اُداس رهڻ لڳو ۽ سڀڪنهن کي شريڪرشن بابت ڏوراهو ڏيڻ لڳو ته هو منهنجي مٿي گهر ڪري ويو آهي. اها ڳالهه نيت پکڙندي پکڙندي شري ڪرشن جي ڪن تائين وڃي پئتي.

شريڪرشن پاڻ تي اهو ڪلڪ لڳو ٻڌي ٻهرياءُ ته ڏاڍو اُداس ٿيو، پر پوءِ ٿورو ويچار ڪري راجا اُگرسين جي درٻار ۾، جتي وسندي هئام ۽ ٻيا گهڻا يادو ويٺا هئا، وڃي چيائين ته ”مها راجا! هي جو مون تي سڀيئي ٻرسين کي ماري مٿي کڻي وڃڻ جو ڪوڙو ڪلڪ لڳائي رهيا آهن، انلاءِ آڳيا ڏيؤم ته ٻرسين ۽ مٿي جو وڃي پتو ڪڍي اچان ۽ پاڻ تان ڪلڪ لاهيان.“ راجا اُگرسين ماٺ ۾ رهيو ته هن شريڪرشن ڏهن ٻارهن يادون ۽ ٻرسين جي سڻوڪن کي پاڻ سان کڻي اوهائون ويو، جتي ٻرسين هرڻ جي ٻنهيان گهوڙو ڇوڙايو هو. پتو ڪڍندي انهي غار وٽ پهتا، جتي ٻرسين جو لاشو پيو هو. شينهن جي پير جونشان ڏسي سمجهڻ لڳا ته ٻرسين کي شينهن ئي ماريو آهي. پر مٿي اتي به ڪا نه ڏٺائون. پوءِ سڀيئي گڏجي غفا جي اندر گهڙڻ لڳا، پر تمام اندر ڏسي گهڙڻ جي نه ڪيائون ۽ شريڪرشن کي چوڻ لڳا ته ”اسين هلي اها شاعدي ڏينداسون ته ٻرسين کي شينهن ماري مٿي کڻي آهي ۽ شينهن کي دري ۾ ڪو ماري مٿي غفا ۾ کڻي ويو آهي. اميد اٿئون ته ان ڳالهه ڪرڻ تي اوهان تان ڪلڪ لهي ويندو.“ شيا م سندر چين ته ”جيستاءِ مٿي نه هلي آهي، تيستاءِ مون کي سنڌوش نه ايندو، انلاءِ آءٌ اندر غفا ۾ وڃان ٿو ۽ اوهين ٻارهن ڏينهن غفا جي منهن وٽ ترسي منهنجو رستو ڏسجو. جيڪڏهن نه آيس ته پوءِ اهو حال وڃي گهر ٻڌائجو.“

ائين چئي شريڪرشن ان آنداري غفا ۾ گهڙي ويو. اڳيرو وڃي ڇا ڏسي ته هڪڙو سندر محل ۽ باغ ٺهيل آهن، جتي جا مونت نالي رچ جي مها سندر سروب ڏي جا مونت پٺن جي هٿ ۾ مٿي کنيون پينگهي ۾ ويهي لڏي ۽ جا مونت ٻريان سمجهيو پيو آهي. شريڪرشن

ڪري موڙو ڏٺو ان تي ٻيو ۽ ٻيا جي مندر ڪنهن کي نه پاڻ جهڙو سمجهڻ نه لڳو. مڪڙي ڏينهن موڙا مٿي گلي ۾ وڃي شريڪڙڻ جي درٻار ۾ ويو. مٿي جي پرڪاش ڪري درٻار ۾ ويٺل سڀ شريڪڙڻ کي جوڻ لڳاڻ ”مها راجه! آڄ سوريه ٺارايو ۽ اوهانجي پوڻاب جو ٻڌي درس ڪرڻ لاءِ اچيو.“ شريڪڙڻ چين ته ”پائي! مي سوريه ديوتا نه آهي، پر ستراجت يادو اٿو جنهن تپسيا ڪري سوريه ديوتا کان مٿي وٺي گلي ۾ پائي آهي ۽ مٿي اهي ٻيو.“ ان وقت ستراجت اڏا مٿي وڃي ڪيترائي دفعا شريڪڙڻ جي درٻار ۾ ايندو ويندو هو. مڪڙي دفعي هو سڀ هيٺ شريڪڙڻ کي جوڻ لڳاڻ ”مها راجه! جوڻ اڏا مٿي ستراجت کان وٺي راجا اُگرسين کي ڏجي ۽ سڀ تر ستراجت کي اڏا سونين ٿي ڪين ٿي؟“ ايترو ٻڌي شريڪڙڻ ستراجت جي هر ٻڪڙا وٺڻ لاءِ کلي کيس جوڻ لڳو ته ”پائي! راجا ٿون سڀني کان وڏا ٿيس ٿا، تنهنڪري منهن وٽ هاڻي سڀني کان اهي ڪجهه اڏا راجا کي ٻيٽ ڪري ته سندس لوڪ هر ٻئي ٻئي سڏن. اڏا ٿون اڏا مٿي راجا اُگرسين کي ڏيئي حس ڪب.“ ستراجت ڪور جواب ۾ ڏيئي اڏا س ٿي گور ويو. ستراجت اڏا سموري ڳالھ ٻينهي ٻارن ۽ ٻين سان اهي ڪئي، جنهن اڏا مٿي وٺي کڻي ٻينهي گلي ۾ وڌي. مڪڙي ڏينهن ٻينهن ٻينهن ڪندي مڙي ٻينهن ٻينهن گورڙو ڏوڙائيندي، ٻينهن کان جدا ٿي مڪڙي جمل جي ٻار وٽ وڃي پيو. ٻار اندر مڪڙو شينهن ۽ مڪڙو هو جو گورڙي جي امڻ جو آواز ٻڌي ٻار ڪري آيو ۽ ٻينهن کي گورڙي سوڌو ماري سندس ڳچي مان اڏا مٿي کڻي ٻار اندر ٿي گورڙو نه ڄاموٽ وٺي رڄ شري رام محندر جو ٻيٽ اُٺي پيو، شينهن کي ٻار جي درٻاري وٽ ماري اڏا مٿي کڻي ويو. مٿي جي روئڻ تي ڪري ڄاموٽ جي جاءِ جا اندازي ٻار مٿي ۽ ڏينهن وانگر روشن رهڻ لڳي.

ٻينهن ٻار ۽ ٻئي کيس موٽندو نه ڏسي، ستراجت وٽ آيا ۽ سمورو احوال ٻڌايائون، ڄاموٽي ستراجت کي شڪ ڄاڻو ته شريڪڙڻ

ڀڳوان جي ديا ۽ پنهنجي نصيبن ڪري جي مٽي ڇوڪرو
 جيترو ڄاڻندو ٻڌي آيو هجي ته عجب ڪونهي. پنهنجو بت ۾
 ڇيڪر هيلٽاء ايتري ۾ جو هجي ها. ”پوءِ ٻڌيو هن کان پڇڻ لڳي ته
 ”هه! پنهنجو نالو ڇا آهي؟ ڪٿي پنهنجو جنم ٿيو؟ ۽ ڪٿن
 آيو آهين؟“ ايتري ۾ وسندي، ديوي ۽ شريڪرشن ۾ اتي اچي
 نڪتا. نالو ۾ اوڏي پهل اُتان اچي نڪتو، جنهن ٻڌيو هن جو
 سمورو حال شروع کان آخر تاءِ ڪري ٻڌاين ۽ پوءِ رڪمٽي ڪي
 چوڻ لڳو ته ”جنهن پتر جي چنٽا ۾ هيترا سال گذاريو آهين، سو اچو
 هي ۽ اڳيان بيٺو اٿيئي.“ ايترو ٻڌي رڪمٽي ڇوڙي. ٻڌيو هن کي
 پاڪر پائي چوڻ لڳي ۽ رتي کي پنهنجي منجهه ۾ واري پيار
 ڪرڻ لڳي. هي راجا! شام سندر کي ٻڌيو هن جي حورائينجي
 وڃڻ جي سمجهي سڏهڻي، ۾ رڪمٽي ڪي نه ٻڌايو، ڇو ته منکي
 شهمير دئيت کي مارڻو هو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻريڪشت! جن ڏينهن ۾
 ٻڌيو هن شهمير دئيت وٽ هو، تن ڏينهن ۾ ستراجت يادو شريڪرشن
 تي مٽي چورائڻ جو ڪوڙو ڪلڪ ڌريو هو، ۽ پوءِ شرمندو ٿي پنهنجي
 ڏيئي اُنکي ٻڌائي ڏني هاءِ. اها وارا تن ريت آهي جو ستراجت
 نالي يادو دوارڪا ٻري ۾ رهندو هو. هن گهڻن ڏينهن تاءِ سوريه
 نارائڻ جي تپسيا ۽ سچي هن سان ڌيان ڪيو. تڏهن سوريه نارائڻ
 خوش ٿي اُنکي پنهنجو درشن ڏنو ۽ مٽي ڏيئي چوڻ لڳس ته ”منکي
 هن ڇوڙو ڄاڻي درروز انهي ٻوڙا وڌي سان ڪجهه ته سڌاءِ سڳي
 رهندن ۽ جنهن گهر يا نگر ۾ هي مٽي هوندي اتي ڪنهن ۾ قسم جي
 بيماري يا سڃائي نه ايندي. مطلب ته جيڪو سچي هن سان هن
 مٽي جي ٻوڙا ڪندو، تنهنجي گهر سڌاءِ رڌي سڌي ڦاٽر رهندو.“
 ايترو چئي سوريه نارائڻ انٿردان ٿي ويو.“

ستراجت اها مٽي پنهنجي گچهي ۾ وجهي گهر آيو ۽ پوءِ درروز
 نير سان ان جي ٻوڙا ڪرڻ لڳو. ٻوڙا ڪرڻ ڪري ائين ٿيڻ لڳو
 جو درروز ويڻ ۾ سون جا اها مٽي ستراجت کي ڏيڻ لڳي، جنهن

ٻيڇي توکان ٻڌي وئي لاءِ سامان آهيان. سمجھ آهي ته تو پاڻ پنهنجي
گهر ۾ موت کي هلايو آهي. هن حالت ۾ ڪو به ڪنهن جو ٻيو ڪا به
ڪونهي. سڌاءِ کان اڳ وهندو هليو ٿو آهي.

ايترو ٻڌي شيردڻي تي هاءِ ٿي ويو ۽ قرار ڏنو ته ڪٿي ٻرديون
کي لڪاري ڇوڻ لڳو ته ”آهه! نڪري ٿي نروار، ڏسان ڪير
ٿو ٿو کي ٻيڇائي.“ ائين چئي پنهنجي قرار ٻرديون تي هلايو ۽ ٻر
ٻرديون پنهنجي قرار سان هڪٻئي قرار ڪري وڌي. پوءِ ڏيٺ
ٻرديون تي اڳتي هلي ڇوڻ ڇوڻ ڇوڻ ٻرديون جي ڇوڻ سان وڌي
جڏهن ڪنهن ٿوڙي ٿوڙي ۾ هڪ ٻي جا هٿيار ٻيڇي ناس ڪيا،
تڏهن هڪ ٻئي ۾ لڳي ڪڍي ڪڍي لڳا. جڏهن ائين ٻرديون
نه هارا، تڏهن ڏيٺ پنهنجي ماما سان ٻڌڻ جي رسالت وٺي
لڳو. جڏهن ان ۾ ٻه ڏيٺ ڏيٺاب ٻڌو، تڏهن ٻرديون کي
ڪٽي آڪاش ۾ اڏائي وڌو. ٻرديون اُتي وڃي وڃي ڏيٺ کي
اهڙي ته قرار هڻي جو هڪڙو ڪم ڪري زمين تي ڪري پيو. ان
وقت دوتائون خوشيون ڪري لڳا ۽ آڪاش مان بلب وٺي لڳا.
سڀاري ماڻهن، جن ڏيٺ جي ڏٺ ڪري سڀ دوم ڏن ۽ ٻي
غيره درمي ڪار به ڇڏي ڏنا هئا، سي هٿن وري ڪري لڳا ۽
ٻرديون جي شتوڻي ڪري لڳا. ٻرديون ان ٿوڙي ئي شريڪش جو
نالو رکي رهي سان، جا ان مهل ٻارن وٽين جي هالڪي ٻيڇي
ٻيڇي هئي، ڏان ۾ ڇوڻي اچي دوار ڪا ٻيڇو. جڏهن هو ٻي
رڪهڻي جي اڳڻ ۾ دهان مان لپي اچي پيدا، تڏهن رڪهڻي جون
ٻيڇيون ٻرديون جو هٿو بندر ڪري ڏسي، انهن جون ڪنڌ هيٺ
ڪري ٻيڇي رهون ۽ رهي جي بندر ڪي ڏسي سڀ ٻيڇي
ويون. ٻرديون اُهو وقت کانئن ٻيڇي لڳو ته ”پنهنجا ماما پڻا ڪٿي
آه؟“ اها ڳالهه ٻڌي سڀ اسريون ٻيڇي ۾ پيون. هڏا ٺڻ
رڪهڻي سان ٻڌڻ کي ڇوڻ لڳي ته ”اڏيون! اها ماما ڪٿي نه
وڃي ڇوڻي، جهنگلي ڇوڻ بندر سان ٿو آهي. افسوس! پنهنجو
ٻيڇي ڪو ڇوڻي ڪٿي وڃي، اهي سڀ ٻيڇي هڏا ٺڻ ۾ ڇوڻي هئي.

رتي جو ٻرديومن کي سندس ساجي جنم ڪٿا ٻڌائڻ ۳۱۷

کي ماري توکي دوارڪا وٺي ويندو. ايترو چئي ٿاڙدڻي روتا ٿيو ۽ رتي نه اهو حال ٻڌي ڏاڍي خوشي ۽ برسر سان آنڪي پالڻ لڳي جڏهن ٻرديومن ڏهن درهين جو ٿيو ۽ ڄڻائي مڙائي سمجهڻ لڳو، تڏهن ڪڙي ڏينهن رتي کي، جا سينگار ڪري ان سان پيار ڪري رهي هئي، چيو ته ”تون هونڪي ماما وانگر پاليندي آئي آهين، پوءِ مغرب ٻئي وانگر چوڏسي رهي آهين؟“ رتي تنهنجي مرڪي چوڻ لڳيس ته ”هي ٻارڻ نٿو آهي! اوهانجي استري آهيان.“ پوءِ کيس ساجي جنم ڪٿا ڪري ٻڌايائين، جا ٻڌي ٿو رتي کي پنهنجي استري ڄاڻي، شمير دئيت کي پنهنجو دشمن سمجهڻ لڳو. رتي ڪامديو کي چوڻ لڳي ته ”ممي پيارا! مهاديو جي آشيرواد سان مون پنهنجو منورث پاڻو، هر ڪمڻي اوهانجي ماما وچوڙي ڪري ڏاڍي دڪي آهي. انلاءِ مينڻر شمير دئيت کي ماري ملي پنهنجي ماما کي سکر ڏيو. هي دئيت پايايت ڏاڍي ڄاڻندو آهي ۽ توهان نه ڪڏهن لڙائي ڪانه ڪئي آهي؟ تنهنڪري اوهين هونڪان ماما ڀڏ سگهي ٿا.“

جڏهن ٻرديومن ۱۲ درهين جي عمر تاءِ رتي کان سڀ ماما ڀڏ سگهي ورتي ۽ پاڻ هر لڙائيءَ جي سهڻي ڄاڻي، تڏهن شمير دئيت کي اڙا وڃن چوڻ لڳو، جنهنڪري لڙائي شروع ٿي. ڪڙي ڏينهن ٻرديومن راند ڪندو دئيت جي سڀا هر هليو ويو، جتي دئيت سڀا هر ويڙهه کي چوڻ لڳو ته ”هي هالڪو منهنجو آهي.“ پر ٻرديومن ڪروڙ هر ڀر جي جواب ڏنس ته ”خبردار! هونڪي ائين سڏيو آهي؟ مان ته تنهنجو دشمن آهيان. هڪ دفعو مٿ ڳنڍي ڏس پوءِ آهين مٿن جون صفائون.“ شمير دئيت تڏهن سڀا سڏن کي چوڻ لڳو ته ”پائي! ڏسو ٿا زماني جو حال! هنڪي پالي وڏو ڪير يعني نانگ کي ڪير پيارير.“ پوءِ ٻرديومن کي چوڻ لڳو ته ”ڪئن پچا! موت ويجهو آيو آهي؟“ چا جو اڏڙون ڪنور ڳالهيون ٿو ڪرين؟“ ٻرديومن وراڻي ڏيس ته ”منهنجو موت ويجهو آيو ڪونهي، پر تنهنجو ٿو ساجي. آها! تون ته هونڪي سمنڊ اچائي ڪدم مارڻ ٿي چاهيو، پر ٿارايڻ جي ڪري مان جيءَ

دڻت جي ڪنڀا ٿي وڃي رهي.

ڀڳوان هي اڃا موجب ڪامڊو رکي ٿي هي گروپ مان جنم ورتو ۽ اهو ته سندر سروب هوس، جنهنڪي سورج ۽ چنڊر ما ڏسي لاهي ٿي ٿيا. راجا آگوسين جو تشن کان اٽڄو جنم لڳن ڪڍايو، جنهن تي هو چوڻ لڳس ته ”هه راجا! هي هو ڪرو پنهنجي ڀل ۽ برا ڪرم ۾ شريڪشڻ جهڙو ٿي ٿيندو. هو سمنڊس نالو ٻڌڻو ۽ رڪي دڪڻا وٺي پنهنجي گهر روانا ٿيا.

نارڊمني شمير دڻت کي وڃي چيو ته ”ٻڌڻو نالي تنهنجي دشمن شري ڪرڻ جي گهر ڪم ورتو آهي ۽ ٻارن وٽس هي عمر ۾ هونو کي ماري ڇڏيو.“ اهو چئي نارڊ ٻڌڻو لڳ ڏانهن هليو ويو. هڏاڻو شمير دڻت ويچار ڪيو ته ڪڏهن هينئر ئي ٻڌڻو کي ڪٿي وڃي سمنڊ ۾ اڃا تائين نه منهنجي من جي هفتا دور ٿي ويندي. اهو ويچار ٿي هو دڻت هو جو روبرو ڌاري دوار ڪا ۽ آيو ۽ رڪي ٿي هي ماحول ۾ وڃي ٻڌڻو کي ڪٿي اڏاڻو. هالڪ ڪٿي ويندو ڪنهن نه ڏٺو ۽ جڏهن رڪي ٿي هالڪ کي نه ڏسي روئڻ لڳي، تڏهن سڀ اسٽريون هڪجهڙي ٿي ويون. شمير دڻت ٻڌڻو کي سمنڊ ۾ اڃا تائين گهر هليو ويو. ڀڳوان جي اها سان هڪڙي مڃي ٻڌڻو کي ڳڏي وڃي. جڏهن هڪڙي مڃي اُن مڃي کي ڇڏي ڦاسائي دڻت وٽ پيا لاء آندو، تڏهن اُن مڃي جي ٻيٽ مان هڪڙو سندر چڱو ڄاڻندو هالڪ ڪو جو ڏسي سڀ هڪجهڙي ٿي ويا ۽ هو ماري روبرو اسٽري (رني) اُن جي ڪري کي شمير دڻت کان لڪائي پالڻ لڳي. جڏهن هو ڪرو وڌو ٿيو، تڏهن هڪڙي ڏينهن شمير دڻت هڪڙي ڏسي ورتو ۽ هڪڙي سندر ٿي ٿي مڃي رني کي اُنهي پالڻ لاء ڀارت ڪرڻ لڳو. هڏاڻو نارڊمني ۾ ماري رني کي وڃي چيو ته ”هي هو ڪو ڪامڊو نالي تنهنجو ٻيٽ آهي. من جي ماري رڪي ٿي ۽ ٻي سوي ڪرڻ دوار ڪا ۽ رهندا آهن. شمير دڻت هڪڙي حورائي سمنڊ ۾ اڃا تائين هو، هو ماري جي ڪرڻ سان چڱو رهي هو وٽ ٿيو آهي. هي وڏو ٿي شمير دڻت

شريڪرشن پنهنجو رت دوارڪا ڏانهن ڏلايو ۽ جڏهن نزديڪ پهتو، تڏهن اُگرسين ۽ وسديو ڏاڍي خوشي مان کين شهر اندر وٺي ويا ۽ اُن ڏينهن سڀني دوارڪا واسين ڏاڍا آندڻ لڳا. ديو کي ڪل جي رسر موجب رکڻي کي مڃڻ اندر وٺي وئي ۽ پوءِ پراهمڻ گهرائي وڃائو جي مڃوت جي هڪ ڪرڻ لڳا. راجا اُگرسين پنهنجن مٿن ٻائڻن کي چوائي هڪڙو ڪيو. وڃائو جي ڏينهن ڪٿي ڪٿي جا راجائون ۽ مٿرا جي ڪنڌيا هئا، اُن وقت دوارڪا جي جيڪا شوپا مٿي سا ورنن ڪرڻ کان ٻاهر آئي. راجا اُگرسين شيام سندرو ۽ رکڻي کي ڇڏا وستر ۽ زبور پٺايا ۽ جوگرد مٿ مائت ويهي ويا. گر پراهمڻ شاستر موجب شريڪرشن جو رکڻي سان وڃائو ڪرائي ڦيرا ڦيرايو. اُن وقت گهر گهر آندڻ لڳا پيا هئا ۽ ڊوٽا آڪاش مان ٻڌڻ جي درشا ڪرڻ لڳا. راجا اُگرسين اُن وقت ڏاڍو دان ٻڌڻ ڪيو. وڃائو پوري ٿيڻ بعد راجا اُگرسين سڀني آيان مهمانن کي رخصت ڏني. مطلب ته دوارڪا ۾ رکڻي جي اچڻ ڪري گهر گهر لکشمي ۽ چوڌاسو ٿي ويو.

راجا پريڪش شري شڪديو جي کان ٻڌڻ لڳو ته ”هي ٺهراڇ! ڪامڊو ڪي شري مهاديو ٻلا ڪڻن ڇاڻو، سو ته ڪريائو ڪري ٻڌايو؟“ شري شڪديو جي چون لڳو ته ”هي راجا! هڪڙي ڏينهن شري مهاديو ڪيلاش پور تي ڏيان ۾ ويٺو هو ته کيس ڪامڊو اهڙو اچي سڃاڻيو جو هنجو ڏيان ٿڌو ويو. مهاديو تڏهن پنهنجي ٺٽي آکر کولي ڪامڊو ڏانهن ٺهاريو ۽ جهنگڙي هڪڙي رکي ٺٽي ويو. اُنهي رسر ٿيڻ ڪري رتي ڪامڊو جي استري ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي. جڏهن ٻولائانت رتيءَ جي اها حالت ڏٺي، تڏهن ديا ڪري چوڻ لڳس ته ”هي رتي! تون ڪو ويچار نه ڪر. ڪجهه ڏينهن کانپوءِ ڀڳوان شريڪرشن اوتار وٺندو ۽ رکڻي سان سندس وڃائو ٿيندو، تڏهن اُنهي گهر مان ڪامڊو پيدا ٿي شمعور دڻيت جي گهر ايندو. انلاءِ تون شمعور دڻيت جي گهر وڃي سندس ڪنڌ تي رسي، جتي توکي پنهنجو سوا مي ملي سگهيندو.“ اهو ٻڌي رتيءَ کي ڏيڙو آيو ۽ هو

۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴

جڏهن پنهنجي لشڪر جي اڌي ڏرڻ ٻڌي، تڏهن ڄاڻندڙ کي روئي
 چوڻ لڳو ته ”هه اچ! شريڪرشن زبردستي رڪمڻي کي کڻي ويو ۽
 اسان کان لڙائي ۾ ڪجهه به ٿي نه سگهيو. هاڻي ڪهڙو بهڻو ڪڍي
 وڃيو؟ اهو داغ عمر ۾ نه لهندو، انلاء بهتر ٿيندو ته ڏاڏي وڙهي بهجي.“
 ڄاڻندڙ وراڻي ڏنيس ته ”هي هه اچ! اوهان جهڙن گهٽن کي
 آءٌ وڌيڪ ڇا سمجهيان؟ ڇو جو هاڻي، لاپ، ڊڪر، سڀ بهرپور
 جي آڏين آهن. جيڪي ڀڙوان جي بهڙي ۾ اچيڻو سوئي هو ڪري
 ٿو، انلاء ڊڪر سکر سمان سمجهي سندساري وهندو ڪي سڀني ڄڻان
 سمجهڻ گهرجي. مون به سترهن دفعا شريڪرشن کان ڀارايو هو،
 پر تڏهن به آءٌ اڏاس نه ٿيس، تنهنڪري وقت ٽاري ڇڏڻ گهرجي ۽
 ڪنهن ڏينهن پنهنجي هن جو مطلب ٻائي وٺاجي.“ جڏهن اڌي طرح
 سمجهائڻ تي ششپال کي ڏيرچ آيو، تڏهن سڀڪو راجا پنهنجي
 پنهنجي گهر روانو ٿيو ۽ يادو دوار ڪاڏي وڃڻ لڳا.

هيڏانهن راجا پيشمڪ جي پٽ رڪمڻي جڏهن ڄاڻندڙ ۽ ٻين جي
 پڇي وڃڻ جو حال ٻڌو، تڏهن ڪاوڙجي سڀا ۾ ويٺل راجائن کي،
 جي وٽن وڌائو ته آيا هو، چوڻ لڳو ته ”اها ڪهڙي نياڻي جي ڳالهه
 آهي جو هن ريت زبردستي ڪري پنهنجي ٻيڻ کي شريڪرشن کڻي
 وڃي. ياد رکو ته جيستاءِ پنهنجي شريڪرشن سان آهي، تيستاءِ رڪمڻي
 کي ڪڍڻ به ڪجهه وڃڻ نه ٿيندس. هيئن ئي ان ڏوهرن (انجام)
 ٿو ڪريان ته جيستاءِ انهن بهڙي ڀائرن کي ٻاري يا قيد ڪري
 رڪمڻي کي هڻي وٺي نه اچان، تيستاءِ ڪندن پور ۾ پنهنجو بهڻو
 نه ڏيکاريندس.“ ائين چئي بيشمار لشڪر سان ڪري شريڪرشن جي
 پٺيان ويو. وات تي شيام سندر کي لاکاري چوڻ لڳو ته ”هي يادو!
 ڪيڏانهن ٿو وڃين؟ هڙسي هڙسي ٿو وڃي وقت ترسي، مون سان
 بهڙي لڙائي ڪر. آءٌ ڪو ڄاڻندڙ يا ششپال ڪونه آهيان. اڙي
 گهوارا! جڏهن گوگل ۽ بندراهن به لڪي وڃن ٿا، جو راني ڏاڏيندو
 ڏوئين، تڏهن مون کي به گهوار سمجهي پنهنجي ٻيڻ جو راني ڏاڏين ۽
 اها خبر ڪانه ٻئي ته هو ۽ مون جهڙي بهڙي ۽ سورپور جي ٻيڻ آهي.

گناہت ڪريان؟ موقت توڪا سواءِ ٻيو ڪنهنجو نه آسرو ڪونهير.

اڃان رڪمڻي اهي خيال ٻڌي ڪيترائي ڪڙي سڳي سڏي چيس ته ”بياري! تون ايتري ويڇا ۾ ڇو پئجي آهين؟ هو انٽريائي تنهنجو حال چاڻي ضرور هتي ايندو، انلاءِ ڏير ڪر ۽ ويا ڪل نه ٿي و. آءٌ ته سمجهان ٿي ته هو ڪنڊنپور ۾ پوئجي ويو آهي.“ رڪمڻي چون لڳي ته ”هي سڳي! منهنجي پاڻ ڪهي آڪر ۽ ٻانڊن ڦرڪي رهيون آهن، جنهن ڪري سمجهان ٿي ته سڳن ڇڏا آهن.“ اڃان ائين ٻڌي چيا ته ٻراهن اچي آسڻ ڏيئي چيس ته ”هي رڪمڻي! هو راجا شريڪرشن جن ٻارام ۽ فوج سميت باغ ۾ اچي لڏا آهن.“ انوقت رڪمڻي کي اهڙي خوشي ٿي جن مڙدي جي بدن ۾ سامه اچي ويو. پوءِ ته ٻراهن راجا پيشهڪ وٽ وڃي شيام سندر جي اچڻ جو حال چئن جو ٿڻ ڪري ٻڌايو. راجا پيشهڪ شريڪرشن کي آيل ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ منهنجا چار بت ساڻ وٺي رکن سان ٿاڻي ڀرائي باغ ۾ ويو، جتي شريڪرشن جي اڳيان اُهي بيت رکي ويٺي ڪري چون لڳو ته ”هي مها ٻريو! اوهان مون دين تي ڏاڍي ديا ڪئي جو منهنجا پوٽر چوڻ هن ٻڙوئي تي آندو، جنهنڪري مان اڄ ڏاڍو ڪرتارت ٿيو آهيان ۽ منهنجو منورث ٻورو ٿيل سمجهان ٿو.“ راجا پوءِ شيام سندر کي جوڳي اسٿان تي ۽ وهاري سندس لاءِ هرڪو بندوبست ڪري راج محل ڏانهن موٽيو. وات تي اهي ٻه ٻچا ٿيندو ٻڏي آيو ته رڪمڻي پيشهڪ شريڪرشن جي ئي لائق آهي، ٻرافسوس! ڇا ڪريان جو منهنجو وس ڪونهي. ڪنڊنپور واسين جڏهن هنن ٻنهي ڀائرن جي اچڻ جو ٻڌو، تڏهن اُهي به ٽوليون ڪري درشن ڪرڻ لاءِ ويا ۽ شريڪرشن کي ڏسي ٻاهر چون لڳا ته ”رڪمڻي جو وهانو جيڪڏهن شريڪرشن سان ٿئي ته ڏاڍو چڱو.“

صبح جو سان ٿيل لڳا. ڪڙي پاسي ڇهه جي تياري نه ٿي پاسي منگلا چار ٿيل لڳا. جڏهن ٻاڙي سڄه وڃي رهيون، تڏهن رڪمڻي ڪيترين ساڳين سان گڏجي ديوتي جي پوڄا ڪرڻ لاءِ هلي. رڪمڻي مندر ۾ پوئجي ديوتي جي پوڄا ڪرڻ لڳي ۽ ست

اڪيلو اوڏائون روانو ٿيو آهي؛ جنهنڪري مونکي هڪ آهي نه آهي
 مون ۽ ٻين راجائن جي وچ ۾ ڏاڍي بد ٿيندي، اٺاءِ آگيا ڪريو
 ترميان به اوڏائون وڃان. ”اما ڳالهه ٻڌي اُگريسين جسس تر ”تون
 پنهنجي سڄي سڻا وٺي اٺڙو جلد وڃ جو جي ٿي سڳيئي تر وات
 تان ئي شريڪرڻ کي مولائي وٺي آيو. پرام تڏهن ڪيترو لشڪر
 پاڻ سان وٺي ڪنڊن پور روانو ٿيو؛ وات تي اچي شريڪرڻ کي
 گڏيو، جتي چوڻ لڳس ته ”ادا هي ڇا؟ مونکي نه پاڻ سان نه وٺي
 اڪيلو آئين!“ ٻڌيو کي ڏسي شريڪرڻ ڏاڍو حوش ٿيو ۽ پوءِ تر
 جلد ئي اچي ڪنڊن پور پهتا. ڇا ڏس ته گور گور مڱلا جا رڻي رهيا
 آهن ۽ سڀ ننڍا وڏا، استريون ٻرڻ جڳا وسندڙ ڳوٺا پوري ڇڏي
 ڏسڻ لاءِ خوشمون ڪري رهيا آهن. اهو حال ڏسي شام سندر
 پنهنجو رت راجا پشمڪ جي باغ ۾ وڃي بهاريو ۽ پرامن کي جاءِ
 تر ”هه راجا! اوهس وڃي رڪمڻي کي اسانجي اچڻ جو احوال ٻڌا.“
 هيڏانهن راجا پشمڪ، شهبال جي حشم جي نڙهه هڪ اچڻ جو حال
 ٻڌي پنهنجي فوج ۽ ماڻهن سان گڏجي اڳواڻي ڪرڻ لاءِ ويو ۽
 جاجن کي آڻي لائق اسٿان تي وڌاريو. پوءِ وڃڻ ويٺو سامان جي
 سڀ ضرورت موجود ڪري ڏنا. رڪمڻي کي ڪنگڻي ٻڌائي ان
 جي مٿان دان ٻاهر ڪرايو ويو. چتوڻڪ شريڪرڻ پهچي ويو
 هو، ته به رڪمڻي کي اچان سندس خبر ڪانه پئي هئي، تنهنڪري
 هو ويٺاري ڏاڍي سوچ ويچار ۾ پئجي ويئي ۽ هن ۾ چوڻ لڳي
 ته ”شايد شام سندر پنهنجي جني ڏسي مونکي تر ٻاهر سمجهيو ٿو
 ڏسجي. وري هو پرامن نه موٽي ڪونه آيو آهي سو تڏهن وڪڻت نان
 مونکي ڪروڙ سمجهي ڪرڻ نه ڪئي يا پرامن واپس بلڪي
 دوا رکائي ڪونه ٿو ويو ڏسجي. ها ائين نه هجي جو ڇو اسان
 جي اچڻ جو ٻڌي هو پرامن نه آيو هجي. افسوس! هڪڙن شهبال
 ساهي دوا ڪري، مونکي پاڻ سان وٺي ويندو ته پوءِ آڇا ڪري
 سگهندس؟ ديوڻي جي هٿي پوڄا ۽ جپ تب به ڪا سڀاڻا ڪانه
 ڪئي. هي به مسمور! هاڻ مان ڇا ڪريان؟ هجي وڃان ها پاڻ

رڪمڻي جو شريڪرشن کي جنئي ۾ ويٺي ڪري آڇڻ لاءِ لکن ۳۰۹

هرگز قبول ڪانهي ۽ آ؟ اهوئي ڀروسو رکي ويٺي آهيان ته اوهانجي
سيوا ڪري پنهنجو جنم ستاو ڪريان. جي اوهانکي خيال رهي ته
ڪاوتني چوڪري پنهنجو پاڻ وهانو لاءِ نياپو نه موڪليندي آهي،
ته هي دين ديال! اُنهيءَ سبب آهي جو اوهانجي پيءُ، ڄا ساري
جڳت ۾ مشهور آهي، ٻڌي پنهنجي لهر لهي ويئي آهي. توهانجي
چرطن جي رڃ ملڻ واسطي جڏهن وڏا ڀوگي ۽ بني اڇا رکن ٿا،
تڏهن آ؟ به اُنهن چرطن جي سيوا ڪري اها رڃ مٿي تي رکي پنهنجو
جنم ستاو ڪنديس. هي پها پريو! ششپال جلدي ڇهه وٺي ڪندڀور
ايندو، انلاءِ اوهين به هن چئي ڏسڻ شرط جلدي اچي هونڪي مٿان
وٺي وڃو. جي ائين نه ڪيو ته آ؟ آڳاٽا ڪنديس ۽ ٻيو جنم
وٺي توهانجو ڀڄڻ ڪري اوهان وٽ پهچنديس. هي دين ديال!
مٿان ائين ڪريو جو شينهن جو شڪار گدڙ کڻي وڃي. اوهانکي اهو
خيال ٿئي ته راج مندر مان هونڪي ڪئن کڻي وڃو ته اُنهيءَ
رت بيماري اُٿر جو وهانو کان اڳ آ؟ ڏيوڻي جي ڀوڄا لاءِ شهر
کان ٻاهر مندر ۾ وينديس، جتان هونڪي اوهين پاڻ سان وٺيو
وڃڻو. اوهانجو نالو دين ديال مشهور آهي، انلاءِ اُن نالي کي
ضرور سارڻ ڪڍڻو. ”جنئي جو سماچار ٻڙهي ڏاڍو خوش ٿي
براهمن کي نياپو ڏنا ته ”هي برهمڊيو! جنهن ڏينهن کان مون
رڪمڻي جي روپ ۽ گئڻ بابت ناردمني کان ٻڌو آهي، تنهن
ڏينهن کان هونڪي به اُن جي ملڻ جي چاهندا آهي ۽ اها به خبر اُٿر
ته سندس وڏو ڀاءُ هونسان دشمني رکي ٿو، جنهنڪري رڪمڻي جو
وهانو هونسان ڪرڻ نٿو چاهي. هاڻي جڳو! سڀاڻي صبح جو پاڻ ٻئي
مٿان روانا ٿينداسون ۽ هلي رڪمڻي جي اڇا پوري ڪبي.“

ٻئي ڏينهن صبح جو شريڪرشن براهمڻ کي ساڻ ڪري رت ۾
چڙهي ڪندڀور ڏانڻن روانو ٿيو. اُتي پهچڻ سان ڏاڍا جڳا سڳا
ڏسڻ آين. هيڏانهن ٻُرام اُگرسين کي ڏيئي ٻڌايو ته ”راجا شنبال،
جڙاسند ۽ ٻين گهڻن راجائن سان گڏجي ڇهه وٺي رڪمڻي سان
پهلچڻ لاءِ ڪندڀور ويو آهي ۽ مون پيارو پٽان ٻڌائڻ جي

اُگريس جو نوڪر ڏين ٿا. ڀلا! اهڙي کي رڪمڻي پرڻائي سنڀار
 ۾ ڪهڙو جس ڪندا؟ نيٽي ۾ ڄميل آهي ته ويڙهه وفاق ٺاهي سان
 ڪرڻ گهرجي. خيال ڪو ڪريو ٿا ته شريڪرشڻ سان رڪمڻي جي
 وفاق ڪرڻ ڪري جذمن ماڻهو مونکي گوال جو سالو ڪري سڏيندا،
 ٽنهن ۾ ۱؟ منهن ۾ مٿي ڪٿي سگهندس؟ ۲؟ انلاءِ منهنجو حبال آهي ته ششبال
 کي رڪمڻي پرڻائي ڏجي. مواصل راجائن مان به آهي ۽ وري
 جنهنجي ڊب ڪري ٻيا ڪيترا راجائون ٿر ٿر ڪنهن اٿن ٿا.

جذمن اها ڳالهه سڀني سياڻن ٻڌي ڪٿي ماڻ ڪٿي ۽ راجا
 ۽ ڪنهن به پنهنجي وڏي پٽ جي ڳالهه کي رد ڪندڙ ٿي نه سگهيو،
 ٽنهن راجڪمار جوڻيشن کي گهرائي چڱو لکن ٻڌي، ڪڙي براهمڻ
 مٿان رڪمڻي جو مڙو جتي راجا ششبال کي ڏياري موڪلسو. ششبال
 مورد ولي خوش ٿيو ۽ براهمڻ کي جڳي ڏکڻا ڏيئي واپس موڪلياءِ.
 وفاق جون تياريون ٿيون ۽ راجا جذمن پنهنجي ڪل جي ريت
 سر شروع ڪئي، ٽنهن ڪن ساهڙين رڪمڻي کي اهي ٻڌايو ته
 تنهنجو وفاق راجا ششبال سان مقرر ٿيو آهي ۽ جنهنڪري مان تون
 جلدي رائي ٿيندين. ”اهو ٻڌي رڪمڻي ڏاڍو اڏاس ٿي ۽ حبال
 ڪرڻ لڳي ته ڪنهنکي شپار سندروت موڪلي پنهنجي اڃا هر گوت
 ڪريان. پوءِ ڪڙي براهمڻ کي جني ڏيئي دوارڪا ۾ شريڪرشڻ
 وٽ موڪلياءِ. براهمڻ جني ڪٿي دوارڪا ۾ پهتو ۽ اها جني اهي
 ڏٺا. شريڪرشڻ براهمڻ جو ڏاڍو ستڪار ڪيو ۽ وڏي ڪاٺس
 رڪمڻي ۽ ٻه سورهو احوال ٻڌا. پوءِ رڪمڻي جي چلي پڙهيا
 جنهن لکيل هو ته ”هي ترلوڪي نات! آءٌ ارمان جوڙو سندر-
 ڪو ڪرڻ ڏسائي. جذمن کان مون اوهانجي شتوتي ٻڌي آهي،
 ٽنهن کانولي آءٌ ٻاٽڪي اوهانجي داسي سمجهي رهي آهيان ۽
 اوهانڪانسواءِ ٻئي ڪنهنجي به اڃا ڪانهي. انلاءِ اوهان ديال ٿي
 مونکي پنهنجي ڄڻ ۾ رکو. جيتوڻيڪ آءٌ سمجهان ٿي ته اوهانجي
 لائق به آهيان، پر من داسي طور رهي ٿو ڪريان. منهنجو وڏو
 ڀاءُ زبردستي مونکي ششبال سان پرڻائي ٿو، پر مونکي اها ڳالهه

يعني آڻي پهر موهن پياري جي سانوري صورت جو هرير سان ڌيان ڪرڻ لڳي ۽ دروز شري ٻاروڻي جي ٻوڄا ڪري جي وردان گهرڻ لڳي ته ”هي گهروري ماڻا! مونکي جيڪڏهن پتي ملي ته شيام سندري ملي.“ پوءِ پنهنجي من ۾ هڪو ٻڙ ڪيائين ته شيام سندري کانسواءِ هتي ڪنهن سان وڏا نه ڪندس. جڏهن رکڻي موهن پياري جي سنيهر ۾ اڏاس رهندي هئي، تڏهن ساهيڙيون اچي شيام سندري جو چريتر ٻڌائي کيس وندرائينديون هيون.

هڪڙي ڏينهن راجا پيشهڪ رکڻي کي ڏسي ويچار ڪيو ته هاڻي رکڻي جو ضرور وهانو ڪرڻ گهرجي، تنهنڪري پنهنجن ٻٽن، وزيرن ۽ ولاهن عزيرن سان صلاح ڪرڻ لڳو ته رکڻي اهڙي ڪنهن راجڪمار کي ڏجي جو ساڇڙو ۽ گهڙو ڏجي. سڀا ۾ ويٺل سڀني پنهنجو پنهنجو رايو ڪيترن ئي راجڪمارن لاءِ ڏنو ۽ انهنجو روپ ۽ گهڙ ٻڌايو، پر راجا کي ڪو نه پسند نه آيو. اتي راجا جي وڏي پٽ رکڻي، ششپال ٻاٻت چيو، هرندي پٽ شريڪرشن جو نالو ورتو ۽ چوڻ لڳو ته ”وسدو، جو ڌرماتما آهي تنهنجو پٽ ڪرشن ڏاڍو گهڙو ۽ پهاوان آهي. راجا ڪس ۽ ٻين ڪيترن اڌرمين راجائن کي ماري هو پر راجا کي سڱ ڏيئي رهيو آهي. اهڙي پرتاهيءَ کي رکڻي ڏيڻ ڪري پنهنجو پٽ جس وڌندو.“ بس! اها ڳالهه ٻڌي سڀ وزير ۽ ٻيا مائٽ، خوش ٿيا، پر راجا جي وڏي پٽ کي، جنهن جي صلاح سان راج جو ڪاروبار هلندو هو، اها ڳالهه نه ورتي ۽ سڀني کي خفي ٿي چوڻ لڳو ته ”اڙي هورکو! خبر ڪانه اٿو ته هو گهوار گانيون چاريندڙ آهي، جنهنجي ذات ٻاٻت جو نه ڪو نشان ڪونهي. ڪو نندو جو پٽ ٻيو چويس ته ڪو وسدو جو. آڇاءُ ڪنهن کي نه سگه ڪانهي ته حقيقت ڪري هو پٽ ڪنهنجو آهي. وري اهي يادو ڪي بنيادي راجائن ڪيئن، ڇا ٿيو جيڪڏهن هو ٿورن ڏينهن ۾ وڏي ويا آهن. کڻي شريڪرشن کي وسدو يادو جو پٽ سمجهيو وڃي ته به يادو اسان ڇوڙا اصل گهراڻي جا نه آهن. اسين اڃا اُنهن وٽان چوڪريون آڻيون نه ٿي. وري شريڪرشن کي

فوج وٺي مشرا برٽي ۾ آيو ۽ اتي سيني جي گهر ۾ هوائي نمون جا يون جواراڻن شروع ڪيا ۽ پوءِ پنهنجو مائٽو اتي جڏي پاڻ پنهنجي ديش آيو. شينام ۽ ٻارام پڻي تڪڙو ڪري بهار تان لڏي دوار ڪا برٽي ۾

اچي پيشا، جتي دوار ڪا واري ڪن ڏسي ڏاڍو پرس ٿيا ۽ سب آندڙ ٻڙهن لڳا. ڪجهه ڏينهن کان پوءِ رهيوت راجا پنهنجي ڪنڊا ريوڻي دوار ڪا برٽي ۾ آئي ٻارام سان برٽائي ۽ شينام سندس ٻارام سان گڏجي ڪنڊنور وڃي راجا پيشڪ جي ڌڻي رڪمڻي، جا شينام سان مڏائي ويئي هئي، ڪنڊنور ٿي راجائن جي ڇڄ مان زبردستي ڪٽي گهر آئي ان سان دوا ڪيو.

اوهڙي راجا پيشڪ پيو لڳو ته ”هي هاراجا! ٻلا اها گالهه ڪٿڻ آهي ساهه وٺڻ سان ٻڌا ٻوم؟“

شويڪرڻ وڃي چيو لڳو ته ”هي راجا پيشڪ! پيشڪ نالي هڪڙو مها برٽائي راجا ڪنڊنور ۾ ٺاهيو ۽ ڌرم سان راج ڪندو هو. جڏهن رڪمڻي واري ڪنڊا جيڪي بهڙائي، تڏهن جوشن کان جنم لڳن جو ٿل ٻڌائين، جن ٻڌاين ۾ هن ڪنڊا جو لڪر شويڪرڻ ٻڌوان سان ڏسڻ اچڻو. اوهڙي راجا ڏاڍو خوش ٿيو. جڏهن اها ڪنڊا وڏي ٿي، تڏهن ٻارڊن ڪنڊنور ۾ اچي رڪمڻي ۽ جو هڪ ڏسي اٿي چيو ته ”پنهنجو وهائو شويڪرڻ ڪنڊا آندو ڪنڊنور سان لڏيو.“ اها گالهه ٻڌي رڪمڻي ڏاڍو پرس ٿي ۽ ٻارڊن ٻي اُتان دوار ڪا برٽي وڃي، شويڪرڻ کي رڪمڻي ۽ جي سڙو ۽ گڏن جي مڏا ٻڌائي. ڪيترا ٻاجه ڪنڊنور وڃي شويڪرڻ جو پٽ ۽ گڏن لڳا ۽ هنن ڪري اتي جي ماڻهن کي شينام سندس جي ڏسڻ جي ڏاڍي اهڙائي. جڏهن اها گالهه راجا پيشڪ جي ڪن پئي، تڏهن ان ٻاجه کي گهرائي شينام سندس جي لڳا ٻڌي. رڪمڻي ته ٻارڊن ۽ کان موليٰ موهو ٻاٻا اڳي ٻڌي چڪي هئي، پر جڏهن ٻاجه کان ۾ اُنهي ڏٺائي ٻڌي، تڏهن ته هڪاري ڪس شويڪرڻ سان دوا ڪري جي گهڻي ڇا هئا اُن ٿي. هن ٻوم ته ڪاٺي پڻدي، اُٿندي وڃندي، ڇا گندي ۽ پنهنجي

يوساگر مونکي اڪاري ٻار ڪريو.

راجا ٻڌڪند جي اڃا شتوتني ٻڌي شريڪرشن کي جيس تر
”هي ٻڌڪند! هاڻي جڏهن توکي ڪنهن به شئي جي لالچ ڪانهي
تڏهن يوساگر لنگهڻ جي هي تجويز تو ٻڌايانءِ تر اڪائنٽ هر وڃي
منهنجو سهرڻ ۽ ڌيان ڪر. پوءِ جڏهن اڌو شرير ڇڏي براهمڻ جي
گهر جنم وٺندين، تڏهن منهنجي ڀڳتي ڪرڻ ڪري تون اڌو شرير
ڇڏي مون هر لين ٿي ويندين.“ ايترو ٻڌي راجا ٻڌڪند شريڪرشن
جي چرطن تي ڪري پيو ۽ ڪانڌس آشپرواد وٺي بدريڪاشرم ڏي
تپسيا ڪرڻ لاءِ هليو ويو. اُتي ڏاڍي تپسيا ڪرڻ بعد اڌو بدن ڇڏي
براهمن جي گهر جنم ورتا ۽ هري ڀڳتي جي ڀرتاپ سان هرتيو ۽ بعد
۾ ڳوان هر لين ٿي ويو.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ”هي راجا ٻريڪشت! شري ڪرشن
راجا ٻڌڪند کان ٻوڪلائي مٿرا ۾ اچي ٻارم کي چيو تر ”مون
راجا ٻڌڪند جي درشتي سان ڪال ٻڌڻ کي ناس ڪرايو آهي،
هاڻي هلو تر هلي ڪال ٻون جي فوج کي ماري ٻرڻوڻي جو ٻار لاهيون.“
ائين چئي ٻئي ڀائر ڪال ٻون جي فوج ۾ گهڙي پيا ۽ سيني کي
ماري پورو ڪيائون. ايتري ۾ جراسنڌ پنهنجي فوج سميت اچي
اُتي پهتو. ڀڳت وٽس ڳوان جراسنڌ جي منورث پورڻ ڪرڻ لاءِ
ٻارم سميت اُتي پهتو جو ڏسي جراسنڌ جو وزير چوڻ لڳو تر ”هي
مهاراجا! ڏسو اوهانجي ٻل ۽ ڀرتاپ اڳيان ڪير ٻهي سگهندو؟ اڄو
هو ٻئي ڀائر پيرين اڳواڙا ڀڄندا وڃن.“ هاڻي جڏهن جراسنڌ اُنهن
ٻنهي ڀائرن کي ڀڄندو ڏٺو، تڏهن پاڻ پنهنجي فوج سميت اُنهنجي
پٺيان ڪاهي پيو ۽ ٻڪاري چوڻ لڳن ”اڙي اوڊچٽا! ڀڄو جو ٿا؟
بيهو تر ڪي هٿن جون صفايون ڏيکارين؟“ هرهي ٻئي ڀائر هڪڙي
ٻيڙ تي چڙهي وڃي بيٺي رهيا. جراسنڌ ڇا ڪيو جو اُن ٻيڙ جي
چوڌاري ڪالين جا انبار رکائي ٻاهر لڳا رائي ۽ جيڪو رستو ٻيڙ
تان وڃڻ جو هو اُتي پاڻ بيٺي رهيو. جڏهن ٻاهر جونئي تائين لڳي
ويئي ۽ جراسنڌ سمجهو تر هاڻي هو ٻئي سڙي مري ويا هوندا، تڏهن

کان جتي وٺين. هاڻي چمڪا مرعي «جيتي سو وڻ ڳهر»
 وٺيڪنٽ-نات جي. درش ڪرڻ ڪري راجا مڻڪند کي گيان
 آڻين ٿيو ۽ هو ڀڳوان کي هٿ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي
 مڻان ٻريو! اوهان نونگن نرا ڪار، آوناشي پرش آيو، فقط هري ڀڳتن
 کي سکر ڏيڻ لاءِ سکر اوتار ڏاريو ٿا. توهانجي آڌانت ۽ ليلا کي
 ڪوبه نٿو ڄاڻي. سڄي سنسار توهانجي مائا پر ويڙميل آهي، تنهن
 ڳري ڪنهن کي به گيان نٿو رهي ۽ سب آدمي ڪار، ڪروڌ،
 لوب ۽ موه جي چار ٻه اوتار ٿا ٻڌا آهن، جو ڪنهن به طرح ان
 مائا روپي ڦاهي کان جتي نٿا سگهن. هي ڏيندانا! اوهانجي ڪرڻا
 کانسواءِ سنساري ڄمون جو هن مائا روپي اندازي ڪونه مان ٻاهر
 نڪرڻ ڏاڍو ڪنڻ آهي. چڪو اوهانجي شرڻ ولي اوهانجو ڏهان
 ۽ سهرڻ ڪري ٿو، سو مائا چار کان جتي ٻهرم گهي پائي ٿو. افسوس
 اٿم جو آءٌ هليءُ راج ۽ ڌن جي نشي پر اوهانجو سهرڻ نه ڪري
 اوهان کان بهمڪ رهيو آهيان. ڀڳت سنساري سکن پر لبڻجي رهس جي
 سڀ پاس ٿي ويا. هٿسڙ فقط هي شريڪشڻ وٺو اٿم، جهڻڪي راجا ڪري
 ٿا ڪولس ۽ اهو نه ڪنهن ڪم جو نه آهي ۽ جو نه مرڻ کابوءِ کيس
 حبو اچو کائين ۽ ڏاڍي پانس اچو مڇي يا حلائڻ سان خاڪو ٿيو
 وڃي. انلاءِ جنڪي پنهنجي شريڪ ۽ پل جو ايمان آهي، تن کي
 سمجهڻ ڳهرجي ته منس شريڪ پائي چڪو ڀڳوان جو ڀڄڻ ۽ سهرڻ
 نٿو ڪري ۽ سنساري دهنوار پر پنهنجو من لڳائي ٿو، تنهنجي پڇاڙي
 چڱي ڪانه ٿيندي. هي ڪونهالو! جو منسڻ سواءِ ڪنهن اها جي
 فقط اوهانجي خوش ٿيڻ لاءِ ئي اوهانجو سهرڻ ۽ ڏهان ڪري ٿو،
 تنهنڪي وڏاڳي سمجهڻ ڳهرجي، پر اوتار آدمي سنسار ٻه ڀاڄا
 ليندا. مونکي پنهنجي اڳيان ۽ ايمان ڪري بوساگر ٻار لنگهڻ هي
 ڏاڍي جنتا هئي، پر اڳوڻي جنم جي ڀڄڻ سها ٿيڻ ڪري اوهان
 پنهنجو درس ڏيئي، مونکي ڪرڻارت ڪيو ۽ منهنڪري مونکي
 اهڙن ڄڻن جي ڏهان ٻڌان پي ڪا به شئي جا سنساري مائا موم پر
 فاسٽر، ڪانه ڳهرجي. آءٌ اوهانجي شرڻ آيو آهيان، انلاءِ

مچڪند غار ۾ سهڻو ٻيو هو ۽ شريڪر شل آنتريءَ جي ڪي ان پيد جي خبر هئي، تنهنڪري ديوتائن جي وٽ سڄي ڪرڻ لاءِ ڪال يون کي واپس وڃي مچڪند جي درشتي دواران مارايو ۽ اُنهي پسر تي وڃڻ کانپوءِ ڀڳوان پنهنجو سندر سروب ڌاري مچڪند کي درشن ڏنو.

راجا مچڪند اهڙي موهني مورت ڏسي اُٿي ساشتانگ ڏنڊوت ڪيو ۽ هٿ جوڙي شتوتي ڪرڻ لڳو ته ”هي ديوانات! اوهان جهڙو سندر سروب مون اڳي ڪڏهن ڪونه ڏٺو آهي. هاڻي ڏهن ديال ٿي درشن ڏنو آئون، تڏهن ڪرڻا ڪري ٻڌايو ته اوهين ڪير آهيو، جو اوهانجي اچڻ ڪري هيءَ سڄي آنداري غار روشن ٿي ويئي آهي؟ جيڪڏهن اوهين مونکان پنهنجو نالو پڇيو ٿا ته مونکي مچڪند ڪري سڏين ٿا. مان مشهور راجا مانڌاٽا جو پٽ آهيان ۽ دئيتن سان وڙهڻ بعد ديوتائن مونکي هت اچي سهڻو لاءِ چيو هو ۽ اهو ور ڏنو ته مونکي جاڳائڻ وارو پنهنجيءَ نظر پوڻ سان يڪدم پسر ٿي ويندو. اهو حال اوهان پاڻ پنهنجي اکين ڏٺو.“ شريڪر شل ورندي ڏئيس ته ”هي مچڪند! مان توکي پنهنجو ڪوڙو نالو ٻڌايان، چو ته پنهنجن نالن جو ڪو انت ئي ڪونهي. ڀل نه ڪو شرير جا وار يا برسات جون بوندون به گهڻي سگهي، پر پنهنجن نالن جو ڪو انت اچي نٿو سگهي. انلاءِ رڳو هڪ دفعو ٻڌو ٿي جي ٻار لاهڻ واسطي يدو ڪل منجهه رسايو ۽ ديويءَ جي گهر ۾ جيڪو اوتار ورتو اٿم، تنهن ۾ پنهنجو نالو ”واسديو“ سڏجي ٿو. مٿرا ۾ راجا ڪنس کي دئيتن سميت ماري ٻڌو ٿي جو ٻار لاهڻ سترهن دفعا راجا ڄاڻندڙ جي ڪاهن کي متايم ۽ هو هارائي اُٿي پڙو. ارڙهين دفعي هو پنهنجي مدد لاءِ ڪال يون کي واپس آيو، جو پنهنجي نظر پوڻ سان جلي خاڪ ٿي ويو. هاڻي جي تون پڇين ته ڪال يون کي مون پنهنجي هٿن سان چو نه ماريو؟ ته اُنجو هيءَ سبب آهي جو ديوتائن جي وٽ سڄي ڪرڻ لاءِ مونکي توکي درشن ڏيڻو هو، تنهنڪري ڪال يون کي پنهنجي ئي نڌا سان مارائڻو هو. اڳئين جنم ۾ تو پنهنجي ڏاڍي تپسيا ڪئي هئي، جنهنجو ڦل اڄ ٻائي تون جنم ورتو

جوت لڳو ته ”هي راجا! اهو مڃڪند اڪاڪو ڪل مان ٺاندا آيا جو
وڏو بهت ٻوڙايو ۽ محڪم زور تي راجا هو. من پنهنجي ڌرم ۽ تبصيا
جي اهل سان سيني راجائن کي جيتي پنهنجي دس ڪيو هو. اُنهن
ڏينهن ۾ دئيٽس ديوتائن کي اڏائي ۾ جيتي سندن راج ڪيو هو.
تنبهوقت اندر ۽ ٻيا ديوتائون راجا مڃڪند جي بهادري بهدي برتو
لوڪ ۾ وڻن اچي کيس چوڻ لڳا ته ”هي راجا! اسين دئيٽس جي
مٿان ڏاڍو ڏکي ٿيا آهيون ۽ تنهنجي شرڻ آيا آهيون، انلاءِ ٻيا
ڪري دئيٽس کان اسانکي پنهنجو راج ملي وئي ڏيو.“

”هي ڳالهه هميشه کان ٿيندي آئي آهي ته جڏهن براهمڻ، ديوتائن
۽ سندن پٺاڻن تي دکر اچي ٿو ته آهي، تڏهن ڪيترائي اڻهنجي
رکبا ڪندا آيا آهن. سو اڏائي ۾ وڃن بهدي راجا مڃڪند ديوتائن
جي مڏا ڪري دئيٽس کان کين راج ملي ڏنو. اهڙي طرح ڪيترائي
ڏهاڙا ديوتائن جي سهاڻا ڪري راجا مڃڪند دئيٽس کي سڃاڻي
انرڻ راجا مڃڪند کي دئيٽس سان وڙهندي ڪئن سال گذري
وڌا ۽ تنهنڪري ڪڙي پري سوامي ڪارنگ ديوتائن جي سهاڻا
لايو آيو ۽ ديوتائن راجا مڃڪند کي چيو ته ”سوامي! اسانجي سهاڻا
سوامي ڪارنگ ڪڍيو ۽ اوهان هبلءِ اسانکي گهڻي مدد ڏئي،
انلاءِ مڪتي کانسواءِ جيڪو ور ڳورو اوهانکي ڏيون.“ راجا مڃڪند
تڏهن پنهنجي ڳورو وڃڻ ۽ ٻارن هجن سان بلڻ لاءِ چيو، جنهن تي
ديوتائن ورندي ڏني ته ”تنهنجي ونس مان هينئر ڪو به ڪو
ٺاهيو آهي.“ راجا مڃڪند انهي تي وري چين ته ”جيڪڏهن ائين
آهي ته اهڙي ايڪانت واري جاءِ پڌايو، جتي وڃي رهان ۽ ڪو به
نه اُٿاريم، جو جو نند ڪئي گهڻا ڏينهن گذري ويا آهن.“ ديوتائن
خوش ٿي اهو وڙ ڏنس ته ”گند ماڻن نالي بهار جي ڌار ۾ وڃي سوي
ره، جتي ڪو به توکي ڪو به ڄاڳا ٿيندو. جيڪڏهن ڪنهن اچي
ائين ڪيو ته تنهنجي طريون سان ڪدم پسر ٿي ويندو. اسين
تو کي هي به آسرواد ڏا ڪريون ته توکي پڙيان جو درشن ٿيندو،
جنهنڪري تون پري ڀار پوندين.“ هي راجا! انهي وردان ڪري

لڳو. وڪڻڻ نات تڏهن هڪڙو تر مليجھ جي بدن کي ڇڏڻ واجب نه ڄاتو، ٻيو تر ديوتائن جي وردان سڃي ڪرڻ واسطي راجا مڃڪند کي درشن ڏيئي پوساگر پار اُتارڻو موس، تنهنڪري اُتي پڳو ۽ ڪال يون به کيس هڪڙڻ لاءِ بنيان ڏوڙيو. ڪال يون تڏهن ايمان وڃون جوڻ لڳس ته ”خبردار! جي پڳو آهين. مون کي راجا ڪنس ۽ جراسند نه سمجهجان ۽ مان يادون جو هجھ به دنيا ۾ نه ڇڏيندس. ڪيترين ۽ پهلوانن کي لڙائي جي ميدان مان پڇي وڃڻ مرڻ جهڙو آهي. اڙي! آءٌ ته توکي ڏاڍو زبردست سمجهي توهان وڙهڻ آيو آهيان، پر تون هن ريت ڪانڌر وانگر ٿو پڇين؟ هڪڙي ساعت تر ٻيئي مون سان وڙهه. آءٌ ٻڪ ٿو ڏيان ۽ ته ڪڏهن ڪين ماري ڇڏوسان ۽“ شيام سندس کيس ڪوبه جواب نه ڏيئي، هڪڙي مٿ جيڏي وڇوئي تي اهڙو پڇندو بي ويو جو هو نه تر نا اُهيڏئي ٿئي ۽ نڪي جهلي ئي سگهي. اهڙي طرح ڏوڙندي ڏوڙندي پڳوان تمام پري نڪري ويو ۽ پوءِ هڪڙي ٽڪري جي ڌار ۾، جتي راجا مڃڪند سمهيو ويو هو، گهڙي ويو. اُتي راجا مڃڪند جي مٿان پهنجھو پٽامير وڃي پاڻ لڪي هڪڙي ڪند ۾ بيٺي رهيو. جڏهن ڪال يون ڏوڙندو سهڪندو اُتي اچي پهتو، تڏهن سمهيل ماڻهوءَ کي ڏسي سمجهڻ لڳو ته شايد شري ڪرشن خوف کان پٽامير ڪري سمهيو رهيو آهي. تڏهن ڏاڍي ڪاوڙ مان هڪڙي لت اُن سمهيل ماڻهوءَ (راجا مڃڪند) کي هڻي چيائين ”اڙي! اها ڪهڙي بهادري آهي جو لڙائي جي ميدان مان پڇي مٿ اچي سمهيو پيو آهين؟ اُت نه رهيئو ٿو ماري مير پري پهچايان ۽“ ائين چئي چئن ئي هن جو پٽامير لڙائين، تنهن ئي راجا مڃڪند جاگي پيو ۽ اُنهي درشتي پوڻ ڪري ڪال يون يڪدم سڙي پسر ٿي ويو. مرڻ وقت سندس درشتي شيام سندرتي پيئي، جنهنڪري هو پاهن کان چٽي مڪت ٿيو.

راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته ”هي سوامي! راجا مڃڪند اهڙو ڪهڙو تيمجوان هو، جنهنجي نظر پوڻ سان ڪال يون جهڙو بدباني راجا سڙي پسر ٿي ويو ۽ وري هن ڌار ۾ چو اچي سمهيو هو؟“ شري شڪديو جي

ڪرڻ جي چوڻ تي پوڳر مايا جو مٿو واسين کي دٻار ڪا نيشن

ڪرڻ لڳو. ڪال ٻن جو ايترو لشڪر ڏسي شريڪرڻ ٻارام کي
چوڻ لڳو ته ”ٻائي! يادون کي تر ڏاڍو سٺڪن اهي - ماڻهن ٿيو
آهي، دٻائي ٻڌاءِ تر جا ڪهڙي؟“ پوءِ سلام ڪيا؟ تر سمنڊ ۾ مڪڙو
ٿلڙو ٺاهجي، جتي پوڳر شڪتي سان سڀ مٿاواسي مٿان ڪڍي اتي
مٿي رکجن. اهڙي سلام ٻيڙي وڌو ڪرما کي گهرائي شام سندر
مڪڙي ٻري ٺاهڻ جو حڪم ڏنو، جنهنڪري وڌو ڪرما يڪدم وڃي
اڏو ڪم ڪيو. جڏهن اهو سڀ ڪم ٿيڻ وڃي ويو، تڏهن شريڪرڻ
پوڳر مايا کي گهرائي حڪم ڏنو ته ”تون مينڙو جو مينڙو سڀني مٿاواسين
۽ گڏين وڏيرهن کي راتو رات مٿا مان وٺي وڃي دٻار ڪا پڇاڙيءَ
هرائين ٿئي جو مٿي جي ڪنهن به آدمي کي خس نه پوي.“ پوڳر مايا
آگيا هائي جڏهن سڀ مٿاواسي ننڊ ۾ ٺاهل ويا، تڏهن اُتان ڪيئن ڪٿي
دٻار ڪاڙهي ۾ پڇاڙيءَ ۾ پرم ڦٽي سندر جو آواز ٻڌي سڀ مٿاواسي
جرڪ ماري اُٿيا ۽ صاحب ۾ پڇاڙيءَ ۾ مڏاڻن مڏاڻن ٺاهڻ لڳا ته
هي ڇا! ڇت ڪئن اهي پڇاڻيون؟ هر پوءِ سمجهائون ته اها سڀ
پڳوان شريڪرڻ چندر جي مايا آهي؛ جنهنڪري سڀ خوش ٿي
ننڊ ٺنڊن جي واکاڻ ڪرڻ لڳا.

شري شڪند پوءِ جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻريڪشت! جڏهن سڀ
مٿاواسي دٻار ڪا ٻري ۾ پڇاڙيءَ ويا، تڏهن پڳوان جتو ٻيهر روڊ
ڌاري، ٻيٽا سر پوري مٿين جي مالها ڳڻي ۾ وڃي، جڙا و مڪن
مٿي تي رکي ڪنن ۾ ڪڍيل وڃي، جڙي مٿن ۾ شڪر چڪر گڏا
۽ ٻڌم ڪٿي، منهنجو ڪال يون جي ماڻهن آيو. ڪال يون کيس
ڏسي هن ۾ چوڻ لڳو ته ”هي اهوئي راجا آهي، جنهن ڪنن ڇوڙي
ٻرا ڪري ۽ حراسن جي وڏي فوج کي اڪيلوئي مار پيو آهي ۽ جنهن
ٻاٽ ٺارڻ ڏس ڏنو هو؟ هن وقت هو ڪو به مٿيار نه ڪٿي ٻيڌل مٿيان
وڙهن لاءِ اهي رهيو آهي، تنهنڪري مون کي به واجب آهي ته مٿيار
نه ڪٿي ساڻس اُٿس وڙهان.“ پوءِ رات مان لهي پنهنجي لشڪر کي
ٻڪاري چوڻ لڳو ته ”حردارا! مٿان ڪنهن هن مومني مورت
تي مٿيار ملايو آهي.“ ان بعد هو پاڻ اڪيلوئي شام سندر ڏي اچڻ

جي فوج ۾ گهڙي پيا ۽ بيشمار بهاولان ماري وڌا. اڏائي گهوڙن ۾ هاري سڏنا ناس ٿي ويئي ۽ سواءِ جراستد جي ٻيو ڪو به جيترو ڪو نه بچيو. جراستد کي هلام تڏهن ڀت ڪري جهلي وئي آيو ۽ شريڪرشن کان پڇڻ لڳو ته ”جي آگيا ڪريو ته من اڌر مٿي جوائن آهيان.“ شريڪرشن جواب ڏنس ته ”نه! مينئر من جي ماري ڇڏڻ جو وقت ڪونهي، بل ته هي پيا به هاڻ جهڙا اڌر مٿي ڪنا ڪري مون سان وڙهن اچي ۽ جهنگوري ٻوٽ سڀني کي ماري پرتوڻي جو بار لاهجي.“ هلام تڏهن جراستد کي جيئرو ڇڏي ڏنو ۽ دوڙاڏي لاهي ۽ شرم ۾ ٻڏي پنهنجي ديس ڏانهن موٽيو. ولاچار ڪهاڻين ته راج گدي ڇڏي جهنگل ۾ جيڪر هليو وڃي، جو جو هيتري لشڪر ۽ عزيزن جي مارجي وڃڻ ڪري هاڻي راج ڪرڻ ۽ ڪسم جي ڦڪائي آهي. هر ٻوٽ ۽ من مائن ڏيرچ ڏيئي سمجهيس ته لڙائي ۾ جيت ۽ هار هميشه ٿيندي آهي، تنهنڪري بهاولان ۽ اعلان کي پنهنجي گالهين ۾ خوش يا رنجه ٿيڻ واجب نه آهي، انلاءِ ڏيرچ ڌرڻ گهرجي. حرڪت ڪانهي وري فوج گڏ ڪري دشمن سان وڙهنداسون ۽ کين ماري ڪنس وٽ موڪلينداسون.“

اها گالهه ٻڌي جراستد کي ڏيرچ آيو ۽ فوج گڏ ڪرڻ لڳو. هيڏانهن شيام ۽ هلام پنهنجي جي منائي فوج سميت آندو سان راج گدي ڏي آيا. انوقت ديوتاون آڪاش مان گل وسائڻ لڳا. مٿرا ۾ پڇڻ وقت مٿراواري ڏاڍيون خوشيون ڪرڻ لڳا، استريون مٿان ماڙين تان شيام سندر ۽ هلام تي گل وسائڻ لڳيون. اڌر مٿر ۾ هتي ڀائر سڀني کي آندو ڏيندا راجا اگرسين وٽ اچي انکي پيرن پيا ۽ لڙائي مان سڀ آندل مال اڳيان رکي چوڻ لڳس ته ”هي ٻڙوي نات! اسان اوهانجي ٻجه پرتاپ سان دشمن کي ماري هٽايو آهي، اوهين آندو سان راج ڪري پرڃا کي سڳي ڪريو.“

جراستد هن دفع لشڪر وٺي مٿرا ۾ وڙهڻ لاءِ آيو، پر سڀيئي دفعا هار کائي موٽيو. جڏهن ارڙهين دفعي جڙهي ڪرڻ جو ولاچار ڪيو، تڏهن ڪال پون نالي مليڪه تي ڪروڙ لشڪر وٺي مٿرا تي گهرو

ادا ڳالهه ٻڌي شريڪرڻ ڇوڻ ۾ ”هلام! اڻهنڪي مارڻ ڪو مشڪل ڪونهي، پر جڏهن ته مونکي دنيا ۾ ڳڻتا ڪم ڪرڻا آهن؛ تنهنڪري جراست کي مارڻ جو آهاڻو پوءِ ڪيو ويٺو.“ ايترو چئي شريڪرڻ هلام کي - مارڻ ڪري آگر-مين وٽ آيو ۽ ڇوڻ لڳس ته ”همارا ڇو! مونکي ڪم ڪريو ته آ؟ جراست سان وڃي وڙهان ۽ اوهين يادون سان گڏجي شهر جي رکيا ڪريو.“ آگر-مين جي آڳيا هائي شينام ۽ هلام شهر جي اندر آيا ۽ رتن تي جڙمي ٿوري سٺا ولي لڙائي جي ميدان ۾ آيا. شري ڪرڻ ان مهل هڪ ڇوڻي جهڙي نالي شڪر وڃايو، جنهنڪري هر ٽوي ۽ آڪاش دماڪڻ لڳا ۽ جراست جا هٿوان هن ڪنهن لڳا. جراست پنهنجو رت شريڪرڻ جي رڍرو آڻي ايمان و جان ڇوڻ لڳس ته ”اڙي ڇوڪرا! تون مامي کي ماري مونسان وڙهڻ آيو آهين، انلاءِ مان ٿوئي ڏيکار ته ملائيندس. پوءِ ائين ئي ته مٿان پسي وڃ، ڇو ته ان ۾ تنهنجي جڏائي آهي.“ پوءِ هلام ڏانهن منهن ڪري ڇوڻ لڳو ته ”تو کي ڇڪڻ ۾ اڃا به مارڻ ۾ ڇڏين ته آيو سامهون، پوءِ مٿن جون صدايون ڏس. اڙي! توکي مارڻ ڪا وڏي ڳالهه ڪانهي، حشر ڪانهي ته مان جراست آهيان.“ تڏهن شري ڪرڻ ڇوڻ لڳس ته ”اهائي! پنهنجي وڏائي ٻار ڪرڻ آڳيائين جو ڪم آهي. هٿوان پنهنجي واکاڻ ٻار نه ڪري سگهي سان نهي ملي، وقت تي پنهنجي طاقت ڏيکارين ٿا. توکي هلام جي هل جي خبر ڪانهي؟ شايد موت ويجهو آيو ٿو ڏسجيئي. تون جو مونکي مامي جو ماڙيندڙ ٿو ڪولين، سو هڪ ئي ته پنهنجي اڏرم جو قل پوڳڻو پيو ۽ سمجهان ٿو تنهنجو به ساڳيو ئي حال ٿيندو.“

ايترو ٻڌي جراست ڏاڍي ڪاوڙ مان پنهنجي فوج سميت شينام ۽ هلام تي ڪام ڪرڻ لڳو ۽ بڪاري ڇوڻ لڳو ته ”ڳڻتا ڏينون پسي ويا آهيو اڄ، مون تي ڳوٺر ويندا ۽ اوهين به وڃي ڪنس ۽ ڏيستن سان پليون پليون وارڻا ٿون ڪيو.“ پوءِ ته شينام ۽ هلام تي هٿن جو دسڪار ڪرڻ لڳو، پر مامي سڀ ٻار ائين لکي ويا جڏهن سورج ٻاڏل ۾، هاڻي شينام ۽ هلام پنهنجا رت ڏوڙائي جراست

جڏهن اُگرسين ڦرم سان مٿرا جو راڄ ڪرڻ لڳو ۽ شياڻ ٻارام
 اُنهي حڪم ۾ حاضر بيٺا هئا ۽ راڄ ۾ ڪوبه دڪي ڪونه ٿي. تنهن
 اُنوقت آستي ۽ پراپتي ڪنس جون به استريون پئي جي وڃوڙي ۾
 ڏاڍو ويا ڪل رهيو ٿي. هڪڙي ڏينهن پنهني پنهني پاڻ ۾ روئي اڏو
 ٻه ڀڃاڻ ٿي ته هتي ٻروس رهڻ کان پوءِ آهي ته پنهني پنهني ٻه
 گهر هلي رهون. اهو وياچار ڪري هو اوڏانهن ويئون. ۽ ڪن شياڻ
 ٻارام ڪنس کي ڏيٿن سميت ماريو ۽ اُگرسين کي تخت تي وڌايو،
 سو سڀ احوال روئي پنهني پنهني ٻي ٻي ڏاڍا ٿيون. اهو حال ٻڌي
 ايماني جراستند ڏاڍو ڪاوڙيو ۽ سڀا ۾ وڃي پنهني پنهني
 چوڻ لڳو ته ”اهو اهڙو ڪوڙو ٻڌاڻو ڏيڻ ڪل ۾ پيدا ٿيو آهي، جنهن
 ڪنس هڪڙي هڪڙي زبردست کي ڏيٿن سميت ماريو ڇڏيو آهي؟
 بس! مان هي ٻڌڻ ٿو ڪريان ته جيستاءِ ڪنس جي بدلي سڃڻي
 مٿرا پري کي يادون سميت ڇڏائي ڪرشن ۽ ٻارام کي ڇڏي ٻڌي
 هت نه آڻيان، تيستاءِ پاڻ کي جراستند نه سڏايان.“ پوءِ ايمان وڃون
 خيال ڪرڻ لڳو ته يادون ۾ ايتري همت ڪانهي جو آ؟ اُنهي
 سامهون فوج دلي وڃان، ۾ پنهني پنهني رڳي هڪڙي تارائي اُنهن لاءِ
 بس آهي. اهو ايمان اُنهي ڪري هوس جو کيس ڪرشن ۽ ٻارام
 جي پراڪرم جي سڌ ڪانهي. اهو وياچار ڪري هن سڀني راجائن
 کي، جي سندس تابع هئا، پاڻ ۾ گهرايو ۽ بيشمار لشڪر پال سان
 دلي مٿرا پري تي چڙهي ڪيائين. اُنوقت سڀ ڏيڳال ۽ ديوتا
 ڪنهي ويا، پر خود ٻڌي ۾ ڏڪڻ لڳي. نه رڳو ايترو پر مٿرا وڃي
 ۾ ڇڏي اهي شريڪرشن کي چوڻ لڳا ته ”مها راڄ! جراستند ڇڏي
 طرفن کان اچي گهرو ڪيو آهي، حاظمي ٻڌاڻو ته ڪيڏانهن پاهي
 وڃون؟“ شريڪرشن اُن ٻيل وياچار ڪرڻ لڳو ته ڇا ڪجي. ايتري
 ۾ آڪاش مان به رت مٿيارن سان آيا، جنکي ڏسي ٻارام چوڻ لڳو
 ته ”مها راڄ! توهان ٻڌي ٿي هاڻي ۽ ڏري ٻڌي ٿي سڄي ڏيٿن
 لاءِ ته اوتار ورتو آهي، انلاءِ اگني روپ ڌاري ڏهن سڀني ڏيٿن
 کي ڇڏائي ناس ڪريو.“

مٿان پليو آهين ته هت توکي سورگر موڪلندا ۽ پائتا نرڪ ۾.
نرڪ ۽ سورگر ته پنهنجي ڪرڻي سان مليٿو. آ؟ تنهنجي ڀلائي
لاءِ ئي توکي هي تنهنجو ڀلو ڪندڙ ڌرم ٻڌايان ٿو، پوءِ جي اُنس
ڪندين ته ناموس ٿيندءِ ۽ جي ڪن ٿا ڪندين ته هيجائڻو ٿو ٻوندءِ.

اڪرور جا ايتر وڃن ٻڌي ڌرتراشتر کس هت کان جهلي جوڻ
لڳو ته ”مي پيارا! تو هي جيڪي اهرت روت رهن منهنجي ڀلائي
لاءِ جيا سي بالڪل چڱا آهن. آ؟ هن سمجهائڻو ته شريڪرشڻ ٻڙوڻي
تان ٻار اُتارڻ واسطي سڀ ڀلائي ۽ ٻرائي ڪرڻ جي سوڙهي پنهنجي
هٿ وس رکي آهي، سو جڏهن هڪي وڻندو وڻس ٿيندو. اُنهي اُها
ٻاڻوان آهي، تنهنڪري آ؟ ڪجهه نٿو ڪري سگهان. افسوس!
جو تنهنجو اهو اُڀڻش منهنجي دردي ۾ ڪجهه اثر نٿو ڪري ۽
ٻڙي وانگر جهڪو ڏيو لڪري وڃي. وري دريوڏن ۽ منهنجا ٻيا
ٻٽ ته اصلي منهنجي ڪوٺ ٿا ۽ سڀ ڪم ڪار پنهنجي مرعي
موجب ٻيا ڪن. انلاءِ آ؟ ڪنهن به قسم جي دست اندازي ڪار
ٿو ڪريان ۽ اڪماو وڃي بهيڻ جو ٻيڻ ڪريائڻو. تون شريڪرشڻ
کي منهنجي ڏندوت جهڻهه.“ اڪرور وري ڏني ته ”هي ڌرتراشتر
ٻاڻوان جي ٻاڻا ڏاڍي ٻاڻان ٿي ڏسجي جو منهنجو اُڀڻش تنهنجي
دل ۾ اثر نٿو ڪري. حيرت آهي ته وڪڻت مات جي اُها ڪهڙي
آهي.“ پوءِ کانئس موڪلائي ڪنهن جي گهر آيو، جتي هڪ
سمجهڻائي ڌرج ڏيئي رت ۾ ڇڏي روانو ٿيو.

مٿرا ۾ پڙهي اڪرور، شام ۽ ٻلرام کي مستجابور جو سماچار
ٻڌائڻ لڳو ته ”مي پيارا! تنهنجي ٻڻي ڪنهي ۽ سندس ٻٽ ٻڌڻو
۽ ٻيا سڀ اڌرمي دريوڏن مٿان ڏاڍا ڏکي آهن. اومس ته سڀ
ڄاڻو ٿا وڌيڪ ڄاڻو.“ شريڪرشڻ ٽڏهن سنساري منهن وانگر
ڏاڍو آڌاس ٿيو، پر پوءِ ٻلرام سان صلاح ڪري اهو ٻن ڪساء ته
”ٻاڻارب جي لڙائي ڪري ٻڙوڻي جو ٻار هڪو ڪندس.“ هي راجا
پرڪشت! مستاءِ هڪجي بندراس ۽ مٿرا ٻاٽ ٻڌايو اُٿيان ۽ سو اُتان
پورو اڌ يعني ٻهرون حصو اٿئي. هاڻ اُتو اڌ يعني ٻه حصو ٻڌايانءِ.

کان اهي لفظ ٻڌا سڌا ڏيا، تنهنڪري اُتي وٺڻ واجب نه سمجهي
 آيو ۽ ودر سان گڏجي پنڌ ٺهرجي گهر آيو. جا ڏسي ته ڪنٽي پتي
 جي شوڪر آڏاس ويٺي آهي. اڪروڙ ٽڏهن سندس چرطن تي مٿو
 رکي شام سدر جون ڏنل سوکڙيون اڳيان رکس. جڏهن ڪنٽي
 ڏاڍي آدره سان اڪروڙ کي دهاريو، تڏهن هو ساڻس هر چاڻي
 ڪرڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته ”مي ماڻا! وڌ ٿا سان ڪنهنجو وس هلي
 لٿو سگهي ۽ هميشه ڪو جهڙو نه ٿو رهي، سنسار هر جنم واري سکر ۽ دڪر
 پئي ڏسڻا پون ٿا، تنهنڪري وڌيڪ شوڪ ڪري پنهنجو بدن نه
 ڳار، جو ته انهن ڪرڻ مان ڪجهه نه ڪمن ورتندو.“ اهو ٻڌي
 ڪنٽي پنهنجي هن کي ڏويڇ ڏنو. هو وسندو ۽ هن جي جڳيلائي
 رات ٻيڻ لڳي ۽ اهو به اڪروڙ کان پڇڻ لڳي ته ”ڪڏهن شام
 ۽ ٻارام، مونکي، پنڌ ۽ هن سندس پائون کي ياد ڪن ٿا يا نه؟
 ۽ ڪڏهن اهي پنهنجي پٽن جي رکيا ڪندا؟ جو ته دريوڻ لهر
 هن سان ڏاڍي کولس بازي لڳايو ويٺو آهي. هن انڌي ڌرتراشتر
 جا دڪر، جي هو سندس به دريوڻ جي صلاح سان ڏئي ٿو، سڌا ٿا
 وڃن. رات ڏينهن اهو دريوڻ پنهنجي پٽن جي پراڻن دلن جي
 تڪرور آهي. هڪڙي دفعي پيمس کي زهر گڏيل لڏون کائڻ لاءِ
 وڪاڻا ٿين. تنهنڪري سو اسانکي لاک جي ڳاڙ، هر واري ٻاهران
 آگر لڳا ٿا، هر ڌار ڌار جي ڪوٽ، ان پئي دفعا پڇي آسون. وائي
 اڏا نه جڏهن هن قسم جي دشمني ۽ دغا ڪندا رهن ٿا، تڏهن ڪئن
 اسن انهنجي مڙان پڇي سگهنداسون؟ بس! اهوئي شوڪ مونکي
 اٿئي بهار ملي ٿو. جڏهن به ڪري پڇڙن جي ٽولي هر رمي، هر وقت
 ۽ جي ئي به مرڻي پنهنجي جهنڊ کان وڃڻي سکر نشي ٻائي، تنهن
 پنهنجو حال اٿيئي. هن اسن پڇي نه ٿا سگهون. ٻڌان ٿي ته
 سرڪرشن جون جي دڪر لارڻ لاءِ جنم ورتو آهي ته پوءِ ڇڏي پنهنجن
 جو دڪر، جي به پيو جي آهي، جو ٿو لاهي. ميانءِ آ؟ باطلڪي
 وٽ به ٿو ويٺي ويس، به هميشه سمجهان ٿي ته پنهنجو به ڪو
 جڏهن شام سدر کس ۽ پيس آڌر ميس کي ماري

شريڪرشن جو آڪرو رکي مستدا پور جي خبرچار ڪيڏن لاءِ هو ڪان ۲۵۳

گهڻائڻ لڳو. جڏهن ڪنگال ڪي گهڻي ڌن مان ٽي ٻيڪه خوشي ٿيندي آهي، تڏهن آڪروڙ جو به ساڳيو حال هو. پوءِ تر آڪروڙ شتوتي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي ڏين ڏيال! جڏهن ڪهڙا ڪي سندس سروب ڏيئي هن اڃا پوري ڪيو، تڏهن هونڪي به اهڙو گيان آهڻيش ڪريو جو ائيني پهر اوهانجي چرڻن جو ڌيان رکي جنم هرڻ کان چٽي هوان.“

آڪروڙ جي ادا شتوتي ٻڌي شريڪرشن چوڻ لڳس ته ”جڏو! جيڪو در گهرجيئي سو گهري وٺ.“ تڏهن هن وينتي ڪري چيس ته ”هه راجا! هونڪي اهو ور ڏيو جو استرئي ۽ اولاد جي هريت منهنجي من مان نڪري وڃي ۽ سدا اوهانجي چرڻن جو ڌيان رهي.“ شريڪرشن اهو ور ڏيئي پوءِ منهنجي ميا سان سندس برهم گيان ڪسي چوڻ لڳس ته ”هي راجا! اوهين يادو ڪل جا وڏا ۽ هتاسان ٿي منهنجي ايتري شتوتي ۽ سبوا جو ٿا ڪريو؟ آ؟ اوهانجي درشن واسطي هت آيو آهيان ۽ اوهانجي پيچ هر تاپ سان دڻيت تر سڀ ماريا ويا آهن، باقي هڪڙي ڳالهه جو ويچار اتر سو به اميد اتر ته اوهانجي ديا ڪرڻ سان لهي ويندو. ٻڌانتهو ته جڏهن کان هه راجا پانڊو سورگر ڌام ٻڌاريو آهي، تڏهن کان دريوڻ سندس پٽن يندشور ۽ غيرم هائر ۽ ڪنٽي منهنجي پٽي ڪي ڏاڍا ڏک ڏنا آهن. انلاءِ اوهين هينئر اوهاننن وڃي ڪيڏن ڏيرج ڏيئي سندن خبرچار ڪيڏي اهو.“

ايترو ٻڌي آڪروڙ مستدا پور ڏانهن روانو ٿيو ۽ شريڪرشن ڪيتريون ئي سوکڙيون ڪنٽي، يندشور ۽ سندس ٻين پائرن لاءِ کيس ڏنيون. ڪيترن ڏينهن کانپوءِ آڪروڙ مستدا پورا جي ٻڌتو. شهر کان ٻاهر تلاي باغيچا ۽ مندر، جي ڪه راجا پانڊو ۽ انجي وڏن ٻورايا هوا ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو. پوءِ جڏهن دريوڻ جي سڀا به جتي ڦرناشتن، پيشمر پتا مهر، دروڻا چار، اشوتاما ۽ ٻڌر وغيره ويٺا هوا، آيو تڏهن سڀني کيس يادو ڪل جو وڏو سمجهي ڏاڍو آدرناز ڪري وهاريو، هر دريوڻ آهيان وڃون طعني طور ٻڌڻ لڳس ته ”وسديو، ڪرشن ۽ ٻڌيو ڪئن آهن؟ ۽ اگرسين جو منهنجو هت مارائي راج وينو ڪري ۽ کيس ڪا به ڪا ٺهي اهو ڪئن آهي؟“ آڪروڙ

وڻ ۽ اڇڙ جو ٺاڙو وٺي ٿڌا - اڌ ڪٽڻ لڳو. پوءِ اوڌو کان پڇڻ لڳو ته ”ڪٿڻ تون، ڇڻي طرح گهڻا سڪاري آئين؟“ اوڌو ٿڌڻ ڪندڻ ڪري شيام سندر کان موڪلائي وڌو ۽ ڏيوڪي وٽ اچي کيس نقد توڻي پئسو ڏنو ۽ پڪڻ مڙيون جيڪي پئسو موڪليون هيس سي شيام ۽ هارام ڏاڏي پريم سان کاڌيون ۽ اوڌو کي به پنهنجيون توڻيون ڏنائون.“

شڪار جو ڇڏي ڇوڙ لڳو ته ”هتي راجا هريڪش! جنهن ڏينهن کان وٺي هلي، منجهس ڪهاڻي جي گهر وڃڻ جو ساڻس انعام ڪيو هو، تنهن ڏينهن کان وٺي هوءَ هر روز موهن پياري جي وان ٺاهيندي رهي. مڪڙي ڏينهن شيام سندر ويهار ڪيو ته ڪهاڻي سان اقرار ڪيو اٿم، تنهنڪري اتي سرور وڃڻ گهرجي. اهو ويهار ڏي اوڌو سان گڏجي ڪهاڻي جي گهر ويو. ڪهاڻي شريڪرشن کي هالوٽ آيو ڏسي ٻاڪل گڏ ڏيئي لڳي ۽ کيس سڏائڻ تي وهاري ڏاڏي سوا ڪرڻ لڳي. پوءِ کيس طرح طرح جي پوڄا ڪرائي من جوڙي ويئي ڪرڻ لڳي ته ”هي ڪهاڻي! ڪو وقت به رهي موڪلي ڪهاڻي ڪريو.“ شيام سندر سندس پٺتي کان پرس ٿي ور ڏس ته ”هي ڪهاڻي! تون جڏهن ٿڌڻ موهن پيا ڪندڻ ۽ ٿڌڻ ٿڌڻ سان اوڌو وٽ مليو ايس.“ پوءِ ڪهاڻي کان موڪلائي گهر روانا ٿيا.

مڪڙي ڏينهن شريڪرشن اوڌو کي ڇوڙ لڳو ته ”ڇڻي! اسٽريٽ جي پٺتي ڏسي ڇڪس ڇا ٿي هل ته مڪڙي پرش جو پريم ڏيکارين؟“ پوءِ هارام کي ٻار سان وٺي ڇڏي اڪورو جي گهر آيو. اڪورو کيس ايندڙ ڏسي، پڇيو ۽ سڏيو، ڏاڏي پڇي ۽ پريم سان ڪٽي رکيو ۽ پڇيو ۽ ڇا گندو سمجهي، جتي سندن گهر کيس اندر وٺي ويو ۽ پٺتي سڏائڻ تي وهاريائين، جتي سندن گهر ڏوٽي جو ٻار وٺي سندن ٻوڙ ڪيا. پوءِ قسمن قسمن پوءِ ٽائپس بر وڃي آڻي اڳڏاڻ رکائين. شيام سندر ڏاڏي پريم سان آيو ۽ کيس ڪو. اُن ٻيل ٻڌو جي موهي مورب ڏسي اڪورو ۽ ٻيو پريم اچي سو جو شريڪرشن جا ڇوڙ ڇڏي پنهنجي اکين

چور يا آئين تي ۽ هيٺ مٿا هر وڏي رستي تي رکيل هئا. انهن جي چوڌاري
اهڙي طرح گهڻيون ڳالهيون ڪري ڳوٺين پنهنجن ڳوٺن سان
اوڌو جا چرل ڌوڻا ۽ درلاپ ڪري چوڻ لڳيون ته ”هي شيام سندر!
تنهنجي جدائي جو ذڪر هاڻي وڌيڪ اسان کان سنو نٿو وڃي، انلاءُ
جلدي اچي پنهنجي مورت ڏيکاري اسانجو دڪ تاريا پراڻ ڪندي
يار. آسا سدائِ دک دائي آهي، نراس رهڻ ڪري سوچ مٽيو وڃي.“
ايتر وڃي ڳوٺين اوڌو کي شيام سندر جي راس ليلا ڪرڻ جا
استان ڏيکاري چوڻ لڳيون ته ”هي اوڌو! تون اسانجو هي نياڻو
موهن کي ضرور ڏج. تنهنجي وڇوڙي روئي درياءَ جي لهرن سان
اسانجو بدن روئي گهر ڊهي ٿو تنهن کي اچي پهچاءُ.“

اسانجو بدن روئي ڪور ڏهي ٿو تنهن تي ڪي به ڪم نه ڪري سگهون. انهيءَ ڪري ان نيا پي ڏيندي سڀ هر ڇا لائون ڇرين وانگر دوش پاڻ ڪري ويئون، تڏهن اڌو ڏي حال ڏسي اُنهن کي ٺهڪار ڪري ڇوڻ لڳو ته ”هي گوبيون! منشي جنم پائڻ جو ڦل اوهان کي ئي ڇوڻ لڳو ته“ هي گوبيون! ڀاڱي رڻي ۾ لڳا ٿيون. مليو آهي، جو انهيءَ پاران شيام سندر جي ڀاڱي رڻي ۾ شاسترن ۾ توهانجي ڀريت جي برابر ڪو به ڪم نه ٿو سگهي. شاسترن ۾ سترين کي ننديو اٿن، پر اوهانجو گيان ديوتائن کان به سترين آهي. آءٌ سچو ٿو چوان ته ڏکين وقت جيترين ڀريت اوهان سان رکيو، اوتري ڏکي ڄاتو آ؟ ڪٿون ته ڏکي ڄاتو آ؟

ۛر جیڈکر

54

چون . چون
در آنکان جدا
پایانست - ان
نیم آیدو . "

اوهان کي ڇڏائي جو ڊڪر ڪلڪتي نه ڏهندو. هي گوہيون! شريڪارشن
 هي به جو اتر تر ڇڏين اوهان واس لڌا ڪرڻ وقت مون پرش
 پاڻا سمجهي مون کي باب جي نظر سان ڏٺو هو، تڏهن مان انٽرڊان
 ٿي ويو موس ۽ وري ڇڏين گمان جي رستي پرميشور چاٽي منهنجو
 ڏيان ڪيو، تڏهن پڙهي جي وس ٿي درشن ڏنو مانو. اٺاءِ منهنجي
 نرڪڻ روت جو ڏيان سمجهو به ڪريو نه مان اٿي پورا اوهانوت هوندس.

امي گيان پريل ڳالهيون ٻڌي سڀ گوہيون جوڻ لڳيون نه
 ”هي اوڏو! تون جهڪي مي سوکڙيون ڪڍي آيو آهس ۽ اسانجو
 جت جو رائي ڇڏي آيو آهس. سو هي سڀ موقائي وٽس ڪڍي وڃ، اسان
 کي تر اڃ موهي مورت جو درشن ڪبي. ڇڏين اسان کي آهجي
 ڏيان به رهي پيو ڪجهه به نٿو سمجهي، تڏهن هو بوگر ۽ وٺراڳه جون
 ڳالهيون لکي جو اسانجي اندر جي دٻايل ٻاهر کي ٿو ڌڪائي، خورا
 هيلاءِ اسان کي سندس موليٰ اچڻ جي اُميد پيسي مٿي، پر هيشتر نه
 بوگر ۽ وٺراڳه جو نياپو ٻڌائي اسان کي نا اُميد ڪيو آهيس. هلا
 اسين گنوار ڏمڪڻ وڪڻڻ وارا بوگر جان جا چاٽون؟ اٺاءِ ڪرڻ
 ڪري اسان کي وٽس وٺي مل.“

اوڏو گوہين جا اهي گمان ٻڌي وري به کين سمجهائڻ لڳو نه
 ”هي گوہيون! جڻ ٻاٽي ٿي لپڪو نٿو پوي، تڻ سنساري وهنوار
 سڀني وانگر ڪوڙو آهي. اٺاءِ اوهان کي پهنهون اڪيون بند ڪري،
 مردِي به ناراهڻ جو ڏيان به لڳائي ڪرڻ گورجي، نه پوءِ اوهان کي
 اُنجو درشن ٿيندو.“ اهو ٻڌي مڪڙي گوہي جوڻ لڳي ته ”هي
 اوڏو! جڳڏهن بدلال جو روت ۽ رڪانه آهي ته پلايشو دا پوءِ من
 کي سڻهي به ڪڻ لوڏيو ۽ ڪڻ اڪري سان ٻڌائينس ۽ ڪڻ
 اسانجو مڪڙا جو رائي کاڌاءِ. تههجي ڪري تون پنهنجي اُن ڪوڙي
 گمان کي ڌڪي رک. مڪڙو نه اسين شيام سندر جي وڃوڙي به
 اگهي ڏاڪڻ تي رهون رهون سڀ، رافي تون اهڙيون اڃاڻون ڳالهيون
 ٻڌائي اسانجي من تي لوڻ ٿو پير ڪين. هي اوڏو! اڳي اترور
 شيام سندر کي حان مٿا ڏي ويو، تههجي وڃوڙي اسانجي

ڪر تارت ٿيس. هاڻي جيڪو نيا پوءِ چئي، مون پياري جي آندي
اٿم سو دل لائي ٻڌو.

جڏهن اوڌو شيام ۽ ٻارام جي ڪشڻن ڪاٺياڻن وٽن ڪرڻ کان
پوءِ گوپين کي چئي ڏني، تڏهن سڀني پوڄ ٻالاڻن اها چئي پنهنجي
اکين تي رکي ڇهي ڇاڻي سان لڳائي. پوءِ جڏهن چئي کولي اوڌو
ٻڙهي ٻڌائڻ لڳن، تڏهن گوپين ڏٺو ته ڪهڙا جو نالو لکي وري
ڊائل هو ۽ اتي گوپين جو نالو لکيل هو تڏهن چوڻ لڳيون ته ”ڏسو!
مون پياري جو من ائين ٻاهر ڪهڙا ٻر لڳو رهي ٿو، جنهنڪري ئي
هروقت ان جو نالو ياد آڻس.“ چئي ٻڌائي اوڌو چوڻ لڳن ته ”هي
گوپيون! شريڪرشن مون کي اوهان ڏي اتر گيان سيدارڻ واسطي
موڪليو آهي، سو اوهين پوڳ جي آشا ڇڏي ٻوگر جو ساڌن ڪريو،
ته اوهان کي هي جدائي جو ڊڪ نه ٿئي. هي گوپيون! اوهان کي
شريڪرشن کي، جو آدي برش ٽنهي لوڪن کي پيدا ۽ ٻالڻ ڪرڻ
وارو آهي، پنهنجو ٻئي نه سمجهڻ گوري. منشي جو شرير منهنجي
تئون مان ٻئي ٿو. ان شرير آدي برش جي پرڪاش رڻ ڪري
منشي کي اٿڻ وٺڻ ڳالهاڻن ٻولهاڻن، چڱي ۽ ٻيڙي ڪم ڪرڻ جي
سمرتي رهي ٿي. برهمڻور جي مايا سان انجو اهو روپ ڪنهنڪي نه
ڏسڻ ٿو اچي، تنهنڪري اوهين ان ترڳڻ روپ جو سهرڻ ۽ ڌيان
ڪريو ته هو ائين ٻاهر اوهان وٽ بيهو رهندو. هو سڳڻ روپ سان رڻ
ڪري گيان ۽ ڌيان ۾ وڳڻ پوڻ سمجهي، اوهانجي ڀلي واسطي وڃي
مٿا ۾ رهيو آهي. اوهين شريڪرشن جو چمڪار، جڙ ۽ جيتن سڀني
۾ هڪ جڙو سمجهو. جو ڀڳوان کي سڀ ڳڻو ويا ڪهڙا ٿي ٿو،
تنهنڪي جدائي جو تفاوت ڏسڻ ٿو اچي. هي گوپي! هو جهڻ مڻ
ڳڻڻ وٺڻ کان رهت، آڪاش وانگر هر هنڌ پکڙيل آهي. جڏهن ڪنهن
استرئي جو ٻئي برديس وٺو وڃي، پوءِ کيس سمجهندي جاڳندي
اٿندي وڃندي، کائيندي پيئندي ڌيان ۾ پاڻ وٽ ڏسندي رهي،
نه انکي سندس ٻئي کان جدا نه سمجهڻ گوري. سو جيڪڏهن اوهين
نه انهي ڌيان ۾ لين رهي انکي پاڻ کان جدا نه سمجهندون ته

ماڻهو جنهنڪي ڏاڍا ڀڄ ۽ دين ڏيائو جون ٿا سو ڏرم ۽ ديا پلائي، اهڙو
 تر نردئي، تيو آهي جو فقط تن ڪوهن پنڌ تي ويهي نه اسانڪي روڊو
 تر درشن ٿو ڏئي، پونياها موڪلي اٿلن تن تي لوڻ هرڪي ٿو. ”هي
 جوڻ لڳي“ ”اٿي! اوھين جنتا نه ڪريو جڻ تر اٿ، ٻڌا پوڙي،
 ٻن ۽ ٻهڙ، برسات جي آشا تي سورج جي بيمت جو دڪر ٻاٽي ڪٽي
 صبر ۾ رهندا تر ٻوٽو مڱهه راجا برسات وسائي اٿنڪي ٺاري ٿو ڇڏي،
 تن شام سندر نه ضرور اچي پنهنجي جندرمڪر جي ٿڌائي سان
 اسانجي اندر جي تمت وسائيندو.“ هڪڙي گوپن جوڻ لڳي تر
 ”پوريون! جو اڃا پون ڳالهيون ڪري وقت وڃائي رهيون آهيو.
 اوهانڪي پورياءِ اوڏو کان اچڻ جو سبب نه پڇيڻ گهرجي؟“ ٿڌن
 هڪڙي گوپن شوح ٿي جوڻ لڳي تر ”ڏاڏيون ڪي ٺرايون آهن.
 جڏهن هو اسانجي پوراھ ٿي ٿو ڪري، ٿڌن ٻارڻ جو هر ٻوٽو
 حال پڇيون.“ اهي ڪلوروڄن ٻڌي پيون گوپن اوڏو ڪي هٿ جوڙي
 جوڻ لڳيون تر ”هي، ههائيا! من گهوار جو شل وات سڙي جو اهاڙ،
 ڪلڻ وڃن ٿي ڪڍي، تون اسانڪي سمجھ ٻڌاء تر ٻولي، منوهر
 ڪڏهن من ايندو؟“

اوڏو گوپن جو اهو حال ڏسي من ۾ جوڻ لڳو تر آ؟ ٿو پالسان
 تر سسار ۾ پئي ڪنهنڪي نه وٺڪن ٿا جي ايتري پڙهي ۽ ٻرهي
 هوندي، اهو ويهاري سيني کي ٽسڪار ڪري جوڻ لڳو تر ”هي
 گوپن! اوهان جهڙو ڀاڳ پئي ڪنهنڪي ٿڌو ڏاڏو مشڪل آهي،
 جو اوھين اٿي پوراھڙي ٻرمت شام سندر سان رکو ٿون. منهنجو
 نه ڪو اڳئين جنم ۾ به ڪيل آهي، جهنڪري اوهانجو درشن
 ملير. سناري جو ويد ٻارڻ ٻڌن ٿا ۽ يگه هوم، دان ورت ۽
 ترم آڏي آشا تي ڪن ٿا تر هري جڙن جي پڙهي اٿس ٿي، پر
 آ؟ ٿو پالسان تر اوهان جهڙي ٻڌي ڪا اٿنڪي نه ملندي. اٿلاءِ
 آسرواد ڪريو تر مونڪي نه اوهان جهڙي هري جڙن ۾ ٻرمت
 رهي. هي گوپن! شريڪرشن موني ڪا ڏاڏي ڪرڻا ڪئي جو
 مون اوهان ڏانڊن موڪلاءِ، جهنڪري اوهانجو درشن ڪري

گوپين جو اودو کي مثال ڏيئي شريڪرشن کي ڪپتي ٺهرائين ۲۸۵

تنهنجو نالو مڏو ڪر پيو آهي. تون ان ڪپتي جو ڀائٽ ٿي اسان
دت آيو آهين ۽ جڏهن ته شيام وڻ (ڪارا) ڪپتي آهن، انلاءِ تون اسان
کي نه ڇڏ. هي چوڻ لڳي ”هي ڀونر! جيڪڏهن تون مون کي ڪوئڻ
آيو آهين ته مان رڳو تنهنجي چوڻ تي ڪونر ملندس. جڏهن مان
ڪهڙي داسي ڇڏي به نه آهيان، تڏهن اتي ڇا ملي ڪريان؟ آيا!
جڏهن نه ماري به نه سونڍو وڃائي ڏيڻ کي هڪڙيندو آهي، تڏهن مون
به ماري وڃائي اسان کي پنهنجي چار به ڦاسا پيو آهي.“

جنهن وقت گوپيون هن ڀونر سان ڳالهيون ڪري رهيون هيون،
تنهن وقت هڪ گوپي چوڻ لڳي ته ”پنڊرون! انهي شريڪرشن رڳو
هن جنم به ڪنور پٽو نه ڪيو آهي، پر هنجي هميشه اهڙي حالت آهي.
جڏهن شري رام اوتار به ٻائي نالي ٻانڊر کي بنان اهڙا ماريائين.
شور پٽڪا راڻ جي پٽ جا مٿس موٽ ٿي تنهنجو نڪ وڌيڪ.
دامن اوتار وٺي راجا ٻئي کان ٿي پير ٻڙوئي جا وٺي انسان انڌير
ڪيائ. يعني براهمڻ سمجهي سنڪاپ ڏيڻ بعد وراٽ روپ ڌاري
هن پيرن به سڀ لوڪ والاري ڇڏيائ ۽ ٽٽي پير ٻڙوئي نه ملڻ ڪري
راجا ٻئي ڇڏي ڌرماتما کي ٻڌي ٻاٽال موڪليائ. اڃان به هڪڙي
ڪپت جا ڪم ڪيا اٿس سي ڪيترا ٻڌائي ڪيترا ٻڌايائو. جي
چئو ته اهڙي ڪپتي سان تڏهن ايتري ڀريت ڪري ڊڪر چوڪڻ
گهرجي؟ ته ٻڌو جو توهين ۽ آ؟ ڪهڙي ليکي به آهيون، جڏهن وڏا
وڏا راجائون به انهي شتوتي ۽ ڪٿا ٻڌڻ سان راج ٻاٽ ۽ گور
ٻار ڇڏي مڪت ٿيڻ لاءِ هن به هليا وڃندا. خود ديو ڪنيائن جو جت
به جڏهن جاءِ نٿو رهي، تڏهن به اسين ڪهڙي ليکي به آهيون.“

اهو ٻڌي هڪڙي گوپي چوڻ لڳي ته ”هي پٽ! ڀلا ٻڌاء ته شيام
سندر کي سندس ڇوڙي ڪري اسانجي ٻراڻن وٺڻ مان ڪهڙو
ڦل ٻرايت ٿيندو؟“ هي چوڻ لڳي ته ”پوري! ٻڌاء ڪونر ته ڪهڙي
هڪڙي گهي جا ڏهيتن جو جوڙو کائي ۽ داسي جوارائي، تنهن کي
هن وڃي بت رائي بنايو آهي. ٻڌاء انکان وڌيڪ ٻاٽ لاءِ هي
ڪهڙي شرم جي ڳالهه آهي.“ ٿي چوڻ لڳي ته ”عجب نه ڏسو جو

نئن اسانجون به پونر روپي آڪيون، هن ڪمل روپي حذر مڪه موٽي
مورت جو رس به، ان نئي به اتي پور متواليون رس ٿيون. ”هي
راجا! انوقت شام سندر جي ياد گيرڻي به گوبينون اهڙو ترلسن ٿي
ويون جو انهنکي پنهنجي شير ۽ ڪپڙن جي به سڌ نه رهي. انوقت
مڪڙو شيام رنگ پونر آئي اڏا مڏو آيو، جنهنکي ڏسي مڪڙي گوبين
جوڻ لڳي ته ”هي سڪيون! جو نيا به اوڌو کي ڏيڻ پانيون ٿيون سو
منهنجي مرضي آهي ته هن پونر مٿان ڏياري موڪليو.“ هي جوڻ لڳي
”ڪئن سڪي! تون سمجهين ٿي ته هي پونر اسان جو قاصد ٿي بهار
ليا به وڃي بهڄائيندو؟ آه ته سمجهان ٿي ته هي جيڪي ڪارا ڏسن
ٿي، هي سب نيت ڪبت جي ڪارڻ آهن. جيتوڻيڪ مولڪي شيام
رنگ تي يقين نٿو اچي، بهرحال ڪريان جو ان حت جوڙ جي ڳالهن
۽ سندر روبرو ياد اچڻ سان منهنجو هن مڪه منڌ نٿو رهي.“

جڏهن اهو پونر گوبين جي ويجهو اچڻ لڳو، تڏهن مڪڙي سڪي
وري به کس جوڻ لڳي ته ”هي پونرا تون اسانوت نه اچ. تون
مٿرا وڃ جتي اڳيئي ته ڇڙو شيام ورتو آهي جي استرهن سان وهار
ڪري رهيو آهي.“ هي جوڻ لڳي ”ڏسو ٿيون هي پونر ڪهڙو نه
منور آهي، جو ڪنهنجي به پرواه نه ڪري ڪٿي به وڃي نٿو.“ هي
جوڻ لڳيس ”هي پونرا مٿرا وڃي منهنجي جت جوڙ کي جڙهه ته
پنهنجي ڳوٺاڻين جي بهيت ڇڏي، انهنکي ڏک ڏيڻ ڪونهيو آهي
ها؟ جڏهن پونر مڪڙي ڳوٺي کان وڌيڪ ڪنهن به گل تي ويهي نٿو
رهي، نئن توکي به اتي مٿرا به اٿڪي پوڻ نه گهرجي. آها! اڪسي
تنهنجو سيار نه چاڻي، اڳيان سب توتي موڙجي پئي آهي. جيڪڏهن
هنکي تنهنجي ڪنور ٿاڻي جي سڌ هجي ها ته ڪڏهن به توهان بهيت
نه ڪري ها. اهي مٿرا واسليون به تنهنجو درد ٿيڻو نه چاڻي ماها جار
به ٿاڻيون آهن، اڃا مينٿر هالهي حور پونديس.“ وري ٻولين جوڻ
لڳي ”سڪيون! جيڪڏهن هو اسانجي ڪا به سڌ نٿو ڏئي ته پوءِ بهان وري
اهڙي ڪٽي کي نيا به جو موڪليون؟“ مڪڙي جوڻ لڳي ته ”هي
به ماڻو جي حرڻ ڪمل جو رس بهتو آهي، تنهنڪري ئي ته

ڏسي ته گوپيون ڳوڙن ۾ شريڪرشن جا ٻال جريتر ۽ گن ڳائي ڏني
 ولوڙي رهيون آهن. جنهن جنهن ڳوڙ وٽان ٿي لنگهيون، اُتي اُتي
 شريڪرشن جي يادگيري ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو. جڏهن چمنا جي ڪناري
 تي پهچي سنان ڪري نت نير ٻوڇا ڪرڻ لڳو، تڏهن ڏسي ته
 ڪيتريون گوپيون ڳها ڳوڙيون کڻيو باطني ڀرڻ لاءِ بيٺيون آهن ۽
 هر ڪنهن جي وات موٽن پياري جي ئي بات آهي. وات نه بند ڪري
 دروازي اڳيان رت ٻيٺو ڏسي، جو گوپيون انويان ڪرڻ لڳيون
 نه اڪروڙ شايد وري موٽي آيو آهي يا موٽن پياري هئي ڪنهنڪي
 اسانجي سڀا ۾ وٺڻ لاءِ موڪليو آهي. اهڙي طرح ويچار ڪنديون
 اچي چمنا جي ڪناري تي پهتيون ۽ اودو سندن ڀريت ڀريا
 ڳالهيون ٻڌي گد گد ٿيل لڳو.

شري شڪد پوڄي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ڀريڪشت! گوپين جو
 اودو کي شيام سندر وارو ٻيٽامبر، مڪت ۽ ٻن ٻالا ٻوڙيل ڏني، سو
 خيال ڪرڻ لڳيون ته مٿرا وڃڻ وقت جو موٽن پياري آدمي
 موڪلڻ جو انجام ڪيو هو سو شايد هي ٿو ڏسجي. پوءِ ته وٽس
 ويجهو اچي کانئس شيام سندر جا ڪڍل ڪلياڻ پڇڻ لڳيون ته
 ”هي اودو! موٽن پياري کي اسانجي يادگيري هئي يا نه؟ هو ڏاڍو
 ڪپتي ۽ نردئي ٿو ڏسجي. جڏهن وٽس ٻيٽ ۽ وٽس سان ڪم رکي
 ٿي، پر ڪنهن سان نه سڃي ڀريت نٿي رکي يا طوطو ٿل واري وٽ نه
 ويهي، سڪي وٺ ڏانهن ٺهاري نه نٿو يا جڏهن ڀونر گان جو رس وٺي
 مطلب ڪڍي اڏامي وڃي ٿو يا جڏهن ٻيٽو ٻيٽ وٺي وري اُتي نه
 نه نٿو يا جڏهن ٻرجا نئين راجا جو حڪم منجي، ٻراڻي جو ڪو نه ڀڄ
 نٿي رکي يا جڏهن شش وڌيا ٻڙهي وري گروڙ وٽ رهي ٿو يا جڏهن
 ٻراڻو ٻيٽ ڇڏي کان ڏکڻ وٺي پوءِ اُتي ترسي نٿو، تڏهن شيام سندر
 مرنيو لوڪ ۾ جنم وٺڻ سان سنساري منهن وانگر جيستاءِ هتي اسان
 سان راس ليلا ڪيا ٿي تيستاءِ سو اسان سان ٻيهر دوس، ٻيهر
 اُنجو ڪهڙو ڪم جو اسانجي سڌ لڳي؟ جڏهن ته اُنهي ٻيٽڪڻ،
 ٺهاري ۽ اُمرت وٺي منهن منهن ڳالهيون ٿي ڊو ڪندا ٿيون ٻيٽڪڻ وٽان، ٻيهر

و ٻاڪل ٿيڻ لڳا، تڏهن! وڏو ڏيڍ ڏيئي جوڻ لڳن ته ”اوھن
اُڏاس نه ٿو، مون پيارو ڄاڻ ته منهنجي پٺيان آيو.“ ٻيو وسندو جوڻ
وڪليل سوکڙيون ۽ حئي ڏيئي جوڻ لڳن ته ”اوھن وڏي ڀاڱي وارا
آمو جو انهي ٻوڙ شيام سندر جي ٻاڏگيري ۽ ٻرتي رهي ٿي. سڄي
ٻيڙي ته مون اوھانکي هروقت ياد ڪري ٿو.“ يثودا اُها حئي ڏاڍي
ٻيڙي سان حمي اکين تي رکي چيو ته ”هي اوڏو! سڄي ٻڌاءِ ته
مون پيارو ڪڏهن هٿ ايندو؟ آ؟ ته هر روز صبح جو سويل ڪس
مڪڻ روئي ڪارا ٿيندي هس، پر ٻيو اُتي وڃڻ ڪري ڪرا ٿين
ڪندو هوندو؟ سڄي انهي ته ڏاڍو ڏيڍ ڏيئي وڏو هوندو. وري لڳارو
اهڙو آهي جو ڪڏهن ڪڏهن کان ڪٿي گهرندو به ڪين هوندو.“

اوڏو وراڻي ڏني ته ”اوهس شريڪرشن کي آدي ٻارن سمجهي هڪ ڄاڻو ته جيئن هاءِ ڪالسن ۾ لڪل رهندي آهي، هر طاعون ڏسڻ ۾ ڪيئن ايندي آهي، تنهن ان نرالي روت جو هر ڪاش ۾ سڀني کي شريڪر آهي. هو جهٽ آتيا سڀ هنڌ موجود رهي ٿو، ۽ رڳبان ملڻ کان سواءِ ڪس به ڏسي سگهجي. انلاءِ اوهس ۾ اُنکي هروقت ٻارن وٽ موجود سمجهي، اُنهي جهڙا نه ڪريو. هو نه فقط لاش جي پٽ ٽارڻ ۽ پٽوڻ جي ٻار لاهڻ لاءِ سڏڻ اوتار وٺي، سنساري جسون کي ڌرم جي رستي ڏيکارڻ لاءِ ليلا ڪري رهيو آهي. جيئن ته ڪسٽون گهرين ٿي ڏسي گهرين ٿي وڃن ٿي، تنهن ٻيهر سان به مشور جي ڌيان لڳائڻ وارا نه آهن جو روت ٿي وڃن ٿا. اوهس ۾ هڪڙن ۾ ڪي گهٽ گهٽ ۾ وڌيڪ سمجهي، ڌيان لڳائيندا ته هڪ آهي ته اُن جهڙا ٿي ويندا. هو نه ته ڪنهن جو اولاد آهي ۽ نه ڪو ننڍو ماڻهو ٿي آهي. هي ته ڪو ارمان جو اڳوڻي جنم جو ڪو ڪل هجي آهي، جنهن ڪري ئي انسان ايتري بهت ٿي اٿو. اوهس منکي آندو يا مي سمجهي ڇڏيو، ته هو اوهانکي ڏرڻ ڏيئي ڊڪ مڙهي ٿو. ايترو ٻڌي بيهو ڇوڻ لڳي ته ”هي اوڏو! مان ته ۾ن کي گهڻو ئي سمجهيان ٿي، پر هو نياڳو سمجهي ٿو.“

بريات جو اوڏو جملي تي سڌان ڪرڻ لاءِ ويو ته وات تي جا

۾ ٻهتو، جتي ڇا ڏسي تر طرحين طرحين پکي وطن ۾ اوليون اولي
 رهيا آهن ۽ قسمن قسمن گانيون گاهه جري ٿيبي ڪڏي رهيون آهن.
 ان مهل جي شوي ڏسي اودو ڀڳوان جي منڀا ڪرڻ لڳو. جڏهن شهر
 اندر آيو، تڏهن نند ۽ ٻيا گوپ گوپيون کيس مرلي مندر سمجهي
 وٽس ڊوڙي آيا، پر ڪرشت کي نه ڏسي ڏاڍو اداس ٿيا. پوءِ اودو
 کي موهن پياري جو موڪليل ڄاڻي، ڏاڍي آدرپاءُ سان منهنجي گهر
 وائي ويا، جتي سندس ڏاڍي خاطري ڪرڻ لڳا. پوءِ درڪو وسندو،
 ديوڪي، شيام ۽ هارام جا ڪشل منگل پڄڻ لڳو. نند چوڻ لڳس ته
 ”هي اودو! ڀلا ٻڌاءِ ته ڪڏهن شيام ۽ هارام هون ۽ یشودا کي
 ياد ڏيکندا آهن؟ مون ته سندن وڇوڙي ۾ کاڌو ٻهتو به ڇڏي ڏنو
 آهي. هر روز ٻيو سنيران ته مٿرا جي کين ڏسي اُڃان، پر سنساري
 ڪمن کان فرصت ئي ڪانه ٿي ملير. ڪنهن مهل به ۾ وڃان ته اُتي
 اچي اهو خيال ٻوڙ ته شايد ڪٿي لڪي ويٺا آهن ۽ جنهنڪري
 کين ڳولڻ نڪران. پر جڏهن ڳوليندي ڳوليندي ٻهتو نه ٻوڙ ته ڏهن
 اداس ٿي موٽي اُڃان. شيام سندر جي مرلي ۽ لڪڻ ڏسي منهنجي
 جا حالت ٽٽي ٿي سا چوڻ کان ٻاهر آهي. ڪئن! موهن پياري انجام
 موجب هتي ايندو يا نه؟ هي اودو! ٻال لڀلا ڪري ۽ چريتر ڏيکاري
 هن جيڪو آندو اسانکي ڏنو هو، تنهن بابت ڪڏهن به وسندو ۽
 ديوڪي سان ڪا وارتا ڪندو هو يا نه؟“ وري یشودا روئي اودو
 کي چوڻ لڳي ته ”هي اودو! منهنجو شيام، جو رات ڏينهن توهان
 رهندو آهي، خوش ڄڻو ٻار ته آهي نه؟ هن اسانکي وساري ته ڪونه
 ڇڏيو آهي؟ اسان اڳيان ڪري هنکي پنهنجو پٽ سمجهيو هو، پر تو
 تر ساڪيات ايشور آهي. آها! منهنجي سائوري صورت مون کان ٽٽي
 وري. ڀلا! اهو ته ٻڌائين ته اُتي ته ڪا ڏنگائي ڪانه ٿو ڪري،
 جڏهن هت گوبين کي ڏاڍو سڌاءِ ٿي؟ هتي ته گوال ٻالن سان رهندو
 ويندو هوندو هو، پر اُتي ڪنهن سان راند ڪندو هوندو؟ ڀلا! هيڏانهن
 اچڻ لاءِ توکي ڪو نياڻو ڏنو به اٿس يا نه؟“
 جڏهن اهڙي طرح نند ۽ یشودا ڪيتريون ڳالهيون ڪري روئي

ڏي موڪلڻ گهرائڻو. تون اتي وڃي انهن کي اهڙو گمان ڏيکار جو کين ڏير ۾ اچي. ”اوڏو ڏي اوڏو جوڻ لڳو ته ”هي ڏيڏانتا! سنساري جولي ڀرت سڀني وانگر ڪوڙي سمجهي، اوائشي ڀرميشور جو ڏيان ڪرڻ گهرجي.“ شيا م سندرکلي جوڻ لڳس ته ”هي اوڏو! تون جيڪي جوپن تو سو سڀ سمجه آهي، پر اهڙو گمان اُهو ڏين گوپين کي وڃي ڪر، جي منهنجو ڀرميشور وانگر سهرڻ ڪن ۽ نند ٻڌو ا کي پر اهڙو اُهو ڏين ڪم ته هو مون پر ڀاءُ ڇڏي، مون کي ايشور سمان سمجهن ۽ منهنجو ڀڄڻ ڪن.“ اوڏو جوڻ لڳو ته ”اوهان کي آڳاٽا سر مٿي آهي، پر جيڪڏهن هو منهنجي گمان اُهو ڏين ڪري پر شانت نه ٿين ته پوءِ منهنجو ڪهڙو وس ملندو.“

شريڪرشن ڪيترن قسمن جا ڪپڙا، گهڻا ۽ سوکڙيون لند ٻڌو ا ۽ گوپين کي ڏيڻ لاءِ اوڏو کي ڏنا ۽ ڪوڙي چئي، جنهن ڏن کي لڪڪار، نندن کي آشرواد ۽ گوپين کي يوگه گمان لکي اوڏو کي ڏيئي حور ته ”تون هي چئي ڀاءُ ڀڙهي مطلب سڀني کي ٻڌائڻ ۽ ڇوڙي طرح ٻي اچي اهڙي طرح انهن کي ڏير ۾ ڏيئي پوءِ جلد مڏي اچڻ.“ پوءِ رات ۾ ڇاڙهي بندراين موڪلڻ وقت اکين ۾ ٻاٽي آئي، شريڪرشن اوڏو کي ٺيڙو ڏنو ته ”ماتا ٻڌو ا کي ڇڏڻ ته اسين ٻئي ڀائر ڇڏي تو وٽ اينداسين، تون ڪنهن به ڳالهه جي جنس نه ڪم ۽ اسان کي ڏيڻ نه ڏسارڻ.“ ڇڏڻ ۽ سڏڻ اوڏو جي وڃڻ جو سماچار ٻڌو، تڏهن اُن ۾ گهڻيون سوکڙيون نند ٻڌو ا کي موڪلي چئي لکي اوڏو کي ڏني، جنهن نند کي لکڻ ته ”توهانجو منهنجي پٽن کي ميسرو وقت ٻالو، اُن اُٻڪار جي عوص مان ڪيترا به جنم کڻي توهان کي سڃاڻ ڪريان ته ٻڌو ا ڏيئي ٺٽو سڳوان، توهين جو ڪرن جي ڪار ۾ جڏهن ڪريو، ڪنهن وقت هب اچي بهندين ڏرڻ ڏيئي ڪرڻ ڪري وڃو.“

جهڙوڪ اوڏو مٿرا کان روانو ٿيو، تنهن وقت گوپين کي ڄڻا گمان ڏسڻ آيا ۽ جهڙوڪري سمجهڻ لڳيون ته ڀائر موهن ٻڌو ا ڀاءُ ٿو اچي يا ڪو سدس ٻڌو ا کي ٿو اچي. سانهين جو اوڏو بندراين

شريڪرشل جو اوڌو کي گوپين وٽ گيان سيکارڻ لاءِ موڪليو ۲۷۶

ٻوٽو ٻڏي ٻائر گروءَ ۽ گرياطي کي پيرين ٻڏي مٿي ڏانهن روانو ٿيا. سندن اچڻ جو ٻڌي وسديو ۽ راجا اگرسين ڏاڍي ڌام ڌور سان، ڳائيندا وڃائيندا کين راج مندر ۾ وٺي آيا ۽ درجن ڏوٽيون ٿيڻ لڳيون. هي راجا پريڪشت! گروءَ جي ايڏي وڏي بدوي آهي. سنسار ۾ تن قسمن جا گرو ٿين ٿا. هڪڙا اهي جي منتر اُڀري ڪن، ٻيا وڏيا پاڙهيون ۽ تيان ڌرم جون ڳالهيون سيڪارين. انهن تن قسمن جي گروءَ کي ايشور سمان سمجهجي، انهنجي سڀوا ڪرڻ گهرجي.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! شيام سندر، نند يڏو ۽ گوپين کي گيان سيکارڻ لاءِ اوڌو کي وٺڻ موڪليو هو سو ٿو ٻڌايان ۽ جڏهن مڙي مندو، نند يڏو ۽ پيرن گوپين جون ڳالهيون اوڌو سان ويهي ڪندو هو، تڏهن اوڌو پنهنجي گيان جي هٿ ۾ ڀرجي مٿس کڻندو هو. انلاءِ نند نندن هڪڙي ڏينهن راس ليلا وغيره ۽ برجواسين جون ڳالهيون چيڙي ٻارام کي چيو ته ”ٻائي! مون پنهنجي انجام موجب ڪنهن آدمي کي بندراين نه موڪليو آهي، تنهنڪري هو ڏاڍي چنٽا ۾ هوندا. ڀاڻي ڪنهنڪي موڪلي انهنڪي ڀرج ڏجي.“ شيام سندر من ۾ ويچار ڪيو ته اوڌو کي پنهنجي من ۾ ڀڳتي جو ڏاڍو هٿ آهي، تنهنڪري کيس گوپين کي گيان سيکارڻ واسطي موڪلي ڏسان، ته گوپين کي پنهنجي ڀريت جي اڳيان گيان اثر ڪريو يا نه؟ اوڌو جو ايمان نه آئي وڃڻ سان گهر ٿي ويندو. ٻوٽو اوڌو کي چوڻ لڳو ته ”ٻي مٿي جڏهن مون هڪر برج ٻالاڻن سان راس ليلا ڪئي هئي، تڏهن هٿ ٻوٽو ۽ پيرن ڏوٽائن کي اهڙو اچي شوق لڳو جو هٿ ٻوٽو گوپيشور ۽ جندرا جندرا ڪلا نالي استري ٺهي، مونسان اچي راس ڪيائون. اهڙي طرح پيرن نه ڪيترن ئي ڏوٽائن استري روپ ٺهي، راس ليلا جو آندو ورتو. نند يڏو ۽ پيرن گوپين پنهنجي وڃوڙي ۾ ڏاڍو دڪي ٿي رهيون آهن ۽ آ؟ انهنڪي هتي بندراين اچڻ جو وڃڻ ڏيئي آيو هوس، جنهن انجام ڪري ئي هنن جو هيلاهه ٻارڻ ٻڌو آهي. تنهنڪري توکي ڏاڍو گيان وان،

سو کڻي ويو ويهي تر مون کي اُنهي سڌ ڪانهي. اها ڳالهه ٻڌي
 شريڪرشن، ٻلرام سميت ٽي ٻاڻي ۾ پيو. جڏهن اندر وڃي شڪار
 (ٻانڀڄ جنير) کي ۾ مارڻ تي اُن جو ڪر جو پتو نه پيو، تڏهن ٻانڀڄا
 ڪري چوڻ لڳو ته ”مي ٻلرام! ڏاڍو ڪو تو ڪم ٿيو جو دڻس کي
 مارڻ تي ۾ جو ڪر جو پتو ڪونه ٿو پوي.“ ٻلرام وراڻي ڏنيس ته
 ”هي ڏهن ناتا! اوهان کي تڏهن دڻس جو اڏار ڪرڻ گهرجي.“
 شريڪرشن تڏهن شڪار کي مڪئي ڏيئي، اُنڪو شڪر روپي بدن
 پنهنجي وڇائڻ واسطي ڪيو ۽ پوءِ ۾ پري جي دروازي تي وڃي
 اهو شڪر وڇاڻو. شڪر جو آواز ٻڌي سڀ ترڪ واسي، ترڪ مان
 نڪري وڻڪن ڏانهن هليا ويا ۽ ڌرم راجا ڏوڙي اچي شريڪرشن
 جي چرطن تي ڪري، ڏاڍي آدرش سان ٻلرام کي پنهنجي
 گهر وٺي آڻي پنهنجي سنگاسن تي وهاريو. سندن چرڻ ڏوڙي چرڻا موت
 ورتا ۽ وڏي سان پوڄا ڪيا. پوءِ ته ڏاڍي پريم سان هڪ جوڙي
 شتو ٺهي ڪيا ۽ اچڻ جو سبب پڇڻ لڳو. شريڪرشن تڏهن چوڻ
 لڳس ته ”مي ڌرم راجا! پنهنجي گرو جو پٿر سمندر ۾ ٻڌي پيو
 آهي، سو ضرور تو وٽ آيو هوندو؟“ ٻلا ۽ اهو موٽائي ڏيندڙ ۽ جي تون
 چوڻ ۾ مڻل جو پٿر کان واپس ٿو وڃي سگهي ته اها پرياد ۾
 پنهنجي ٻڌل آهي، تنهنڪري تو کي پنهنجي آڱا مڃڻا ڪبي.“
 ڌرم راجا اُها ۽ اهو ڪرو آڻي اڳيان حاضر ڪيو جو ڏسي
 شريڪرشن ڏاڍو پرس ٿيو ۽ پوءِ ڌرم راج کي پڇي وردان ڏيئي،
 ٻلرام ۽ اُن جو ڪر کي ٻالڻان وٺي گرو وٽ آيو ۽ پيرن پئي چوڻ
 لڳو ته ”مي گورو! ونهي پنهنجو ڪو ڪرو. اوهان جيتري محنت
 وٺي مون کي وڌايو سڀاري، تنهنجو عوص آءٌ ٻاهر نه ڏيئي سگهيو آهيان،
 انلاءِ اوهان به ڪجهه آڱا ڪريو.“ ساڌيس پٿر کي ڏسي ڏاڍو
 خوش ٿيو ۽ شريڪرشن کي پڇو ته اوهان جو اوتار سمجهي چوڻ لڳو ته ”مي
 ترلوڪي نات! جنهن کي تو جهڙو سا ترش مليو، تنهن کي ٻلا ڪهڙي
 گهر ۾ رهندي؟“ ٻاڻي پرس تي تو کي اها آشرواد ٿو ڏيان ته پنهنجي
 يا ميسو ٺاهي رهندي ۽ سار ۾ تنهنجو جس پکڙيو رهندو.“

شريڪرڻ ۽ ٻارام جو گرو پٽر آٽل لاءِ سمند روت وڃڻ
۲۷۷

روانا ٿيون ۽ جنهنڪري ئي اسانڪي وڏا پٽڙن جو ڦل ملندو. سانديپن
چوڻ لڳن ته ”هي پٽر! مونکي ته ڪا به گهر ڪانهي، پر اوهانجي
گريباطي کان پڇان ته انکي جنهن شيءِ جي گهر ۽ جڳي سا اوهان کان
گهران.“ سانديپن تڏهه استري سان ڳالهه ڪئي، جنهن چيس ته ”جيڪڏهن
هي جو ڪرا اهڙا ٻرا ڪري آهن، ته جوين ته پنهنجو پٽ جو سمند ۾
ٻڏي ويو آهي، تنهنڪري آٽل منهنجي چمتا دور ڪن ۽ اڏائي سندن
گردڪشڻا ڇڻبي.“ سانديپن کي اها ڳالهه وڻي ۽ پنهني استري ٻرش
گڏ جي شيا ۽ ٻارام کي پنهنجي پٽ جي سمند ۾ ٻڏي وڃڻ جي
سموري حقيقت ٻڌائي. ۽ پوءِ چوڻ لڳن ته ”اوهانڪي جيڪڏهن
گردڪشڻا ڏيئي آهي ته اهو جو ڪر آٽل ڏيو، جو ته اوهانجو وڇوڙو
اسان کان هڪڙي ساعت به سٺو نٿو ٿئي.“

شريڪرڻ ۽ ٻارام گروءَ کي پيرين پئي اُتان موڪلائي مليا ۽ اهو
انجام ڏنا ته اوهانڪي جو ڪر ضرور آٽل ڏينداسون. پوءِ ڏاڍي
ڪاوڙ مان سمند جي ڪناري تي اچي پيٽا. سمندر کين اهڙو
غصي ڏسي، ۽ ڇندو ڏڪندو ٻاٽي کان ٻاهر اچي گهٽي رتن پيٽا
ڪٽي شريڪرڻ اڳيان رکي، هٿ ڇوڙي چوڻ لڳو ته ”هي وڪڻت نات!
اوهان پرتوئي جي ٻار لاهڻ لاءِ ۽ هري پڳتن کي سڪ ڏيڻ لاءِ
سگن اوتار ڌارڻا ڪيو آهي. جڏهن شيش پنهنجن هزارن زبائن
سان اوهانجا گل ڳاڙهي به اوهانجي گنن جي آڌانت نٿو ٻائي ۽
گيان، رشي توڻي مني به اوهانجي پيد کي نٿا سمجهي سگهن، تڏهن مون
۾ ڪهڙي سمرتي آهي جو اوهانجي برابر شتوتي ڪري سگهان.
منهنجا وڏا ڀاڳ ڇڻيا جو توهان ديال ٿي درشن ڏنو ۽ توهانجا چوڻ
شپرش ڪري اڄ مان ڪر تارت ٿيس.“

اها شتوتي ٻڌي شري ڪرڻ خوش ٿي سمندر کي چوڻ لڳو ته
”منهنجي گرو سانديپن جو پٽر تون پنهنجي لور سان اندر ڳولي
ويو آهين سو جلدي آٽل ڏي.“ سمندر تڏهن وراٽي ڏني ته ”هي
مها پريو انٿريامي! اهو جو ڪر مون ته ڪونهي، پر هاڻي جنهن نالي
دٿيت، جو ڏاڍو ٻارام آهي ۽ جل ۾ رهيو ۽ جيون کي هڪل ڏک ڏيئي،

گرم لاء جهنگ مان ڪا ليون گڏ ڪرڻ (صفحو ۲۷۶)

جو ڪرڻ جي ڄاڻ يا ڄاڻي رهڻ ڪري ڪو به ڪم نه ٿو ڪري. هس!
 ٻيو نندراءِ ٻڌڻن ستن گوالن کي اُتي ڇڏي، باقي ٻن کي پاڻ سان
 وٺي بندراڻن ڏانهن روانو ٿيو.

جڏهن شام ۽ ٻارام، نذر ۽ ٻين کي اماڻي گهر آيا، تڏهن وڏو
 ۽ ڊوڪي ڪم ڏسي ڏاڍو ٻڙن ٿيا ۽ سڄي مٿا ٻري گد گد ٿي
 لڳي. ٿورن ڏينهن گذرڻ بعد وڏو، شام ۽ ٻارام کي چڻو ٻائي
 ڏاڍيون خوشيون مڏيون. ٻيو ٻنهي ڀائرن کي ساندھين نالي ٻڌت
 وٽ اچڻ نڪرڻ ۾ وڌيا سڪڻ لاءِ موڪليو. واٽ تي سداما نالي
 ٻراھڻ گذرڻ تي ٻن کان پڇيائون ته ”ڪٿي ائين ٿو وڃس؟“ جنهن
 جواب ڏنن ته ”وڌيا سڪڻ لاءِ ٿو وڃان.“ ٻيو اُنکي به پاڻ سان رت
 ۾ ڇڏي اچڻ ٻڌا. گرو وٽ اچي هٿ جوڙي ويٺي ڪيائون
 ته اسانکي وڌيا دان ڏيو.“ جنهن تي ٻڌت گهڻي خوشي سان ڪم
 پاڙڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن ٻنهي شام سندر ۽ سداما کي ڪالڻ
 ڪرڻ لاءِ جهنگل ۾ موڪليو. جڏهن هو ٻئي ڪالڻ ڪري موٽڻ لڳا،
 تڏهن واٽ تي اچي اهڙي برسات ٻن جو گهر ٻوڏ ۾ تبديل ٿي ٻن
 ۽ اُها رات جهنگل ۾ رهي پيا. ويجاڙو گرو ۽ گرياهڻ سڄي رات
 هنن لاءِ گهڻي ڪرڻ لڳا ۽ ٻئي ڏينهن سلامت آيا.

شام ۽ ٻارام ٻنهي سٺا سان گرو کي اهڙو ته خوش ڪيو
 جو ٻن ٻن اندر چارئي ڏيڻ، چڻي شاستر، ارڙهن ٻاراڻ، مطلب ته
 سڀ وڌيا گرو کان ٻڙي ورتي. ساندھين تڏهن من ۾ چوڻ لڳو ته
 رڳو هڪڙي وڌيا سا به ورهيه ۾ پوري ڪرڻ مشڪل آهي، پر هنن
 ٻنهي ڀائرن ٻن ٻن اندر چوڏهن وڌيا ٿيون ۽ جو هٿ ڪلائون ٻڙيون
 آهن، سو ضرور هي ڪي اوتار ٿا ڏسجن. وڌيا ٻڙي پوري ڪرڻ
 بعد شري ڪرشن گرو کي هٿ جوڙي چوڻ لڳو ته ”مي گردو!
 توهان جي ڌيا سان اسان سڀ وڌيا ٻڙي ٻنهي مطلب حاصل ڪيو
 آهي، انهي عرصي جيڪڏهن اسين ڪيترا به جنم وٺي اوهانجي
 سوا ڪريون ته به اُهو بدلو نٿا ڏيئي سگهون. انلاءِ اسانجي
 سمرت ۾ آهر جيڪا گرو ڏکڻا ڄڻو سا ڏيون ۽ اوهانجي آسپرواد وٺي گهر

شريڪرشن جي نه هلڻ ڪري نند ۽ گوپن جو ورلاپ ڪرڻ ۲۷۵

بندرا بن جهڙو سڪ توکي هٿ ڪڏهن ڪونه ملندو. جيڪڏهن تون
نردئي ٿي ائين ڪندين ته گوپيون ۽ گوال سڀ تو بنان ڪٽن
جيئرا رهي سگهندا؟ ۽ پوءِ اُن ۾ ڪو توکي جس ڪونه ملندو.
اگر سين کي راج ڏيئي اُن جي هٿ هيٺ ڪم ڪرڻ کان وري
به بهتر اٿيئي ته بندرا بن مل.

اهڙي طرح گوالن شري ڪرشن کي گهڻي قدر سمجهايو، پر هن
نر ۾ ڇيو. تڏهن ڪيترا گوال ته مٿا ۾ رهي پوڻ واسطي تيار ٿيا ۽
نند راءِ کي چوڻ لڳا ته ”اوهين هلو اسين پوءِ شيام سندر کي سمجهائي پاڻ
سان وٺي اينداسين.“ پر نند راءِ شوڪ سبب تصوير وانگر بيٺي
شيام سندر ڏانهن نهارڻ لڳو. اهو حال ڏسي هارام چوڻ لڳس ته
”بتا جي! اوهين ڪو به ويچار ڪونه ڪريو، اسين هتان ڪم لاهي
جلدي اچي اوهانسان ملنداسين. هي بتا! بندرا بن جهڙو سڪ هتي
هند ملڻ مشڪل آهي. انلاءِ اسانکي پاڻ هٿ سڪ ڪين ايندو، پر لاچار
ڪجهه وقت لاءِ اسانکي چڏيو.“ اها ڳالهه ٻڌي نند وري به ڪين
چوڻ لڳو ته ”آ؟ توهانجي مامو کي ڇا وڃي چوندس، ڇا اوهان جو
رستو نهارِي رهي هوندي. جيڪڏهن اوهانکي پنهنجي وڇوڙي ۾
اسانکي مارڻو هو ته چوڻ ٿي گورڊن ٻهڙا اسان مٿان ڪيرايو ته
جيڪر ڊهجي مري وڃون ها ۽ پوءِ هتي حالت ته نه ٿي ٿيئون ها؟“

جڏهن اهڙي طرح نند ۽ پيا ورلاپ ڪرڻ لڳا، تڏهن شيام سندر
ويچار ڪيو ته ”هي اسانجي وڇوڙي ڪري جي نه سگهندا، ان
ڪري پنهنجي ماما، جنهن ساري سنسار کي پلائي رکيو آهي، انهن
تي وڌي ۽ کلي چوڻ لڳو ته ”هي بتا جي! اوهين اداس جو ٿيا آهيو؟
آ؟ اوهان وٽان ڪو ٻري نه ڪونه آهيان، رڳو تن ڪونه جو
مفاصلو آهي.“ ڳالھن جي اُن ماما پوڻ ڪري نند کي ڏيرچ آيو ۽
کانئس موڪلائي بندرا بن ڏي هلڻ جي تياري ڪرڻ لڳو. اُن وقت
وسديو جو پاڻ سان ڪيتروئي سامان کڻي آيو هو، سو نند راءِ کي
ڏيئي وينتي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي نندا! اوهان جيڪڏهن نه
اُٻڪار ڪيو آهي، ته تهنڪان ته مان ڪڏهن به ڇٽي نٿو سگهان. منهن ٻن

وڃاڻي ٻوڙا ٻرتندا ڪري ٿاڪ ڏنو ۽ ٻڌي ڀائر ٻنهنجي مٿن سان اُگرسين مٿان جنور اوڏيا. مٿرا سي خوش ٿي شريڪرشن جي شتوني ڪرڻ لڳا. اُگرس جي حواري ٿي موڪل تي سڀ يادو مٿرا ۾ موٽي آيا. ٻيو شريڪرشن کين ڇوڄو مال متاع ڏيئي اهڙو تر خوش ڪيو جو انهن کي ڪنهن به شئي جي ضرورت نه رهي.

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي ڇوٽ لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! اُگرسين وسندو ڪي ساڻ ڪري ڪيترن رڻن، ڳوٺا ۽ دستر ٻاڻ سان ڪٿي شري ڪرشن سان گڏجي آئي آيا، جتي لڏو ٻرجو آهين سان ٻاڻي جي ۾ لٿل هو. نند به ان ٻيل ويچار ڪري رهيو هو ته ”هاڻي ڳوٺا ڏينهن ٿي ويا آهن ٻن دراهن کان آئي سو شام ۽ هلام اچن ته مٿان روانا ٿيون.“ ايتري ۾ شام سندر آئي اهي نند جي ٻهرن تي ڪري پيو. ٻيو وسندو ۽ اُگرس به ڏاڍي ٻهر سان نند کي ڀاڪر ٻائي گڏيا. شري ڪرشن نندن کين ڇوٽ لڳو ته ”هي ٻنهي اوهان هبلتا جو مون کي ٻائي وڌو ڪيو آهي، تنهنجو عيوض ته مان ڪنهن به طرح ڏيئي نٿو سگهان. مون ٻيڙ ۾ مڪڻ ۽ ڌميون کائي ڏاڍيون ڏنگا ٿيون ڪيون، ٻه اوهان وقت وقت مون کي ڪميا ٻئي ڪئي ۽ راجا ڪنس منهنجي دشمن کان نه ڇڏي، سداه منهنجي هالڻا ٻئي ڪئي. هاڻي مڪڙي ڳاڙهه جوائو، جنهن ڪري آمد ته اوهان کي مندان نه لڳندي. اڏا هتي آهي ته هينئر ٿورو وقت مون کي مٿرا ۾ رهڻ ڏيو ته آءٌ يادون ۽ ٻنهنجي واپس ڪي سکر ڏيان. يهودا ماڻا کي اوهين ڏيڙج ڏيئي سمجهو ٻڌو ته جيتوڻيڪ آءٌ ظاهري هب رهندس ته به مون کي توهين هالوٽ سمجهو ۽ ڪڏهن به ڏلهون نه وسارجو.“

شام سندر جي واٽان ايترو ٻڌي نندراءِ اهي روئڻ ۾ جڙڪيو ۽ ٻيڙ تي ڪري پيو. گوال ٻال سڀ آڏاس ٿي ڇوٽ لڳس ته ”هوڻ بهارا! اسان سان ڪس ڪري هينئر هتي رهڻ ٿو پائين؟ اسن سمجهون ته ڪس کي ماري، انهن مال متاع ڏسي پلو آهين. جيڪڏهن اسن آهي ته ٻن دراهن ۾ هلي اتي راج ڪر.

شريڪرشن جو ڪنس کي ٿلبي ٽان گيلي مارڻ ۲۷۱

ٻئي ڪٿي، ان بعد ڪنس نوڪرن تي آگيا ڪٿي ته راجن و
جي جدا ڪريو. پوءِ هنن جو ڪون کي ٻاهر وٺي وڃي سڄي کان
راجا جو حڪم ٻڌندي چئن ئي هنن نوڪرن ٻاٺو ته اسين وڃي
ٽارين. ان ائين سڀني جو ڪم پورو ڪري اچون، تنهن ئي شين
ڪري ڇڏيو. بس! پوءِ شام سندر ٽب ڏيئي ٿلبي تي، جتي راجا
هر ڪاش هر گهٽ ڪيو، جنهنجو قديم ڪنس نه سڀي اکيون کڻي بند
۽ تنهن لوڪن جو ٻار ٻاهر ڪري انهي ڇانئي تي چڙهي ”ٻاٻا! ٻاٻا!“
ڪري ڇوڻ لڳس ته ”آٽ! ڇا ٿو ٿئي ٿي؟“ هر ڪنس جو ائين ئي ٻوڙ
تڏهن ڪري مڪئي پائي وٽڪن ڌام وڃي پيو.

هي راجا! وڌيڪ ڪرڻ جيڪي دشمني سان به هر پيشور جو چئن ڪري
ٻار پڙهي وڃن ٿا، تڏهن پلا انهنجا ڪٽڙا نه وڌا يا ڳر هوندا جيڪي
رات ڏينهن سڄي پڙهي سان پڳوان جو سهرڻ ۽ ڌيان ڪن ٿا.
ڪنس کي مثل ڏسي سندس پيا آت يا ٿر نندال کي ٻارڻ ۽
ڇوڙيا، هر ٻارام انهنکي ائين ئي پورو ڪيو. بس! پوءِ ته سڀ مٿاڻي
جي ڇي شيد اچارڻ لڳا ۽ گڏ گڏ ٿي جوشيون ٻڌائڻ لڳا. هتي به
نسبڪار ڪري سڀ پنهنجي پنهنجي گهر ڏانهن موٽيا.

جڏهن اها خبر راتين کي پهچائڻ لڳي، تڏهن اهي روئندڙيون
پنهنديون جهڙا ڪناري تي آيون، جتي ڪنس کي زمين تي
ڏسي وڙلاپ ڪري ڇوڻ لڳيون ته ”افسوس آهي جو توهان
هر ٻئي راجا ٿي آڇ ٿيڻ وانگر هن هر ٿوڻ تي پيا آهيو.
شريڪرشن ۽ پنهنجن وڏن سان هن طرح ذوق ڏيئي ڪريو.
آڇ جيڪر توهان به ائين ئي حال نه ٿئي ها. سڀني ۽ ٻين کي

PUBLISHED BY
GIRDHARI LAL & SONS
ARTISTS & PHOTOGRAPHERS
ANARKALI LAHORE

PRINTED AT
HEHTA HALF-TONE PRESS
ANARKALI LAHORE

اڌرم جو عوص ضرور پوڳهندو.

وڙهن مهل شيام سندر پنهنجو بدن اهڙو تر سحت بنائي وڌو جو ڪوبه مقدار جيڪو ڪس وڌي نه سگهي. جڏهن شريڪرشن ڄاڻورو سان مت سان، ڇاتي ڇاتي سان ۽ پير پير سان ملايو، تڏهن ڄاڻورو گهڻي زور ۽ وٺ بهنج شيام سندر کي سوکي ڪرڻ لاءِ ڪيا، پر ڪجهه به دال نه ڳريو. هاڻي اداس ٿي ڊاهر جوڻ لڳو ته ”افسوس آهي جو مون ڪهڙن ڪهڙن نه وڌن بهلوانن کي هڪڙي بهنج به پورو ڪيو هوندو، پر هي هالڪو ڪو ڪو جو بهيل آهي، ڇههجي رڳي آڱر جي زور ڏين سان منهنجي ڇاتي ٿي ڪندي.“

هي پريڪشت! ڄاڻورو ۽ مشتڪ کي شام ۽ ٻلرام جي بهما جي خبر ڪار مئي، پر من اڳئين جنم ۾ ڪو تب ڪوتو ۽ جنهنڪري سندس بدن وڪندڻاٺ کي ٿي لڳو. ڀڳدان جي بهما به عجيب آهي جو جڏهن ڄاڻورو پنهنجي حال سان شريڪرشن سان وڙهيو ٿي، تڏهن شام سندر بهان مئي هاڻي بهما ٿي. جس ٿي ڄاڻورو پوئتي مٽي هڪڙي مڪ شيام سندر جي ڇاتي ۾ مٿل پائي، تنهن ٿي شريڪرشن هن جا پئي هٿ جهلي، جنهن طرفن گهمائي اهڙو تر زور سان ڪٽي زمين تي لتو ڪيس، جو آکاڙي جي مٿي ۾ گهڙي ويو ۽ مري ويو. هيڏانهن ٻلرام به مشتڪ جو اهڙوئي حال ڪيو. انهن بهلوانن جي مارڻ جي وچ ۾ بعد ۾ ۽ توشل ترارون ڪٽي شريڪرشن سان وڙهن آيا، پر شام سندر انهنجو به مٿس وانگر حال ڪيو. اها روڪار ڏسي بهما بهلوان پنهنجو پراڻ بهما ٿي اٿي پڳا.

هي راجا پريڪشت! اهڙي حالت ڏسي مٿا وائي ۽ هري پڳت گدگد ٿيڻ لڳا ۽ شام سندر جي بهما ڪري پنهنجو مک بهتر ڪرڻ لڳا. پوءِ جوڻ لڳا ته ”گوڪل ۽ برجواسين جا وڏا ڀاڳ آهن جو شام سندر اتي جنم وٺي، ڪن ننڍن درشن ڪرائي رهيو آهي. راجا ڪنس به باپي ٿيڻ تي اسان سان ڏاڍي ڀلائي ڪئي، جو منهن کي گهرائي اسان کي درشن جو لاءِ ڏنا، نه ته ديوتائن کي به اهڙو درشن ملڻ ڏاڍو ڪنڻ آهي.“ جنهن مهل مٿا واسين شام سندر جي شتوني

اڌرم جو نپوس سرور پوڳيندو.

وڙمن ٻيل شيام سندر پنهنجو بدن اڙو تر سميت بنائي وڌو جو
ڪو به مٿيار جيڪو کيس وڌي نه سگهي. جڏهن شريڪرشن چاٿور
ان مت مت - ان ، جاني جاني - ان ۽ پير پير - ان ملايو ، تڏهن
چاٿور گهڻي زور ۽ وت ٻيهر شيام سندر کي سوڳي ڪرڻ لاءِ
ڪيا ، پر ڪجهه به دال نه ڳريس . هاڻي آداس ئي داهر جوڻ لڳو ته
”افسوس آهي جو مون ڪڙن ڪڙن نه وڌن ٻيلوانن کي مڪڙي ٻيهر
پر پورو ڪيو هوندو ، پر هي ٻالڪو ڪو رڪ جو بنيل آهي ، ڇا به ٻيهر
رڳي آگر جي زور ڏهن سان منهنجي جاني ئي ڪنهي .“

هي ٻريڪشت! چاٿور ۽ مشتڪ کي شيام ۽ ٻلرام جي مڙهي جي خبر ڪار
مئي ، پر منن اڳئين جنم ۾ ڪو تب ڪيو هو ، جنهنڪري سندس
بدن وڪندڙات کي ٿي لڳو . ٻڙوان جي مڙهي ۾ محسوس آهي جو
جڏهن چاٿور پنهنجي حال سان شريڪرشن - ان وڙميو ٿي ، تڏهن
شيام سندر بنيان مٿي هاڻي ٻيهر ٿي . جڏهن ئي چاٿور ٻوٽي مٿي
مڪڙي مڪ شيام سندر جي جاني ۾ مٿن ٻانڙي ، تڏهن ئي شريڪرشن
من جا ٻئي مٿ جهلي ، چئني طرفن گهمائي اڙو تر زور سان کڻي زمين
تي ٿو ڪيس ، جو آکاڙي جي مٿي ۾ گهڙي ويو ۽ مري ويو ، هيڏانهن
ٻلرام به مشتڪ جو اڙو ٿي حال ڪيو . انهن ٻيلوانن جي مار جي وحن
بعد شل ۽ توڻل تارون کڻي شريڪرشن - ان وڙمن آيا ، پر شيام
سندر انهنجو به مٿين وانگر حال ڪيو . اها روڪار ڏسي ٻيا
ٻيلوان پنهنجو ٻراڻ ٻيچائي اُٿي پڙا .

هي راجا ٻريڪشت! اڙي حالت ڏسي مٿا وائي ۽ مري پڳت گدگد
ٿيڻ لڳا ۽ شيام سندر جي مڙهي ڪري پنهنجو مڪ هونتر ڪرڻ لڳا . پوءِ
جوڻ لڳا ته ”گوگل ۽ برجواسين جا وڏا ڍاڳ آهن جو شيام سندر
اُتي جسر دلي ، کيس نت نئون درشن ڪرائي رهيو آهي . راجا
ڪنس به هاڻي ٿيڻ تي - ان - ان ڏاڍي ٻلائي ڪئي ، جو منن کي
گهرائي - اسڪي درشن جو لاءِ ڏنا ، ته تڏهن ٻيلوانن کي به اڙو درشن ملڻ
ڏاڍو ڪنڻ آهي .“ جنهن ٻيل مٿا واسين شيام سندر جي شتوني

ڪال سمجهي ڪنڀڙ لڳو، يادون اُنهن کي پنهنجو رکڻال ٿي سمجهيو،
يوگين ۽ هٿائين کي پار پهره پرميشور ٿي ڏسڻ ۾ آيو ۽ عام آدمين
شريڪرڻ کي اُهو چوڪرو ٿي سمجهيو، جنهن ننڍپڻ ۾ پوئو راکشس
کي ماري ۾ وٺي پٺا ارجن پاڙ کان اُکوڙيا هئا ۽ گوروڻن پوت
پنهنجي آڱر تي کڻي، اندر جو ايمان ٽوڙيو ۽ ڪيترن ڏينهن کي
ماري ڪاليناگر کي جهنما مان ڪڍيو هو. ڪي تر پري کين جوڪرو
چاڻي جهٽا ڪرڻ لڳا ته ڪنس ڏاڍو اڌرمي ۽ بي رحم آهي، جو منهن
نازڪ بدن ۾ ڇڻي هڙن زبردست پهلوانن سان ڪشتي وڙهائي
انهنجو بهار وٺڻ ٿو چاهي، انلاءِ اهڙو اڌرم ڏسڻ واجب ڪينهي.

هي راجا هريڪشت! جڏهن ئي شريڪرڻ آکاڙي ۾ وڃي بيٺو ٿئي
چا طور، مشتڪ ۽ ٻين پهلوانن کيس چوگرد اچي گهيرو ڪيو ۽ چوڻ
لڳس ته ”هي ڪرڻ! اسان پنهنجي پهلوانن جي هاڪ ٻڌي آهي،
سو اڇ ته ڪشتي وڙهي راجا کي خوش ڪريون. اسان ٻڌو آهي
ته تون گوالن سان ٻن ۾ ڏاڍي عهدي ڪشتي وڙهندو آهين، ان
ڪري هتي به ته ڪا پنهنجي هٿن جي صفائي ڏيکار. گڻ لڪاڻجي
نه، پر هڙي ٻيهر ڏيکاري هاڻي ظاهر ڪرڻ گهرجي.“ شريڪرڻ
ورندي ڏينهن ته پهاڙي! اسان هاڻي سان اوهان پهلوانن کي ڪشتي
ڪرڻ سوپيائي نٿي ڏئي. چوڻي آهي ته دشمني، دوستي، وهانو ۽
ڪشتي هڪ جهڙن سان ڪرڻ گهرجي. انلاءِ اوهين پهلوان هاڻي
ڪشتي ڪري سڀا ۾ ويٺلن کي خوش ڪريو ۽ اسين به جو پري پنڌ
کان آيا آهيون، سي به ته اوهانجي جوانمردي ڏسون.“ اتي چا طور
چوڻ لڳو ته ”هلا! ڏسڻ ۾ سو چوڪرو پيو اچين، پر ڪم جيڪي
ڪيا اٿئي سي ته ڪو وڏو پهلوان به مشڪل ڪندو. پنهنجو
پراڳم اسين گهڻن ڏينهن کان پنڌا پيا اچون، سو اڇ اوهان
ضرور ڏيکاري سڀا سڌن کي خوش ڪري.“ ائين ڳالهيون ٻوليون
ڪندا شريڪرڻ چا طور سان ۽ هارام مشتڪ سان ڪشتي وڙهڻ
لڳا. اُنهيءَ مٿرا وائي شريڪرڻ کي چوڪرو سمجهي ۽ راجا ڪنس
جو اڌرم ڏسي هن ۾ ڪنس کي سراپ ڏيئي چوڻ لڳا ته ”هي پنهنجي

جڏهن ماڻھي شام سندر کي سونڊ ۾ ويڙهي زمين تي لهجاري پئجي
 ڏندن سان دهايو، اُنوقت ديوتائون، گوال ٻال ۽ مٿرا واري ڀڳوان
 کان شام سندر جا ڪٽل مڃڻ لڳا. شريڪرشن ننڍڙو روبرو پئي
 ماڻھي جي پئجي ڏندن وچان نڪري آيو ۽ پوءِ سامهون پئجي تازيون
 وڇائي ماڻھي کي للڪارڻ لڳو. شريڪرشن جي اماڙئي ڏسي سڀ
 ننڍا وڏا سرها ٿيا ۽ تازيون وڇائي کڻڻ لڳا. جڏهن ماڻھي وري ۾
 ڏانهن ڏسڪندو آيو، تڏهن سندس پيٽ جي ميدان نڪري پٺيان
 وهي لاهي کان جهلي اڏڻي طرح گهلڻ لڳس جڏهن گرڙ نالڪ کي.
 ماڻھي جڏهن ماڻھي شريڪرشن ڏانهن نڪرڻ لڳو، تڏهن ٻارام اُٺجي
 سونڊ کي جهلي مڪون مٿي لڳو. اڏڻي طرح سونڊ ۽ لاهي کان ڪڪي
 مڪون مٿي اُن ماڻھي کي اڏوڻ ڪڍائون جڏهن ٻي ڪٽي کي.

جڏهن ماڻھي اُٺيٽ مار کائيندو نرهل ٿي ويو، تڏهن شريڪرشن
 سونڊ کان جهلي اڏوڻ لهجاري ۾ جو دو پيوڻ ٿي زمين تي ڪري پيو.
 پوءِ شام سندر اُٺجي ماڻھي تي ٻي رکي سندس پٺي ڏند ڪڍي
 ورتا ۽ پري پري اڏوڻ زور سان اُن ماڻھي جي مٿي تي منسا جو
 دوميڙ ويو. پوءِ هڪڙو ڏند ٻاڻ ڪٽيا ۽ پيو ٻارام کي هٿ ۾ ڏٺا.
 اهو حال ڏسي دو پيلوان ۽ ٻيا ٻڙوان سندس سامهون وڙهڻ لاه آيا،
 پر شام ۽ ٻارام اُنهن ڏندن سان سڀني کي ماري پورو ڪيو.

ماڻھي جي مٿي ٻوڏ شام ۽ ٻارام گوال سميت کڻندا، آهستي
 آهستي رنگ پوي ۾ اندر آيا. اُنوقت سڀا ۾ ويٺلن جنهن جنهن
 پاونا سان کس ٿي ڏٺو، تنهنکي اُنوجھ ڏسڻ ۾ ٿي آيا. هي راجا
 پريڪشت ۱ شريڪرشن گستاخارجن کي چيو آهي تہ ”جيڪو پنهنجي
 جنهن روبرو جو ڏيان ڪري ٿو، تنهنکي مان اُن روبرو منجهه ٿي
 درشن ڏيان ٿو.“ سو حاٿور ۽ مشتڪ کي شام ۽ ٻارام ڏاڍا زبردست
 پيلوان ڏسڻ آيا، مٿرا جي استرين کي ڪام روبرو تمام سندر ڏسڻ
 ۾ آيا، گوال ٻال ۽ ٻين مٿن مائٽن کين پنهنجو عزيز ٿي سمجهيو،
 ننڍ ۽ ٻين گوهن کي پنهنجو اولاد پئي ڏسڻ ۾ آيا، ڪنس جا مٽ
 ائٽ هننکي دشمن روبرو سمجهي ڇڏڻ لڳا. راجا ڪنس پنهنجو

آکاڙي ۾ اچي ڪٺا ٿيا ۽ ڏاڏي ايمان سان ٽپڻ ٽپڻ لڳا. راجا ڪٺس ۾ ڏاڏي ۽ مغوروئڻ ۾ ڀرجي اوڇي سٺا سٺا ٿي اچي ويٺو. ننڍ ۽ پيارا ڄاڻون ڪٺس کي ڀيٽون ڏيئي پنهنجن پنهنجن ڄاڻن تي وڃي ويٺا. ان وقت ڪٺس ڄاڻو ۽ مشتڪ کي گهرائي ڪن ۾ چوڻ لڳو ته ”ٻارو! مون کي اڄ اوهار ڳوٺي اُميد آهي جو اوهار ۾ شيام ۽ ٻارام کي هاري ڄم ٻري ٻه ڇاڻيندا. مان اوهار کي انهي جو ڳوٺو ڏيندس.“

هي راجا پريڪشت! اُنهڙل آهو تماشو ڏسڻ لاءِ ديوتائون به
ديانن ۾ چڙهي آڪاش ۾ اچي بيٺا ۽ مٿي واري ايترا ته اچي گڏ
ٿيا جو وهڻ ته ڇڏيو پر بيٺو جي به جاءِ ڪانه هئي. ايتري ۾ پريان
ڪرشن، هارام ۽ گوال هالن سميت رنگه ٻههڻ جي دروازي تي، جتي
ڪنس جو مست هاڻي بيٺا ريل هو، اچي پهتا. شري ڪرشن هيلوان
کي هڪل ڪري چوڻ لڳو ”اڙي! دروازي تان هاڻي هٽاءِ ۽ اسان کي
راجا ڪنس وٽ وڃڻ ڏي، نه ته ياد رک، هاڻي سميت جهيڙو نه
رهندين.“ آهو ٻڌي هو هيلوان چوڻ لڳو ته ”اڙي او گهوارو! گانهين
چاريندڙن ۾ طاقت ئي ڪيتري هوندي؟ منت هٽا ڪر هئو، جي
ڪا مڙسي اٿو ته پهرين هن هاڻي کي هٽائي ٻوڙ پيش ڪر اندر وڃو.
مون کي رڳو او مانجهي سندر تا ۽ ڪولمنا تي ڪپل ٿي اچي جو ڇاڻي
داڻي پنهنجي جان جو کي ۾ ڇڏڻ آيا آهيو.“ آهو ٻڌي شري ڪرشن
پنهنجو ڊپٽو لاهي چيلو، کي ٻڌو ۽ هارام ڪاوڙجي ان هيلوان کي
چوڻ لڳو ته ”او مور ڪر ڪمزات! گهڻو نه ڳالهائ، نه ته هاڻي سوڌو
ٿو ٻورو ڪريان.“ هيلوان تڏهن نسي ۾ اچي چئن ئي هاڻي کي چرڪ
ڏيئي هارام جي پاسي هلايو، تنهن ئي هو مست هاڻي گرجنا ڪندو
هارام ڏي ڊوڙيو. هارام به پو ڪري اهڙو ته لوندو هئيس جو هو هاڻي
سونڊ ويڙهي ڪيڪرات ڪندو پوئتي هٽيو. اهو حال ڏسي اتي
وينل ٻيا هيلوان ڪنهن لڳا ۽ هن ۾ چوڻ لڳا ته ”ڪير هنن جو ڪرڻ
کي جيتي سگهندو؟“ هيلوان به خيال ڪيو ته جيڪڏهن اڄ هنن
جو ڪرڻ کي هاڻي هٿان نٿو ماريان ته ڪنس جهيڙو نه ڇڏيندم،
تلاءِ زور سان هاڻي کي چرڪ ڏيئي شام ۽ هارام ڏانهن ڊوڙايو.

ٿڪڻ سان ماري انت آندو.

ماڻي شريڪرشن پلرام کي چوڻ لڳو ته ”هاڻي گهران نڪتي گهڻو وقت ٿيو آهي، انلاءِ بھاجي اٽڪو ڪندو هوندو، تنهنڪري هڪدم موليٰ ملڻ گهرجي. مٿرا راسي ڏنڻ جي ڀڃڻ ۽ بهلوان جي مرڻ جو ٻڌي، خيال ڪرڻ لڳا ته مي جو ڪرالا ڏارن آڏي نه آهن، پر کي ديوتاڻون ٿا ڏسجن. وري اٽا جا ڪيل بهنجيپ آهن جو ڪنس بهنڊجو موت بائيبي گهرائي درتو آهي.“

نند، شيام ۽ پلرام ٽوڻي گوالن کي جڳا ڪٻڙا ڏسي سمجهيو ته شريڪرشن وات تي ڪنهن کان ڪٻڙا ڪسا هوندا، انڪري چوڻ لڳس ته ”ڇا مت نه ڏٺائين ڪرڻ کانسواءِ رهين ٿو. هي بندراين ڪونه ڏٺو اٿئي، جتي گوالن جا ڏڏ ڪير ڪسندو آهن. مت تنهنجنون اهي اڙايون ۽ زبردستيون هلي نه سگهنديون؟“ اهو ٻڌي شيام سندر وراڻي ڏني ته ”بھاجي! اسان شهر ۾ تمام جڳو آئند ڏٺو. اوهين ڪو به ڪرڻ ڪونه ڪريو.“ پوءِ ته سيشي ويهي پوڄن ڪرڻ لڳا. پوڄن بعد مرڪو وڃي نندرا ديوتي جي گود ۾ لپتو. سيشي ڏهنن جي ٺڪاوت ڪري شري ڪرشن ۽ پلرام کي ڏاڍي نند ڪڍي ويئي ۽ سيشي راجا آرام ۾ مٺي، پر ديهاري ڪنس کي آرام ڪونه ڏنو. هو طرحين طرحين سڀا ڏسڻ ۽ حرڪ ماري اٿڻ لڳو.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي ڪڍيو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پرڪشتا جڏهن ڪنس بهنڊجي بهلوان جي مرڻ جو ٻڌو، تڏهن ڏاڍو دلگير ٿي هئس پر چوڻ لڳو ته ”ڪم ڏاڍي زبردست دشمن سان ٿيو آهي، ٿو پائيان ته ڪو منهنجو سوسلامت رهندو.“ پر ان اداسي ڪري صبح جو سوير وزهون کي حڪم ڏنائو ته ”جيڪي راجاڻون ڏنڻ بهگهه ڏسڻ آيا آهن تنکي ڪولبو. نند ۽ ٻين بهجواسي يادون کي به بهنڊجي لائق موجب وهاريو ۽ ڪٽي وارو آکاڙو تيار ڪرايو.“

اما آڳيا ٻائي منترين رنگ ڀوڄي جي رجنا ڪئي. پوءِ سڀني کي گهرائي بهنڊجي بهنڊجي لياقت سارو ڄاڻ تي وهاريو. ڇاٿور، ڪڪر، ٺل، توڻل ۽ ٻيا به ڪيترا بهلوان بهنڊجي شاگردن سميت

اڪرور جو شريڪرڻ جي مهيا ڏسي شتوتي ڪرڻ ۲۶۱

شري رامچندر جو اوتار وٺي آڌرعي راوڻ جي آنت آندو ۽
ويشن کي اهو راج ڏنو. انلاءِ آ؟ اوهانجي اخڻ اونارن کي
وار وار نمڪار ڪريان ٿو. اوهانجي ڌيان ڪرڻ سان مٺي جيو
يوساگر لنگهي وڃي. اوهين منشي کي سنساري مايا هر ڦسائي اٿجو
تماشوائين ڏسو ٿا جڏهن آرسِي ۾ آدمي پنهنجي شڪل ڏسي ٿو.
آها! هن سنساري مايا مان ڇٽڻ، اوهانجي ڪرپا کانسواءِ ڇا ڪرڻ
آهي. اوهانجي پوڄا انيڪن قسمن سان ٿئي ٿي. ڪي
اوهانجي مورت ٺاهي پوڄا ڪندا، ڪي اوهانجي چرڻ جو ڌيان
ڪندا، ڪي اوهانجي نالي يگير ۽ حوم ڪندا، ڪي جهنگل ۾ وڃي
ايڪانت ۾ اوهانجي تپسيا ۽ ڌيان ڪندا، ڪي گرمستي ٿي ۾
سڄي من سان اوهانجو ڌيان ۽ سمورن ڪري يوساگر ٻار لنگهي وڃن
ٿا، ڪي اوهان سان ٻرپت رکي سنسار کي سڀني سمان سمجهي،
اوهانجي ئي گڻن جو گان ڪندا وٺن. ڀلا! جڏهن وڏا وڏا بوگي،
گيان، تپسوي ۽ خود شيش ڦاردا ۾ اوهانجا گڻ پوري طرح ورنن
ڪري نٿا سگهن، تڏهن مون اڳيان ئي ڪهڙي طاقت آهي جو
اوهانجي مهيا ورنن ڪري سگهان. توهانجو نالو دين ديال آهي،
تنهنڪري مونکي پنهنجو داس ڄاڻي منهنجي هردِي ۾ جو ايمان ۽
اڳيان جي گندي آهي، تنهنڪري گيان روپي آڱ سان ڇلايو ۽ اهڙو ڪو
گيان اُپديش ڪريوم، جنهنڪري سڀ وقت اوهانجي ئي سڀوا پوڄا
۾ لڳو رهان.

هي راجا پريڪشت! جڏهن اڪرور اها شتوتي پوري ڪئي تڏهن
شري ڪرڻ جمنا جل ۾ انترڌان ٿي ويو ۽ اڪرور ٻاڻي کان
ٻاهر اچي شيام ۽ ٻلرام کي رت تي ويٺو ڏسي ڊڄندو ڪيندو
وٺن آيو. سندن اهڙو حال ڏسي شري ڪرڻ پڇڻ لڳس ته ”مٺي
ڇا ڄا! اوهين ڇو ڊڄي رهيا آهيو؟ ۽ سنان ڪرڻ وقت ڌري ڌري
مٿو ٻاڻي کان ٻاهر هڻي ڪڍيو؟ اسان ڏانهن ٺهاري وري نبي ٿي
هنجو ۽ هيٺري دير ڪيو سو ڇو؟ اوهان جمنا جل ۾ ڪو عجب تماشو
تر ڪونه ڏٺو؟“ اڪرور اها ڳالهه ٻڌي مٿ ڇوڙي جوڻ لڳو ته

سورت ۽ مومني، مورت لڪشمي سميت آيوڻ (ڳهڻا) پوري، ڪيسر
 ۽ جندن جو تلڪ لڳائي، گلي ۾ ڪوڙتب مڻي ۽ پرمهني مالوڇهي،
 پيشابو پوري حشر ۽ روت ڌاري، شکر جگر گدا ۽ بند
 مٿن ۾ جهلي شيش ٺاڳه تي ويٺو آهي، جنهنڪري ڏاڍو سندر ڏسڻ
 ۾ اچي رهيو آهي. ۽ وري ڏسي ته برهما، شو، اندر، ورڻ، ڪبير
 ۽ ٻيا ڪيترا ديوتائون، رشي مني ۽ ٻيگت جن شريڪرشن جي سامهون
 هٿ جوڙي شتوني ٻيا ڪن. اٻرائون ٽاچ ڪري ريمون آهن ۽
 گهڻو رڱاڳر ڳائي رهيا آهن. انهل شري ڪرشن تي ڪنهن جنور
 ٻئي لوقا ۾ ڪنهن واس ڌوب ٻئي ڪيو، ته ڪي وري سندس اڳيان
 وار وار ٿي رهيا هئا. جڏهن اڪورو اها سب ٻيا جل اندر ڏٺي،
 تڏهن سندس ڀرم مڙجي ويو ۽ شري ڪرشن کي ڀرميڻور جو اوتار
 سمجهڻ لڳو ۽ پوءِ پاڻ به شتوني ڪرڻ لڳو ته ”هي ناتا اوچين
 ٿنهي لوڪن جا مالڪ ٿي جنر، ورڻ کان رمت آهيو. ڪنهن ۾ به
 اهڙي سمرتي ڪانهي جو اوهانجي لپا ۽ آڌانت جو پند چاڻهي
 سگهي. جئن ٿين ۽ ٿارن جو ڀاڱي وٺي وڃي سمنڊ ۾ ملي ٿو، تنهن
 سفاري آدمي جيڪا پوڄا ۽ دان ويجهه ديوتائن جي نالي ڪندا،
 سا سڀ اوهانکي ئي پهچي ٿي ۽ ورڻ به سڀ جيڪو اوهانجي روت
 ۾ ملي وڃندا، جئن جل جا جيو پيوڻجو حال ٿا چاڻن، تنهن ڀرماندند
 جا جيو ٻاڻا جي وس ٿي توهانکي ٿا سمجائن. هي پورڻ ڀرم! نرمل
 روت!! تومين سيني لوڪن جا ڪروڙ ڌرتا آهيو، فقط ڳڻن، ڀرامهڻ
 ۽ مري پڳن کي سکر ڏيڻ ۽ اڌومين کي ٺاس ڪرڻ لاءِ اوتار ڌارڻ
 ڪريو ٿا. هي جوڻي روت!! اوهان مٿس روت ڌاري ويڻن کي
 ٻاڻال مان ڪڍيو، ميگريو اوتار وٺي مڙ ڪڍيڻ ڏيٿ کي ٻاريو،
 سندر ولوڙڻ وقت ڪيڏون هو اوتار ڌاري منڊراجل ڀروت
 کي ٻئي تي ڪيو، وارا اوتار ڌاري مڙاڪن ڏيٿ کي ٻاري
 ڀرتوي ٻاڻال مان ٻاهر ڪڍيو، نرسنگه روت ڌاري ورڻ ڪڍي
 کي ٻاري ڀرملاڊ ٻيگت جي رکي ڪيو، وامن اوتار وٺي ديوتائن جو
 ڀلو ڪيو، ڀرشوام اوتار ڌاري اڀاني ڪيترين کي ٺاس ڪيو،

انٿرو ٻڌي اڪورو مٿ جوڙي ويٺي ڇٽي تر ”هي وٽڪنٽ ڏات
انٿرو، هي ٻريو! ڪنس جي ڪرتون جو حال تر اوهان کان گهڻو
ڪو ٻي مان جا جهڻي ٻڌايو. ڪنس، وسديو ۽ اُگرسين کي مارڻ جا
انڪ يقين ڪيا آهن، پر هو اچڻ لاءِ اوهانجي ڪرپا سان جيئرا آهن.
ڪنس جو جهڙو حال ٻڌو اٿو ته ڏوڏي اچڻ لاءِ آهي. جذمن ورشپاسر
ڏٺو اوهانجي مٿان مارجي ويو، تڏهن ٺاردمني ڪنس کي اوهانجي
مٿان سندس مرمو ٿيل جو احوال اچي ٻڌايو ۽ اهو به حنائنس تر
اوهين حقيقت ڪري وسديو ۽ ڏيوڪي جا پٽ آڻيو. بس! اوه تر
ٺارڊ جي وڃڻ بعد هاڻي ڪنس وسديو ۽ ڏيوڪي کي کڻي قدم ڪيو
آهي ۽ اوهانجي پراڻن دلن جي ٻولي اوهانکي ڏنل بگهه پر
گهرائڻ لاءِ مونکي مهڏا ٺهڻ موڪليو اٿس.“

اما گالاه ٻڌي شريڪارڻن پلارم ڏانهن ٺهاري کليو ۽ ننڍن کي چون
لڳو تر ”هتي اچي! اڪورو ٻارون پر وڏو مڙس آهي، ڪنس جي آڱيا
موجب ڏنل بگهه جو اٿس ڏسڻ واسطي ٻاٽڪي ڪوٺڻ آيو آهي،
جهڙڪري سائس ضرور گڏجي وڃڻ گهرجي. اوهانکي به ننڍ
موڪلي اٿس، اٿس، اٿس ۽ گائون وٺي اوڏانهن هليو.“

هي راجا پرڪش! ننڍن شريڪارڻن جي گالاه ڪيترائي دفعا آزمائي
هئي، تنهنڪري هينئر به سندس چوڻ مٿي بندراڻن به دل ڏورو گهرائي
سڀني گوالن کي حوائي موڪليو تر راجا ڪنس ڏنل بگهه جي اٿس ڏسڻ
واسطي اسان سڀني کي گهرايو آهي، اٿس صبح جو سڀيئي گوال کير
۽ ڌڻ ۽ مڪڻ وٽ وڃي مٿي مٿو ڏانهن هلن. گوپن ٻڌو تر شريڪارڻن
به مٿا وڇيڻو، تڏهن وٽن واه وٺي مٿي ويئي ۽ اڪورو کي گيت وڌي گالاهائون.

اڻي ڏيهن صبح جو سڀ گوال مڪڻ وٽ وڃي ننڍن جي دروازي
وٽ اٿا، هتي اڪورو، شيرام ۽ پلارم کي ٻاٽڪن وٺي هلڻ جي تياري
ڪري رهيا هئا. سڀ گوپون شريڪارڻن جي ڇوٽي طرف ٻي ڏاڍي
ڏک سان چوڻ لڳيون تر ”هي پراڻ پراڻ! تون اٿنکي جو ڇوڙو
ڏيئي مٿا تو وڃس؟ اسين تو پراڻ هڪ ٻي جي تر سڳهندوسين.“
وري اڪورو کي چوڻ لڳيون تر ”هي اڪورو! هي ڪٿڙو ظلم تو

شريڪرشن جو آڪرور کان مٿرا واسين جو احوال پڇڻ
آڪرو، بلنگه تي لپتيو، تڏهن شريڪرشن ۽ ٻلرام کيس
پيٽڙن ڏيڻ لڳا. پوءِ ڪيترا گوپ گوپيون اچي وسندي ۽
جو ڪشل سماچار پڇڻ لڳا ۽ راجا ڪنس ٻرجا جي ڪيڙي
بالا ٿو ڪري، اهو هن پڇي چوڻ لڳا ته ”اسين سمجهو
جيستاءِ آڌرهي ڪنس جيئرو هوندو، تيستاءِ گئو، ٻراهمڻ ۽ ٻرجا
ڪڏهن به انجي هٿان سکر نه ملندو. جنهن ٻاڻي پنهنجي پيٽ جا
پٽ بنان اُٻاڌ ٻاريا، تنهنڪي هڻي ڪنهن تي رحم ايندو؟“ آڪر
تڏهن کين چوڻ لڳو ته ”ڪنس جڏهن کان پيدا ٿيو آهي، تڏهن
کان يادون ڪي دڪ ملڻ لڳا آهن. سندس هلت جي نوانڪي
سموري سڌ آهي، پوءِ مان وڌيڪ ڇا چئي ٻڌايانو.“

ٽوپ آڪرور کان چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻريڪشت! جڏهن نند ۽ ٻيا
تڏهن شيام سندر ۽ ٻلرام، جيڪو ويچار دات ٻراڪرور ڪندو ٿي
آيو، اهڙوئي سندس سمن ڪري ان کان پڇيائون ته ”هي ڇا ڇا
توهان ديا ۽ ٻريت ڪري اسانکي ڏسڻ آيا سو ته تمام جڳو ڪيو،
پر توهين اسانجا وڏاڻي اسان اولاد جي پيرن تي چو ڪري ٻيا ۽
اسانکي ٻاپ لڳايو؟ اسانکي ته اوهانجي سڀوا ڪرڻ گذر جي. پٽ
ٻڌايو ته مٿرا واري تر خوش ٻرسن آهن نه؟ ۽ اسانجا مازا ٻڌا
وسديو ۽ ديوڪي تر آندو منگل ٻر آهن؟ راجا ڪنس اسانجو ماڻهو،
جو وڏو ٻاڻي پيدا ٿيو آهي ۽ جو گئو، ٻراهمڻ ۽ يادون ڪي دڪ
ڏيئي ستائي رهيو آهي ۽ وسديو ۽ ديوڪي کي قيد ٻر رکيو اٿس،
انڪري اسان کي ڏاڍو ارمان آهي. سڄي ٻڌو ته هنن ويچارن اسان
واسطي ايترو دڪ يوگيو آهي جو جيڪڏهن هو اسانکي گوگل ٻر
آڻي نه لڪائين ها ته هوند ايترو دڪ نه ٻائين ها. وڏي عجب جي
الهه نه هجي آهي جو ديوڪي جي چوڻ تي ارڻ ۽ هيتر.
نوتو

من سکر واسطی ہو کایو ائیں . اچ ہو لکی جگا سگن ڈسٹر اجن تہ
 جنہنکری . سہجہ ائو تہ سرور و شکست ذات جو درشن ملندہ . اچا
 جنہن روب ڈن واسطی و ڈا ہوگی ۴ ہوا تہ ۴ ہوا تہ دروہر اسپاٹون
 کشتہ تہونکی اچ ہندہن نیتون سان ڈسی ہندہن جنہر سٹو کشتہ
 ہندہن سہر ڈوگن جی حوٹن تی رکی اٹون حوٹن جی رچ مٹی تی رکندہ
 ہوہ جڈ من ہو دیہانات ہندہن دیا جو مٹ ہوٹتی رکی ہو لکی اٹار ہندہ
 تڈ من مان اٹا جنہر و ڈیا گئی ہٹی کشتہ کی ہر سہجہ ہندہن ۲۲ من
 دیہانات کی کشتہ جو سہجہ ہندہن احوال ہڈا ہندہن ۴ ہک اٹہر
 ہو ڈاک و قتل ہو لکی سرور من ہر ساگر کان ہار لنگھا ہندہن .

جڈ من اکرور اٹا دیہار کشتہ ہندہن جی دیہن ہادی ہتہ
 تڈ من لسی ہر ٹوٹی کی ہر ہر ہون لگو ۴ سب گوہن گوال ہندہن
 سہجی ہر ہت ڈسی ہندہن ہر ہر جو مٹ و سارو لگا . اٹہر ہر ہون
 نرلی ہتہ ہر ہر ۴ گوال سمیت ہن مان ڈا ہون ہاری کشتہ
 ہندہن ہون اچ ہتہ . اکرور اٹہر کشتہ ہندہن شریک شریک جی ہر
 کشتہ ہن ہر ہر جی حوٹن تی سہر رکی اٹہر طرہ ہندہن اکہن جی
 لڑکس ہن اٹہر حوٹن ڈوٹا جٹ سنساری جو ہوا تہن جی اجن
 تی جل سان اٹہر حوٹن ڈوٹدا آہن . ہوہ مٹ حوٹن جوٹ لگو تہ
 "می ہار اچ ۱۲۱ اکرور ہادو رسی اوہا تہو ہا ہون آہن ."
 شریک شریک اٹہر ہڈی اکرور کی وڈو سہجی اٹہو مٹو ہون تان
 کشتہ لگو ہر اکرور ہندہن ہر ہر ہر اٹو تہ ہتہ تی دیو ہو جو کشتہ
 ہندہن شریک جی ہر سڈو رسی ہٹی . تہونکری ہارام اٹہو مٹو
 ہندہن مٹس ہن مٹی کٹی "حاجا" جٹی ۱۳۱ دی آڈو ہر ہن اندر گہر
 دی دیو ، جٹی ہڈ ۱۳۱ دی ہر ہن کشتہ گز ہو . شریک شریک اکرور
 کی آٹہر تی و ہاری ہندہن مٹس ہن اٹہر حوٹن ڈوٹن لگو ۴ اکرور
 شریک شریک ہندہن ہر ہڈا لگو ہر شہر ہندہن جڈی حوٹن
 لگس تہ "می حاجا توہن ہڈا سان آمیو ، تہونکری اوہا تہو سہو
 کشتہ اٹہر مٹس آہی . ہوہ ۱۳۱ دی ہر ہر ہن اکرور کی ہون
 کارا ہون ۴ ہن سوہاری ڈی ہر س کشتہ ہون . کشتہ ہڈ جڈ من

دوبو ماسر جو شريڪرشن تي ڪام ڪرڻ ۽ مارجي وڃڻ

اچي، مٿ جوڙي شريڪرشن کي چوڻ لڳو ته ”بيچارو! آهه
سان راند ڪندس.“ مڙلي منور هنڪي يڪدم سمجائي ورتو ۽
لڳس ته ”ڇڏو! ٻلاشڪ جيڪا راند چوين سا توهان ڪريان
ڪيت روبي گوال (دوبو ماسر) چوڻ لڳس ته ”جڏهن ٻڌڻ هڪڙي
هنڻي تي ڪٽي پئجي ويندو آهي، تڏهن هرڪو چوڪر هڻي کي ڪٽي پئجي
مڙلي منور ائين ڪرڻ قبول ڪيو. پوءِ ته هو ڪيت روبي گوال ڪيڏ
چوڪرن کي ڪٽي ڄار ۾ لڪائي آيو ۽ انهي دروازي تي بئراج
وڌي چپ رکي آيو. مڙلي شريڪرشن کي اڪيلو ڏسي لڪار
چوڻ لڳو ته ”هي شريڪرشن! اچ توکي سيني يادون ۽ هرچ واسين
سميت ماري، راجا ڪنس جي ڇاٽي جو ٻار هڪو ڪندس.“ ائين
چئي پنهنجو روپ بدلائي اصلي صورت ۾ اچي جڏهن ئي شريڪرشن
تي اُٿر ڪيائين، تڏهن ئي ڳوان ڪيس ٽڙي کان جهلي لٽن ۽ لوٽن سان
خوب ماري هراڻ ڪڍيا. پوءِ گوالن کي ڄار مان ڪڍي آيو. انوقت
ديوتائون خوش ٿي شينام سندر تي آڪاش مان گلن جي ورشا ڪرڻ
لڳا. شام جو مڙلي منور مڙلي ڊڄائيندو گوال ٻالن سان گڏو هڻي آيو.

هي راجا هريڪشت! ڪيشي ۽ دوبو ماسر جي هڻڻ بعد هڪڙي ڏينهن
اڪروڙ، ڪنس جي آڳيا سان بندرهن ڏانهن روانو ٿيو. واٽ تي
ويچار ڪرڻ لڳو ته ”افسوس! سڄو جنم مون کان ڪو به ڄڻو ڪم نه
ٿيو، سبب جو هن آڌرهي ڪنس جي سنگت ۾ گذاريو. خبر نه آهي
ته ڪهڙو اهڙو ڄڻو ڪم ڪيو اٿم، جنهنجي ڦل ڪري انهن چرطن جو
دجي درشن ڪندس، جنهن گنگا جي دهي تهڙين لوڪن کي تاري
رهي آهي. آها! جن چرطن جو ڌيان هرما، ديوتائون ۽ رشي مني
الهي پور ڪري رهيا آهن، تن جي رڃ آڃ آ؟ پنهنجي مستڪ تي
رکي، ٻيو ساگر کان پار لنگهندس. جڏهن نه ٻاهي ستنگ ڪرڻ ڪري
تري پار ٻوندو آهي، تڏهن پنهنجو ڪم ڪو ڪو يا ڳه پلو ٿيو آهي جو ڪنس
جي آڳيا سان آندو ڪند شري هرچ چند وٽ وڃان ٿو ۽ هڪ اٿر نه
انهي موٽي ورت ڏسڻ سان ئي پنهنجي اٺيڪ جنهن جا پاپ ناس ٿي
ويندا. راجا ڪنس حقيقت ڪري موٽي ڏاڍي ڏيا ڪئي جو مونکي

ڪڏهن ڏارڊ جو شريڪ ڪرڻ جي شتوني ڪري اهرم لوڪ ڏي وڃڻ
 ڏين دهاڻ! سندن رڍ ڌوار ڪا ٻري وائي ٻانڌون کي لوڪ ٻرلوڪ
 جو سڪ ڏيندا. مي مڪند براري ڪال ٻڌن ۽ ويو ماسر ڏيئڻن کي
 ماريندا ۽ سورن مزار ڪو ڪنڊا ۽ جيڪي من ٻنهنجي وائو ڪوڙ
 واسطي ڪڍ ڪيون آهن انهن سان اوهانجو دوام ٿيندو ۽ رڪشي
 جي اها پوري ڪوڙ لاءِ سنڌال ۽ ٻين راجائن کي جيئي انسان
 شادي ڪندا. اڄ کان ٿئي ڏينهن راجا ڪنس کي توهانجي مٿان
 مٿل ڏسندي ۽ اندر ٻري کان ٻار جات وٺڻ آئي ستر يا ما ٻنهنجي
 استر تي جي گهر لڳائيندا ۽ راجا نرگه گرگت (سانڌي) جي جوڻ
 کي جذائي مڪتي ڏيندا ۽ جابوٽ جي ڪنڊا آئي انسان دوام
 ڪندا. مي ٻا ٻريو! ڪنس جي آڏرس ڪري سڀيئي يادو ۽ گهو
 براهمن ڏاڍو ڊڪر ٻائي رهيا آهن، انلاء ڪرڻا ڪري ٻرڻو ٿي جو ٻار
 آڏرو. مي ديا ساگرا مان اوهان کي سڃاڻي اوهان جي شون آو آهيان،
 تڏهن اوهانجي اهرم ٻار لڳائي ڪير چاڻي سڳي ٿو؟ مون کي اها چڱي
 ٻرڻ آهي تڏهن اوهان جي ڏيئڻ ۽ آڏرس کي ڏيکيا ڪرڻ، مري پڳڻ
 کي سڪ ڏيڻ، ڏيئڻ ۽ آڏرس کي مارڻ واسطي واردار اوتار
 ولي ٻرڻو ٿي جو ٻوڏو آڏرو ٿا.

جڏهن شريڪ ڪرڻ جي شتوني ڪري ياد مني شريڪ ڪرڻ کان
 موڪلائي اهرم لوڪ ڏانهن هليو ويو، تڏهن بندراس ٻياري گوال ٻالن
 سان ويهي راند ڪرڻ لڳو. هيڏانهن راجا ڪنس موش ٻرهي ويو ماسر
 کي گهرائي جوڻ لڳو تڏهن ”مي مترا مون شيام ۽ ٻرام جي مارڻ لاءِ
 جيڪي ڏيئڻ موڪليا، تن سڀني کي اُن ماري ڇڏيو ۽ منهنجون سڀ
 رڳون من اُٺ ٻلس ڪري وڌو آهن. هاڻي مون کي تو ٻري فقط
 وڌو آرد آهي، انلاء تون بندراس ٻرهي منهنجو ڪم پورو ڪري
 تڏهن مان تينهنجو شريڪ اڃان منهنجي ڏس. ويو ماسر ورندي ڏيئڻ
 ”ٻاراڻا اوهان مان منهنجو شريڪ ٿيڻ آهي ۽ اوهانجو حڪم
 چڻ لاءِ مڪدم تيار آهيان. جو سڀوڪ ٻنهنجي ڏيئڻ جو حڪم ٿيو ماسر
 جو مي لوڪ توڙي ٻرلوڪ ٻئي وڃڻ ٿا.“ پوءِ ڪنس کان موڪلائي
 ل رڳو ٻي، جتي شري ڪرڻ گوائن - ان ويهي راند ڪئي اُن

ڄمندا دور ڪنڊس. ” ٻوٽو تر ڪيشي دڻيت کي لڪاري چوڻ لڳو تر ” هي ڪپتي راکشس! جڏهن تون خاص پنهنجي مارڻ واسطي آيو آهين، تڏهن ٻوٽو هنن ٻرين کي چوڻو ڏيلاجاري ستائين؟ پنهنجي سامهون اچ تر ٻوٽو پنهنجي طاقت جي ڪل ٻوي. آ؟ تر سمجهيائون تر، جڏهن پتي تي پتنگ اچي پالڻهي انهن جي رند و آهي، تڏهن پنهنجو به حال ٿيڻو آهي. ” اهو ٻڌي ڪيشي دڻيت ڪروڙ ٻه ٻه جي شيام سندس ڏانهن ڊوڙ ڏنو ۽ پنهنجا اڳيان پير کڻي جڏهن ئي ڀانيائين تر مري منهنجي کي هٿان، تڏهن ئي هن سندس پير جهلي ڦيرائي ڦيرائي ائين کڻي زمين تي اڇلايس. جڏهن گرڙ ٺاڻڪي ڪي. دوش ٻه اچڻ کانپوءِ هو ڳوڙهي روپ راکشس وات ڦاڙي شيام سندس ڏانهن ڊوڙ ڏنو آيو، انهي ارادي تي تر گهٽي وڃانس. اُنهي شريڪرشن پنهنجي ٻانهن لوه جهڙي سخت ڪري انهي وات ٻه وڌي ۽ جڏهن ئي دڻيت ڀانيو تر ڏندن سان جهڙي ڇڏيائين، تڏهن ئي سندس ڏند ٻيجهي پيا. ٻوٽو تر شيام سندس پنهنجا هٿ ايترا وڏا ٻه جو دڻيت کي سامهون کڻڻ ڏکيو ٿي پيو ۽ ٻيهر دوش ٿي زمين تي ڪري پيو ۽ مري ويو. دڻيت جي مري بعد ڊيونائون خوشيون ڪرڻ لڳا ۽ آڪاش مان گل و سائڻ لڳا. مندر اڻ واري اهو حال ڏسي آنند وڃان پڳوان کي جهٽي ويا ۽ چوڻ لڳس تر ” تو من دڻيت کان اسانجو هراڻ ٻيچو نه تر ٻيچڻ ڏاڍو ڪڙو هو.“

راجا ڪنس ڪيشي جي مارڻ جو ٻڌي ٻيهر دوش ٿي ويو. ڏيڏانهن دڻيت کي ماري شيام سندس هڪڙي وڻ جي هيٺان وڃي پيو، جتي نارڊ اچي سندس شتوتي ڪري چوڻ لڳو تر ” مي ٿرلوڪي نات! چڱو ٿيو جو اوهان هن زبردست ڪيشي دڻيت کي ماريو. آ؟ ڏسائون تر چالو، مشتڪ، شل ۽ توشل ٻيوان، راجا ڪنس پنهنجي ڀائرن سميت دڻيت وڪر انهنجا مائٽ سڀ ردي سمان ڏسڻ ٻه ٽا اچن ۽ اهو به ڏسڻ ٻه ٽو اچن تر اوهين پنهنجي گروه سان ڏهن جي ملهالڪ کي ڄم ٻري مان موٽائي کڻي ايندا. هي ماڻهو ڪندا! جڙا سندس ششپال وغيره آڏو مري راجائن ۽ راکشن کي ماري، ارڙهن آڪشوپليون جوڌن جون ڀارت جي ڀڳت ٻه ناس ڪرائيندا. ۽ هي

۾ آيا ته ڇا پٿور ۽ مُٽڪي جنسان ڏيکار ۾ ڪوبه پراڻي نٿو ڪري
 سگهي، سي اُنهن کي ضرور ماري ڏندا. پر ڏسو جي اُنهن کان به ٻيئي مون
 وٽ اچي پهتا ته آءٌ کيس ماري ۾ ڪاميا پوري ڪندس. پوءِ اُنهن
 کي مارڻ بعد وسڻو ۽ ڏوڪي کي، جي زهر جي ٻاڙ آهن، ماري ڏندس.
 تڏهن ڪاٺيو پنهنجي پيءُ اُگريس ۽ پيءُ ڏڏن کي ماري ڏندس، جنهن ڪري
 سڄي دنيا مان مري پئڻن جي ٻاڙ پئجي ويئي. پوءِ پنهنجي ٻوڙي
 جڙائيندڙ ٻاڙس ۽ ڏنٽ وڪرائائڻ سميت خوشي سان راج ڪندس.
 اهي ايمان ڀريل ڳالهيون وڏي اڪروڙ جس ”هي ڪنس ۽ راج
 اوهان کي منيان نه لڳي ته ڪڙي ڳالهه اوهان جا هي آهي ته مان
 اوهانجو حڪم ڪندس، پر ويچار ڪريو ته اوهان ڪيڏو نه
 پرتابي راجا هو، جنهن مون کي به پنهنجي وس رکيو هو ۽ اندروڻ
 نالي مٿس ٻاڙو رکندو هو، جنهن سان وڏن ٻهڙن کي به ٽڪر ٽڪر
 ڪري ڇڏيندو هو سو به موت کان نه بچي، انلاءِ جيڪو ڄاڻو آهي
 سو ڪهڙيون اوس موندو. ٻڌو ڪين اُهو ته بندي جي هن ڪڙي
 نه صاحب جي هن بي. اوهان جيڪي ويچار ڪري رکيو آهي، خبر
 نه آهي ته ڳالهيون هي اهر ڪهڙي مرضي آهي. جئن نه مرن وقت
 منجهه پنهنجا مت پير پيا ڇڏيندو آهي، تنهن اوهانجو حال به ٿو ڏسجي.
 مان اوهانجي حڪم موجب ڪرڻ ۽ ٻارام کي وٺي ايندس، پر ياد
 رکو ته اُنهن سان دشمني ڪرڻ ڪري اوهانجو ڀلو ڪونه ٿيندو.“

شري ڪڏهو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا پريڪشيت! شيام سندس
 ڪيڻي ۽ پوڄا سر ڏيئڻن کي ڪڻن ماريو ۽ ٺارڊمنن ڪڻن اچي هٿوئي
 ڪئي سو سب توکي ٻڌايا ٿو. جڏهن ڪس، ڪيڻي ڏيئڻن کي شيام
 ۽ ٻارام لاءِ موڪليو، تڏهن هو ڪڙي ٿم ۽ وڏي زبردست گهوڙي
 جو روڊ ڌاري صدمه جو سوير بندراهن ڏانهن هليو، جتي اچي ڏاڍي
 خوشي مان پنهنجو لاج پيا ڇڏڻ ۽ سَنَس سان زمين اُڪوڙڻ لڳو. گهوڙي
 کي ڏسندڙن سب گوال ٻال ڊڄي ويا ۽ پنهنجو هٿ پڇڻ ڏسي
 شريڪرڻا وٽ وڃي سمورڊ احوال کيس ٻڌايا ٿو. شيام سندس ڪين
 ڏاڍو ڏيئي حمو ته ”اوھين ڇو نه مان ٻاڙي اُن کي ماري اوهانجي

چمڪتا دور ڪندڙس. ” ٻوڙ تر ڪيشي دئيتن کي لڪاري جوڻ لڳو

تر ” هي ڪپتي راڪشس! جڏهن تون خاص پنهنجي مارڻ واسطي آيو آهين، تڏهن ٻوڙ هنن شريبن کي چوڻو ڏيڃاري ستائين؟ پنهنجي سانهون اچ تر ٻوڙ پنهنجي طاقت جي ڪل ٻوي. آ؟ تر سمجهانئو تر، جڏهن ٻئي تي پئمڱ اچي پائيفي انهن جلي هرنڊو آهي، تڏهن تنهنجو به حال ٿيندو آهي. ” اهو ٻڌي ڪيشي دئيت ڪروڙ ٻه ٻه جي شيام سندر ڏانهن ڊوڙ ڏنو ۽ پنهنجا اڳيان پير کڻي جڏهن ئي ڀانيائين ته هلي مندر کي هٿان، تڏهن ئي هن سندس پير ڇڏي ڦيرائي ڦيرائي ائين کڻي زمين تي اڇلايس، جڏهن گرڙ ٽانگه کي دوش به اچڻ کانپوءِ هو ڳوڙهي روپ راڪشس وات ڦاڙي شيام سندر ڏانهن ڊوڙ ڏنو ۽ انهي ارادي تي تر ڳيٽي وڃانس. انهي شريڪرشن پنهنجي ٻانهن اوڀر جهڙي سخت ڪري انهي وات ٻه وڏي ۽ جڏهن ئي دئيت ڀانيو ته ڏندن سان اڙي ڇڏيائين، تڏهن ئي سندس ڏنڊ ڀڄي پيا، ٻوڙ تر شيام سندر جا هٿ ايترا وڏا ڀاڙا جو دئيت کي ساهه کڻڻ ڏکيو ٿي پيو ۽

جي جو ڪري، جا تو پٿر تي پهچا ڙڻ تي پالين ۽ جا پوء تهنهجي مٿن مان هارن ڇڏائي آڪاش ۾ اڏامي ويئي، سا جو ڪري نه مٽي ۽ شريڪرشن تهنهجي پيٽ ڏيوڪي وٽ قيدخاني ۾ جنم ورتو هو، جنهنڪري وسديو پنهنجو پٽ سمجهي آڏي رات نند جي گهر پهچائي آيو هو ۽ اُنهي بدلي اما جو ڪري ڪٿي آيو هو. هلام ۾ وسديو جو پٽ اٿيئي، اُنکي پوڳ مارا ديوڪي جي پيٽ مان ڪڍي روڻي جي پيٽ ۾ وڌو هو ۽ وسديو تهنهجي ڏب ڪري روڻي کي نند جي گهر موڪلي ڏنو هو، جتي هلام پيدا ٿيو هو. مون توکي شروع ۾ ئي چاڻ ڪري ڇڏيو هو ته ديوڪي جي هارن کان موٽار رهيو، پر پائي ۱ نسبت جو لڪو ڪم ٿو مٽي سڳو. هالي ۾ ڄمڪي توکان ٿي سڳي سو اگتي اه پنهنجي ڪوشش ڪجهه. ”اما ڳالهه ٻڌي ڪنس پورياء ته ڏب وڃون ڪنهن لڳو، پر پوء ڪاوڙجي وسديو ۽ ديوڪي کي هالوٽ گهرائي ڪين ڏاڍو ڌمڪائڻ لڳو ۽ چوڻ لڳن ته ”هي ڪٿي! مون سان ڪٿن ڪري هارنند جي گهر پهچايو آڻو.“ پوء توار ڪڍي ڀاڻيا ته پنهجي جو سر وڌي ڇڏيان ته نارد ڪيس مٿ کان چيلي چوڻ لڳو ته ”ڀائي! منهنجي مارڻ مان ڇا هٿ ايندو. مار اُنکي جنهنڪان توکي ڏب آهي.“ پوء ڪنس پنهجي کي ڏهڪڙيون وڃي قيدخاني ڏانهن موڪليو ۽ نارد موڪلائي مليو ويو.

نارد جي وڃڻ بعد ڪنس ڪنهن نالي تمام هلوان ڏيٺي کي گهرائي ڪيس مدد واسطي ويٺي ڪري چوڻ لڳو ته ”هڪ دفعو اڀرڻ ۾ دحي شريڪرشن ۽ هلام کي ماري اچ.“ ڪنهن اما ڳالهه مڃي بندراين ڏانهن ويو. وري ڪنس چاڻور، مشتڪ، تل ۽ توڻل نالي وڏن هلوانن کي گهرائي چيو ته ”آ؟ وسديو جي پٽن شيام ۽ هلام کي ڪنهن بهائي هالوٽ گهرايان ٿو ۽ اوهين ڪنهن وڙهي اُنهنکي مارجو ته مان گهڻو انعام ڏيئي راضي ڪندوسان.“ پوء پنهنجن وزيرن کي چوڻ لڳو ته ”اهڙي ڪا تحويز گولي ڪڍو، جنهنڪري شيام ۽ هلام پئي مري وڃن. وزيرن تهنهجي وراڻي ڏيڻس ته ”پاراڻو! اوهان جهڙي هرتابي ۽ هلوان کي ڇو ڇڻ ڪبي؟ اسانجي

ڪندو ڀاڄ لٽڪائيندو سا نچڻين جي مڙل بندراهن پر اچي پتو .
 ٺهي وڃان اهڙيون تر رڙيون ڪرڻ لڳو، جو ڪيترين استرين جا
 گريئي ڪري پيا. کُن سان زمين کڻيندو ۽ سڱن سان وڻن کي
 ڪيرائيندو، شريڪرشن جي ڳولا هر ٻئي گهميو. بيل جي اهڙي
 حالت ڏسي سڀ گوال ٻال ڊڄي ويا ۽ ڳڙن جا دروازا بند ڪري
 شريڪرشن کي مدد لاءِ هڪارڻ لڳا. انوقت شيام ٻلرام سان گڏيون
 چاري ٿي هونديون. سو جڏهن برجواسين جو اهو حال ٻڌو، تڏهن سڀني
 کي ڏيڻ ڏيئي چوڻ لڳو ته ”مٿان ڪي ڊڄندا آهيو مان هينئر
 جو هينئر دڻيت کي ماري ڀر پئي پوڄا پائڻو.“ ائين چئي ورشياسر
 جي سامهون وڃي کيس للڪاري چوڻ لڳو ته ”هي ڪٿي! تون
 برجواسين کي ڇو ڊڄاري رهيو آهين؟ منهنجي سامهون اڄ ته خبر
 ڏيارين ۽. هٿڪاڻا اڳ ته جهڙا ڪٿين مون ڪيائي ڇڏيا سو تون ڪهڙي
 ڳٽ ۾ آهين.“ ورشياسر شريڪرشن کي ڏسنديئي ڏاڍو پرس
 ٿيو ۽ خيال ڪيا ته جنهن ڪم واسطي آيو آهيان سو رستي ۾ ئي
 ملي ويو. هاڻي اچو ته سندس ڪم پورو ڪري ڪنس وڌان انعام
 پايان. اهڙو ويچار ڪري جڻن ئي پائيا ته شريڪرشن کي سڱن
 تي چاڙهي سندس آنت آڻيان، تنهن ئي مهلي منڍوهر سڱن کان جهلي
 اهڙو ته زور سان کڻي زمين تي اڇلايس جو هو بهوش ٿي زمين تي پئجي
 رهيو. پوءِ ته سندس پيرن تي پير رکي اهڙي طرح نيڙڙا لڳس جو
 دڻيت جي وات ۽ نڪ مان رت ريل ڪري وڃڻ لڳو ۽ هو مري
 ويو. اهو حال ڏسي بندراهن داسي ڏاڍو خوش ٿيا ۽ ديوتائون
 آڪاش مان گلن جي ورشا ڪرڻ لڳا.“

هي راجا پريڪش! جڏهن ڪنس کي ورشياسر جي مارجي وڃڻ
 جي خبر پهتي، تڏهن اڏاس ٿي پيو ۽ سمجهيا ته سندس موت ضرور
 ڪرشن هٿان ئي ٿيندو آهي. جڻن ئي ڪنس اڏاسائي ۾ ويٺو هو،
 تنهن ئي نارد مني. وٽس آيو، جنهنجو ڏاڍو آدرشو ڪيا. نارد تڏهن
 چوڻ لڳس ته ”هي ڪنس! خبر پئي ته ورشياسر وڏن وڏن راکسن
 کي ڪنهن ماريو؟ تون منهنجي ڳالهه ڪهڙي ڪهڙي ڪري رهيو آهين؟“

ڏسي رڙيون ڪرڻ لڳيون. شياڻ ۽ ٻارام اُنهيءَجي ٻڪار تي ڊوڙي وڻن آيا ۽ ٻوڪش سندن لڪار ٻڌي گوين کي ڇڏي اُٿي پُٺو. پوءِ تر شياڻ سندر ڊوڙي وڃي شڪاڇور کي جهليو ۽ اهڙي تر زور سان ٻڪ هنيا ٿينس جو هو اُمالڪ رام شرڻ ٿي ويو ۽ گوين کي ساڻ ڪري آندو سان پنهنجي گهر آيا.

شري شڪڊيو جي چوڻ لڳو ته هي راجا هريڪشت! اُنڪا ٻوڪ ڏروڙ شياڻ سندر پنهنجون نيون ليلا ڏيکاري هرچاڻن کي آندو ڏيڻ لڳو، هر گوين پنهنجي ڪٽنب جي ڊپ کان شياڻ سندر وٽ نه وڃي، هر روز اُنهيءَجي وڇوڙي هر واکل رهنديون هيون. ڪي گوين ٻوڪ وٽ وڃي شياڻ سندر جون ڳالهيون ٻڌي هن کي شانت ڏينديون هيون. ڪي وري سوريه نارائڻ کي ڪٽ جوڙي جادو ٺاهڻ لاءِ ويٺي ڪنديون هيون. ڪي روئنديون هيون ته هيون وري ڪين سمجهائي چوڻ لڳنديون هيون ته ”هينرون! روڻ مان ڇا ورندي؟ پوتر آهي ته شياڻ سندر جون ليلائون ياد ڪري ڏينهن گذاريو.“ ڪڙي گوپي چوڻ لڳي ته ”مائي! هن ڪاٺ جي ٻنسي جو نه وڌو هاڻي سمجهڻو ڇو آئي پوءِ شياڻ سندر جي چئن سان لڳي رهيلي ۽ موهن پيارو اهڙا ته مڙا آواز اُٿان ڪڍي ٿو جو سڀني جو چت پاڻ ڏانهن ڪينڊڇيو وڃي. ٻيلا جنهن آواز تي هر مڙا ۽ ديوتا، موهن ٿي وڃن، اُن تي اسان جهڙيون مورڪ زالون موڙجن، ته ڪهڙي وڏي ڳالهه آهي؟ آها! ان هرليءَ ۾ ڪو جادو ٻريل آهي جو ٻيون پنهنجو چرڻ ۽ ٻڪي اُڏاهڻ ۾ ٻاڄيو وڃن. وري اها ٻنسي آهي ڪهڙي جتر جو جنهن وقت شري ڪرشن کي گهر ۾ پوي ته اُمالڪ پاڻوٽ گهرايو وٺيس، جڏهن جمنا جل جو پاڻي ان هرليءَ جي آواز تي ٻنسي وڃي ۽ وڻن جا هن ٻڌڻ يا چرڻ ڇڏي ڏين، تڏهن چيئن آدمي جي ڪهڙي ڳالهه آهي.“ هي گوپي چوڻ لڳيس ته ”آ؟ هيترا ڏينهن سمجهڻو ويٺي هيس ته شياڻ سندر رڳو ٻاراڻين ڳالهن ۾ پڙ آهي، هر هينئر خبر هير ته سندس جهڙو ڳاڻڻ وڃائڻ ۾ هوشيار ڪو ڪونه هوندو.“ وري ٻين گوپي چوڻ لڳي ته ”هي هرلي شياڻ سندر جي اهڙي تر پياري آهي، جو

هڪڙو وڏو ڏيوتا هوس جو پنهنجي دولت مند رائي ۽ پٽي جي ايمان ڪري پاڻ جوڙو ڪنهنڪي به ڪين سمجهندو هوس. منهنجي نه جڏو به ڏيوتا به منهنجي عزت ڪندا هئا. هڪڙي ڏينهن جيئن دمان به ڇڙي سٿو ڪرڻ نڪتس، تنهن انگرا رشي کي، جو بلڪل بدشڪل ۽ گھرو، ڏسي کل نڪري ويو. رشي انهي ئي ڪاوڙ جي سڀا ڏنر تر ”اڄڪر نانگ ٿي پيو.“ جڏهن مون اهو سڀا ٻڌي اُٻاڌ ڪيا ڪرائڻ لاءِ گھڙي ويٺي ڪئي، تڏهن جوڙو لڳو تر ”سڀا تر ڪين ٿو ڏوڏو باقي ڪنهن وقت بعد جڏهن شرڪارشن لڳوان اوتار وٺي توکي پنهنجو ڇوڙ جهانيندو، تڏهن تون وري پنهنجي سڀا به ايندين.“ بس! انهي ڏينهن کان ئي مان اوهانجي چرڻ جو بهاسي هوس ۽ چاڻي وائي نند کي جهلم، انهي لاءِ تر اوهانجو درشن ملهر. هي دينازات! اوهان ڏها ڪري پنهنجو درشن ڏنو، جنهن اوهانجي درشن کان وڏا وڏا رشي مني هزار ورهر اهي ڪندا. آءٌ وڏاڳي آمان جو انگرا رشي جي برتاب ڪري اوهانجي چرڻ جو شبرش ٿير. ان اُٻڪار ڪري انگرا جو جنم ٿا هڪڙو گذار وڃندس. سچو سوائڻ تر ”هاتما؟“ ڪنهن به ڪنهن جو ڀرو تر ٿا ڄاين. انگرا رشي پنهنجي ڇاڻي جي سوس ولسان ڀلائي ڪئي، ”هوءَ ڀڳوان کي پيرين پئي وٺي ۽ مان به ڇڙي پنهنجي لوڪ ڏانهن هليو ويو. صبر ڪر جو نند ۽ سڀ گوب گوبيون پنهنجي گور وٺا.

هڪڙي ڏينهن شام سندر ۽ هارام ڇاڻي ذات جو بنسي وڄائي اڀرڻ ڀلائي. ان راس پئي ڪئي تر شڪارچور نالي هڪڙو بڪش گهمندو آيو. ها ڏسي تر شام سندر ۽ هارام بنسي وڄائي رهيا آهن ۽ بنسي جي ڏن تي سڀني اڀرڻ ڀلائيون هوندي رهيون آهن. اها ڳالهه بڪش کان سٺي تر ويئي سو ها ڪي به جو ڪن گوبن کي ڦاسائي پئي بهاسي وئي ويو. هاڻي جيستاه بنسي جو آواز گوبن جي ڪن ٿا هڻي آيو، جيستاه تر اُهي اڀريون بي سرتيون هيون جو پنهنجي ڦاسي وڃڻ جي به ڪا سڌ نه رهس، هر جڏهن بهار بهان وڃڻ تي بنسي جو آواز ٻڌڻ به آين، تڏهن سڄا گوب ٿي ٻاڻڪي ڦاسي به ڦاٿل

چوڻن ۾ پنهنجو من لڳائي ٿو، تنهنڪي ئي مان تمام پيار ڪريائڻو. جي توهين چئو ته اسانجي تو ۾ اهڙي پريت هئي، تنهن هوندي به تون اسان کان چوانتوڌان ٿي وئين؟ ته اُنجو مي سبب آهي جو مون اوهانجي پريڪشا ٿي ورتي. سچ چالو ته آ؟ پر به وڌائڻ واسطي ئي اوهان کان انتوڌان ٿي ويو هوس. جڏهن ته پر اُس ڏاڍي وڻندي آهي، تنهن ئي پنهنجي عزيز کان جدا رهڻ ۾ گهڻو پير رهيو. توهانجي پير ۽ ڌيان ڪرڻ سان مان بلڪل خوش رهائڻو به، اوهين جو لوڪ اها چڙهي رات جو هيڏانهن هليو آيون، انڪري مان خوش نه ٿيس ۽ نٿو ڀانيان ته هتي ڪنهنڪي به اها ڳالهه وڻندي. ڪو تو ڪم، جنهن تي اها کان، ڪڏهن به ڪرڻ نه گوري. اوهان جيڪا مون ۾ پريت رکي آهي، تنهنجو بدلو ته آ؟ ڪنهن به طرح ڏيئي نٿو سگهانو.

هي راجا پريڪشت! جڏهن شيام سندرا اهي پير پيرل وڃن گوپين کي چئي ڏيو، ته هن سڀ ڀڄڻ والا ٿو ڏاڍي خوشي مان شيام سندرا جو هٿ جهلي نچڻ لڳيون. راجا پريڪشت جوڻ لڳو ته ”هي راجا! مرلي منور هڪڙو ۽ گوپيون هيتريون گهڻيون هون سيني سان ڪن سندن هٿ جهلي نچيو هوندو؟“ شڪيو وراڻي ڏيس ته ”هي راجا! ڀڳوان جي ليلا ڪير چاڻي؟ مرلي منور ڇا ڪيو جو هن گوپين جي وچ ۾ پنهنجو هڪڙو روپ پرگهت ڪيا. اُنجي مايا ڪري ڪنهن به گوپي ائين ڪونه ڄاتو ته ڀڳوان ڪي گهڻا روپ ڌار ڌار آهن ۽ هر ڪا ائين سمجهي رهي هئي ته راس بهاري مونسان ئي نچي رهيو آهي. اهڙي وقت بهما، شو ۽ ٻيا ديوتائون دهانن ۾ جڙمي، آڪاش ۾ ڀڄيان شيام سندرا ۽ گوپين تي گل وسايو. هي راجا! اهڙي طرح بانڪي بهاري گوپين سان گهڻن قسمن جا وادا ڄاڻي ڇهه راڳ چيئي، راڳيون آلاهي راس ليلا ڪئي. اُنهن راڳن ۽ راڳين سان اهڙو ته سر بهڙا جو جهنا جل واهڻ کان بههڙي رهيو ۽ هوا هلڻ ڇڏي ڏنو. سيني ٻن ۽ پکين اها ليلا ڏسي مومت ٿي، پنهنجو چرڻ ۽ اڏامن وساري ڇڏيو. حسد وڃان ديوتا؟ جوڻ لڳا ته ”هي ڪرشن! اسانکي به بدراڻن ۾

ڳالهون ڪري رهيو آهين جو چٽڪر ڪم ٿي ڪونه ٿيو مٿس. ڪاٺر ڇوڻا
 تر دنيا ۾ منهن ڇڻن ڇڻن جا ٿيندا. مڪڙا آهي جي ڀاڻ ۾ ڀرت رکي
 مڪڙي سان ٺيڪي ڪن، ڀاڻ آهي جي مڪڙو ٺيڪي ڪندو مٿس
 تر ٻيو ڀر ٺر رکي، تڏهن آهي جي ڀرائي ڪندڙ سان ڀلائي ڪن ؟
 ڇوڻا آهي جي ٺيڪي ڪرڻ واري سان ڇاڻي ڇاڻي ڀرائي ڪن.
 مي شيار سڏو ! ڀاڻي ٻڌاء تر انهن ڇڻن ٺي مان ڪير ڇڏو ؟ ڪير
 ڇڏو ؟ شري ڪرڻ واري ڏهن تر ”داد جو - وال ٻڌيو ٻڌي.“
 ؟ ڀاڻ توڙي سناري ماڻهن جو حال ٻڌائڻو تر ڇڪي ٺيڪي
 جي ڇيوس ٺيڪي ڪندا، تنهن دنيا ۾ ڇڏو سمجهڻ گهرجي. ڀاڻ آهي
 جي مڪڙي ڀاڻي ڀرت مٿس تر ٻئي ڀاڻي نه رکن، ڇڻ ماڻا ٻڌا ؟
 اولاد جو پيار سمجهو. يعني ماڻا ڪا تر اولاد ٺي وري ساڄ ڇڏن، ڀر
 ڪرڻهن اولاد انهن سان ايتري ڀرت ٿو رکي. ٺيان آهي جي
 ٻڌا، مطلب جي ڀلائي ڪندا، انهن کي ڀاڻل سان سمجهڻ گهرجي،
 ڇڻ ٺس آهي ڀاڻي وڙهي سڀني کي سڳ ڏيندا، ڀر آهي ڇيوس
 ڪجهه نه ٺاڳهن. اڏا ڀر واري ڀر مٿس ؟ ڀاڻل انهن ٿيندا آهن. جي
 لوڪ جو ڀلو ڪري ڪجهه نه ڇيوس ڪور ڇاڏين. ڀاڻي ڇوڻا جي
 ڀلائي جي ڇيوس ڇاڻي ڀاڻي ڀلائي ڪندڙ سان ڀڄائي ڪندا،
 تنهن ڏهن سمجهڻ گهرجي. اڏا آدمي ڪرڻهن (ڪڙي کي نه
 سمجهندڙ) ؟ اڏمي سڳندا. ايترو ٻڌي سڳ ڳوٺيون مڪڙي ڀر اشارا
 ڪري ڪاڻا لڳون ؟ اٿس ڇاڻي لڳون تر شيار سڏو ڇوڻن قسم وانگر
 آهي. شريڪرڻ سڏن مطلب سمجهي ڇوڻا لڳن تر ”ٻڌسمجهو
 ڀرڻ رڳو آڻا انهن ڇڻن ڇڻن کان الڳ ڪيون سان نه ڪا
 ڀرڻ ڪار ٿو رکي. مون کان جيڪو ڇوڻ ڳاله جي اڃا ڪري ٿو،
 سمجهي اها مان پوري ڪرمانو. ”وڏو ڀر“ ڀاڻي جي ڪري ؟
 سڀني ڇيوس جو ڀاڻل ڪرمانو ؟ ڪڏهن نه ڪڏهن ڪرمانو ٿو.
 ؟ انهن سمجه ڪيون نه قسم جي ڇاڻا نه رکي، فقط سمجهي ڀرڻ جو
 ڳوٺڙ آهي. مي گوپن ! توڙي مون سان ڀرڻ رکندڙ آهي اهو سمجه
 آهي، ڀر وڏو ڀر ڇوڻو ڀرڻ ڳڻ ڀرڻ رکي، سمجهي

تي بڻجي زميون ۽ روڻي چوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي مڪندا!
هي نند لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي ويوڙي ۾ بندجي
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجهه.“

جڏهن انريت وراڻ ڪندي هو مرڻ ڪندڙي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن سڃي ٻريت ڏسي پيٽامبر پوري پيچنتي ۽ اڻ
گلي ۾ وڃي اوچتو ئي اُٿي اچي ٻرگهت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڳر ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو مڙدي ۾ سامهه بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم
کي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڇريل پيارو گهڻن ڏينهن
ڪاٺيو اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي ويڙي
ڏيون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ نات! تنهنجي
بربر ۾ لوڪ اڃهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪيو
ڇڏي انٿرڏان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻ هي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏٺين ته ”اوهانڪي رات هي وقت بن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آ؟ ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا منهنجو منهنجو ڏوراو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي چوڻ لڳيس
ته ”گهڻو ئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي منهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي وٺايو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڏهن جندرمي کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪپتي
۽ نروڙي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي بربر ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهائين، ته نه هر چاڪرمان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڏان ٿي وڃڻ ڪري
اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هيئن ٻرگهت ٿي اڏيون

۱۲۰ شريڪرڻ جي جذباتي ۾ سڀني گوهين جو دڪي تي کيس هڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ جوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندر! ماڻي وڌيڪ
دور نه ڪريءَ جذباتي اسانکي پنهنجو درشن اهي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندر جو ڪو بهتو
نه ٿيو، تڏهن هو گوهيون وري به جوڻ لڳيون ته ”مي برهه! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وچوڙي ۾ مارڻو هو، نه پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جوڻي بهڄائي؟ نند
پنودا جو بهت وڃي ڪڏهن به امڙي ڪنور نالي نه ڪرهن
ها؟ اسانکي ته عجب آهي جو پنڊون ٿيون ته تون ٻرڻوڻي جي بار اُٿارڻ
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪبي، ته خبر نه آهي ته ٻوڏون ڇا ڪري
سگهندن؟ مي شيام سندر! پنهنجي رلي نه اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، - هو ڪوڙا ڪري اُڏاڻي وڃائي اسانجي حقا مقامه. پنهنجو
نالو ڄاڻ ته ”گوهي نات“ مشهور آهي، من ان نالي جو ننگه ٻوڙي
جهڙو نه رنگه ڪارو اٿئي شايد من به اهڙوئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي مٿي دڪي ٿيڻ تي به ڪول نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حندا رڳي اڃا اٿئون ته جنهنهه
تون اسانکي جذبي ڀڙو هوندين، تنهن مهل رات جو تنهنجن ڪومل
ٻيڙن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪر ٿيو
هوندو، اُها ڳالهه اسانجي اندر کي گهاٽي رهي آهي. اٺاءِ جلد اڄ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجن اُٺن هرڻن جي سڀوا ڪريون.
جي توکي اڃا ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت ٻئين جي آڱيا
ڪالسواءِ تووت جو مليون آيسون، ته اُهر به اسانجو ڏوم ڪونهي،
ڇو ته تنهنجي اڃا ٻنهي ٻڏي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ منهن جو
حت جاءِ نه رهي، تڏهن ڀلا پوءِ اسانجي ڇا مهال آهي. مي نات!
اسانجي ٻيڙي من، داڻي ۽ ڪرم ڪري تنهنجي هرڻن ۾ آهي،
اٺاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪر دور ڪري.“

مي راجا! جذمن ايتري وڃي ۽ وڙهين ڪندي به شيام سندر

جو درشن نه ٿيو، تڏهن سڀ وڙهڪل ٿي مورچا جي ڪري زمين

شريڪر شڻ جو گوپين کي درشن ڏيئي ساڻن ڳالهيون ڪرڻ 6

تي بڻجي رهيو ۽ روئي چوڻ لڳيون ته ”هي ٻاڏو! هي مڪند
هي نند لال! هي مون پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجو
برائڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجهه.“
تڏهن انريت وري لاپ ڪندي هو ۽ ٻوڙ ڪندي اچي ٿيون،
گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي برگھت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سمجھڻ ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو مڙدي ۾ سامهون بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنکي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم
ڪي ڪانهي. اها انهنکي خبر هوندي جنهنڪري وڇريل پيارو گھڻن ڏينهن
کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي هون پياري کي ويڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي برائڻا! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ ڪجهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيلو
ڇڏي انٿڙڏان ٿي وئين، اها وري هڪڙي نياڙ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏٺين ته ”اوهانکي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آ؟ بالڪل خوش ٿبان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏوراهو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي چوڻ لڳيس
ته ”گھڻوئي ڇڏائي پڳين، ۽ جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر ڀڄين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چڻي ڪناري تي دلي ويو. اُتي ٻوڇڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي ان تي واريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڏهن جندريا کي تارا.
تي هڪڙي گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي مون پيارا! تون ڏاڍو ڪپتي
نروئي آهين ۽ هي سڀ ٻورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪر هائين ٿيون.
تر جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، ته نه پر چاڪريان جو تنهنجي
هنن مورت ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انٿڙڏان تي وڃڻ ڪري
انکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هينئر برگھت ٿي اچڻون

۱۲۰ شريڪرشن جي ڄاڻائي ۾ سڀني گوهين جو ڏکي ٿي کيس ٻڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ اڳيون ته ”مي شيام سندرا! عالمي وڌيڪ
ڊهر نه ڪر ۽ ڄاڻائي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوهيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي پريتر! جڏهن
تو کي اسانکي پنهنجي وڃوڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪالينگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي ڇو ٿي بچائي؟ نند
پشورا جو پت وڃين ما ته ڪڏهن به اهڙي ڪنورائي نه ڪرڻ
ها؟ اسانکي ته عجب آهي جو ٻڌون ٿيون ته تون پرتوڻي جي ڀارا ٽارڻ
۽ جيئن جي رکشا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙا ئي جي رکشا نه ڪري، ته ڇهرن آهي ته هو تون ڇا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا پنهنجي مڙني ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري امانسي وڃائي اسانجي جنم مٽاءِ. پنهنجو
نالو ڄاڻ ته ”گوهي نات“ منڇر آهي، هن ان نالي جو ننگهه پوئتي
ڇڏيو ته رنگه ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي پيٽري ڏکي ٿيڻ تي به ڪهل ٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر جنم رڳي امان ٿيون ته جنم
تون اسانکي جڏي ڀڳو هوندين، تنهن پوءِ رات جو تنهنجن ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪنڊا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، امان ڳالهه اسانجي اندر کي گواهي رهي آهي. انلاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجن اُٺن ڇرڻن جي سڃاڻ ڪريون.
جي توکي امان ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺين جي آڱيا
ڪانسواءِ توڻو جو مليون آهسون، ته اُپهر به اسانجو ڌوم ڪونهي
جو ته تنهنجي امان پسي پڌي جڏهن وڏن وڏن ريشن ۽ منين جو
جت جاءِ نظر رهي، تڏهن پڌ پوءِ اسانجي ڇا مجال آهي. مي نات
اسانجي پريتر، عالمي ۽ ڪرم ڪري تنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
انلاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.“

مي راجا! جڏهن ايتري ويٺيس ۽ ورهين ڪندي به شيام سندرا

جو درشن نه ٿيس، تڏهن سڀ وهڪل ٿي مورچا جي ڪري زمين

شريڪوڻ جو گوپين کي درشن ڏيئي سائن ڳالهيون ڪرڻ 6

تي بڻجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي مڪن
هي نند لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ بند
برائڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪم ڪبو.“
جڏهن انريت وري لاپ ڪندي هو وري ڪنڌي اچي ٿيون
تڏهن شيام سندس سندن ساڃي ڀريت ڏسي پيغامبر ڀيري پيڄڻي يا
گلي ۾ وڃي اوچتوئي اُٿي اچي ڀرگيت ٿيو، جنهن کي ڏسي سڀ
گوپيون سجاڳ ٿي اُٿيون جڏهن نه ڪو هڙدي ۾ سامهون پئجي وڃي
ان وقت جيڪا خوشي انهن کي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت ڦل
ڪي ڪانهي. اها انهن کي خبر هوندي جنهن وڃڻ پيارو گهڻن ڏينهن
کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي برائڻا! تنهنجي
ڀيري ۾ لوڪ ڪٿي ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسان کي اڪيلو
ڇڏي انٿرڊان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻي ڳالهه آهي؟“
شيام سندس ورائي ڏين ته ”اوهان کي رات جي وقت ۾ ڀر اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ رهي مڻهڻجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته مڻيون مڻيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا مڻهڻجو مڻهڻجو ڏوراهو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن مڻهڻجي جت مان ٻاهر پڄين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندس پوءِ ته
سڀني کي چيائين ته ڪناري تي وٺي ويو. اُتي پوڄڻو شرط هڪڙي
گوپي مڻهڻجي چادر وڇائي شيام سندس کي ان تي وڌايو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين وڙهي ويون جڏهن جندرمي کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نروڙي آهين. هي سڀ پورڙيون تنهنجي ڀيري ۾ اچي دک هائين ٿيون.
۲۲ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهائين، پر نه ڀرجا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ٿئي. تنهنجي انٿرڊان ٿي وڃڻ ڪري
اسان کي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هيئن ڀرگيت ٿي اڏيون

۱۲۰ شريڪرڻ جي ڄاڻي ۾ سڀني گوين جو ڏکي ٿي کيس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. اهو ڄوڻ اڳيون ته ”مي شيام سندرا“ وائي وڌيڪ
دور نه ڪري ڇڏي اسان کي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوين واري به ڄوڻ لڳيون ته ”مي ايترا! جڏهن
تو کي اسان کي پنهنجي دڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسان کي ڇو ٿي پهچائي؟ لند
پنودا جو پٽ ۽ ڄڻ ما ته ڪڏهن به اڙي ڪنور نالي نه ڪرڻ
ها؟ اسان کي ته عجب آهي ڇو پڻ ٿيون ته تون پرتوتي جي رازدار
۽ ڄڻ جي رکڻا ڪرڻ لاءِ هتي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙن جي رکڻا نه ڪري، ته ڇو نه آهي ته هو تون ڇا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا پنهنجي رلي ته اسان کي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اها بنسي وڃائي اسان جي جڏا پٽاه. پنهنجو
زالو ڄاڻ ته ”گوبي نات“ منهنجي آهي، هن ان نالي جو ننگ هڻي ا
ڇڏو ته رڻ ڪارو ائيني شايد هن به اهڙي ڪارو ٿو ڏسجن،
جو اسان جي هيتري ڏکي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچي. اسان کي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪوئي، پر جڏا رڳي اها اٿئون ته جڏهن
تون اسان کي ڇڏي پڳر هوندين، تڏهن هو رات جو پنهنجن ڪوئل
پيرن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا، پنهنجي توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، اها ڳالهه اسان جي اندر کي ڳوٺي رهي آهي. ان لاءِ جڏا
ته اسين پنهنجن هٿن سان تڏهن اٿون ڇڏڻ جي سڌا ڪريون،
جي توکي اها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت هٿن جي آڱيا
ڪالسراءِ توڙي جو مليون آهون، ته اهر به اسانجو ڏور ڪونهي،
ڇو ته پنهنجي اها بنسي ٻڏي جڏهن وڏن وڏن ريشن ۽ مٺين جو
حت جاءِ پيو رهي، تڏهن پڻ اهو اسان جي ڇا محال آهي. مي نات
اسان جي پريتهن، وائي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇڙن ۾ آهي،
ان لاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪري.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڏيڻ ۽ ورهائين ڪندي به شيام سندرا
جو درشن نه ٿيس، تڏهن سڀ وڏا ڪل ٿي مورچا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي ڇوڻ لڳيون ته ”مي ۽ آقا! هي ڪندا هي نند لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا براڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڻن مناسب چاڻين ٿين ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندي اچي ٿيون، تڏهن شيام سندر سندن ساڃي پریت ڏسي پيتامبر پوري بيچنتي ۽ ڳلي ۾ وجهي اوچتوئي اُٿي اچي هر گهٽ ٿيو، جنهنکي ڏسي سڀ گوپيون سماج ۾ ٿي اُٿيون جڻن نه ڪو مڙدي ۾ سامه بڻجي وڃي. ان وقت جيڪا خوشي انهنکي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم ڪي ڪانهي. اها انهنکي خبر هوندي جنکي وڇريل پيارو گهڻن ڏينهن کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي وڙهي ويون. اُتي هڪڙي هڪير گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”مي براڻ ڏاڏا! تنهنجي پريم ۾ لوڪ اچڻ ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيلو ڇڏي انٿردان ٿي وئين، اها وري هڪڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“ شيام سندر وراڻي ڏين ته ”اوهانکي رات جي وقت ۾ ۾ اچڻ واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان ڪريو ها ته آ؟ ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين، تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا ٻو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي ڇوڻ لڳيس ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين تڏهن برابر سماجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته سڀني کي جمنا جي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي ٻوڇڻ شرط هڪڙي گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي وڌاريو ۽ سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڻن جندريا کي تارا. اُتي هڪڙي گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”مي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪپتي ۽ نردئي آهين. ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پريم ۾ اچي دڪرائين ٿيون. آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرچا ڪريان جو تنهنجي موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ٿئي. تنهنجي انٿردان ٿي وڃڻ ڪري اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري جيتوڻي هر گهٽ ٿي انٿردان

۲۴۰ شريڪرڻ جي ڄاڻي پر سڀني ڳوٺين جو ڏکي ٿي کيس اڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندر! وائي وڌيڪ
دور نه ڪر ۽ ڄاڻي اسانکي پنهنجو ڊرشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو ڳوٺيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي پرتم! جڏهن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي به مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪالينگر ۽ اندر جي ڪوٺ کان اسانکي ڇو ٿي بهڃائي؟ نند
پنودا جو پٽ مڃين ها ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪرڻ
ها؟ اسانکي ته سڄي آهي جو پنڊون ٿيون ته تون پرڻو ٿي جي ٻار اُٿارڻ
۽ ڇيڻ جي رڪنا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙا ٿي رهيا ته ڪي، ته خبر نه آهي ته هو تون ڇا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندر! پنهنجي ڀولي نه اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اُها ٻنهي وڃائي اسانجي جنتا مٽاءِ. پنهنجو
نالو جنت به ”ڳوٺي ٺاٽ“ مشهور آهي، هن ان نالي جو ننگ ٻوڏي
جڙو نه رڱ ڪارو اٿسئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي پياري ڏکي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچسئي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر جنتا رڳي اُها اٿئون ته جڏهن
تون اسانکي جڏي پڳو هوندين، تنهن ٻول رات جو پنهنجن ڪوئل
پيرن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا ۽ تنهنڪري توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، اُها ڳالهه اسانجي اندر ڪي ڳوٺي رهي آهي. اٺاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اڻڻ چرڻن جي سڃاڻ ڪريون.
جي توکي اُها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺي جي آڱيا
ڪانواءِ تورت جو مٿيون آيوئون، ته اُنهر به اسانجو ڏورم ڪونهي،
ڇو ته پنهنجي اُها ٻنهي ٻڏي جڏهن وڏن وڏن ريشن ۽ منهن جو
جت جاءِ نٿو رهي، تڏهن پلا پوءِ اسانجي ڄا به حال آهي. مي ٺاٽ
اسانجي پيرت هن، وائي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي چرڻن ۾ آهي،
اٺاءِ پنهنجو ڊرشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.“

مي راجا! جڏهن ايتريون ديتس ۽ وراڻ ڪندي به شيام سندر
جو ڊرشن نه ٿيو، تڏهن سڄو ڪل ٿي مورچا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيو ۽ روئي چوڻ لڳيون ته ”مي ڀاءو! مي ڪندا!
مي نند لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجھ.“

جڏهن انريت وري لاپ ڪندي هو ته ڪنڌي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن سڃي هريت ڏسي پيٽامبر پوري بيچستي ۽
گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي برگھت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڳر ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو مڙدي ۾ سامه بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم
کي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڃڻيل پيارو گھڻن ڏينهن
ڪانهيو اچي مليو هوندو. پوءِ ته جڏهن پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اتي هڪڙي مکيه گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ ڏاڏا! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ لاهه ڇڏي هتي آهين ته تون وري اسانکي اڪيو
ڇڏي انٿرڏان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گوڙ ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا ۽ ڏيڙا لڳيس. هڪڙي چوڻ لڳيس
ته ”گھڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر ڀڄين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي دٻي ڏيو. اتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي دٻايو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين وڙهي ويون جڏهن چنڊرما کي تارا.
اتي هڪڙي گوپي چوڻ لڳيس ته ”مي موهن پيارا! تون ڏاڏو ڪهڻي
۽ نرڏئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڃا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڏان ٿي وڃڻ ڪري
اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري جيئن هر گھٽ ٿي اڇڙيون

۱۲۰ شريڪڙڻ جي جذباتي ۾ سڀني گوهين جو دڪي ٿي کيس هڪڙو

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”هي شيام سندر! واپلي وڌيڪ
ڏيرون ڪر ۽ جذباتي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

هي راجا! جذمن ايتري ڪڙڻ سان به شيام سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوهيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”هي ايتري! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي ۾ ڀارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جو ٿي هچا پئي؟ ننڊ
پنودا جو پت هجيئن ما ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور نائي نه ڪري
ما؟ اسانکي ته عجب آهي جو ٻڌون ٿيون ته تون اڻوڻي جي ڀار اُٿارڻ
۽ جيئون جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٿي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙن جي رکڻا نه ڪبي، ته پوءِ نه آهي ته ٻيو تون ڇا ڪري
سگهندين؟ هي شيام سندر! پنهنجي رلي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اُها بنسي وڃائي اسانکي جنتا پٽاءِ. پنهنجو
نالو جنت ۾ ”گوهي نات“ پٺوڙ آهي، هن ان نالي جو ننگه پوئي ا
جوڙو نه رتڻ ڪارو اٿيئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي پيٽري دڪي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر جنتا رگي اُها اٿئون ته جنهنهه
تون اسانکي جڏي پڳو هوندين، تڏهن ٻول رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪنڊا لڳا هوندا ۽ پنهنجي توکي جيڪو دڪ ٿيو
هوندو، اُها ڳالهه اسانجي اندر کي گهڻائي رهي آهي. اٽلاه جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجي اُنون چرلن جي -چوا ڪريون.
جي توکي اُها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺين جي آڱيا
ڪالساه تووت جو هليون آهسون، ته اُهو به اسانجو ڌرم ڪونهي؟
جو ته پنهنجي اُها بنسي ٻڏي جذمن وڏن وڏن رڻين ۽ پٺين جو
جت جاءِ نٿو رهي، تڏهن پڻ پوءِ اسانکي ڇا مڃال آهي. هي نات!
اسانجي پريت من، واپلي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي چرلن ۾ آهي،
اٽلاه پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪ دور ڪر.“

هي راجا! جذمن ايتريون ويغمن ۽ دراهن ڪندي به شيام سندر

جو درشن نه ٿي، تڏهن سب وڌيڪ ٿي پورجا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي مڪندا!
هي نندا لال! هي موهن پيارا! عالمي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ ٻنهنجي
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڻ مناسب ڄاڻين ٿين ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندس سندن ساڃي ٻريت ڏسي پيٽا مڙهي پڙهي بيچنتي ۾
گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي ٻرگهت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سجاڳه ٿي اُٿيون جڻ نه ڪو مڙدي ۾ سامه بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم
کي ڪانهي. اُها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڃڻيل پيارو گهڻن ڏينهن
کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي ويڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ نات! تنهنجي
ٻرڻ ۾ لوڪ لاهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪيلو
ڇڏي انترڌان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻ هي ڳالهه آهي؟“
شيام سندس دراهلي ڏٺين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن ڳوڙ ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا ٻنهنجو ٻنهنجو ڏورا پو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندس پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي ٻنهنجي شرط هڪڙي
گوپي ٻنهنجي چادر وڇائي شيام سندس کي اُن تي وڌايو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڻ جندرمي کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نرڙي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي ٻرڻ ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انترڌان ٿي وڃڻ ڪري
اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري جيئن ٻرگهت ٿي اڏيون

۲۲۰ شريڪرشن جي جذائي ۾ سڀني گوهين جو دڪي ئي کس ٻڪارڻ

ڏهن لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندرا دالئي وڌيڪ
دور نه ڪر ۽ جلد ئي اسانکي پنهنجو درشن احي ڏي.“

مي راجا جڏهن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو بهتو
نه ٿيو، تڏهن هو گوهيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي برتر! جڏهن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشن،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جو ئي بهجائي؟ ڏند
پشودا جو بهت ۽ مڃين ما ته ڪڏهن به اهڙي ڪنورائي نه ڪرڻ
ما؟ اسانکي ته سڄي آهي جو پنهنجون ٿيون ته تون برتوئي جي ڀر آڻارڻ
۽ جئون جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٿي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙن جي رکڻا نه ڪري، ته ڇهه رڳو آهي ته پوءِ تون جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا پنهنجي ٻوليءَ تي اسانکي هن حال ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اها ٻنهي وڃائي اسانجي چنڊا مقام. تنهنجو
نالو جيت به ”گوهي رات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو ننگهه پوئتي
جهڙو نه رڻ ڪارو ائيني شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي هيتري ڏکي ٿيڻ تي به ڪجهه نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر چنڊا رڳي اها اٿئون ته جڏهن
تون اسانکي ڇڏي ڀڳو هوندس، تڏهن ٻول رات جو تنهنجن ڪوئل
ٻيرون به ضرور ڪندا لڳا هوندا ۽ تنهنڪري توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، اها ڳالهه اسانجي اندر کي گواهي ڏئي آهي. الله جلداچ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجي آڻون چرڻن جي سوا ڪريون،
جي توکي اها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت بهس جي آڳيا
ڪانسواءِ توڙي جو ملهون آهسون، ته اُهو به اسانجو ڏور ڪونهي،
جو ته تنهنجي اها ٻنهي ٻڌي جڏهن وڏن وڏن رڳين ۽ مڃين جو
جت جاءِ نٿو ڏئي، تڏهن ڀڳا پوءِ اسانجي جا مڃاڻا آهي. مي نات
اسانجي بهت هن، دالئي ۽ ڪرم ڪري تنهنجي چرڻن ۾ آهي،
الله پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.“

مي راجا جڏهن ايتري ويٺس ۽ وراڻين ڪندي به شيام سندرا

جو درشن نه ٿيو، تڏهن سڀ وڌيڪ ٿي مودا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي چوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي ڪنڊا!
هي نندال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چالين ٿين ڪم ٿي.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو هرڻ ڪنڌي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندس سندن ساڄي ڀريت ڏسي پيغامبر ٻڌي پڇيئي ۽
گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي هرگهت ٿيو، جنهنکي ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڻي ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو وڙدي ۾ سامهون بڻجي وڃي.
ان وقت جيڪا خوشي انهنکي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت ڦر
ڪي ڪانهي. اها انهنکي خبر هوندي جنهن وڃڻ پيارو گهڻن ڏينهن
کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ ٿا! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ لاهڻ ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيو
ڇڏي انٿرڌان ٿي وئين، ادا وري ڪهڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندس وراڻي ڏنين ته ”اوهانکي رات جي وقت به ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آهه ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏوراپو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي چوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندس پوءِ ته
سڀني کي چيائين ڪناري تي دلي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندس کي اُن ئي وهاريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين وڙهي ويون جڏهن جندرا کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي چوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نرڌي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آهه ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه هر ڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڌان ٿي وڃڻ ڪري
اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري جيئن هرگهت ٿي اندرون ۾

۱۲۰ شريڪرشن جي جذائي پر سيني گوپين جو دڪي تي کس ٻڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ اڳيون تر ”مي شيام سندرا! وائي وڌيڪ
دور نه ڪريءَ جاني اسانکي پنهنجو درشن اهي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوپيون وري به ڇوڻ لڳيون تر ”مي پريتر! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي پر مارڻو هو، تر پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جو ٿي بچائي؟ نند
پشودا جو پت مڃين ما تر ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿائي نه ڪري
ها؟ اسانکي تر عجب آهي جو پشون ٿيون تر تون پرتوڻي جي ٻار اٿارڻ
۽ جئون جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙن جي رکڻا نه ڪبيءَ، تر ڇهه رڻ آهي تر پشون جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا! پنهنجي ورلي تر اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اُما بنسي وڃائي اسانجي جنما پناه. پنهنجو
نالو جڳت پر ”گوپي نات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو ننگ پوئتي
ڇڏو نه رڻ ڪارو ائيني شايد هن به اهڙي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي مٿي دڪي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو تر ايترو حيال ڪونهي، پر جنما رڳي اُما اٿئون تر جنم
تون اسانکي جڏي پڳو هوندس، تڏهن پهل رات جو پنهنجي ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي ڇڪو ڊڪ ٿيو
هوندو، اُما ڳالهه اسانجي اندر کي ڳوٺي رهي آهي. انلاءِ جلد اڃ
تر اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجي اُٻن جڙن جي سوا ڪريون.
هي توکي اُما ڪاوڙ مڃي تر اسين رات جي وقت پٺي جي آڱيا
ڪالواءِ توڙي جو مليون آهون، تر اُپر به اسانجو ڏورم ڪونهي،
جو تر پنهنجي اُما بنسي پڏي جذمن وڌن وڌن ريش ۽ منهن جو
حت جاءِ پيو رهي، تڏهن پلا پوءِ اسانجي ڇا مجال آهي. مي نات!
اسانجي پريتر هن، وائي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي جڙن ۾ آهي،
انلاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڊڪ دور ڪري.“

مي راجا! جذمن ايتري ويٺس ۽ ورهين ڪندي به شيام سندرا

جو درشن نه ٿي، تڏهن سب وڃا ڪل ٿي مورچا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي مادو! هي ڪندو!
هي نند لال! هي موهن پيارا! عالمي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
بران ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندڙي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندس سندن سڃي هريت ڏسي پيغامبر پوري پيچنتي ۽
گلي ۾ وڃي اوچتوئي اتي اچي هر گهٽ ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڳڻ ٿي اٿيون جڏهن ته ڪو ٻڌي ۾ ساهه بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنڪري ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم
کي ڪانهي. اها انهنڪري خبر هوندي جنهنڪري وڃڻ پيارو گهڻن ڏينهن
ڪانهيو اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اتي هڪڙي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي بران نات! تنهنجي
هر ۾ لوڪ ڪجهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيلو
ڇڏي انترڌان ٿي وئين، اها وري هڪڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندس درائي ڏين ته ”اوهانکي رات جي وقت به ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گور ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏوراهو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، هر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندس پوءِ ته
سڀني کي چيائين ڪناري تي دلي ويو. اتي پهچڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندس کي ان تي واريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين وڙهي ويون جڏهن جندريا کي تارا.
اتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي هر ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهيان، به نه ۾ اچا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انترڌان ٿي وڃڻ ڪري
اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هيئن هر گهٽ ٿي اترڌان

۲۰ شريڪ ڪرڻ جي جذباتي ۽ سڀني گوهين جو ڏکي ٿي کيس اڪارڻ

ڏهن لڳيون. هو ڇوڻ لڳيون ۾ ”مي شيام سندرا“ واپلي وڌيڪ
ڊهر ۾ ڪرڻ جي لڳي سانگي پنهنجو درشن اچي ڏي.

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان ۾ شيام سندرا جو ڪو پتو
نٿو، تڏهن هو گوپتون وري ۾ ڇوڻ لڳيون ۾ ”مي برهڻا! جذمن
تو کي سانگي پنهنجي وڇوڙي ۾ مارڻو هو، ۾ هو راکشس،
ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان سانگي چوڻي پڇاڻي؟ سند
پنودا جو پٽ ۽ جين ما ۾ ڪڏهن ۾ اهڙي ڪنورنالي ۾ ڪرڻ
ما؟ سانگي ۾ عجب آهي جو پٽون ٿيون ته تون برٽوڻي جي ڀار اٿارڻ
۽ جيون جي رکڻا ڪرڻ لاءِ هتي آيو آهين. هو جيڪڏهن سان
اهڻن جي رکڻا نه ڪئي، ته ڇوڙن آهي ته هو تون جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا! پنهنجي واپلي ۾ سانگي ۾ حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري آهينسي وڃائي سانگي حتماً مٿاه. پنهنجو
ڏاڏو جيت ۾ ”گوهي ذات“ مٿوڙ آهي، ۾ ان نالي جو ننگ هوندي
چوڙو نه رڻ ڪارو اٿسئي شايد ۾ نه اهڙو ٿي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو سانگي هيتري ڏکي ٿين ٿي ۾ ڪهل نٿي اچسئي. سانگي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حندا رڳي اما اٿئون ته جڏهن
تون سانگي جڏي پڳ هوندين، تڏهن ٻول رات جو پنهنجن ڪوئل
پيرن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جڪو ڏک ٿيو
هوندو، اها ڳالهه سانگي اندر کي گواهي رهي آهي. الله جلداچ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجن اڻهن ڇرڻن جي سڀوا ڪريون.
جي توکي اها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺس جي آڱيا
ڪانواءِ توڙي جو مليون آهسون، ته اهر ۾ سانجو ڏور ڪواري
جو ته پنهنجي اما پٺي هڏي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ پٺن جو
حت جاءِ نٿو رهي، تڏهن پڻ هو سانگي ڇا مڃال آهي. مي نات
سانگي پٺت ۾، واپلي ۽ ڪرم ڪري تنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
الله پنهنجو درشن ڏيئي سانجو ڏک دور ڪر.

مي راجا! جذمن ايتري ڊيٽس ۽ وراڻن ڪندي ۾ شيام سندرا

جو درشن ۾ ٿين، تڏهن سڀ وارا ڪل ٿي مورا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ٻاڏو! هي ٻڪندا!
هي نندا لال! هي مودن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي ويوڙي ۾ ٻنهنجا
ٻارڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب ڄاڻين تڏهن ڪڍج.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن ساڄي پريت ڏسي بيتامبر پوري بيجهتي ٻالا
گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي برگھت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوبينون سجاگر ٿي اُٿيون جڏهن نه ڪو مڙدي ۾ سامهون بڻجي وڃي.
ان وقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت ڦار
ڪي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنهنڪي وڃڻيل پيارو گھڻن ڏينهن
کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي مودن پيارو کي ويڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوبه جوڻ لڳيس ته ”هي ٻارڻ ٿا! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ اچي ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪيلو
ڇڏي انٿرڏان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر ورلاپي ڏٺين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آ؟ ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا ٻوڏيل لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گھڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي ٻه ٻه ٻه شرط هڪڙي
گوبه پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي واريو ۽
سڀ گوبينون کيس ائين ويڙهي ويون جڏهن جندرمه کي تارا.
اُتي هڪڙي گوبه جوڻ لڳيس ته ”هي مودن پيارا! تون ڏاڍو ڪپتي
۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڃا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڏان ٿي وڃڻ ڪري
اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هينئر برگھت ٿي اڏيون

۱۲۰ شريڪت درشن جي جذباتي ۽ سياسي گويين جو دڪي ٿي کس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڙ لڳيون ته ”مي شيام سندرا عالمي وڌيڪ
دور نه ڪر ۽ جذباتي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گويون وري به ڇوڙ لڳيون ته ”مي ايترو! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي ۽ پارٽي، نه پوءِ راجڪشس،
ڪالينگار ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جو ٿي پهچائي؟ ننڍ
پنڊا جو پت ۽ چين مان ڪڏهن به اهڙي ڪنورنالي نه ڪرين
ها؟ اسانکي ته عجب آهي جو پنڊن ٿيون ته تون پرتوتي جي ڀار اٿارڻ
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٿي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪري، ته ڇو نه آهي ته پرتوتن جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا! پنهنجي مٿي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري امانتي وڃائي اسانجي حڪومت. پنهنجو
نالو جيت به ”گويي نات“ پنهور آهي، هن ان نالي جو لنگهه پوئتي
ڇوڙ نه رکڻ ڪارو ائيني شايد هن به اهڙي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي پيٽري دڪي ٿيڻ تي به ڪوئلي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪوئي، پر حڪومت رڳي امانتتون نه جنهنهين
تون اسانکي جڏي پڙهو هوندين، تنهن ڀول رات جو پنهنجن ڪوئل
پيرن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪ ٿيو
هوندو، امانت ڏانهن اسانجي اندر کي گواهي ڏئي آهي. انلاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اٺن ڇرڻن جي -جوا ڪريون.
جي توکي امانت ڪارو ۽ جي ته اسين رات جي وقت پٺن جي آڱيا
ڪالو ۽ نوت جو مليون آهسون، ته اهر به اسانجو ڏور ڪوئي،
جو ته پنهنجي امانتي ٻڌي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ منهن جو
حت جاءِ نه ڏي. تڏهن پڙهه اسانجي جا مجال آهي. مي نات!
اسانجي پٺت هن، عالمي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
انلاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪ دور ڪر.“

مي راجا! جذمن ايتري ويٺس ۽ وراڻ ڪندي به شيام سندرا
جو درشن نه ٿي، تڏهن سب واکاڻ ٿي پورچا جي ڪري زمين

۲۴۱ شريڪرشن جو گوپين کي درشن ڏيئي سائن ڳالهيون ڪرڻ 16 تي ٻڌجي رهيون ؟ ردئي ڇوڻ لڳيون ته ”هي نند لال! هي ڇوڻ لڳيون ته ”

۱۶ تي بڻائجي رهيو ۽ روئي چوڙ لڳيون ته ”مي ماڏو! مي ڪندا!
هي نندالال! هي مون پيارا! عالمي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجهه.“
جڏهن انريت وري لاپ ڪندي ته

تڏهن شيام سندر سندن سڄي ٻريٽ ڏسي پيٽمبر پوري بيٺجنتي ٻالا گلي ۾ وڃي اوجھڙي اُٿي اچي ٻرگهٽ ٿيو، جنهنڪي ڏسي سڀ اُنوقت جيڪا خوشي اُنهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم کي ڪانهي. اُها اُنهنڪي خبر هوندي جنڪي وڇڙيل پيارو گهڻن ڏينهن کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي هون پياري کي وڏي ٻريون. اُٿي هڪڙي هڪير گوبڙي چوڻ لڳيس ته ”هي ٻارڻ ڏاڏا! تنهنجي ڇڏي انٿرڏان ٿي وئڻ، اڏا وري ڪهڙي نياڙ جي ڳالهه آهي؟“ شيام سندر وراڻي ڏٺين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان ڪريو ها ته آءُ باڪل خوش ٿيان ها.“

ٻوڏ تر مٿيون مٿيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
 "گهڻو ئي ڇڏائي ڀڳين، پر جڏهن منهنجي ڇت مان ٻاهر ڀڳين
 سڀني کي ڄڻا جي ڪناري تي دٻي ويو. اتي ٻه ڇوڪرا شرط ڪڙي
 ٻوڏي منهنجي چادر ڇڏائي شياڻ سندر کي ان تي وڌاريو ۽
 ٻه ڳوٺيون ڪپس ائين ويڙهي ويون جڏهن جندريا کي تارا.
 ڪڙي ڳولي ڇوڻ لڳيس ته "هي وهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
 ردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پريم ۾ اچي دڪه هائين ٿيون.
 ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڇا ڪريان جو تنهنجي
 مورت ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انٽرڊان ٿي وڃڻ ڪري
 ڪيترن ڪشت ٿيو هن دري جيمنڙ هر گهٽ تي اهڙيون

۴۰. شريفڪوٽ جي چٽائي ۾ سڀني گوهن جو دڪي ٿي کيس بڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ جوڻ لڳيون ۾ ”مي شيام سندرا“ واپلي ۽ ڏهڪ ڊير ۾ ڪر ۽ ڪاٺي سانڪي پنهنجو درشن اچي ڏي.

مي راجا جڏهن اهڙي ڪرڻ سان ۾ شيام سندرا جو ڪو پتو نه پيو، تڏهن هو گوهون وري ۾ جوڻ لڳيون ۾ ”مي پريتر! جڏهن توکي سانڪي پنهنجي وڇوڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشس، ڪالينگر ۽ اندر جي ڪوٽ کان سانڪي جو ٿي پنهنجي؟ نفد پشودا جو پتو ۽ جڳهن ما ۾ ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪريون ما؟ سانڪي ته سڄي آهي جو پشون ٿيون ته تون پرتوڻي جي وار اٿارڻ ۽ جيڙن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن سان اهلان جي رکڻا نه ڪئي، ته ڪنور آهي ته پشون جا ڪري سگهندڙ؟ مي شيام سندرا پنهنجي واپلي ۾ سانڪي من حالت ۾ آندو آهي، سو ڪرڻا ڪري اوائلي وڃائي سانڪي جڏهن ما ۾ پنهنجو زالو جڳت ۾ ”گوهي ذات“ مشهور آهي، من ان نالي جو لنگهه پوئتي ۽ جيڙو نه رڻ ڪارو اٿئي شايد من به اهڙو ئي ڪارڊ ٿو ڏسجي، جو سانڪي مٿي دڪي ٿيڻ تي به ڪول ٿي اچي. سانڪي پنهنجو ته اهڙو خيال ڪوئي، پر جڏهن رڳي اما اٿئون ته جنهنهه تون سانڪي ڇڏي پڳو هوندين، تنهن مهل رات جو پنهنجي ڪوئل پيرن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي چڱو ڏک ٿيو هوندو، اما اڄ اهو سانڪي اندر کي گواهي رهي آهي. ان لاءِ جلد اڃ ته اسين پنهنجن مٿن سان ننڍن اٿون ڇڏڻ جي سوا ڪريون. هي توکي اما ڪاوڙ ۽ سڄي ته اسين رات جي وقت پٺي جي آڳيا ڪالواءِ ٿو ٿو جو مليون آهون، ته اُهو به سانڪو ڏور ڪوئي، جو ته پنهنجي اوائلي پڙي جڏهن ڏن ڏن رهن ۽ منهن جو جت جاءِ پيو رهي، تڏهن پڙ پوءِ سانڪي جا مهال آهي. مي رات ۾ سانڪي پريتر من، واپلي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇڏڻ ۾ آهي، ان لاءِ پنهنجو درشن ڏيئي سانڪو ڏک دور ڪر.

مي راجا جڏهن اهڙي ويٺس ۽ وراڻ ڪندي ۾ شيام سندرا

جو درشن ۾ ٿي، تڏهن سڀ واکاڻ ٿي مورچا جي ڪري زمين

تي پئجي رهيون ۽ روئي ڇوڻ لڳيون ته ”هي ٻاڏو! هي ٻڪندا!
هي نندا لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڇوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جئن مناسب ڄاڻين تئن ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪنڌي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن ساڃي ٻريت ڏسي بيتا مبر پوري بيجهتي ٻالا
گلي ۾ وڃي اوچتوئي اُتي اچي برگهت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سجاگر ٿي اُٿيون جئن نه ڪو مڙدي ۾ ساهه پئجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قلم
کي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنهنڪي وڇريل پيارو گهڻن ڏينهن
کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ ٿا! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ لاهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪياو
ڇڏي انترڌان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڙهه ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏنين ته ”اوهانڪي رات جي وقت به ۾ اڃا
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا هو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي ڇوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر ڀڄين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي جهڻا جي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي وڌاريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جئن جندريا کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انترڌان ٿي وڃڻ ڪري
اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هيئن برگهت ٿي اڏيون

۱۲۰ شريڪڙو جي ڄاڻي هر سيني گوشت جو دڪي تي کس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندر! والي وڌيڪ
ڊهر نه ڪر ۽ ڄاڻي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوشتون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي پوئتر! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي ڇوڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي ڇولي هڃائي؟ نند
پنودا جو پٽ هجين ما ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪرين
ها؟ اسانکي ته سڄي آهي ڇو پٽون ٿيون ته تون پوئتر جي ڀار آڻارڻ
۽ جڙڻ جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين، پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙا آهن جي رکڻا نه ڪبي، ته ڇوهرن آهي ته پوئون جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندر! پنهنجي ڀولي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري امانسي وڃائي اسانجي چندا پٽاه. پنهنجو
نالو ڄاڻ ته ”گوپي نات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو ننگ پوئتر
ڇوڙو نه رڻ ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي مٽري دڪي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو حيال ڪونهي، هر چنڊا رڳي امان ٿئون ته جنهنهه
تون اسانکي جڏي پڙو هوندس، تنهن ٻيل رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪ ٿيو
هوندو، امان ڳالهه اسانجي اندر کي ڳالهائي رهي آهي. اٿلاه جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اڻڻن ڇرڻن جي سڀوا ڪريون،
هي توکي امان ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺن جي آڱيا
ڪانسواءِ تووت جو مليون آهسون، ته اهر به اسانجو ڌرم ڪونهي،
جو ته پنهنجي امان پسي پڏي جذمن وڏن وڏن ريشن ۽ پٺن جو
حت جاءِ پٺو رهي، تڏهن پڏ پوءِ اسانجي ڇا مڃال آهي. مي نات!
اسانجي پٺت هن، والي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
اٿلاه پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪ دور ڪر.“

مي راجا! جذمن ايتري ويٺس ۽ ورهين ڪندي به شيام سندر
جو درشن نه ٿيس، تڏهن سب وڌيڪ ٿي پورجا جي ڪري زمين

شريڪرشل جو گوپين کي درشن ڏيئي سائين گاليون ڪرڻ 16

تي پئجي زهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي موهن پيارا! هي مڪندا!
هي نندال! هي موهن پيارا! عالمي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چالين ٿين ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو هرڻ ڪنڌي اچي ٿيون،
تڏهن شياڻ سندر سندن ساڃي پريت ڏسي پيتا پير پوري پيچنتي ۽
گلي ۾ وڃي اوچتوئي اتي اچي برگهٽ ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون ساڃاڳر ٿي اٿيون جڏهن نه ڪو وڙدي ۾ سامهون پئجي وڃي.
ان وقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت ڦر
ڪي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڃڻ پيارو گهڻن ڏينهن
ڪانهيو اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي موهن پياري کي وڙدي
ڏيون. اتي هڪڙي مکيه گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ ٿا! تنهنجي
پير ۾ لوڪ لاهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪيو
ڇڏي انڙڙڙان ٿي وئين، اها وري هڪڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شياڻ سندر وراڻي ڏين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گذر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ بالڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون گاليون ڪري سيني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا پوڻ ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڳين
هن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شياڻ سندر پوءِ ته
سني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اتي پوئجي شرط هڪڙي
پي پنهنجي چادر وڇائي شياڻ سندر کي ان تي وڌاريو ۽
پ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڏهن چنڊرما کي تارا.
هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
روئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
ته جيڪر تون سان ڪڏهن ڳالهائين، پر نه پوڄا ڪريان جو تنهنجي
سي مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انڙڙڙان تي وڃڻ ڪري
سڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو. وري مينڙ هر گهٽ ٿي اڙيون

۱۲۰ شريڪرشن جي جذائي ۾ سڀني گوهين جو دڪي ٿي کس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندرا“ واطي وڌيڪ
دور نه ڪري ۽ جلد ئي اسانکي پنهنجو درس اچي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه ٿيو، تڏهن هو گواهيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي ٻر پترا! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي ۾ مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي ڇو ٿي پهچائي؟ نند
پنودا جو پٽ مڃين ۽ ته ڪڏهن به امڙي ڪٿور ٿاڻي نه ڪري
۽ اسانکي ته محبت آهي ڇو پٽون ٿيون ته ٿون ٻڌو ٿي جي ڀار اٿارڻ
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻا ۽ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪبي، ته ڇهين آهي ته ٻيو ٿون ڇا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا پنهنجي ٻوليءَ ۾ اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اڏا بنسي وڃائي اسانجي حشام مڏاء. پنهنجو
نالو ڄاڻت ۾ ”گوهي رات“ منظور آهي، هن ان نالي جو رنگ ٻوٽي
ڇوڙو نه رنگ ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي مٿي دڪي ٿيڻ تي به ڪٽيل ٿئي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حشام رڳي اڏا ٿئون ته ڇهين
ٿون اسانکي جذي ڀڳو موندن، تنهن ٻيل رات جو ٿيندڙن ڪومل
ٻيڙن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪ ٿيو
هوندو، اڏا ڳالهه اسانجي اندر کي گهائي وئي آهي. اٿاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان ٿيندڙن اٿن ڇڙن جي سڃاڻ ڪريون.
هي توکي اڏا ڪاوڙ مڃي ته اسين رات جي وقت ٻنهي جي آڱيا
ڪالسا ۽ ٿوڻ جو مليون آيو، ته اُپهر به اسانجو ڏور ڪونهي،
جو ته پنهنجي اڏا ٻنهي ٻڏي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ منهن جو
جت جاءِ نٿو رهي، تڏهن ٻڏا پوءِ اسانجي ڇا محال آهي. مي نات
اسانجي ٻر پترا، واطي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇڙن ۾ آهي،
اٿاءِ پنهنجو درس ڏيئي اسانجو دڪ دور ڪر.“

مي راجا! جذمن ايتري ويٺس ۽ وراڻين ڪندي به شيام سندرا

جو درس نه ٿي، تڏهن سب وڌيڪ ٿي پور ڇا جي ڪري زمين

۱۲۰ شريڪ ڏسڻ جي ڄاڻائي ۾ سڀني گوين جو ڏکي ٿي کس هڪڙو

ڏيڻ لڳيون. پوءِ جوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندر! واپلي وڌيڪ
دور نه ڪر ۽ ڄاڻائي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڪڙڻ سان به شيام سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوين وري به جوڻ لڳيون ته ”مي پريتر! جڏهن
تو کي اسانکي پنهنجي وڇوڙي ۾ پارلو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليناگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي ڇو ٿي پهچائي؟ لند
پشودا جو پتو مڃين ٿا ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪري
ها؟ اسانکي ته مڃي آهي جو پشون ٿيون ته تون پوئو ٿي جي وار اٿارڻ
۽ جيئن جي رکشا ڪرڻ لاءِ مٿي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙاڻ جي رکشا نه ڪري، ته ڇو نه آهي ته هو تون جا ڪري
سگهندن؟ مي شيام سندر! پنهنجي پرلي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري امانسي وڃائي اسانجي حتما مٿاه. پنهنجو
نالو جڳت ۾ ”گوبه نات“ منظور آهي، هن ان نالي جو ننگ هڻي
جهڙو نه رنگ ڪارو ائين ٿئي ٿايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجن،
جو اسانجي پيٽري ڏکي ٿيڻ تي به ڪٽيل نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حتما رڳي امانئون ته جنهن
تون اسانکي جڏي ڳو هوندس، تنهن پهل رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، امان ڳالهه اسانجي اندر کي گهاٽي رهي آهي. اٺاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اڻن جوڻ جي سڃاڻ ڪريون.
جي توکي امان ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺن جي آڱيا
ڪالسواءِ توڙي جو مليون آهسون، ته انهن به اسانجو ڏور ڪونهي،
جو ته پنهنجي امان پسي ٻڏي جڏهن وڏن وڏن ريش ۽ منهن جو
حت جاءِ پيو رهي، تڏهن پڻ پوءِ اسانجي ڇا به ڪال آهي. مي نات!
اسانجي پريتر، واپلي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي چرلن ۾ آهي،
اٺاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.“

مي راجا! جڏهن ايتري ويٺس ۽ وراڻ ڪندي به شيام سندر

جو درشن نه ٿيس، تڏهن سب واکاڻ ٿي پورجا جي ڪري زمين

تي پئجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي ڪنڊا!
هي نندال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي ويوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب ڄاڻين ٿين ڪا به.“

جڏهن انريت وراڻ ڪندي هو، ورت ڪندي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن سڄي بريت ڏسي پيشاپور ٻيڙي بيجهتي ۾
گلي ۾ وڃي اڇوڙي اُٿي اچي هر گهٽ ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڳڻ ٿي اُٿيون جڏهن نه ڪو وڙي ۾ سامهون پئجي وڃي.
ان وقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم
ڪي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڇريل پيارو گهٽ ڏينهن
کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چئني پاسي موهن پياري کي ويڙهي
ويون. اُتي هڪڙي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ نات! تنهنجي
پرير ۾ لوڪ لاهڻ ڇڏي هتي آيسين ته تون وري اسانڪي اڪيلو
ڇڏي انٿرڏان ٿي وئين، اها وري هڪڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آه ٻاڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا منهنجو پنهنجو ڏورا ٻوڏيل لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، هر جڏهن منهنجي جيت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي وڌاريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڏهن چندرما کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نرڙي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي پرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آه ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهائين، ته نه هر ڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني موزن! ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انٿرڏان ٿي وڃڻ ڪري
اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري چيندر هر گهٽ ٿي اڇوڙيون

۱۴۰ شريڪارو جي جذائتي برسيءَ جو گهٽن جو دڪي ٿي کيس اڪارو

ڏهڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيا م سندر! وائي وڌيڪ
ڊپر نه ڪر ۽ جذائتي اسانکي پنهنجو روشن اچي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيا م سندر جو ڪو پتو
نه هو، تڏهن هو گوپتون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي پريتر! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي ڇوڙي پر مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي جو ٿي پڇا پئي؟ ننڍ
پنودا جو پت ۽ مڃڻ ما نه ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪرڻ
ما؟ اسانکي ته سڄي آهي جو پٽون ٿيون ته تون پٽوڻي جي راز ٿارو
۽ جيئن جي رکشا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙن جي رکشا نه ڪبي، ته ڇوڙن آهي ته پٽون جا ڪري
سگهندڙ؟ مي شيا م سندر! پنهنجي وائي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اڏاوتسي وڃائي اسانجي جذما پٽاء. پنهنجو
نالو ڄاڻ ته ”گوپي ذات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو لنگر پوئتي
جهڙو نه رڻ ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙوئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي مٿي دڪي ٿيڻ تي به ڪٽيل شي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر جذما رڳي اڏاوتون ته جنهنهه
تون اسانکي ڇڏي ڀڳو هوندين، تنهن ٻيل رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ ضرور ڪندا لڳا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪر ٿيو
هوندو، اڏاوت اسانجي اندر کي گهٽائي رهي آهي. اڌاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اُٺن حرطن جي سڀوا ڪريون.
جي توکي اڏاوت ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت بهن جي آڱيا
ڪالواءِ توڙو جو مليون آيسون، ته اُهر به اسانجو ڏوم ڪوٺي،
جو ته پنهنجي اڏاوتسي ٻڏي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ منهن جو
حت جاءِ نه رهي، تڏهن پٽ پوءِ اسانجي ڄاڻ ۾ اچي. مي ذات
اسانجي پريتر، وائي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي حرطن ۾ آهي،
اڌاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪر دور ڪر.“

مي راجا! جذمن ايتري وڌيڪ ۽ وڌيڪ ڪندي به شيا م سندر
جو درشن نه ٿي، تڏهن سڀ وڌيڪ ٿي مورچا جي ڪري زمين

شريڪرڻ جو گوپين کي درشن ڏيئي سائين ڳالهيون ڪرڻ 16

تي بڻجي رهيون ۽ روئي ڇوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي ڪنڊا!
هي ننڊ لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ ٻنڊجا
ٻراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب ڄاڻين ٿا ڪجهه.“

جڏهن انريت وڙلاپ ڪندي هو وڻ ڪنڌي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن سڃي ٻريت ڏسي پيٽا مٿي ٻڙي ٻڙجي پيا!
گلي ۾ وڃي اڇوئي اُٿي اچي ٻر گهٽ ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ
گوپيون سڃاڳ ٿي اُٿيون جڏهن نه ڪو مڙدي ۾ سامهون بڻجي وڃي.
ان وقت جيڪا خوشي انهن کي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت ڦاٽ
ڪي ڪانهي. اها انهن کي خبر هوندي جنهنڪري وڇڙيل پيارو گهٽ ڏينهن
کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي ٻراڻ ٿا! تنهنجي
ٻيهر ۾ لوڪ لاهڻ ڇڏي هتي آيو سين ته تون دري سانگي اڪيلو
ڇڏي انٿرڊان ٿي وئين، اڏا دري هڪڙي نياڙ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏنين ته ”اوهان کي رات جي وقت ٻن ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڌيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا ٻوڏين لڳيس. هڪڙي ڇوڻ لڳيس
ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي ڇت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي دلي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي ان تي دٻايو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين وڙهي ويون جڏهن چنڊرما کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نرڙي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي ٻيهر ۾ اچي دکائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پرڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انٿرڊان ٿي وڃڻ ڪري
اسان کي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، دري جيڪو ٻر گهٽ ٿي اڏريون

۱۴۰ شريڪ ڪرڻ جي ڄاڻائي هر سيني گوهن جو دڪي ٿي کس ڪارڻ

ڏهن لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”مي شيام سندرا! واپلي وڌيڪ
دور نه ڪر ۽ ڄاڻائي اسانکي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان به شيام سندرا جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوهيون وري به ڇوڻ لڳيون ته ”مي پرسترا! جذمن
تو کي اسانکي پنهنجي وڃوڙي پر مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليداس ۽ انڌر جي ڪوب کان اسانکي ڇو ٿي وڃاڻي؟ نند
پنودا جو پٽ، مڇين ما ته ڪڏهن به ايتري ڪنور ٿاڻي نه ڪرهن
ها؟ اسانکي ته سڄب آهي ڇو پٽون ٿيون ته نون پٽوڻي جي بار آزارڻ
۽ جڙين جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪبي، ته ڊهر نه آهي ته هو نون جا ڪري
سگهندين؟ مي شيام سندرا پنهنجي پرلي ته اسانکي هن حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري امانسي وڃائي اسانجي حنڀا مٽاءِ. پنهنجو
نالو جڳت پر ”گوهي ذات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو ننگر پوئتي
جهڙو نه رنگ ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسانجي ميعري دڪي ٿيڻ تي به ڪهل نٿي اچي. اسانکي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حنڀا رڳي اما اٿئون ته جڏهن
تون اسانکي جڏي پڙو هوندين، تنهن مهل رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ سرور ڪندا اٿا هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو دڪر ٿيو
هوندو، اها ٿا به اسانجي اندر کي ڳهائي رهي آهي. اٿاءِ جلد اڃ
ته اسين پنهنجن مٿن سان تنهنجن اڻهن حرڪن جي سڃاڻ ڪريون.
جي توکي اها ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت بهنيس جي آڱيا
ڪالسواءِ توڙي جو مليون آهسون، ته اُٻر به اسانجو ڏوم ڪوٺي،
جو ته پنهنجي اها پني پڏي جذمن وڌن وڌن رهين ۽ منهن جو
حت جاءِ پئو رهي، تڏهن پڻ پوءِ اسانجي جا پڪال آهي. مي ذات!
اسانجي پرست هن، واپلي ۽ ڪرم ڪري تنهنجي حرڪن ۾ آهي،
اٿاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪر دور ڪر.“

مي راجا! جذمن ايتري ويٺس ۽ ورهائين ڪندي به شيام سندرا

جو درشن نه ٿيس، تڏهن سب واپڪل ٿي پورجا جي ڪري زمين

تي بڻائجي زمينون ۽ روئي جوڻ لڳيون تر ”هي ماڏو! هي مڪندا!
هي نندال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڻن مناسب ڄاڻين ٿئن ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندڙي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن ساڃي بریت ڏسي پيشاهير پوري بيچيني ۾
گلي ۾ وڃي اوچتوئي اُتي اچي پرگهت ٿيو، جنهنکي ڏسي سڀ
گوپيون ساڃاڳر ٿي اُٿيون جڻن نه ڪو مڙدي ۾ سامه بڻائجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنکي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم
ڪي ڪانهي. اُها انهنکي خبر هوندي جنهنکي وڇريل پيارڊ گهڻن ڏينهن
کان پوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ تر چئني پاسي موهن پياري کي وڙهي
ويون. اُتي هڪڙي هڪير گوپي جوڻ لڳيس تر ”هي پراڻ نات! تنهنجي
هرير ۾ لوڪ لاهڻ ڇڏي هتي آيو سين تر تون دري سانگي اڪياو
ڇڏي انٿرڊان ٿي دئين، اُها وري ڪهڙي نياز جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏنين تر ”اوهانکي رات جي وقت به ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها تر آ؟ بالڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ تر مٿيون مٿيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏوراهو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
تر ”گهڻوئي ڇڏائي پڳهن، پر جڏهن منهنجي جيت مان ٻاهر ڀڄين
تڏهن برابر سمجهان تر تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ تر
سڀني کي جمن جي ڪناري تي وٺي ويو. اُتي پوڄڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي اُن تي وهاريو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويون جڻن جندرمه کي تارا.
اُتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس تر ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نردئي آهين. هي سڀ پورڙيون تنهنجي هرير ۾ اچي دڪرائين ٿيون.
آ؟ تر جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهيون، پر نه پرڃا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڊان ٿي دهن ڪري
اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، دري جيتوڻيڪ پرگهت ٿي اڏيون

۱۲۰ شريڪ ڪرڻ جي ڄاڻائي پر سڀني گوهن جو ڏکي ٿي کيس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ته ”هي شيا م سندر! واپسي وڌيڪ
ڊيئر نه ڪر ۽ ڄاڻائي اٿس ته پنهنجو درشن اهي ڏي.“

هي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ سان ته شيا م سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو گوهن وري نه ڇوڻ لڳيون ته ”هي پرهن! جذمن
تو کي اٿس ته پنهنجي دڇوڙي پر مارڻو، ته پوءِ راکشس،
ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان اٿس ته ڇو ٿي به ڄاڻي؟ ٿيند
بيشودا جو پتو وڃي ٿو ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿاڻي نه ڪري
ما؟ اٿس ته سڄي آهي جو پٽون ٿيون ته تون پر ٿو ٿي جي راجا راجا
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ هتي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اٿس
اهڙن جي رکڻا نه ڪري، ته ڇو نه آهي ته پٽون جا ڪري
سڃاڻين؟ هي شيا م سندر! پنهنجي واپسي نه اٿس ته اٿس ته حالت پر آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اٿس ته واپسي ڄاڻي اٿس ته پنهنجو
ڏاڍو ڄاڻ ته ”گوهي نات“ مشهور آهي، هن ان مالي جو ٿيڻ هوندي آهي
جهڙو ته رڻ ڪارو اٿس ته شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اٿس ته پتو ڏي ٿيڻ نه ته ڪٿي ٿي اٿس. اٿس ته
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر حڪم رڳي اٿس ته جيئن
تون اٿس ته ڇڏي ڇڏي هوندين، تڏهن ٻول رات جو پنهنجن ڪومل
پيرن پر سرور ڪندا لڳا هوندا ته پنهنجي توکي جيڪو ڏک ٿيو
هوندو، اٿس ته اٿس ته اندر کي گهڻي رهي آهي. اٿس ته ڄاڻاڻ
ته اٿس ته پنهنجن مٿن سان پنهنجن اڻڻن ڇوڻ جي سڃاڻ ڪريون.
هي توکي اٿس ته ڪاوڙ هجي ته اٿس رات جي وقت هٿن جي آڱيا
ڪالواءِ نوت جو مليون آهون، ته اٿس ته اٿس ته ڏوم ڪوئي
جو ته پنهنجي اٿس ته پٽي جذمن وڌن وڌن رهن ۽ هٿن جو
حت جاءِ نه رهي، تڏهن پٽ پوءِ اٿس ته ڄاڻاڻ آهي. هي نات اٿس
اٿس ته پرهن م، واپسي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇوڻ پر آهي،
اٿس ته پنهنجو درشن ڏيڻي اٿس ته ڏک دور ڪر.“

هي راجا! جذمن ايتري وڃي ۽ وڌيڪ ڪندي ته شيا م سندر
جو درشن نه ٿي، تڏهن سڀ واپس ٿي پورا ٿي ڪري زمين

تي بڻجي رهيو ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ٻاڏو! هي ڪندو!
هي نندال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا
پراڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڻن مناسب ڄاڻين تڻن ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو، مرڻ ڪندي اچي ٿيون،
تڏهن شيام سندر سندن سڃي ڀريت ڏسي بيٺا مڙ پوري بيچيني ۽
گلي ۾ دڙي اوچتو ئي اُٿي اچي ڀرگوت ٿيو، جنهنکي ڏسي سڀ
گوپيون سجاگر ٿي اُٿيون جڻن نه ڪو مڙدي ۾ سامهون بڻجي وڃي.
انوقت جيڪا خوشي انهنکي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم
ڪي ڪانهي. اها انهنکي خبر هوندي جنکي وڃريل پيارو گهڻن ڏينهن
کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي ويڙهي
ڏيون. اتي هڪڙي مکيه گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي پراڻ ٿاڻ! تنهنجي
ڀرير ۾ لوڪ ڪجهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيلو
ڇڏي انٿرڌان ٿي وئين، ادا وري ڪهڙي نياڙ جي ڳالهه آهي؟“
شيام سندر وراڻي ڏين ته ”ادانکي رات جي وقت به ۾ اچڻ
واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي پنهنجو سهڻو ۽ ڏيان
ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين،
تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڌورا ٻو ڏيڻ لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس
ته ”گهڻو ئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن پنهنجي ڇت مان ٻاهر پڳين
تڏهن برابر سماجهان ته تون زبردست آهين.“ شيام سندر پوءِ ته
سڀني کي چمڪائي ڪناري تي وٺي ويو. اتي پهچڻ شرط هڪڙي
گوپي پنهنجي چادر وڇائي شيام سندر کي ان تي وارو ۽
سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ڏيون جڻن جندرا کي تارا.
اتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي
۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي ڀرير ۾ اچي دڪهائين ٿيون.
آ؟ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهائين، به نه پرڇا ڪريان جو تنهنجي
موهني مورت ائين ڪرڻ ٿئي ٿئي. تنهنجي انٿرڌان تي دڙا ڪري
اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري جيئن ڀرگوت ٿي اڏيون

۲۰ شريڪرندي جي ڄاڻائي پر سڀني گوهن جو دڪي ٿي کس ڪارڻ

ڏهن لڳيون. پوءِ هوڻ اڳيون ته ”مي شام سندن را وائي وڌيڪ
دهر نه ڪر ۽ جلد ئي اسان کي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن اهڙي ڪرڻ سان به شام سندن جو ڪو پتو
نه هئو، تڏهن هو گوهون وري به هوڻ لڳيون ته ”مي پرتم! جڏهن
تو کي اسان کي پنهنجي وڃوڙي پر مارڻو هو، ته پوءِ راکشس،
ڪالينگر ۽ اندر جي ڪوب کان اسان کي ڇو ٿي بهڄائي؟ نند
پنودا جو پت وڃين ها ته ڪڏهن به اهڙي ڪنور ٿائي نه ڪرهن
ها؟ اسان کي ته عجب آهي جو پڻون ٿيون ته تون پرڻو ٿي جي ٻار اُٿارڻ
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مڏي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪبي، ته ڇو نه آهي ته هو تون ها ڪري
سگهندين؟ مي شام سندن پنهنجي وڃوڙي جي حالت ۾ آندو
آهي، سو ڪرڻا ڪري اُڏاڻي وڃائي اسان کي جڏا مڏا. پنهنجو
نالو جڳت پر ”گوبهيات“ منهور آهي، هن ان نالي جو رنگ ٻوٽي
جهڙو نه رنگ ڪارو اٿئي شايد هن به اهڙو ئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسان کي ميعري ڏکي ٿيڻ ٿي به ڪول ٿي اچي. اسان کي
پنهنجو ته اهڙو خيال ڪونهي، پر جڏا وڃي اُڏا اٿئون ته جنهنهه
تون اسان کي ڇڏي پڳو موندن، تڏهن ٻيل رات جو پنهنجن ڪومل
هيون ۾ سرور ڪندا لڳا موندن، تنهنڪري توکي جيڪو دڪ ٿيو
موندو، اُڏا ڳاڙهه اسان کي اندر کي گهاٽي رهي آهي. اٺاءِ جڏا اڄ
ته اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اُٺن ڇرڻن جي سبوا ڪريون.
جي توکي اُڏا ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺس جي آڱيا
ڪاٺوا ته توڻ جو ٻيون آهون، ته اُٺ به اسان جو ڏور ڪونهي،
جو ته پنهنجي اُڏا پٺي ٻڏي جڏهن وڏن وڏن رڻن ۽ مٺين جو
حت جاءِ نٿو رهي، تڏهن پڳا پوءِ اسان کي ڇا مڏال آهي. مي ذات
اسان کي پرتم هن، وائي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
اٺاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسان جو دڪ دور ڪر.“

مي راجا! جڏهن اهڙي وڃي وڃي وڃي ۽ وڃي ڪندي به شام سندن

جو درشن نه ٿي، تڏهن سب وڏا ٿي مورچا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي جوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي ڪندا هي نندال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڃوڙي ۾ پنهنجا براڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪم ڪبو.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو هوڻ ڪنڌي اچي ٿيون، تڏهن شام سندر سندن ساڄي ڀريت ڏسي پيٽاڀر پوري پيچنتي ٻالا گلي ۾ وڃي اوچتوئي اُٿي اچي هر گهٽ ٿيون، جنهنڪري ڏسي سڀ گوپيون سمجها ڳر ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو مڙدي ۾ سامه بڻجي وڃي. انوقت جيڪا خوشي انهنڪي ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم ڪي ڪانهي. اها انهنڪي خبر هوندي جنڪي وڇريل پيارو گهڻن ڏينهن کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته چڻي پاسي موهن پياري کي ويڙهي ويئون. اتي هڪڙي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي براڻ ٿا! تنهنجي ڀرير ۾ لوڪ لهر ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانڪي اڪيو ڇڏي انٿرڏان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڙ هي ڳالهه آهي؟“ شام سندر وراڻي ڏين ته ”اوهانڪي رات جي وقت ٻن ۾ اچڻ واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ رهي پنهنجو سهڻو ۽ ڏيان ڪريو ها ته آهه ٻاڪل خوش ٿبان ها.“

پوءِ ته منيون منيون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين، تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڌورا ٻوڏين لڳيس. هڪڙي جوڻ لڳيس ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، هر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر ڀڄين تڏهن برابر سمجهان ته تون زبردست آهين.“ شام سندر پوءِ ته سڀني کي چڻا جي ڪناري تي وٺي ويو. اتي پنهنجي شرط هڪڙي گوپي پنهنجي چادر وڇائي شام سندر کي ان تي واريو ۽ سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويئون جڏهن چادر کي تارا. اتي هڪڙي گوپي جوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي ۽ نردئي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي ڀرير ۾ اچي دڪرائين ٿيون.“ آهه ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، ته نه ڀرڇا ڪريان جو تنهنجي موهني مورت ائين ڪرڻ نٿي ڏئي. تنهنجي انٿرڏان ٿي وڃڻ ڪري اسانڪي ڪيترو ڪشت ٿيون، وري جيئن هر گهٽ ٿي اڏيان

۱۲۰: در کتب و در حقیقت، در سبب گوشت و در کس کس

ٲهين لئون . هو دوڻ اٽيون نر "مي شام سندر ا وائي دڪ
دبر ن ڪراءِ مادلي اسانكي پنهنجو درس اهي ذي."

مي راجا! جذمن ايتري ڪرڻ - ان نه شيام سندر جو ڪو پتو
 نه هو، انهن جو گوشتيون وري نه ڇوڻ ٿيڻون ته ”مي ايترا! جذمن
 توکي اسانکي پنهنجي ڇوڙي نه مارڻو هو، ته پوءِ راکسن،
 ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان اسانکي ڇوڻي ٻڌائي؟ لند
 پشوا جو پت ڇڏين ۽ ان ڪڏهن به اهڙي ڪنورائي نه ڪرين
 ها؟ اسانکي ته عجب آهي جو ٻڌون ٿيون ته تون ٻروڻي جي ٻار اُٿارڻ
 ۽ ڇيڻ جي رڪنا ڪرڻ لاءِ مٽي آيو آهين. پوءِ جيڪڏهن اسان
 اٻڻائين جي رڪنا نه ڪبي، ته ڇهين آهي ته ٻه تون جا ڪري
 سگهندين؟ مي شيام سندر! پنهنجي رلي نه اسانکي هن حالت ۾ آندو
 آهي، سو ڪرڻا ڪري اُما بنسي ڇوڻي اسانجي حتما پٽاه. پنهنجو
 نالو جيت به ”گوبندي نات“ مشهور آهي، هن ان نالي جو لنگه هوندي
 ڇوڙ نه رڻگه ڪارو اٿي شادي نه به اهڙي ڪارو ٿو ڏسجي،
 جو اسانجي پيٽري ڏکي ٿيڻ تي به ڪٽيل نهي اچي. اسانکي
 پنهنجو نه ايترو خيال ڪوڻي، پر حندا رڳي اُما اٿون ته جڏهن
 تون اسانکي جڏي پٽو هوندين، تڏهن پٽ رات جو پنهنجن ڪومل
 پيرن ۾ سرور ڪندا آهن هوندا، تنهنڪري توکي جيڪو ڏک ٿيو
 هوندو، اُما اُما اسانجي اندر ڪي گواڻي رهي آهي. ان لاءِ جلد اڃ
 نه اسين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اُڀون ڇڏين جي سڄا ڪريون.
 هي توکي اُما ڪاوڙجي ته اسين رات جي وقت پٽن جي آڱيا
 کائون ٿو وٺ جو مٿيون آيوئون، ته اُپهر به اسانجو ڏوم ڪوڙي،
 جو نه پنهنجي اُما بنسي ٻڌي جذمن ڏڻ ڏڻ رئين ۽ پٽن جو
 حت جاءِ پٽو رهي، تڏهن پٽ پوءِ اسانجي جا مڃاڻ آهي. مي نات
 اسانجي پٽ نه، والهي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇوڻي ۾ آهي،
 ان لاءِ پنهنجو ڏهن ڏيئي اسانجو ڏک دور ڪر.

مي را جا! جذبي ايتوي و همتي ۽ ورلاي ڪندي ۽ ڇپام سندر

جو دريڙن ۾ ٿين، تڏهن سڀ وارا ڪاٺ ٿي پورجڻا جي ڪري زمين

تي بڻجي رهيون ۽ روئي ڇوڻ لڳيون ته ”هي ماڻو! هي ڪندا هي نند لال! هي موهن پيارا! هاڻي اسين تنهنجي وڇوڙي ۾ پنهنجا براڻ ٿيون ڏيون، پوءِ جڏهن مناسب چاڻين تڏهن ڪجهه.“

جڏهن انريت ورلاپ ڪندي هو مرڻ ڪندي اچي ٿيون، تڏهن شياڻ سندر سندن ساڃي ڀريت ڏسي پيٽامبر پوري پيڄڻتي پالا گلي ۾ وڃي اوجھوئي اُٿي اچي برگڙت ٿيو، جنهنڪري ڏسي سڀ گوپيون سڃاڻي ٿي اُٿيون جڏهن ته ڪو مڙدي ۾ ساهه بڻجي وڃي. انوقت جيڪا خوشي انهنڪري ٿي تنهنجي بيان ڪرڻ جي طاقت قائم ڪي ڪانهي. اها انهنڪري خبر هوندي جنهنڪري وڇوڙيل پيارو گهڻن ڏينهن کانپوءِ اچي مليو هوندو. پوءِ ته جڏهن پاسي موهن پياري کي ويڙهي ويئون. اُتي هڪڙي مکيه گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي براڻ نات! تنهنجي ڀرڻ ۾ لوڪ ڪجهه ڇڏي هتي آيو سين ته تون وري اسانکي اڪيلو ڇڏي انٿرڌان ٿي وئين، اها وري ڪهڙي نياڻ جي ڳالهه آهي؟“ شياڻ سندر ورلاڻي ڏٺين ته ”اوهانڪي رات جي وقت هن ۾ اچڻ واجب نه هو. اوهين جيڪڏهن گهر ۾ ويهي منهنجو سهڻو ۽ ڏيان ڪريو ها ته آ؟ بلڪل خوش ٿيان ها.“

پوءِ ته مليون مليون ڳالهيون ڪري سڀني کي خوش ڪيائين، تڏهن هرڪا پنهنجو پنهنجو ڏورا ٻوڏين لڳيس. هڪڙي ڇوڻ لڳيس ته ”گهڻوئي ڇڏائي پڳين، پر جڏهن منهنجي جت مان ٻاهر پڄين تڏهن برابر ساڃهان ته تون زبردست آهين.“ شياڻ سندر پوءِ ته سڀني کي چيائين ڪناري تي وٺي ويو. اُتي ٻه ڇوڻ شرط هڪڙي گوپي پنهنجي جادو وڃائي شياڻ سندر کي ان تي دهاريو ۽ سڀ گوپيون کيس ائين ويڙهي ويئون جڏهن جندرمه کي تارا. اُتي هڪڙي گوپي ڇوڻ لڳيس ته ”هي موهن پيارا! تون ڏاڍو ڪهڻي ۽ نروڻي آهين ۽ هي سڀ پورڙيون تنهنجي ڀرڻ ۾ اچي دڪر ٻائين ٿيون. آ؟“ ته جيڪر توهان ڪڏهن ڳالهايان، پر نه پر ڇا ڪريان جو تنهنجي موهني پورٽ ائين ڪرڻ ٿئي ڏئي. تنهنجي انٿرڌان تي وڃڻ ڪري اسانکي ڪيترو ڪشت ٿيو هو، وري هيئن برگڙت ٿي اڏيون

۲۴۰ شريڪارڻ جي جدائي ۾ سيني ڳوٺن جو دڪي ٿي کس ڪارڻ

ڏيڻ لڳيون. پوءِ ڇوڻ لڳيون ۾ ”مي شياڻ سندر! والي وڌيڪ
ڊيئر ڪر ۽ جلد ئي اسان کي پنهنجو درشن اچي ڏي.“

مي راجا! جڏهن ايتري ڪرڻ سان ۾ شياڻ سندر جو ڪو پتو
نه هيو، تڏهن هو ڳوٺيون وري ۾ ڇوڻ لڳيون ۾ ”مي پريتر! جڏهن
تو کي اسان کي پنهنجي وڇوڙي ۾ پارڻو هو، ته پوءِ راکڻس،
ڪاليداس ۽ اندر جي ڪوب کان اسان کي ڇو ٿي پڇاڻي؟ لند
پنودا جو پت ۽ جين ما ۾ ڪڏهن ۾ اهڙي ڪنورائي ۾ ڪرڻ
ما؟ اسان کي ته صاحب آهي جو پٽون ٿيون ته ٿون اڻوڻي جي ٻار اٿارڻ
۽ جيئن جي رکڻا ڪرڻ لاءِ مٿي آيو آهين. پوءِ ڇهڪڏهن اسان
اهڙين جي رکڻا نه ڪبي، ته ڇهه ۾ آهي ته پٽون ها ڪري
سگهندين؟ مي شياڻ سندر! پنهنجي والي ته اسان کي هن حالت ۾ آندو
آهي، - ڪو ڪرڻا ڪري اماڻسي وڃائي اسان کي جڏهن تڏهن
ڏالو ڄڻ ۾ ”ڳوٺي ذات“ منجهر آهي، هن ان نالي جو لنگه بونهي
جهڙو نه رڻ ڪارو اٿسئي شايد هن ۾ اهڙوئي ڪارو ٿو ڏسجي،
جو اسان جي پيٽري دڪي ٿيڻ تي ۾ ڪهل ٿي اچي. اسان کي
پنهنجو ته ايترو خيال ڪونهي، پر جڏهن رڳي اما اٿئون ته جڏهن
تون اسان کي ڇڏي ڀڳو هوندين، تڏهن ٻول ذات جو پنهنجن ڪومل
پيرن ۾ سرور ڪندا لڳا هوندا ۽ پنهنجي توکي جيڪو دڪو ٿيو
هوندو، اما ڳاڙهه اسان جي اندر کي ڳوٺي وڃي آهي. ان لاءِ جلد اڃ
نه آهين پنهنجن مٿن سان پنهنجن اٿن ڇرڻن جي - چوا ڪرڻون.
جي توکي اما ڪاوڙ هجي ته اسين رات جي وقت پٺن جي آڱيا
ڪاٺواءِ تون جو مليون آهسون، ته اهر ۾ اسانجو ڏور ڪو اهي
جو نه پنهنجي اما پسي پڏي جڏهن وڏن وڏن ريشن ۽ منهن جو
حت جاءِ نه وڃي، تڏهن پڏ پوءِ اسان جي ها محال آهي. مي ذات
اسان جي پريتر هن، والي ۽ ڪرم ڪري پنهنجي ڇرڻن ۾ آهي،
ان لاءِ پنهنجو درشن ڏيئي اسانجو دڪو دور ڪر.“

مي راجا! جڏهن ايتري وڃي ۽ وڃي ڪندي ۾ شياڻ سندر
جو درشن ۾ ٿي، تڏهن سب وڌيڪ ٿي مورخا جي ڪري زمين

گوپين کي ڏسي هن گوپي جو روئڻ گهٽيو ۽ سيني کي چوڻ لڳي ته ”هي سڪيون! مون کان خبر نه آهي ته ڪٿو اهره ڏي ويو، جو مون بيارو ڇڏائي ڀڄي.“

هي راجا هريڪشت! ان گوپي کان ڇڏائي وڃڻ جو هي سبب هو ته جڏهن شيام سندر اها گوپي ساڻ ڪري ٻين کان الڳ ٿي ويو، تڏهن هو ايمان ڪري ويچار ڪرڻ لڳي ته مون ڇوڙي ٻي ڪاه سندر استري ڪانهي ۽ جنهن ڪري شيام سندر مون کي ئي ٻاڻسان کنيو. پوءِ شيام سندر کي چوڻ لڳي ته ”هي بيارو! هلندي هلندي منهنجا پير ڏکي رهيا آهن، تنهن ڪري مون کي پنهنجي ڪاهي تي چاڙهي هل ۽ نه ته اڳتي مون کان هليو نٿو ٿئي.“ ڀڳوان سمجهيو ته هن کي ايمان چڙهيو آهي، جنهنجو قل ملڻ گورجيس. سو ڇا ڪيائين جو جهڪي ڪلي گوپي کي ڪاهي تي چڙهڻ لاءِ چيائين. جنهن ئي هن ڀانيو ته پير ورائي ڪاهي تي وهان، تنهن ئي ڀڳوان انٿرڊان ٿي ويو ۽ هو گوپي ائين ئي ٻيئي رهي.

هي راجا! جڏهن گوپين هن گوپي کان ڀڄيو تڏهن هن پنهنجي ايمان ڪرڻ ۽ شيام سندر جي انٿرڊان ٿي وڃڻ جو حال جڻ جو تنهن ٻڌاين. پوءِ ته سڀيئي گڏجي وري ڪرڻ لڳيون. هڪڙي گوپي جا گهڻو سياڻپ هئي سا چوڻ لڳين ته ”سڪيون! ان روئڻ ۽ رڙڻ مان نه ورندي، ڀڳوان جو نالو دين ديال ۽ ڀڳت وٺس آهي، انلاءِ بهتر ٿيندو جيڪڏهن پاڻ هڪ هنڌ ويهي منهنجي ڀان ۽ سهرڻ ڪندون سين. پڪ آهي ته پوءِ هو دينانات ديال ٿي ضرور ٻاڻڪي درشن ڏيندو.“ اها صلاح سيني کي وڻي ۽ گڏجي جمنا جي ڪناري تي، جتي شيام سندر کانئس جدا ٿيو هو، ڀڳوان جون ٻال لڳائون ڪرڻ لڳيون. منجهان هڪڙي شري ڪرڻ ٻني ۽ ٻي کي پوتنا ٺاهيائون ۽ کير پيڻ وقت انجو ٻراڻ ڪڍيو. ٽيءَ کي وري يشودا ٺاهيائون، جتي هو ٻهين گوپي ڪرڻ روپ ڏڏ ۽ مڪڻ کائڻ لڳي، ان ٻڌل يشودا ڪاوڙجي اُڪري سان ٻڌڻ لڳيس. مطلب ته جيڪي به لڳائون شريڪرڻ ڪيون هيون، سي سڀ ڪري پنهنجي جت کي ڏانهن

تو کي نند ڪمار پنهنجو ٻارو ڄاڻي ٻڌن کي لڳائيندو هو. انلاءِ
تو کي ڪا خبر نه هئي ته ڏهن ڏينهن جي ڪت. "گوڻيس گوڻي جوڻ
لڳي" اي جنميليءَ جا گلا تو وڻن ضرور اسانجو. مون ٻارو لنگهيو
تو ڏسجي ۽ جو هو سمجهون ٿيون ته من پنهنجو هٿ توڻي ضرور ٿورو
آهي، جهنگلي ٿون خوشيءَ وڃان اسانجي کلي رهيو آهي.
پنهنجن جوڻ لڳي "اي ڪمل جا گلا پنهنجي هٿن تي واسطي ڏيڻ
ڏيڻ جا ٻنور اچڻا، سو انهن کان ڪو ڏس نهو ٻيڙي ٻڌاءِ." ٻيڻ
وري هر ٿوڻي کي جوڻ لڳي ته "ماڻي! توڻي وانگي ذات جي
ميسل ڪرڻا رهي آهي، جو جذمن جذمن ڏيڻن توکي سٺو آهي،
نڌن ٻڌڻن اوتار وٺي توکي مڪت ڪيو آهي. سو اوکي انهن
خبر ضرور موليٰ جو ته توڻي پنهنجا جوڻ رکندو ويو هوندو."

هي راجا هر ٻڪر ۽ جذمن اهڙي ٻيڙي تي به ٺاهيندو جو ٻيو
ڪنهن نه ٻڌائين ته هن وڻن ڪري جنم ٻيڙي وري ٻيڙي لڳيون. ڪوڙي
گوڻي ٻيڙي ڪرڻ جي ڪري جو ٻڌڻن ڏسي سڀني کي ٻيڙي ٻيڙي،
جو ڏسندڙ ٻيڙي ٻيڙي آهي جي ڇو ڪڏي پنهنجي اکين تي لڳائي ۽
هر ٿوڻي کي جنم لڳيون. ڪرڻن جو نشان ڏسندڙ ٻيڙي هو سڀ آهي وڏيون.
اڃان ٿورو اڳ وڏيون مس ته ڪوڙي ٻيڙي جي ٻيڙي جو نشان ڏيڻن.
آهي ته ٻيڻ ته ڪنهن گوڻي کي ٻيڻن وٺي ويو ته ڏسجي. ته هن
کيس ڏاڍو حسد ٿيو ۽ جوڻ لڳيون ته "ماڻي! اڳوڻي جنم ۾ انهي
گوڻي ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي جي ڪا ٻيڙي ڪئي ئي ڏسجي، جو
ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي وٺي رهي آهي ۽ ائين هن ريت
ٻيڙي ٻيڙي رات جو ٻيڙي رهيون."

ٻيڻ تي اڳتي ملهون ٻيڻن اٿان گوڻي جو ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي.
نڌن انهن کان ڪوڻ لڳيون ته شايد هو گوڻي ٻيڙي ٻيڙي،
جهنگلي مون ٻيڙي ٻيڙي جي دس تي ضرور ڪا ٻيڙي ٻيڙي آهي.
اڃان اڳتي ملهون ته ڪا ڏس جو اڃا گوڻي اڪيلي ٻيڻ ٻيڙي
ڪري رهي آهي، جي ٻيڙي ٻيڻ جا ٻيڻ ٻيڻ ۽ وڻن ٻيڻ ٻيڻ رهي
ٻيڻ آهي. گوڻي کي ڏسندڙ ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي ٻيڙي خوش ٿيون.

”ادوخت چور بند زان ۾ ڪٿي وڃي لڪو هوندو؟“ ائين ويلا چاري هو سڀ شيام سندر جو نالو وٺي جهڻي طرفن جهٽا جي ڪناري ۽ ۾ هيڏا انهن هوندا انهن ڳولڻ لڳيون ۽ هڪاري جوڻ لڳيون ته ”هي نات! تون اسان کي اڪيلو ڇڏي ڪيڏا انهن پهچي وئي؟“ جڏهن گوپيون ڳولي ڳولي ٿڪجي پيون ۽ روئي روئي آڪين اڳيان اوندھ اچي وين، تڏهن منجهائن هڪڙي گوپي جوڻ لڳي ته ”هي سڪيون! مون پيارو آڃا هينئر ساڻون مونوت ٿيندو هو سو اوهان ڪونه ڏٺو؟“ هي جواب ڏيڻ لڳيس ته ”جري! مان جيڪڏهن ڏٺائين ها ته وڃڻ ئي چوڻ ڏيانس؟ خبر نه آهي ته ڪهڙو ڌوڻ ٿي ويوسين جو هن مهل آڏي رات جو ۾ اڪيلو ڇڏي هليو ويو.“ ان ريت هر ڪا پنهنجو دڪر هيءَ کي ٻڌائي ورلاپ ڪري جوڻ لڳي ته ”هي هر جنات! اسان پنهنجو سڀ تن، من توکي آڻڻ ڪيسون، سو تون جلد ئي اچي اسان کي درشن ڏي.“

جڏهن گهڻن ورلاپن ۽ ڳولڻ تي به شيام سندر جو ڪو پتو نه پيو، تڏهن وڏي آواز سان جوڻ لڳيون ته ”هي ڀڳوان! اسين شيام سندر کي ڪٿي ڳوليون ۽ ڪنهن کي پنهنجو دڪر ٻڌايون؟ رات جي وڳڙي ۾ ته وائورو به ڪونه ٿو لنگهي، جنهن کان ڪٿي ڪو ڏس پتو پڄيون.“ هو ته چرين وانگر جانورن، پکين ۽ وڻن کان پڇڻ لڳيون ته ”شيام سندر اسانجو من چورائي ڊپ وڃون پهچي ويو آهي، اهو ڪو اوهان ڏٺو؟ اي ورڪشو! اوهين هر اهاڪار واسطي جنم پائي پنهنجي ڇايا ۽ ڦلن ڦولن سان سيني کي سکر ڏيو ٿا، سو اوهان ڪو اسانجو نند لال ڏٺو هجي ته ڪرپا ڪري ڏس ڏيو.“ هڪڙي سڪي جوڻ لڳي ته ”هي تاسي! تون شيام سندر جي ڏاڍي پياري آهين، توکي ان سوا ڪو ڇو نه وڻندو آهي، سو توکي منهنجو حال خبردار معلوم هوندو؟“ هي سڪي جوڻ لڳي ته ”هي اشوڪ جا ٻا! تنهنجو نالو ئي برهمڻ پور اٿلاءَ رکيو آهي ته تون ۾ين جو شوڪ ٿاء. اسين شري ڪرشن جي وچوڙي ۾ ڊکي ٿي رهيون آهيون، و تو جي ڏٺو هجي ته اسان کي ڏس ڏيئي اسانجو شوڪ ڇڏاء، نه ته پنهنجو نالو پٽاء؟“ ٽين سڪي چندن جي دڻ کي جوڻ لڳي ته ”ياو! ڇا

سو اهوئي شاستر ۽ مائٽي اسين ۾ پنهنجي گور وارن جي پرست ڪندي
 پنهنجي شري آيون آميون. وڏي جيڪڏهن تون شاستر جي ان گور
 کي ڪوڙو ڪرڻ يا نٿين ۽ اسانجي وري گورڻ تي ۽ اسان سان پرست
 نٿو ڪرين ته حرڪت ڪانهي، پر اسانجو من جو رائي وٺو آهي سو
 اسان کي واپس ڏي. ڏاڍي جيڪڏهن اسان کي تيا ڳڻين ته اهو
 اسانجو وس نه ملندو، پر مري ۾ جو انهي ۾ پنهنجو واسو آهي سو
 اٿان بهي ڪيڏانهن وڃي سگهين ٿو؟ جيئن وڻڪڻ ۾ اڪڻي پنهنجي
 حرطن جي شيوا ڪندي آهي، ائين اسان کي به پنهنجا حرطن ڏاڏا
 پيارا آهن. اها ائين ئي حرطن جي ريت وڻ واهي ته پرمان ڪر
 ۽ ٻيا ٻوڙيون ڄاڻا رکندا. ٻڌا! اها ريت اسين ڪٿان ٿيون ڪندي سگهون؟
 تنهنجي لوڪن ۾ ٻڌا ٻوڙو ڪوڙو ڇڙيا ڪڍڻ ڪڍي آهي جو پنهنجي
 سولن ڏسڻ ۽ پسي جي آواز ٻڌڻ سان مود نٿو ٿئي؟ هي رات
 پنهنجو زالو دين وٺال آهي، تنهنڪري پنهنجي ان ڏيئي کي ٺاڻو ڪر.
 آهي وڃن ٻڌي شيام سندر ۾ ٻن گوبين جي وچ ۾ ڪوڙو
 ڪوڙو روب پنهنجو پرڳهت ڪيو. ٻيو جڏهن پنهنجي پسي وڃائي
 گهٽي رائج رائجيون ٻڌائي منهنجي من کي ڏانهن ڏانهن، ٿڌن
 ڪا گوبين سندس مولي کسي ڀاڙ وڃائڻ لهي ته ڪا- ڪا- ڪا- ڪا-
 ڳالڙ ۾ مدد ڪرڻ لڳيس.

هي راجا! جڏهن گوبين اهڙي ڪري شيام سندر جي ڀلتي ڏئي،
 ٿڌن ايمان ۾ پرڃي ڇوڻ لڳيون ته ”اسان جهڙي سندر ۾ ڪا
 اشري ڪانهي، جنهنڪري ئي شيام سندر اسانجي وس تي اسان کي
 پيار ڪري ٿو.“ ٻيو ته ڪا گوبين سندس مٿ ڇوڻي وڃي رهي ته
 ڪا ڪا ئي مٿ وڃي رهي. ٻڌو ته ڏاڏي گوبين
 ايمان ۾ پرڃي وڃيون آهن، تنهنڪري جيڪڏهن من وٽ اڪيلو
 اشردان ئي سندس ته پنهنجو مٿ بهي ٻوڙو اهڙو ويهار ڪري
 ڪڍڻ گوبين کي ساڻ وٺي ٻڌو اشردان ٿي ويو.

شري ڪرشن جي اشردان ٿيڻ بعد سڀ گوبين ڏانهن وڃي
 ٻڌ لڳيون ۽ جڏهن ته ڪا ڏاڏي آهي، ٿڌن ٻاهر ڇوڻ لڳيون ته

هي راجا! شيام سندر جون اهي گيان وارا تائون ٻڌي، سڀ
 ٻرڇ ٻالا تون واپار ۾ ٻڌجي هيٺ ڪنڌ ڪري ٿڌا سامه ڪٽي پيرن
 جي آڱرين سان مٽي ڪوٽڻ لڳيون ۽ ماٺ ڪري مورت وانگر ڪم
 هنڌ بهي رهيون. سندن اکين مان زار زار پاڻي وڃڻ لڳو ۽ ٻهرياه
 خوشي سبب جو منهن ٻاڙو هون سو هيئنر بيلو جهڙي هيٺ ٿي پيو.
 هڪڙي گوبي جا تمام سياڻي هئي سا چوڻ لڳي ته ”هي شيام سندر
 تون ۾ انصاف ٿو ڪرين جو ٻهرياه ته مرلي وڃائي سيني جا ٽالا
 دلي باطوت گهرايو اٿيئي ۽ تنهنجي ان موهني مورت ۽ منهنجي اسانجو
 گيان ڌيان، تنهن سڀ جو راڻو ۽ هيئنر ويڻو آهين ويڻن ۽ شاسترن
 جون سمجهائون ڏين. هاڻ جئن نه رات جو اسان کي ڪوليوا اٿيئي
 ۽ اسين شاستر مرجات ۽ اوڪ لاهڻ ٿئي ڪري تنهنجي چرلن جو
 ڌيان ڌري هت آيون آهيون، تئن اسانجي اڃا پوري ڪر. آها!
 اسين آدي پرش کي ڇڏي اهڙو گيان ۽ ڌيان ڪونه سڳيون آهيون
 ۽ نڪي سنساري ماڻا چار ٻه ٿيڻ ۽ چار ٻه ٿيڻ ۽ چار ٻه ٿيڻ
 ڪري ڪنهن جو ڀلو نه ٿيو آهي. تنهنجي ٻرڻ ۾ ٿاسي اسان کي
 گرهست جو ڪو به ڪم منو نٿو لڳي. جڏهن تنهنجي چرل ڇڏي ڪم
 قدم ۾ اڳيان نٿيون وڃي سگهون، تڏهن گهر ڏانهن موٽي ايترو هنڌ
 ڪري ڪٿان وڃي سگهندوسين؟ هي ڏينها ٿا! اسين اٻلا تون
 ڪوڙ ڪپت مان ڪونه ڄاڻون ۽ من، واپي ٽولي ڪم سان توکي
 پنهنجي ٻنهي ڄاڻون ٿيون. هڪڙو ته تو پنهنجي مشڪل سان اسان کي
 موهي ورتو آهي، باقي جا اها مرلي تنهنجي مددگار ٿي آهي، تنهنجي
 آواز آهي باقي اسانجو چت جريو ڪري وڌو آهي. تنهنجي چرلن
 جي ٻرڻ رکندڙ کي اوڪ لاهڻ يا ننڍا جو ڀڄ نٿو رهي ۽ تون نه
 اهڙي سان ئي ٻرڻ رکين ٿو، پر هيئنر تنهنجي اها ڳالهه ڪوڙي بهي
 سمجهڻ ۾ اچي، جو ته تنهنجي ٻرڻ ۾ ٿاسي اسين منوقت جهنگل ۾
 ڇوڙي آيون آهيون ۽ تون اسان کي دري لوڏيو پيو ڪڍين. شاسترن
 جو چوڻ آهي ته تنهنجي ڄاڻا وارو جيستاء سنساري ماڻا کان پنهنجو
 من چٽل نٿو ڪري، تيستائين انجو تو وٽ پهچڻ ڏاڍو ڪندو آهي.

هي راجا! شيا م سندر جون اهي گيان وارا ٿئون ٻڌي، سڀ
 ٻڄ ٻلائون ويچار ۾ پنهنجي حيث ڪند ڪري ٿا سام ڪٿي ٻيرن
 جي آڱرين سان مٽي کولڻ لڳيون ۽ ماٺ ڪري مورت وانگر ڪم
 ڪند بيهي رهيون. سندن اکين مان زار زار پاڻي وڃڻ لڳو ۽ ٻهرياه
 خوشي سبب جو منهن ڳاڙهو ٿيو سو هيئنڙ پيلو جهڙي حيث ٿي پيو.
 هڪڙي گوپي جا تمام سياڻي هئي سا چوڻ لڳي ته ”هي شيا م سندر!
 تون به انصاف ٿو ڪرين جو ٻهرياه ته مرلي وڃائي سڀني جا نالا
 ولي پاڻوٽ گهرايو اٿيئي ۽ تنهنجي ان مومئي مورت تي ۽ بنسي سانجو
 گيان ڏيان، تنهن سڀ چوراو ۽ هيئنڙ ويڻو آئين وڌن ۽ شاسترن
 جون سمجهائون ڏين. هاڻ جڏهن رات جو اسان کي ڪوليواڻيئي
 ۽ اسين شاستر مڙجات ۽ لوڪ لاهڻ ڦٽي ڪري تنهنجي چرڻ جو
 ڏيان ڌري هت آيون آهيون، تڏهن اسانجي اڃا پوري ڪم آيا!
 اسين آدي برش کي ڇڏي اهڙو گيان ۽ ڌيان ڪونه ڪيون آهيون
 ۽ نڪي سنساري مايا چار ۾ ڦسل ڇاهيون ٿيون، ڇو ته ائين ڪرڻ
 ڪري ڪنهنجو پلو نه ٿيو آهي. تنهنجي بربر ۾ ڦاسي اسان کي
 گرهست جو ڪو به ڪم مٺو نٿو لڳي. جڏهن تنهنجا چرڻ ڇڏي هڪ
 قدم به اڳيان نٿيون وڃي سگهون، تڏهن گهر ڏانهن موٽي ايترو بند
 ڪري ڪٿان وڃي سگهندوسين؟ هي ڏيندانا! اسين ٻلائون
 ڪوڙ ڪپت مان ڪونه ڄاڻون ۽ من، واپي توڻي ڪرم سان توکي
 پنهنجو پتي ڄاڻون ٿيون. هڪڙو ته توپنهنجي مٿس سان اسان کي
 مومي ورتو آهي، باقي جا اها مرلي تنهنجي مددگار ٿي آهي، تنهنجي
 آواز آتي باقي اسانجو چت جريو ڪري وڌو آهي. تنهنجي چرڻ
 جي ڀريت رکندڙ کي لوڪ لاهڻ يا ننڊا جو ڀڄ نٿو رهي ۽ تون به
 مڙي سان ئي ڀريت رکين ٿو، هيئنڙ تنهنجي اها ڳالهه ڪوڙي پيئي
 ڪونهڙ به اچي، ڇو ته تنهنجي بربر ۾ ڦاسي اسين مٺو ڇڏڻ
 ۽ آيون آهيون ۽ تون اسان کي وري لوهه ٻيو ڪيڏين. شاسترن
 وٽ آهي ته تنهنجي چاندرا وارو جيستاء سنساري مايا کان پنهنجو
 نال نٿو ڪري، تيستائين انجو تو وٽ پوهڻ ڏاڍو ڪڏن آهي.

راجا اريڪٽ ٿڌن هٿ جوڙي جوڻ لڳو ته ”ٻه رايو! ڊاٽي منهنجو
 شڪ اهي ڏيو ۽ آڻي ٻڌايو ته پوءِ ڇا ٿيو؟“ شري شڪدو ڊو ڊاٽي
 ڏني ته ”هي راجا! جنهن ٻول سورمن هزار گوپون ڏاند تي خوشي مان
 شريڪوڻڻ وٽ وڃي پويون، تنهن ٻول جو سب سندس ۽ مٺي مورت
 ڏسي مومت ٿي، اکين دواڙان روت رس هڻي لڳون، بندراس بهار تي
 ٿڌن آڻين کان پوريائين سندن جڳيلائي ٻاهت پهچيو. پوءِ جوڻ لڳي ته
 ”ڊاٽي ڇٽو مان ڇا ڪريان؟ اوهن جوان استرمون پهنهجا آور بار
 ڇڏي، حرين وانگر دستر ۽ ڳٽا ڊاٽي موقت رات جو جو آيون آيو؟
 اوهان اڃا بهتي اوهان کي گولي رهيا هوندا. جهڪڻ مان مٺي ارام هي
 ڪري موقت ڏيڻ آيون آيو ته مان به اوهن سان اريٽ ڪريائون،
 پر شاستر ڇوڻا ته ”استر تي پهنهجي بهتي هي آڳيا مڃي ۽ لوڪ ڪلهه
 رکڻ، چٽب جي اوار آهي.“ ڏور شاسترن ته ائين به ڄاڻا پو آهي
 ته ”ڇا استري پهنهجي ڪاٺي، انڌي، ڪيري، لولي، لٽاري،
 بدنگل، ڏنگي، حور، جوار تي، رڳي، ڪنگال ۽ ڪوڙمئي مطلب ته
 ڪهڙن به اوگن سان پهل بهتي ڪي اوهن پور سان سمجهي، اهر سان
 اڻجي سڀوا ۽ ٻهل ڪري، سامن لوڪ به پهنهجون سڀ من واراڻون
 ٻائي، انت به مڪئي حاصل ڪري.“ اهوئي استر تي ڪي درڪو
 ڪل ڊنهي استري ڪوٺيو. پر ڇا استري اهن ته ڪري اٿو بهتي
 جي ٻڌا ڪري، يا کيس بدلت ٻولي ٿي ۽ سندس سڀوا ڇا ڪري
 به ڪري، پر اهن سان اريٽ رکي ٿي، تنهنجي من لوڪ به ته ٿڌا
 ٿئي ٿي، پر مون بعد به کيس نه ڇڏو ڇا ڏک پوڻا وٺا. سمجهه پهچو ته
 آ؟ ڇوڙ ته توهان بهي اهر ۽ ڀڳتي ڪري اهر مان خوش هوس، اهوڙو
 مينش اوهان بهي مٺي اهن ڪري اهرن نه ٿيو آهيان، حور موقت
 ڪهاو مٺي اهن ڪڙي اوهان بهي گوروارا ڪنهن خراب خيال اٿا ته ٻڌا
 ۽ سب به جواڻي مٺي ۽ اوهان کي بدنام ڪندا. خبر! ڊاٽي جهڪي
 ٿي سوئو اوهن ڏاٽي ۽ واپ بهين ۽ جهڙا هي سوڀا ڏسي ڪيون،
 مينش پهنهجي گورو جو ۽ پهنهجي پهنن هي وڃي اهر سان سوا ۽ ٻهل
 ڪريو، جهڙو اوهان بهي پو آهي.“

ڀڳوان کي ڄاڻي يا نه ڄاڻي سمورن ڪري نه موڪل ٿئي ٿو ۱۳۳

جڏهن وڃڻ نه ڏنو. اهڙي حالت ۾ ان گوپي شريڪرش جي ڏيان ۾ پنهنجو تن تياڳيو ۽ سڀني گويين کان اڳيئي وڃي شريڪرش وٽ پهتي. ڀڳوان هنجي ڀڳتي ۽ پري ڏسي کيس مڪت به ڏنو.

ايتري ڪتا ٻڌي راجا بربڪشت چوڻ لڳو ته ”مي شڪديو جي مڙا ڇا! ڇا! ان گوپي ته شري ڪرش کي پرميشور ڄاڻي پر ت نه ڪئي مڻي، تن ته ڪام جي دس ٿي پنهنجا ٻراڻ ڇڏيا، پوءِ تڏهن منکي مڪتي جو ملي؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”مي راجا! ڀڳوان نرگن روپ سڀني جيون جو مالڪ آهي ۽ هوسدا هڪ ريت رهي ٿو. جنهن ٻارس پٿر سان لوهه ڄاڻي وائي يا اٽل ڇاٽائي سان لڳي سون ٿئي ٿو ۽ امرت پيڻ سان جيو امر ٿيو پوي، تنهن پرميشور سان هن لڳائيندڙ جيءَ مڪت ٿيو وڃي. ٻڌ ڪونه ته مورڪ ششپال پرميشور کي هيٿريون گاريون ڏنيون يا هوتا، دٻيلو ۽ ٻيا ڪيترا راکش شيام سندر جي پراڻن وٽ لاءِ آيا هئا پر تڏهن نه ڀڳوان ڪئن نه پنهنجي گتي ڪئي؟ نارايڻ دشمني يا دوستي سان ڪجهه به واسطو نه رکي، رڳو پنهنجي پاسي هن لڳائيندڙ کان پسن رهي ٿو. جيڪو به ڀڳوان جو ڏيان يا سمورن مرن وقت ڪري ٿو پوءِ اهو ڪام، ڪروڙ، لپ موم، يا ٻئي ڪنهن به دوش جي دس هجي، ته انجي مڪتي ٿيڻ ۾ ڪوشش ڪونهي. جو آدهي ٻاهران وڌا لڳائي ماڻهن کي ڏيکارڻ لاءِ چپ پات ڪري ٿو ۽ گهڻيون گهڻديون وڃائي ٿو، پر اندر ۾ شيام سندر جي پریت کانئس، سو ڪڏهن به پرم به نه رسندو. هاڻي ڀڳوان شريڪرش جي ڪرپا سان جيڪي پوساگر ترپهار ويا آهن، تنهنجو ٿورو ذڪر ٿو ٻڌايان ۽ جو ڪن ڏيئي ٻڌ.

نند ۽ يثودا اُنکي پنهنجو پٽ ڄاڻو، گويين کيس ٻيا سندر سمجهي پنهنجو پٽي ڄاڻو، راجا ڪنس منکي پنهنجو دشمن ۽ پراڻن وٽ ڏي سمجهيو. گوال ٻالن منکي پنهنجو مٿر سمجهيو، بانڊون ۽ يادون منکي پنهنجو ٻنڌو سمجهيو، يوگين ۽ منيشورن کيس پرميشور ڄاڻو سان سمجهيو. انهن سڀني کي جڏهن وٽڪنڻ ذات ڪر تارت ڪيو، تڏهن جي ڪڙي گوپي انسان پریت لڳائي مڪت ٿي ته ڪڙي عجب جي آلهه آهي.

گوہن ۽ گوہين جو نند ٻاٻا جي پاڳر جي سارام ڪرڻ ۲۳۱

ڪٿن موهن پياري جي آني پوڄا ٿي هئي ۽ هيجڙي جو ڪٿن هنن
کيس ڀيٽا ڏيئي روانو ڪيو. گوان تڏهن چيس ته ”ٻائي! اسان ته
ڪرشن کي تڏهن کان پڳوان جو اوتار سمجهيو آهي، جڏهن کان هن
گودردن هروٽ کڻي اسانجي رکيا ڪئي هئي. سمجه آهي ته تون
وڌياڳي آهين جو توڌو پڳوان جنم ورتو آهي.“ پوءِ سڀ هٿ
جوڙي شري ڪرشن جي شتوتي ڪرڻ لڳا ته ”هي ٻڌان هريو! اسان
تو هانجي ههڙا نه ڄاڻي هيلٿاءِ اوهان کي نند ٻاٻا جو پٽ ٿي سمجهيو،
پر هينئر به ڪٿي اٿئون ته اوهان جڳت جي اڏار لاءِ جنم ورتو آهي
۽ اوهين تنهنجي لوڪن جا نات آڏيو.“ پوءِ هن ۾ ولاچار ڪرڻ لڳا
ته موهن پيارو اسان کي وڪڻڻ جو درشن ڪرائي ته ڏاڍو جڳو.
سندن اها اڀلاشا ڏسي پڳوان سڀني ۾ کين وڪڻڻ جو ثرڻ ڪرايو،
جتي جڻ ٿي هنن ڀانيو ته وڃي پڳوان سان ملاون، ته آني ٻارشدن
کين روڪيو: جنهنڪري سمجهيا ته اهڙي وڪڻڻ کان وري نه
اسانجو بندر اهن جڳو، جتي موهن پياري سان رات ڏينهن رهون ۽
کون ڳالهايون ته ٿا. بس! پوءِ هننجنون اکيون کلي پيون ۽ پڳوان
جي چرطن تي ڪري، سندن ههڙا ۽ شتوتي ڪرڻ لڳا. شريڪرشن
تڏهن سندن مٿان مايا ڦيري، جنهنڪري سندن گيان سڀ ڀاڄي
ويو ۽ اها سڄي ڳالهه سڀني جيان سمجهڻ لڳا.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا هريڪشت! بندر اهن ٻهاري
ڪام ڏيو جي ايمان توڙڻ لاءِ جا گوپين سان راس ليلا ڪئي هئي
سا ٿو ٻڌايان، اها ڪن ڏيئي ٻڌ. جڏهن کان بندر اهن ٻهاري جهر
هرڻ (ڪيڙن کڻڻ جي) ليلا ڪري گوپين کي سرد پور ٿياسڀ جو
راس ليلا واسطي انجام ڏنو هو، تڏهن کان سڀ گوپيون هڪ هڪ
ڏينهن کي درهيه سمجهي، اهو ٻهڻو گهڻي رهيو ۽ ڪڏهن اهو
وقت ايندو جو شيام سندر سان راس ليلا ڪري ٻهڻو جنم سڦل
ڪنديون، اهڙو انتظام ڪري رهيو ۽ ميو.

برسات جي مند گذرڻ بعد سرد رتو آئي ۽ شيام سندر کي ٻهڻو سڄي
انجام موجب گوپين سان راس ليلا ڪرڻ جي يادگيري آئي.

جو پتا سمجهي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ جو جو ڪيس تر ٻڌان سرور من
جي واپس له مت ايندو ۽ ان بهائي سندس درشن ٿيندو. پوءِ نند
کي ڏاڍي آدرها سان محفل ۾ رهي ۽ ڦاريا ۽ مڪڙو سڱاسڻ
شري ڪرڻ له وڃائي ۽ سندس احڻ جي وات ڏسڻ لڳو.

مڙاڻن نند جو ميرو آدرها ٿي رهيو تر مون ٿاڻن بنودا نند کي
سنان ڪري گهوڙو لندو تر ڏسي ۽ جي گوالي کي سندس خبر ڪيڻ
له جمنا ڏي موڪليو. گوالي منجي آئي تر ڏٺو ۽ سندس ڪمڙا آڻي
بنودا کي ڏنا ۽ جنهنان امانو امان ڪيڙا تر شايد هڏي وري ويو.
پوءِ تر بنودا ۽ روڻي پئي ڏاڍا وراب ڪري روڻن لڳيون. شياڻ سندر
ڪس آنت ڏهڻي جوڻ لڳو تر ”او من روڻو تر آ؟ اڇو لو نند باها
کي گولي اڃان.“ پوءِ ڪدم ورڻ لوڪ ۾ مليو ويو. دروڻ ديوتا
ٻڌوان کي ايندو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ سڱاسڻ جو اڳيئي وڃائي
جڙيو هئا ۽ ننڍي واري ٻڌوان جا دروڻ ڏولي پيٽا ۽ وڏي سان
پوڄا ڪري جوڻ لڳو تر ”مي به پريو اڄ منهنجو جنم سڱو ٿيو جو
اومان ڪرڻ ڪري منهنجو درشن ڏنو. منهنجا دوت اڻ ڄاڻائي
سب نند باها کي مت ولي آيا آهن ۽ جنهنڪري مون سزا جا جوڳا
آهن. ان بهائي مونکي اومانجو درشن ٿيو ۽ ننڍڙو ٺهڻڪي ڪما ڪريو.“
نندراڻ شياڻ سندر جي من طرح هئا ڏسي من ۾ جوڻ لڳو تر ”منهنجا
وڏاڳر آهن جو وڻڪڻ ڦٽ موت جنم ورتو، جنهنڪري ديوتا؟
۾ سندس اڳيان سر جهڪائي رهيا آهن. پوءِ ورڻ ڪيتريون ئي
پڙهائون نند جي اڳيان رکي. منهنجو ايراڌ ڪيا ڪرائڻ لڳو. شياڻ
سندر نند من خوش ٿي نند سميت منهنجي گهوڙو وٺي آيو. بنودا نند
کي ڏسي ڏاڍو پرسن ٿي جوڻ لڳس تر ”منهنجي منع ڪرڻ تي ۾
اوهن آڻي رات جو سنان ڪرڻ ويا، جنهنڪري ميترو ڊڪر ٻاتو.“
نند وراڻي ڏسڻ تر ”اڙي ٻانوري! توکي خبر ئي ڪانهي تر ننڍي
لوڪن جي باب جو آ؟ پتا آهان، جنهنڪري مونکي ڪوڊر ڏک
ڏيئي ٿو ساهي.“ پوءِ منهنجي سمجي ٿاڻ ڪري پڙهايمس تر
ڪڏهن دوت ڪس پڪڙي ويا، ڪڏهن سندس آئي آدرها ڪا؟

مٿي چئي آيا آهيون ته اندر پنهانجي ڪٿي تي ڏاڍو اجهي ٿي پنهانجي ڪري رهيو هو ۽ ويچار ڪرڻ لڳو ته ملي ڀڳوان کان پنهانجي ڌرم ڪيا ڪرائجي. اهڙو ويچار ڪري ديوتائون سان وٺي، جتي شري ڪرشن هن هر گانيون ويني جاريون آئي آيو ۽ اچي ڀڳوان جي پيرن تي ڪري روئي جوڻ لڳو ته ”هي ديوتائون! مون پنهانجي ان جاڻائي سبب اوهان کي منشي سمجهي هريڪشا تي ورتي ۽ ان جو بدلو مون کي ملي چڪو. جڏهن هڏا ٻو، برها ۽ ٻيا ديوتائون اوهانجي مهيا ٿا جاڻي سگهن، تڏهن آ؟ ڪهڙي ڳڻپ هر آهيان. مينش آ؟ پنهانجي ڪٿي تي ڏاڍو پشيمان آهيان، انلاءِ اوهانجي شرڻ آيو آهيان. مون کي ڪيا ڪريو، جو جو اوهان جو ڏالوئي ڏالو آهي. اوهانجي ئي ڪريا سان مون کي هي ٻڌي ملي آهي. چيتوليڪ آ؟ پنهانجي ابراهه ڪري وڌي سزا جو جو ڳو آهيان، هراو من جو شرڻاگت وٺل آهيون، تنهنڪري مون شرڻ ٻڌي جي اجه رکو.“

شري ڪرشن تڏهن جوڻ لڳو ته ”هي اندر! تون پنهانجي شرڻ آيو آهيان، انلاءِ توکي معاف ڪريائون، هر وري ڪڏهن اهڙو اهيان نه ڪجهه. ان اهيان ڪري سڀ ڪرم ڌرم ڇڏي وڃي ٿو. افسوس! جو رڳو ٿوري حڪومت ملڻ ۽ ڌن جي مٿڻ ڪري منهن پنهانجي پاڻ پلائي وڃي ٿو. ڄڻو جاڻي تون پنهانجي اسٽان ڏي وڃ ۽ ڪڏهن به ان قسم جي ملت نه ڪجهه.“ پوءِ ڀڳوان پاڻ به برلي وڃائيندو پنهانجي گهر موٽيو.

ڪهڙي دفع نندراءِ ڪارٽڪ ميني جي اڪادشي جو ورت رکي، سڄو ڏينهن هوجا پاٺ هر گذاري رات جو جاڳرتو ڪري پئي ڏينهن، فقط هڪ گهڙي هارس مٿڻ ڪري، جڏهن اڃا پهر رات جو هيو هو ته انوقت جينا جي هر سنان ڪرڻ ويو. حل جي رکبان ورڻ ديوتا کي، جو حل جو راجا آهي، وهي اما ڳالهه ٻڌائي، جنهنجي هنکي جهلي اجلاءِ حڪم ڏنا. رکيال نند کي ٻڌي ورڻ ديوتا وٽ وٺي آيا. ويچار ڪري نند ڪرشن پاران جو ڏالو وٺي گهڻوئي هڪاري، هر دوتن سدس هڪ به نه ٻڌي. ورڻ ديوتا، نند کي شري ڪرشن

سڀني کي چوڻ لڳو ته ”اوھين ڪو به ڊپ نه ڪريو، پر پنھنجو سڀ اسباب ۽ گاڏيون وغيره گوردن ٻروٽ وٽ وٺي هلو ته اڏاوت جي رکيا ڪندو ۽ انڌر جو آڀان ٿوڙيندو.“ اهڙي آڱيا شيام سندر جي ٻڌي هو برجواسي پنھنجو سڀ سامان ۽ گاڏيون وغيره وٺي گوردن ٻروٽ وٽ آيا. ان وقت شريڪرشن پنھنجي ڪپي هٿ جي جيڪو ٽي ڪٽي گل وانگر گوردن ٻروٽ کي مٿي ڪڍيو ۽ سڀني برجواسين ۽ گائين کي انھجي ٻاڄي هيٺان بيھاري، سدرشن چڪر کي حڪم ڏنا ته ”ٻھار جي چئني طرفن ڳڻيندو ره ۽ پنھنجي تيج سان ٻاٺي سڪائيندو ره.“ برجواسي شريڪرشن جي اڃا ٻهٽا ڏسي کيس ڳڻان جو اوتار سمجهڻ لڳا. پوءِ ڳڻان ڪر مان ٻولي ڪڍي وڃائڻ ٻين، جنھن جي آواز تي سڀ نر نارين موھجي پيا ۽ ڪنھن کي به رسالت جو ڊپ ڪونه رهيو. يھودا کي اچي ڊپ ڪيو ته ”مٿان ٻروٽ، وڏن پياري جي مٿان ڪري پوي، انلاءِ ٻلرام ۽ نند کي سھائتلاءِ ڇڏ. شيام سندر مٿا جو ڊڪر ڏسي سڀني برجواسين کي چوڻ لڳو ته ”اڏاوت مان هر ڪو پنھنجي پنھنجي لڪڻ جو آڌار ڏئي ته پوءِ اميد آهي ته ٻھار ڪرڻ جو ڪو به ڊپ ڪونه رھندو.“ شيام سندر جي اڃا ڳالهه سڀني کي پسند آئي ۽ سندس چوڻ موجب سڀني ائين ڪيو. ان وقت گوبڙن جي ڇري طور ڪرشن کي چوڻ لڳو ته ”هان! ڳوٺا ڏينھن اڃا مڪڻ ۽ کير چورائي کاڌا اٿئي. جنھنجي ٻل ڪري تون اڄ گوردن ٻروٽ ڪٽي بيٺي سگھيو آھين. سچ! اڄ تنھنجو اهو ڪاٺ سٺو ٿيو.“

هيڏانهن شريڪرشن ٻروٽ ڪٽي برجواسين جي رکيا مٿي ڪئي ته هو ڏانهن ميگهه راجا ايترو ٻاٺي ۽ ٻڙ ٿي ويا جو ڏسي سڀني جا هيٺان ڪنڀر لڳا. سدرشن چڪر وري پنھنجي تيج سان سڀ ٻاٺي سڪائي، ڪٽي ٻوند به هيٺ ڪرڻ نه ٿي ڏني. اڄو حال ڏسي انڌر ٻاٺ ميگهه راجا جي مدد ڪرڻ آيو. ست ڏينھن ۽ ست راتيون مينھن وسائيندا رهيا، پر ڳڻان جي ڪرڻ سان ڪو به ڊڪي نه رهيو ۽ سڀ آندڙ ٻهٽا رهيا. نيٺ ميگهه راجا جو سڀ ٻاٺي ٻورو ٿي

۳-ک-ج حو نووون برود چنڊ لي کڻي. (صفت ۲۲۷)

سڃاڻڻ گوري، جڏهن ڪا استري پنهنجي پتي کي ڇڏي برسر وٽ رهي. هي پتا! آ؟ ٻالڪ آهن، پر پنهنجو چوڻ سچو مڃي اندر جي بوجا ڇڏي گوردن ٻروٽ، گڏن ۽ پرامڻن جي بوجا ڪريو، پنهنجي ڪرپا سان ٻاٺڪي هي سڀ ان دن ملو آهي. انلاءِ هي جيڪي مڃيون ۽ ساڳريون ٻنيون آهن، سي ٻوٽو گوردن ٻروٽ تي کڻي اُنهي هلي بوجا ڪريون. گڏن، پرامڻن ۽ ڪنگالن کي ڪارائتو ڪري ڏسو ته ڪيتري نه برسات پوي ٿي.

نذر راءِ کي اها ڳالهه ڏاڍي پسند آئي، پوءِ سڀني گوبن سان صلاح ڪري ڏيڍ روڱهه پاءُ ته ”ٻاٺ گوردن ٻروٽ جي هلي بوجا ڪنداسون، گائڻن ۽ وچڙن کي به آٻاجو.“ اهڙو ڏيڍ روڱهه سڀ خوش ٿيا ۽ سڀني پنهنجن پنهنجن گائڻن ۽ وچڙن کي سينگاريو. پوءِ پنهنجا سڀ سامان گائڻن ۽ وچڙن کي، استريون ۽ برسر ٻالڪن سميت جڳا وستر ۽ ٻهڙا ٻهري ڳائيندا وڃا ٿيندا، گوردن ٻروٽ بوجڻ لاءِ نڪتا.

جڏهن شريڪرشن جي آڳيا، وجب سڀني گوردن ٻروٽ جي بوجا ڪئي ۽ ٻيا ٻڌارٽ ٿالين ۾ رهي، گوردن جي سامهون ٻوڱ رکيو، اُنوقت شريڪرشن برجواسين کي چيو ته ”هينئر پنهنجون آڳيون بند ڪري گوردن جو ڌيان ڪريو ته اوهان کي درشن ڏيئي اوهانجي سامهون ٻوڱ ڪندو.“ شريڪرشن جي چوڻ موجب برجواسين هٿ جوڙيا ۽ جڏهن ئي آڳيون بند ڪري ڌيان ڪرڻ لڳا، تڏهن شريڪرشن وڏو چتر پهر روپ ڌاري، تمام سندر ۽ تيارجي سروي سان عدا ڪپڙا ٻهري، گوردن ٻروٽ مان هرگهٽ ٿيو.

هيڏانهن پاڻ ٻالڪ روپ ۾ پنهنجي پتا ۽ برجواسين کي چوڻ لڳو ته ”ڏسو! اوهانجي سڃي پگڙي ۽ پير کي ڏسي، گوردن اوهان کي درشن ڏيڻ لاءِ هرگهٽ ٿيو آهي.“ پوءِ ته برجواسي درشن ٻائي ڏاڍا خوش ٿي، ڏندوت ڪري پاڻ ۾ چوڻ لڳا ته ”يائي! ميترا

ڏينهن اندر جي بوجا ڪٿيسين، پر ڪڏهن اهڙو ٻوٽو درشن ڪونه ٿيو. خبر نه آهي ته پنهنجن وڏن مڙي پرتڪش ديوتا جي بوجا ڇڏي اندر کي چوڻي مڃيو؟“ انهن ڳالهيون ڪندا پنهنجون ٿالهيون ٻوڱ

ٻڌو ۽ جواب ڏنس ته ”هٽ! مونکي مسئلو ڪم آهي، انلاءِ بڻهي کان
 وڃي اچي ته مونکي ڇڻي طرح سمجهائي.“ اوه شريڪارن ٻڌو ته
 سميت اندر آه وٽ ويو ۽ اٽڪان ساڳيو سوال وڃي ڪيو ۽ اندر آه
 ڄاڻ ڏنس ته ”هٽ! هي سبب ساڳيو اندر جي پوڄا واسطي آهي،
 جو جو مون سڀني پٽن جو راجا آهي. اٽڪي پوڄا ڪرڻ ڪري ڇڻي
 برسات پوي ٿي، جنهن ڪري پٽن ان ڪار بهندا ٿئي ٿو ۽ سب
 ڇڏي سگهيا ٿين ٿا.“

[illegible]

استرين گيراجي سمورو حال پتين سان ڪيو، جن جو
ميشنر ڪيو ۽ ٻيڙيائي جوڻ لڳا ته ”افسوس! ڀڳوان گوالن ڪي
وٺڻ واسطي اسان وٽ هڪ ڪپو، هو اسان انڌ وڃن جوڻ نه ڏئي
۽ ڏاڍي پل ڪئي سون. آها! جنهنڪي سنڌت ڪرڻ لاءِ
مي بگير هوم ۽ خون سڻيا آهن، تنهنڪي ڳوڙن سان نه نه ڏنسون
۽ تب ڪي ڌڪار آهي. وڌيا ڳوڙن مي استريون آهن جن پنهنجي
آئين سان اهڙي پار برهم جو درشن ڪري پنهنجا نيشن پوئو ڪيا.
بوءِ ڀڳوان ڪي ڌيان ۾ رت جوڙي وٺي ڪرڻ لڳا ته ”مي دينافات!
اسانجو انوار ڪهڙو ڪريو ۽ اسانجي هڙي ۾ جيڪا آڳاٽا
پيل جيل آهي تنهنڪي گيان روپي پاه سان جلائي ڇڏيو.“ جڏهن
اهڙي طرح ڳوڙي ستنوي اٺون هراڻن ڪئي ڏهن وڪڻڻاٺ
سندن انوار ڪهڙو ڪيو.

ميڏاٺن شريڪشڻ ڪي هراڻن جون استريون، جيڪي طرحين
طرحين جوڻ ڏيئي ويون هيون، سي سڀ وراڻي گوالن ڪي
ڏنا، جي ڪاٺي هي سڀ گير ڏانهن موٽڻ لڳا ۽ شيعه سندن
گڏ هولي وڃائيندو پڌرڏڙن ڪي مست ڪندو گير ڏي وٺيو.
راجا هريڪش ٻيڙيائي لڳو ته ”مي شڪديو جي پٺاڙي! شريڪشڻ
گورڏن هڙت پنهنجي جيڪي ٿي ڪئن ڪنٿو جو؟ اڏا ته سڄي ڳالھ
جڻ جوڻن پڌاڻو.“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”مي راجا! گوڪل
پنڌراهن جا رهواسي هر سال انيڪ هڪ ڪارن جا پوڄن ٿا ڪئي
۽ جڏهن اهو ڏينهن آيو تڏهن هر جوان انيڪ ڪسڻ جون
گريون ٺاهيون ۽ بشودا نه ڏاڍي هڙم ۽ پوئو ٿا ڪي سان سڀ
رت ٺاهي رکيا. شريڪشڻ هرڪنهن گير ۾ اهڙي تيار ٿي ڏسي
۽ ويچار ڪيو ته انڌر جي پوڄا ڇڏائي گورڏن پٺاڙ پوڄا ٿيڻ
۽ بوءِ بشودا کان ٻيڙيائي ته ”آها! پٺاڙ سڄي هڙي واسين جي
۽ مڏاٺن ۽ ماڳريون هيون تيار ٿين، تنهنجو ڪيڙو مطلب آهي؟“

درم ۱۰ پھل دیو و حیثو. اودان کی جمہا سنان ۱۰ ورت جو ال ڈھنڈس.
 جو پورٹا۔ ہی ڈھنڈس اودان۔ ان راس لپکا ککری اودا سجدہ منورت
 اورو ککری۔ مینٹو مرکا پھنڈھی پھنڈھی گورو ہی ورت جوڑی۔
 مومن ہاری ہی ادا ۱۰ پادھ ہڈی مرکا گوہی خوش لہندی گور
 مونی ۱۰ پورہ سبھی اٹھی پورہ شیار سندر ہی ڈھان پر لہیون رمون
 ۱۰ اود راس لپکا وارو ڈھنڈس پٹن لہیون۔ ۱۰

اٹان شیار سندر گوال ہال ورت ہی پر اچھی ہوتو، جی دلی ہی
 لہی جانو ڈھی سبھی کی اودھی ککری لہو تر ۱۰ ڈھو! ہی سب ورت
 سرتی گوری ۱۰ پرت جا ذکر ہی مکتی ہی مونی ہی ۱۰ پھنڈھی
 جانو ۱۰ لہی لہی سان سبھی جیون کی سک ڈھنڈ ۱۰ کور آدمی
 ولامش نراس لہی نورو ہی۔ مڈا اٹان آدمی جو حال ڈھو جو آدمی
 اٹھری سک ملن لہی پر سندن لاریون ۱۰ ہی جنس لہی اٹھن پر مورت
 سائن کا ڈھنڈی لہی رکھ۔ لہی لوان لہی ورت ہی پر اٹھن و اٹھن
 جو آدراہ ککری ۱۰ جڈھن مڈھن لہی لہی ککری آٹھن، لہی شرم
 کان ککری ککری جون لہی تر ۱۰ الفوس! اٹان اودا پھی
 ککری سوار لہی ہی گوری ۱۰ جنھنکری موقت ڈاڈا اچھی آدمیون۔
 جو پھنڈھی پرت اٹھن لہی شرم پھنڈھی ۱۰ ان مکتی رکھ، پورہ
 سان لہی ککری ۱۰ اٹھن سندر پر اٹھن لہی جو جنر ورت لہی
 آدمی، جھکی لہی لہی ذکر ہی ہی جو پادھ ککری ۱۰ ان پرت
 گوال کی اٹھش ککری مومن پادھ گور مونیون۔

شری شکر پوجی حیو تر ۱۰ ہی راجا پرتکشت ۱۰ مکتی ڈھنڈ شلم
 ۱۰ پادھ جس ہی پر گوال۔ ان گڈ گالیون جارن ورت لہی گوال جو
 لہی تر ۱۰ ہی ککری ۱۰ اٹھن ڈاڈی ہک لہی آدمی ککری مکتی تر
 کارا۔ ۱۰ ندال لہی جیون تر ۱۰ ہی پر پادھ مکتا جا جو پادھ ککری
 جی ڈھ ککری لکائی وندا پکری، مور ۱۰ جون ککری، سو جھک من
 اٹھ وندا ۱۰ پھنڈھی وادولی اٹھن کان پوجن گور لہی تر ۱۰ ضرور اودا لہی
 ڈھنڈا۔ ۱۰ پورہ تر لہی گوال اٹھن واد ۱۰ جی اٹھن پادھش کی شیار سندر
 جو لہی ڈھنڈ، پر جو پھنڈھی اٹھن ۱۰ اٹھن ککری شیار سندر ہی پادھ

سڙڪ آهي، جنهن کي اسين ڪوليمون. تنهنجي چرطن جون داسيون
 ٿيڻ واسطي ته اسان هي جمنا سنان، درت ۽ ٻوڙ شروع ڪيا آهن،
 انلاءِ ڏيا ڪري اسان کي پنهنجا وستر پوئائي ڏي. تون ترو ڪي نات
 آهين، انلاءِ اسانجو توتي ڪو به وس هلي نٿو سگهي. اسين اهڙون
 آدميون ۽ تنهن ڪري ڏيا ڪر، ڪر ٻا ڪر! ڀڳوان تڏهن چوڻ لڳن
 ته ”خير! جيڪڏهن اوهان سمجهي من سان پنهنجي ملڻ واسطي
 درت ۽ سنان ڪيو آهي ته پوءِ ان لهر ۽ ڪپت کي جمنا ۾ ٻوڙي،
 اٿان ننگن مونيوت اچي پنهنجا وستر وٺو ۽ سواءِ ائين ڪرڻ جي
 ڪپڙا اصل نه ملندو.“ انهي تي سڀ گوپيون صلاح ڪرڻ لڳيون
 ته هي ”دين ڏيال اسانجي اندر جو ته سڀ حال ڄاڻڻ وارو آهي،
 پوءِ پلاهنڪان لهر جو ڪريون؟“ ائين ويجهاري سڀ گوپيون هڪڙي
 هٿ سان پنهنجي شرم جي جاءِ ۽ ٻئي سان پنهنجي ڇاتي لڪائي
 جمنا جل مان ٻاهر نڪري، شام سندر جي سامهون وڃي ڪنڌ هيٺ
 ڪري بيٺيون. پرلي منور تڏهن چين ته ”اڃا تائين به توهان کي
 من مان پيائي نه نڪتي آهي. ڪپتي جيئو مونيوت ڪڏهن به
 نٿو سگهي. هاڻي اوهان مان هڪڙي هڪڙي سوريه ٺارايڻ جي
 سامهون بيٺي هٿ جوڙي ته پوءِ اوهان کي ڪپڙا ڏيندس ۽ جو ته
 اوهان درت رکي اڳهاڙو سنان ڪري سوريه ڏيوتا جو ابراهه ڪيو آهي.“
 جڏهن گوپين شام سندر جي پير ۾ مڱن ٿي لهر ڇڏي پنهي
 هٿن سان سوريه ڏيوتا کي نمسڪار ڪيو، تڏهن ڀڳوان انهن جي
 پڙهي ۽ پریت ڪپت رهت ڏسي خوش ٿي وڻ تان لٽي سڀ وستر
 پنهنجي ڪاهي تي رکي چوڻ لڳو ته ”هي گوپيون! هاڻي مون
 توهانجي من جي پرکڻا ڪئي ۽ توهانجو سڀ ٻار ٻار تي ڪنير.“
 پوءِ سڀني کي پنهنجا پنهنجا وستر ڏنا، جي پيري هو آئندڙ ٻه مڱن
 ٿيون. شري ڪرشن تڏهن سڀني کي اُپديش ڪرڻ لڳو ته ”پنهنجي
 من هٿ کي اوهين ٻرو نه پائڻجو سبب ته مون آئيندم لاءِ اوهان کي
 سبق سيکاريو ته وري ڪڏهن به جل ۾ اڳهاڙو سنان نه ڪنديون.
 جل ۾ ورتل ڏيوتا

بر ايندا. ” ٻوءِ هو گهوڙن کي ويڙهجي ويا. ڪدروءِ تڏهن وٺي ويا، کي سان ڪري گهوڙا ڏسڻ ويٺي، جي ڪارا ڏسڻ آيا ۽ وٺي هارا ٻو. جڏهن گرڙ اهو حال ٻڌو تڏهن ڪدروءِ کي چيائين ته ”آفسوس! جو تو دغا بازی ڪري منهنجي ماريو کي ٻانهي بنايو آهي، هاڻي تون انهي بدلي ڪا شئي جوين سا آڻي ڏيان، پر اڌمر ڪري منهنجي ماريو کي ٻانهي نه بناء. اها ڳالهه ٻڌي نانگن ٻاهر صلاح ڪري گرڙ کي چيو ته ”جيڪڏهن تون امرت جو لوٽو آڻي ڏين ته تنهنجي ماما کي ڇڏي ڏجي.“ گرڙ ائين ڪيو ۽ ماما کي داسي ٿيل کان بچائي گذر آندو.

ديوتائن کي اها خبر پيئي تڏهن ڏاڍو ڊپ ٿين ته نانگ جيڪڏهن امرت پيئندا ته امرتي لوڪن کي ڏاڍو سٽائيندا، انلاءِ گرڙ کي چون لڳا ته ”جڏهن نه ڪپت ڪري نانگن تنهنجي ماريو کي داسي بنايو، سا ڳڻي ريت تون به چل ڪري اهو امرت کائڻن ڪسي وٺ.“ گرڙ ديوتائن جي اها ڳالهه مڃي. ٻوءِ جڏهن نانگ تلاءِ جي ڪناري تي امرت جو لوٽو رکي جڏهن ئي اندر سنان ڪرڻ ويا، تڏهن ئي گرڙ اهو لوٽو کڻي وڃي ديوتائن کي ڏنو. بس! انهي ڪري نانگن ۽ گرڙ جي اڃي ٻاهر دشمني ٿي.

هڪڙي ڏينهن گرڙ منهنجي سوانهي و شطوءِ جي شتوتي ڪري کائڻن اهو ور درٻار ”مونکي ڪنهن به وقت نانگن جو ڊپ نه رهي، آ؟“ انهنکي کائيندو رهائڻ ۽ انهنجي زهر جو اثر به مون تي نه چري.“ ڳڙ کيس اهو ور ڏنو، جنهن ڪري هو نانگن کي کائڻ لڳو. نانگ منهنجي اهڙي حالت ڏسي ۽ گرڙ کي جيتڻ جي سمجهي نه سگهيو، برهما جي شتوتي ڪرڻ لڳا. برهما تڏهن اهو ٻڌو ڪري سندن ميلاپ ڪرايو ته منهنجي منهنجي هڪڙو نانگ گرڙ کي ڪا ڌي لاءِ ملي. ان انجام موجب هر ڪنهن پورٽيا سي تي گرڙ کي هڪڙو نانگ کائڻ لاءِ ملندو رهيو. ائين ڪندي ڪندي جڏهن ڪيترا ڏينهن گذري ويا، جڏهن ڪالينا ڳڙ جو وارو آيو، تڏهن ڪالينا ڳڙ منهنجي ايمان به ڀرجي گرڙ سان وڙهڻ لاءِ تيار ٿيو. وڙهندي وڙهندي جڏهن ڪالينا ڳڙ هارا يو، تڏهن خيال ڪيائين ته ڇو ڪيترن جيڪڏهن مٿان ٻيچي وڃي ڇڏيا.

[illegible][illegible]

دشمني سان ڪٿي ڪري تر هر جو يوساگر کان لنگهي مڪت ٿئي ٿو.
 اسانجي پٽي آڳيان سبب اوهانڪي نه سڃاڻو، جنهنجي پوري پوري
 سزا کيس ملي چڪي ۽ هيئنڙ اوهانجو درشن پائي ڪنار ٿيو.
 جن اوهانجي چرطن جو ڌيان هزارن يگن ۾ تپسيا ٿون ڪرڻ سان
 من ملي ٿو، سو سچي پٽي هن کي ملي ويو آهي. هي دينانات! اوهان ڏاڍو
 چڱو ڪيو جو هنجو ايمان ٽوڙيو. سڌ ٿي پوءِ تر اڳوڻي جنم ۾
 ڪهڙي وڏي تپسيا ڪئي هونءِ، جنهنجي قل ڪري اوهانجا چرطن
 سرتي آيس، نه تر انهن چرطن جي رڃ لاءِ لڪهه، برهما ۽ وڏا وڏا
 يوگي به ڏاڍو آتر رهندا آهن. اسان منجهه ايتري سهرڻي ڪاڏي
 جو اوهانجي چرطن جي رڃ جي وڌيڪ وڌائي ڪري سڳون.
 هاڻي هي ناگه ڊب کان موت جي ويجهو اچي پيو آهي ۽ بهادران
 ڪانڌر کي نه ماري ڏندا آهن، انڪري هن تي ديا ڪري سندس پراڻ
 پچايو يا اسانکي به ساڻس گڏ ماريو، سبب نه بتورت اسٽري جو
 فرض آهي پنهنجي پٽي سان گڏ پنهنجا پراڻ ڇڏڻ. هنجي برتاب
 ڪري اسين به وڌايو آهيون جو اوهانجو ساڪيات درشن ڪيو
 اٿئون، نه تر اسان به اها ڀڳتي ڪئي؟

جڏهن ايتري شتوتي انهن ناگنن ڪئي، تڏهن مرلي منور
 ڪاليناگر جو اهڙو ڪميا ڪري سندس مستڪ تان لهي پيو. هاڻي
 ڪاليناگر هٿ جوڙي پنهنجو اهڙو معاف ڪرائڻ لڳو ۽ چوڻ لڳو ته ”هي
 دينانات! اوهان منهنجو سڀاڻي اهڙو بنايو آهي، جنهنڪري آ؟
 زهر سان ڀريل ۽ تامسي رهان ٿو. مون پنهنجي سڀاڻي موافق اوهان
 تي ڦٽ هلائي، هيئنڙ توهانجي شرطن آهيان. ڏنڊ آهي منهنجو هي
 مستڪ، جنهن تي اوهانجي چرطن پوڻ سان منهنجن گهڻن جنمن جا
 باپ چٽي ويا. هيئنڙ آ؟ پاڻ جهڙو ڀاڳوارد پيو ڪنهن کي به نٿو
 سمجهان.“ ڪاليناگر جي ايتري شتوتي ٻڌي ڳوان کيس اتان
 نڪري وڃڻ جو حڪم ڏنو ۽ اُن ڪالي ڪنڊ کي اهڙو در ڏٺا ته
 ”جيڪو هتي سنان ڪري توبن ڪندو، انجا جنم جنم جا باپ چٽي ويندا.“
 جڏهن ڪيتري تاءِ شريڪرشن ڪالي ڪنڊ کان ٻاهر نه

شری کرشن جی جو دنیا اندر کالینا کے لائی میں لکھی (صفحہ ۲۱۲)

Printed at Brij Basi Art Printing Works, Karachi.

ڪناري تي وڃي ڪدم جي وٺ تي مٿي چڙهي ويو ۽ سڀني جي ڏسندي
ان ڪنڊ ۾ ٿيو ڏيئي تيبي مٿي گهڙي ويو جتي ڪاليناگر رهندو هو.

هي را جا هريڪشت! جڏهن شيام سندر جمنار تيبي مٿي اندر گهڙي
ويو، تڏهن سڀ گوال ٻال روئڻ لڳا ۽ منجهائين ۾ چوڪر روئندا
نند يهودا کي خبر ڏيڻ لاءِ ڊوڙي گهر ڏانهن آيا. نند يهودا کي جڏهن
اها خبر پيئي، تڏهن روئندا پٽيندا جمنار جي ڪناري تي آيا.
جڏهن اها خبر بندراهن ۾ پهتي تڏهن ٻيا ڪيترا گوپيون گوال ۾
جمنار جي ڪناري تي اچي پيا. نند يهودا جڏهن گوالن کان اهو
هند پڇيو جتي مڙي منور ٿيو ڏنو هو، تڏهن ڊوڙي جمنار جل ۾ تيبي
پوڻ جو ارادو ڏيکاريائون، پر ٻين گوپين گوالن کين ڇڏي ورتو.
يشودا ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي، جنهنڪري ٻيون ٻرڇ جون استريون
۾ اوچنگارون ڏيئي روئڻ لڳيون.

ماڻا کي ايترو روئندو ڏسي ٻارام کيس ڏيرڇ ڏيئي سمجهائڻ
لڳو ته ”هي ماڻا! تون اداس ڇو ٿي ٿين، اوهان کي منجهي ٻڌي وڃڻ
يا ڪاليناگر جي ڏنگڻ جو ڌرو ۾ ڊپ ڪرڻ نه گهرجي، جڏهن
اوهين ٻارڻ پنهنجي اکين سان ڏسي چڪا آهيو ته هن پوتن ۽ ٻين
ڪيترن راکشن کي اوهانجي روڊرو ماري ۾ راج وٺ پوڄا ۽
آهي. اڄهو ڪا ڇڙو ڏسنڌو ته ڪاليناگر کي ماري ٻاهر نڪري
ايندو.“ ٻارام جي انهن لفظن سڀني کي ڏيرڇ ڏنو. پوءِ هو سڀ ٺڪڪي
لڳائي جمنار ۾ ٺهاري لڳا ته ڪڏهن ٿو موهن ٻياري ٻاهر نڪري.

هي راجا! هاڻي شريڪرڻ جو حال ٻڌ ته من اندر وڃي ڇا ڪيو.
جڏهن شيام سندر پنهنجو ٺٽو روپ بنائي جمنار ۾ ڪاليناگر جي
استان تي پهتو، تڏهن ڪاليناگر جو سهيو پيو هو سو چرپر ڪري
جاگي پيو ۽ ولاچارڻ لڳو ته ”ڪنهن کي هت اندر اچڻ جي همت ٿي
آهي ۽ گهري ٿو موت گهٽي؟“ پوءِ پنهنجي سامهون شريڪرڻ کي
ڏسي عجب ڪاٺڻ لڳو ته ”پنهنجي زهر جي گرمي ڪري ڪو من ۾
ڪوبه بسون بکي اچي ڪونه سگهي ۽ رات تي ئي جلي مري وڃي،
سو هي ڪئن جيئرو جاگندو هيستاه اچي پهتو آهي ۽ مون کي اچي نند

۱۰۱ حمدای عالمی بمثل سکرته گوی و گاشن جو بهایش نمی ودری

جدهنمی گوال وال تر بهی سب بهی وای رانی بارام آلی دانی
وهمو. من نمی واکشنس بهانو تر بارام کی لقون مغان، من نمی من
کس نقس کان دانی کلمی زمین نمی قشو کمو و دوانمی سب وری
دیو. او دمی به واکشنس بدو له دوزی آلی، بر بارام آلیکی
بر ماری رار شریک کمو. دوقانون لدن آکاش مان گل و سائو و
خوشی جا و اجا و جالو لبنا. واکشنس جی مری کاشو گوال بالی
دو لی. امی ال. کاشو. یوه بهدینسون دوقانون مری گار دمی وولنا.
گار اجی واکشنس. جی بارهنگ جو احوال بهدینمی مانا بهاکمی بدایا،
جی بارام جو اندو بر اکرم بدی قاندا برین نشا.

بهی دینون جش امی گوال گاندون داری کس حمدای عالمی
بارن. له وای وای بارن بهی عالمی بهشاون، من کاشو گوی
کری، دو آن دل بر رهندو هو، سب بهوش نمی کری بها. بگوان
آلیکی بهی وقت نه ایدو تر دمی، کس گوامدو حمدای کداری
نمی اجی بهی، جی جا دمی تر سب گاندون و گوال بها آمی.
شام سدر کی خصال قبو تر اچ من جا دایب ولسکی جا دوانا
بهدینگری بهدینمی مانا مان آلی کی دینور کری جدرام. شام
جو گار بهدینمی گوال زور داری، عالمی بهشون، گاندن سب وری
و جی و شری شریک جی وری کس جبارن جی گار بهدینمی، من
کی اجی بهالمی. یوه تر دایبون دوی وینون و مرشو شام سدر
جی و دایب کیری لگو.

بهتری دینون جش شام سدر ایشو بهو هو، من کس حال
آیو تر کالی اگر جو مت حمدای بهشون گوار آمی. دیکو لی مت
اجی عالمی بهدینمی و سدرس زور شریک وری وینور، بهدینگری
هکی. منان کیری گار جی. کالی زاکم. جی زور جو ایدو تر
انرو جو جش. کرم نه گوی آندنی دمی و عالمی کارو رهندو
هو. بهدینگری. کتور جی و بسون یکی آن کیری اجی تر بهدینمی
هو. دیکو من کوا جی کورانو هو تر آلی جی کیری یواند هو.
شام سدر دایکمو جو سب گوال وال جاب کیری حمدای جی

ڪناري تي وڃي ڪدم جي دٻ تي مٿي چڙهي ويو ۽ سڀني جي ڏسندي
 ان ڪنڊ ۾ ٿيو ڏيئي ٽپي مٿي گهڙي ويو جتي ڪاليناگر رهندو هو.
 هي راجا هريڪشت! جڏهن شيام سندر چمنا ۾ ٽپي مٿي اندر گهڙي
 ويو، تڏهن سڀ گوال ٻال روئڻ لڳا ۽ منجهڙائڻ ۾ جوڪر روئندا
 نند يهودا کي خبر ڏيڻ لاءِ ڊوڙي گهر ڏانهن آيا. نند يهودا کي جڏهن
 اها خبر پيئي، تڏهن روئندا پئڻيندا چمنا جي ڪناري تي آيا.
 جڏهن اها خبر بندراڻن ۾ پهتي تڏهن هيا ڪيترا گوپيون گوال ۾
 چمنا جي ڪناري تي اچي پهتا. نند يهودا جڏهن گوالن کان اهو
 هنڌ پهچيو جتي مرلي منوهر ٿيو ڏنو هو، تڏهن ڊوڙي چمنا جل ۾ ٽپي
 هوڻ جو ارادو ڏيکاريائون، پر ٻين گوپين گوالن کين جهلي ورتو.
 يهودا ڏاڍا ورلاپ ڪرڻ لڳي، جنهنڪري ٻيون هرچ جون استريون
 به اوچنگارون ڏيئي روئڻ لڳيون.

ماتا کي ايترو روئندو ڏسي ٻارام کيس ڏيرچ ڏيئي سمجهائڻ
 لڳو ته ”هي ماڻا! تون اداس جو ٿي ٿين، اوهان کي منجهڙي ٻڌي وڃڻ
 يا ڪاليناگر جي ڏنگڻ جو درد به ڊپ ڪرڻ نه گهرجي، جڏهن
 اوهين ٻارڻ پنهنجي اکين سان ڏسي چڪا آهيو ته هن پوتن ۽ ٻين
 ڪيترن راکشسن کي اوهانجي روبرو ماري پر راج وٽ پهچايو
 آهي. اڄهو ڪا جهڙو ڏسندو ته ڪاليناگر کي ماري ٻاهر نڪري
 ايندو.“ ٻارام جي انهن لظن سڀني کي ڏيرچ ڏنو. هو سڀ تڪڻڪي
 لڳائي چمنا ۾ نهارڻ لڳا ته ڪڏهن ٿو موهن ٻياري ٻاهر نڪري.

هي راجا! هاڻي شريڪرڻ جو حال ٻڌ ته هن اندر وڃي ڇا ڪيو.
 جڏهن شيام سندر پنهنجو نثور روپ ٻڌائي چمنا ۾ ڪاليناگر جي
 اسٿان تي پهتو، تڏهن ڪاليناگر جو سهڻو پيو هو سو ڄرهر ڪري
 جاگي پيو ۽ ويچارڻ لڳو ته ”ڪنهن کي هت اندر اچڻ جي همت ٿي
 آهي ۽ گهري ٿو موت گهڙي؟“ هو پنهنجي ساٿيون شريڪرڻ کي
 ڏسي عجب ڪاٺڻ لڳو ته ”پنهنجي زهر جي گرمي ڪري ڪون ۾
 ڪوبه پسون بکي اچي ڪونه سگهي ۽ وات تي ئي هلي مري وڃي،
 سو هي ڪئن جيئرو جاگندو ميساهه اچي پوتو آهي ۽ مون کي اچي نند

جو ڪرڻا ڪري پنهنجو ايمان دُور ڪيو. ڀڳوان برهما جو مٿو مٿي کڻي ڇاڻي سان کيس لاتو ۽ پوءِ اُهي چورائيل گوال ٻال ۽ وڃڙا آڻي ڀڳوان وٽ حاضر ڪيا.

ڀڳوان وڃڙن کي وٺي گوال ٻالن جي منڍلي ۾، جتي هنن کاڌو ويٺي، اچي پهتو. هوسپ کيس ڏسي چوڻ لڳا ته ”هي ڪرشن! تون ڏاڍو جلد وڃڙا گولي آئين، اڃا اسان پورو پوڄن ئي ڪونه ڏرتو آهي.“ ڀڳوان چين ته ”پائي! وڃڙا ويجهوئي ملي ويا، تڏهن دير نه لڳي.“ پوءِ تر ٻارڻ ۾ ساڻس ويهي پوڄن ڏيڻ لڳو. شام پوڻ تي سڀ گهر ڏي موٽڻ لڳا. واٽ تي بندران پياري اهڙي ته کڻي ماري وڃائي، جنهنجو آواز ٻڌي سڀ موهجي پيا. هر ڇ هاڻون ماري جو آواز ٻڌي گهران ٻاهر نڪري آيون ۽ مومن پياري جو درشن ڪري پنهنجون اکيون ٽارڻ لڳيون.

شري شڪديوجي چوڻ لڳو ته ”هي راجا برهڪشت! جڏهن شيام سندرالن ورهين جو ٿيو، تڏهن هڪڙي ڏينهن گوالن سان گڏ جهنگ ۾ ٻلرام کي وٺي گانيون چارڻ ويو. جهنگ ۾ پهچي گانين کي چرڻ لاءِ ڇڏي ڏنائين ۽ پاڻ ويهي گوالن سان راند ڪرڻ لڳو. ٿوري وقت کان پوءِ ٻلرام کي چيائين ته ”ٿورا گوال ۽ گانيون وٺي هڪڙي پاسي تون وڃ ته هتي پاسي آءُ وڃان.“ جڏهن ئي هنن ائين ڪيو، تڏهن ئي هڪڙي گوال ٻلرام کي چيو ته ”هتان ٿورو ٻري ٽاڙڪا جو هڪڙو بن آهي، جنهن ۾ امرت جهڙا مٺا ميوا لڳل آهن، برافسوس آهي جو ڏينڪار نالي هڪڙو راکشس گڏ ۾ جي شڪل، انهن ميون جي نگهباني ڪري رهيو آهي. هو نه پاڻ کائي ٿو ۽ نه هتي ڪنهن کي کائڻ ٿو ڏئي. هاڻي جيڪڏهن تنهنجي ڪرپا ٿئي ته هلي اُهي ڦل کائون.“ ٻلرام چيس ته ”ڄڻو! هينئر ئي سڀ هاو ۽ هلي خوشي سان اُهي ڦل کائو، ڏسان راکشس توهان کي ڇا ٿو ڪري.“ پوءِ تر سڀ بي دٻائي ٻلرام سان گڏجي اُن ۾ آيا. ٻلرام ايندي شرط هڪڙي دٻ کي جهلي ڏنو، جنهن مان ڪيترا ٻڪل ڦل هيٺ ڪري پيا. ڦان ڪرڻ جو آواز ٻڌي هو راکشس گوڙ ڪندو ڊڙيو،

پڙهڻ جي مايا ڏسي برهما جو شرمندو ٿيڻ ۽ پاڻ بخشائڻ. (صفحو ۲۰۸)

Printed at Brij Basi Art Printing Works, Karachi.

هي راجا پريڪشت ! جڏهن شريڪرشن پنهنجو بدن
وڌايو، تڏهن ان اڃڪر جو ساه بند ٿيڻ لڳو ۽ سندس پرا
ويا. پوءِ شيام سندر سڀني گوالن ۽ وڇڙن سميت ٻاهر نڪري
ديوتائون تڏهن خوشيون ڪرڻ لڳا ۽ آڪاش مان گل ورائڻ لڳا.
راڪشس مرڻ وقت پڳوان جو ڌيان ڪيو، جنهن ڪري منڪي ٻرم بد
پراپت ٿيو. هي پريڪشت ! هڪ ڄاڻ ته مرڻ وقت جيڪي نارايڻ
جو ڌيان ڪن ٿا، تن جي ضرور مڪتي ٿئي ٿي.
آڳاٽي جي مرڻ بعد سڀيئي گوال ٻال شيام سندر سان گڏجي
جمن جي ڪناري تي آيا، جتي سنان ڪري سڀيئي کائڻ وينا.
پڳوان ڪڏهن پنهنجو ڪاڌو گوالن کي ٿي ڪارا يو ته ڪڏهن گوالن
جو پاڻ ٿي ڪاڌا. انهي تي ڪيترن ديوتائن کي ريس ٿي ۽ ٻرم
کي چوڻ لڳا ته ”هه راجا ! ڪيترا رشي مني يگيه هر ڏاڏي جڳتي
سان پڳوان کي پوڳهه لڳائين ٿا، تڏهن به جهڙا تهڙا ته پڳوان اهي پوڳهه قبول
نٿو ڪري، پر تون جنهن شريڪرشن کي پڳوان جو اوتار چوين ٿو سو
گوال ٻالن جو چوڻو ويندو کائي. انهي ڪري اسان کي پنهنجي ان
چوڻ تي شڪ ٿو پوي.“ ٻرم تڏهن چين ته ”جڳوا اوها ناچي سنسي
مٿائڻ لاءِ آ؟ هاڻي گوال ٻال ۽ وڇڙا چورائي ان جو آزهوڏو ٿو
ولان. جيڪڏهن ٻهر پڳوان جو اوتار هوندو ته پنهنجي پاڻ سان
پيا وڇڙا ۽ گوال ٻال ڏاڏيندو.“ ايترو چئي ٻرم ٻندراهن ۾ وڃي
انهن وڇڙن کي چورائي، وڃي مڪڙي ٻروٽ جي مٿا ۾ لڪايو.
هيڏانهن گوال ٻالن جڏهن کائي پي پيس ڪيو، تڏهن وڃي ڏسڻ
ته وڇڙا ٺٺن ٿي ڪين ۽ اهي شيام سندر کي خبر پڌا يائون. پڳوان ڪير
دلا سو ڏٺو ته ”فڪر ڪونه ڪريو مان وڇڙا گولي ٿو وٺي اڃان.
پڳوان سڄي ڪيو ته اهو ٻرم اهو ڪم آهي. پوءِ پنهنجي مٿا ۾ گوال
اوترا وڇڙا بنائي گوالن وٽ وٺي آيو، ٻهر اچي ڏسي ته گوال
ڪين ٺٺن. هاڻي شيام سندر سمجهي ويو ته ٻرم انهن کي ٻه لک
آهي، تڏهن ولاچار ڪيا ته جي هي گوال ٻال ٽپورن موٽندا ته سن
مانا پتا ڏاڏا ڏکي ٿيندا. پوءِ پنهنجي مٿا ۾ گوال

© THE PUBLISHERS, KUALA LUMPUR

(۲۰۰۷)

کوالا لومپور، مالیزیا - ان گزیده جملہ صمدی کی ویڈیو سکرین (۲۰۰۷)

ءعجب ڪاٺڻ لڳا ته سواءِ ڪنڊن وانءِ ۽ مينڊن ڏي هي وٺ ڪڏن ڪريا؟
تڏهن گوال ٻالن، جن اهو ساڄو چريتر اُڪين ڏٺو هو، سربستي ڳالهه
ڪري ٻڌاين، پر ڪنهنڪي به ڀروسو نه اچڻ لڳو. سڀ گهر هوندي آيا
۽ شريڪرشن جي پراڻن پهچڻ ڪري خوشيون منائڻ لڳا.

هڪڙي ڏينهن نند گوپين کي چوڻ لڳو ته ”اڄڪلهه گوگل به
ڏاڍا اُتپات ٿيندا رهن ٿا ۽ تنهنڪري ڪنڊن هٿي منڊ ملي رهجي،
جتي گاهه پاڻيءَ جا به سڪه هجن.“ اهو ٻڌي گوپن کيس گوروڙن ٻروت
تي هلي رهڻ جي صلاح ڏني. اها ڳالهه سڀني کي وڻي ۽ سڀيئي اچي
گوروڙن ٻروت تي رهڻ لڳا. شيام سندر جي ڪرپاسان سڄي بندرا به
هر ٿل ٿول ۽ گاهه وغيره ٿي پيا. اُتي گانيزن ۽ وچڙا چري ڏوڪرڻ
لڳا ۽ طرحين طرحين جا پکي مٺيون لاتيون ڪري رهندڙن کي خوش
ڪرڻ لڳا. هڪڙي ڏينهن شيام سندر ماتا يهودا کي چيو ته ”ماتا!
آءٌ وچڙا چارڻ ويندس ۽ هلڏيو کي ڇڏي ڇڏ ته هو مون کي به پر اُڪيلو
ڇڏي نه وڃي.“ يهودا اها ڳالهه نه مڃيس، جنهن تي شيام سندر رسمي
ويهي رهيو. لاچار يهودا گوالن کي ڀارت ڪري ڪرشن ۽ ٻارام
کي وچڙن چارڻ لاءِ موڪل ڏني.

BOOK PRESS MICHAELSON

در آستانهٔ تاریخ و جغرافیا و گویا در کوه خورشید (ص ۲۰۵)

YA PRESS BOKRAHPUR.

یہا ارجن وطن جو - راپ کان چٹی شریکرشٹا جي - استوئی کرٹ (صفحہ ۲۰۲)

جڏهن اسين "نارڊ وراطي ڏينهن ۾" جڏهن شريڪرشن مهاراج برٿوئي
جي ٻار لاهڻ لاءِ مٿا ۾ جنم وٺي ننديشودا جي گهر ٻال لٻا ڪندو،
تڏهن اوهان جو اڏار ٿيندو."

هي راجا پريڪشت! انهي ئي سواب ڪري هو ٻئي ٻيلا ارجن
نالي وٺڻ لڳو ۽ شريڪرشن مهاراج اهو سواب ياد ڪري،
اُڪرڻي ڪي. گهڻيندو انهن اوت ويو ۽ ٻنهي وٽن جي وچ ۾ اُڪرڻي ڪي
انڪافي امڙي ۾ ڇڪ ڏنائو، جو اهي ٻئي وٽ ٻاڙ ڪاڻ پئجي ڪري
پيا. وٽن جي ڪرڻ ڪري ڏاڍو وڏو آڌار ٿيو ۽ سندس ٻاڙن مان
هر سندن ۾ تنهنجون ٻڙن سڌا ٿيا. ڀڳوان اُن مهل کس پنهنيو جيترو
روپ ڏيکاريو. امڙي موٽي مورت ڏسي هو ٻئي ٻڙن ۾ ڇوڙي ويٺي
ٻڙي ڇوڙ لڳا ۽ "هي ڏينهن! نارڊ سوامي اسان تي وڏي ڪرڻا
ڪئي جو اهو سواب ڏنائو ۽ جنهنڪري اوهانجي ڇرڻ جو درشن
ٿيو ۽ اسانجو دگر ڏور ٿي ويو. هي سوامي! ڇڪو ڇو ماها ۽ آندو
ٿي اوهانجو سڀڻ ٿيو ڪري سو اسان وانگر دگر سڀي ٿو." اها
شتوتي ٻڌي ڀڳوان شريڪرشن جن ۾ "نارڊمني جي سواب ڪري
توهانڪي وٽ پئيو هو ۽ انجي ئي ڪرڻا سان اڄ منهنجو درشن ٿيو
اٿو. هاڻي جيڪا اڃا منهنجو آهو ور گهرو."

نارڊ ڪڙيو مٿي گريو هاڻي ڀڳوان جي ايتري ڪرڻا ڏسي، ويٺي
ڪري ڇوڙ لڳا ۽ "هي ماها ٻيو! جڏهن توهانجو درشن مليو ته پوءِ
باقي ڪهڙي ڳالهه جي اڃا رهي. رڳو ايتري ڏها ڪريو ڇو اسانجي
هردي ۾ اوهانجي ڀڳتي سڌا ٿا ۽ ٿا ۽ رهي." شام سندر ڪين اهو ور
ڏيئي ٻالڪ پنهنجي پيو ۽ هو ٻئي ٻيلا رومان ۾ ڇڙي وٽڪنڌ ويا."

شري ڪڙيو جي ڇو ۽ "هي راجا پريڪشت! جڏهن ٻئي وٽ
ڪري ها، تڏهن انهنجو آواز ٻڌي شتودا ۾ جي. جتي ڪرشن ڪي
ٻڌي ويٺي مٿي، اتي آئي ۽ اُن هنڌ کس ۾ ڏسي سڏڻ لڳي. پوءِ
جتي اهي ٻئي وٽ ڪرڻا ٻڌا، اتي جا ڏسي ته پنهين وٽن جي وچ ۾
ندال اُڪرڻي سان ٻڌو ويٺو آهي. يڪدم کيس ڇوڙي منهن ۾ ڪٽي
ڇوڙ لڳي. وٽن جي ڪرڻ جو ٻڌي سڀ گوب گوبمون ۽ ننديشودا

راجا پريڪشت تڏهن پهچڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مهاراجا! انهن
 پنهنجي وطن جو احوال ٻڌايو ته ڇو نارد مني انهنڪي سراپ ڏنو؟“
 شڪديو جي وراڻي ڏٺيس ته ”هي راجا! اڳوڻي جنم ۾ نل ڪڙر ۽
 مڙيڙيو هئي ڪبير ديوتا جا بت هوا جي مها ديوي جي تپسيا ڪري
 ڪيلاش بروٽ تي رهندا هوا ڪڙي ڏينهن دوپهي پنهنجين استرين
 سان شراب جي نشي ۾ مست ٿي گنگا ۾ آڳاٽا شان ڪرڻ لڳا.
 چون اوجتو نارد اچي اتان نڪري، جنهنڪي ڏسي هو استريون
 ڏاڍيون لهجي ٿي ڪپڙا پهرڻ لڳيون، پر هو بهي شراب جي مستي
 ۾ ننگا ٿي بيٺا رهيا ۽ آهيان وڃون نارد کي نمسڪار ۾ ڪانه ڪيائون.
 نارد پنهنجي من ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته ”هننڪي مايا جو هٿ ٿيو آهي،
 جنهنڪري ڪام جي وس ٿي هو ڪنهنڪي به نٿا ليڪين. دولت ملڻ
 تي آدمي ٻرائي استري پوڳڻ، جيئن وڃا ڪرڻ توڻي جوا وغيره ڪيل
 ۾ مشغول رهندو آهي ۽ پاڻڪي سدا ۾ سمجهندو آهي. کيس اها
 سڌي ڪانه پوندي آهي ته هي شرير جنهنڪي منريت سينگاربان ۽
 لاهيان ٿو، سو هڪ ڏينهن ضرور ناس ٿيڻو آهي ۽ مرڻ کانپوءِ کيس
 ڪٿا ڪاٺو ڪائيندا يا ساڙڻ سان رک ٿي ويندو، انلاءِ چڱي مني
 جو ويچار ڪرڻ ڪپير. دولتمندن کان هري پڇن ٿي ڪونه
 هو آڳياني سنسار جي جوئي مايا موهر ۾ ڦاسي، پنهنجي بدن ۽ ڪٽنب
 کي ڏسيو هيا خوش ٿين. رڳياني ۽ هري پڳت سڀ دڪ سڪ هڪ جهڙو
 سماجن ٿاڻ.“ هو ويچار ڪري هنن پنهنجي هٿ لاهڻ لاءِ نارد مني
 کين سراپ ڏنو ته ”اوهين بهي پائروڻ ٿي سنسار ۾ وڃي رهو. ان
 وقت اوهانڪي مايا جي مستي ۽ آهيان جو ڦل ڏسڻ ۾ ايندو.“
 جڏهن ڪنهنڪي بيماري ٿيندي آهي، تڏهن بهي هي دڪ جي
 ڪل پوندي اٿس يا ڪنهنڪي پير ۾ ڪندو لڳندو آهي ته بهي جي
 ڪندي لڳڻ جو ايڏو سمجهندو آهي. سو هنن پائرن به جڏهن اهو
 سراپ ٻڌو، تڏهن پهتايو ڪري نارد جي پيرن تي ڪري پيا.
 ويندي ڪري چوڻ لڳا ته ”هي مني نات! اسان پنهنجي ڪٿي
 ڦل پوڳيون، پر هاڻي اهو ته ٻڌايو ته اسين انهي سراپ کان

رستي ۾ ٻڌجي ويو ۽ پوءِ يهودا سڀني گوهين کي قسم ڏنو ته مٿان ڪا
هنڪري جوڙي. ائين ڪري يهودا وڃي گهر جي ڪم ڪار کي لڳي.
ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا
برڪشت! جنهن پڙوان جو درشن هزارين ورهه تيسا ڪندڙ کي به
مشڪل ٿو ملي، سو ڀڳتي جي وس ٿي رهي ۾ ٻڌجي پيو. سندس مايا
اهڙي ته زبردست آهي جو به دفعا يهودا سندس وات ۾ ٽپي لوڪ
ڏسي به کيس سمجهائي نه سگهي ۽ اُڪري سان ڪٿي ٻڌائينس.“

يشودا جي وڃڻ کانپوءِ شام سندر کي اُڪرتي سان ٻڌل ڏسي ۽
گوڀمون جي کس ٻڌڻ وقت رسمن کڻي آيون هيون ۽ ڪلمون ٿي،
سي هينئر به منجهه اهي روئڻ لڳيون ۽ پڇتائي جوڻ لڳيون ته ”اسان
ناحق اٿس ڪيو.“ پوءِ يشودا کي سمجهائي ڇوڻ لڳيون ته ”شام سندر
جو ڏوهه معاف ڪر ۽ کس هلي جوڙ.“ يشودا سندن اها ڳالهه نه
مانجي، تڏهن هڪڙي جو ڪري ٻڌيو کي وڃي شام سندر جي ٻڌڻ
جي ڳالهه ٻڌائي. پيارام يڪدم مائت وٽ اچي کيس شام سندر جي
جوڙڻ جي پاران ڪئي. يشودا ڇوڻ لڳي ته ”پيارام اڏس مون
هن ڪٿي کي گهڻي دفعا اٿس ڪرڻ کان روڪيو، پر هن ٻڌو
ان ٻڌو ڪري ڇڏيو. جا پنهنجي گهر ۾ ڏهه مڪڻ جي کوٽ آهي جو
هو هنڌ بهن جي گهران جوڙائي پالتي ”مڪڻ جوڙ“ نالو رکايو
اٿس؟ ڇڏهن گوڀمون مونکي ڏورايائين اهن ٿيون، تڏهن آ؟
سڀ ٻڌيو پاران، انلاءِ پل ته هو ٻڌو پيو هجي.“

ٻلرام تڏهن شيام سندرون اهي کيس کلي جون لڳو ته ”يا ئي!
تنهنجي لڻا تون ئي ڄاڻ. ڀڳتي سبب تون ماما جي هٿ وڪامي
وئين، جنهنڪري تنهنجو ڪوٽ وس ڀڳتن تي ٺٽو هلي سگهي ۽ نه ته
تو کي ٻڌڻ وارو آهي ڪير؟“ ائين چئي ٻلرام اُتان هليو ويو.
شيام سندرمائي ويجهارڪوٽ ”ناردمني جي سڙاٽ ڪري ڪُٻر
جا بهت جي نند جي دروازي تي پيلا ۽ آڇن به مشهور وڻ بهنا
آڇن، تنهن ڪري سڙاٽ کان جذباتي ڪرتار ٿي ڪڍي ۽ انهنجي ئي
لاءِ ٿي.“ ٻانئون ٻڌايون آهن.

مومن جو ٻڌي بڻوڊا هنن گوپڻ کي ڪوڙو ڪري ڇڏيندي هئي ۽ چوندي هيئن ته ”جيڪڏهن سمجهون آهيو ته چورائڻ وقت کيس ٻڪڙي، مونوت وٺي اچو.“ بڻوڊا جي اها ڳالهه ٻڌي سڀني گوپڻن شيام سندر کي ٻڪڙي اچڻ جي رت بهاري.

هي راجا پريڪشتا ان کانوءِ شيام سندر جي اها هلت هلي آئي ۽ بڻوڊا کيس سمجهائيندي هئي ته ”هت! هاڻوڪو بيمار گائينس هوندي به جيڪڏهن تون گوالن جي گهران ڏڌ مڪڻ چورائي هاڻي ”مڪڻ حور“ نالو رکاء ته ڪيتري نه لڳي جي ڳالهه آهي! مان نرم وڃان ڪنهنڪي منهن ڏيکاري نٿي سگهان. وڏي ماڻهو جو هت ئي اها هلت ڪا ڇڏائي ٿي؟“ بڻوڊا جا اهڙا وڃن ٻڌي شيام سندر چوڻ لڳو ته ”مانا اڄ کانوڻي آ؟ انهن گوالن جي گهر نه ويندس.“

پر هو مڪڻ چورائڻ کان سواءِ رهيو ڪيئن؟ جنهنڪري ٻڪڙي ڏيهن سڀني گوپڻن کيس ٻڪڙي بڻوڊا وٽ وٺي وڃڻ جو ٻڪڙو ڀڙڪيو.

جڏهن ئي هي ٻڪڙو گوپڻ جي گهر اندر گهڙيو، تنهن ئي سيشي کيس جهلي مائس وٽ وٺي آيو. پاران انوقت پڇيندي ماڻها سان اهڙو نه ڪئي جل پکڙيو جو جيڪا گوپي کيس هٿ کان جهلي ٿي وٺي آئي، تنهنجي هٿ جي وات کي مڪڻ لڏائي ڇڏيو ۽ هارڻ اُتان انٿرڊان ٿي ويو. پوءِ هو گوپڻن اچي لند کي دانن ڏيڻ لڳيون ته ”جيڪڏهن او مان وٽ مڪڻ نٿو پهچي ته اسان ڪهڙو گناه ڪبو. نه رڳو مڪڻ چورائي ٿو، پر اسانجا وڃڻا جوڙيو ڇڏي ۽ جي ڪجهه جهڻيس ٿو ته ڪهڙا ڦاڙيو وڃي. وري جي ڏوراهو ڏيڻ اچون ته اوھين اسان تي ڀڙڪو نه ڪريو. اڄ سڄي سوڌو جهلي اوهانوت وٺي آيون آهون.“

جڏهن گوپڻن ڏوراهو ڏيئي چڪيون ٿڌن بڻوڊا چوڻ لڳين ته ”اوهان! ڪٿي آهي منهنجو مومن بهارو؟ اوھين ڪنهنڪي جهلي آيون آهيو؟ حور جو منهن ته جتانئي ڏسو! منهنجو ڪنهنڪي نه ڪلهه کانوڻي گهر کان بهارئي ڪو نه نڪتو آهي. اچو! اوهانجو سحر ڪوڙ ڇاهو ٿي پيو.“ اها ڳالهه ٻڌي جنهن گوپڻ ڪرڻ کي هٿ کان جهليو هو، سا منهنجي پٿر کي ڏسي شرمندي ٿي. پوءِ ته سڀ ٿلهڪ

مڌايون ڇڏي مٽي چوڻو کائين؟ ائين چئي کيس اندر وٺي ويٺي.

هي راجا! ٻريچ ٻالاڻون شيام سندر ۽ ٻلرام جي روپ تي موهيت ٿي
 اها اڇا رکندڙيون هيون ته ”هو ڪنهن به طرح سان بهجي گهر اچي
 ته اسين سندس درشن ڪري پنهنجا نيت پوري ٿين.“ ٻڌوان ايتري پاسي
 اُنهن جي اها اڇا پوري ڪرڻ لاءِ گوالن جي ٻارن سميت سندن
 گهر وڃڻ لڳو، جنهن ڪري گوپيون ڏاڍيون خوش ٿيون ۽ کيس خوب
 ڏڌ مڪڻ ڪارا ٿينديون هيون. جيڪي گوپيون گهر به نه ڏونديون
 هيون، تنهنجي گهرن اندر وڃي انهنجا ڏڌ کير ۽ مڪڻ ٻاڪرن کي ڪاري
 ۽ پاڻ کائي، باقي جيڪي ٻيچندو هو سو زمين تي هاري ڇاڏيون
 ٻيچي ويٺي کائيندو هو ته ڪڏهن ڏڌ جي ندي وٽي آهي. گوپس
 انهي ڪري سندس نالو ”مڪڻ چور“ ڪري رکيو ۽ سندس هن قسم
 جي حرڪتن ڪري، پنهنجيون مانيون ۽ ڇاڏيون ڪڍڻ تي رڪڻ
 لڳيون، انهي لاءِ ته هو اتي ٻيچي نه سگهي. شريڪرشن ڏڌ هن
 تجويز ڪري جو هڪڙي اُڪري تي پير رکائي، هڪڙي ڇوڪري
 پٺاري پاڻ اُن جي ڪنڌ تي چڙهي، پوءِ ڇڪڻ مان ڏڌ مڪڻ لاهي
 سڀ ويٺي کائيندا هئا. جڏهن ان تجويز ڪرڻ سان به ڪن ڇڪڻ
 ٻيچي نه سگهندا هئا، تڏهن هن ٻيچي ٻيچي ٻيچي سان ڇاڏين کي ٽنگ

گرمی جو ہمردا سا نا کی صورت پر لکھی ہوئی حالت (صفحہ ۱۹۹)

Printed at Baiti Baiti Art Printing Works, Karachi.

شريڪرشل جو گوالن سان گڏ جي ڏڌ جون ڄاڏيون ٻڌجن ۱۹۹

مڏايون ڇڏي مٽي چوڻو کائين؟ ائين چئي کيس اندروني ويئي.

هي راجا! ٻريه پالائون شيام سندريه ٻارم جي روبر تي مومت تي
اها اڃا رکنديون هيون ته ”هو ڪنهن به طرح اسانجي گهر ۾ اچي
انئون جي اها اڃا پوري ڪرڻ لاءِ گوالن جي ٻارن سميت سندن
گهر وڃڻ لڳو، جنهنڪري گوپيون ڏاڍيون خوش ٿيون ۽ کيس خوب
ڏڌ مڪڻ ڪارا ٿينديون هيون. جيڪي گوپيون گهر ۾ نه هونديون
هيون، تنهنجي گهرن اندر وڃي انهنجا ڏڌ کير ۽ مڪڻ هالڪن کي ڪارائي
۽ ٻار کائي، باقي جيڪي ٻچندو دوسو زمين تي هاري ڄاڏيون
ٺاهي ويهي ڪلندو هو ته ڪڏهن ڏڌ جي ندي وڃي آهي. گوپين
انهي ڪري سندس نالو ”مڪڻ چور“ ڪري رکيو ۽ سندس من قسم
جي حرڪتن ڪري، پنهنجيون مانيون ۽ ڄاڏيون چڪن تي رکڻ
لڳيون، انهي لاءِ ته هو اتي ٻڌجي نه سگهي. شريڪرشل ٿڌن مي
تجوير ڪڍي جو هڪڙي اڪري تي پير رکائي، هڪڙي چوڪر کي
بيماري پاڻ ان جي ڪنڌ تي چڙهي، ٻوڙ چڪن مان ڏڌ مڪڻ لاهي
سڀ ويهي کائيندا هئا. جڏهن ان تجوير ڪرڻ سان هر ڪن چڪن تي
ٻڌجي نه سگهندا هئا، ٿڌن هرلي منور ٻنهنجي هرلي سان ڄاڏين کي ٽنگ
ڪري هڪن هڪ ڏڌ وغيره ٻيڻدا هئا. جڏهن اهو حال ٻڌي ڪا گوپي ڪٿي
ڪاوڙجي ايندي هئي، ٿڌن هنهنجي شڪل ڏسي کلي وجهندي هئي.

ڪڏهن ڪڏهن گوپيون يهودا کي شيام سندريه جي اهڙين حرڪتن
بابت وڃي ڏانهن ڏينديون هيون ۽ ٿڌن شريڪرشل ڏاڍي نهاڻائي
سان يهودا کي چونڌو ته ”ماڻا اتي سڀ ڪوڙ ٿيون ڳالهائين. ٻلا
وڌيڪ ڪر ته آءٌ هيڏو ڏوڏ ڏوڏو سو چڪن تي ٻڌندو هوندس؟ هي
سڀ گوپيون مونکي زورن زورئي پنهنجي گهر وڃي ٿيون. ٻوڙ
ڪا ڏس ته پنهنجو منهن ٻيڻي جي، ڪا پيار وڃون جهاتون ٻيڻي
مٿس، ڪا توپي لاهي جوهر تي ٻيڻي ته ٻوڙ توپي ڏيان ۽ اهڙي طرح
هيون به ائين ڪنديون هونسان ڪري مونکي سٽائين ٿيون، سو تون
پاڻ شهر ڇڏي هلي هتي هنڌ رح.“ اهڙيون اهڙيون ڪنديون ڳالهائون

ڏٺو تڏهن ترڻا ورت کي گهوگهو ڏيئي، نند جي دروازي وٽ بڻرني
ڪيرائي سا ڪڍيو. راڪشس جي مرن بعد اها اولده گم ٿي ويئي
۽ ڇا ڏسن ته دروازي اڳيان هڪڙو راڪشس مٿو پيو آهي ۽ سندس
چاٽي تي ڀڳوان راند ڪري رهيو آهي. يثودا ڊوڙي وڃي ڀڳوان
کي هنجي ۾ کنيو ۽ ڏاڍو خوش ٿي گهر کڻي آيس.

هڪڙي ڏينهن جئن يثودا شام سندر کي هنجي ۾ کڻي ٿي چيو
ته اوچتو ئي ڀڳوان ذات کولي کلي ڏنو. يثودا تڏهن انهي ذات
اندر پرتي، آڪاش، سورج، چنڊ، مارت، بروت، سندس دلها جون
آلبڪ شيون ڏٺيون. يثودا محبت ۾ پئي ويچار ڪرڻ لڳي ته ”هي
سڀ سچو آهي يا سڀو ٿي لاهن. ڪنهن دوتا جو ڪڪي تي
ها جو ته ڪونه پيو آهي؟“ پوءِ پرامن گهرائي کيس جهارڻ وڃهائڻ لڳي.

هي راجا پريڪشت! جنهن پاري پرم پرمسور جي مڃا ويد نه ٿو
چاڻي، لهن وڪشنت ذات هالڪ روپ ٿي، نند جي گهر ۾ کيل
ڪري نند ۽ يثودا کي آندت ڪيو. ڀڳوان جي سندر سروب تي
سب گوب گويون مستان ٿي پيا ڪي بهاني هنڪي ڏسن اينديون هيون.

هڪڙي دفعي جئن شام سندر پلرام سان اڻڻ ۾ راند هڻي
هڪئي، ٽن مٽي جي لب پري کڻي ذات ۾ وڌاء. انهي تي ٻين
هالڪن وڃي يثودا کي ٻڌايو جا ڪاڙجي لڪڻ کڻي ڀڳوان کي
مارڻ لاءِ ڊوڙي آئي. ڀڳوان تڏهن چوڻ لڳس ته ”ماتا! مون مٽي
ڪار کاڌي آهي، اهو سب ڪنهن توکي ڪوڙا هي ٻڌايو آهي.“

يثودا تڏهن کيس ذات کولي ڏيکارڻ لاءِ چيو. جئن ئي هن پنهنجو
ذات کوليو، ٽن ئي اڳي وانگر يثودا کي ٽپتي لوڪ ڏسڻ ۾ آيا.
يثودا هينئر من ۾ چوڻ لڳي ته ”مون ڇوڙي مورڪ ڪا درلي هوندي
جا ٽپي لوڪن جي ذات کي پنهنجو پتر چاڻي ويٺي آهي.“ پوءِ
هت چوڙي شام سندر جي شتوتي ڪرڻ لڳي. ڀڳوان ويچار ڪيو
ته اڃا مونکي گهڻي جريعت ڪرڻ آهن، تنهنڪري جلدي طاهر ٿيڻ نه
ڪير. پوءِ ته کڻي پنهنجي اهڙي مڃا پکيڙياءَ جو يثودا هنڪي پنهنجو
هت سڃاڻي، هنجي ۾ کڻي بهار ڪري چوڻ لڳي ته ”ماتا! تون مڪڻ

ڏٺو تڏهن ترڻا ورت کي گهوگهو ڏيئي، نند جي دروازي وٽ پهتو ته
ڪيرائي ساهه ڪڍيو. راکش جي مٿي بعد اها اوندهه گر ٿي ويئي
۽ ڇا ڏسن ته دروازي اڳيان هڪڙو راکش مٿو پيو آهي ۽ سندس
چاٽي تي ڳاڙهه راند ڪري رهيو آهي. بڻياد ڏوڙي وڃي ڳاڙهه
کي هٿ ۾ کنيو ۽ ڏاڍو خوش ٿي گهر ڪٽي آيس.

هڪڙي ڏينهن جڏهن بڻياد شام سندس کي هٿ ۾ کڻي ٿي چيو
ته اڄ جو ٿي ڳاڙهه وات کولي ڪلي ڏنو. بڻياد تڏهن اچي وات
اندر پهتو، آڪاش، سورج، چنڊ، ميا، هٿ، سندس دنيا جون
آنڪڙيون ڏٺيون. بڻياد عجب ۾ پهتو ۽ بهار ڪرڻ لڳي ته ”هي
سڀ سچو آهي يا سڀو ٿي لاهن. ڪنهن دنيا جو ڪڪي تي
هاڃو ته ڪونه پيو آهي؟“ پوءِ هراڻ ڳاڙهي کيس جهارڻ وڃائڻ لڳي.

هي راجا پرڪشيت! جنهن هار هار ۾ پريستور جي بهما ويد ۾ پيو
چاٽي، تنهن وڪشيت نات هالڪ روپ ٿي، نند جي گهر ۾ ڪل
ڪري نند ۽ بڻياد کي آندت ڪيو. ڳاڙهه جي سندس سروب تي
سڀ گوب گوبيون مستان ٿي پيا ٿي ڪنهن ڪنهن ڏسڻ اينديون هيون.

هڪڙي دفعي جڏهن شام سندس هارام سان اڻڻ ۾ راند پئي
ڏيئي، ٿڻ مٿي جي لب پري ڪٽي وات ۾ وٺي. انهي تي هن
هالڪن وڃي بڻياد کي ٻڌايو جا ڪاڙجي لڪڻ ڪٽي ڳاڙهه کي
مارڻ لاءِ ڏوڙي آئي. ڳاڙهه تڏهن چوڻ لڳس ته ”مانا! مون مٿي
ڪار ڪاڏي آهي، اهو سڀ ڪنهن توکي ڪوڙاڇي ٻڌايو آهي.“

بڻياد تڏهن کيس وات کولي ڏيکارڻ لاءِ چيو. جڏهن ٿي هن پنهنجو
وات کوليو، ٿڻ ٿي اڳي وانگر بڻياد کي ٿڻي لوڪ ڏسڻ ۾ آيا.
بڻياد هيئن هن ۾ چوڻ لڳي ته ”مون چوڙي موزڪ ڪا ورتي هوندي
جا ٿڻي لوڪن جي نات کي پنهنجو پٽ چاٽي وٺي آهي.“ پوءِ
هٿ چوڙي شام سندس چتو ڪرڻ لڳي. ڳاڙهه ۽ بهار ڪيو
ته اها مون کي گهڻي چريڪ ڪرڻ آهي، تنهنڪري جلدي ٻاهر ٿيڻ نه
ڪيس. پوءِ ته ڪٿي پنهنجي اهڙي ماما پڪڙيا جو بڻياد هڪي پنهنجو
پٽ سمجهي، هٿ ۾ کڻي بهار ڪري چوڻ لڳي ته ”مانا! تون مڪڻ

کي ماريو آهي، انلاءِ سمجهڻان توتر منهنجو موت به ان مٿان ٿيندو. سمجهڻ اهو جو مشڪلات وقت ڪم اچي ۽ ان هالڪ کان منهنجو پتو دور ڪري. جيڪو ائين ڪندو تنهنکي من گهريو انعام ملندو.

اها ڳالهه ٻڌي شڪتا سراسر اتي ڪٽو ٿيو ۽ شيام سندر جي مارڻ لاءِ انجام ڪري هڪلائي هليو ۽ پون روپ ٿي اتي آيو، جتي شريڪرشن پينگهي ۾ سٺيو ويو هو. راکشس ڀڳوان کي پينگهي ۾ آڪيو ڏسي، کيس مارڻ جو هن ۾ ويچار ڪري جئن ئي هڪڙي چڪي ٿي، جو پينگهي جي مٿان تنگيو ويو هو، اچي وينو تنهن اهو چڪو لڏڻ لڳو. ڀڳوان راکشس کي چڪي ۾ وينل ڏسي روئندي روئندي هڪڙي اهڙي لت چڪي کي هٽين، جنهنجي لڳڻ ڪري شڪتا ريترا ۾ ڪنس جي سڀا ۾ مٿل وڃي ڪريو ۽ چڪي جي ڪرڻ سبب هيڏا ڪنس جي ڏڏ ڪير جا برتن رکيا هوا سي سڀ پيچي پيا ۽ ڏڏ ڪير رٽلا ڪري وڃي اُٿي هليو. آواز تي يڏوڏا ۽ ٻيا گوپ گوپيون ڊوڙي آيا ۽ شيام سندر کي ڪچه ۾ کڻي چوڻ لڳا ته چڪو ڪئن چڙهي ڪري پيو؟

هي پريڪشت! جڏهن شريڪرشن پنجن هٿن جو ٿيو، تڏهن ڪنس ترطاورت راکشس کي ڀڳوان جي مارڻ لاءِ هڪليو، جو... منهنجو روپ بدلائي گوگل ۾ آيو. انوقت يڏوڏا شيام سندر کي هٿ ۾ کنيو آڻڻ ۾ وڃي هٽي. ڀڳوان ترطاورت کي آيو ڇاڻي پنهنجي بدن کي اهڙو نه ڳورو ڪيو، جنهنڪري يڏوڏا کيس هٿ ۾ مان لائي کڻي زمين تي وهاريو، پوءِ پاڻ وڃي گهر جي ڪم ڪار کي لڳي. ترطاورت اهڙي ميا بکيڙي جو سندس اچڻ وقت سڄي گوگل ۾ اونداه ٿي ويئي، ڏوڙ اڏامڻ لڳي ۽ وٺ ڪرڻ لڳا. يڏوڏا تڏهن شيام سندر کي آڻڻ مان ڪٽڻ آئي، پر هو اهڙو ڳورو ٿي پيو جو يڏوڏا کڻي نه سگهيس. اڃا يڏوڏا ٿورو پري مس ٿي ته هو راکشس وڃي وٺي، ڀڳوان کي کڻي مٿي آڪاش ڏي هليو ويو. يڏوڏا ڪرشن کي نه ڏسي روئڻ لڳي ۽ نند کي هڪاري چوڻ لڳي ته ”ڏاءِ! شيام سندر هوا ۾ اڏامڻ ڏيو.“ پوءِ ته سڀ گوپيون گوال نند لال کي ڀڳوان لڳا، پر ڪٿي به سندس پتو ڪونه پيو. جڏهن شريڪرشن هننکي ڏکي

سان پوتنا جي لڻن کي ڇولي اهڙي تر زور سان کير پيڻ لڳو جو هن جو پراڻ نڪرڻ لڳو ۽ وياڪل ٿي رڙ ڪري زمين تي ڪري پئي ڪرڻ وقت اهڙو تر آواز ٿيو جو گوڪل ڏاڍي ڊٺ وڃون ڪنهن لڳا. پيشودا ۽ رڙ مٿي ڊوڙ ٿي. انهي ڏس ۾ هنن پيارو پوتنا جي ڄاڻي تي جهڙو ڪر وٺو ڏاڻي. پيشودا پيار وڃون انڌي ٿي مڻ ڪري ۽ اُمالڪ ڪٻڻ منجه ۾ ڪنڀاءُ. پوءِ سيني کي پيرين پئي آسپس وٺڻ لڳي تر اڃ ڪڪي کي نئون جهر ملو آهي.

نند جو مٿا کان موٽو ٿي سو گوڪل وٽ پهچڻ وقت ڇا ڏسي تر هڪڙي راکشس تمام ڀون ڇنڊي پئي پئي آهي ۽ گوڪل واسي کيس ڏسي رهيا آهن. جڏهن پوتنا جو سورو حال ٻڌا، تڏهن خوش ٿي هر مشور جا ٿورا پيڻ لڳو. پوءِ پنهنجي گهر اچي ڪيتروئي ڏان بهجه ڪرڻ لڳو ۽ سون ڄاندي شرڪرڻ مٿان گهوري اها ڳڻن کي ڏٺا. جڏهن گوال پوتنا کي ٽڪر ٽڪر ڪري ساڙيو، تڏهن سندس بدن امان خوشيءَ ۾ نڪتي جا سنگي گوڪل واسي خوش ٿيا. هي راجا! ماڻي جي تون بهجن تر اهو وري ڪئن؟ تر اهو جواب هي آهي جو تلوڪي نات منجهو ڪري سندس ڄاڻي تي چرڻ رکيو هو ۽ کس پنهنجن مٿن سان ماري پويتر ڪري مڪت ڪيو هو. تنهنڪري ئي انهي سڙڻ تي خوشبوءِ آئي هئي. هي راجا هر بکست ڏس، پوتنا ڄاڻي تي زهر لڳائي شرڪرڻ کي مارڻ لاءِ آئي، تڏهن به اهڙي اتر گئي پائي، هر جيڪو مارايل کي اتر سان پوچهندو، تنهنکي حورن آهي تر ڪهڙي گئي ملندي؟

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا هر بکست جوڻ لڳو تر ”هي شڪد پوڄي مهاراج! اهڙي لبلا پوتنا ۽ شرڪرڻ جي ٻڌايو، اهڙي لاءِ مال حورن ٻيا به ڪي ٻڌايو، جو جو اهي مونکي ڏاڍو وٺن ٿا.“ شڪد پوڄي جوڻ لڳو تر ”هي راجا! جڏهن ڪنس پوتنا جي مرڻ جي خبر ٻڌي، تڏهن هڪ ٿيس تر منجهو مار بندڙ ٺاهي گوڪل ۾ ٻڌا ٿيو آهي، سو ان جنسا هر وياڪل ٿي پيوڻ ٿي ڪري هيو. جڏهن هوش ۾ آيو تڏهن وڏيرن سان صلاح ڪيائين تر ”نند جي پٽ راکشس پوتنا

PUBLISHED BY
GIRDHARI LAL & SONS
ARTISTS & PHOTOGRAPHERS.
ANARKALI, LAHORE.

پڙوان شدڪر جي يثودا کان شريڪر شيا جي درشن لاءِ گهر ڪرڻا (سپٽمبر ۱۹۲۳)

جي آئين گروپ مان چوڪرو ٿيندو، پر هيءُ تر چوڪري تي بيٺي جا به هٿان ڇڏائي آڪاش هلي ويئي. انلاءِ پنهنجو اهڙا ڪميا ڪريو ۽ اهو سمجهي ڏير ۾ رکو ته انهن ٻالڪن جي عمر ئي ايتري هئي. گيانِي ڄڻ ۽ مرڻ کي هڪجهڙو سمجهڻ ٿا، آگيانِي دشمن ۽ دوست ۾ فرق سمجهي ٿو، پر ساڄي ٻاڄو تر هيءُ چيو آهي ۽ ڪڏهن به مري نٿو. اهو رڳو دهر آهي ته فلاطي جي مارڻ سان فلاڻو مري ويو.

ايترو ڄڻي ڪنس پنهنجو مٿو ڊيوڪي جي چرڻ تي رکي زار زار روئڻ لڳو. ڊيوڪي سندس اهڙا ڪميا ڪري مٿو مٿي کڻي، لڙڪا اُگهڻ لڳيس ۽ وسديو چوڻ لڳس ته ”هي راجا! توهانجو اُٺر ڪو به ڏوھ ڪونهي، ورڌا تا اسانجي ڪر ۾ لائين لکيو هو. آدمي پنهنجي سڪ لاءِ گهٽيئي تبديليون ڪري ٿو، پر ڇڏن هر ميسور اُنجهن پوريون ڪري. ايشور ڪر ٻا ڪا نسواڻ ڪڏهن به سڪ ملي نه سگهندو.“ ڪنس تڏهن وسديو ۽ ڊيوڪي کي پنهنجي گهر آڻي پوڄن ڪرايو، پوءِ ڄڻا وستر پهرائي ڪين پنهنجي گهر روانو ڪيو.

هتي ڏينهن ڪنس پنهنجي راج سيا ۾ ويٺي، راکشس سان صلاح ڪرڻ لڳو ته ”يوگه مايا مونکي ڄڻي ويئي آهي ته تنهنجي مارڻ وارو پيدا ٿي چڪو آهي ۽ آڪاش واپسي اهو ڪوڙ چيو ته ڊيوڪي جو اُٺن گروپ مونکي ماري ڇڏيو، ڇو ته آئين گروپ مان چوڪري پيدا ٿي آهي، انلاءِ اوهين وڃي ديوتائن کي ماريو.“ اهو ٻڌي راکشس چوڻ لڳا ته ”مها راجا! ديوتائن ۾ سمرتي ڪهڙي آهي؟ هو ته رڳو اوهانجي نسي ڪرڻ سان ئي ڀڄي ويندا. ڏسو برهما اُنهي پهر پوڄا پاٺ ۾ لڳو پيو آهي. مها ديوي ڪيلاش ۾ پاروتِيءَ سان ريڌو ويندو آهي. اندر کي ته طاقت ئي ڪانهي جو اوهانجي سامهون ٿي وڙهي ۽ نارايڻ اهو آهي جنهن ڪاچئون جو روپ ڌاريو هو، جو وري هميشه کير سا گهر لڪهي سان آندو ويندو آهي. کيس ڀڏ ڪرڻ ته اچيئي ڪانه، سوا هڙن کي جيتوڻ ڪهڙي وڏي ڳالهه آهي؟“

ڪنس چوڻ لڳو ته ”هي پاڻي! اوهانجي ڳالهه سچي آهي، پر نارايڻ پنهنجي مارڻ لاءِ ڪٿي ته ضرور اوتار ورتو، ورتو؟ هاڻ اُنکي اُٺان

ديوڪي جو ڪري ڪٿي ڪنس وٽ اچي بيٺي ۽ چوڻ لڳيس ته ”ڏاڏا! مان هي وٽ، مارڻ ڇڏائڻ تنهنجي وس آهي.“ ڇڏڻ ۾ ايندي چوڻ تي نه ٻاهي ڪنس کي ڪهل نه آئي ۽ چوڪري ديوڪي جي مٿن مان ڪسي ورتي، ٽڙ ۾ وري نه ديوڪي مٿ ڇوڙي ويٺي ڪرڻ لڳيس ته ”ياو! جهر هٿ تو منهنجا اڳيئي ماريا آهن، باقي هي چوڪري ڪٿي ڇڏي ڏي. سارو جهنگلي پتريستان ڪونهي، تنهنجو جيئن ئي اڃا پو آهي، سو تو پٿر ۾ سڀ ماري ڇڏيا، پر هن بي تصور ٻالڪي کي ماري چوڻو ٻالڪي باب جو پوڄو ڪيئن؟“ ڪنس کي ڪجهه به رحم نه آيو ۽ ان چوڪري کي ٻيون کان جهلي ٻاهر ڪڍي آيو ۽ چئن ئي ٻالڪين ته ٿيرائي پٿر تي هيٺ ڇڏيائين، ٽن ٻوڙ چوڪري سندس مٿن مان هٽ ڇڏائي مٿي آڪاش ۾ هلي ويئي ۽ پنهنجو ديوي روبر ڏيکارايائين، جو ڏسي ڪنس ڊچي ويو. ٻوڙ هن ان ٻالڪين واري ديويءَ جي ته ”هي ٻاهي ڪنس! تو مونکي هيٺ ڇڏي اڃا پو باب سر تي کنيو. تنهنجي مارڻ وارو ٻوڙ به ٻيڏا ئي ڇڪو آهي، ڏاڏي تون اچي نٿو سگهين. مون توکي ماري ڇڏي پر توڻي جو ٻار ملڪو ڪندو. ڏاڏي موٽي رهي وڃي ٻالڪي ڪري ٻالڪي باب نه ڄاڙو.“ ايترو چئي اڏا ديوي اتان اٿر ڏان تي ويئي.

يوگر مايا جي اهڙي وارا ٻڌي ڪنس غم مند ۾ ٿيو، پر فڪر نه ڏاڏو اچي لڳس ۽ حيال ڪرڻ لڳو ته ”افسوس! مون وسندي ۽ ديوڪي کي لاحق ڏک ڏنا ۽ پنهنجي ٻالڪن مارڻ جي هٿ ٻالڪي ڪنير. ايتري ڪندي نه منهنجي مارڻ وارو اڃو هينئر ٻيڏا ٿيو. اڏا! ڏاڏي مان پنهنجو ڏک ڪنهن سان اوربان؟“ ائين ويچار ڪندو هو وسندي ۽ ديوڪي وٽ آيو ۽ پنهنجون مٿ ڪڙيون ۽ زنجير لاهي کائڻ پيئڻ جي چوڻ لڳو ته ”مون جهڙو ٻاهي دنيا ۾ ٻيو ڪو نه هوندو. اڏا! پنهنجي شرير رکڻ لاءِ، جو مٿ ڏينهن ضرور ٿاس ٿيو آهي، تو وانهن جهر هٿ بدن تصور ماري باب جو پوڄو ٻالڪي ڪنير، ٽڙ ۾ نه مطلب نه ٿيو. ڏاڏي مون تان اهو هل ڪڍڻ لهندو ۽ ڪڍڻ مڪتي پرايٽ ٿيندو؟ اوربان جا ديوتا تون ڪوڙا چڻا هن ڇيو ته ديوڪي

جي گاجگوڙ ٻيئي اچي ۽ اڳيان چنڌا ٿو ۽ هر ٿوڪون ٻيئي ڏئي .
 ويچار ڪرڻ لڳو ته ڪهڙي طرح ٻار لنگهي وڃي. اُتي شيا م سندر
 جي چرڻن جو ڌيان ڌري چنڌا ۾ گوري ٻيو ۽ ڇاڻو ڏسي جو ڀڳوان
 جي چرڻن کي ٻاٽي جهڙا لاه مٿي وڌا لڳو. وسديو اهو پيد نه
 ڄاڻي شيا م سندر کي مٿي ڪرڻ لڳو ته ٻاٽي ۾ مٿي ڇڙهي وسديو
 جي گچي تاه ٿيو. هاڻي وسديو ڊچڻ لڳو. ڀڳوان تڏهن وسديو کي
 ڏکي ڏسي، پنهنجو چرڻ هيٺ ڊگهيڙو، جنهن جل کي اچي چٽو هو
 يڪدم چنڌا جو ٻاٽي هيٺ ٿيندو ويو. اهو ڏسي وسديو خوش ٿي
 ٻار لنگهي ويو ۽ گوگل ۾ نند جي گور وڃي سڀني کي نند ۾ بيخبر
 ڏسي، يشودا وٽ پيل چوڪري ٻار کڻي ۽ شريڪرڻ ڀڳوان کي
 يشودا وٽ سمهاري وري چنڌا لنگهي مٿرا ڏانهن آيو.

هيڏانهن ڊيوڪي جو وسديو کي مينهن وسندي اونداهي رات
 گوگل ۾ موڪليو هو، سا ٻنيان ڏاڍي چنڌا ڪرڻ لڳي ۽ روئي
 پچتائڻ لڳي ته ”جيڪڏهن مينڙ ڪو چوڪيدار جاگي هجي ۽
 دروازو کليل ڏسي ڪنس کي وڃي ٻڌائي، ته هو ڪنس اسان کي
 ڪهڙا ڏک ڏيندو تنهنجي تر خبرئي ڪانه ٿي هجي. وري چنڌا مينڙ
 ٿو ۽ هوندي، سو ڪئن هالڪ ڪٿي ٻار لنگهي ويو هوندو؟ وئي ۾
 گهڻي مدت گذري ويئي اٿس، خبر نه آهي ته ڇو اڃان تاه نه موٽيو
 آهي.“ اهڙيون چنڌا ٿون ڪري چئن اچي روئڻ ۾ چٽڪي ته وسديو
 ۾ اچي هڻيو ۽ چوڪري ڊيوڪي کي ڏيئي سمورو احوال ٻڌايائينس.
 هو ته ڊيوڪي خوش ٿي چيو ته ”هاڻي اسان کي ڪو به ڊپ ڪونهي،
 ڀلي ڪنس ٻاهي ماري ۾ ڪٿي وڃي، پر هٿ ته پچيوسين.“

چئن ئي وسديو چوڪري ڪٿي اندر گهڙيو، تنهن اُهي قيدخاني جا
 دروازا اڳئين وانگر بند ٿي ويا. هٿ ڪڙيون ۽ زنجير ٻڌجي دين ۽
 هو چوڪري روئڻ لڳي. روئڻ ٻڌندي مٿي چوڪيدار جاگي پيا ۽ منجهان
 هڪڙو ڊوڙندو ڪنس وٽ آيو ۽ اچي ٻڌائڻ لڳس ته ”هه راجا! اوهانجو
 دشمن پيدا ٿيو آهي.“ اها ڳالهه ٻڌي ڪنس وڃي اٿيو ۽ ڪرندو
 جهرندي مٿي اڳاڙو ڊوڙندو، وسديو ۽ ڊيوڪي وٽ اچي هڻو. تڏهن

شری ۱۵۰۰ پاگوت

ڪيڙي نالي جو جيڪر سمرڻ ڪن ۽ ڪيڙي لپلا ڳائي پڻ ساگر ٻار
لنگهن؟ اوھين جنم ۾ ڇڏي کان رمت آھيو، رگو پڙھن جي اڌار واسطي
اوتار وٺو ٿا. جڏهن اڳي مڇر، ڪاٺ ۽ ٻيا اوتار ورتا اٿو، تڏهن
ھاڻ به ٻرڻو ٿي جي ٻار لاءِ، پڙھن کي سک ڏيڻ ۽ اڌر ۾ ڪي ٺاس
ڪرڻ لاءِ اوتار وٺي پنھنجي لپلا ڪريو. ”ايتري شتوتي ڪري پوءِ
آڪاش واسطي وانگر وسديو ۽ ديوي کي چيائون ته ”جنھنجي
درشن واسطي اسين تيشي لوڪ گھوم ٿا، سو اوھانجي گھر اوتار
وٺي، سڀني دشمن کي ماري ڇڏو ۽ ٻرڻو ٿي ٺان ٻار لاءِ اوھان کي سک
ڏيندو ۽ اوھانجي ڪري اسان کي به درشن ملندو. اوھين ڪنھن جو
ڪو به ڀڃ نه ڪريو، ڇو ته منھنجو موت اچي وڃي ٿو پيو آھي.“ جڏهن
وسديو ۽ ديوي ايتري شتوتي ٻڌي، پر ڪنھن کي ڏٺائون به ڪونه،
تڏهن پڪ ٿي ته پڳوان جلد اچي اسانجو دڪار ڏيندو.

شڪر ۽ جوڻ لڳو ته ”مي راجا پريڪشت! جڏهن وڪشنت ٺاڻ
گريپ ۾ آيو، تڏهن ڏاڍا آئند ٿيڻ لڳا. سڀ وڻ ٽٽڻ لڳا ۽ ٻيا
ندين ۽ واه پاڻي سان ٽٽڻ لڳا. مرون ۽ ٻئي خوشيون ڪرڻ
لڳا. براھمن پڻ ڪرڻ لڳا ۽ ساڌو ايڪانت ۾ ايشور سمرڻ ڪرڻ
لڳا. آڪاش ۾ عجيب نظارو ڄاڻائجي ويو، جو جو گندرو ۽ ايسرائون
ومانن ۾ جڙمي وڃا وڃائڻ ۽ ڳائڻ لڳا. مطلب ته مرمند منڊل جاري
ٿي ويو. جنھن وقت اھي سڀ ڳالھيون ٿي رھيون هيون، تڏهن وقت
سانوڻ پھتي جي آسماني ٻڌر ڏينھن، روھڻي نڪستڻ ۽ اڌرات جو
پڳوان شريڪرشن جو اوتار ٿيو. مي راجا! جڏهن پڳوان، وسديو ۽
ديوي کي ان قسم جو درشن ڏنو، تڏهن انھن پنھنجي گھراڻي جي
درستيءَ سان شري ڪرشن پڳوان جو اوتار سمجھي مٿ ڇوڙي شتوتي
ڪئي ته ”مي ديون جا ديوا! اسين توکي منھنجي ڪار ڪريون ٿا. شيش ٺاڻ
۽ شارداءِ به جڏهن تنھنجو انت نه ٿي، ٻاھي، ٻاھي ۽ ٻاھي ويا تڏهن اسان به
ڪيڙي سمرڻي آھي جو تنھنجا گھڻ ڳائي سڳيون. جڏهن جڏهن گھڻو
براھمن ۽ مري پڙھن تي پيڙ پيشي آھي ۽ ٻرڻو ٿي ٺان ٻار جو پوءِ
زيادہ ٿيو آھي، تڏهن تڏهن تو اوتار ڏيو آھي. اسين ڏٺا آھي

۾ بند ڪري راڪڻس. جو بهرو بهاري پاڻ محلات ڏانهن موٽي آيو. اُن ڏينهن ڊب وڃون ڪنس سواءِ کاڌي پيئي جي سڀني ٻيو. ٻئي ڏينهن ڪنس قيدخاني ڏي ويو، جتي ديوكي ۽ وسديو جو چمڪندڙ جهرو ڏسي، سمجهي ويو ته هن گرب مان منهنجيڪو ماريڇڙ هروڙ ٻرگهت ٿيندو. اتي خيال آيس ته ديوكي کي ماري ڇڏجي، پر خيال ڪيائين ته ”افس! دنيا جي بدنامي ٿيندي. لوڪ چوندا ته راجا ٿي مڪڙي گريٽي اهلا استري کي ماريائين ۽ اهڙي اڏمر ڪري منهنجو به ۽ هر ٻئي گهٽيا. حيرا! حرڪت ڪاٺي جيڪو ٻار ٿيندو تنهنکي ئي ماري بندس.“ اهڙو ويچار ڪري هو محلات ڏانهن موٽيو ۽ پوريڊارن کي حڪم ڏنائين ته ”جنهنوقت هالڪ پيدا ٿئي انوقت اچي سڏ جوڙ.“

اهڙي ڪندي به هو دروازو قيدخاني ۾ اچي خسر ڪري ويٺو هو ۽ وسديو ۽ ديوكي جي نيمه کي ڏسي اٿئي بهر کائيندي، پيئندي، جاڳندي، سهندي ۽ هلندي اُن شيام سندر جي يادگيري رهندي هيس ۽ انهي رعب جي ڊب کان هو رات ڏينهن ويڪل رهندو هو. هيڏانهن وسديو ۽ ديوكي ڪنس جي دڪن ڪري وري حرطن جو ڏهان ڪندا رهيا.

جڏهن گرب جا ڏينهن اچي پورا ٿيا، تڏهن شيام سندر وسديو ۽ ديوكي کي سڀني ۾ اچي چيو ته ”اوهين جنتا نه ڪريو مان جلد ئي اچي ٿو اوهانجا بند خلاص ڪريان.“ اهو سڄو ڏسي جاڳي پيا ۽ ڊب لڳن ته ڪنس ٻاهي اهڙي هالڪ کي مٿان ماري وڃي، سو درٻار ڪري روئڻ لڳا. انوقت بهرام، بهاديو ۽ ٻيا ديوتائون الڪا ٿي اُتي اچي بگوان جي شتوتي ڪري جوڻ لڳا ته ”هي ٻار بهر ٻرميشور ستم سروب! اسن سڀ اوهانجي شرڻ آهيون ۽ اوهين گهڻا رعب ڌاري سڀني جيون کي مڪڙ ڏيو ٿا. جيڪو به ڳهٽ اوهانجي نالي جو

سروڻ ۽ سروب جو ڌيان ڪري ٿو، تنهنکي يوساگر مان ٻار اُڪرڻ ۾ ٿئي ٿي. پر جيڪو اوهانجي ڳهٽي نٿو ڪري سو ڏاڍا دڪ ۽ ٻيا ٿين. اوهين جيڪڏهن سڳڻ رعب نه ڌاريو ته بهه سناري جيتو

ڪنس جو ٻرجا کي گهڻي قدر سڻائڻ ۽ ڀڳوان جو گرب ۾ اچڻ ۱۸۷

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا ٻريڪشت چوڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مياراچ! نارد مني ڇڏو گيان ۽ ڊري ڀڳت ٿي نه ڪنس کي جو من قسر جي صلاح ڏنائين؟“ شڪديو وراڻي ڏني ته ”هي راجا! نارد مني انڪري اهي ٻاپ ڪنس جي مٿان ڪرايا ته من جا اڳوڻي جنم جا ٻيچ ناس ٿي وڃن ۽ شري ڪرشن جلد اوتار وٺي، اچي سندس آنت آڻي. هي ٻريڪشت! جڏهن اهو ڪنس ڊيوتائين، رشين ۽ يادون کي گهڻن قسمن جا دکر ڏيڻ لڳو ۽ وسديو جا ڇنڇر پٽ پڻ مارايا ٿين، تڏهن وسديو ۽ ديوڪي ڊري چرطن جو ڌيان ڪري اها ٻارڻا ڪرڻ لڳا ته ”هي ٻريو! ڪنس اسانکي نروس ٿو ڪري، انلاءِ جلدي اچي سڻائڻا ڪري اسانکي دکر کان ڇڏايو، ڇو ته توهان کان سواءِ اسانجو ٻيو ڪو به آڇو آسرو ڪونهي.“ ڀڳوان حاٿي ولاچار ڪيو ته ڊيوتائون مٿرا ۽ گوگل ۾ جنم وٺي چڪا آهن، تڏهن ٻڌيو کي ديوڪي جي گهر ۾ آنداءِ ۽ پنهنجي اڃا سان يوگر ماڻها ديو کي ڪوٺيائين. جڏهن اها ديو ڀڳوان جي اڳيان مٿ جوڙي اچي بيٺي ته حڪم ڪيو ته ”چا ڪريان؟ تڏهن کيس چوڻ لڳو ته ”هينئر مٿرا ٻري ۾، جتي راجا ڪنس پنهنجن ڀڳتن کي دکر ٿو ڏئي، وڃ ۽ ديوڪي جي گرب ۾ ٻڌيو جيڪو ستون ٻالڪو هو آهي سو اُتان ڪڍي وڃي روڻي جي ٻيٽ ۾ وڃو. پر يا در ڪجهه جواها ٿيبت ڪنهنکي نه نه ٿوئي. انهي ڪر ڪرڻ کان ڪلاچڳ ۾ يوگر ماڻها يڏوڏا جي گهر ۾ وڃي واسو ڪيو ۽ شري وئڪنٽ نات جڳت جي منگل واسطي ديوڪي جي گرب ۾ آيو.

قيد ٿيل کان هڪ ڏينهن اڳي ديوڪي جمنا تي سنان ڪرڻ ويٺي هئي، جتي يڏوڏا پڻ آئي هئي. اُتي ٻاهر ڪنس جي ڪاٺين ڏيڻ جي ڳالهه ٻولي ڪيائون، جنهن تي يڏوڏا چوڻ لڳيس ته ”مان پنهنجو پٽ توکي ڏيئي پنهنجو مان ٻالينديس.“ اڏرو اقرار ڪري گهر هليون ويئون. جڏهن ديوڪي کي انون گرب ٿيو، تڏهن ڪنس قيدخاني تي زبردست زڪشن جو ٻورو مقرر ڪيو ۽ وسديو کي ائين ٻالڪو ٻڌڻ لاءِ سخت ٽاڪيد ڪري ويو. نه رڳو ايترو پر ويچارِي وسديو ۽ ديوڪي کي مٿ ڪڙيون ۽ زنجير وڃي ڪوٺي

کي جڏي ڏٺو ۽ پاڻ موليٰ پنهنجي راجڌاني ڏانهن مليو آيو. وسديو ديوكي سميت پنهنجي گهر اچي پهتو.

جڏهن ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد ديوكي کي پتو ٿيو، تڏهن وسديو اهو ڇوڪر آڻي ڪنس جي اڳيان رکيو. ڪنس تڏهن کلي چيس ته ”وسديو! تون هيشڪ سهار آهين، پتو ڇو هو جڏي مون کي ڪٿي آيو آهين. خير! مون کي هن مان نه ڪو به ڊب ڪونهي، انلاءِ گهر ڪٿي. وڃي.“ وسديو خوش ٿي ڇوڪر کي گهر ڪٿي آيو.

ايشوراڇا سان ناردمني ڪنس جي درٻار ۾ آيو، جتي ڪنس کيس ڏاڍو آدرش ڪري وماريو. ناردمني ڪنس کي چون لڳو ته ”وسديو کي پتو ڇو موني ڏنو؟ خسر ڪان اٿئي ته سڀني ديوتائن جو ڪل ۽ مٿا به اچي جنم ورتو آهي. ديوكي جي آئين گرب مان ٿري ڪرشن اوتار وٺي پنهنجي انت آڻيندو؟ ڏس! پنهنجا مٿا مٿي سڀ، يادو ڏيوتائن جا اوتار ٿي، پنهنجا دشمن ٿي بهيا آهن.“ هو ان ليڪا پڙهڻ تي ڪڍي ڪنس کي ڏيکاريا ۽ ڳڻايا ته ٻنهي پاسن کان آخري اٺ ٿي ٿيا، تڏهن ڄاڻيس ته ”خبر نه آهي ته ڪهڙو آئون لڪو توکي ماري.“ هو ناردمني وٺي ويو.

ناردمني وڃڻ بعد ڪنس وسديو کي گهرايو ۽ ڇوڪر کي پڙهڻ تي ٻڌايو. هو وسديو ۽ ديوكي کي ڪٿي به ڪيائين ۽ پنهنجي پير اُگرسن کي وسديو ۽ ديوكي جو مددگار سمجهي، مٿان ٻيو بهاريا. هن راکشن کي گهرائي حڪم ڏنو ته ”ديوتائن، مٿا ۽ گوگل به اچي جنم ورتو آهي، انلاءِ جيڪي بددوستي مٿا ۽ گوگل به ڏسو انهن کي ماري ڇڏيو.“ اهڙي طرح ديوكي جا ٻيا ٻڌڻ پتو به وسديو انجام ڏيڻ جي ڏنا، جي ڪنس بروقت ماري ڇڏيا. هيڏانهن ڪنس جي حڪم موجب راکشن مٿا به وڃي يادون کي مارڻ لڳا. راکشن ۽ ڪنس جي ڊب کان ڪيترا يادو مٿا ڇڏي ٻانڇال (بنگال) ۽ ٻين شهرن ۾ وڃي لڪا. وسديو پنهنجي استري روپي کي گوگل به سندس عزيز نندون موڪليو، جتي هن سندن ڏاڍي سار سنڀال ڪئي.

ڪنس جو ديوڪي کي مارڻ ۽ وسديو جو ساڻس انجام. ۱۸۰

ڪرتيندي چوڻ لڳس ته ”جنهن وٽ مان زهري ڦل بيدائڻي، تنهن وٽ کي شروع ۾ ئي پاڙ کان پتي ڦٽو ڪرڻ گهرجي.“

ولاچاري وسديو کي ڏاڍو ولاچار ٿيو، پر سمجهاءَ ته هن وقت منهنجي ڪاوڙڻ ڪري ديوڪي جا پراڻ نه ٻڃندا، جو ته جهل آهي ته ”زبردست دشمن غصو ڪري تڏهن پاڻ پاٽ ۾ رهندي. جنهن تڏو لوهه گرم لوهه کي وڍيندو آهي، تڏڙي طرح غصو ڪندڙ وجهه وٺي دشمن کي جيتندو آهي.“ پوءِ هٿ جوڙي ڪنس کي چوڻ لڳو ته ”هي هرڻي نائ! دنيا ۾ اوهانجي پراڻي ڪير ڪري سگهندو؟ اوهين اهڙا پلوان ٿي ڪري ڊڪڙي اهلا استري جو خون ڪريو سو ڪيترو نه پرو آهي؟ شاستر، استري مارڻ کي وڏو پاپ ليکين ٿا ۽ اهڙي پاپ ڪندڙ جون ڪيتريون پيڙهيون نرڪ ۾ وڃن ٿيون. سنسار ۾ جواني ۽ راج ڪنهن سان نيمهه نه ٿيو آهي، رڳو جس ۽ آپس وڃي رهيو. انلاءِ نيٺ ته مري وڃڻو آهي، سو ائين نه ٿئي جو پوءِ اوهانجو آپس رهجي وڃي.“

اها ڳالهه ٻڌي ڪنس چيو ته ”هي وسديو! تو پاڻ به ته آڪاش واهي ٻڌي، انلاءِ اهڙي تجويز ڪيڏا گهرجي، جنهنڪري منهنجو مرڻ نه ٿئي. جيڪڏهن هينئر ديوڪي کي نه ماري ٻڌس ته منهنجي چنڻا ٻنهي ڪين. آ؟ تو کي ٻئي چوڪري سان پرڻائيندس، جنهنڪري هي فڪر ته رهندس.“

وسديو خيال ڪيو ته هي بابي پنهنجي هٿ کان هيٺ نه ٻڌندو، تنهنڪري اهڙي تجويز ڪجي جو هنکي به سنڀالڻو اچي ۽ ديوڪي به نه مري. هٿن ڪڇي جو جيڪو چوڪرو جهي سو آڻي کيس ڏجي. ان وجهه خبر نه آهي ڪير مري ڪير جئو. جي ڪنس مري ويو ته به پيڙا لٿي ۽ جي ديوڪي مري ويئي ته نه ٻيو. اهڙو خيال ڪري ڪنس کي چيائين ته ”مڙاج! آ؟ اوهان سان انجام ٿو ڪريان ته ديوڪي کي جيڪو اولاد ٿيندو سو اوهان وٽ يڪدم ٻڃائيندس. اوهانکي ديوڪي کان ته خوف ڪونهي، انلاءِ هن ولاچاري کي ڇڏي ڏيو.“ اهڙو انجام وٺي ڪنس وسديو ۽ ديوڪي

PUBLISHED BY
GIRDHARI LAL & SONS
ARTISTS & PHOTOCAPERS
ANARKALI LAHORE

PRINTED AT
M. F. TA. HALF-TONE PRESS
AN
AHORE

ڪنس جو ديوڪي کي مارڻ ۽ وسديو جو ساڻس انجام ۱۸۰

ڪرڻيندي چوڻ لڳس ته ”جنهن وٽ مان زخمي قل بيدا ٿئي، تنهن وٽ کي شروع هر ئي پاڙ کان بچي ڦٽو ڪرڻ گهرجي.“

ويچاري وسديو کي ڏاڍو ويچار ٿيو، هر سمجهاءَ ته هن وقت منهنجي ڪاوڙ جن ڪري ديوڪي جا هراڻ نه پهچندا، ڇو ته جهل آهي ته ”زبردست دشمن غصو ڪري تڏهن پاڻ ماڻ هر رهندي. جئن ٿڌو لوه گرم لوه کي وڍيندو آهي، تهڙي طرح صبر ڪندڙ وڃي وٺي دشمن کي جيتئيندو آهي.“ پوءِ هٿ جوڙي ڪنس کي چوڻ لڳو ته ”هي هر ٿوي ٿاڻ! دنيا هر اوهانجي برابر ڪير ڪري سگهندو؟ اوهين اهڙا هوان ٿي ڪري ڪڙي اهلا استرئي جو خون ڪريو سو ڪيترو نه هرو آهي؟ شاستر، استري مارڻ کي وڏو پاپ ليکين ٿا ۽ اهڙي پاپ ڪندڙ جون ڪيتريون بيڙميون نرڪ ۾ وڃن ٿيون. سنسار ۾ جواني ۽ راج ڪنهن سان نيمه نه ٿيو آهي، رڳو جس ۽ آهيس وڃي رهيتو. انلاءِ نيٺ ته مري وڃڻو آهي، سو ائين نه ٿئي جو پوءِ اوهانجو آهيس رهندي وڃي.“

اها ڳالهه ٻڌي ڪنس چيو ته ”هي وسديو! تو پاڻ هر ته آڪاش واهي ٻڌي، انلاءِ اهڙي تڃويز ڪيڏن گهرجي، جنهنڪري منهنجو مرڻ نه ٿئي. جيڪڏهن مينئر ديوڪي کي نه ماريندس ته منهنجي چنڻا لهندي ڪين. آ؟ تو کي ٻي ڇوڪري سان پرڻائيندس، جنهنڪري ٻي فڪر ته رهندس.“

وسديو خيال ڪيو ته هي ٻائي پنهنجي هٿ کان هيٺ نه لهندو ۽ تنهنڪري اهڙي تڃويز ڪاڃي جو هنکي به سنڌوش اچي ۽ ديوڪي به نه مري. هئن ڪاڃي جو جيڪو ڇوڪرو چمي سو آڻي کيس ڏجي. ان وچ ۾ خبر نه آهي ڪير مري ڪير جئي. جي ڪنس مري ويو ته به ٻيڙا لٿي ۽ جي ديوڪي مري ويئي ته به لڏيو. اهڙو خيال ڪري ڪنس کي اچياءَ ته ”بخاراج! آ؟ اوهان سان انجام ٿو

ڪريان ته ديوڪي کي جيڪو اولاد ٿيندو سو اوهان وٽ بڪدم پهچائيندس. اوهانکي ديوڪي کان ته خوف ڪونهي، انلاءِ من ويچاري کي ڇڏي ڏيو.“ اهڙو انجام وٺي ڪنس وسديو ۽ ديوڪي

PUBLISHED BY
GIRDHAR LAL & SONS
ARTISTS & PHOTOGRAPHERS
ANARVAL LAHORE

PRINTED &
MANUFACTURED BY
ANARVAL LAHORE

راجا تڏهن ڏاڍو پشيمان ٿيو ۽ چوڻ لڳو ته ”اڏڙي اڏڙي بهتڪان
اهو نپتو هوس ته وڌيڪ بهتر هو ۽ چوڻو ڪپا تر پتر جي مٿان ڪري
آڏي جي چوڻ ۽ ڌرم پئي هليا وڃن ٿا.

آلن ورهين جي چهار ۾ ڪنس مڱڻ ڏيس ۾ وڃي ڄاڻندڙ سان
ڪشتي وڙهيو ۽ جڏهن ڄاڻندڙ ڪنس کي پاڻ کان زبردست سمجهيو
تڏهن پنهنجيون ۾ چوڪريون کيس پرتائي ڏنائين، جي هو ساڻ وٺي مٿا
پرتي ۾ آيو. انهي کانپوءِ پنهنجي بي و اگرسين سان دشمني رکي
کيس چوڻ لڳو ته ”تون رام نام چوڻ ڇڏي شري مهاديو جي جو نام
چپ.“ ۽ اگرسين اها ڳالهه نه سمجهيس، جنهنڪري بي و کي ڳاڏي
تان لاهي پاڻ راڄ ڪرڻ لڳو. راڄ ۾ اهو ڏيندرو گهڻا پيا ته
”ڪو به آدمي رام نام نه سمري ۽ نه ته ڪو ڀڳت ڌرم، دان، ڌرم
يا تپسيا ۽ چپ وغيره ٿي ڪري. جيڪو اهو حڪم نه سمجهندو،
تنهنڪي سخت سزا ملندي.“ ڏيندري گهڻو بعد ڪنس جي راڄ
مان سڀ ڄڻا ڪرم بند ٿي ويا ۽ پاڻ براهمن ۽ ڌرم ڀاتن کي ڏک
ڏيئي، ڏيستن جي صلاح سان راڄ ڪرڻ لڳو ۽ پرتوئي جي سڀني
راجائن کي پنهنجي هل سان جيتيا.

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو چوڻ لڳو ته ”هي راجا! جڏهن
ڪنس جي ڏپ ڪري پرتوئي تي سڀني شپ ڪرم ڪرڻ ڇڏي
ڏنا، براهمن ۽ مهاتماون، راکشن جي مٿان ڏک پائڻ لڳا ۽ پرتوئي
پاڻ جو بوجھو سڀي نه سگهي، تڏهن هو گھو روپ ڌاري روئندي
اندر وٽ ويئي. اندر پرتوئي جو اهڙو حال ٻڌي ٻين ڌوتائن کي
ساڻ ڪري برهما سان گڏجي، ڪيلاش پهت تي شري مهاديو وٽ
دانن کڻي ويو. مهاديو تڏهن سڀني کي پاڻ سان وٺي کير ساگر تي،
جنهن ۾ وشتو ڀڳوان رهندو هو، اچي شتوتي ڪئي ۽ چوڻ لڳو ته
”هي ٻار ٻڌ! جڏهن اوهان وقت بوقت ٻاڻين کي ناس ڪري، گھو
براهمن ۽ سنت مهاتمائن جي رکيا ڪئي آهي، تنهن ڏيندري به اتي
آئين ڪريو جو ڪنس ۽ سندس ٻين حمايتي راکشن جي باب ڪرڻ
ڪرڻ ڪري، پرتوئي تمام ڏکي ٿي اوهانجي شرڻ آئي آهي.“

منهنجو نالو ڪال نيمني هو ۽ لنڪا جي لڙائي ۾ منومان مٿان مٿو دوس.
 ٻائي تون ڪا به چڻا نه ڪري. ايترو چئي هو اُتان روانو ٿي ويو.

ٻن رڳا ٻڳوان جي اهڙي اڃا هوندي سمجهي، من کي شائشي
 ڏني. هيڏاڏين - اهڙيون ٻن رڳا کي ڳولنديون اُتي اچي گڏ ٻن ۽
 سندس منهن جو رنگ ۽ سبڱار بگڙيل ڏسي، ڪانس سب ٻيڙي
 لڳيون، ٻن رڳا جوڙ لڳن تر ”اوهاڻ. ڪان جدا ٿيڻ تي. مونکي
 هڪڙي باندراهي ستايو، جنهنجي ڊب ڪان اڃا تاه ڪنسي رمي
 آهيان.“ پوءِ کيس سڏيون رت ۾ ڇڙهي راج مٿل ۾ وٺي آيون.

ڏهن منهن گذرڻ بعد ٻن رڳا کي پتر چنبو، جنهنجي چمڻ سان
 اونڌو پکڙجي ويئي، ٻرتوي، ڏڪڻ لڳي، هزارن وڻ ڪري ٻا،
 ٻادل گهڙو ڪرڻ لڳا ۽ وچ چمڪات ڪرڻ لڳي. راجا اُگرسن
 پتر چنر. ٿيڻ ڪري ڏاڍي خوشي مڃي ۽ خوب دان ڌرم ڪرڻ
 لڳو. جڏهن جوتشن ڪان جوڪر جي چنر ڪندلي ڪڍائي ٻيڙي
 ويو، تڏهن سندس نالو ڪنس رکي جوڙ لڳا تر ”هي ٻالڪ ڏاڍو
 ٻڳوان. ٿيندو، ديوتاڻ، ٻرامڻ، ساڌن ۽ مري ٻڳن کي ڏاڍي ٻڙا
 ڏيندو. جڏهن سندس ٻاڻن ڪري ٻرتوي ڏکي ٿيندي، تڏهن ٻڳوان
 اوتار وٺي کيس پنهنجن مٿن سان ماري ڏيندو.“ اُگرسن جوتشن جا
 اهي وڃن ٻڙي آڏاس ٿي، ايترو اڃا ئي راضي رمي صبر ڪرڻ لڳو.

ڪنس جڏهن پنهنجن ٻڳن درهين جو ٿيو، تڏهن ڏاڍي حرڪت
 بازي ڪرڻ لڳو. مٿرا داسي جوڪرن کي زبردستي جهنگل ۾ وٺي
 وڃي ماري سڏن لوڻون پٽائڻ ۾ لڪائي ايندو هو. ڪڏهن سنان
 جي ٻائي جوڪرن کي چمڪائي ٿي وٺي ويندو هو ۽ کس ڏڪو
 ڏيئي ٻائي ۾ اوڙي ڇڏيندو هو. ڪنس جي ٻڳن ڪوتون ڪري
 سب مٿرا داسي ڊڄي. پنهنجن جوڪرن کي ڳهرن ۾ لڪائڻ لڳا ۽
 انومان ڪرڻ لڳا تر هي ٻائي اُگرسن جي ويڙه سان ڪڏهن ڪين همدا
 ٿو آهي. ڪڏهن اُگرسن هڙو ڌرماتا ڪڏهن هن رعبيت کي
 ٻڙا ڏيندڙ. جڏهن اُگرسن رعب جي ڏکي ٿيڻ جو حال ٻڌو، تڏهن
 ڪنس کي گهڻو حفيظاءُ، ٻرو اٻڏي تي ٻاڻ وڌيڪ سڻائڻ لڳو.

تڏهن آڪاش واپي ٿي ته ”ديوڪيءَ جي المين گريپ مان ڪنس
کي مارڻ وارو، بيدائيندو.“ آڪاش واپي ٻڌي ڪنس ديوڪيءَ
کي ڪٽي قيد ڪيو، جتي ڀڳوان جنر ورتو.“

راجا پريڪشت ٻڃڻ لڳو ته ”هي سوامي! ڪنس ڪهڙي طرح بيدائيو
۽ شري ڪرشن مٿا هر جنر وٺي گوگل ويو، اهو احوال ٻڌ
ٻڌايو.“ شري ڪرشن ديوجي وراڻي ڏنيس ته ”انهن ڏينهن ۾ راجا
آءُڪ يادو مٿا هر راج ڪندو هو، منڪي ديوڪيءَ اُگرسين ۾ هت
هئا. آءُڪ جي هري وڃڻ ڪري سندس وڏو پٽ راجا ٿيو ۽
ٻون ريڪا واپي سان شادي ڪيا. ٻون ريڪا تمام سندر ۽ بتورت استري
هئي. هڪڙي ڏينهن ٻون ريڪا ساھيڙين سان گڏ جهنگل جو سفر ڪرڻ
ويئي ۽ گهمندي گهمندي ساھيڙين کان جدا ٿي، هڪڙي خوفناڪ
هند آڪيلي وڃي نڪتي. اوجھو هڪڙو راکشس گهمندو اچي
نڪتو ۽ ٻون ريڪا جو روپ ڏسي موھت ٿي پيو ۽ اُگرسين جو روپ
بدائي ساڻس ڀوڳ ڪرڻ پايو.“ تڏهن ٻون ريڪا راکشس کي سمجهائڻ
لڳي ته ڏينهن جو ڀوڳ ڪرڻ اڌرم آهي، جنهنڪري اچ ۽ ڌرم پئي
چئي ٻاڀ لڳندو.“ ۽ ٻيون ٻه انيڪ نصيحتون ڏيئي ٻاڻ ٻڃائڻ تي
پايو، پر راکشس سندس هڪ ٻه نه سمجهي ۽ زبردستي ڪري خواھش
پوري ڪئي. اهڙي اڌرم ڪري سندس روپ وري ٻه راکشس
جهڙو ٿي ويو، جنهنڪري ڏسي بتورت ٻون ريڪا کي ڏاڍو غصو لڳو ۽
ڌڪار ڏيئي چوڻ لڳس ته ”اڙي او اڌرمي نيچه جنڊال! توجو
هي چل ڪري منهنجو ست بگاڙيو، سو اهڙي ڪپا تر پٿر پيدا ڪرڻ
کان تنهنجي ماما سخي چونڙي ويني. جي آدمي منشي جنر ٻائي
ڪنهنجو ست بگيڙين ٿا، تنکي انيڪ جنم تاءُ نرڪ ڀوڳڻو پوئو.“

راکشس چوڻ لڳس ته ”هي ٻون ريڪا! تون مونکي سراپ نه ڏي.
توڪي سنڌ سمجهي مون توهان اهو ڪرم ڪيو ۽ توڪي پنهنجي
ڌرم جو ڦل ڏنر، جنهنڪري توڪي هڪڙو وڏو پرتابي پٿر ٿيندو،
جو پرتابي جي سڀني راجائن کي جيتي ڇڪورتي راج ڪندو ۽
ڀڳوان شري ڪرشن اوتار وٺي ان سان وڙهندو. اڳوڻي جنر ٻه

هو جب اسانجو جنم سنسار ۾ ٿئي، پر اڏا ڪرڻا ڪريو ته ديوتائن جي ويڙهه مان اسانکي منشيءَ جنم ملي.“ شري شوجي مهاراچ چين ته ”جڳو! ائين ئي ٿيندو.“ هو جنهن استري سان اندر مٿي بهارڙ تي ويٺو هو، تنهنکي شڪر ڳڙان چوڻ لڳو ته ”تون پڻ منشيءَ شريءَ ۾ پيدا ٿي، انهن پنجن ئي جي استري ٿيندين.“ هي درويڊا انهيءَ چوڪريءَ درويدي تو وٽ جنم ورتو آهي ۽ انهن پنجن اندر راجا هاندو جي گهر جنم ورتو آهي، تنهنڪري تون ان ڳالهه جي ڪا به چئنا نه ڪر. اها ڳالهه ٻڌي درويڊا راجا کي ڄاڻائي آئي.

نوٽ. ڪٿي ائين به لکيل آهي ته ان درويديءَ شڪر مهاراچ جو سهرڻ ڪيو هو، تڏهن شوجي پرسن ٿي پهچيس ته ڇا گهرجيئي؟ هن پنهنجي دفعا پنهنجي وائان ”بتي، بتي، بتي، بتي، بتي“ چيو، جنهنڪري شوجيءَ کيس اهو درٿو. انهيءَ تي درويدي شڪر کي چوڻ لڳي ته ”مهاراچ! هي ڪهڙو ٿو غضب ڪرين. مون ڪو پنهنجي بتمين واسطي تنهنجي ٽپسيا ڪانه ڪئي هئي.“ شوجيءَ تڏهن وراڻي ڏيس ته ”آ؟ ڇا ڪريان! تو هارڻ پنهنجي وائان پنهنجي بتي گهري ورتا. خير! هاڻي چئنا نه ڪر، تنهنجا اهي پنهنجي بتي هارڻ به سلوڪ سان رهندا ۽ تنهنجو ڪوبه وارونگو نه ٿيندو.“

ٽن لوڪن جو ڌم ڀونڀر، وياڪ آهي تنهنجي ماما،
آتي سندر سروب تنهنجو، آتي سندر جنهن چايا،
دشتن مردن سڀ جو بالڪ، جنهنجو نيم آهي اٽل،
پريو نواس ڀڳتن جو نرمل، منش اندر آهي اسٽل،
پيڙا ڪليش ڏسي ڀڳتن جو، اوتار جلدي ڌارو ٿا،
موهن هي مرليڌر ماڏو، چوڻ اسان دکر تاريو ٿا،
جلد ٻڌاريو هي گڏو بالڪ، دشتن ناس ڪندڙ سوامي!
هي هرچ راج جي نند لال، جلدي اچو آتريامي!
تنهنجي مهر ٻڌان بد مڪتي، ملڻ آهي بالڪل ڪن،
اچو جلد اچو هي سوامي، ڪاٺيو اچي يارٿ بنڌن،
هن دڪي جيون کي ڪر شٽا، سڻو سڌائي ٻڌائي،
پنهنجو سمجهي داس هوڻو ڪي، ديو درشن نيه ڪرائي.

جڏهن ارجن دروېدي کي سوير ويا ته چيئي وئي: آيو؟ هو سڀني
 ڀائرن دروېدي سان پنهنجي شتان تي اچي پنهنجي ماما ڪنڌي کي
 چيو ته اها ڪڙي رهي آندي آهي ته تڪڙن ڪنڌي وڙاڻي ڏين ته
 وڃي ورامي ڪٿو. انهي ڪري ماما جي آڱا موجب پنهنجي ڀائرن
 دروېدي سان سواس ڪيو. راجا دروېدي کي اها ڳالهه نه وئي،
 هو ويدواس کان صلاح پڇيائين. ويدواس دروېدي جي پورو جنم
 بابت ٻڌائين ته ڪڙي دفعي ديوتائن جا ڏٺو جو ڪڙو سندر
 ڪيل جو گل گنگا جي ۾ لڙمندو هجي ويو. اندر کي خيال ٿيو ته هو
 ڪڇي نه آيو گل ڪٿان آيو؟ جڏهن اندر ان شتان تي وڃي پهتو
 ته جا ڏسي جو ڪڙي تهر سندر استري روئي رهي آهي ۽ هنجالڙڪ
 گنگا جي ۾ اوڻ ڪري ڪيل جا گل ٿي لڙهي رهيا آهن. اهو حال ڏسي
 غجب ۾ پئجي اندر ان استري کان پڇيو ته ”تون ڪير آهين؟ جو
 روئي رهين آهين؟“ استري ٿڌن اندر کي مٿي پروت ٿي وئي
 ويئي، جتي شڪر ۽ ٻاروئي واري ڪري رهيا هئا. اندر کي ڏسي
 هنن سندس ڪو آڌار نه ڪيو، جنهنڪري اندر کي ايمان ٿيو
 ته هي ڪير، جي هن سڀني ديوتائن جي راجا کي ٿا لڳن. اندر جو
 اهو ايمان ڪرڻ ۽ شڪر جي مٿس درشتي هوڻ سان هوسڪي ڪاٺ
 ٿي اوڻ. هو شوجي مهاراج کانئس انجام ورتو ته جي وري ايمان
 نه ڪرين ته پنهنجو ٻڙا پڇي. اندر لاچار اهو انجام ڪيو. شوجي
 مهاراج ٿڌن کيس ڪڙي غار ۾ وٺي ويو، جتي جا ڏسي ته اها غار
 اندر سندس شڪل جهڙا وينا آهن. اندر انهنکي ڏسي ڇجي ويو،
 جنهن تي شوجي مهاراج چس ته ”ياڻي! هنن ۾ توڏا ايمان ڪيو هو،
 جنهنڪري هن غار ۾ بند آهن. ماضي پنهنجي مرعي آهي ته اوهن
 پنهنجي سمنار ۾ وڃي جنم وٺو.“

شوجي جو اهڙو ساراب ٻڌي هو پنهنجي ئي شوجي جي چرطن تي ڪري
 ورلا ڪرڻ لڳا. بهاديو يولانت ٿڌن کيس دلاو ڏنو ته اوهن
 ڇو نه. اوهن سمنار ۾ جنم وٺي چڱا ڪرم ڪندا ۽ ڏاڍا ٻوان
 ٿيندا. انهي تي هن پراڻا ڪئي ته ”هي هريو! اوهانجي آڱا

آئين کي گرب ٿيندو ۽ کين هڪڙو هڪڙو پتر پيدا ٿيندو.

انٺڪا پنهنجي سس جي آگيا سان ويدواس وٽ نڪن ٿي آئي، پر انهن وڃون اڪيون بند ڪري ڇڏيون ۽ تنهنڪري ڌرتراشتر نالي کيس اندر ٻڌ ڄاڻو. انالڪا شوم ڪري سائي ٿي ويئي ۽ ويدواس وٽ وڃڻ ڪري کيس گرب ٻڌ ٿيو، پر منجهانئس ٻانڊو نالي روگي پتر پيدا ٿيو. هو عظيم وقتي پنهنجي ڏاسي کي ويدواس وٽ ننگن ٿي وڃڻ لاءِ چيو ڇا ڪنهن ۾ ڏٺو يا شوم جي آئي لنگهي ويئي ۽ کيس ٻڌڻ نالي ٻيڙ ڀڳت پتر پيدا ٿيو.

ڌرتراشتر کي ڌڙو ڏن ۽ اها سو پٽ گانڌارتي نالي استرئي مان پيدا ٿيا ۽ ٻانڊو راجا کي پڌل ٿيو، ارڇن، ڀيمسين، نڪل ۽ سهڊيو. اهي پنهنجي ڀائر درو پڌئي سان ٻڙيا ۽ پنهنجي کي درو پڌئي مان هڪڙو هڪڙو پتر پيدا ٿيو، جن سڀني کي مهاپارت جي لڙائي ۾ اڻوڻا ۽ هڪڙي رات سهيل ڏسي ماري ڇڏيو. پڌل جي ٻوري نالي ٻيءَ استرئي مان ديوڪ، ڀيم سين کي دهيا راڪشس مان گهٽو ٽڪڙ ۽ سهڊيو کي رڃا مان سهڙو، ۽ نڪل کي ويڙو پٽي مان ٿڙو پٽ، ارڇن کي سيدرا مان آئيندو تنهنجو پٽ، آلوئي مان ٻيڙو واهن ۽ ايرادن اهي ٻه پٽ پيدا ٿيا. ان ٻيڙو واهن ارڇن سان ڏاڍي پڌ ڪئي هئي، ڇا مهاپارت جي انهيءَ ٻيڙي ۾ لڪيل آهي. ڇڏهن اڻوڻا ٿا توکي مارڻ واسطي ٻه مهاسترو هلايو هو، ٿڌهن وٽڪنٺ ٺٽ شري ڪوٺڻ، اُترا تنهنجي ماتي جي ٻيڙ ۾ تنهنجي رکيا ڪئي. هي راجا ٻريڪش! جنم ٻيڙ تنهنجو ڏو پٽ مهاپرتا ٻي ۽ چڪرو رتي راجا پيدا ٿيو آهي. هو تنهنجي بدلي وٺڻ لاءِ اهڙو ڀڳي ڪندو، جنهن ۾ ساري پرڻوئي جا نانگ ساڙائي ماري ڇڏيو ۽ شب ڪرمن ڪرڻ ڪري سنسار ۾ هنجو وڌو جس ٿيندو. ويدواس پنهنجي پٽا پنهنجن شش کي ڇارڻي ويندو ۽ سڀ ٻڙا ٻڙا هڻا هڻا، ٻيڙي شري مڏيا گوڙ، جو سڀني وڃن جو ساڙي، موڪلڻ سواءِ ٻئي ڪنهن کي ڪوٺڻ ٻڙا هڻا ۽ اها اوت ردي ڪٿا آ ۽ توکي پڌائي رهيو آهيان.

هي راجا ٻريڪش! ڀماتي راجا جي وٽس ٻيڙو نالي ديوانو

آبلن کي گرپ ٿيندو ۽ کيس مڪڙو مڪڙو پتر پيدا ٿيندو.

انٺڪا پنهنجي سس جي آڱيا سان ويڊو واس وٽ ننگن ٿي آئي، پر انهن وڃڻ اڳيون بند ڪري ڇڏيون ۽ تنهنڪري ڌرتراشٽر نالي کيس اندوهن ڄاڻو. انٺڪا ڏور ڪري سائي ٿي ويئي ۽ ويڊو واس وٽ وڃڻ ڪري کيس گوپ ٻڌيو، پر منجهانئس ٻانڊو نالي روڱي پتر پيدا ٿيو. هوءَ هٿيه وقتي پنهنجي ڏاسي کي ويڊو واس وٽ ننگن ٿي وڃڻ لاءِ چيو جا ڪنهن به ڊب ڏاڍ يا ڏرم جي آئي لنگهي ويئي ۽ کيس وڏي نالي پور پڻ پتر پيدا ٿيو.

ڌرتراشٽر کي ڏهون ۽ ٻيا سو پنج گانڊاڻي نالي استرڻ مان پيدا ٿيا ۽ ٻانڊو راجا کي پڌر، ارڇن، پيمس، نڪل ۽ سهڊو. ماهي پنهنجي ڀائر درو پڌي سان پرليا ۽ پنهنجي کي درو پڌي مان مڪڙو مڪڙو پتر پيدا ٿيو، جن سهڻي کي هاپار جي نڙائي پر انٺڪا مڪڙي رات سهڻل ڏسي ماري ڇڏيو. پڌر جي پوروي نالي پيءُ استرڻ مان دوڪ، پيرس کي هڏما راکسن مان گهٽو ڪجڙ ۽ سهڊو کي رڃا مان سهڙو، ۽ نڪل کي ويڙو مٽي مان ٿر مٽر، ارڇن کي سيدرا مان آيسو تنهنجو پٽ، آلهي مان پير وواهن ۽ اير وواهن ماهي به پٽ پيدا ٿيا. ان پير وواهن ارڇن سان ڏاڍي پڌ ڪئي هئي، جا هاپار جي آلهي پڌر لڪيل آهي. ڇڏهن انٺڪا ماڻو کي مارڻ واسطي پرماسٽر ملايو هو، تڏهن وٽڪڻن ڀات شري ڪوٺڻ، اٿرا تنهنجي ماڙا جي پٺ پٺ تههجي رکيا ڪئي. هي راجا پرکڻ! جنم ڪير تنهنجو وڏو پٽ مها پرتابي ۽ ڪروڙي راجا پيدا ٿيو آهي. هو تههجي بدلي وٺڻ لاءِ اهڙو بگهه ڪندو، ڇڏهن به ماري پر ٿوڻي جا ناسگ ساڙائي ماري ڇڏيو ۽ شب ڪرڻ ڪري سار به مڪو وڏو جس ٿيندو. ويڊو واس پنهنجي پٽ پنهنجي شهن کي ڇاڙهي ڏنو ۽ سڀ پراڻ پڙهايا هئا، پر هي شري مڊيا گوت، جو سڀني وڏن جو سار آهي، مون کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي ڪو نه پڙهايو ۽ اها مٿس روڻي ڪٿا آهي توکي پڏائي رهيو آهيان.

هي راجا پرکڻ! ساڻي راجا جي وٽن پڌو نالي ديوانو

راڻي کي آڻي ڏنو، پر راڻين جي ٻاڙهر ٻريٽ مٿس سبب آيو آءِ واءُ ڪري ڪاڌائون. ٻنهي استرين کي گرپ ٿيو، پر جڏهن ڏهين مهيني سنڌان پيدا ٿين، تڏهن آءِ ڏاڏو ڇوڪر جنميو، اڌ ٻيٽ ۾ ڇٽڪ ٻه ٻه ڪنهن آءِ مان چيريو هجي. راجا اهو حال ڏسي اُهي ٻه آءِ ٻالڪن جا جهنگل ۾ ڪٽي ڦٽا ڪرايا ۽ ڦل وراڻي ڪائڻ جو هڏي ٻنهنجي رانين تي ڏاڍو اچي ڪاڙيو.

ڀڳوان جي ڪرپا سان راجا جتي اُهي ٻه آءِ اُڇلايا، اُتي جڙا نالي هڪڙي راکشس اچي پئي ۽ اُن ٻنهنجي مڙيا سان اُنهن ٻنهي ٽڪرن کي گندي وڌو ۽ اهو ڇوڪر جيئرو ٿي اُٿيو. تڏهن راکشس کيس راجا وٽ ڪٽي آڻي. راجا اهو ڏسي ڏاڍو ٻرس ٿيو ۽ اُن جو نالو **جڙاسند** رکيائ. اهو جڙاسند ڏاڍو ٻاون ۽ تيجسوي هو، جنهنکي ڀڄمڻن شريڪرڻ جي ديا سان ٻئي ٽنگون چيري ماريو. جڙا سند جي وٺڻ ۾ شائندو نالي راجا پيدا ٿيو، جنهنجي ڪل مان تون آهين ۽ اُن جي وٺڻ ۾ ڪرڻ نالي راجا پيدا ٿيو، جنهنجي ٻوٽا ڪري ڪرڻ کيتر مشهور آهي. راجا شائندو جي ٻي استري گنگا مان پيشمر پتا مهر ڇڏو ٻاون ۽ ڌرماتما پتر پيدا ٿيو ۽ ڏنڻ وڌيا ۾ سندس مٿ ٻيو ڪو ڪون هو. شائندو جي ٽي استري ستم وٺي مان جتراجنگ ۽ وچتروير ۾ پتر پيدا ٿيا. هي راجا ٻه ٻيڪشت! اها ستم وٺي اها ائيئي جنهن سان منهنجي ڏاڏي ٻاڙهر مٿي ننڍپڻ ۾ ٻيڙي تي ٻوڙ ڪيو هو ۽ جنهن مان ويدوياس منهنجو پتا پيدا ٿيو. هڪڙي ڏينهن ستم وٺي جو پتر جتراجنگ جهنگل ۾ شڪار ڪرڻ ويو، جتي هڪڙي گندرو کيس ماري وڌو. باقي وچتروير کي ٻٽس انبڪا ۽ انبالڪا نالي ڪاشي جي راجا جون ڌيئرو ٻه ٻيون. پر افسوس! جو وچتروير ٻه سواءِ ڪنهن سنڌان جي مري ويو. تڏهن ستم وٺي ٻنهنجي وٺڻ وڌا ۽ ويدوياس منهنجي پتا کي گهراڻي چيو ته ”وچتروير جي ٻنهي استرين مان هڪڙو هڪڙو پتر پيدا ڪر.“ ويدوياس، جو پرميشور جو اوتار هو، چيو ته ”هي مائتا! وچتروير جون ٻئي استريون مون وٽ ننگن ٿي اچن ته منهنجي ڏنڻ سان

ڪرڻ وٺڻ جي آئين ٿيڻ جو ڪارڻ

راڻي کي آڻي ڏنو، پر راڻين جي بااثر ٻريٽ مٿن سبب اهو آڏو آڏو
ڪري ڪاڌائون. ٻنهي استرين کي گرپ ٿيو، پر جڏهن ڏهين مهيني
سنتان پيدا ٿين، تڏهن آڏو آڏو ڇوڪر جنميو، اڌ ريت طرح چٽڪه برابر
ڪنهن آڏو مان چيريو هجي. راجا اهو حال ڏسي اُهي ه آڏو هالڪن
جا جهنگل ۾ ڪٿي ڦٽا ڪرايا ۽ قل وراهي ڪائڻ جو ٻڌي
ٻنهنجي راجن تي ڏاڍو واهي ڪاڙيو.
ڀڳوان جي ڪرپا سان راجا جتي اُهي ه آڏو اُڇلايا، اُتي جڙا
نالي ڊڪڙي زاکڻسٺ اچي پهتي ۽ اُن ٻنهنجي مڙيا سان اُنهن
ٻنهي ٽڪرن کي گندي وڌو ۽ ڇوڪر جيئرو ٿي اُٿيو. تڏهن
راڻي ڪيس راجا وٽ ڪٿي آئي. راجا اهو ڏسي ڏاڍو ٻرس
ٿيو ۽ اُن جو نالو **جڙاسنڌ** رکيائ. اهو جڙاسنڌ ڏاڍو ٻلوان ۽ تياڄسوي
هو، جنهن کي پيمسڻ شريڪرڻ جي ديا سان ٻئي ننگون چيري ماريو.
جڙاسنڌ جي وٺڻ ۾ شائندو نالي راجا پيدا ٿيو، جنهنجي ڪل
مان تون آهين ۽ اُن جي وٺڻ ۾ ڪرڻ نالي راجا پيدا ٿيو، جنهنجي
پرتاپ ڪري ڪرڻ کيتر مشهور آهي. راجا شائندو جي ٻئي استري
گنگا مان پيشمر پتا مهر ڇڏو ٻلوان ۽ شائندو جي ٽي استري ستيه وٺي
۾ سندس مٺ ٻيو ڪو ڪونه هو. شائندو جي ٽي استري ستيه وٺي
مان جتراجند ۽ وچترو پري ه پتر پيدا ٿيا. هي راجا ٻريڪشت! اها
ستيه وٺي اها اڻيئي جنهن سان منهنجي ڏاڏي ٻاراهه مني ٿي هئي.
۾ ٻيڙي تي پوڳ ڪيو هو ۽ جنهن مان ويدوياس منهنجي پتا پيدا ٿيو.
هڪڙي ڏينهن ستيه وٺي جو پتر جتراجند جهنگل ۾ شڪار ڪرڻ ويو،
جتي هڪڙي گندرو ڪيس ماري وڌو. راجي وچترو پري کي ٻٺس
انبا ۽ انبا لڪا نالي ڪاڻي جي راجا جون ڏيڻ ٻڌايون. تڏهن
افسوس! جو وچترو پري ه سواءِ ڪنهن سنتان جي هري ويو. تڏهن
ستيه وٺي منهنجي وٺڻ وڌا ۽ ويدوياس منهنجي پتا کي ڳولائي
چيو ته ”وچترو پري جي ٻنهي استرين مان هڪڙو هڪڙو پتر پيدا
ڪر.“ ويدوياس، جو پرميشور جو اوتار هو، چيو ته ”هي ماڻا! وچترو پري
پٽي استريون مون وٽ ننگن ٿي اچن ته منهنجي ڏسڻ ۾

ڪاڏي نه ملڻ ڪري ڏهرا ٿي وياءُ ٿي، تنهن ڪري راجا اهو ڀڄيل جو ڪو
 شوهر ڄاڻو ڇڏي ويو هو، کائن ٿا ڇو، جنهن ٿي رائجي ۽ رائجي ڪمار
 اهو ڪاڏي ٿي نه ڀڄي پر مڪڙو ڇنڊال ڪيو وٺي اچي اتي پهتو ۽
 به ڪان وياءُ ٿي راجا جي اڳيان ڪري پيو ۽ رائجي ڄڻ لڳو
 ته ”منهنجو ٻارڻ توڙي، انءُ هيءُ جوڻ جا اوڀس ڪاٺو ٿا اها
 اوباهي لائق نه آهي. اها جوڻ منهنجو حصو آهي، مونکي ڏيو ته
 مان منهنجا ٻارڻ بچايان.“ راجا ان ڇنڊال کي نه پر ڀڄي رائجي
 چاڻي ٺڪڪار ڪئي، پر رائجي ۽ رائجي ڪمار به ڪري ڇنڊال
 کي لڳائي ڇڏيو ته ”اسين به ڪري ڏاڏا تنهن ٿا آهون،
 انءُ اهو اسانکي کائن ڏي.“ ڇنڊال اصلي نه ڀڄي، جنهن ڪري
 هو وري نه بچائي رهجي ويا.

ڀاڳوان منهنجن ڀڳتن جو هن قسم جو ڌرم ۽ ڌيرچ ڏسي، ان ڇنڊال
 مان بدبيني شيا ورتي ٿي، هن به ڏٺو ڪو ڏاڏو ۽ ڏاڏو ڪڍي کيس
 ڏهن ڏنو. پوءِ راجا، رائجي ۽ رائجي ڪمار کي ڇڏيو ته ”مان توڙي ڪان
 بلڪل خوش ٿيو آهيان ۽ ڇڪو ڌر گهر ڇڏيو وٺو.“ رائجي، ڏهن
 هٿ جوڙي جوڻ لڳس ته ”هي دينارات ا مونکي اهو ور ڏيو جو
 منهنجي راج به ڪو به ڪنگال نه رهي ۽ منهنجو من سڌا اوباهي
 ڇڏڻ به نه رهي.“ ڀاڳوان ڏهن کيس من گهريو ور ڏيئي اچي
 شير سان ومان ٿي دھاري وٽڪن ڏنائو ڪيو.

شڪڙو جي جوڻ لڳو ته ”هي راجا به ڀڄي ڏي رائجي ڪمار
 به ڏروهند نالي مڪڙو مها پرتابي راجا پيدا ٿيو، جنهنکي ڏروهند
 نالي ڪنيا پيدا ٿي، ڇا منهنجن ڀاءُ ڏهن جي استري ٿي رهي.
 انهي ڏروهند راجا کي ڏرڻ ڏيوس ۽ ڇا ڪيترائي به پيدا ٿيا.
 ان ڏرڻ ڏيوس مها پرتابي جي لڙائي به ڏروهند ڏاڏو جو سر ڏيو
 هو. ان رڻ به ڏروهند نالي مڪڙو تيجوري راجا ٿيو، جنهنکي
 به استريون ڏيون. هي راجا مها پرتابي جي ڏاڏي سڀوا ڪندو هو،
 جنهن ڪري مڪڙي ڏيوس ڪنهن رڻي خوش ٿي کيس هڪ ڦل
 رائجي کي کائن ڏنو ته سڦان پيدا ٿئي. راجا اهو ڦل وٺي

دشمنت جي ٻرڻ بعد ڀرت اڏڙو تر پرتائي ساماڻو، جو هن ڪٽنب دفعه آشوميد يگيه ڪيا ۽ ڏاڍا دان ٻجه ڪيا. اندر ڪيترائي دفعه يگيه جو گهوڙو چورائي ويو، مگر ڀرت پنهنجي ٻل ۽ ٻرا ڪرم سان کانئس گهوڙو کسي آيو. هن ڪيترائي مليجه ۽ دڪدائي راجا ماري ٻرتوڻي تان بوجو دڙو ڪيو. سندس راج هر سڀ ڪجهه موجود ۽ مڪر سان ت هوندو هو. هنڪي سندس راطمين مان ٻتر نشي پيدا ٿيا، پر پوءِ ڪن ڏينهن گذرڻ بعد ڪٿورشي جي ڪري سان کيس ٻتر پيدا ٿيو، جنهنجو نالو ڀارت دواچ رکيو ويو.

هي راجا ٻريڪشت! ان ڀرت جي ڪل هر رننديو نالي مڪڙو مهاڻا پيدا ٿيو. راج سنگاسڻ تي نه ويهي، پنهنجي استوڻي ۽ ٻتر سميت هن هر وڃي پڳوان جو ٻجهڻ ڪرڻ لڳو، جتي کاڌو پيتو به جڏي ڏنا. جيڪڏهن ڪو بنان گهرئي آڻي ڏيندو هوس ته کائيندو هو نه تر ڦل ڦول تي ئي گذران ڪندو هو. مڪڙي دفعه اڏڙو اتفاق ٿيو جو ساندو آليتاليه ڏينهن تر بنان کاڌي جي لنگهي ويس ۽ اولونچا مين ڏينهن ڪير اناج ڏيئي ويس. راجا اهو تيار ڪرائي تي حصا ڪري جڻن ئي ڀانيو ته ڇوڇن ڪريان ته نارايڻ ٻان ٻني براهمڻ جو روپ ڌاري سندس ٻريڪشا وٺڻ واسطي آئي اهي ڇو نه ”هي راجا! مان ڏاڍو بڪايل آهيان ۽ مونکي ڪجهه کائڻ لاءِ ڏي.“ اها ڳالهه ٻڌي رننديو پنهنجو حصو ڏاڍي خوشي سان هنڪي ڪارايو. جڏهن نارايڻ روپ براهمڻ جي بکر نه لشي، تڏهن راطمي ۽ راجڪمار هر پنهنجو حصو هنڪي ڪارايو ۽ پاڻ جڻن جو ٽن بڪا رهيا. براهمڻ کين آشيرداد ڏيئي انٿردان ٿي ويو. انٿري طرحه کين ٻيا به ڪيترا ڏينهن بنان کاڌي کائڻ جي گذري ويا.

مڪڙي ڏينهن راجا کي وري به ڪٿان ٿورو اناج ملي ويو ۽ جڻن ئي تنهي وراڻي ڇوڇن ڪرڻ تي ڀانيو، تنهن مڪڙي خود کين اچي چيو ته ”مونکي ڏاڍي بکر لڳي آهي ڪجهه ڇوڇن ڪرايو.“ راجا انکي پنهنجو آڻي (مهاڻا) سمجهي سڀ ڇوڇن ڪارايو ۽ پاڻ ٽن بڪا رهيا. راطمي ۽ راجڪمار، جي گهڻن ڏينهن

راجا و لسه د نو ۹ سلفه من ڪڍي ڇو د يا پٽو آ ڀڪارو ٿ. (صفحو ۱۷۳)

کي به سمجهڻ، انلاءِ پٿر ڦٽندو ته مري ڀڄڻ ڪري، پنهنجو ڪو ٿور
ڪٺو ڪريون.“ ديوڙائي اها ڳالهه پسند ڪئي، جنهن ڪري راجا بهاني
ننڍي پٽ ٻروءَ کي جواني ٿولائي ڏني ۽ کانئس پنهنجو پڏاڻو ڀرتو.
پوءِ کيس راج گديءَ تي وهاري هاڻ ديوڙائي سميت دريڪا شهر
ڏي هليو ويو، جتي پرمشور جو ڌيان ۽ تسلا ڪري پڪت ٿيو.
شري شڪت پوڄي جوڻ لڳو ته ”هي راجا! هاڻي ٻروءَ جي دٻس
جو حال ٻڌ، جنهن مان ڪي تون پيدا ٿيو آهين. ان ٻروءَ جي دٻس ۾
دُشمنت نالي هڪڙو مها پرتابي راجا ٿي گذريو آهي. هڪڙي ڏينهن
جڏهن هو شڪار تي ويو ته ڪيڏو رهيو هن ڪتيا ۾ هڪڙي تمام سندر
جو ڪري ڦٽي، جنهن تي هو به ڪي کانئس سندس پٽا جو نالو پڇيڻ لڳو.
جو ڪري پنهنجو نالو شڪنٽلا ۽ پنهنجي پيدائش جو حال وڌو ته
هڪڙا اسراڻو ٻڌايو. پوءِ دُشمنت کي تمام آدرها سان ڪتيا ۾
ولي آئي ۽ ڦل ڦول ڄل وڃي رهيا آهن. هاڻي سندس خاطر ڪرڻ لڳي.
شڪنٽلا جي ان ملت ڪري دُشمنت ڏاڍو ڀرسڻ ٿيو ۽ پوءِ پنهنجي
گڏ جي گندرو زواء ڪيو. هي راجا سان شڪنٽلا کي گرب ٿيو ۽
دُشمنت کيس اتي ڇڏي راجڌاني ڏانهن موٽي آيو، اهو جڏهن ته
”تو کي جڏهن پٿر پيدا ٿئي تڏهن مون وٽ هلي آجهر.“

دُشمنت جي وڃڻ تي شڪنٽلا سڄي ڳالهه ڪٿو رهي کي ڪري
ٻڌائي. ڏهن رهي شڪنٽلا کي هڪڙو مها سندس ۽ ٻارن پٿر پيدا
ٿيو. ننڍڙن ٻنهي جو ڪرواڏڙو ته سمجھي سگهيو جو شينهن کي ڪنن
کان ڇولي وٺي اچڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن ڪٿو رهي شڪنٽلا کي
راجا وٽ موڪليو، پراڻوس! جو جنهن مهل شڪنٽلا درٻار ۾ راجا
وٽ آئي، ان وقت هن کيس نه سڃاتو. جڏهن ئي شڪنٽلا ٿوراڌي
هاڻي نڪتي ته آڪاش واهي ٿي ”هي راجا! شڪنٽلا سڄي ٿي چوي
۽ هيءُ جو ڪر تو منجهان ئي پيدا ٿيو آهي، انلاءِ انهن پنهنجي کي وٺي
وڃي پنهنجي محلات ۾ رهاريو. ياد رک! ڏرماتا پٿر پٽا کي نڪرڻ
۾ وڃڻ کان بچائين.“ اهڙي آڪاش واهي ٻڌي راجا، شڪنٽلا
۽ پٿر کي راجا محلات ڏانهن موڪليو ۽ جو ڪر جو نالو پٿر رکيو.

بدان ئي ڪريڻو آيو اتر آهي، پر جيڪو جوڻ سان ڪري ٿو آيو
مڏير (دڇولو) آهي ۽ جيڪو جوڻ سان به نٿو پهچي سو پٿر نه آهي
پر پٿر آهي. پرڻ جي اڳاڻا ٻه ٻڌي بياني ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ پنهنجو
ٻڌا ٻو کيس ڏيئي، کانئس جواني وٺي ڪيترائي ورهين تاءِ ديو ياني
سان يوگه ٻوگيندو رهيو، پر تڏهن به سندس من ڏاڍو ڪين.

شري شڪد جو جي جوڻ لڳو نه ”هي راجا! جڏهن بياني سنساري
سکن به ڦاٿل رهيو ۽ يگه ڪرڻ سان کيس گيان پراپت ٿيو ته
”ڏيو! مون پٿر جي جواني وٺي هيترو سڪ ڏنو، تڏهن به اڃان دل
ڏاڍي ڪين آهي. افسوس! هتي جو دلو پاڻي وڃڻ سان پرڇو پوي،
پر هي اندريون هيترا ورهيه سڪ يوگي اڃان ڏاڍون ڪين آهن.
آها! من سنساري چار به ڦاسي مرڻ ڪري پنهنجو جنم اڪيائڻو
ٿيندو، انلاءِ پر لوڪ سڌارڻ واسطي هينئر دري ڏهن ڪرڻ گهرجي.“
اڇڙو ويچار ڪري ديو يانيءَ کي هڪڙي تماشي جو احوال ٻڌائڻ
لڳو جو پاڻ جهنگل ۾ ڏلو هئا ته ”هڪڙي هڪڙي ڪو به ڪري
پيشي، تنهنڪي هڪڙي ٻئي هڪڙي ٻاهر ڪڍيو. هڪڙي ۾ هڪر
کي پنهنجو سوامي سمجهي، ڪيترن ڏينهن تاءِ سنساري سڪ ٻوگيو.
جڏهن اُنکي به پڇا ٿيا، تڏهن آيو هڪر ٻئي هڪڙي سان ڦاسي ويو،
جنهنڪري پورين هڪري پنهنجي ٻي عزتي سمجهي، بالينڌر براهمڻ
جي گور ملي ويئي. براهمڻ هڪر جي ڏاڏائي سمجهي کيس ٻڌو ڪري
چڏيو، پر هڪر گهڻي آزي نيزاري ڪري براهمڻ کان آها جواني
موٽائي ورتي ۽ جنهنڪري هو وري به سکن به اُنکي پيو.“

ايتري ڳالهه ٻڌي ديو ياني جوڻ لڳي ته ”هه راجا! هڪر وڏو
هورڪ هو جو وري اچي هڪڙي سان خراب ٿيو.“ بيانيءَ تڏهن
هرڪي چيس ته ”هي ديو ياني! آها ساڳي حالت تنهنجي ۽ پنهنجي
آهي. هي ديو ياني! جيڪڏهن آدميءَ کي دنيا جي ساري دولت،
استريون، پٿر، مطلب ته سڀ قسم جا سڪ ملن، تڏهن به ترستا اڇڙي
زبردست آهي جو سندس من سنساري سکن مان ڏاڍا جهڙي نه ٿو. جن
نه پاڻ به گهڻو وڃڻ ڪري لال وڌندي ويندي آهي، تڏهن به ترستا

جي زور تي منهنجو چوڻ نه مڃي، شرمندا سان يوڳ ڪري سندان
 پيدا ڪيو آهي، انلاء سڙاب ٿو ڏيان ته تون پوڙهو ۽ ٺهڻ ٿي،
 استري سان يوڳ ڪرڻ جو لائق نه رهندين.“ شڪراچاره جي ڏاڏن
 اهي لفظ نڪتائي سن ته راجا پيائڻي ٻڌو ٿي پيو، ڏند ٻاڄي پيس،
 وار اچا ٿي. آيس ۽ اکين جي روشني پڻ گهٽجي ويس. پنهنجي
 اهڙي حالت ڏسي راجا پيائڻي هٿ جوڙي شڪراچاره کي وينتي
 ڪرڻ لڳو ته ”هي ڪهالو! آڃان سناري سڪن کان توبت نه
 ٿيو آهيان، انلاء بهريون گناهه ماف ڪريوم.“ شڪراچاره راجا
 جا اهڙا ڏين وڃن ٻڌي ۽ ڏيئي جي سڪ ڏانهن نظر ڪري مٿس دها
 آڻي چوڻ لڳس ته ”خبرو! منهنجو سڙاب منهنجي نه ٿو سڳي، پر
 جيڪڏهن تنهنجن پٽن مان ڪو هڪڙو توکي جواني ڏيڻ پائڻي نه
 پوءِ تون وري جوان ٿي سگهين ٿو.“

اهڙي آشيرواد ٻڌي راجا خوش ٿي، ديويائڻي کي راجڏاڻي
 ڏانهن وٺي ويو. اُنهن ڏينهن ۾ راجا کي شرمندا مان پوڙهائي ليون
 پتر پيدا ٿيو هو. راجا پنهنجي وڏي پٽ کي گهراڻي کانئس جواني
 گهري، پر هن خيال ڪيو ته جيڪڏهن پٽ جي پنهنجي جواني وٺي
 منهنجي مائٽا سان يوڳ ڪندو ته وڏو اڌرم ٿيندو، انلاء جواب
 ڏنائينس ته ”پٽ جي! مون اڃان سناري سڪ ڪون ڏنو آهي، تنهنڪري
 ائين ڪرڻ لاءِ لاجار آهيان. وري ٻڌايي ۾ اچا وار ڏسڻ اچن،
 اهو سڀ کان پوءِ آهي، جو ته اُنهن اچن وارن سبب ئي نه استري
 بهار ڪري، نڪي دشمن ڊڄي ۽ نه ته راجاڻي آڌر ڪري.“

وڏي پٽ جو اهڙو رکو جواب ٻڌي راجا پيس پٽن کان بهجهو، جن
 ۾ ساڳيوئي جواب ڏنس. تڏهن راجا پنهنجي ننڍي پٽ پوءِ کي
 (جوڪ شرمندا مان ڄاڻو هوس) چيو. پوءِ هٿ جوڙي چوڻ لڳس
 ته ”پٽ جي! منهنجو شرير توهان ئي دواران ته پيدا ٿيو آهي، تنهن
 ڪري جواني ڪهڙي وڏي شي آهي؟ منهنجا پٽ به توهان مٿان
 قربان آهي. جيڪڏهن سؤ جنم اوهانجي سڀوا ڪريان ته به اوهان
 جي قربان کان ڪا به شڪايت نه ٿي سگهي. جيڪو پٽ مائتا پٽ جي سڀوا، چوڻ

تو کي پنهنجي بيت مان ڪڍي ٻارن، تڏهن تون هونگي ان وڌاءَ سان جيئرو ڪجهه. شڪرا چار به پنهنجو بيت ٽاڙي ڪجهه کي ٻاهر ڪڍيو ۽ پاڻ مري ويو. ڪجهه پوءِ سنجيوني وڌيا سان کيس جيئرو ڪيو. ڪن ڏينهن گذرڻ بعد جڏهن ڪجهه شڪرا چار به کان هڪلائي گهر وڃڻ لاءِ تياري ڪرڻ لڳو، تڏهن ديوياني کيس وڌاءَ ڪرڻ لاءِ پاڻ آڻيو. ڪجهه گروءَ جي ڌيءَ پيڻ سمان سمجهي انڪار ڪيو، جنهن تي ديوياني ڪاوڙجي سراب ڏنس ته ”تو جيڪا وڌاءَ پنهنجي پيءُ وٽان سگي آهي، سا وسري ويندي ٿي.“

ڪجهه ورهائي ڏينس ته ”هي ديوياني! تو ڌرم آڌرم جو ڪجهه نه ويچار نه ڪري سراب ڏنو آهي، تنهنڪري آءٌ به تو سراب ڏيان ته تنهنجو وڌاءَ ڪڏهن به ٻراهن سان نه ٿيندو.“ اهوئي ديوياني کي سراب ملڻ جو ڪارڻ آهي. هاڻي ديوياني پياتي راجا سان جو وڌائو ڪيو سو ڪن ڏيئي ٻڌو—

شڪرا چار به جڏهن هوندي ورهيوڙا جي ملڪ ۾ اچي رهيو، تڏهن ديوياني جي اچا موجب راجا پياتي کي گهرائي پنهنجي ڌيءَ کيس پرڻائي ڏني ۽ شرمشا هزار داسين سميت کيس ڏاڍ ۾ ڏيئي روانو ڪيو. راجا پياتي راجڌاني ۾ اچي ديوياني سان يوگر ولس ڪرڻ ۾ مشغول رهيو ۽ شرمشا کي هڪڙي الڳ جاءِ رهڻ واسطي ڏنا.

راجا کي ديويانيءَ مان به بهتر پيدا ٿيا. هڪڙي ڏينهن جڏهن پياتيءَ راجا باغ ۾ ستر پئي ڪيو، تڏهن شرمشا کي ڏسي مٿس موهت ٿي پيو ۽ شرمشا به راجا رتو ڌرم کان شڌ ٿي هڻي، تنهن سستان ٿيڻ جي اچا سان راجا جي اچا پوري ڪئي. اهڙي طرح راجا اڪه جوڙي شرمشا وٽ ايندو ويندو هو ۽ کيس ان مان به بهتر ٿيا. هڪڙي ڏينهن ديوياني راجا کي شرمشا سان رتي ولس ڪندو ڏسي، ٿي به ٻاهه ٿي ويئي ۽ انجام نه پاڙڻ ڪري پياتي وٽان رسي پنهنجي پيءُ جي گهر هلي ويئي ۽ اچي شڪرا چار به کي سموردا احوال ٻڌايا. راجا پياتي به ڏپ ڪري شڪرا چار به وٽ اچي سڙيو. شڪرا چار به ڪروڙ ڪري جوڻ لڳس ”هي راجا! تو پنهنجي ٻڌاءَ راجائي نسي

دڻين جو ڪجهه ڪي مارڻ ۽ شڪرا چاربه جو ڪيس ڇڏڻ
 صلاح ڪري ورسٽ جي پٽ ڪجهه ڪي شڪرا چاربه وٽ ان وڌيا
 سڪڻ لاءِ موڪليو. شڪرا چاربه ڪجهه جي پرتا يا وٺي موٽجي، ڪيس
 پنهنجي گهر ۾ لڪايو ۽ سنجوئي وڌيا بيڪارڻ لڳو. اتي ديوپاني
 ۽ ڪجهه جي ٻاٺر ڏاڍي پريت ٿي ويئي.
 دڻين جڏهن ٻڌو ته ڪجهه اسانجي گرو کان سنجوئي وڌيا
 سڪڻ آيو آهي ۽ سنجوئيون ته جيڪڏهن هي اها وڌيا هتان سڪي ويو
 ته هو اسانجي دشمنن ديوپانن کي چٽاري وڃهندو ۽ تنهن لاءِ بهتر
 ٿيندو ته اٽڪي اٽڪي ماري ڇڏجي. هڪڙي ڏينهن ڪجهه چٽس گرو
 جون گانسون جهنگل ۾ چارڻ ويو، تن دڻين کيس ماري ٽڪر ٽڪر
 ڪري کڻي هڪڙي کوٽ ۾ آڻايو. سنجوئي جو جڏهن هڻ گانبون چاري
 ۾ موٽو، تڏهن ديوپاني شڪرا چاربه کي ڪرڻ سان معلوم ٿيو ته ڪجهه
 ٻاٺ ٻڌايو. شڪرا چاربه کي ڏيان ڪرڻ ڪي اهو ٻڌايو، تڏهن هو
 کي دڻين ماري وڌو آهي ۽ جڏهن ديوپاني کي اهو ٻڌايو، تڏهن هو
 شوڪ وڃون ورلا ڪرڻ لڳي. ڏيئي کي شوڪا نڙ ڏسي شڪرا چاربه
 ڪجهه کي وري چٽو ڪيو. اهو ساڃار ٻڌي دڻين کي گهڻي
 ٿي پيلي ته جي شڪرا چاربه ڪجهه کي اهڙي طرح چٽايندو
 رهندو ته اسان کي مارڻ مان ڪوڙو فائدو ٿيندو ۽ تنهنڪري اهڙي ڪا
 ٽچون ڪجهه جو هڻ وري جي نه سگهي. اهو ويچار ڪري دڻين
 وري نه ڪجهه کي ماري سندس شريمان رس ڪڍي اچي شڪرا چاربه
 کي ماري. ڪجهه جي وري نه نه موٽڻ تي ديوپاني وري نه پتا ڪي
 ٻڌايو، جنهن تي شڪرا چاربه وري نه ڏيان لڳايو، پر ڪٿي نه پتا
 ڪونه هيس. جڏهن پنهنجي اندر ۾ ڏيان لڳايو، تڏهن خبر هيس
 ته دڻين شراب ۾ ڪجهه جي شير جو رس ملائي پياريو آهي. هو ڏيئي
 کي چون لڳو ته ”ديوپاني! ڪجهه کي چيارڻ ڪري آ؟ پاڻ مري
 ويندس.“ ديوپاني وري نه هٿ جوڙي اهڙي ٽچون ڪرڻ لاءِ ٻاراڻا
 ڪرڻ لڳيس، جنهن ۾ پاڻ نه چٽو رهي ۽ ڪجهه نه صاحبجو سلامت
 اچي. هو شڪرا چاربه مٽوڙي ڪجهه کي پنهنجي پٽ ۾ چٽاري
 ڏيئي سنجوئي وڌيا پاڙي ۽ ڪجهه کي چيائين ته ”جڏهن آ

ديوياني جو شرمشا کي پنهنجي داسي ڪري وٺي وڃڻ ۱۶۷

کيس ڪو به مان ڪڍي ڏيڻ، سو هن احوال ڪري ٻڌايو.

شڪرا چار به کي انهي تي ڏاڍي جڙ لڳي ۽ ڊاڇا ڪرڻ لڳو. تر ”اهڙي مڙيگور راجا جي راڄ ۾ رهن کان تڪراري ڪاٺڻ ڄڻو آهي.“ پوءِ ديوياني کي ٻاٻسان وٺي اٿورا ڇڏي ٻاهر نڪتو. جڏهن ورشپروا کي اها خبر پيئي، تڏهن جو ڊوڙي شڪرا چار به هي شين ويو ۽ مٿ ٻڏي وينتي ڪري چوڻ لڳو تر ”هي ٻڌاڇا! هي سڀ راڄ پاڳو اوهانجي ڪرڻ سان مليو اٿم، سو هي اوهين ويندا هليا تر هي سڀ ٺاس ٿي ويندا. انلاءِ منهنجو ابراهه معاف ڪريو ۽ موتي منهنجي راڄ ۾ هلو.“ اهي وڃن ٻڏي شڪرا چار به جيس تر ”هي راجا! توتر منهنجو ڪوبه ابراهه ڪونه ڪيو آهي، پر منهنجي ڏيئي سو منهنجي ڏيئي ديوياني جي بيمار ٻيڙي ڪٿي آهي، انلاءِ جنهن ڳالهه ڪري ديوياني ڀرسن رهي سا ڪر تر موتي ملان.“ تڏهن ورشپروا ديوياني کان پڇيو، جنهن شرمشا جي سڃي هلت جو بيان ٻڌائي جيس تر ”راجا! پيائيءَ سان منهنجو دوا ٿيڻو آهي، انلاءِ منهنجي ڏيئي هزار ٻانهين سان منهنجي داسي ٿي ملي رهي.“ ورشپروا تڏهن منهنجي ڏيئي سان ديوياني جي سڃي ڳالهه وڃي ڪئي ۽ کانئس رابو پڇيائين. شرمشا وراڻي ڏيس تر ”ٻڌاڇا! اوهان مون کي جنم ڏنو آهي ۽ هالي وڏو ڪيو آهي، انلاءِ جنهن کي وٺيو تنهن کي منهنجي ٻانهن سونهي ڏيو.“ ورشپروا شرمشا جي ادا ڳالهه ٻڌي ڀرسن ٿيو ۽ ديوياني کي قبوليت ڏيئي، گرو شڪرا چار به کي پنهنجي شتان ڏي موتي وٺي آيو.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا ٻيڪشت ڀڄڻ لڳو تر ”هي شڪديو جي ٻڌاڇا! اوهانجو مٿي چيو تر ورهسپت جي پٽ ڪجهه ديوياني کي سراب ڏنو تر تنهنجو ڪيترائي سان وهائڻ ٿيندو سو ڀلا چو؟“ شڪديو جي وراڻي ڏيس تر ”هي راجا! هڪڙي ٻيڙي ڏيستن ۽ ديوتائن جي وچ ۾ ڏاڍي لڙائي لڳي ۽ جنهن ڪري ديوتائن، ڪيترن ڏيستن کي واري وڌو ۽ اهي ڏيستن شڪرا چار به سڃيوني وڌيا سان وري ڇيڙا ڪري ٿي ڇڏيا. جڏهن ديوتائن کي اها خبر پيئي، تڏهن

ولي سھيلن سميت باغ ۾ سنان ڪرڻ ويٺي. جڏهن سڀيئي تلاھ جي ڪناري تي ڪٻڙا لھي تلاھ ۾ سنان ڪرڻ لڳيون، تڏهن ٻري ٻھاديو ۽ زار داتان اچي لنگيا، جنکي ڏسي سيني لهجي ٿي ٻنھنجا ٻنھنجا ڪٻڙا ڍڪيا، پر شرمندا ٻل وڃون تڙ ٽڪڙ ۾ ديواني جا ڪٻڙا وڃي ٻھرياء. ديواني تڏهن ڪاوڙجي شرمندا کي ڇوڻ لکي ٿي ”تون انهن ڪٻڙن ٻائڻ جي لائق نه آھين، جو تہ ٻنھنجو پيءُ ٻنھنھي پتا جو جيلو آھي. آ؟ براھڻ جي جو ڪري آھان، سو تو ٻنھنجا ڪٻڙا جو ٻھرياء؟ اھو ائين ٿيو جئن بگھ جي آھوئي ڪٽو کائي يا شودر ٿي وھڻ پڙھي.“

ديواني جا امڙا ڪنور وڃن شرمندا کان سڌا نه ويا، سا ڪاڏڙ ٻرھي ڇوڻ لڳيس تہ ”اڙي او بھڪار ٿي جي ڏٺي؟ سڄو جھر ٻڌي ٻنھنھي پيءُ جي گھر جا ٽڪر کاڌا آهن ۽ توکي ٻاليو اٿس، سو تون ٿي مونسان ٻرا پوي ڪري.“ ايترو چئي ٻنھي وڃان ديواني، جا اڳھڙي پيلي مٿي، تنھنکي ڪٽي ڪوھ ۾ اڇلايا ۽ پاڻ سھيلن سميت گھر موٽي آئي. حور انوقت راجا سان ٻي شڪار ڪندو ان کوم وٺ اچي ٻيھي ۽ ٻنھنھي نوڪر کي کوم مان ٻاڻي ڀري اچڻ لاءِ چوي. نوڪر جئن ڪوھ مان ٻاڻي ڀرڻ ويو، تن ٻنھنھي ڍڪڙي سندر ڪنيا پيل ڏسي، راجا کي اچي ٻڌايا. راجا اُمالڪ کوم وٺ آيو ۽ ٻنھنھي ڊٻو ديواني کي ڀرڻ لاءِ اڇلائي ڏنو ۽ پوءِ کيس مٺ ڏيئي کوم مان پڪي ٻاھ ڪيا. ديواني، نيائي کي ڇوڻ لکي ٿي ”هي راجا ڊري اڃا سان امڙو سنجو گھر ٻڌيو جو تو ٻنھنھي مٺ جھليو آھي، انلاءِ مان تنھنھي ٿي ڇڪيس. ورسميت جي ٻت ڪچھ ڇڪو موکي سڙاب ڏنو تہ تنھنھي وھڻ براھڻ سان نہ ٿي، مڪڙي ڪيتر ٿي سان ٿيندو سواجر براھڻ پورو ٿيو.“

راجا، ديواني جي اھا ڳالھ ٻڌي مٿس موھت ٿي پيو ۽ ساڻس وھڻ ٽولي راجا ڏني ۽ ڏانھن موٽي آيو. ديواني گھرا جي ٻنھنھي پٽن ڪراچاري کي شرمندا جا جيل ڪوڙا وڃن ٻڌايا ۽ ڪٽن ڏن کيس کوم ۾ اڇلايو اھا وارنار چئي ٻڌائي. پوءِ راجا نيائي کي ڪٽن

کيس ڪو به مان ڪڍي هڃايو، سو هن احوال ڪري ٻڌايو.

شڪراچاره کي انهي تي ڏاڍي چڙلڳي ۽ ويچار ڪرڻ لڳو
 ته ”اهڙي مڙهيگور راجا جي راڄ ۾ رهن کان تڪرهني ڪانئن ڄڻو
 آهي.“ پوءِ ديويانتي کي ٻاٻسان وٺي آيو راج ڇڏي ٻاهر نڪتو.
 جڏهن ورشپروا کي اها خبر پيئي، تڏهن هو ڊوڙي شڪراچاره جي
 شرڻ ويو ۽ مٿ ٻڌي وينتي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي مڙهه راجا ! هي
 نسب راج پاڳر اوهانجي ڪرپا سان مليو اٿم، سو جي اوهان وٽ
 هليا ته هي سڀ ناس ٿي ويندا. انلاءِ منهنجو اهڙو معاف ڪريو ۽
 موٽي منهنجي راج ۾ هلو.“ اهي وڃن ٻڌي شڪراچاره چيس ته
 ”هي راجا ! تو ته منهنجو ڪونه اهڙو ڪونه ڪيو آهي، پر منهنجي
 ڏيئي سو منهنجي ڏيئي ديويانتي جي بيمعذرتي ڪئي آهي، انلاءِ جنهن
 ڳالهه ڪري ديويانتي ڀرسن رهي سا ڪر ته موٽي هلا.“ تڏهن
 ورشپروا ديويانتي کان پڇيو، جنهن شرمشا جي سڃي دلت جو
 بيان ٻڌائي چيس ته ”راجا ! پيائيءَ سان منهنجو دوا ٿيو آهي،
 انلاءِ منهنجي ڏيئي هزار ٻانهين سان منهنجي داسي ٿي هلي رهي.“
 ورشپروا تڏهن منهنجي ڏيئي سان ديويانتي جي سڃي ڳالهه وڃي
 ڪئي ۽ ڪانئس رايو هڃيائين. شرمشا وراڻي ڏيس ته ”هڏا جي!
 اوهان مون کي جنم ڏنو آهي ۽ ٻالي وڌو ڪيو آهي، انلاءِ جنهن کي
 وٺيو تنهن کي منهنجي ٻانهن سونهي ڏيو.“ ورشپروا شرمشا جي ادا
 ڳالهه ٻڌي ڀرسن ٿيو ۽ ديويانتي کي قبوليت ڏيئي، گرو شڪراچاره
 کي پنهنجي شتان ڏي موٽي وٺي آيو.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مڙهه راجا!
 اوهانجو مٿي چيو ته ورهسپت جي پٽ ڪجهه ديويانتي کي سواب
 ڏنو ته تنهنجو ڪيترائي سان وڏا ٿيندو سو ڀلا ڇو؟“ شڪديو جي
 وراڻي ڏيس ته ”هي راجا ! ڪڙي پيري ڏيئين ۽ ديوتائن جي
 وڃر ڏاڍي لڙائي لڳي ۽ جنهن ڪري ديوتائن ڪيترن ڏيئين کي
 ماري وڌو ۽ اهي ڏيئين شڪراچاره سڃي وٺي ويا سان وري
 ڇيڙا ڪري ٿي ڇڏيا. جڏهن ديوتائن کي اها خبر پيئي، تڏهن

ولي سھيلن سميت باغ ۽ سٺا ڪرڻ وٺي. جڏھن سيميٽي ٽلاء جي ڪناري تي ڪپڙا لاهي ٽلاء ۾ سٺا ڪرڻ لڳيون، تڏھن شري بهاديو ۽ نارد اٿان اچي لنگھيا، جنکي ڏسي سيميٽي اچي ٿي پنھنجي پنھنجا ڪپڙا ڪٽيا، پر شرمندا ٻيل وڃون نڙ ٽڪڙ ۾ ديواني جا ڪپڙا وڃي پھريا. ديواني تڏھن ڪا وڙجي شرمندا کي ڇوڻ لڳي تہ ”تون انھن ڪپڙن پائڻ جي لائق نہ آھين، جو تہ تنھنجو ٻيو پنھنجي پتا جو حملو آھي.“ آءُ براھمن جي جو ڪري آھان، سو تو پنھنجا ڪپڙا جو پھريا؟ اوائس ٿو چئن پگير جي آھوئي ڪٿو ڪائي يا سوڌر ٿي وڃد پڙهي.“

ديواني جا اھڙا ڪٽور وڃن شرمندا کان سڌا نہ ويا، سا ڪا وڙ پر جي ڇوڻ لڳس تہ ”اڙي او بڪاري جي ڌنڌي ۽ سڄو جنم بڻجي پنھنجي ٻيو جي گھر جا ٽڪر کاڌا آس ۽ توکي مالو اٿس، سو تون ٿي مٺاسان برا بھري ڪري.“ ايترو چئي ٻي وڃان ديواني جا اڳواڙي پيلي مٿي، تنھنکي ڪٽي ڪوھ ۾ اڇلايو ۽ پاڻ سھلس سميت گھر موٽي آئي. جو اُٺو وقت راجا بياني شڪار ڪندو ان ڪوھ وٽ اچي پھچي ۽ پنھنجي نوڪر کي ڪوھ مان ٻاٺي پري اچڻ لاءِ چوي. نوڪر چئن ڪوھ مان ٻاٺي ٻرڻ ويو، تنھن منڇوس مڪڙي سڌر ڪندا ٻيل ڏسي، راجا کي اچي ٻڌايو. راجا اُٺو ڪوھ وٽ آيو ۽ پنھنجو ڊپٽو ديواني کي پڙڻ لاءِ اڇلائي ڏنو ۽ ٻيو ڪس مٿ ڏيئي ڪوھ مان ڪڍي ٻاهر ڪڍا. ديواني، بياني کي ڇوڻ لڳي تہ ”مي راجا ھري اڃا سان اھڙو سڄو گھ بنو جو تو پنھنجو مٿ ڇڏيو آھي، انلاءِ مان تنھنجي ٿي ڪٽس. ورھست جي بت ڪچھ جيڪو مونکي سڻا ڏنو هو تہ تنھنجو ھائو براھمن سان نہ ٿي، مڪڙي ڪپڙي سان ٿيندو سو اچ برا بھري ٿو.“

راجا، ديواني جي ادا ڳالھ ٻڌي مٿس موعت ٿي ٻيو ۽ سائلس وٺي ٺٺولي راجڌاني ۽ ڏاٻن وٺي آيو. ديواني ۽ گھرا جي پنھنجي پتا شڪرا ڌاري کي شرمندا جا حمل ڪوڙا وڃن ٻڌايو ۽ ڪٿن ۾ ڪٿس ڪوھ ۾ اڇلايو اها وارا ٻه چئي ٻڌائي، ٻيو راجا بياني ۽ ڪٿن

کي ننڍپڻ ۾ گيان سيکاريو هو ۽ ٻڙڻ وقت هر شاوڪ راجا کي
 ائي چيائين ته ”تون انهن جو چتر نامي پاڻوت رک ۽ جڏهن
 تي ڪا آفت اچي هجي، تڏهن اتي ٻڙمي ان موجب طت ڪجهه.“
 تاجي ڳالهه ڳنڍي ٻڙي راجا اُتي هر شاوڪ چتر طور ٻڙائي پنهنجي
 انهن ۾ ٻڙي ڇڏيا ۽ پوءِ سنساري سڪن ۾ لپتي هجي راج ڪرڻ لڳو.
 هو وجهه وٺي ٻيا راجا ٿون مٿس ڪاهي آيا. اکرڪ جڏهن پنهنجو راج
 ۽ پراڻ ويندا ڏٺا، تڏهن اهو چتر کولي ٻڙڻ لڳو، جنهن ۾ لکيل هو
 ته ”سواءِ ستسنگ جي ٻي ڪنهن سان به ٻڙيت نه ڪجهه. سنساري
 ماڻهن سان ٻڙي ۽ سنگت ڪرڻ ڪري پوءِ ڏاڍو دڪر ٿو ٿئي. ڳڻت جو
 وهنوار سڀني سان سمجهي، انهن ۾ نه لڳائڻ گهرجي. سنساري حواس
 رکڻ اها دڪر جي ڦاسي آهي.“ جڏهن انهي ٻڙڻ سان راجا اکرڪ
 کي گيان پيدا ٿيو تڏهن هو راج ڇڏي جهنگل ڏي وري ڀڄڻ ڪرڻ
 لاءِ روانو ٿيو. هن راجائن جڏهن ڏٺو ته اکرڪ پڌ ڪرڻ ٻڌان ٿي
 پنهنجي هار مڇي جهنگل ڏي ٿو وڃي، تڏهن وٽس اچي کانئس ان
 جو سبب پڇڻ لڳا. اکرڪ وراڻي ڏنين ته ”پاڻي! راج ڪرڻ ڪري
 نرڪ ڀوڳڻو ٿيو. اوهين بلاشڪ پنهنجي راجاڻي وٺي خوشي سان
 راج ڪريو.“ پوءِ چتر وارو ساڄو احوال ٻڌ کين ٻڌايا. اهو
 ٻڙي راجائن کي به گيان پيدا ٿيو، جنهنڪري اکرڪ جو ماڪ نه
 وٺي، هتي پنهنجي پنهنجي راج ڏانهن هليا ويا.“

شري ۽ هتي پنهنجي پنهنجي چوڻ لڳو ته ”هي راجا! ڏٺو ڏري سڄو
 جو ڦل، جو اڃا اکرڪ رڳو هري ڀڄڻ جي اچار کي ته مٿانئس سڀ
 آفتون ٿري ويون؟ انلاءِ جو منشي ٻريشور جو ساڄو ٻيهر ڀڄڻ سڄو
 ڪندو، تنهنڪي خبر نه آهي ته ڪٿڙو سڪه پراپت ٿيندو؟

هاڻي مان توکي پيائي راجا جي ڪٿا ٿو ٻڌايان ته هن
 شڪر اچار به جي ڏي ڏيو پائي سان واهر جو ڪيو؟ تون جو ڏين
 ته پيائي ڪيتري ٿي. پراهن جي ڏي سان ڪٿن ٻڙيو؟ ته ان پراپت
 ۾ ڳالهه آهي. ڪٿي ڏينهن ور شپروا ڏاڻو، ڏينهن جي راجا
 ۾ مشا نالي ڏي، شڪر اچار به ڏي ڏي ڏيو پائي کي پاڻ سان

پر راجا پنهنجي ڏاڏو ٻرنا ٿي ٿيو، جنهنجو پٽ راجا پيا ٿي تمام تيمجوسي
ٿيو، جنهن مڪڙي ڏنو اندر پري جو راج ٻڌ ڪيو. اهو من ريت آهي
جو راجا اندر مڪڙي ڏينهن گوتم رشي جي استوئي اعليا ٿي [جا تمام
سندر مٿي] مومت ٿي هو ۽ انسان پوگر ڪرڻ جي اڃا ڪيائ، پر گوتم
رشي جي ڀڄ ڪري اُتي وڃي پئي سڳيو. مڪڙي ڏينهن رات جو
ڪڪڙ جو روبر ڌاري گوتم جي اڱڻ ۾ مڪڙي وٺ ٿي وڃي ويٺو
۽ اڃا گهڻي رات پيئي مٿي تر مٿي پريات جو آواز ڏيڻ لڳو. رشي اهو
آواز ٻڌي پريات سمجهي، سنان ۽ پوڄا لاءِ گنگا جي ڏانهن روانو ٿيو. اندر
اُتي وڃي ڏسي گوتم جهڙو روبر پيا اعليا وٺ آيو ۽ - اٿس پوگر
ڪيائ. پوگر مڪڙي بعد ڇڏي اعليا سمجهي مٿي گوتم نه آهي، پر اهو
ڪو آهي ۽ ڪٿي روبر ڌاري مهنجو پورٽ ڌرم پڙهايو آهي،
تڏهن ڪاڏڙجي اندر کي اُتان ڏکي ٻاهر ڪڍيائ. اندر اڃا ٻاهر
نڪتوئي مس نه گوتم، جو گهڻي رات سمجهي پريان موني آيو هو،
دروازي وٺ گذيس. گوتم کي سدس پوگر دل سان اندر جي
ڪڪرم ڪرڻ جي سڏ پئجي ويئي ۽ هو نه اندر ڪي جهڙڪي
جڙو لڳو ”ڏاڏي ڌرم جي ڳالهه آهي، جو تو هيتري اُسران
۽ مها سندر اندر اُٿي هوندي پر هي اڌرم ڪيو آهي ۽ تنهنڪري
اهو سڙا ٿو ڏيان ۽ تو جو مڪڙي ڳڻ (پوني) لاءِ ڪڪڙ جو
روپ ڌاريو آهي، انلاءِ تنهنجي بدن ۾ اهڙا ڌارين ڳڻ (سوراج) ٿيندا.“
رشي جي ان سڙا ڪري اندر جو سمجھو بدن ٽونگن سان پر جي
ويو، جهڙڪري ڌرم وڃو سڱاسڱ ڏي نه وڃي، مڪڙي ڪم جي
گل ۾ وڃي لڪي ويٺو. اُتوقت پيا ٿي راجا پنهنجن ٻنهي ٻرناب
سان سورگر ٻه ٻه، جتي ڪاٺس سدس چڱن ڪومن ٻاٻ ٻاٻ ٻاٻ
ويو. پيا ٿي ڇڏي مهنجي واٽان آهي چئي پڌايا، تڏهن سدس ٻنهي
ٻاٻ ٿي ويو ۽ هو اندر لوڪ مان ڪري پيو. هو ورجست وڃي اندر
کي ڪم مان ٻاهر ڪڍي، کيس پڳي ڪرائي اُٿي ڳاڏي ٿي وماريو.“

هي راجا! عالمي توکي الڪه نالي راجا بابت ٻڌايان ٿو جو
مزارين درميان راج ڪري به جوان رهيو هو. الڪه جي مائٽا بهههجي

پرشرام جي پٽ پرشرام کي آڳيا ڪئي ته ”تون ماڻو کي ڀائرن سميت مار.“
 اهڙي آڳيا ٻڌي پرشرام ويچار ڪيو ته ماڻو ۽ ڀائرن کي مارڻ آهي ته وڏو
 پ، پر جي نٿو ماريان ته پتا تو سڙپ ڏيئي ساڙير ۽ ماري ڇڏڻ
 ڪري پتا منهنجي ايترو يوگر هل آهي جو وري انهن کي جيار ۽ سگهڻو
 نهن ڪري پنهنجي ماڻو کي تنهن ڀائرن سميت ماري ڇڏيا. جهنگلي
 ٿڌهن ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پرشرام کي ور گهڻو لاء چيا. پرشرام هٿ
 جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي پتا جي آء؟ اهو ورتو گهڻان ته
 منهنجي ماما ۽ ڀائر جيئرا ٿي اٿن ۽ کين اها ڳالهه ياد نه رهي ته
 ڪو مون کين ماريو. جهنگلي ”تسا ستو“ چيو ته ايتري ۾ ڏوسيهي
 ڪر موڙي اٿي ڪڙا ٿيا، ڇڻ نند مان اٿيا هئا.“
 ايتري ڪٿا ٻڌائي شڪد جو جي ڇوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻرهمشور جي
 تپسيا ۽ جب ۾ اڃو اهڙي سهرڻي آهي جو مڙدي کي ۾ جيار ۽ سگهڻو.“
 هاڻي پرشرام ڏٺو ته ماما ۽ ڀائرن کي مارڻ ڪري جو هٿ ڪيو
 اٿم، انلاء پرڻوي پرڪرما ضروري آهي، جهنگلي ڀائرن کي
 پاڻ سان وائي تيرت ياترا ڪرڻ لاء نڪري ويو.
 هيڏانهن سهرارجن جي پٽن پرشرام ۽ سندس ڀائرن کي ڪٿيا
 ۾ نه ڏسي، پنهنجي ٻيءَ جي ويرو لٽلاء جهنگلي کي، جنهن اڳي ۾
 دوم پئي ڪيو، ماري سندس سر وڍي ڪٽي ويا. ريتو ڪا پئي جي
 اهڙي حالت ڏسي ڏاڍا درلاپ ڪرڻ لڳي. هن ۲۱ دفعا پنهنجي
 چاٽي پتي پرشرام کي ٻڪاريو. ماڻو جون دانهون ٻڌي پرشرام اُٺي
 اچي سهڙيو ۽ پتا کي مٿل ڏسي ماما کان احوال پڇڻ لڳو. پوءِ ته ڏاڍو
 ڪاوڙجي قسم کائي اهو ٻوڙ ڪيا ته ”جيستاء آء پرڻوي تي
 هڪڙو ۾ ڪيترن جيئرو نه ڇڏيندس، جيستاء سگه ڪري نه هوندس.“
 ان بعد پرشرام سهرارجن جي پٽن کي ماري پنهنجي پتا جهنگلي
 جو سڙا تان آڻي ڏڙ سان ملايو ۽ پتا جو ڪريا ڪرم ڪيو. اهڙي
 طرح اڪيڻه دفعا پرڻوي تان ڪيترين کي مارڻ ڪيو.

پرشرام جو ڪاوڙجي ٻرڻوئي تان ڪيترين کي مارڻ جو قسم کڻڻ

ننڍي پٽ پرشرام کي آڳيا ڪڍي ته ”تون ماڻو کي ڀائرن سميت مار.“
اهڙي آڳيا ٻڌي پرشرام ويچار ڪيو ته ماڻو ۽ ڀائرن کي مارڻ آهي ته وڏو
ڀاءُ، پر جي نٿو ماريان ته پتا ٿو سراب ڏيئي ساڙيم ۽ ماري ڇڏڻ
ڪري پتا منجهه ايترو يوگر هل آهي جو وري انهن کي چياري سگهيو.
تنهنڪري پنهنجي ماڻو کي تنهي ڀائرن سميت ماري ڇڏيا. جمدگني
تڏهن ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پرشرام کي ور گهرڻ لاءِ چيا. پرشرام هٿ
جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي پتا جي! آءٌ اهو ورتو گهران ته
منهنجي ماما ۽ ڀائرن جيئرا ٿي اٿن ۽ کين اها ڳالهه ياد نه رهي ته
ڪو مون کين ماريو. جمدگني ”تسا ستو“ چيو ته ايتري ۾ هو سڀيئي
ڪر موڙي اٿي کڙا ٿيا، جن ننڊ مان اٿيا هوا.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي شڪد بوجي ڇوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻرپيشور جي
تپسيا ۽ جپ ۾ اچو اهڙي سمرڻي آهي جو مڙدي کي به چياري سگهيو.“
هاڻي پرشرام ڏٺو ته ماما ۽ ڀائرن کي مارڻ ڪري جو ڀاءُ ڪيو
اٿس، انلاءِ ٻرڻوئي ٻرڪرما ضروري آهي، جنهنڪري ڀائرن کي
ڀاڻسان وائي تيرت ياترا ڪرڻ لاءِ نڪري ويو.

هيڏانهن سهرارجن جي پٽن پرشرام ۽ سندس ڀائرن کي ڪٿيا
۾ نه ڏسي، پنهنجي ٻيءَ جي ويرو نٿو ڏسي، جمدگني کي، جنهن اڳي ۾
هوم پئي ڪيو، ماري سندس سر وڍي کڻي ويا. ريتو ڪا بهڻي جي
اهڙي حالت ڏسي ڏاڍا درلاپ ڪرڻ لڳي. هن ۲۱ دفعا پنهنجي
چاٽي پتي پرشرام کي پڪاريو. ماڻو جون ڏانهون ٻڌي پرشرام اُٺي
اچي سهڙيو ۽ پتا کي مڱڻ ڏسي ماما کان احوال پڇڻ لڳو. پوءِ ته ڏاڍو
ڪاوڙجي قسم کائي اهو ٻوڙ ڪيا ته ”جيستاءِ آءٌ ٻرڻوئي تي
هڪڙو به ڪيتري جيئرو نه ڇڏيندس، جيستاءِ سڪ ڪري نه وڃندس.
ان بعد پرشرام سهرارجن جي پٽن کي ماري پنهنجي پتا جمدگني
جو سرائان آڻي ڏڙسان ملايو ۽ پتا جو ڪريا ڪرم ڪيو. اهڙي
طرح اڪيهه دفعا ٻرڻوئي تان ڪيترين کي ناس ڪري، ٻرڻوئي
راج براهمڻن کي ڏنائين.“

شري شڪد بوجي ڇوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻرپيشور جي د

سہرا ارچن جو زبردستیء کامڈانو وٺي وڃڻ. (صفحہ ۱۶۲)

Printed at Brij Basi Art Printing Works, Karachi.

کي عالمي بي ايمانن جي درتو، سوزشي، کان گانءَ ڪٺن جي اڃا ڪي.ه. پوءِ جمدگني کي چوڻ لڳو ته ”هڙي گانءَ رشي ڏنٽ جو مٿس گورجي؟ اها راجائن جي گور زهر جوگني آهي، تنهنڪري مونکي ڏي.“ جمدگني وراڻي ڏيس ته ”هي راجا! اها گڏو منهنجي نه آهي، پر مان ڏيڻوڪ مان وٺي آيو آهيان، جتي وري بههائي ايمان، جنهنڪري لاچار توکي ڏيئي نٿو سگهان.“ سهرارجن تڏو ڪاوڙجي زور و زورتي اها گڏو ڪسي بههجي ماڪ. ڏاڏن وٺي ويو. پر ڪامڏيندو جمدگني وٽ موٽي پهچي آئي ۽ روئي جوڻ لڳس ته ”مون ڪهڙو ابرو ڏڪيو جو مونکي راجا جي حوالي ڪيو؟“ جمدگني وراڻي ڏيس ته ”هي ڪامڏيندو راجا زبردستي توکي وٺي ويو، جنهنڪري آءٌ لاچار هوس.“ ڪامڏيندو تڏهن ڏو هزار سور وهر بههجي بدن مان بسا ڪيا، جن راجا سان پڌ ڪئي، پر سهرارجن اڻهنکي نه چيئي گانءَ موٽي پاڻ سان وٺي ويو.

اها حالت ڏسي جمدگني بههجي بت برشرام کي ٻڪاري جهڙو ته ”هي بترا سهرارجن زبردستي ڪامڏيندو وٺي ٿو وڃي، تنهنڪري ڪو بلو ڪر.“ برشرام ائين ئي ڪاوڙجي سهرارجن سان وڙهڻ آيو ۽ کيس لشڪر سوڌو ماري ڪامڏيندو آڻي پتا کي ڏنا. سهرارجن جي مارڻ جو ٻڌي جمدگني برشرام کي چوڻ لڳو ته ”بت! تو جهڙو رڳو راجا کي ماري باب ڪو آهي، انلاءِ هڪ سال بهڙوڻ جي به ڪرما ڏيئي نٿو، واترا ڪري آڃ ته ان باب کان مڪنت ٿين.“ برشرام اها ڳالهه سمجهي بهڙوڻي به ڪرما ۽ نٿو واترا لاءِ ويو ۽ هڪ سال بعد موٽي پتا وٽ آيو.

هڪڙي ڏينهن برشرام جي ماما گنگاڄل پوڻ ويٺي، اتي هڪڙي گندڙو کي بههجي استر تي سان وهار ڪندو ڏٺائين ۽ مٿس موه ٿي پئي، انڪري جل پري اچي ڳچر ڊهرائي ويس. جڏهن باٺي پري آئي، تڏهن جمدگني بههجي پوڳر هل سان سڀ سمجهي ورتو ۽ بههجي هنن کي رڳوڪا (استر تي) جي مارڻ لاءِ آڳيا ڪئي. چوڪرن ماڻه کي مارڻ اڏرم سمجهي پيو جو چيو نه سمجهو. تڏهن جمدگني

ستير وٽي کي جمدگني نالي وڏو مهاڻا پٿر پيدا ٿيو ۽ اُن جمدگني کي پرشرام نالي پٿر پيدا ٿيو، جنهن کي پگوان جو اوتار ڪري ليکجي ٿو، جنهن پايڻ ۽ اڏرمي ڪيترين کي ۲۱ دفع ماري سندن ناس ڪيو. پرشرام ڪيترين کي چواريو؟ تنهنجو وستار هن ريت آهي ته:-

جمدگني ريتوڪا نالي سان شادي ڪئي ۽ ريتوڪا جي پيٽ سڀتا سهرارجن سان پرتي. اهو سهرارجن اهڙو تر زبردست هو، جو اٽڪي سڌيون سندس طابع ۾ هونديون هيون. هڪڙي دفعي پنهنجون هزار استريون وٺي نوبدا نديءَ جي ڇل ۾ ڪريڙا (راند) ڪرڻ ويو. ڇا ڪيائين جو پنهنجن هزار پانهن سان پاڻي جو وهڪرو روڪي وڌاءِ. اهو پاڻي موت کائي، راڻ جي وٽ وڃي، اتي اچي گڏ ٿيو. راڻ کي انهي تي غصو لڳو ۽ سهرارجن سان وڙهڻ آيو، پر سهرارجن پنهنجي ٻل سان راڻ کي ٻڏي جهلي گهر آيو ۽ ڏاڍو ستائڻ لڳس. ڪڏهن ڪڏهن ٿر سندس ڏهن ئي سرن تي ڏيا هاري پنهنجن استرين ۽ ٻارن کي ڏيکاريندو هو. راڻ جي گهڻي ويٺي تي سهرارجن کيس ڇڏي ڏنو. هڪڙي ڏينهن ريتوڪا پنهنجي پيٽ سڀتا وٽ ويئي. جڏهن وٽائڻس کائي بي هلڻ لڳي، تڏهن سڀتا کي پاڻ وٽ اچڻ لاءِ نوترو ڏنائين. سڀتا انهي تي ايمان وڃڻ چوڻ لڳيس ته ”تون ڪنگال رشيءَ جي استري ٿي، اسانجي هٿي لشڪر کي ڪٿان ڪارائي سگهندين؟“ ريتوڪا تڏهن شرمندي ٿي ڪوبه جواب نه ڏيئي گهر موٽي آئي ۽ جمدگني پنهنجي پٽي کي هڪ دفعو پنهنجي پيٽ ۽ پيٽوئي کي فوج سميت پهچائي ڪرڻ لاءِ ويٺي ڪئي. جمدگني استريءَ کي آلت ڏيئي چوڻ لڳو ته ”اها ڪا وڏي ڳالهه ڪانهي، پگوان جي ڪرپا سان سڀ ٻلي ٿي پوندي.“ چوڻ هڪڙي ڏينهن سهرارجن شڪار ڪندڙ فوج سميت اُن جهنگل ۾ اچي نڪري، جتي جمدگني جي ڪٽيا هئي. ان جمدگني وٽ هڪڙي ڪاٺي پٽو (گهو) رهندي هئي، جنهنجي پرتاپ سان چيڪي به گهر بيهوس (ملي سگهيس ٿي). بس اهو ته جمدگنيءَ اُن ڪاٺي پٽو جي پرتاپ سان سهرارجن ۽ سندس لشڪر کي من گهرياً پوڄڻ ڪارايو. سهرارجن

ٿي ڪٿڻ ۾ ريت اٽڪي پيو آھن؟

ٻرڙو جذ ۾ ايتري سمجھاڻ تي نہ ڪين سمجهيو، تڏھن اردوئي کيس جوڻ لڳي تہ ”جڳو! مر ڪنھن سال جي پھرين ڏينھن مان تو وٽ اينديس.“ بس! انهي انھام ملڻ تي ٻرڙو اهو واعدو وارو ڏينھن ڏسڻ لڳو. جذ ۾ ورمو گذرڻ بعد اردوئي وٽس آئي ۽ مڪ رات رمي صبح جو ملڻ لڳي، تڏھن راجا منڇا پير چڙهي روڻ لڳو. اردوئي جوڻ لڳس تہ ”ڏس! توکي ڇڪڻ ۾ منھنجي ڄامنا آھي تہ مڪڙو منتر سيکارھان ۽ ٿي، جو جڀي گذرون کي راضي ڪر، جن جي آڳيا سان آ؟ توو اھي رھنديس.“ راجا تڏھن اھو منتر ھي گذرون کي خوش ڪيو ۽ اردوئي کيس ملي جنھنڪري ٿي آند سان پھڻ لڳو.

ھي پريڪشت! ٻرڙو کي اردوئي مان ڇھ ٻھ ڄاوا، انهيءَ ڪل ۾ جھڙو نالي مڪڙو اڏڙو پھتو ٿيو، جنھن گنگا جيءَ کي پھنجي انچليءَ ۾ کڻي پھتو ۽ پوءِ ديوتائن جي گھڻيءَ ويھتيءَ ڪرڻ تي جھڙو ھري گنگا کي ٻاھ ڪڍيو. اھوئي سبب آھي جو گنگا کي جھڙوئي نہ ڪري سگھندا آھن. جھڙو راجا جي وٽس ۾ گاڏي راجا وڌو ٻراھي ۽ پھتو ٿيو، جنھنکي ستم وٺي نالي پھ سندر ۽ ٻڌوان ڪيا ھئي. اھا ڪنيا گاڏي رھيڪ کي پھڻائي ڏني. مڪڙي ڏينھن گاڏي جي استر تي پھنجي نالي کي جيو تہ ”اھڙي ڪا ٽھويز ڪر جنھن ڪري توکي ۽ مون کي پھر ستنان پيدا ٿئي.“

رھيڪ تڏھن مڪڙو وڌو پھي ڪيو ۽ پھڻيل سامگرڻ مان ۾ حصا ڪري مڪڙو سس ۽ پھو استر تي کي کائڻ لاءِ ڏنو. ٻل مان مو مڪ پئي جو حصو کائي ويئون ۽ جنھنڪري رھيڪ ستم وٺي کسي جوڻ لڳو تہ ”تنھنجي ان ٻل ڪري توکي ڪروڙي ٻھ پيدا ٿيندو، موڏا پھن تنھنجو ٻاھ ڇڏا ۽ ٻرھر گيان ٿيندو.“ ستم وٺي تڏھن پھڻي کي ڏرھان پھ پيدا ٿيڻ لاءِ نيزاري ڪئي، جنھنجي رھيڪ پھو منتر پڙھي پھڻي استر تي کي جيو تہ ”ڏيوچ رک توکي منتر گيان ٿيندو، پھ تنھنجو پھو توھان ٻاھ ۽ ڪروڙي پيدا ٿيندو.“

جي مونسان آهن، تن کي ڪڏهن به ڪو ڏک نه ڏيندين. ۲. هر روز تازو گيهه کين کائڻ لاءِ ڏيندين ۽ ۳. ڪڏهن به سنجو اُگهاڙو ٿي پنهنجي اڳيان نه ايندين. جڏهن ائين نه ٿيندو تڏهن تو وٽان ڪڍي هلي وينديس. ۴. راجا اُسران جون اهي ڳالهون قبول ڪري کيس پاڻوٽ رهائيو ۽ ساڻس خوب پوڳه وٺي لڳو. ڪيتري وقت گذرڻ بعد جڏهن اندر سڀا ۾ ديوتائن کي اروشي جي ناچ ڏسڻ جي دل ٿي، تڏهن اندر گندرو موڪلي کيس پاڻوٽ گهرائڻ لاءِ جوائي موڪليو. هاڻي اروشي کيڏ ڪري ٻررو کان ورتل ٽيٽي انجام ڦيرائي وڌا. جڏهن ته کيس تازو گيهه نه مليو ۽ وٽس رهندڙن گهٽس کي ڪو اڏائي ڪٽي ٿي ويو، جنهنجي ڇڏائڻ لاءِ راجا ننڊ مان اُگهاڙو انهن پٺيان ڊوڙڻ لڳو. بس! انهن ڳالهين ڪري اروشي ٻررو کي ڇڏي اندر لوڪ ۾ هلي ويئي. اروشي جي وڃڻ ڪري ٻررو ڏاڍو ويڪل گذارڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن گهمندي گهمندي ڪرو ڪيتر ۾ هڪڙي وڻ هيٺان اچي بيٺو ته ڇا ڏسي جو اروشي ڪيترين ساهيڙين سان گڏجي سروسٽي ڪند ۾ پئي سڌان ڪيو. جيتوڻيڪ اُسرانن کي ڪوبه ڏسي ڪونه ٿي سگهيو، پر هو سڀ ڪنهنکي ڏسي سگهيو ٿي. اتي تلوٽا نالي ساهيڙي اروشي کان ٻررو ٻاهت پهچيو. اروشي تڏهن ٻررو، جو وڻ هيٺ بيٺو هو، اشاري سان ڏيکاريس. تلوٽا راجا کي ڏکي ڏسي اروشي کي وينتي ڪئي ته ”هنکي پنهنجو ظاهر ڀروپ ڏيکار ته جت لڪائي اچيس.“ ٻررو ارڇو اروشي کي اُتي ڏسي گدگد پرسن ٿيو ۽ ڏاڍيون نيزارون ڪري کيس پاڻوٽ هلي رهڻ لاءِ چيائ. اُتي هو کيس اُپديش ڪرڻ لڳي ته ”هي راجا! افسوس آهي جو تون هوش ٿي اندرين جي وس ٿي ويو آهين ۽ مون زال ذات کي هن طرح منهنون ڪري رهيو آهين. جو آڏهي پنهنجين اندرين کي وس نٿو رکي، تنهنجا ڏاڍا ٻرا حال ٿين ٿا. مان زال ذات ٿي به ڪنهن هوش جي جاهدائي رکان. آه جيڪڏهن هزار ورهيه هڪڙي هوش وٽ رهي هئي وٽ وڃان ته جيڪر مونکي ٻيڙين هوش جي ڪا به ٻيٽ نه رهي، سو نون راجا

جوڳي جو ويس ڏکي سيتا کي چورائي ڪڍي ويو. وات تي جٽايو
 پکي راوڻ سان ڏاڍي ڌڪي، پر راوڻ اُن کي ماري سيتا کي
 لنڪا ۾ ڪڍي وڃي اشوڪ واٽڪا (باغيچي) ۾ وڌاريو. راوڻ جي
 اها هلت ڏسي شري رامچندر لنڪا تي چڙهي ڪٿي ۽ وات تي
 سگريو سان مٽرتا رکي ٻاليءَ کي ماري سگريو کي راجا ٿاڻيءَ.
 انهي سگريو جي ڪري هنومان ۽ ٻيا لکين باندريو سيتا جي ڳولڻ
 واسطي نڪتا. آخر هنومان لنڪا ۾ وڃي سيتا جو پتو ڪڍيو ۽
 لنڪا کي جلائي سيتا جو سماچار اچي رڳهونات کي ٻڌايو. تڏهن
 رامچندر باندريو ۽ رچن جي وڏي فوج وٺي لنڪا تي چڙهي ڪٿي
 ۽ سمندر تي نل ۽ نيل باندريو جي مٿان ٻل ٻڌارائي. لنڪا ۾ وڃڻ
 بعد راوڻ جو ڀاءُ ويڻيش اچي سندس پيش پيو ۽ شري رامچندر
 راوڻ کي ماري لنڪا جو راڄ ويڻيش کي ڏيئي، سيتا کي ٻالسان
 وٺي آيوڌيا ڀري ۾ آيو. آيوڌيا ۾ پهچڻ کان اڳ شري رامچندر هنومان
 کي ڀرت وٽ موڪليو، انهي لاءِ تر باقي هڪڙو ڏينهن معياد ۾ وڃي
 پهچيو آهي ۽ جيڪڏهن اُن وقت آندو نه پهچيو ته ڀرت پنهنجو تن
 تيا ڳنڍندو. هنومان جي واتان شري رامچندر جي اچڻ جو ٻڌي ڀرت
 ڏاڍو ڀرسن ٿيو ۽ پوءِ وسشت گرو ۽ آيوڌيا واسي وٺي شري رامچندر
 جي اڳواڻي لاءِ ويو. شري رڳهونات ٻهڙيءَ وسشت گرو جي چرڻ تي
 سر ڌريو، پوءِ ڀرت ۽ شتروگن کي پنهنجي گلي سان لڳايو. پوءِ تر
 ڏاڍي طومان سان آيوڌيا ۾ پهتو. راڄ مندر ۾ پهچندي ٻئي ماڻهن کي نمي
 پيرين پيو. تنهنڪا نپوءِ ڪيترائي وقت ڌرم ۽ نياڻ سان راڄ ڪرڻ لڳو.
 راڄ گڏي تي ويڻي شري رامچندر گهڻي پيڳه ڪيا ۽ رعيت
 کي اولاد وانگر ٻالڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن ويس بدلائي برجا جي
 سنڌ سما ۽ وٺڻ لاءِ رات جو آيوڌيا ڀري ۾ نڪتو، جتي هڪڙي ڏوهي
 کي پنهنجي استري سان وڙهندو ڏٺو. ڏوهي پنهنجي زال کي چوڻ
 لڳو ته ”منهنجي آگيا کانسواءِ تون رات جو ڪٿي وڃي رهين
 ٿين؟“ جنهنڪري منهنجي گور جي رهڻ جي لائق نه آهين ۽ جتي
 مرضي پويئي اتي وڃي ره. مان ڪو رامچندر نه آهيان جو هڪ

اوه ٻڌي ڀڳيرت وراڻي ڏنيس ته ”مي جڏت ڦاٽي ! مان شري مهاڊيو
کي برادر ٿا ٿو ڪريان ته هو اچي توکي پنهنجن جڙائڻ ۾ جهليندو ؟
مري ڀڳتن، تبسوين، منيشورن ؟ مهاڏائين جي سنان ڪرڻ ڪري
پاهين ؟ آڏومين جي پاهين جو بار توڙي نه رهندو.“ اها ڳالهه مڃي
گنگا جي آنتر ڏان ٿي ويئي ۽ ڀڳيرت شري مهاڊيو جو ڏهان ڪرڻ لڳو.

جڏهن شري مهاڊيو ڀڳيرت جي قسبن ڪرڻ تي خوش ٿي کيس وڃڻ
گهرڻ لاءِ چيو، تڏهن من گنگا جي واري سوري ڳالهه ڪري ٻڌايس .
مهاڊيو، ڀڳيرت جي اها برادر ٿا مڃي ۽ گنگا جي آڪاش مان مٺ لڳڻ
لڳي، جنهنڪري مهاڊيو پنهنجي جڙائڻ ۾ جهليو. پوءِ ڀڳيرت کي ڇوڻ
لڳو ته ”اڳيان تون دل تر بنين گنگا جي اچي ۽ وڃي اوهه ڏيکارينس،
جتي تنهنجا وڏا پسر ٿيا پيا آهن.“ ڀڳيرت تڏهن مڪڙي رت ۾ جڙي
گنگا جي ڪي اُٺي وٺي آيو، جتي سندس وڏن جي پسي (رڪ) پيل
هئي. جڏهن گنگا جي اُن پسي کي وڌايو، تڏهن ڀڳيرت جا سب وڏا
ڊوٽا روڻ ٿي ويا ۽ مانس ۾ جڙي سورگر ڏانهن روانا ٿيا. ڀڳيرت مولي
راجڏاني ڏانهن آيو، جتي ڌرم ۽ نياپان راج ڪرڻ لڳو.

شري شڪديو جي ڇوڻ لڳو ته ”مي راجا پرڻڪشت ! راجا دشوت
وڏو پرتابي ۽ نيجوان ٿيو، جنهن ايوڏيا ۾ ڌرم سان راج ڪيو.
انهي ڪل ۾ شري رام چندر ڪوشليا راڻي مان، لڪشمي شتروڳهن
سمترا راڻي مان ۽ پرت ڪمڪي مان پيدا ٿيا. انهي رڳوڻات
جا جرڀرتو جيتوڻيڪ اڳيئي ٻڌا هوندا، تڏهن به مان توکي ڪجهه
ٻڌائڻ ٿو ڇاڪاڻ ته ڏيان ڏيئي پڌم.

شري رام چندر ننڍپڻ ۾ راکشس کي ماري، وشوامتر رشي جي
پٽي جي رکيا ڪئي. پوءِ وشوامتر سان گڏجي لڪشمي سميت راجا
جنگ جي سيا ۾ وڃي، مهاڊيو جو ڏنل توڙي شري سبتا جي هرڻيو.
ان بعد پتا جي آڳيا موجب سبتا ۽ لڪشمي سميت آ وريه بنواس
پوڳيا. انهن ۾ جڏهن شور پڪا راوڻ جي پيڻ جو نڪ ڪماراڻيا،
تڏهن مرادن راکشس شري رام چندر سان جنگ هڻي، جن سڀني
ڊپائڻ ڏيو ماريو. جڏهن راوڻ اها وارا ٻڌي، تڏهن ڏن

تڏهن ئي هو ۶۰ هزار پتر چلي رک ٿي پيا.

سگر راجا جڏهن ڪيترن ڏينهن تاءِ پنهنجن پتن جو ڪوبه حال نه ٻڌو، تڏهن پنهنجي پوٽي انشمان کي انهنجي ڳولا لاءِ موڪليو. انشمان ڳوليندو ڳوليندو ڪپل ديو جي آسرام ۾ آيو، جتي رشي کي سڃاڻي ۾ ويٺو ڏسي سندس شتوتي ڪرڻ لڳو. ڪپل ديو انهي کان خوش ٿي انشمان کي گهوڙو موٽائي ڏنو. پوءِ سندس چاچا جي چلي پير ٿي ويا، تڏهن اڌار لاءِ صلاح ڏيڻ لڳس ته ”جڏهن گنگا جي مٿان وهي لنگهندي، تڏهن منهنجي مڪتي ٿيندي.“ انشمان گهوڙو وٺي ڪپل ديو کي نه سڃاڻي سگر رت آيو ۽ ڪپل ديو جو سڀ احوال اچي ٻڌايائينس. راجا سگر پنهنجن پتن جو ورثو ايشوراجا سمجهي سنترس ڪيو ۽ هڪ سؤ پگيه پورا ڪيا. پوءِ انشمان کي گادي تي وهاري پاڻ ۾ وهي مري جي ڌيان ۾ لڳي مڪت ٿيو.

هي راجا هر يڪشت! انشمان جي ڪل ۾ پڳيرت نالي پتر پيدا ٿيو، جنهن راند ڪندي جو ڪرن کان ٻڌو ته سندس پيءُ ۽ ڏاڏو گنگا جي اچڻ لاءِ تپسيا ڪندي ڪندي مري ويا، پر پوءِ نه آئي. اتي پڳيرت پاڻ ڀرڻ ڪرڻ لڳو ته ”جيستاءِ آ؟ تپسيا ڪري گنگا جي نه آئيندس، جيستاءِ گادي تي نه وهندس.“ پوءِ ۱۱ ۾ وهي ڏاڍي پري سان هري چرطن جو ڌيان ڪرڻ لڳو. گنگا جي تڏهن خوش ٿي، کيس درشن ڏنو ۽ ور گهرڻ لاءِ چيو. پڳيرت هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳو ته ”هي ڀاڻا! منهنجا وڏا ڪپل هنيءَ جي ڪرو سان سڙي پير ٿي ويا آهن، تنهنڪري تون جڏهن اُتان هلي وهندي، تڏهن هو گئي پائيندا.“ گنگا جي چوڻ لڳي ته ”هي پترا! هونڪي مريو لوڪ ۾ اچڻ ڪري هن ڳالهه جو کٽڪو آهي. هڪڙو هيءُ ته آڪاش مان ڪرڻ وقت هر ٿوئي پنهنجو پار سڄي نه سگهندي، انلاءِ اهو ڪو پرتابي ۽ پاوان آهي جو پنهنجي وهڪري جو زور پنهنجي بدن تي سهي سگهي. پوءِ ته پاڻي ۽ اڌريءَ دن ۾ سنان ڪري مڪتي پائي جو ڏانڊو ويندا، تن جي باب جو بار هونءِ رهندو. سو جي انهن ۾ ڳالهه جو اهاو ڪري سگهين ته مان اها.“

آيو، جنهنڪي پنهنجو حال ٻڌايائين. تارڊ تڏهن ڪري ڪري کيس
 يگهه جو پرساد ڏنو ۽ چونڊ لڳس ته ”جنهن به راتلڻي کي ڪمڻي آنڪي
 وڃي ڪاراءِ نه پوءِ ايشور جي ڪري سان. توکي ضرور پتر ٿيندو. راجا
 اهو پرساد پنهنجي وڏي راتلڻي کي ڪارايو، جنهنڪري هنڪي گرب ٿيو.
 انهن ڏينهن ۾ پٽي ڪنهن راجا جيڪي تي جڙمي ڪئي ۽ کيس
 راجڌاني مان ڪڍي ڇڏيو. راجا تڏهن راتلڻ سميت جهنگل ۾، جتي
 رشي رهندا هئا، وڃي رهڻ لڳو. گرب تهن ڪري راجا وڏي راتلڻي
 کي گهڻو پيار ڪرڻ لڳو. جنهنڪي بهون راتليون حسد ڪرڻ لڳيون
 ۽ وڏي راتلڻي کي زهر ڏيئي مارڻ جي تڪرور ڪيائون. جڏهن راتلڻي کي
 زهر ڪارايائون ۽ هو انڪري ڏاڍو واکاڻ ٿي، تڏهن هو ڀرسان
 رهندڙ اورو نالي رشي جي شرن ڏيئي. رشي راتلڻي تي دوا ڪري
 کيس ۽ سندس گرب واري هالڪي ڪي مرڻ کان بچايو. ڏهن مهيني
 راتلڻي کي پهريندا اهو جو سڄو زهر سان لٽو پيو هو، انڪري رشي ان
 جو ڪرڻو نالو سڳو رکيو. رشي جي ڪري ۽ ايشور جي دڙا سان مو
 جو ڪرڻ وڌو ٿيو ۽ پنهنجي ٻل سان پنهنجي ٻڌا جو وڃايل ملڪ وري
 هٿ ڪري، گادي تي ويهي ڌرم ۽ نسا سان راڄ ڪرڻ لڳو. انهيءَ
 سگر راجا کي ۶۰ هزار پٽ ٿيا. سگر راجا هڪ سؤ اڻويهه پٽ ڪرڻ جو
 ويچار ڪيو. جڏهن نوانوي يگهه پورا ڪري، باقي پوئين يگهه شروع
 ڪري سڄي برٽوي تي پنهنجو گهوڙو گهڙائڻ تي ڄامو ۽ پنهنجا
 ۶۰ ست هزار پٽ ان گهوڙي جي سڀال لاءِ موڪليا، تڏهن اندر
 کي اچي ٻٽ لڳو ۽ هو نه چڪو هڪڙو يگهه ڪندو آهي، تنهنڪي
 اندر آڻڻ جو اڌڪار ملندو آهي. اندر اٽل ڄل ڪري اهو گهوڙو
 نڳا پيو. راڄ ڪمارن جڏهن پنهنجو گهوڙو نه ڏٺو، تڏهن هنن سڄي
 برٽوي گولي، هر ڪٿان به پتو ڪونهيو. پوءِ ته هنن پاڻال ۾ وڃي
 گولا ڪڍي ۽ گولندي گولندي ڪمل مٽي جي سٿان تي اچي ڏس
 ته گهوڙو ٻڌو پيو آهي. راجڪمارن سمجهيو ته جوڙ سڳو جوڙو
 لڌو-يون، سو هو ڪمل ديو کي سندس سادي مان ڇڏائڻ لڳا.
 ڪمل مٽي جي سٿان تي پنهنجون اکيون کولي ڏانهن هني مان ٺهاريو.

موندجي ٿيون. اڌڙي سندر روت کي راجا جون پناهه نيا ٿيون ڏسي
 موهت ٿي پيون، جنهنڪري مانڌانا سڀئي رشي کي پڙائي ڏنئون.
 پوءِ تر رشي پنهنجي تبسائي ۾ هل سان انهن سڀني سان يوگر دلاس
 ڪرڻ لڳو. انهن ڪنڀائن مان کيس ڪيترائي پت پيدا ٿيا. هڪڙي
 ڏينهن کيس ويچار آيو ته ”آءُ! هنري سڪه ٻوڳڻ ڪري ۾ آها ۾ن
 تربيت نه ٿيو آهي. مون پنهنجي مورڪنا ڪري ٻارن جو ٻچن جڏي
 ڏنو ۽ سنساري مايا ۾ ڦاسي حواب حواب ٿس. هاڻي جي آها ۾ نه
 جستندس ته منهنجو ٻولو ڪهڙي ويندو.“ اهڙو ويچار ڪري سب
 سنسار جا سڪه ڦٽا ڪري، وهي ٻن ۾ ٻوڳا اڀاس ڪرڻ لڳو.

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻرڪشت! مانڌانا جي
 مرن بعد سندس ڪل ۾ ترشنڪو نالي راجا پيدا ٿيو، جنهنڪري وسشت
 جي پتن اهو سراب ڏنو ته هو جندال ٿي پوي، ۽ وشوامتر جي ورڌان
 ڪري اٽڪي سورگر ملو. اهو هنر پت آهي جو راجا ترشنڪو هڪڙي
 ڏينهن وسشت رشي کي چيو ته ”بھاراڇا! مونکي اهڙو ٻوڳ ڪرايو
 جنهنڪري شري سوڌو سورگر وڃان.“ وسشت ائين ڪرڻ کان
 انڪار ڪيو، جنهن تي ترشنڪو وهي وسشت جي پتن سان صلاح
 ڪئي. هنن کيس سراب ڏنو ته هي جندال ٿي وڃي جو جو گروءَ جي
 وچن جو آندار ڪيو اٿئي. ترشنڪو ٽڙهن وشوامتر جي، جو
 وسشت جو دشمن هو، وهي شون ورتي ۽ چوڻ لڳس ته ”بھاراڇا!
 گروءَ جي پتن مونکي سراب ڏيئي جندال بڻايو آهي، اٽڪل اوڀين
 آهاو ڪري مونکي سورگر ڏي موڪلڻ جو چئن ڪريو.“ وشوامتر حاظر
 ڏيس ته آ؟ توکي سورگر پڄا ڏيندس. پوءِ وشوامتر سڀني رشن
 کي پاڻ وٽ گهرائي، ترشنڪو کان ٻوڳ ڪرايو. ان ٻوڳ ۾ جڏهن
 ڪنهن ۾ ديوتا آهتي نه ورتي، ٽڙهن وشوامتر ڪاوڙهي پنهنجي
 ڪرمبدل جي جل مان ترشنڪو کي سنان ڪرائي چيو ته ”منهنجي
 تساجي ٻل سان سڌو سورگر هليو وڃ.“ ٻس! پوءِ تر جلد ئي ترشنڪو
 سورگر ڏانهن مٿي چڙهي ويو، ۽ اندر يڪدم جندال کي سورگر
 ڏانهن ايندو ڏسي، کيس مٿي اچڻ کان روڪيو، جنهنڪري هو هيٺ

ماندا آنا ۽ سندس پنجاه جو ڪرڻ سان پرتاجي ٻاٽ احوال ۱۵۱

يگهه ڪرايو. ان يگهه ۾ ريشم هڪڙو ٻاٽي جو ڪلش پرائي رکيو،
انهي اڃا سان ته صبح جو راڻي کي ان مان ٻاٽي بيمار پوءِ تر ڪيس
ضرور پتر پيدا ٿيندو. راجا جو ان يگهه ۾ ٻاٽي ۾ سڏيو ويو هو، تنهنڪي
آڌرات جو اچي اڄ لڳي ۽ هل مان اهو ڪلش وارو ٻاٽي بي دونه
جنهنڪري راجا کي گريپ ٿيو. رشي ويچارا ڏاڍا ششدر ٿيا، پر
پڳوان جي آڌر تي اڃا ڏسي مل ۾ رهيا. پهرين ته راجا ڏاڍو آنداس
ٿيو، پر پوءِ صبر ۾ رهيو. ڏهن مهينن گذرڻ بعد ريشم راجا جي ساڄي
ڪم ڇيري ٻيٽ مان ٻالڪ ٻاهر ڪڍيو ۽ پوءِ ڪم ڪي وري جنهن
جو ٿڌن سڀي ڇڏيا؟ ڇڏهن جو ڪرو ڪير واسطي روئڻ لڳو، ٿڌهن
اندر پنهنجي امريت ڀريل آڱر هڻجي وات ۾ وجهي جوسائي ۽ جنهن
ڪري ٻالڪ جو ٻيٽ ڀرجي ويو. اندر آڱر جوسائڻ وقت هو ڪري
کي ماندا آنا ڪري سڏيو ۽ جنهنڪري اُنڇو نالو اهو هڻجي ويو. هو
اهڙو تر پرتائي ۽ ٻاوان ٿيو، جنهنڪري رانئون ۽ ٻيا دڻيت راکش
۽ راجا ٿون سڀ هنڪان ڪنڀل لڳا. ماندا آنا کي ڀڄڪندو، تي
ٻيٽ ۽ پنجاه جو ڪرڻ ڇايون، جي هن سؤري رشي کي پرتايون.
ايتري ڪڏا ٻڌي راجا بربڪشت ٻڃڻ لڳو ته ”هي ٻه راجا! ماندا آنا
پنجاه ٿي جو ڪرڻ هڪڙي رشي کي جو پرتائي ڏنيون؟“ سري
شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”هي راجا! ان سؤري رشي جي
ڪناري تي ٻاٽي ۾ ويهي ڪٿين ورهيه تيسيا ڪٿي هئي. هڪڙي
ڏينهن هڪڙي هڻجي کي پنهنجن ٻن سميٽ جل ۾ وٺا ڪندو
ڏاڏو. ٻڌي هڻڻ تي ٻه منڪي ويچار ٿيو ته گرهست اشرو ڏاڏو ڇڏو
آهي. پوءِ هن ماندا آنا وٽ وڃي کائڻ سندس هڪ جو ڪري ڪوري.
ماندا آنا ڏٺو ته رشي ڪروپ آهي، پر سراپ جي ڀڄ کان جواب
ڏنائينس ته ”ٻه راجا! هونڪي پنجاه جو ڪرڻ آهن، انهن وٽ اوهين
وڃو، پوءِ ڇيڪا ٻه اوهانڪي پسند ڪري ٻه پرتائي ڏيانو.“ سؤري رشي
هن ۾ ويچار ڪرڻ لڳو ته مون ٻڌي ۽ ڪروپ کي راجا جون ڏيڻ
ڪٿن قبول ڪنديون؟ تنهنڪري تيسيا جي هل سان پنهنجي صورت
تيا ۾ سندس بنائي، ٻاٽي اهڙو تر ڪٿي ڏاڏو جو ڪواري اوسر ۾

رمان ٿيو. پرڪي پنهنجو پڳت جوڙو پيارو آهي. تڙو مان خود لڪندي
 ۽ پنهنجي شير کي به نٿو سمجهيان. چئن پٿورن استري پنهنجي سڀا
 - ان پٿي کي دس ڪري جڏهندي آهي، نٿن آ؟ پر پٿي جي دس
 ٿي وڃان. اهوئي سبب آهي جو آ؟ پڳتن جو وڃن بهي نٿو سڳيان.
 الله تون راجا امريش دت وڃ ۽ وڃي انهي شون دت نه مو
 نهندي رڪيا ڪندو ۽ تڏهن ئي تون سدرشن حڪمران ٿيندو.
 شري شڪند بوجي تڏهن راجا پريڪشت کي چون لڳو ته ”هي راجا!
 جڏهن دروازا کي ڀڳوان وڃان به اهڙو جواب مليس، تڏهن اها
 لهجي ٿي. امريش دت آيو ۽ هٿ جوڙي اچي اڳيان بيٺي رهيو.
 امريش ڏاڍو ڌرمال ۽ ڪوئل مردي وارو هو، سو دروازا جي
 اهڙي حالت ڏسي سدرشن کي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”رامڻ جي رڪيا
 ڪر ۽ حرم پنهنجو مالڪ برهمڻ ڏيو آهي ۽ آ؟ پر برهمڻ جو آيت
 آهي نه، الله توکي پر رٿا نه ڪرڻ نه تون هڪي ڪش نه ڏي.“
 راجا جا اهي وڃن ٻڌي سدرشن پنهنجو ٿيڻ ڏرو ڪيو ۽ ٻوڙ
 راجا دروازا رشي کي ملي پوڄن ڪرڻ لاءِ ويٺي ڪرڻ لڳو.
 دروازا راجا جو چوڻ مڃي ڏاڍي آسوداڻ پوڄن ڪيو. هي راجا
 پريڪشت! جيترو وقت دروازا ۽ سدرشن هڪٻئي ڏوڙيا، اوترو
 وقت ويجهو رو امريش راجا سواءِ ڪنهن ڪاڏي بيٺي جي رهيو.
 جڏهن دروازا پوڄن ڏني پوس ٿيو ۽ راجا به پريڪشت ورتو، تڏه
 دروازا چون لڳو ته ”هي امريش! مون هن وقت تاءِ پڳتن جي دوما
 نٿي ڄاڻي، پر تون ڏهن آئين جو مون اڀرائي لاءِ همٿو وقت ترسي
 رهيس.“ ٻوڙ ڪاٺس هو ڪلائي دروازا پنهنجي گهر ڏانهن روانو ٿيو.
 امريش به ٿوري وقت کان پوءِ سندري ماڻا کان درڪت ٿي،
 راج گندي هڪي ڏيئي ٻارن به پيو وڃي ايترو سوڙڻ ڪرڻ لڳو.
 ري شڪند بوجي چون لڳو ته ”هي راجا پريڪشت! ان امريش
 جي دس به سکر جي دالي راجا ڏاڍو پرتابي ۽ ٻوان ٿس، پراڻس! جو
 کس ڪنهن اولاد نه ٿو ڪوي جو سڌاءِ آداس رهندو هو. هڪڙي
 من راجا رشي کي پٿو ٿيڻ لاءِ ويٺي ڪئي، جنهنڪري هن کس

درواسا رشي بنيان سدرشن چڪر جو ڊوڙن ۱۲۹

اڄو ٿا موٽي آڃون ، اوھين سيمڪا تياري رکو . ” ائين چئي سنا
ڪرڻ مليا ويا ، جتي ڄاڻي واپي سڌان ۽ سيمو ۾ ڊير لڳا يائون تر ٻارس
گذري وڃي . جڏهن درواسا نه آيو ۽ ٻارس گذرڻ لڳي تڏهن راجا
ڊجي براهمڻن کان پڇڻ لڳو ته ” هاڻي ڇا ڪرڻ کپي ؟ ” براهمڻن
پوڄن ڪرڻ ۾ نه ليکيو . ” براهمڻن جي آڱيا مڇي راجا ائين ڪيو
ته ايتري ۾ درواسا به اچي سڙيو . راجا تڏهن ڏاڍي ٻير ۾ مڇيان
ڏسي ، ٽپي ٻاه ٿي ويو ۽ پنهنجن جتان مان ٺپوڙي ڪرتيا نالي
ڊوڙي . هي راجا پريڪشت! درواسا به گناه راجا کي مارڻ لاءِ
جنهنڪري ڳوان درواسا جو آڌرم سمجهي ، سدرشن چڪر کي راجا
جي سمائڻا ۽ رکيا لاءِ آڱيا ڏني .

جڏهن سدرشن چڪر جي تيمج سان ڪرتيا جو شير چلڻ لڳو ۽
هو وياڪل ٿي پئي ، تڏهن سدرشن چڪر درواسا کي جلائڻ واسطي
ڊوڙيو . سدرشن کي پاڻ ڏانهن ايندو ڏسي ، درواسا پنهنجن ٻرائن
پڇاڻن لاءِ اُنهن اُٿي پڳو ۽ سدرشن چڪر ۾ سندس بنيان پيو . ويچارو
درواسا سڀني ڏيو ڊيوتائن وٽ ويو ، پر کيس ڪوئي به پڇاڻي نه
لڳي . نيٺ لاچار ٿي پنهنجي پڇاڻ لاءِ ٻرهم لوڪ ڏي ڊوڙي ويو ،
تي ٻرهما کي وڃي نيزاري ڪيا ، پر نراس ٿي موٽيو . تڏهن شري
ڏيو جي شرڻ ڏيو ، جنهن وٽو ڳوان جي چرڻن ۾ وڃڻ لاءِ صلاح
ڏني . هاڻي درواسا پنهنجو ٻيو ڪوبه چاڙهو نه ڏسي ، وڪڻت نات
شرڻ آيو ۽ وڃي سندس شتوتي ڪيا ته ” هي نات! مون اوهانجي
ڪو ڳوان درواسا جي اها وينتي ٻڌي چوڻ لڳو ته ” هي درواسا!
جيتوڻيڪ تنهنجي لوڪن جو مالڪ آهيان ، ته به منهنجي پڳت
هنجو ڪو دس ڪو نه ٿو هلي ، سبب ته مان پڳت جي آڌر

ميرپش جي مدد لاءِ سدوشن ۽ ڪر جو دور واسا پٺيان ڏورڻ (صفحو ۱۴۸)

هر جو تر سڪنيا ٻانهين سميت تلاوت ڪرڻ واسطي بهرحال کان
 ٻاهر نڪتي. پتا کي اتي بيٺو ڏسي خوشيءَ وڃون ڊوڙي کيس بلڻ
 آئي، پر راجا ساڻس نه گڏيو جو سمجهيائڻ ته رشي شايد مري ويو
 ٿو ڏسجي ۽ هن ٻيو پتي ڪري هي سڀ سامان ٺاهيو آهي. سڪنيا
 تڏهن هٿ جوڙي راجا کي چوڻ لڳي ته ”هي پتا! اوهين ڪو به
 شڪ ڪونه ڪريو. هي سڀ جيڪي اوهين ڏسي رهيا آهيو، سو
 سڀ رشي مهاراج پنهنجي يوگر ٻل سان پرڳهت ڪيو آهي.“ راجا
 اها ڳالهه ٻڌي خوشيءَ ۾ نه سمجهي محلات اندر ويو ۽ چون رشيءَ
 کي تمام خوبصورت ۽ جوان ڏسي نهي برار ٿيڻا ڪرڻ لڳو ته ”هي
 مهاراج! آ؟ يگيه ڪرڻ وارو آهيان، انلاءِ اوهين اتي هلي پنهنجي
 ڪتيا کي پوئتي ڪريو.“ چون رشي راجا جي اها ڳالهه مڃي،
 استرعي سميت اوڏانهن هلڻ جي تياري ڪرڻ لڳو.

راڻي پنهنجي ڌيءَ ۽ نانيءَ کي ڏسي ڏاڍو خوش ٿي ۽ پوءِ
 رشي راجا کي يگيه شروع ڪرائڻ لڳو. جڏهن سڀ ديوتائون ۽ ٻيا رشي
 ان يگيه ۾ آيا، تڏهن چوڻ رشيءَ کين آشوني ڪمارن کي سندن بنگت
 ۾ وهڻ ۽ حصي ڏيڻ لاءِ چيو. اتي اندر چوڻ لڳو ته ”آشوني ڪمار
 جڪير هڻڻ سبب بيمارن کي ڇهن کن ٿا، تنهنڪري يگيه ۾ کين
 حصو ڏيڻ واجب ڪينهي.“ چون رشي تڏهن اندر کي سمجهائڻ
 لڳو ته ”مون آشوني ڪمارن کي يگيه ۾ حصي ڏيڻ لاءِ انجام ڪيو
 آهي، انلاءِ اوهان کي حصو ڏيڻو پوندو.“ اندر انهي تي ڪاوڙجي
 چون رشيءَ کي ڏهڪائڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تون ائين ڪندين ته آ؟
 اُمالڪ توکي ماري ڇڏيندس.“ ائين چئي جڻئي ترار کڻي ٻانڀاءِ
 ته چون کي هٿان ته سندس هٿ اُٿيئي ٻيڙي رهيو ۽ جيتري ڪيتري
 ترار هڻڻ جي ڪوشش ڪيائڻ، پر هٿ ڌرو ۾ نه چريو. جڏهن اندر
 جي اها حالت ٿي، تڏهن سڀني ديوتائن ۽ رشين اندر کي سمجهايو ته
 ”تو چوڻ ڇوڙي مڃاتا جي بي عزتي ڪئي آهي، انلاءِ تنهنجو اهو
 حال ٿيو آهي. هاڻي پنهنجو ڏورم بخشاءِ ته هٿ هيٺ ٿئي ٿي.“

اندر لاجار ٿي پنهنجي هار مڃي، چوڻ رشيءَ کي ويٺي ڪرڻ

سندر ڏي پيدا ٿي. راجا جو ان ڏي تي ڏاڍو پيار هو جنهنڪري سمورو وقت اهو ساڻس گڏ رهندي هئي. ڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ ٻن ۾ ويو، جتي سکنيا به ساڻس هئي. انهن ٻن چوڻ رشي جو نشان هو. اتفاقاً اها سکنيا ساھيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان نشان وٽان اچي نڪتي. اتي ڪڙي مٿي جي ڀر ۾ هڪ سوراخ ڇمڪندا ڏسي، ٻاراڻي سپاءِ موجب به ڪندا کڻي انهن ۾ نسياءِ. اُهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکنيا اهو حال ڏسي ڊپ وڃون اُتان پهچي پتا وٺ آئي. رشي کي ڇوڏ ڇڏي رسيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي ساڃهي فوج ۾ سڀني کي ٻيٽ ۾ سڙ ٻوڏ لڳو. راجا تڏهن اُنڊجو سبب ڳولڻ لڳو ۽ پڇا ڪيا ته هي نشان ڪنهن جو آهي. جڏهن معلوم ٿيس ته چوڻ رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٿي ۾ ڏنهي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪتا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه نميو ٿو ڏسجي ۽ جنهنڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان پڇا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکنيا پنهنجو ڏوهه باسيو. راجا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ اُن ڀر وٽ ٻئي رشي جي شتو تي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سڌاڻي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو ابراهه (جو سندس چوڪري کان اڻڄاڻي ڪري ٿيو هو) بهنجائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتو تي تي خوش ٿي کيس ور ڏنو، جنهنڪري سڀني جي ٻيٽ مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري ٻار راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي وري به ڀڳوان جي ڏيان ۾ سڌاڻي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکنيا به اوتروئي وقت رشي جي سوا ڪندي رهي. سندس سندر ٿا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن بهتورتا ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نهاريو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرڻ ۾ ڏيان لڳائي سوا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏنس تر ”هي راجا! انهن ۾ ڪنهن وقت شري مهاديو جي
باروئي سان وهار ڪري رهيو هو، ته سڪادڪ رشي مهاديو
جي درشن ڪرڻ لاءِ اتي اچي سهڙيا. باروتي رشين کي ڏسي لهجي
ٿي اڪيون کڻي هيٺ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اتان هليا ويا.
جنهنڪا نبوءَ باروتيءَ مهاديو کي چيو ته ”هي نات! اوهان ڪونه اڏرو
ايڪانت جو هنڌ ڪونه رهيو آهي، جتي ڪوبه پوڄا اچي نه
سگهي. جي ائين هجي ها ته اڄ جنریت مونکي شرمندو نه ٿيندو هجي
ها.“ باروتي جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهاديو چيس ته ”هي پياري!
تون اداس نه ٿي. مان اڄ کان هنهن کي اڏرو ٿو سراب ڏيان
جو هنهن ڪونه پوڄا اچڻ سان استري ٿي پوندو.“

”هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديهن استري ٿي پيو.
جڏهن راجا سندس سڀ آدمي شرم وڃون گهر نه وڃي، ان
جهنگل ۾ گهرڻ لڳا، تڏهن راجا سديهن گروءَ جو ڏيان ڪيو، جنهن
ڪري هن گرو وٽس هر گهٽ ٿي ڪانئس گهڙائڻ جو سبب پيڇڻ لڳو.
سديهن تڏهن کيس پنهنجو سوڍو احوال ٻڌائي وري پوڄا ٿيڻ لاءِ
هرارڻا ڪرڻ لڳو. وسشت تڏهن گوري شڪر جو ڏيان ڪيو،
جنهن پوڄا ٿي کيس ور گهرڻ لاءِ چيو. وسشت سديهن جي پوڄا ٿيڻ
لاءِ هرارڻا ڪئي، جنهنڪري شري مهاديو جوڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تڏهن
نه ٻه ڀيرو اها اها آهي ته ٻه ڀيرا سڌم پوڄا ٿي ٿو سگهي، باقي هٿن
ٿيندو جو هڪ مهينو پوڄا ٿي هڪ مهينو استري ٿي رهندو.“ پوءِ ڀڳوان
انترڌان ٿي ويو ۽ راجا سديهن هڪ مهينو پوڄا ٿي راجا ڪندو هو
۽ هڪ مهينو استري ٿيڻ سبب بيماريءَ جي بهاني اندر محلات ۾
لڪل رهندو هو. پوڄا جي هٿن جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس
استري مان پتو پيدا ٿيو، تڏهن پنهنجو من سنساري ماڻا کان الڳ
ڪري، وڏي پٺ ڪٽي گاديءَ تي وهاري پاڻ هن ڏانهن هليو ويو،
جتي وڃي حوت هري پيڇڻ ڪرڻ لڳو.“

شري شڪديو جي جوڻ لڳو ته ”هي راجا هر يڪش! سديهن جي
ونس مان نروائي مالي راجا ٿيو، جنهنڪري سڪنا نالي هڪڙي نام

سندر ڌي پيدا ٿي. راجا جو ان ڌي تي ڏاڍو پيار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اهو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ ٻن ٻن ڏينهن جي سفر تي نڪتي. ان ڏينهن ۾ چوڻ رشي جو شتان هو. اتفاقاً اها ڪنيا سا هيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان شتان وٽان اچي نڪتي. اتي هڪڙي مٽي جي ڀر ۾ ٻه سوراخ ڄمڪندا ڏسي، ٻاراڻي سپاءَ موجب ٻه ڪندا کڻي انهن ۾ ٽنبياءَ. اُهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکيا اهو حال ڏسي ڀڄي وڃڻ اُتان ڀڄي پتا وٺ آئي. رشي کي ڇو ڏک رهيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سمجهي فوج ۾ سڀني کي ٻيٽ ۾ سور هون لڳو. راجا تڏهن انجو سبب ڳولڻ لڳو ۽ ٻيا ڪيا ته هي شتان ڪنهنجو آهي. جڏهن معلوم ٿيس ته چوڻ رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٽي ۾ ڏنهي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه ٽنبيو ٿو ڏسجي ۽ جنهن ڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان ٻيا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکيا پنهنجو ڏوهه ٻڌايو. راجا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ ان ڀر وٽ ٻئي رشي جي شتو تي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سڌاڻي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو اهڙو (جو سندس چوڪري کان اڻڄاڻي ڪري ٿيو هو) بهنجائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتو تي تي خوش ٿي کيس ور ڏنو، جنهن ڪري سڀني جي ٻيٽ مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي وري به ڳولڻ جي ڏيان ۾ سڌاڻي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکيا به اوتروئي وقت رشي جي سڌا ڪندي رهي. سندس سندرتا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن پتورتا ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نهاريو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي سڌا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏيس تر ”مي راجا! انهن ۾ ڪنهن وقت شري مهاديو جي
باروت ٿي سان وهار ڪري رهيو هو، ته سنڪاڊ ڪي رشي مهاديو
جي درشن ڪرڻ لاءِ اتي اچي پهچيا. باروتي رشن کي ڏسي لهجي
ٿي اڪيون کڻي هيٺ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اتان هليا ويا.
جنهنڪري مهاديو باروتي ۾ مهاديو کڻي چيو ته ”هي نات! اوهان ڪونه اهڙو
ايڪانت جو هنڌ ڪونه رهجو آهي، جتي ڪو به هرش اچي نه
سگهي. جي ائين بهجي ها ته اڄ هنريٽ مونکي شرمندو نه ٿيڻو پوي
ها.“ باروتي جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهاديو جس تر ”مي بهاري!
تون اداس نه ٿي. مان اڄ کان هنهن کي اهڙو ٿو سراب ڏيان
جو هنهن ڪونه هرش اچڻ سان استري ٿي پوندو.“

”مي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديمن استري ٿي پيو.
جڏهن راجا ۽ سندس سڀ آدهي شرمندو ڇڏي گهر نه وڃي، ان
جهنگل ۾ گهڻن لڳا، تڏهن راجا سديمن گورو جوڌيان ڪيو، جنهن
ڪري هو گورو وٽس پهچي ٿي ڪاش ڳوٺاڻ جو سبب پهچي لڳو.
سديمن تڏهن کيس پنهنجو دورو احوال ٻڌائي وري هرش ٿيڻ لاءِ
هرارٿيا ڪرڻ لڳو. وسڻ تڏهن گوري شڪر جوڌيان ڪيو،
جڏهن هرش ٿي کيس ورهيو ٿيڻ لاءِ چيو. وسڻ سديمن جي هرش ٿيڻ
لاءِ هرارٿيا ڪئي، جنهنڪري شري مهاديو جوڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تنهن
۾ هروروا اها اچي ته هو يڪدم هرش نه ٿي ٿيڻو سگهي، باقي هٿ
ٽمندو جو هڪ مهينو هرش ۽ هڪ مهينو استري ٿي رهندو.“ پوءِ پڳيان
انترڌان ٿي ويو ۽ راجا سديمن هڪ مهينو هرش ٿي راج ڪندو هو
۽ هڪ مهينو استري ٿيڻ سبب بيماريءَ جي بهاني اندر مڃتا ۾
لڪل رهندو هو. هرش جي هٿن جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس
استري مان پتريڊا ٿيا، تڏهن پنهنجو من سنساري مايا کان الڳ
ڪري، وڏي به ڪي گادي تي وهاري پاڻ هن ڏانهن هليو ويو،
جتي وڃي خوب هري بهن ڪرڻ لڳو.“

شري شڪد جو جي جوڻ لڳو ته ”مي راجا! هرڪشت! سديمن جي
ونس مان شرياني نالي راجا ٿيو، جنهنڪري سڪنا نالي هڪڙي تمام

سندر ڌڻي پيدا ٿي. راجا جو ان ڌڻي تي ڏاڍو پيار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اهو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ هن ڀر ويو، جتي سڪنيا به ساڻس هئي. انهن ڀر چوڻ رشي جو نشان هو. اتفاقاً اها سڪنيا ساھيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان نشان وٽان اچي نڪتي. اتي هڪڙي مٽي جي ڀر ۾ هڪ سوراخ ڇڪندا ڏسي، پاراڻي سپاهه ۾ ڇڪندا کڻي انهن ۾ تنبياهه. اهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سڪنيا اهو حال ڏسي ڊپ وڃون اتان پهچي پتا وٺ آئي. رشي کي ڇو ڏک رهيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سمجهي فوج ۾ سڀني کي بيت ۾ سور ٻوڻ لڳو. راجا تڏهن اُنجهو سبب ڳولڻ لڳو ۽ پڇا ڪيا ته هي نشان ڪنهنجو آهي. جڏهن معلوم ٿيس ته چوڻ رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٽي ۾ ڌنڌي ۾ ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪتا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه تنبيو ٿو ڏسجي ۽ جنهن ڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان پڇا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سڪنيا پنهنجو ڏوهه باسيو. راجا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ ان ڀر وٽ پئي رشي جي شتوتي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سڌاڻي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو ابراهه (جو سندس چوڪري کان اڻڇاڻي ڪري ٿيو هو) بخشائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتوتي تي خوش ٿي کيس ورڏيو، جنهن ڪري سڀني جي بيت مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي وري به ڳولڻ جي ڏيان ۾ سڌاڻي لڳائي ويهي رهيو ۽ سڪنيا به اوتروئي وقت رشي جي سڌاڻي ڪندي رهي. سندس سندرتا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن پتور ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نهاريو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي سڌاڻي ڪندي رهي. جڏهن

سندر ڌڻي پيدا ٿي. راجا جو ان ڌڻي تي ڏاڍو پيار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اهو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ هن ۾ ويو، جتي سکنيا به ساڻس هئي. انهن ۾ چوڻ رشي جو شتان هو. اتفاقاً اها سکنيا سامهون سميت گهمندي ڦرندي ان شتان وٽان اچي نڪتي. اتي هڪڙي مٿي جي ڏير ۾ سوراخ جهڪندا ڏسي، ٻاراڻي سپاءَ موجب ۾ ڪنڊا کڻي انهن ۾ تنبياءَ. اهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکنيا اهو حال ڏسي ڊپ وڃون اتان ڀڄي پتا وٽ آئي. رشي کي ڏک ۾ رهيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سڃاڻي فوج ۾ سڀني کي ڀيٽ ۾ سور ٻوڻ لڳو. راجا تڏهن اُنجهو سبب ڳولڻ لڳو ۽ پڇا ڪيا ته هي شتان ڪنهنجهو آهي. جڏهن معامو ٿيس ته چوڻ رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٿي ۾ ڏنهنجي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪتا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه تنبيو ٿو ڏسجي ۽ جنهن ڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان پڇا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکينا پنهنجو ڏوهه ٻاڻيو. راجا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ ان ڏير وٽ ٻئي رشي جي شتوتي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سڀاڻي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو اهڙو (جو سندس چوڪڙي کان اڻڀاڙي ڪري ٿيو هو) بخشائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڻڻ لڳو. رشي، راجا جي شتوتي تي خوش ٿي کيس ور ڏنو، جنهن ڪري سڀني جي ڀيٽ مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي وري به ڳولڻ جي ڏيان ۾ سڀاڻي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکنيا به اوتروئي وقت رشي جي سوا ڪندي رهي. سندس سندرتا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن بتورتا ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نهاريو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي سوا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏيس ٿر ”هي راجا! انهن ٻن ڪنهن وقت شري مهادي جي باروت جي سان ومار ڪري رهيو هو، ته سڪادڪ رشي مهادي جي درشن ڪرڻ لاءِ آئي آهي سڙيا. باروت جي رشي کي ڏسي لڳي ٿي اڪيون کڻي مٿ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اُٿان هليا ويا. جنهنڪري مهادي به باروت جي مهادي کي چيو ته ”هي نات! اوهان ڪونه اهو ايڪائت جو هنڌ ڪونه رچو آهي، جتي ڪو به برش اچي نه سگهي. جي ائين بهجي ڌا ٿر اڄ هنريٽ مونکي شرمندو نه ٿيڻو پوي ٿو.“ باروت جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهادي حس ٿر ”هي پياري! تون اُداس نه ٿي. مان اڄ کان هن ٻن کي اهو ٿو سراب ڏيان جو هنر ڪونه برش اچڻ سان استري ٿي پوندو.“

”هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديس استري ٿي ويو. جڏهن راجا سندس سڀ آدمي شرم وڃون گهر نه وڃي، ان جهنگل ۾ گهٽل لڳا، تڏهن راجا سديس گرو جو ڏيان ڪيو، جنهن ڪري ٻه گرو وٽس هر گهٽ ٿي کائڻس گوزائڻن جو سبب بڻجيڻ لڳو. سديس تڏهن کيس پنهنجو دورو احوال ٻڌائي وري برش ٿيڻ لاءِ برار ٿيا ڪرڻ لڳو. وسشت تڏهن گوري شڪر جو ڏيان ڪيو، جنهن برش ٿي کيس ور گهرڻ لاءِ چيو. وسشت سديس جي برش ٿيڻ لاءِ برار ٿيا ڪئي، جنهن تي شري مهادي حوڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تنهن ۾ هروڀرو اها اڃا آهي ته هو بڪدم برش ٿي نٿو سگهي، باقي مٿن ٿيندو جو هڪ مٿو برش ۽ هڪ مٿو استري ٿي رهندو.“ پوءِ ڀڳوان انترڌان ٿي ويو ۽ راجا سديس هڪ مٿو برش ٿي راج ڪندو هو ۽ هڪ مٿو استري ٿيڻ سبب بيماري جي پٺاڻي اندر محلات ۾ لڪل رهندو هو. برش جي مٿن جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس استري مان بتربيدا ٿيا، تڏهن پنهنجو من سنساري ماڻ کان الڳ ڪري، وڏي پٽ کي گادي تي وهاري پاڻ ٻن ڏانهن هليو ويو، جتي وڃي خوب هري پيڻ ڪرڻ لڳو.“

شري شڪديو جي حوڻ لڳو ته ”هي راجا بربڪشت! سديس جي وٽس مان شرياتي نالي راجا ٿيو، جنهنکي سڪنا نالي هڪڙي تمام

سندر ڏي پيدا ٿي. راجا جو ان ڏي تي ڏاڍو بيمار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اڏو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ ٻن ٻن ويو، جتي سکنيا به ساڻس هئي. ان ٻن ٻن جوڻ رشي جو نشان هو. اتفاقاً اها سکنيا ساھيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان نشان وٽان اچي نڪتي. اُتي هڪڙي مٽي جي ڍير به سوراخ ڄمڪندا ڏسي، ٻاراڻي سياڻو موجب ٻه ڪنڊا کڻي انهن ٻن تنبياءَ. اهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکنيا اهو حال ڏسي ٻپ وڃوڻ اُتان ڀڄي پتا وٽ آئي. رشي کي ڇو ڏک رسيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي ساڄي فوج به سڀني کي ٻيٽ به سوراخ ٻوڙ لڳو. راجا تڏهن اُنجهو سبب ڳولڻ لڳو ۽ ٻڌا ڪيا ته هي نشان ڪنهنجهو آهي. جڏهن معام ٿيس ته چوڻ رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اُتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٽي به ڏنهي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪتا ڪري سندس اکين ٻه ڪنڊا تنبيو ٿو ڏسجي، جنهن ڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان ٻڌا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکينا پنهنجو ڏوهه باسيو. راجا تڏهن ڏاڍو اڏاس ٿيو ۽ پوءِ اُن ڍير وٽ ٻي رشي جي شتوتي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سماڏي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو ابراهه (جو سندس چوڪري کان اڻڄاڻي ڪري ٿيو هو) پنهنجن لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتوتي تي خوش ٿي کيس ورتو، جنهن ڪري سڀني جي ٻيٽ مان سوراخ ٻوڙ ۽ راجا پنهنجي ڇوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي دري به ڀڳوان جي ڏيان به سماڏي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکنيا به اوتروئي وقت رشي جي سڀوا ڪندي رهي. سندس سندر ٿا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن بهرتا ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نڀايو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن به ڏيان لڳائي سڀوا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏنس تر ”هي راجا! انهن ۾ ڪنهن وقت شري مهاديو جي
باروت ٿي سان ومار ڪري رهيو هو، ته سنڪاڊ ڪرشي مهاديو
جي درشن ڪرڻ لاءِ آئي اهي سڙيا. باروتي ريشن کي ڏسي لهجي
ٿي اڪيون ڪٽي هيٺ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اتان هليا ويا.
جنهنڪا نيو مهاديو باروتي مهاديو کي چيو ته ”هي ذات! اوهان ڪونه اڏو
اڪانت جو هنڌ ڪونه رچيو آهي، جتي ڪو بهو ٻرڻ اچي نه
سگهي. جي ائين بهجي ها ته اڄ هنريٺ مونکي شرمندو نه ٿيڻو پوي
ها.“ باروتي جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهاديو چيس ته ”هي بهاري!
تون اڏاس نه ٿو. مان اڄ کان هنهن کي اڏو ٿو سراب ڏيان
جو هنر ڪونه ٻرڻ اچڻ سان استري ٿي هوندو.“

”هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديس استري ٿي ويو.
جڏهن راجا سندس سبب آڏي شرم وڃون گهر نه وڃي، ان
جهنگل ۾ گهمڻ لڳا، تڏهن راجا سديس گرو جو ڏيان ڪيو، جنهن
ڪري هو گرو وٽس ٻرڻ ٿي کائڻس گهڙائڻ جو سبب پڄڻ لڳو.
سديس تڏهن کيس پنهنجو سمورو احوال ٻڌائي وري ٻرڻ ٿيڻ لاءِ
ٻارائڻا ڪرڻ لڳو. وسڻ تڏهن گوري شڪر جو ڏيان ڪيو،
جنهن ٻرڻ ٿي کيس ورڳوڻ لاءِ چيو. وسڻ سڌين جي ٻرڻ ٿيڻ
لاءِ ٻارائڻا ڪئي، جنهن تي شري مهاديو چوڻ لڳو ته ”جهڪڙ هن تنهن
۾ ٻرو پروا ها! اڃا آهي ته ٻي يڪدم ٻرڻ ٿي ٿو سگهي، باقي مٿس
ٿيندو جو هڪ مهنو ٻرڻ لاءِ هڪ مهنو استري ٿي رهندو.“ پوءِ ٻڙوان
انترڏان ٿي ويو ۽ راجا سديس هڪ مهنو ٻرڻ ٿي راج ڪندو هو
۽ هڪ مهنو استري ٿيڻ سبب بيماريءَ جي بهاني اندر محلات ۾
لڪل رهندو هو. ٻرڻ جي مٿس جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس
استري مان پتو پيدا ٿيا، تڏهن پنهنجو من سناري ماڻا کان الڳ
ڪري، وڏي پٺ کي گادي تي واري پاڻ هن ڏانهن هليو ويو،
جتي وڃي حوٽ هري پڄڻ ڪرڻ لڳو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻرڻڪش! سڌين جي
ونس مان شرياتي نالي راجا ٿيو، جنهنکي سڪنا نالي هڪڙي تمام

سندر ڏي پيدا ٿي. راجا جو ان ڏي تي ڏاڍو پيار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اهو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ هن ۾ ويو، جتي سکنيا به ساڻس هئي. انهن ۾ چوڻ رشي جو نشان هو. اتفاقاً اها سکنيا ساهيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان نشان وٽان اچي نڪتي. اُتي هڪڙي مٽي جي ڀر ۾ هڪ سوراخ چمڪندا ڏسي، پاراڻي سپاهه موجب هر ڪنڊا کڻي انهن ۾ تنبياهه. اُهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪنڊون لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکنيا اهو حال ڏسي ڏپ وڃون اُتان لهجي پتا وٺ آئي. رشي کي ڇوڏ ڇڏي رسيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سهڻي فوج ۾ سڀني کي بيت ۾ سور پوڻ لڳو. راجا تڏهن اُنجهو سبب ڳولڻ لڳو ۽ پڇا ڪيا ته هي نشان ڪڏهن ڪڏهن آهي. جڏهن معلوم ٿيس ته جون رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اُتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٽي ۾ ڏنجهي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪتا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه تنبيو ٿو ڏسجي ۽ جنهن ڪري خون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان پڇا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکنيا پنهنجو ڏوهه باسيو. راجا تڏهن ڏاڍو اداس ٿيو ۽ پوءِ ان ڀروٽ ٻئي رشي جي شتوتي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سماڏي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو ابراهه (جو سندس چوڪري کان اڻڄاڻي ڪري ٿيو هو) بخشائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتوتي تي خوش ٿي کيس ور ڏنو، جنهن ڪري سڀني جي بيت مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي دري به ڀڳوان جي ڏيان ۾ سماڏي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکنيا به اوتروئي وقت رشي جي سوا ڪندي رهي. سندس سندرتا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، هر هن بتورتا ڪنڊن ڏانهن به اکر کڻي نه نڀاريو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي سوا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏٺس ته ”هي راجا! انهن ۾ ڪنهن وقت شري مهاديو جي
باروت ٿي سان وهار ڪري رهيو هو، ته سنڪاڌ ڪرشي مهاديو
جي درشن ڪرڻ لاءِ اتي اچي پهتو. باروتي روشن ڪي ڏسي لاهي
ٿي اڪيون کڻي هيٺ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اُتان هليا ويا.
جنهنڪا نبوءَ باروتيءَ مهاديو کي چيو ته ”هي نات! اوهان ڪونه اهڙو
اڳاٽو جو هنڌ ڪونه رچيو آهي، جتي ڪوبه ڀرڻ اچي نه
سگهي. جي ائين هجي ها ته اڄ هنريٽ مونکي شرمندو نه ٿيڻو پوي
ها.“ باروتي جي اها ڳالهه ٻڌي شري مهاديو چيس ته ”هي ڀاري
تون اڏاس نه ٿي. مان اڄ کان هن ۾ ڪي اهڙو ٿو سراب ڏيان
جو هن ڪونه ڀرڻ اچڻ سان استري ٿي بوندو.“

”هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سديهن استري ٿي ويو.
جڏهن راجا ۽ سندس سڀ آدمي گرم وڃون گهر نه وڃي، ان
جهنگل ۾ گهٽل لڳا، تڏهن راجا سديهن گروءَ جو ڏيان ڪيو، جنهن
ڪري هو گرو وٽس ڀرڻ ٿي کائڻس ڳوڙاڻڻ جو سبب پيڇڻ لڳو.
سديهن تڏهن کيس پنهنجو سمورو احوال ٻڌائي وري ڀرڻ ٿيڻ لاءِ
هرارڻا ڪرڻ لڳو. وسڻ تڏهن گوري شڪر جو ڏيان ڪيو،
جڏهن ڀرڻ ٿي کيس ور ڳوڙڻ لاءِ چيو. وسڻ سديهن جي ڀرڻ ٿيڻ
لاءِ هرارڻا ڪئي، جنهنڪري شري مهاديو چوڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تنهن
۾ هروڀرو اها اڃا آهي ته هو يڪدم ڀرڻ ٿي نٿو سگهي، باقي هٿن
ٽمندو جو هڪ مهنو ڀرڻ ۽ هڪ مهنو استري ٿي رهندو.“ پوءِ ڀڳوان
انترڌان ٿي ويو ۽ راجا سديهن هڪ مهنو ڀرڻ ٿي راج ڪندو هو
۽ هڪ مهنو استري ٿيڻ سبب بيماريءَ جي بهاني اندر محلات ۾
لڪل رهندو هو. ڀرڻ جي هٿن جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس
استري مان پتري پيدا ٿيا، تڏهن پنهنجو من سناري ماڻا کان الڳ
ڪري، وڏي پٽ کي گاديءَ تي وهاري پاڻ هن ڏانهن هليو ويو،
جتي وڃي خوب هري پيڻ ڪرڻ لڳو.“

شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ڀرڻ ٿيڻ سديهن جي
ونس مان شرياني نالي راجا ٿيو، جنهنڪري سڪنا نالي هڪڙي تمام

سندر ڏي پيدا ٿي. راجا جو ان ڏي تي ڏاڍو بيمار هو، جنهن ڪري سمورو وقت اڏو ساڻس گڏ رهندي هئي. هڪڙي ڏينهن راجا شڪار ڪرڻ لاءِ ٻن ٻن ڏينهن جي ساڻس هئي. انهن ٻن ڏينهن جي چوڻ رشي جو نشان هو. اتفاقاً اها سکيا ساھيڙين سميت گهمندي ڦرندي ان نشان وٽان اچي نڪتي. اُتي هڪڙي مٽي جي ڍير ۾ هڪ سوراخ ڇمڪندا ڏسي، ٻاراڻي سپاهه موجب هر ڪنڊا کڻي انهن ۾ تنبياءُ. اُهي سوراخ چوڻ رشي جون اکيون هيون، جن مان ڪندن لڳڻ ڪري خوب رت وهڻ لڳو. سکيا اهو حال ڏسي ڊپ وڃون اُتان پهچي پٺا وٽ آئي. رشي کي ڇو ڏک رسيو تنهنجي سراپ ڪري راجا جي سمجهي فوج ۾ سيني کي ٻيٽ ۾ سور پوڻ لڳو. راجا تڏهن انهي سبب ڳولڻ لڳو ۽ پڇا ڪيا ته هي نشان ڪنهن جو آهي. جڏهن معلوم ٿيس ته جون رشي جو آهي، تڏهن رشي کي ڳولڻ لاءِ نڪتو. ڳوليندو ڳوليندو اُتي اچي پهتو، جتي خون وهي رهيو هو. راجا سمجهي ويو ته رشي ڏيان ڪندي ڪندي مٽي ۾ ڏنهي ويو آهي ۽ ڪنهن مورڪنا ڪري سندس اکين ۾ ڪجهه تنبيو ٿو ڏسجي؛ جنهن ڪري جون وهي رهيو آهي. پوءِ پنهنجي ماڻهن کان پڇا ڪرڻ لڳو، جنهن تي سکيا پنهنجو ڏوم پاسيو. راجا تڏهن ڏاڍو اڏاس ٿيو ۽ پوءِ ان ڍير وٽ پهتي رشي جي شتوتي ڪرڻ لڳو. جڏهن رشي سماڙي مان جاڳيو، تڏهن راجا کيس هٿ جوڙي پنهنجو ابراهه (جو سندس چوڪري کان اڻڇاڻي ڪري ٿيو هو) بهنجائڻ لڳو ۽ پنهنجي اها چوڪري کيس آڇڻ لڳو. رشي، راجا جي شتوتي تي خوش ٿي کيس ور ڏنو، جنهن ڪري سيني جي ٻيٽ مان سور لهي ويو ۽ راجا پنهنجي چوڪري رشي جي حوالي ڪري پاڻ راج ڏانهن موٽيو. هيڏانهن چوڻ رشي وري نه ڳولڻ جي ڏيان ۾ سماڙي لڳائي ويهي رهيو ۽ سکيا به اوتري وقت رشي جي سڄا ڪندي رهي. سندس سندرتا ڪري کيس ڪيترن ئي ديوتائن اچي لالچايو، پر هن پورتا ڪنهن ڏانهن به اکر کڻي نه نهارو ۽ چوڻ رشيءَ جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي سڄا ڪندي رهي. جڏهن

دراڻي ڏٺيس ته ”هي راجا! انهن ۾ ڪنهن وقت شري مهادي جي باردتئي سان وهار ڪري رهيو هو، ته سڪاڌڪه رشي مهادي به درشن ڪرڻ لاءِ اتي اچي پهچيا. باردتئي رشن کي ڏسي لهجي ٿي اکيون کڻي مٿ ڪيون. رشي اهو حال سمجهي اُتان هليا ويا. جنهنڪري مهادي به باردتئي ۾ مهادي کي چيو ته ”هي نات! ارهه ڪونه اهو اڻڪانت جو هنڌ ڪونه رجو آهي، جتي ڪوبه به بهرڻ اچي نه سگهي. هي ائين لهجي ها ته اڄ بهريت هونڪي شرمندو نه ٿيڻو پوي ها.“ باردتئي هي اها ڳالهه ٻڌي شري مهادي چيس ته ”هي بهاري! تون اُڌاس نه ٿي. مان اڄ کان هنهن کي اهو ٿو سراب ڏيان جو هنهن ڪوبه بهرڻ اچڻ سان استري ٿي هوندو.“

”هي راجا! بس، اهوئي سبب هو جو راجا سدھين استري ٿي هيو. جڏهن راجا ۽ سندس سڀ آڏهي شرم وڃون ٿا ته وري، انهن ڇهنگل ۾ گهمڻ لڳا، تڏهن راجا سدھين گورو جو ڏهاڻ ڪيو، جنهن ڪري هن گورو وٽس بهرگيٺ ٿي کائڻس ڳوڙاڻڻ جو سبب پهچڻ لڳو. سدھين تڏهن کيس پهچايو. مورو احوال ٻڌائي وري بهرڻ ٿيڻ لاءِ بهار ٿي ڪرڻ لڳو. وسڻ تڏهن گوري شڪر جو ڏهاڻ ڪيو، جنهن بهرڻ ٿي کيس ورهيوڻ لاءِ چيو. وسڻ سدھين جي بهرڻ ٿيڻ لاءِ بهار ٿي ڪئي، جنهنڪري شري مهادي جوڻ لڳو ته ”جيڪڏهن تنهنهن ۾ هروڀرو اها آهي ته هو بڪدم بهرڻ ته ٿي نٿو سگهي، باقي هٿس ٿيندو جو هڪ مهينو بهرڻ ۽ هڪ مهينو استري ٿي هوندو.“ پوءِ ڳوڻ انهن ڏهاڻ ٿي ويو ۽ راجا سدھين هڪ مهينو بهرڻ ٿي راج ڪندو هو ۽ هڪ مهينو استري ٿيڻ سبب بهاري ٿي بهاني اندر مڃلات به لڪل رهندو هو. بهرڻ جي هٿس جي حالت ۾ جڏهن کيس سندس استري مان بهرندا ٿيا، تڏهن بهنجهڻو من سنساري مايا کان الڳ ڪري، ڏي به کي گادي تي وهاري پاڻ به ڏانهن هليو ويو، جي وري خوب هري بهن ڪرڻ لڳو.“

شري شڪندو جي جوڻ لڳو ته ”هي راجا بهرگيٺ! سدھين جي مان شرياني راجا ٿيو، جنهنڪري سڪاڌڪه ٽالي مڪڙي تمام

اسڪند نائون

راجا پريڪشت شرئي شڪديو کي چون لڳو ته ”هي ڪرڻاوا! مٽسيه
 روپ ڀڳوان جيڪو گيان راجا ستيه ورت کي سڀڪارو سو ٻڌي ڏاڍو
 خوش ٿيس. هاڻي ٻڌايو ته سورج جي پٺت شراڌ ڏيو مٺي ڪڏن راج
 ڪيو؟“ شڪديو دراڻي ڏني ته ”هي راجا! جڏهن ڀڳوان مڻا ٻرلي
 ڪري اها اڃا ڪئي ته جڳت پيدا ڪري پنهنجو پاڻ ڏسان، تڏهن
 هڪڙو ڪمل جو گل نارايڻ جي نايي [ڏن] مان پيدا ٿيو، جنهن تي
 برهما ويٺل هو. نارايڻ جي آڳيا سان برهما شراڌ ڏيو مٺي نالي پٺت
 پيدا ڪيو. شراڌ ڏيو ڪنهن به ستنان پيدان ٿيڻ ڪري وسشت رسي
 کي پتر ٿيڻ لاءِ ٻار ٿيا ڪئي، جنهن يگيه ڪرڻ جي صلاح ڏني.
 يگيه پوري ٿيڻ بعد شراڌ ڏيو جي استري جي اڃا ٿي ته کيس چوڪري
 پيدا ٿئي، سو يگيه ڪرائيندڙ براهمڻ کي پنهنجو حال ٻڌايو ۽
 براهمڻ اهڙا منتر پڙهي اگني ۾ اهڙي آهوتي ڏني ۽ اينور جي ڪرڻا
 سان چوڪري پيدا ٿي. شراڌ ڏيو کي اڪو ٿي پيو ته مون پتر لاءِ
 يگيه ڪيو، پر هي چوڪري ڪڏن پيدا ٿي؟ تڏهن وسشت کيس
 سندس استري جي ارادي جي ڳالهه ڪري ٻڌائي. راجا ٻڌي جنتا
 ۾ ٻڌي ويو. وسشت تڏهن کيس آت ڏيئي ڀڳوان کي وينتي
 ڪري ان چوڪري مان چوڪرو ڪري ڏنس. نارايڻ جي ڪرڻا
 سان اها چوڪري چوڪرو ٿي پيئي ۽ راجا انهنجو نالو سڏين رڪي
 ڏاڍيون خوشيون ڪيون ۽ ڏان ڪري هٿ ٺاريا. چوڪر جي
 وڏي ٿيڻ تي راجا کيس تخت تي وهاريو. هڪڙي ڏينهن سڏين
 جهنگ ۾ شڪار ڪرڻ ويو ۽ هڪڙي ٻن ۾ وڃي پهتو، جتي ٻه ڇنڊي ٿي
 هو استري ٿي پيو ۽ سندس گهوڙو به مادي ٿي پيو. نه رڳو ايترو
 پر سڀ نوڪر ڇاڪر به استريون ٿي پيا.“

ايترو ٻڌي راجا پريڪشت ڀڄڻ لڳو ته ”هي مڙاس! ان جهنگ ۾
 هڪڙو جادو هو جو هو سڀ استريون ٿي پيا؟“ شرئي شڪديو جي

جولس ۾ جنم وٺي ڏاڍا ڏک ٻائي ٿو. اچو ڪٽنب جي موه ۾ قاسي نارايڻ جو سر ٽٽو ڪري، سو ڏاڍو ڏکي ٿو ٿئي. هي ديدانات! اوھانجي ديا ڪانءِ، ڪو به پڙاگر پار نٿو لنگهي. اٿلاءِ مونکي پنهنجو داس ڄاڻي اهڙو گمان ڏيو جو ٻار ٻار جنم وٺڻ کان جتي ٻوان. ”
 مٿس پڳوان پوءِ راجا کي اُهو ڏيکيو، جنهنجي ٻڌڻ ڪري راجا ٻرم گياڻي ٿي ويو. هاڻي پڳوان راجا کي اکين بند ڪرڻ لاءِ چيو ۽ هٿن تي دري اکون کولاءِ تنهن تي ٻان کي اُن ننڍي جي ڪناري تي ويٺل ڏٺا ۽ مٿاهڙي جي ڪا به نشاني ڏسڻ نه آيس. راجا تڏهن سمجهي نارايڻ جي ڏيان ۾ لس تي مڪت ٿيو. ۽ پڳوان ٻاڌال ۾ وهي مگر ٻيو ڏٺم کي ماري ڄاڻي ويٺو ڪٿي برهما کي آڻي ڏنا.“

ايتري ڪٿا ٻڌائي شري شڪديو جي چور ”هي راجا ٻريڪشت مون توکي پڳوان جي اوتارن جي ڪٿا ٻڌائي. هاڻي سورج ونسي ۽ چندرونسي راجائن جي ڪٿا ٻڌاڻ، انهي لاءِ تـ ڪٿن نه اڳوڻا راجا ڏرماتا ۽ گياڻي ٿي سناري مايا کان ورڪت رهي، مڪت لاءِ جنهنجي ٿي ڪٿا ٻڌڻ ڪري توکي پنهنجي شري جو ڏک نه ٿيندو.“

ٻچن (ٽلنگم)

طرز۔ جنهن لاءِ جبل ۾ گهمان ٻرن بهادي ۽

دنا آهي بنڊا بازگر بازي،

سوين گهوٽ لڏي ويا، راجا ۽ پنڊت قاضي. [ٽڪ]

(۱) ڏن دولت اڪمچار، ويندين لاهن نه وار،

ڪونهي ڪنڻن ۾ سار، مورڪ سمجهه بازي. دنا

(۲) وڻين توکي ويڙهو، ٻان باقي گهريو،

اٿيئي سيني اٻريو، جنهن ۾ رهين راضي. ”

(۳) مٿل ماڙيون گلستان، باغ ٻورا ستان ۽

آخر ڏاڪ شمشان، تڪ مڌ مزاجي. ”

(۴) هي ڏين ديال، يگس ٻري مال ۽

ڪونهي سواءِ تو حال، هوڻو ڪري آزي. ”

ڀڳوان جو ستير ورت کي ٻولي ڏيکارڻ

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ متسيم اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ ٻيو
لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي چوڌاري ٻاڻي
ايندو. ان ٻاڻي ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي
کان جهلي ان ٻيڙي ۾ ڊاهيندا ۽ ان مٿل هڪڙو نانگ ٻاڻي
ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مٿل هڪڙو پاسو رسيءَ سان منهنجي
سڳ ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي ٻاڻي ۾
ٻيڙي ٻاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻوليءَ جو رنگ ڏسي، انهن
رشين سميت مون کان گيان پيچندي، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن
جي مڪتي ٿيندي. انهن ستين ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڻن جو ٻاڻي
ٻاڻوٽ گڏ ڪري رکجه.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.
ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڻن جو ٻاڻي ٻاڻوٽ
رکي، هر روز ٻوليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو.
ستين ڏينهن جا ڏسي ته نديءَ جو ٻاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان
ايترو ٻاڻي ڪريو جو سڄي ٻرڻوي جهل مٿي تي ويهي ۽ راجا ان
غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ من ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي
ٻيڙي ۾ گهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا
۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. ٻاڻي
راجا ڏاڍو ٻرسڻ لڳو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هنن رشين کيس
جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نه اچڻ
جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏني ته ڀڳوان جو سمرڻ
ڪر ته هو توت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻيڙي سان نارايڻ
جو ڌيان ڪيو ته متسيم روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.
ايتري ۾ داسو کي نانگ ٻاڻي ۾ ٻر گهٽ ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي
۾ هڪ پاسو مڇيءَ جي سڳ ۾ ٻيو نانگ جي ٻاڻي ۾ ٻڌو. پوءِ مڇي
هن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻوليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ
ان کي وينتي ڪيائين ته ”هي نات! هاڻي ڪرڻا ڪري ڀوساگر
ٻار لنگها ڀوم، جنهن ڪري جنهن مرن کان چٽي وڃان. آهه!
جنهن ٻاڻي جو منهنجو ٻرلو ته تون سڌاري، سو جو راسي لڪ

برهما نارائين کي ويهتي ڪئي ته ڪا اهڙي تڃويز ڪجي جو اهي
بد، وڻي ملن. وري راجا ستر ورت ٻولي ڏسڻ جي اڃا ڪئي
پئي، انهن پنهنجي جي ڪا اها پوري ڪرڻ لاءِ پڳوان منجهس اوتار
وڌو هو. ستر ورت جي ڪٿا منجهس آهي ته هڪڙي دفعي جنهن هن
ننڍي ۾ سنان ڪرڻ ڪري تڙپڻ ويهي ڪيو، تنهن اوجھو هڪڙي
ننڍي مڇي سندس هڪ ۾ اچي پئي. هو اها مڇي ڪرمنڊل ۾
وڌي پنهنجي گهر ڪئي آيو ته هاڻي جو اهو مڇي ايتري وڏي
وڌي پنهنجي ڪري پئي. راجا تڏهن کيس اُتان ڪڍي ڏني ۽
جو ڪرمنڊل ۾ ڦاسي پئي. راجا تڏهن کيس ڏي
رکيو، ۽ مڇي اُتي ۾ وڌي. ڦاسي پئي. هو اُتي ۾ وڌي
ڪوٺائي ٻاٽي سان ٻرائي مڇي کي اُٺر رکيو، پر هو اُتي ۾ وڌي
ويو. تڏهن راجا اُن کي ڏٺو ۽ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڦاسي ۾
اُن ڏٺو ۽ ۾ مڇي مڇي ٿي گهي. ٻاٽي راجا اُن مڇي کي ڏني
۽ ڪٽي وڌو، پر ڦاسي ۾ ندي ۾ مڇي مڇي سان ٻڄي ويئي. راجا
تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي سندس ڪٽي آيو ۽ جوڻ
لڳس ته ”هڪڙو وڏو اسٿان هو ڪو ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي، اٽلاءِ
ماڻھو مون کي موڪل ڏي.“ ۽ مڇي اُتي ۾ وڌي راجا کي جوڻ
لڳي ته ”هي ڏور ماڻھو! تون جو مون کي هتي ڇڏي ٿو وڃين، سو مون کي
بيون وڌيون مڇيون ڪائي وينديون.“ مڇي کي ڳالهائيندو ڦاسي
ماڻھو راجا کي گهٽ آيو ته پڳوان جي اوتار کانسواءِ هيءَ عجيب
ٻلائي ٿي سگهي، اٽلاءِ هٿ جوڙي تنهنجي ڪري جوڻ لڳو ته
”هي منجهس روت پڳوان! اوهس نارائين جو اوتار آهيو. آ؟ وڌيڪي
آهان جو مون کي ساڪت درس ڏنو آهي.“ پڳوان تڏهن کيس چيو ته
”بابا! تون جو مون کي چيو ته آ؟ توکي پاليندس ۽ تنهنجي رکبا ڪندس
سو هيءَ سبب لاءِ اُهي اهڪار ڪي پيڻ لاءِ ڏيکاري مان. ۽ پڳوت جن
کي ڪڏهن ۽ ايمان ڪرڻ نه گهرجي، جو جو منهنجي اڃا کانسواءِ
ڪنهن ۾ ٿي نٿو سگهي.“ پڳوان جا اهڙا وڃن ٻڌي راجا ڏاڍو
شرمندو ٿي جوڻ لڳو ته ”هي بابا! ٻلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ واري
جو دارو.“ پڳوان تڏهن وڃڻ آيل ۽ کيس ٻولي

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ متسيم اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي جو ڌاري پاڻي ڏسڻ ايندو. ان پاڻيءَ ۾ ڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي مت کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاري ٻڌا ۽ ان مهل ڪڙو نانگ پاڻيءَ تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل ڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سوني سڱ ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي ٻيچ ۾. جڏهن اها ٻيڙي پاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻوليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت هونڪان گيان ٻيچندين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڏن جو ٻيچ پاڻوت گڏ ڪري رکجه.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڏن جو ٻيچ پاڻوت رکي، هر روز ٻوليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي وهندو هو. ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته نديءَ جو پاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو پاڻي ڪريو جو سڄي برتوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا اُٻر غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ هن ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان ڪڙي ٻيڙي پرگهت ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. هاڻي راجا ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هنن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نراچڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏنيس ته ڀڳوان جو سمرڻ ڪر ته هو ترت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻيڙي سان نارايڻ جو ڌيان ڪيو ته متسيم روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتري ۾ واسوڪي نانگ پاڻيءَ ۾ پرگهت ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سڱ ۾ ٻيو نانگ جي ٻيچ ۾ ٻڌو. دوز مڇيءَ تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻوليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي وينتي ڪيا ته ”هي نانگ! هاڻي ڪرپا ڪري ڀوساگر کان پار لنگها ڇو، جنهنڪري جنم مرڻ کان چٽي وڃان. آها! منشير جنم ٻائي جو پنهنجو ٻرلو ڪو نٿو سڌاري، سو جو راسي لڪ

برهما نارايڻ کي ويٺي ڪئي ته ڪا اهڙي تهجور ڪجي جو اهي
 ويند وولي ملن. وري راجا ستر ورت ٻولي ڏسڻ جي اڃا ڪئي
 مٿي، انهن پنهنجي جي ڪا منشيہ آهي ته هڪڙي دفعي جنهن من
 ورتو هو. ستر ورت جي ڪنهن منشيہ کي، تنهن اوجھو هڪڙي
 ننڍي ۾ سنان ڪرڻ ڪري توبن ويلي ڪيو، هو اها منشيہ ڪرمنڊل ۾
 ننڍي ۾ منشيہ سندس هڪ ۾ اچي پئي. هو اها منشيہ ايتري وڏي
 وڏي ۾ منشيہ گهر ڪئي آيو ته جا ڏسي جو اهو منشيہ ايتري وڏي ۾
 جو ڪرمنڊل ۾ ڦاسي پئي. راجا تڏهن کيس اتان ڪڍي وڌي
 رکيو، ۾ منشيہ اُتي ۾ وڌي. ڦاسي پئي. پوءِ راجا هڪڙي ڪڏ
 ڪوڏائي ٻاڻي سان پراڻي منشيہ کي اُهر رکيو، پر هو اُتي ۾ وڌي
 ويٺي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
 اُن تلاءُ ۾ ۾ منشيہ ماري پئي لڳي. منشيہ سان پريجي ويٺي. راجا
 ۾ ڪئي وڏو، پر ڏسي ته ننڍي ۾ منشيہ کي سندس ڪٿي آيو ۽ جوڻ
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن منشيہ کي ڪوڏائي ڪڍي وڌي راجا کي جوڻ
 لڳس ته ”هنڪن وڏو اسٿان آيو ڪوڏ ڏسڻ ۾ ڪوڏ ٿو اچي، انلاءُ
 منشيہ ۾ وڌي ڪوڏ ڏي.“ ۾ منشيہ اُتي ۾ وڌي راجا کي جوڻ
 لڳي ته ”هي ڏرمانا تون جو مون کي هتي ڪڍي ٿو وڃين، سو مون کي
 ٻيون وڏيون منشيہون ڪائي وينديون.“ منشيہ کي ڳالهائيندو ڏسي
 منشيہ راجا کي گمان آيو ته پڳوان جي اوتار ڪا سواءِ هيءَ منشيہ
 ليلائي نٿي سگهي، انلاءُ هن جوڙي شتوني ڪري جوڻ لڳو ته
 ”هي منشيہ راجا پڳوان! اوهين نارايڻ جو اوتار آهيو. آ؟ وڏو لڳو
 آهيان جو مون کي ڪيائين درشن ڏنو آڻو.“ پڳوان تڏهن کيس چيو
 ”بابا! تون جو مون کي ڪيائين درشن ڏنو آڻو؟ توکي پاليندس ۽ تنهنجي رڪبا ڪندس.
 سو هيءَ سب لڌا اُنهيءَ هنڪار کي پڇڻ لاءِ ڏيکاري مان. پڳت
 کي ڪڏهن ۾ آهيان ڪرڻ نه ٿو سگهي.“ پڳوان جا اهڙا وڃڻ ٻڌي راجا
 ڪجهه نه ٿي نٿو سگهي. ”هي تاب! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ و
 ڪرندو ٿي جوڻ لڳو ته“ هي تاب! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ و
 منشيہ جو سروب جو دارو پو؟“ پڳوان تڏهن وڃڻ لڳو ۽ کيس

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ متسير اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي چوڌاري باطني ڏسڻ ايندو. ان باطني ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي هٿ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاري ڏندا ۽ ان مهل هڪڙو نانگ باطني تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل هڪڙو پاسورسي سان منهنجي سوني سگر ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو پيو پاسو ان نانگ جي پيچ ۾. جڏهن اها ٻيڙي باطني تي ڦرندي تڏهن تون مها پرليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مونکان گيان پيچندين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشدين جو پيچ پاڻوٽ گڏ ڪري رکيج. ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشدين جو پيچ پاڻوٽ رکي، هر روز پرليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته نديءَ جو باطني وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو باطني ڪريو جو سڄي هرڙوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا ان ڄوڻا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ من ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ۾ گهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته پريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. باطني راجا ڏاڍو ڀرسن ٿيو ۽ جڻن ٻيڙي وٽ پهتو، تڏهن هنن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نه اچڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏئيس ته ڀڳوان جو سمرڻ ڪرڻ هو تڙت اچي رهندو. اها جڻن ئي راجا پري سان ٺارايڻ جو ڌيان ڪيو ته متسير روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتري ۾ واسوڪي نانگ باطني ۾ ڀرگهٽ ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سگر ۾ پيو نانگ جي پيچ ۾ ٻڌو. دود مڇيءَ تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها پرليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي ويندي ڪيائ ته ”هي نات! هاڻي ڪرڻا ڪري پوساگر کان پار لنگها پوءِ جنهنڪري جنهن مرن کان چٽي ڄاڻ آيا! منشير جنهن پاڻي جو پنهنجو ٻرلو ڪو نٿو سڌاري، سو چوراسي لک

برهما نارائڻ کي ويٺي ڪٿي تر ڪا اهڙي تصوير ڪڍي جو اهي
 ويد، وني ملن. وري راجا ستمه ورت ٻولي ڏسڻ جي اڃا ڪٿي
 هئي، انهن ٻنهي جي ڪامنا پوري ڪرڻ لاءِ ڀڳوان منسه اوتار
 ورتو هو. ستمه ورت جي ڪٺا هنريت آهي تر هڪڙي دفني جڻ من
 نديءَ ۾ سنان ڪرڻ ڪري تهرڻ ويٺي ڪيو، تنهن اوجھو هڪڙي
 ننڍي مڇي سندس پڪ ۾ اچي هئي. هو اها مڇي ڪرمندل ۾
 وڇي پنهنجي گهر ڪٿي آيو تر ڇا ڏسي جو اوه مڇي اهڙي وڏي
 جو ڪرمندل ۾ ڦاسي پيئي. راجا تڏهن کيس اُٿان ڪڍي دلي ۾
 رکيو، ۾ مڇي اُتي به وڏي ڦاسي پيئي. پوءِ راجا هڪڙي کڏ
 کوائي ٻاٿي سان پرائي مڇي کي انهر رکيو، پر هو اُتي به وڏي
 ويٺي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي تر
 اُن تلاءُ ۾ به مڇي ماڻي نٿي سگهي. هاڻي راجا اُن مڇي کي ندي
 ۾ ڪٽي وڌو، پر ڏسي تر ندي به مڇي مڇي سان ڀرجي ويئي. راجا
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي سند تي ڪٽي آيو ۽ جوڻ
 لڳس تر ”مڪان وڌو اسٿان پيو ڪو به ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچس، تلاءُ
 هاڻي مون کي موڪل ڏي.“ ۾ مڇي اُتي به وڏي راجا کي جوڻ
 لڳي تر ”هي ڌرماتما! تون جو مون کي هتي جڏي ٿو وڃين، سو مون کي
 ٻيون وڏيون مڇيون کائي وينديون.“ مڇيءَ کي ڳالهائيندو ڏسي
 هاڻي راجا کي گمان آيو تر ڀڳوان جي اوتار کانسواءِ هيءَ موجب
 بلالائي نٿي سگهي، تلاءُ هت جوڙي شتوني ڪري جوڻ لڳو تر
 ”هي منشيہ روت ڀڳوان! اوهن نارائڻ جو اوتار آهيو. آءٌ وڏاڳي
 آهيان جو مون کي ساڪبات درشن ڏنو آٿو.“ ڀڳوان تڏهن کيس چيو تر
 ”بابا! تو جو مون کي جهو تر آءٌ تو کي پاليندس ۽ تنهنجي رکيا ڪندس
 سو هيءَ سبب بلالائيءَ اهنڪار کي پيڇڻ لاءِ ڏيکاري مانءُ. ڳڻت جن
 کي ڪڏهن به آهيان ڪرڻ تر گهرجي ۽ جو جو منهنجي اڃا کانسواءِ
 ڪجهه به نٿي ٿئي سگهي.“ ڀڳوان ڇا اهڙا وڃن هڏي راجا ڏاڍو
 شرمندو ٿي جوڻ لڳو تر ”هي نات! ڀلا اوهان هيءَ ڳڻت جوڻ واري
 مڇيءَ جو سروب جو ڌارو؟“ ڀڳوان تڏهن وڏن آڻڻ ۽ کيس ٻوليءَ

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ مٿس اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي جو ڌاري ٻاڻي ڏسڻ ايندو. ان ٻاڻيءَ ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي هٿ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاريندا ۽ ان مهل هڪڙو ناڳ ٻاڻيءَ تي ڏسڻ ۾ ايندو. ادھين ان مهل هڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سوني سگر ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان ناڳ جي ٻاڻيءَ ۾ ڇڏن اُدا ٻيڙي ٻاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻوليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مون کان گيان ٻڌين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڻن جو ٻاڻيءَ ۾ ڳولڻ ڪري رکجي.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڻن جو ٻاڻيءَ ۾ ڳولڻ لڳو، هر روز ٻوليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن جا ڏسي ته نديءَ جو ٻاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو ٻاڻي ڪريو جو سڄي هرڙوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا ان ڳوٺا ڪاٺ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ من ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ۾ گهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. ٻاڻي راجا ڏاڍو ڀرسن ٿيو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نه اچڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هن ورندي ڏنيس ته ڀڳوان جو سور ڪرڻ هو تڙت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻيڙي سان نارايڻ جو ڌيان ڪيو ته مٿس روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتري ۾ داسوڪي ناڳ ٻاڻيءَ ۾ ڳولڻ ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سگر ۾ ٻيو ناڳ جي ٻاڻيءَ ۾ ٻڌو. هو مڇيءَ تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻوليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي وينتي ڪيائين ته ”هي ناٿ! هاڻي ڪرڻا ڪري پوساگر کان ٻار لنگها پور ۽ جنهنڪري جنم مرڻ کان چٽي دڄان. آها! منشير جنم ٻائيءَ جو پنهنجو ٻروڪو نٿو سڌاري، سو جو راسي لڪ

برهما نارايڻ کي ويٺي ڪٿي ته ڪا اهڙي سمجهڻ ڪجي جو اهي
 وڃن، وٺي مان. وري راجا ستر ورت پرلي ڏسڻ جي اڃا ڪٿي
 هئي، انهن ٻنهي جي ڪلاما هوري ڪرڻ لاءِ ڀاڳوان منشيہ اوٽار
 ورتو هو. ستر ورت جي ڪٿا منريت آهي ته هڪڙي دفني چئن من
 نديءَ ۾ سنان ڪرڻ ڪري توبڻ ويٺي ڪيو، تنهن اوچتو هڪڙي
 نديءَ ۾ سنان ڪندڙ هڪ پر اهي هئي. هو اڃا مڃي ڪرمنڊل ۾
 نديءَ ۾ مڃي سندس هڪ پر اهي هئي. هو اڃا مڃي ايتري وڏي
 وڃي پنهنجي گهر ڪٿي آيو ته اها ڏسي جو اهو مڃي ايتري وڏي ۾
 جو ڪرمنڊل ۾ ڦاسي پئي. راجا تڏهن کيس اٿان ڪڍي ڏي ۾
 رکيو، پر مڃي اُتي ۾ وڏي. ڦاسي پئي. پوءِ راجا هڪڙي ڪڏ
 ڪوٺائي پاڻي سان پرائي مڃي کي انهر رکيو، پر هو اُتي ۾ وڏي
 ويٺي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
 اُن تلاءُ ۾ ۾ مڃي ماري نئي لڳي. پاڻي راجا اُن مڃي کي ندي
 ۾ ڪٽي وڌو، پر ڏسي ته ندي ۾ مڃي مڃي سان پري ويٺي. راجا
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڃي کي سندن تي ڪٽي آيو ۽ جوڻ
 لڳس ته ”هنڪان وڌو اٿان پيو ڪو ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچين، اٽلاءُ
 ماڻهي مون کي موڪل ڏي.“ پر مڃي اُتي ۾ وڏي راجا کي جوڻ
 لڳي ته ”هي ڏرماتما! تون جو مون کي هتي ڇڏي ٿو وڃين، سو مون کي
 پيون وڌيون مڃيون کائي وينديون.“ مڃي کي ڳالهائيندو ڏسي
 ماڻهي راجا کي گبان آيو ته ڀاڳوان جي اوٽار کانسواءِ هيءَ مڃي
 ليلا ٿي نئي لڳي، اٽلاءُ هٿ جوڙي شتوني ڪري جوڻ لڳو ته
 ”هي منشيہ روت ڀاڳوان! اوهان نارايڻ جو اوٽار آهيو. آ؟ وڌيڪي
 آهيان جو مون کي اڪيائون درس ڏنائون.“ ڀاڳوان تڏهن کيس چيو ته
 ”ها! تون جو مون کي چيو ته آ؟ توکي پاليندس ۽ تنهنجي رڪيا ڪندس
 سو هيءَ سب لاءِ آئي اهنڪار کي پڇڻ لاءِ ڏيکاري مان. ڀاڳت جو
 کي ڪڏهن به ايمان ڪرڻ نه ٿو وڃي، جو جو منهنجي اڃا کانسواءِ
 ڪنهن به ٿي نٿو لڳي.“ ڀاڳوان جا اهڙا وڃن ٻڌي راجا ڏاڍا
 حيران ٿي وئي. ”هي ڏاڍا! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ وارو
 ڪونه ڏسي جوڻ لڳو ته“ هي ڏاڍا! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ وارو
 مڃي جو سروب جو ڌار پيو؟“ ڀاڳوان تڏهن وڃڻ لڳو ۽ کيس پرا

جي تماشائي ڏيکارڻ لاءِ مٿس اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي چوڌاري ٻاڻي ڏسڻ ايندو. ان ٻاڻيءَ ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي مٿ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاري ڏندا ۽ ان مهل هڪڙو نانگ ٻاڻيءَ تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل هڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سونهي سگر ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي ٻيچ ۾. جڏهن اها ٻيڙي ٻاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻوليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مونکان گيان پيچندين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڏين جو ٻيچ پاڻوٽ گڏ ڪري رکيجو.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڏين جو ٻيچ پاڻوٽ رکي، هر روز ٻوليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن جا ڏسي ته نديءَ جو ٻاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو ٻاڻي ڪريو جو سڄي ٻيڙي ۾ مٿي ٿي ويٺي ۽ راجا انهن غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ هن ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ۾ گهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جڳها ۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. ٻاڻي راجا ڏاڍو پرسن ٿيو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هنن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نراڄڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏئيس ته ڀڳوان جو سهرڻ ڪر ته هو توت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻيڙي سان نارايڻ جو ڌيان ڪيو ته مٿس روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتريقدر واسوڪي نانگ ٻاڻيءَ ۾ ڀڙڪي ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سگر ۾ ٻيو نانگ جي ٻيچ ۾ ٻڌو. هو مڇيءَ تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻوليءَ جو تماڻو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي ويٺي ڪيءَ ته ”هي نات! ٻاڻي ڪر ٻا ڪري ٻيڙي کان پار لنگها ٻيو، جنهن ڪري جنم مرڻ کان چٽي دهان. آها! منشي جنم ٻائي جو پنهنجو ٻلوڪ نٿو سڌاري، سو چوراسي لک

برهما نارايڻ کي رينتي ڪئي ته ڪا اهڙي سمجهڻ ڪجي جو اهي
 وڌي وئي مل. وري راجا ستم ورت ٻولي ڏسڻ جي اڃا ڪئي
 هئي، انهن ٻنهي جي ڪاٺا هوري ڪرڻ لاءِ ڀڳوان منشي اوتار
 ورتو هو. ستم ورت جي ڪٺا هنريت آهي ته هڪڙي دفني جهڙن هن
 نديءَ ۾ سنان ڪرڻ ڪري تيرڻ ويلي ڪيو، تنهن اوجھو هڪڙي
 ننڍي مڇي سندس پڪ ۾ اچي پيئي. هو اها مڇي ڪرمنڊل ۾
 وجهي پنهنجي گهر کڻي آيو ته جا ڏسي جو اهو مڇي اهڙي وڏي
 جو ڪرمنڊل ۾ ڦاسي هئي. راجا تڏهن کيس اتان ڪڍي دلي ۾
 رکيو، ۾ مڇي اُتي به وڏي ڦاسي هئي. پوءِ راجا هڪڙي ڪڏ
 کولائي هاڻي سان ٻوائڻي مڇي کي انهر رکيو، پر هو اُتي به وڏي
 وڻي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
 اُن تلاءُ ۾ به مڇي ماري نٿي سگهي. هاڻي راجا اُن مڇي کي ندي
 ۾ کڻي وڌو، پر ڏسي ته ندي به مڇي مڇي سان هجي ويئي. راجا
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي سند تي کڻي آيو ۽ جوڻ
 لڳس ته ”هنڪان وڏو اسٽان ٻيو ڪو به ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي، انلاءُ
 هاڻي مون کي موڪل ڏي.“ ۾ مڇي اُتي به وڏي راجا کي جوڻ
 لڳي ته ”هي ڌرمانا! تون جو مون کي هتي ڇڏي ٿو وڃين، سو مون کي
 ٻيون وڏيون مڇيون کائي وينديون.“ مڇيءَ کي ڳالهائيندو ڏسي
 هاڻي راجا کي گمان آيو ته ڀڳوان جي اوتار ڪانءِ هيءَ موجب
 لڏائي نٿي سگهي، انلاءُ هٿ جوڙي شقوتي ڪري جوڻ لڳو ته
 ”هي منشي روت ڀڳوان! اوهس نارايڻ جو اوتار آهيو. آ؟ وڏا ڳي
 آهيان جو مون کي ساڪبات درشن ڏنو آتو.“ ڀڳوان تڏهن کيس جهوٽو
 ”بابا! تون جو مون کي جهوٽو آ؟ توکي ٻاليندس ۽ تنهنجي رڪبا ڪندس
 سو هيءَ سبب لڌا انهيءَ اهڙڪار کي ڀڄڻ لاءِ ڏيکاري مان. ڀڳت جن
 کي ڪڏهن به آهيان ڪرڻ نه گهرجي ۽ جو جو منهنجي اڃا ڪانءِ
 ڪونه ۾ ئي نٿو سگهي.“ ڀڳوان جا اهڙا وڃن هڏي راجا ڏاڍو
 ڏورمنڊو ٿي جوڻ لڳو ته ”هي نات! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ واري
 مڇيءَ جو سروب جو داريو؟“ ڀڳوان تڏهن وڏن آڻڻ ۽ کيس ٻولي

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ مٿس اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي جو ڌاري ٻاڻي ڏسڻ ۾ ايندو. ان ٻاڻي ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي مٿ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاري ڏندا ۽ ان مهل هڪڙو نانگ ٻاڻي تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل هڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سوني سڱ ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي ٻاڻي ۾. جڏهن اها ٻيڙي ٻاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻوليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مون کان گيان ڀڃيندين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڻن جو ٻاڻي پاڻوٽ گڏ ڪري رکجه.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڻن جو ٻاڻي پاڻوٽ رکي، هر روز ٻوليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته نديءَ جو ٻاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو ٻاڻي ڪريو جو سڄي ٻرڻوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا انهن غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ هن ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ٻرگهت ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ ۾ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. ٻاڻي راجا ڏاڍو ٻرسڻ ٿيو ۽ جڏهن ٻيڙي وٽ پهتو، تڏهن هن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهي ڇڏيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نه اچڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هن ورندي ڏنيس ته ڀڳوان جو سڱ ڪرڻ هو ته تون اچي رسندو. اڃا جڏهن ئي راجا ٻيڙي سان ٺارايو جو ڌيان ڪيو ته مٿس روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتري ۾ واسوڪي نانگ ٻاڻي ۾ ٻرگهت ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سڱ ۾ ٻيو نانگ جي ٻاڻي ۾ ٻڌو. هو مڇيءَ تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻوليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي وينتي ڪيائين ته ”هي نانگ ٻاڻي ڪرڻ ڪري پوساگر کان ٻار لنگهايو، جنهن ڪري جنم مرڻ کان چٽي وڃان. آءُ! منشي جنم ٻائي جو پنهنجو ٻروڪو نٿو سڌاري، سو چوراسي لک

برهما نارايڻ کي ويٺي ڪٿي ته ڪا اهڙي تجويز ڪجي جو اهي
دولي ملن. وري راجا سته ورت پرلي ڏسڻ جي اڃا ڪٿي
هي، انهن ٻنهي جي ڪا به ٻوري ڪرڻ لاءِ ڀڳوان مندر اوتار
رتو هو. سته ورت جي ڪنا مندرت آهي ته هڪڙي دٻي جنهن
نڌي ۾ سنان ڪرڻ ڪري توبڻ وٺي ڪيو، تنهن اوجھو هڪڙي
نڌي ۾ مڇي سندس پڪ ۾ اچي پيئي. هو اڃا مڇي ڪرمنڊل ۾
نڌي ۾ مڇي گهر ڪٿي آيو ته ڇا ڏسي جو اهو مڇي ايتري وڏي
وڇڙي پنهنجي ڳهر ڇڏي. راجا نڌن ۾ کيس اُٿان ڪڍي دلي ۾
جو ڪرمنڊل ۾ ڦاسي پيئي. راجا نڌن ۾ کيس اُٿان ڪڍي دلي ۾
رکيو، پر مڇي اُتي به وڏي ڦاسي پيئي. راجا نڌن ۾ کيس اُٿان ڪڍي دلي ۾
کوٽائي ڦاسي سان پرائي مڇي کي انهر رکيو، پر هو اُتي به وڏي
وٺي. نڌن ۾ راجا اُن کي نڌ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
اُن نڌ ۾ به مڇي مڇي نڌي ۾ مڇي سان پري وٺي. راجا
پر ڪٿي وڏو، پر ڏسي ته نڌي به مڇي مڇي کي سند تي ڪٽي آيو ۽ ڇوڻ
نڌن ۾ ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي ڪوٺ ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي، ان لاءِ
لڳس ته ”هنڪان وڌو اُٿان آيو ڪو به ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي، ان لاءِ
ماڻھو مون کي موڪل ڏي.“ پر مڇي اُتي به وڏي راجا کي ڇوڻ
لڳي ته ”هي ڏرماتو! تون جو مون کي مني ڇڏي ٿو وڃين، مون کي
بيون وڌيون مڇيون ڪائي وينديون.“ مڇي کي ڳالهائيندو ڏسي
ماڻھو راجا کي گيان آيو ته ڀڳوان جي اوتار کانسواءِ هيءَ صاحب
ليلائي نٿي سگهي، ان لاءِ هٿ جوڙي شتوتي ڪري ڇوڻ لڳو ته
”هي مندر روڊ ڀڳوان! اوهين نارايڻ جو اوتار آهيو. ڇو ڪيس جيو ته
آميان جو مون کي ڪيائين ڏرتن ڏيو اُٿو.“ ڀڳوان نڌن ۾ کيس ڪينڊر
”ها! تون جو مون کي جيو ته آ؟ توکي پاليندس ۽ تنهنجي رڪيا ڪينڊر
سو مڇي به ليلا اُهي انگار کي پيڻ لاءِ ڏيکاري مان ۽ ڳٽ ۾
کي ڪڍڻ به آهيان ڪرڻ نه ٿو چئي؟ جو جو منهنجي اڃا کانسو
ڪينڊر نه ٿي نٿو سگهي.“ ڀڳوان ڇا اهڙا وڃن ٻڌي راجا ڏاڍو
ڪرمنڊل ۾ ڇوڻ لڳو ته ”هي زاب! ڀلا اوهان هيءَ ڳٽ ڇوڻ وا
ڪرمنڊل ۾ ڇوڻ لڳو ته ڀڳوان نڌن ۾ وڃن آهين ۽ ڪيس به
مڇي جو سروب جو ڌار ٻو؟“ ڀڳوان نڌن ۾ وڃن آهين ۽ ڪيس به

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ مٿس اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ جو لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي چوڌاري هاڻي ڏسڻ ايندو. ان هاڻيءَ ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي ڏسڻ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاريندا ۽ ان مهل هڪڙو نانگ هاڻيءَ تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل هڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سوني سگر ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي ٻيچ ۾. جڏهن اها ٻيڙي هاڻيءَ تي ڦرندي تڏهن تون مها پرليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مونکان گيان پيچندين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشڻن جو ٻيچ هاڻوٿ گڏ ڪري رکيج. ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشڻن جو ٻيچ هاڻوٿ رکي، هر روز پرليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته نديءَ جو هاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو هاڻي ڪريو جو سڄي پرڻوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا انهن غوطا کائڻ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ هن ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ۾ گهٽ ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته پريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. هاڻي راجا ڏاڍو ڀرسن ٿيو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هنن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نراڄڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهن تي هنن ورندي ڏنيس ته ڀڳوان جو سمور ڪرڻ هو توت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻير سان نارايڻ جو ڌيان ڪيو ته مٿس روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتري ۾ داسوڪي نانگ هاڻيءَ ۾ ڀرگهٽ ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سگر ۾ ٻيو نانگ جي ٻيچ ۾ ٻڌو. هوءَ مڇي تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها پرليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي وينتي ڪيائين ته ”هي ناٺ! هاڻي ڪرپا ڪري ٻيڻاگر کان پار لنگها يور، جنهن ڪري جنم مرڻ کان چٽي وڃان. آها! منشي جنم ٻائي جو ٻنهنجو ٻرلو ڪٿو سڌاري، سو چوراسي لک

برهما نارائڻ کي وينتي ڪئي ته ڪا اهڙي تهذيب ڪهڙي جو اهي
 وڌي وئي مان. وري راجا ستر ورت ٻولي ڏسڻ جي اڃا ڪئي
 هئي، انهن ٻنهي جي ڪامنا پوري ڪرڻ لاءِ پڳوان مندر اوتار
 ورتو هو. ستر ورت جي ڪٿا مندرت آهي ته هڪڙي دفعي جنهن هن
 ننڍي ٻر سان ڪرڻ ڪري توبن ويني ڪيو، نڪرڻ اوجھو هڪڙي
 ننڍي مڇي سندس پڪ ٻر اچي پئي. هو اها مڇي ڪرمنڊل ٻر
 وڃي پنهنجي گهر کڻي آيو ته ڇا ڏسي جو اوو مڇي ايتري وڏي
 جو ڪرمنڊل ٻر ڦاسي پئي. راجا تڏهن کيس اُنان ڪڍي ڏئي ٻر
 رکيو، ٻر مڇي اُتي ٻر وڌي. ڦاسي پئي. پوءِ راجا هڪڙي ڪڏ
 ڪوٺائي ٻاٺي سان پرائي مڇي کي انهر رکيو، ٻر هوءَ اُتي ٻر وڌي
 وئي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ٻر رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
 اُن تلاءُ ٻر ٻر مڇي ماري نڪري سگهي. ٻاٺي راجا اُن مڇي کي ڏئي
 ٻر کڻي وڌو، ٻر ڏسي ته ننڍي ٻر مڇي مڇي سان ٻرجي وئي. راجا
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي سمجهي کڻي آيو ۽ چون
 لڳس ته ”هڪٿان وڌو ائين هو ڪو ڏسڻ ٻر ڪو نه ٿو اچي، تلاءُ
 ٻاٺي مون کي موڪل ڏي.“ ٻر مڇي اُتي ٻر وڌي راجا کي چون
 لڳي ته ”هي ڏرما ٿا! تون جو مون کي هتي ڇڏي ٿو وڃين، سو مون کي
 ٻڌو وڌو ٻڌو مڇيون کائي وينديون.“ مڇي کي ڳالهائيندو ڏسي
 ٻاٺي راجا کي گمان آيو ته پڳوان جي اوتار کانسواءِ هيءَ مندر
 ٻلائي نڪري سگهي، انلاءِ هن جوڙي شتوني ڪري چون لڳو ته
 ”هي مندر روت پڳوان! اوهس نارائڻ جو اوتار آهيو. آ؟ وڌيڪي
 آهيان جو مون کي ساڪت درشن ڏنو آڻو.“ پڳوان تڏهن کيس چيو ته
 ”ٻاٺا! تون جو مون کي چيو ته آ؟ توکي ٻاليندس ۽ تنهنجي رکيا ڪندس
 سو هيءَ سبب لاءِ اُنهيءَ افڪار کي پنهنجي لاءِ ڏيکارڻ مان. ڀڳت جن
 کي ڪڏهن به آيمان ڪرڻ نه گهرجي ۽ جو جو منهنجي اڃا کانسواءِ
 ڪنهن به ٿي نٿو سگهي.“ پڳوان ڇا اهڙا وڃن ٻڌي راجا ڏاڍو
 شرمندو ٿي چون لڳو ته ”هي نات! ڀلا اوهان هيءَ گهٽ چون واري
 مڇي جو سروب جو ڌار پيو؟“ پڳوان تڏهن وڌيڪ ٻڌي ۽ کيس ٻولي

جي تماشي ڏيکارڻ لاءِ متسير اوتار ڌارڻ جو سبب ٻڌايو ۽ پوءِ چوڻ لڳس ته ”اڄ کان ستين ڏينهن سنسار ۾ توکي چوڌاري ٻاڻي ڏسڻ ايندو. ان ٻاڻيءَ ۾ هڪڙي ٻيڙي تي ست رشي ويٺل، توکي هٿ کان جهلي ان ٻيڙي ۾ وهاريندا ۽ ان مهل هڪڙو نانگ ٻاڻيءَ تي ڏسڻ ۾ ايندو. اوهين ان مهل هڪڙو پاسورسيءَ سان منهنجي سوني سڱ ۾ ٻڌندا ۽ رسيءَ جو ٻيو پاسو ان نانگ جي پٺي ۾. جڏهن اها ٻيڙي ٻاڻي تي ڦرندي تڏهن تون مها ٻرليءَ جو رنگ ڏسي، انهن ستن رشين سميت مونکان گيان پيچدين، جنهن گيان ٻڌڻ ڪري تنهن جي مڪتي ٿيندي. انهن ستن ڏينهن ۾ تون سڀني اوشدين جو پٺي ٻاڻوت گذ ڪري رکجه.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي ويو.

ڀڳوان جي انترڌان ٿيڻ بعد راجا سڀني اوشدين جو پٺي ٻاڻوت رکي، هر روز ٻرليءَ ڏسڻ لاءِ نديءَ جي ڪناري تي اچي ويهندو هو. ستين ڏينهن ڇا ڏسي ته نديءَ جو ٻاڻي وڌڻ لڳو ۽ آڪاش مان ايترو ٻاڻي ڪريو جو سڄي ٻرڻوي جل مٽي ٿي ويئي ۽ راجا ان ڳوٺا ڪاٺ لڳو. اتي راجا ڏٺو ۽ هن ۾ چوڻ لڳو ته ڀڳوان هڪڙي ٻيڙي ٻرگهت ٿيڻ لاءِ چيو هو سا ته اڃا پيدا ڪانه ٿي. انهيءَ جنتا ۾ هو ته ٻريان ٻيڙي ڏسڻ آيس، جنهن ۾ ست رشي ويٺل هئا. ٻاڻي راجا ڏاڍو ٻرسن ٿيو ۽ چئن ٻيڙي وٽ پهتو، تنهن هن رشين کيس جهلي ٻيڙي تي چاڙهيو. پوءِ راجا رشين کي نهي ڀڳوان جي نراڄڻ جو سبب پڇڻ لڳو، جنهنجي هنن ورندي ڏٺيس ته ڀڳوان جو سهرڻ ڪر ته هو ورت اچي رسندو. اڃا چئن ئي راجا ٻريه سان نارايڻ جو ڌيان ڪيو ته متسير روپ ڀڳوان اچي کيس درشن ڏنو.

ايتريهه واسوڪي نانگ ٻاڻيءَ ۾ ٻرگهت ٿيو، تڏهن رشين ٻيڙي جو هڪ پاسو مڇيءَ جي سڱ ۾ ٻيو نانگ جي پٺي ۾ ٻڌو. دوز مڇي تڏهن ٻيڙي کي ڦيرائڻ لڳي ۽ راجا مها ٻرليءَ جو تماشو ڏسڻ لڳو. پوءِ ڀڳوان کي ويندي ڪيائ ته ”هي نات! هاڻي ڪرپا ڪري پوساگر کان پار لنگها پور ۽ جنهنڪري جنم مرڻ کان چٽي وڃان. آها منشير جنم ٻائي جو پنهنجو ٻرلو ڪٽو سڌاري، سو چوراسي لک

برهما نارائين کي ڊهنٽي ڪئي ته ڪا اهڙي تجويز ڪجي جو اهي
 وڌي وڃن. وري راجا ستر ورهيه ڏسڻ جي اجازت ڪئي
 هئي، انهن پنهنجي جي ڪامنا پوري ڪرڻ لاءِ پڙوان مندر اوتار
 ورتو هو. ستر ورهيه جي ڪشاهه ۾ آهي ته هڪڙي دفعي جنهن من
 ٺڌي ۾ سنان ڪوڻ ڪري تهرين ويٺي ڪيو، تنهن اوجھو هڪڙي
 ننڍي مڇي سندس پڪ ۾ اچي پيئي. هو اڏا مڇي ڪر مند دل ۾
 وڃي پنهنجي گور ڪٽي آيو ته جا ڏسي جو اوڻ مڇي اهڙي وڏي
 جو ڪر مند دل ۾ ڦاسي پيئي. راجا تڏهن کيس اُتان ڪڍي دلي ۾
 رکيو، پر مڇي اُتي نه وڃي. ڦاسي پيئي. هو راجا هڪڙي ڪڏ
 ڪوڏائي اُٺي سان پراڻي مڇي کي انهر رکيو، پر هوڻ اُتي نه وڃي
 ويئي. تڏهن راجا اُن کي تلاءُ ۾ رکيو. ٿوري دير بعد راجا ڏسي ته
 اُن تلاءُ ۾ به مڇي ماڻي نٿي سگهي. هاڻي راجا اُن مڇي کي ٺڌي
 ۾ ڪٽي وڌو، پر ڏسي ته ٺڌي ۾ به مڇي مڇي سان پڙجي ويئي. راجا
 تڏهن ڏاڍي محنت سان اُن مڇي کي سندن ڪٽي آيو ۽ جوڻ
 لڳس ته ”مٿان وڏو اسٽان هو ڪوڙ ڏسڻ ۾ ڪونه ٿو اچي، انلاءُ
 هاڻي مون کي موڪل ڏي.“ پر مڇي اُتي به وڃي راجا کي جوڻ
 لڳي ته ”هي ڏرماتما! تون جو مون کي هتي جڏي ٿو وڃين، سو مون کي
 ٻيون وڏيون مڇيون کائي وينديون.“ مڇي کي ڳالهائيندو ڏسي
 هاڻي راجا کي گيان آيو ته پڙوان جي اوتار کانسواءِ هيءَ صاحب
 لڙائي نٿي سگهي، انلاءُ هٿ جوڙي شتوئي ڪري جوڻ لڳو ته
 ”هي مندر روبرو پڙوان! اوهس نارائين جو اوتار آهيو. آ؟ وڏاڳي
 آهيان جو مون کي ساڳيا درشن ڏيڻا ٿا.“ پڙوان تڏهن کيس جيوت
 ”ها! تُو جو مون کي جيوت آ؟ توکي پاليندس ۽ تنهنجي رڪيا ڪندس
 سو هيءَ سڀ لاءِ اُهي اهڙا ڪار ڪي پيڻ لاءِ ڏيکاري مان. ۽ ڀڳت جن
 کي ڪڏهن به ايمان ڪرڻ نه ٿو ڇڏي ۽ جو جو منهنجي اڃا کانسواءِ
 ڪنهن به ٿي نٿو سگهي.“ پڙوان جا اهڙا وڃن هڏي راجا ڏاڍو
 شرمند ٿي جوڻ لڳو ته ”هي نات! ٻڌا اوهان هيءَ گهٽ جوڻ واري
 روبرو ڌارو؟“ پڙوان تڏهن وڃڻ آڻڻ ۽ کيس پرلي.

پار لنگڻيو وڃي، تڏهن هن وياچاري سڀ ملڪيت بلڪ پنهنجو تن
 به ارهن ڪري ڏنو آهي. پڳوان تڏهن مرڪي وراڻي ڏني ته
 ”بابا! اوهين ڪو فڪر نه ڪريو. هي رڳو مون هن جي پريڪشيا
 وٺي سندس اهنڪار توڙيو. مون جيڪر سندس راڄ ۽ ٻل سڌاءِ
 قائم نه رهي ها، پر هيئنتر سندس هيءَ جس پرلڳي تاءِ قائم رهندو.“
 پوءِ پڳوان پنهنجو پير راجا ٻاڳي جي مٿي تي رکي چيو ته ”هاڻي
 منهنجو ٽيون پير پرتوي جو نه پورو ٿيو.“ راجا ٻاڳي تڏهن هٿ جوڙي
 ويندي ڪئي ته ”هي مڙها پريو! اوهانجو نالو پڳت وٺل آهي، تنهن
 ڪري اوهان ديا ڪري منهنجي پرتگيا پوري ڪئي.“ پڳوان انهي
 تي خوش ٿي چوڻ لڳس ته ”اُداس نه ٿي مان توکي شتل لوڪ جو
 راڄ هاتال هر ڏيان ٿو، جتي تون ڪٽنب سوڌو وڃي آندڙ سان گذار.
 آ؟ نه اتي پنهنجي هروقت رکيا ڪندو رهندس.“ پڳوان جا اهڙا
 وچن ٻڌي ٻلي راجا ڏاڍو خوش ٿيو.

پڳوان پوءِ شڪر آچارير کي يگيه پوري ڪرڻ لاءِ چيو، جنهن تي
 هو چوڻ لڳو ته ”هي پريو! هونڪي خبر نه آهي ته ڪهڙي ڪهڙي
 آهي جو ٻي راجا کي دان ڏيڻ کان روڪ ڪير، هاڻي منهنجو ابراهه
 ڪو زور هو جو پنهنجي انجام تان نه ڦريو. هاڻي منهنجو ڪهڙو
 ڪميا ڪريو؟ هيءَ جو آگيا ٿا ڪريو ته يگيه پورو ڪر سو انجو ڪهڙو
 ضرور آهي؟ جو جو جتي اوهانجا چوڻ گهڻا آهي پوءِ هاڻي جا جي
 ضرورت رهي ٿي. ايتري هوندي به جي اوهانجي آگيا آهي ته آ؟
 ائين ڪرڻ لاءِ تيار آهيان.“ پڳوان کيس اهو وڏي پٽي پاڻ وٽڪڻ وٺو.
 ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشيت چيو ته ”هي ڪڍيو جيءَ سواميا
 ايتري ڪٿا ٻڌي جي آوتارن جي ڪٿا ٻڌڻ مان نه ڏاهان ٿي ٿو، هاڻي
 آ؟ نارايڻ جي آوتارن جي (پاڇي جو) آوتار جو ورتو؟“ ڪڍيو جي
 هونڪي اهو ٻڌايو ته پڳوان مٿس (پاڇي جو) آوتار انهي ڪري ٿيڻو ته جڏهن
 وراڻي ڏني ته ”هي راجا! پڳوان جو آوتار انهي ڪري ٿيڻو ته جڏهن
 گڏو، براهمڻ، ديوتائن، پرتوي ۽ هري پڳتن تي دڪ بوي ٿو، تڏهن
 سندس آوتار ٿيڻو. مٿس آوتار جي ڪٿا هنريت آهي ته:-
 هڪڙي دفعي هينريو زالي دڻيت ويد هاتال هر ڪٿي وٺو تڏهن

ٻاپ آهي ۽ هن راج جي لالچ تي، جو سدا ڦاٿر نه رهندو، آ؟
 پنهنجو ٻرلوڪ بگاڙيان سو مون کان نه ڏيندو. ڪيڏا ٻين ويو پنهنجن
 برتابي موٽڪشپ جڙن جو راج ۽ ڏهندو؟ مڪڙي ڏينن مي سڀ
 راج ۽ ڏن ائيني ڇڏي هري وڃڻو آهي، پوءِ ڪوڙ ڳالهائڻ مان ڇا
 ورتندو؟ اوهين هن چڱي ڪم ڪرڻ کان مونکي نه روڪيو. ڏسو
 رهي ڏيڇو جو ديوتائن جي ڀلائي لاءِ پنهنجن هڏين ڏين تان به نه
 گهٽو ۽ شهي راجا جنهن مڪڙي ڪبو ته جي ٻراڻ ٻڃائڻ لاءِ پنهنجو
 ماس وڍي ڏنو، جنهن ڪري آجاءِ سندس جس ڳاڙهي رهيو آهي.
 آ؟ انجام نه پاڙڻ کان پنهنجو سرونس وڃائڻ وڌيڪ جڳو ٿو سمجهيان.
 دري اوهان ئي ته اها سکيا ڏني آهي ته گرھسٽي جي دروازي تان
 ڪوبه موٽي نه وڃي. وري چئو ٿا ته هي ڀڳوان پاڻ آهي، نه انهي
 جي خوش ڪرڻ لاءِ ته سنسار ۾ هي سڀ هيترا يگيه، دان ۽ تپسيا
 وغيره ٿين ٿا. ۽ هو پاڻ پنهنجي ڳوڙاجي بيڪارين وانگر ٿي پير
 پرڻو ٿي ڇا گهري رهيو آهي، تنهنڪي ڀلا ڪنهن نه ڏيان؟ جيڪڏهن
 پنهنجو راج وٺي ديوتائن کي ڏيندو ٿي ڪٿي ته انهن پنهنجي ناموس
 آهي. جو لڪشمي جو پتي پنهنجي شري ۽ ٽنهي لوڪن جو مالڪ
 آهي، سو هٿ ڊگهيري مون کان دان گهري ته انهن پنهنجي ڪيتري
 نه وڌائي آهي. خير! ڪجهه به سمجهي مان ته ضرور دان ڏيندس.”

جڏهن شڪر آچار به ڏنو ته ٻلي راجا پنهنجو چوڻ ٿو سمجهي، تڏهن
 ڪاوڙ جي سراپ ڏنائينس ته ”تنهنجو راج ۽ ڏن هتي مليا ويندا.“
 ٻلي راجا انهي سراپ جو ڪوبه خيال نه ڪري ڏاڍي خوشي سان
 دامن ڀڳوان کي سڪل ڏيئي چوڻ لڳو ته ”هي دين نات! ماڻهو
 ٿي پير پرڻو ٿي ڇا.“ شڪر آچار به ڇا ڪيو جو ٻلي راجا جي سڪل
 ڏيڻ وقت پنهنجو ننڍڙو روپ ڌاري لوتي ۾ گهري، ٻلي نڪرڻ
 جي وات بند ڪري ڇڏي. ڀڳوان اهو حال ڇاڻي هٿ ۾ کنيل
 ڊپ سان ان لوتي جي منهن کي ٻلي اڇلا ڪولڻ لڳو، جنهن ڪري
 ان ڊپ جي نوڪ سان شڪر آچار به جي مڪڙي اکر نڪري آئي.
 ۽ ڪاٺو ٿي پيو. هي راجا پريڪشت! جيڪو نه هتي ڪي چڱي ڪم

جي پرڪاش ڪري ته اوهان کي وڏو مهاڻا سمجهي رهيو آهيان، پر
 برٿوئي جي ننڍن ٻيرن گهرڻ ڪري ڄاڻان ٿو ته ڪي ڏاڍا سڃا آهيو.
 منهنجي در تي مڪواري جو برامڻ گهرڻ اچيو، تنهنڪي سمجهي عمر
 ٻئي منڌ وڃي وري گهرڻ جي ضرورت ٿي ٿي پوي. انلاءِ ئي ٻير
 برٿوئي جا ڏيڻ مون کي تر ڏاڍي اهم ٿي اچي. ”واهن پڳوان ورندي
 ڏيس ته ”هي راجا! اڃا ڏاڍي ٻري بلا آهي، جنهنڪري برامڻ
 جو تيسه ڏرم نٿو رهي. برامڻ هر سنڌوش وڏو گڻ آهي. جئن باد
 هر گيهه وڃڻ ڪري اگني جي لٽ وڌندي رهي ٿي، تنهن لاءِ اچي جي
 من جي حالت ڄاڻ. سنڌوشي لاءِ آهي تي ٻير برٿوئي جا بس آهن.“

راجا ٻلي پنهنجي استر تي کي ٻاٺي آيلن لاءِ چيو ته واهن پڳوان
 کي پنهنجا چرڻ اڳيان ڪرڻ لاءِ برار ٿا ڪئي، جنهن تي پڳوان
 پنهنجو چرڻ اڳتي وڌايو. هاڻي جئن ئي راجا ٻلي برٿوئي دان ڏيڻ
 لاءِ تيار ٿيو، تن سندس گروءَ شڪرا جا ربه کي پنهنجي گيان هل سان
 سڏي ويٺي ته پڳوان پاڻ ڏيوتائين جي سڏائڻا ڪرڻ ۽ ٻلي جي
 راج ڪرڻ جي ارادي من ريت حل ڪري آيو آهي. بڪدم اها
 ڳالهه راجا کي اچي ڪن ۾ پڌاڻا ۽ پنهنجي ذهن کان ڦري وڃڻ
 لاءِ زور ڪيائينس. ۽ انهيءَ ڪري باب نه ٿيندو تنهنجا ڪيترا
 مثال سائين مان پڻ پڌاڻا ٿينس.

گروءَ جي اهڙي صلاح ٻڌي راجا ٻلي ويچار ۾ پئجي ويو. خيال
 ڪرڻ لڳو ته ”مڪڙي پاسي گروءَ جو حيون منهنجي لاءِ جڳو نه
 ٿيندو ۽ ٻئي پاسي برامڻ سان انجام ڪري ڦري وڃڻ خراب ڏسڻ
 ۾ ايندو. جيڪڏهن اهو سمجهه آهي ته ٿرلوڪي ذات منهنجي گهر
 بيڪارين وانگر دان گهري ٿو ته پاڻ منهنجا وڏا ڀاڱا ڇڏيا. هر جيڪڏهن
 گروءَ جي چوڻ موجب ٺاڪار نه کڻي ڪريان ته به من ۾ اها سمجهه
 آهي جو مون کي ٻاري منهنجو راج ڪسي سگهي ٿو، جنهنڪري سنسار
 ۾ منهنجو اڃا بس ٿيندو. انلاءِ مون چڪو وڃس ڪيو آهي تنهنڪان
 ڪڏهن نه ڦرندس.“ اهو ويچار ٻي گروءَ کي چوڻ لڳو ته ”مها راج!
 اوهان پاڻ مون کي سڃاڻيو آهي ته برامڻ سان ڪوڙ ڳالهائڻ وڏو

وامن ڀڳوان جو ٻلي راجاوت اچي ٿي پير برتوي دان گهرو ۱۳۵

ديو ۽ ادڻي کي ان ڏينهن کان وٺي گرب ٿيو. ڏهين مهيني بعد ٻڌي
جي ٻارس جو ٻنڀڙون وقت ڀڳوان جنم ورتو، جنم ڪري ڄمندا خوشيون
ٿي ويون ۽ ڀڳوان پنهنجو نامن (بندرو) روپ ڌاري برهمڇاري
وانگرشڪل ٺاهي، دند ۽ ڪرمندل هٿ ۾ کڻي برتوي دان وٺڻ جي
اڃا رکي راجا ٻلي جي يگه ۾ پهتو. ڀڳوان کي ڏاڍو تپجوان ۽ روٻان
ڏسي، يگه ۾ ويٺل سڀ شي مني، براهمڻ، ٻلي راجا ۽ سندس گرو
شڪر آجاري اٿي پيدا. پوءِ راجا ٻلي کيس سنگاسن تي وڌاري، هٿ
جوڙي جوڻ لڳو ته ”برهمڇاري مٿاڻ ۾! هيلٽاءِ اوهان ۽ براهمڻ
جي آشيرواد سان نوانوي يگه پورا ڪيا اٿر ۽ باقي مهيني ۽ ٻيون
يگه پورو ڪرڻ تي آميان. وڏي خوشي جي ڳالهه آهي جو اوهان
جهڙن مڙا برشن جو درشن ٿيو ۽ اوهانجي چرطن گهڻا ڪري ٿي ۽
برتوي پوئتر ٿي. هاڻي جڏن ديا ڪري سواءِ ڪوئاڻڻ جي اوهين
هاڻي هٿ ۾ يگه ۾ پڌار يا آهيو، تنهن ڪنهن به شيءِ جي اڃا هجي ته اها
بلاشڪه گهري وٺو. جيتوڻيڪ ڏسڻ نٿا پيا اچو، پر منهن جي تپه
مان وڏا مها تما سمجهڻ ۾ اچو ٿا.“

وامن ڀڳوان ورندي ڏٺيس ته ”هي ڌرماتما! تون پرڏا ڀڳت جي
ڪل ۾ پيدا ٿيو آهين ۽ شڪر آجاري جهڙو مها تما تنهنجو گرو آهي،
سو پلا ڪڏن ته ڌرماتما هوندين. مون کي ٻي ڪا به اڃا ڪانهي، فقط
تي پير برتوي جا توکان دان طور وٺڻ آيو آميان، جتي آسڻ وڃائي
وٺي هري جو ڀڄڻ ڪندس.“ ٻلي راجا تڏهن مرڪي جوڻ لڳو ته
”هي برهمڇاري! هي توهان گهروئي ڇا؟ آيترو ته گهرو ڏا، جنم ڪري
وري اوهان کي هٿ ٽنگڻ جو ضرور نه پوي ٿا.“ وامن ڀڳوان وراڻي
ڏٺيس ته ”هي راجا! آه سنٽوشي براهمڻ آميان، مون کي سواءِ تن پيرن
برتوي جي ٻي ڪا به اڃا ڪانهي. بابا! تون دانين جي ڪل ۾ ڄائو
آهين ۽ تنهنجا وڏا اهڙا ته برتائي ٿا، جن تنهن لوڪن جو راج
ڪيو ٿي. سچ آهي ته تون گهڻو دان ڏيئي سگهين ٿو، پر مون کي
وڌيڪ ضرورت ڪانهي.“ اوهڙي ٻلي راجا جوڻ لڳس ته ”مٿاڻ ۾!
براهمڻ جا ٻاڪ ٿي اڃا پنهنجي مطلب ڪرڻ جي خبر ڪانهي. منهن

مارائي ڀڳا ۽ هلي راجا اُنهي آسڻ تي ويٺي تنهن ٻن لوڪن جو راج ڪرڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن هلي راجا پنهنجي گروءَ شڪر آچاره کان پڇيڻ لڳو ته، ”مها راج! اهڙي ڪا سمجھ ڪيئن ٿي، جنهن ڪري منهنجو ميو راج هميشه تاه قائم رهي.“ شڪر آچاره جواب ڏنس ته ”جيڪڏهن تڪڙو ڀڳي ڪرين ۽ وڃي ڪوبه وڳو نه هجي ته تنهنجو راج هميشه تاه قائم رهي سگهيو.“ اها ڳالهه ٻڌي هلي راجا ڀڳي ڪرڻ شروع ڪيا. جڏهن پڇاڙي جو ڀڳي اچي پهتو تڏهن اندر کي ڏاڍو ويچار ٿيو ۽ ديوتائن جي ماتا اُڏي کي ڏاڍي چٽا پٽا ٿي. هڪڙي ڏينهن جڏهن هو پنهنجي پٺي ڪشش رشي وٽ ماٺ ۾ ويٺي هئي، تڏهن ڪشش اُڏاسي جو سبب پڇيڻ لڳس ته ”ڪٿن! ڪو مهمان تنهنجي درٻار ۾ ڪونه آيو آهي؟ يا ڪنهن پرامن کي ڏان ڏيڻو ڪري ماٺ ڪري ويٺي آهي يا نه؟“ اُنهيءَ ”اڏي ڏهن سورج پنهنجي چٽا جي ڳالهه ڪري پڏايس ۽ ويٺي ڪري جوڻ لڳس ته ”سو امي! ڏها ڪري اهڙي ڪا سمجھ ڪريو، جنهن ڪري ديوتائن کي وري پنهنجو راج ملي.“ ڪشش جوڻ لڳس ته ”اها سبب هر مشور جي ماري آهي ۽ آءٌ انهيءَ ڪٽ پٽ ۾ ڪين پونديس. تون هر مشور جي شرڻ وٺي اُنجو سرڻ ۽ ڪرڻ ڪر ته تنهنجي من جي اها ضرورت پوري ٿيندي.“

پٽيءَ جي آڱيا موجب اُڏي وائين ٿي ڪيو، جنهن ڪري ڀڳوان پسن ٿي کس درشن ڏيو ۽ کس وٽ ڀڳي جوڻ لڳو ته ”جيڪا اڃا پنهنجي ساڳهه“ اُڏي هٿ جوڙي ويٺي ڪيس ته ”مي ڀڳوان! اهڙي ڪا سمجھ ڪريو جو اوهان منهنجي گرب ۾ اچي، منهنجي پٽ ديوتائن کي وري راج وٺي ڏيو.“ ڀڳوان جوڻ لڳس ته ”مي اُڏي! راجا هلي سڄي ڪري مون کي خوش ڪيو آهي ۽ مون پنهنجي گرو ۽ پرامن ۾ ڏاڍي پڪي رکيو، انلاءِ اُنجو زبردستي سان راج ڪرڻ بلڪل بيواسي ٿيندو، پر توهان منهنجي سمجهي دل سان ڀڳي“ ڪئي آهي، تنهنلاءِ توکي ۾ خوش ڪندس يعني ڪا سمجھ ڪري انهن کي آسڻ وٺي ڏيڻو پوندو.“ ايترو چئي ڀڳوان انترڌان ٿي

جي ڏسڻ جو ڏاڍو جاءِ رکي ويئي. ايتري ۾ اوجتوئي اوجتو باغ جي پاسي کان ڀڳوان جو موهني روب استري ويس ۾ تمام سندس گهڻا ۽ دستر پهري اهي هر گهٽ ٿيو ۽ مگر سندس بهنجائي وانگر چمڪڻ لڳو. هو هٿ ۾ هڪڙو ڪينهوڙو کڻي راند ڪندي پئي آئي ۽ اهو مٿي آڪاش ۾ اُڇلائڻ ڪري سندس اٽل ڏسڻ ۾ پئي آيا، جنهنڪري ڪهڙو به جتي هڪواري ضرور لڳجي پوي. اهڙيهرت هو سڄي باغ ۾ ڪينهوڙو جهڙيندي، اُنڪ ناز نڪرا ڪندي، پنهنجي اکين جي اشارن سان ڏسندڙن کي موهت ڪندي، اهي شري مهاديو وٽ پهتي، جتي سندس مڙن ۾ نهاري مٽڪي، اکين جا اهڙا ۽ اشارا ڪرڻ لڳس، جنهنڪري مهاديو ڪام جي وس تي اُتئي موهت ٿي پيو. مهاديو کي اهڙي حالت ۾ ڏسي موهني اڳيان وڌڻ لڳي، جنهن تي مهاديو سندس پٺيان ڏوڙ لڳو. هاڻي ڪامديو پنهنجو بدلو وٺڻ لڳو. جڏهن شري مهاديو اُنهي موهني وٽ پهتو، تڏهن هن چالاڪي ڪري، پنهنجو مڙن لڪائي ڇڏيو. يولانات آئي باقي ويا ڪل ٿيڻ لڳو. هڏا هن شري هاروتي موهني روب ڏسي شرمندي ٿي ۽ هن ۾ اهڙي روب جي سارا ڪرڻ لڳي.

جڏهن مهاديو ڪام جي وس تي ڏوڙي وڃي موهني کي پنهنجي چالي سان لائڻ ٿي پئسو، تڏهن هو جهٽڪو ڏيئي هاڻ جڏاڻي اڳتي هلي ويئي. مطلب ته اهڙي ريت گهڻيئي دفعا هاڻو ۽ ڪٿا ڪٿي (اشارا) ڪري شڪر ڀڳوان کي موهي وڌا. شڪر ڀڳوان جو اهڙو حال ڏسي، موهني روب ڀڳوان اُتان انٽڙڙان ٿي ويو ۽ شڪر مهاديو اُڏاس ۽ لهي ٿي هڪڙي وڻ جي مٿان ويهي رهيو. ايتريهر شري هاروتي به اهي وٽس پهتي. هاروتي کي ڏسي مهاديو گهڻو بهنجائڻ لڳو ۽ ڀڳوان جي مايا جي وڏائي ڪرڻ لڳو ته سٺا ۾ جيڪو پنهنجي گيان جو هٿ رکيو سو مڙڪ آهي. ڀڳوان جي اڳيان ڪينهوڙو رس نٿو هلي.

مهاديو کي هٿ ڏنڻ چئي ڇوڻ لڳو ته ”هي يولانات! تون ڪا به چٽا نه ڪري. سڄي آهي ته هن موهني روب ڏسڻ ڪري ڪو به ميارو بهي ڇڏي

ڀڳتن تي ڀيڙ ڏسي وٺن هليو آيو ۽ کين دلا سوڌ ڏنائين ته ”اوهان اهرت
 ٻيٽو آه، انلاءِ به خوف ٿي وڙهو ۽ دڻيت اوهان کي ڪنهن به طرح
 ماري يا جيتي نه سگهندا.“ ڀڳوان جو اهو چوڻ مڃي ديوتائن وري
 لڙائي ڪرڻ شروع ڪئي. جڏهن تمام گهڻي خونريزي ٿي ۽ وڏا
 وڏا دڻيت مارجي ويا، تڏهن برهما ويچار ڪيو ته ديوتا ۽ دڻيت
 ٻئي ٻنهنجو اولاد آهن ۽ ديوتائن دڻيتن کي هڪدم مارڻ ڇڏيون،
 انلاءِ ناز ڪي ديوتائن جي سمجهائڻ لاءِ موڪليا، ناز جي سمجهائڻ
 تي ٻنهي وڙهڻ بند ڪيو ۽ ديوتائن جيت ڪري آندڙ بھائڻ لڳا.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا هريڪش پڇڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي
 سوامي! موهني روپ اهڙو ڪهڙو هو، جنهن پاڻ تي ديوتائن ۽ دڻيتن
 سڀني کي موهي ڇڏيو؟“ شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”هي راجا!
 انهي روپ جو ڪهڙو بيان ٻڌايان ۽ اهو روپ اهڙو ته سندر هو،
 جو ڏسي خود شري مهاديو، جنهن ڪامديو کي به پسر ڪري ڇڏيو
 هو، سو موهجي ويو، تڏهن ديوتائن ۽ دڻيتن جي ڪهڙي ڳالهه
 ڪجي. اها ڪٿا هن طرح آهي ته:-

هڪڙي ڏينهن ماما پاروتي شري مهاديو کي چيو ته ”سوامي!
 وشلو ڀڳوان جنهن استري روپ سان دڻيت کي موهيو هو سو آ؟
 ڏسڻ گهران ٿي؟“ شري مهاديو انهي تي پاروتي سميت ڀڳوان وٽ
 وڌڪن ويو، جتي کيس موهني روپ ڏيکارڻ لاءِ چيائين. وشلو ڀڳوان
 کيس وراڻي ڏني ته ”هي مهاديو! ان روپ ڏسڻ ڪري تون ڪام
 وس ٿي ٻنهنجو ٻار وٺي ورتين.“ مهاديو انهي تي هڪ ڏنيس
 ته ”ٻنهنجون اندريون سڌاءِ ٻنهنجي وس آهن، انڪري ٻنهنجي
 اها حالت نه ٿيندي ۽ وري اهو روپ پاروتي ڏسڻ چاهي ٿي، انلاءِ
 انجو موٽي ڪوبه اثر ٿي نه سگهندو.“

ڀڳوان تڏهن سندس چوڻ مڃي، اتان انترڌان ٿي ويو ۽ هو
 اتي شيام سندر جي اڇا سان هڪڙو سڻو باغ، منجهس ڪيترن
 عدن تلاءن، ٻوٽن ۽ قسمن قسمن جي پکين سان ٻيڏا ٿيو. شري پاروتي،
 جنهن ٻنهنجي سندرتا سان ٻئي ڪنهن کي به نٿي ڄاتو، سا موهني روپ

ڪي به پيشن جو وجهه نه مليو. ڀڳوان تڏهن موهني روبرو ڌاري ديوتائن ۽ ڏيئين جي وجهه اچي پيو. ڏيئين جو اڏرو موهني روبرو ڏسڻ ۽ اهرت جو پيشن واري جذب. پوءِ موهني کي فيصلو ڪرڻ لاءِ امن ڪيائون ۽ مٿس اها ڳالهه چڙهائون ته توه جو جنهنڪي به ڏيندي سو پيشندو. موهني سندن اهو چوڻ قبول ڪري، اهرت جو ڪلش کانئن وٺي، سڀني ڏيئين ۽ ديوتائن کي پنڌت پر واريو. پوءِ ديوتائن کان وٺي اهرت بيارڻ شروع ڪيا. راجو نالي دئب جڏهن ڏٺو ته هي موهني سڀ اهرت ديوتائن کي بياريندي وڃي، تڏهن پنهنجو روبرو ڏلائي سورج ۽ چندرما جي وجهه اچي وٺي اهو اهرت پيشاء. سورج ۽ چندرما تڏهن رڙ ڪري چو ته ”سڀال مي دئب آهي.“ موهني روبرو ڀڳوان آهي وڃن ٿي هجبل اهرت چندرما کي بيارڻ، سندن هڪ سان راجو جو سر وڌي چڙيو. اهرت جي هٿان ڪري دئب مٿو نه ڪيس، پر اٿاڻو - راءِ به روبرو ٿي اٿي پيدا. ديوتائن جي چوڻ تي ڀڳوان هنڪي به ماري، کيس صلاح ڏني ته.

”اڳتي تون ڏيئين جا سواءِ جڏي سورج - مٿس ٻين ستن گرهن سان گڏ ره.“ بس! ان ڏينهن کاسوءِ نو گره ٿيا ۽ اڃا راجو جي دئبني سورج ۽ چندرما سان ملندي اچي ۽ جنهنڪري اُها سڀني ڏينهن ۽ پورٽيائي جي رات جڏهن اُهي پيشندو پورڻ پر ڪلش ٿيڻو، تڏهن پوکيس رڌيڪي اڏيائي ڪري ٿيو. ان بعد ڀڳوان انٿرڊان ٿي ديو. جڏهن موهني روبرو ڀڳوان انٿرڊان ٿي دئبڪن روانو ٿيو، تڏهن دئب دئب دئب به اچي چوڻ لڳا ته ”توه سموري سڀ اهرت ديوتائن کي بيارڻ ڪيڏانهن ملي وئي.“ پوءِ دئب پنهنجي پل سمجهي ۽ ناراضگي کيس ڏوڪو ڏيندو ڏسي ڪاوڙجي، ديوتائن ان لڙائي ڪرڻ لاءِ تيار ٿيا. هيڏانهن ديوتائن به پنهنجي تيار ڪئي ۽ ٻئي جي هٿ لڙائي شروع ٿي. جڏهن هر ميسور جي ڪرڻ - ان ديوتائن ڏيئين کي، راجو، تڏهن ٻئي راجا وڙهڻ جي سرڻي نه ماري ماڻ ڪرڻ لڳو. ديوتائن ان وقت دئب ناراضگي سرڻ ڪري سس ڇاڻا ڳهرڻ لڳا، موهني ڀڳوان پنهنجي

[illegible]

تي وڻڪنٽ ٿان اهي سُدرشن ڇڪرڻ ان توکي ٻاريندو، تڏهن تپندجو
 موڪل ٿيندو. اڄ منهنجا وڏا ڀاءُ آهن جو رشي جي ڪرپا بيان
 اوهانجو درشن ٻائي ڪرناٿ ٿيس. هاڻي آڳاٽو ڪريوم نه آ؟
 پنهنجي لوڪ ڏي وڃان. اتي ڀڳوان کي اهو ٻائي به پنهنجو تن
 جڏي مڪڙي راجا جي سروپ ۾ ٿي، مٿ جوڙي شتون ڪري جوڻ
 لڳو ته ”هي ڀڳت وٺل آ؟“ به اڳئين جنم ۾ مڪڙو راجا هوس ۽
 رات ڏينهن هري ٻرمانا جي چرطن ۾ ڏيان لڳائي راج ڪندو هوس.
 مڪڙي ڏينهن اگستيه مٺي، وٺوٺ آيو، پر آڳاٽو پنهنجي ڏٺان ۾
 لڳو ويٺو هوس ۽ تپند ڪري اُنهو ڪجهه به آدرم ڪم ۽ پاٺ ڪري
 وٺي رهيس. پنهنجي اڳئين ڄات تي اگستيه مٺي ڪاوڙ جي سراب
 ڏام ته ”هي مورڪ! تون جو منريت هسٽ هاڻي وانگر ويٺو آهين، سو
 وڃي هاڻي جو ڇهر ٻاهه.“ مون به اهڙي ئي پنهنجو گناهه به ڄاڻايو ۽
 پنهنجي لتاري ڀاڻت ويٺي ڪس. تڏهن هن مون کي چيو ته هن
 ٺلاو ۾ تپندجو ٻيو گواهه ڄڻندو ۽ وڻڪنٽ ٿان اُلهيل اچي سڻائڻا
 ڪندو ۽ جنم ڪري پنهنجي مڪي سنڌي. اڄ ان اگستيه مٺي
 کي وارون وار ڏٺو اها جي، جنم جي ڪرپا ڪري اوهانجو هي و
 ساڳيا درشن ٿيو، جو تبسوين توڻي رشن کي به مشڪل ٿي سگهيو.
 اهو ٻڌي ڀڳوان ان راجا کي ٻاٽان گڏ ڪرڙي واري وڻڪنٽ وٺي ويو.
 ايتري ڪٿا ٻڌائي سوي ڪندو جي جوڻ لڳو ته ”هي راجا
 جڻ هاڻي کي واڳوڻو ڪريو هو، ٺٽن سب سنساري جو ڪال
 جي مٿن ۾ ٻڌا آهن. سو جڏهن هاڻي وانگر ڏکي ٿي، سڄي دل سان
 نارايان کي هڪارو، تڏهن ئي هو اهي سڻائڻا ڪندو. هاڻي ڀڳوان
 ڪيئون جو اوتار ڪڍڻ ورتو، تنهن ڀاڻت تو ٻڌايان ۽ —

ديوتائون ۽ دڻت ٻئي ٻاهر ٻاهر ڪڍڻ رشي جا ٻه آهن، پر
 سڌاءُ ٻاهر سندن دشمي ملندي اچي. ڪڏهن ڏسو ته دڻن کي
 جيتي اندر ديوتائون سميت راج ڪري رهيو آهي، ته ڪڏهن دڻيت
 تنهن لوڪن جو راج ڪري رهيا آهن. مڪڙي ٻيري اندر کي وٺ
 ٻه دروازا رشي گڏو ۽ کيس ٻه ڀاڱا ڪيا. رشي انهي ئي خوش ٿي

دراهم جو نارائين کي پنهنجي اڳئين جنم جي ڪٿا ٻڌائڻ ۱۲۵

ديان ڪريان جو ضرور اچي پنهنجو اُڌار ڪندو ۽ آهڻي
ٻئي جو آجهو آهي. ” اهڙو ويچار ڪري هوسجي دل سان نارائين
سمجهي، گرڙ تي چڙهي وئڪنٽ مان آيو. جڏهن گجپندر ڏٺو
تڏهن ان تلاءَ مان ڪمل جو گل چٽي، پنهنجي سونڊ ۾ جهلي مٽي
آڪاش ڏانهن کڻي چوڻ لڳو ته ”هي نارائين! هي دينانات! هي
۽ جلد ئي اچي پنهنجو اُڌار ڪر.“ هن اڃا ادا شتوئي ڪري پوري مس
ڪئي، ته ڀڳوان گرڙ تان لهي پيرين پيادو ڇوڙي، هڪدم اُتي اچي
سدرشن چڪر سان گراه کي ماري، گنج ڪي تلاءَ مان ڪڍي ورتو.
گراه جي مرن وقت آڪاش مان ڦلن جي ورشا ٿي ۽ ڀڳوان
جي هٿان مارڇڻ ڪري هو گراه مان مٽجي ڪڙو خوبصورت هوش
راجائي هوشاڪ ۾ ظاهر ٿي، شري نارائين جي چرطن تي ڪري
شتوئي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي دينانات! اڳئين جنم ۾ آ؟ گذرو
هوس. هڪڙي ڏينهن پنهنجين استرين سان ويان ۾ چڙهي ستر ڪندو
ٻئي ويس، ته رات تي هڪڙو سٺو تلاءَ ڏسي اُتي جل واه ڪرڻ
لڳس. اُتي ديول رشي اڳيئي ٻئي شان ڪيو ۽ آ؟ اڳيانا ڪري
پنهنجي استرين جي چوڻ تي رشي کي مسخري ڪرائڻ لاءِ ٽپي
هٽي کيس تنگ کان جهلي ٻاٽي ۾ گهلي ويس. جڏهن رشي اُتي ڪري پيو
تڏهن سندس پير ڇڏي تلاءَ مان ٻاهر نڪري اچي پنهنجن استرين
سان کان لڳس. پنهنجي ان هلت ڪري ڪاوڙجي، رشي هونڪي
سراپ ڏنو ته ”هي گندو رو! تو جا مونسان ناحق اها هلت ڪئي آهي،
انلاءَ تون گراه جو جنم وٺي هن ٻاٽي ۾ پيو ره.“ اهو سراپ ٻڌي
آ؟ شرمندو ٿيس ۽ رشي کي چوڻ لڳس ته ”هي ڪر ٻالو! مون پنهنجي
ڪٿي جو ڦل ٻاتو، هر ديا ڪري ٻڌا، يوم ته ان سراپ کان جو تڪارو
ڪڏهن ٿيندو؟“ تڏهن هوش ڇوڻ لڳو ته ”ڪيترن ئي ورهين گذرڻ
بعد هڪڙي ڏينهن تون جڏهن هاڻي جو پير جهليندين، جنهنجي هڪار

پوءِ سندن پائاري کي پاڻ ڏيئي ٻيا ماڳي ڪنڀون وڃن ۽ پاڻ ڏکي ٿين.
 ساڳيوئي حال ڏٺو اٿن جو به اُهي. انهيءَ سبب ڪري ۲۱ سناري
 مور ٻڌي ورڪ ٿين ۽ فينڌ رات ڏينهن پرميشور جي ڌيان ۾
 پرس آهيان. ۲۲ نڪي طعامن ڪارائيندڙ جي واکاڻ ڪريائون ۽ نه
 نه سڪي پور ڏيندڙ جي ڳلا ڪريائون. ڪوڙن يا منن وڃن جو ٻڌڙ
 تي صو يا خوشي ۾ ڪانه ٿو ڪريان. ڪٿي ڪو ڳڻا ڪرڻا پهرائي
 هالڪي ۾ ڇاڙهي ڳهائين ۽ زمين تي ڌوڙ ۾ سهارين ۾ مولڪي سڪ
 يا دگر ڪونه ڏسڻ به اچي. مي پرملاڊا مي جيڙ حوراسي لڪ
 حويلون پوئي پهاڙ تي جواڃيو مي منشيءَ جو لو هائي. پوءِ جي آهو
 حولو هائي به پڳوان جو ٻنهن يا سورڻ نه ڪيائين ته پڌاءِ ان جهڙو
 ڪم به ٻيو ڪير چئو؟ مي پندشور پرملاڊا، اوڏوت جو اڏو گيان
 ٻڌي ڏاڍو خوش ٿي ڳهر موٽيو.

۲۳ وائي ٿو ڪي گرمست آشرم جو احوال ٿو پڌا ڀان، جنهن تي ڪ
 پش تن آشرم جو دار مدار آهي. گرمستي کي گهرجي ته پنهنجي
 ديت آهر مردوز ڏان به ڪيندو رهي. هي ٻيو نه ٿو به آهاس،
 پورٽياڻي، بينڪرات، ٻارس ۽ ڌرمه جي پهرئين ڏينهن ۾ مردوز
 ڪهڙو ڏان ڪرڻ گهرجي. گرمستي کي مردوز ڪٿا ڪيڙن ٿي
 ڪرڻ گهرجي ۽ پڌاءِ جيون تي ڏيا وڪڻ ڪيس. پنهنجي ڪهڙي
 مان ديوتائن جي نالي پڳهه ڏون ۽ دوم ڪري. اٺين کي کاڌو
 ڪارائي ۽ ڪتب جي پالڻ ڪري. برسات ۾ پريت نه رکي، پڌاءِ
 مري جي چرطن ۾ ڌيان لڳائيندو رهي ته سندس مڪني ٿئي.
 اهوئي طريقو من پو ساگر مان تري نڪرڻ جو آهي.

مي پندشور مي ٻاڙه ڌيان ۾ رکڻ گهرجي ته جيڪي به ڏان يا
 ديوتائن پٿرن جي نالي پڳهه ۽ شرافت وٺيندو، ڪنهن به ڪنهن
 گهڻو ۽ ٻاڙه پراڻن کي ڏهن. جڏهن جڳي زمين ۾ نور پڻي به ڪيڙو
 سان گهڻو ٿو مليو، تنهن سٺ ٻاڙو کي ٿورو ئي ڏان ڏيڻ سان گهڻو
 بهه ملي ٿو. سڀي پڳي کان گيان پڳهه يعني پرميشور جي ڪٿا
 ڪيڙن آهر آهي. ڪهڙو ٻرو نه ڇاهڻ، سنشوش ۾ رهڻ آهو
 سڀي ڌرم جو مول آهي. جو گرمستي پنهنجي ڌرم موجب مليو
 سو ان ڌرم ميسر سياسي کان بهتر آهي، جو پنهنجو ڌرم نٿو هالي.

ڪنهن به شهر يا وسندي ۾ هڪ رات کان وڌيڪ رهڻ نه گهرجي .
 شرڌا سان جيڪي بکيا طور مليس سونئي راضي ٿئي . ڪو به
 ڪپڙو پاڻ وٽ نه رکي ۽ سدا آڪيلو رهي . سڀني ڄمون تي
 هڪ جهڙي ڏيا رکي ، هڙي جي چرطن جو ڌيان ڪندو رهي . ڪو به
 پنهنجو جيلو ڇا تي نه ڪري ۽ نه ته پنهنجي رهڻ لاءِ ڪا جهڙپڙي ٺاهي
 رهي . سنسار کي سڀني گيان سمجهي ، موت جي جهنڊا نه ڪري .
 هي يڏسندا : هاڻي هڪڙي سنڀال جي ڳالهه ٿو ٻڌايان ۽ ته
 پرملاد جڏهن تخت تي ويٺو ته هن سندس ڄال ڏٺي جو هو شهر گهڙڻ
 ويٺو هو ۽ جتي ڪنهن گيان ڏي جو پتو پوندو هوس ته اُتي وڃي ،
 ڏاڍي پزير سان هري چرچا ۽ گيان گوشت ڪندو هو . هڪڙي
 دفعي ڇا ڏسي ته دتاتريه نالي هڪڙو اوقوت تمام ٿلهو متارو ۽
 تپچوان ، اُگهاڙڻ لڳن پرميشور جي ڌيان ۾ زمين تي ويٺو آهي .
 پرملاد اُنهي اوقوت کي ڏسي کيس نيسڪار ڪري شتوني ڪرڻ
 لڳو ۽ کانئس سندس ٿلهي متاري ڏيئي ۽ گيان ٻڌڻ جي ڄاڻا ڏيکارِي .
 دتاتريه ورندي ڏنيس ته ” هي ڀڳت جن ! تون جو جوڀن ٿو ته
 ” اذير نه ڪندي به ٿلهو متارو ڇو ٿو ڏسڻ ۾ اچي ، ” تنهنجو سبب
 هي آهي ته مون دنيا ۾ رهي گهڻوئي ڌن ڪمابو ، پر ڏهر ته ڏينئون
 ڏينهن ترشنا ويٺي وڌندي . نيٺ خيال ڪير ته هي منشهر جنم اڃا به
 وڃائڻ واجب ڪيندي ، پر جنهن مطلب لاءِ ملبو آهي سو سڌ ڪرڻ
 گهرجي ، پر جي ائين نه ڪندس ته ترڪ ۾ به وڃي ڏاڍا دڪه پوگهندس .
 بس ! اهوئي سبب آهي جو منشهر هڙي جي چرطن ۾ هريت نشور کي
 ۽ دنيوي فڪر ۾ گهڻو پيو آهي ، سو ڏهر وٺي رهندو . هادريون
 آندڪار سورج جي روشنائي ڪري گهر ٽٽيڻ ، پر اندر جو آندڪار
 ڀڳوان جي ڀڄڻ ڪرڻ سان وڃي ٿو . هي پرملاد ! تون جو ڀڄيو ته
 ” تون پاڻ وٽ ڪا به شئي ڪانه ٿو رکين ، ” سو مون گهڻي ڌيان
 پر سڀ دنيا جي فڪر ۾ ڇڪا جوڙ آمن . اُنهنکي ماڻا وڃڻ جو ڊب
 هڪڙي پاسي ته راجا جو خوف هئي طرف . چورن ۽ ٿورن جي ڏڪاءِ
 کان رات چونڊ ڪانهين . جڏهن به مکيون سخت سمجهت ڪري ماڻي
 گڏ ڪن ، پر ڪنڊو سي ڪري هڪڙو به ٿڌو پاڻ ڪونه کائين ،

سان ڪوڙ نه ڳالهائي. ٻرميشور جي اڃا سان ڪا استري وڌو آهي
 ٿي هئي ته هو ملڪو ڪاڏو کائي، ٻرميشور جو ٻيڻ ۽ ڌيان ڪندي
 زمي. ڪڏهن به سس طعامن کائڻ جي حواض نه رکي ۽ نڪي جڳا
 ڪپڙا ڇڪي يا زيور پائي يا سڻگار. جا استري پنهنجي
 ڌرم ڪرم تي رهي، شاستر آڳاٽا اندر استري ڌرم هالي ٿي، سامهون
 کائڻ وٺڻ وٺي، لڪهڻي وانگر پنهنجي هٿي سان آند هائين.

جڻي ورهن کي گهرجي ته حوري ويڙهه ٻيڻن ڪرڻ کان هري
 رهن ۽ هر روز ٻيڻ ڪرڻ به بهت نه رکن، جو ته ائين ڪرڻ سان
 ڪو اولاد پيدا ڪو نه ٿيندو. استري رت واهڻ واري ڏينهن کان
 اڻسڻ ڪرڻ بعد جڏهن ٻيڻ ٿئي ته هن سائس سڀرگ ڪرڻ واجب
 آهي ۽ ائين ڪرڻ سان ئي ڌرم آتما اولاد پيدا ٿيندو. مگر رت واهڻ
 ٿيڻ ڏينهن اندر يا ڏينهن جو نوڪ ڪرڻ سان ٻرڻ جو ٿيڻ، بل
 ڌرم ۽ نور گهٽجي وڃن ٿا. ڇوڪو ٻرڻ رت واهڻ کانپوءِ ٿيڻ ڏينهن
 استر وٺڻ وٺي، تنهنجي مڙها به ڇڏي. هي پڌر آتما
 جڻن آشرمن جو ڌرم ٿو پڌاڻان ۽ سو ڌيان ڏيئي پڌر.

ٻرميشوري وٺڻ ورهن جي اندر مڙها جي آڱا سان گرو
 گهر وڃي آهي ته ۽ هن سان سوا ڪري. ڪڏهن به وار نه ڪوڙائي
 ۽ بکيا ڪري اهي پنهنجو پيٽ هالي. ڪاڏو ڪرڻ يا ٻيڻ لڙو
 ڇڏي ڏيڻ گهرجنس. ڪا به سگندي شي بدن کي نه مڪي ۽ استر تي
 جي سڱ کان سواءِ هري رهي. شاستر چوڻا ته ”استري به ۽ ٻرڻ
 گهر سڀان آهي. جڻن گهر به ٿي پڳڙيا ٻڌڻ رهي نه ٿيندو، تنهن
 ٻرڻ جي به حالت آهي. انلاءِ استر جو سڱ ٻرڻ لاءِ نقصان ڪار
 آهي.“ ۲۴ ورهن بعد ڪنهن جڳي ڪل مان شادي ڪري
 گهر ڌرم هالي. جڏهن پڌر ورهن جي عمر ٿيس، ته هن استر تي
 سميت ڪنهن اڪال اسٿان به رهي پڙهڻ جو سهڻو ڪري.

آني قل اول کانسواءِ ٻيو ڪجهه نه نه کائي ۽ سرد پي ٿو ٿي گهرجي
 بدن کي ميراڻي. ائين ڪندي مڪي پڙهڻ جي روپ به لڳي ٿي
 وڃڻ گهرجي. ان بعد سڀا آشرمن به داخل ٿئي. سڀا کي

بربر سان ٻڙهي ۽ چڻي. هي راجا! جيڪو انهن جڳن ڪن مان
 ڪوبه نٿو ڪري، اُنکي پسون ۽ مڻل سمجه. ڀڳوان هي ڀڳتي چڻي
 ورطن ۽ آسرين کي ڪرڻ گهرجي. جو براهمڻ ويد ٻڙهي سنڌيا وڻير
 ڪريڻو، پر ڀڳوان جي ڀڳتي نٿو ڪري، اُنجو اهو سڀ اڃا پوءِ آهي.
 اهڙي طرح ٻين کي به سمجه. براهمڻ اُنهي کي ئي سمجهڻ گهرجي
 جنهنجا سڀ سنسڪار ٿيا مڃن ۽ بکيا ورتي تي پنهنجو گذران ڪري، پر
 بکيا به اها نه مڃي ڃا ڪنهنڪان پيڙي وڃي. براهمڻ کي سدائين
 ست شاسترن ۾ ڌيان مڃي ۽ هميشه يگه ۽ حق دوم ڪندو رهي،
 نه رڳو دان وٺي هر ڏئي به. اڪيٽري کي گهرجي ته يگه ڪري، شاستر
 ٻڙهي ۽ دان ڏئي، بهادر ۽ ڌرماتما ٿي. اڌن سنتن جي رکيا ڪري
 ۽ سدائين پنهنجي من ۽ اندرين کي وس رکي. گوشت واپار ڪري
 ڌرم تي قائم رهي، ديوتائن ۽ براهمڻن جي ڀڳتي ڪري ۽ شودر
 مڻين ٿن ورطن جي سڀوا ٽهل ڪري ۽ اُنهي عيوض جيڪي ملي
 تنهنجي گذاري. شودر کي ويد منتر سان يگه ڪرڻ نه گهرجي.
 براهمڻ کي ٻئي آدمي جي نوڪري ۽ سڀوا نه ڪرڻ گهرجي. هي
 يڏسڻر! تون سوال ڪرين ته پوءِ دروڻا ڇاري ڇوڙي ڇوڙي دريوڻ
 جي نوڪري ڇو ڪئي؟ ته اُنجو جواب هي آهي ته ڊڪڙي ڏينهن
 دروڻا ڇاري جي پت اڻوڻا ڪنهن ٻئي ڀاڱي کي کير پيئندو
 ڏسي پنهنجي ٻي کان کير گهريو. دروڻا ڇاري ڪندڙ سڀ
 پنهنجي پت کي کير ڏيئي نه سگهيو، پر پاڻي ۾ مٽوڙي گهي کير جي
 عيوض پت کي ڏنا. اڻوڻا ٿي کير سمجهي پي ويو، پر دروڻا ڇاري
 پاڻ کي ڊڪارڻ لڳو جو پاڻ کير جو پت کي ڏيڻ لاءِ اسمرت ٿيو.
 بس! انهي سبب ڪري لاچار وڃي دريوڻ وٽ رهندو بيس. هي
 يڏسڻر! ڇاڻي توکي استرين جو ڌرم ٿو ٻڌايان سو به ٻڌي وٺ.
 استري پنهنجي پتي کي ايشور ڇاڻي اُنهي آگيا به رهي. سدائين
 منا وڃن هولي ۽ ڪڏهن به ڪنهن سان ڪڙڙ نه هوي، اوب کان
 بري ڀڳي، ڪڏهن به پنهنجي پتي ۽ وڏن جي سڀوا ڪري
 جيڪي به کيس مڃي تنهنجي راضي رهي.

ديا سان ٻيڙي نالي دڻيت کي ماريو هو ۽ جنهنڪري سندس زالو
توڙياري ٿيو. اها ڪٿا توکي ٻڌايان ٿو ڇا نه ٻڌي وٺ :-

ڪنهن سڀي دڻيتن ديوتائن کان واراڻيو تڏهن دڻيت ٻهڙا جي
آگيا موجب ميه دانو جي شون ويا، جنهن پنهنجي ماما سان لي قلعا
سون، ڇانڊي ۽ لوم جا آڪاش پراڇڙا تر جوڙي ڏنا، جي ڪڏهن
ڏسڻ ۾ ٿي آيا تر ڪڏهن شائب ٿي ٿي ويا. اهي دڻيت پنهنجي
راجا توڙي سان گڏجي ديوتائن کي پنهنجي انهن قلعن ۾ وڃي
لڪندا هئا. ديوتائن تڏهن لڄاڙ ٿي وڃي شري مهاديو جي شون
ورتي. شري مهاديو لڙائي ۾ جڏهن دڻيتن کي مارڻ لڳو، تڏهن ميه دانو
پنهنجي ماما سان انهن قلعن ۾ مڪڙو اهرت جو ڪندا هيو، جنهن ۾
جيڪي دڻيت شري مهاديو ماري ٿي سڀي وڃي وري جيئرا ڪري
ٿي جڏها. دڻيتن جي اها حالت ڏسي مهاديو نارايڻ جو ڏهاڻ ڪرڻ
لڳو. شيام سندس شري مهاديو کي آڏاس ڏسي، پاڻ گڏو هئو ۽ ٻهڙا
کي ڳاڙو بنائي انهي ڪندڙي اهرت جيئرا لاء ويا. سندن سندس
ڪري ڪنهن ۾ اهرت جيئرا کان کين نه روڪيو ۽ جنهنڪري
مڪڙي ڪن ۾ سڀ اهرت به انٿرڏان ٿي ويا. اهو حال جڏهن
دڻيتن ميه دانو کي وڃي ٻڌايو تڏهن هو شري نارايڻ جي اها اها
ڏسي انهن قلعن کان ٻاهر هليو ويو. انهي بعد شري مهاديو شيام سندس
جي ڪرپا سان توڙي نالي دڻيت کي ماري سندس اهي قلعا ٻاهر ڪيا.
ايتري مهيا شري شيام سندس جي ٻڌي، راجا ٻڌڻو پاڻ کي
وڏياڳي سمجهڻ لڳو. پوءِ وارد مني کي جيئن ورتل ۽ جيئن آهرين
جي ڏهن جي ٻڌائڻ لاء ويٺي ڪيا. وارد مني تڏهن کيس چوڻ
لڳو ته ”هي ڏرم مورتِي! جنهن منشي ۾ تون هي هيليان گڏ ڏسڻ
ٿيندي سمجهه ته ڳڙهان ٻوس آهي. يعني هو سڌاء سچ ڳالها ٿيندڙ
مهي، دردي ۾ ديا رکي ۽ جنهنڪري دڪي ڏسي تنهنڪري ان دڪر کان
جڏائڻ جو اهاو ڪري، پنهنجي وسيعت وارو ڏان ڪري ۽
اڪاڻو ٻوس نه ڪري، لاهه ڪڏي سڌاء سختوس ۾ رهي، سڌاري
ماڻ کان نري رهي - ڏسڻ ۾ گڏاري، ٻهڙوڻو جي ڪٿا ۽ نام

آھن تر منھنجي وينتي آھي تر منھنجن ڪيلن ڄڻن ڪنھن جو
نڪي ڏيئي ڪر تارت ڪريو ۽ اُنھنجي آڌرم ۽ باب جي عيوض
سزا ڏيو. جيستاءِ اوهانجي ديا ۽ ڪرپا اُنھن آڳياڻين تي نه
ي، تيستاءِ هو مايا جي چار مان چٽي نه سگھندا. جڏهن سنڀ
ڪتوري ڀرڻ سان هو کڻي نه بوندو، تڏهن اوهانجو نه اُنھن تي
ٻا ڪرڻ ڪري ڪجهه نه گھٽيو.

پرھلاڊ جا اڌڙا دين وڃن ٻڌي، نرسنگھ ڀڳوان پنھنجو ششواڻت
يو ۽ پرھلاڊ کي چوڻ لڳو ته ”هي پٽرا تون منھنجو ڀورڻ ڀڳت
يس، انلاءِ منھنجي اڃا آھي ته تون وڏي راج ڪر، نه ته ماڻهو
ندا ته پرھلاڊ ھري جي ڀڳت ھڻڻ ڪري نه راج نه ڀاتو. توکي
ج گدڙي جو ڪوبه وڪار نه لڳندو ۽ سڌاءِ منھنجي چرطن ھي
پٽ رھندي ۽ جيستاءِ دنيا قائم آھي تيستاءِ تنھنجو جس گائبو
ٿي ھوندو. پرھلاڊ تڏھن پنھنجي ڀي جي اڌار لاءِ ڀڳوان کي وينتي
ڪئي، جنھن تي ڀڳوان آڻت ڏنس ته منھنجي ڀڳت جو ڪوبه مت
بائت باڪ ست ٻيڙھيون نرڪ ۾ وڃي نٿيون سگھن. ھاڻي تون ڪاھ
چنتا نه ڪري وڃي پنھنجي پٽا جو ڪرپا ڪرم ۽ شراڌ ڪر.“

چنتا نه ڪري وڃي پنھنجي پٽا جو ڪرپا ڪرم ڪري چڪو،
ڀڳوان جي آڳياڻ سان جڏھن پرھلاڊ سڀ ڪرپا ڪرم ڪري چڪو
تڏھن ڀڳوان کيس گادي تي وھاري تلڪ ڏنو ۽ پوءِ برھما کي چوڻ
لڳو ته اڳتي ڪنھن به دئيت کي اڌڙو سمجھت ورنه ڏي. ”ائين
چئي ڀڳوان اُتان انٿرڊان ٿي ويو. پرھلاڊ ڌرم سان برھما پالڻ
لڳو ۽ اُنئي پورھي جي پڳڻي ۾ لڳو رھيو.

لڳو ۽ اُنئي پورھي جي پڳڻي ۾ لڳو ته ”هي پٽ شلرا! ادا اٿئي
ايتري ڪٿا چئي نارد چوڻ لڳو ته ”هي پٽ ڄڻن برھما جي
جي وڃي جي تن جنھن جي ڪٿا. تون وڏاڳي آھين جنھن برھما جي
چرطن جو ڌيان برھما ۽ ٻيا ديوتائون اُنئي پورھي ڪري رھيا آھن ۽
وڏا جوڳي ۽ رشي اُنھنجو درشن ڌيان ۾ نه نٿا پائين، اُهوئي شريڪرشن
مھاراڄ تنھي لوڪن جو نات توکي پنھنجو تاجھ ڀڳت سمجھي تنھنجي
آڳياڻ ۾ بيٺو آھي. اُهوئي سبب آھي جو دنيا ۾ ڀڳت وٽل سندس
نالو مشھور آھي. ڏکڙي ڀيري شري مھاديو اُنئي شلرا سندس
نالو مشھور آھي.“

ہفت روزہ شنبلیلی کے نام سے

[illegible]

ايندو آهي تنهنجي ٻڌي نڪاڻي نه رهندي آهي. سو سڀئي
ٿو ته اوهانجا به ڏينهن اچي پورا ٿيا آهن.

برهه لاءِ جا اهڙا غصي ڏيندڙ وڃن ٻڌي درٻار ڪشيپ ڪاوڙجي
ترار ڪڍي چوڻ لڳس ته ”اڙي اوهان ڪا! مون کان به وڌيڪ
زبردست جي ناراڻي آهي ته اچي تنهنجي زڪيا ڪري.“
برهه لاءِ - پڳتن جي واسطي هو هر مند موجود آهي.

درٻار ڪشيپ - هن ٿنڀ ۾ آهي؟

برهه لاءِ - بيشڪ آهي.

اڃا برهه لاءِ جو ايترو چڻي ٿنڀ ڏانهن ٺهاري ته ڇا ڏسي ته پڳوان
نرسنگهه روپ (اڌ آدمي ۽ اڌ شينهن جهڙو بدن) ڌاري ٿنڀ مان
ڏيکاري ڏني. اهو روپ ڏسي درٻار ڪشيپ چڻ پانيو ته وڃي نوشو هٽائڻ
تڻ اهو ٿنڀ ڦاٽي پيو ۽ مڇي هٽائڻ نرسنگهه پڳوان هر گهٽ ٿي، ڏاڍي
ڪاوڙ ۾ ان کيس لڪارڻ لڳو.

درٻار ڪشيپ اهڙو پيانڪ روپ ڏسي مڇي وڃي ۽ هن ۾ چوڻ
لڳو ته ”جهڙو ادب روپ مون اڄ ڏينهن تاءِ ڪڏهن ڪونه ڏٺو.
برهه جيڪو مون کي ور ڏنو هو تنهن مان ڪا به ڳالهه هٽائڻ
لڳي نٿي سگهي ۽ پانيان ٿو ته هيءُ مون کي ضرور ماري ڇڏي.“ اڃا هو
انهي خيال ۾ هو ته نرسنگهه پڳوان کيس ڳولي گوڙي تي ليٽائي سندس
پيٽ پنهائجڻ نهن سان ڦاڙي وڌو. ان وقت نرسنگهه پڳوان کي ڏاڍو
غصو هو ۽ سندس اهو ڪروڙ ڏسي، ٿنڀي لوڪن جا جيٽ ڏڪڻ لڳا.
ديوتائن تڏهن برهه کي نرسنگهه پڳوان جي شتوتي ڪري غصي لاهڻ
لاءِ چيو. برهه انهي تي پڳوان وٽ وڃي انيڪ پرڪارن جي شتوتي
ڪئي، پر تڏهن به پڳوان جو غصو ڊرون ٿيو. پوءِ ته واري سان شڪر
مهاراج، اندر ۽ لڪشي نرسنگهه پڳوان وٽ ويا، پر سندس ڪروڙ
شانت ڪري نه سگهيا. تڏهن سڀني گڏجي صلاح ڪئي ته پڳوان
جنهن پڳت جي رکيا لاءِ هي اوتار ورتو آهي، تنهنجي ئي پراڻا تي
شانت ٿيندو. اهو واپار ڪري برهه لاءِ کي اتي موڪلائڻ، جو
پڳوان کي هر ڪرما ڏيئي پنهائجو مستڪ پڳوان جي چرلن تي رکي،

GITA PRESS, AGRAHAPUR.

ڏکڻان جو ارسنگه روڊ ڏاري آفيم هٿن پرگمت لي موٽڪشيب کي مارڻ (صفحہ ۱۱)

لڳو ۽ پوءِ بر ملا کي وري به سمجهائي شڪول ڏي ڏياري، موڪلا. بر ملا وري به جو ڪرڻ کي اهوئي گيان سڏيائڻ لڳو. جو ڪرڻ ٽڌ من کيس ورندي ڏني ته ”مي بر ملا! اسس اڃا نٿا ٻارا آهن، جڏهن پڻا ٿيندا اسس ٽڌ من ڏيوان جو ڀڄڻ ڪندا اسس.“ بر ملا ٽڌ من جوڻ لڳن ته ”پائو! ڏيوان جو ڀڄڻ من منڃر جوڻ ڪاندا سو ڪٿي به نٿو ٿئي. ۽ مي به منڃر جوڻ ڪو هر ڪوڻ ٿو ٿئي. مي ته اڃا ٻچي وڌن ڀڄڻ جو اڻ ٿاڻ آهي جو مي به جنم ملو اٿئون ۽ اڏي منڃر جنم لاءِ ڏيوانون به ڪئي رهيا آهن. اٽلاء جهڙ ڪڏهن پنهجو نٿا رڌو سمجهو ته ٻيون سڀ ڳالهيون ٿيڻون ڪري به مشور جي ڀڄڻ به لڳي رهو. مي سناري سڪ شيشي سان آهي ۽ وري به ماڻا جو ڀڄڻ ٿو ٿئي ٻڄي ٻارس بهڙ وانگر آندو جي ڪاڻا آهي. سو جڻ ٻارس ملڻ ڪري ڪنهن شئي جو ڪب نٿو ٻوي، ٿڻ ڌرتي جي ڀڳتي ڪندڙ به بهرواهه رهيو.“

بر ملا جو اهڙو اهڙو ٻڌي سڀ جو ڪر سندس جوڻ بهڻا ڏر ملڻ لڳا ۽ رام نام اڃا رڻ لڳا. جو ڪرڻ جي حالت تي ڳروڙ کي ڏب لڳو، سو ڪن ڏاڍو ڏمڪائڻ ۽ وري ڪشپ جو ڏب ڏيڻ لڳن، پر جو ڪرڻ سندس هڪ به نه ٻڌي، اڏي تي ڳروڙ سيني جو ڪرڻ کي بر ملا سمست وري ڪشپ وٽ واپس ڪس سمورو حال ٻڌايو. وري ڪشپ بر ملا تي ڏاڍو ڪاوڙيو ۽ ڪس طرحن طرحن جا ڏب ڏيئي مارڻ لاءِ ڏيڻ لڳو، پر بر ملا مرڪي جوڻ لڳس ته ”مي بهڻا جي! جنهن ڏيوان جي شڪتي ڪري اوهن راڄ ڪري رهيا آهيو، اهوئي اونهي بهڻ سيني کان زوراور آهي ۽ درهنڌ موجود آهي، هو جاني سو ئي سڏيو. ٻئي ڪنهن کي به وڌيڪ هٿ ڪرڻ يا دم هٿن جي طاقت ڪانهي. مون کي هڪ آهي ته هو منهنجي اوس سڏائڻ ڪندو. اوهن ٻاڻڪي ٽنهي لوڪن جو مالڪ ۽ سيني کي هٿ وٺڻ سمجهي ويا آهن، پر اڃا ٿا ڪروڙ ۽ ٻن وڪارن کي به وس ڪري ڪوڻ سڏيا آهن. اٽلاء واجب اٿو ته پنهجو اهو راڪشي سڀا جڏي، انڌرين کي وس رکي، وري به ماڻا جي ڄرڻ جو ڏيان ڪريو، ته مي سنار ساڳو ٿو ٻار ٿو. سمجھ جو اٿن ته ”جنهنجو هٿ وٺڻ ۽ ڀڄڻ

سرشتي جو راجا ڌيان ۽ منهنجي تپسيا جو زور ڪڏهن به نه گهٽجي.
 برهما ڌرت ڪشيپ کي اهو ور ڏيئي مليو ويو. پوءِ تر ڌرت ڪشيپ
 لڳو سيني کي ستائڻ. سندس ظلم ڪري پڙهڻي تان هٽڻ دوم، بگهه
 ۽ تپسيائون سڀ بند ٿي ويا ۽ هو ايترو تر ستائڻ لڳو جو جوگرڊ
 هاما ڪار بهجي ويئي. هرلڪشيپ کي چار بت جاوا، جنمان تي تر
 دئيتن جهڙا ساڻا باقي ڇوڻون برملاد، جو سيني کان ننڍو هو،
 تنهنجو سپاڻو ۽ ملت چلت ديو تائڻ جهڙي مٿي. هو آلتڻي پهرستن ۽
 مياتائڻ جي سنگهه ۾ رهي، مٿي جو پيچڻ ڪندو هو. ڪنهن به پراڻي
 کي دڪم نه ڏيندو هو. اهڙي پتر سان هرلڪشيپ جو وير شروع ٿيو.

هنن ورهين جي آوستان ۾ برملاد کي گروء وٽ ٻارڻ لاءِ موڪليو
 ويو، جتي سندس گروء کي تائيد ٿيل مٿي تر اهڙو جتن ٿئي جو
 هيءُ ڪڏهن به پياجي ڳوڙان جو نالو نه وٺي. واپاري گروء گهڻي
 مٿا هنيان، پر برملاد ٻارڻ تر رام جو سمورڻ ڪندو رهيو، اٽلندو بهين
 شاگردن کي به اها هير وڃي ڇڏيائين، جنهنڪري گرو لاجار ٿي برملاد
 کي هرلڪشيپ وٽ وٺي ويو. هو جي دس ٿي هرلڪشيپ برملاد
 کي هدايت ۾ وهاري جيڪي پڙهيو سو پيچڻ لڳو، جتي هو هڪئي
 رام نام جي پٺا ۽ ستسنگه جو پٺا تر ٻڌائڻ لڳو. هرلڪشيپ تڏهن
 ڪاوڙجي برملاد کي سمجهائڻ لڳو ته ”مورڪا تون اسانجي دشمن جو نالو
 ٿو گهڻين ۽ پنهنجو ڌرم ڇڏي منهنجي ٿو دلين جو واجب ڪينهي.
 هڪاڻ پوءِ گروء جي آڳيا موجب هدايت نه تر ڏاڍي سزا کائيندين.“
 برملاد پٺا جو چوڻ ڌيان ۾ نه آئي، اٽلندو گيان جون ڳالهيون ٻڌائي
 کيس وڌيڪ ڇوڙ ڏيارڻ لڳو. انهي تي ڪاوڙجي هرلڪشيپ دئيتن
 کي حڪم ڏنو ته ”وهي برملاد کي ماري آڇو، جو تر ڏسان ٿو ته هو
 منهنجي دشمن جو نالو وٺي رهيو آهي. سڀاڻن جيو آهي ته جنهن
 روڱي تنهنجي ڪري شير جي پٽي انگ کي خرابي پيچڻ جو ڊپ
 بهجي ته اهو ڪپي ڇڏجي.“ اهو ٻڌي هو دئيت برملاد کي انيڪ
 حقيارن سان مارڻ لڳا، پر هي جو ڳوڙان جي ڌيان ۾ مڱڻ ويٺو هو
 تنهنڪي ڪجهه به اثر نه ٿيو. هرلڪشيپ کي اهو ڏسي ڏاڍو عجب

[illegible]

سرشتي جو راجا ٿيان ۽ منهنجي تپسيا جو زور ڪڏهن به نه گهٽجي.“
 بهرما هرڻ ڪشيپ کي اهو وٽ ڏيئي هليو ويو. پوءِ تر هرڻ ڪشيپ
 لڳو سڀني کي ستائڻ. سندس ظلم ڪري پڙهڻي تان ڏون ڄوم، ڀڳي
 ۽ تپسيائون سڀ بند ٿي ويا ۽ هو ايترو تر ستائڻ لڳو جو جوگرڊ
 هاها ڪار پڇي ويئي. هرڻ ڪشيپ کي چار بت جاوا، جنهن تي تر
 ڏيستن جهڙا ساماڻا باقي چوٿون برهلاڊ، جو سڀني کان ننڍو هو،
 تنهنجو سپاڻو ۽ هلت چلت ڏيوتائڻ جهڙي هئي. هو انهي پهرستن ۽
 مها تائڻ جي سنگهه ۾ رهي، هرئي جو پيچن ڪندو هو. ڪنهن به براهڻي
 کي دڪم نه ڏيندو هو. اهڙي پتري سان هرڻ ڪشيپ جو وير شروع ٿيو.

پنجن ورهين جي اوستا ۾ برهلاڊ کي گرو وٽ پاڙهن لاءِ موڪليو
 ويو، جتي سندس گرو کي تاڪيد ٿيل هئي ته اهڙو جتن ٿئي جو
 هي ڪڏهن به پلاجي ڀڳوان جو نالو نه وٺي. واپاري گرو گهڻي
 مٿا هنيان، پر برهلاڊ پاڻ تر رام جو سهرڻ ڪندو رهيو، اٽلندو ۽
 شاگردن کي به اها هير وجهي ڇڏيا ۽ جنهنڪري گرو لاچار ٿي برهلاڊ
 کي هرڻ ڪشيپ وٽ وٺي ويو. هو جي دس ٿي هرڻ ڪشيپ برهلاڊ
 کي هنجه ۾ وهاري جيڪي پڙهيو سو پيچڻ لڳو، جتي هو هنڪي
 رام نام جي مهڻا ۽ ستسنگه جو مها تر ٻڌائڻ لڳو. هرڻ ڪشيپ تڏهن
 ڪاوڙجي برهلاڊ کي سمجهائڻ لڳو ته ”ورڪر! تون اسانجي دشمن جو نالو
 ٿو گنهين ۽ پنهنجو ڌرم ڇڏي پنهنجي ٿوهلين جو واجب ڪينهي.
 هنڪاپوءِ گرو جي آڳيا موجب هاجم نه تر ڏاڍي سزا کائيندين.“
 برهلاڊ بتا جو چوڻ ڏيان ۾ نه آهي، اٽلندو گيان جون ڳالهيون ٻڌائي
 کيس وڌيڪ جهڙ ڏيارڻ لڳو. انهي تي ڪاوڙجي هرڻ ڪشيپ ڏيستن
 کي ڪم ڏنو ته ”جي برهلاڊ کي ماري آجو، جو تر ڏسان ٿو ته هو
 منهنجي دشمن جو نالو وٺي رهيو آهي. سياڻن جي آهي ته جنهن
 روگي عضوي ڪري شير جي پٽي انگ کي خرابي پوڄڻ جو ڊپ
 جهجي ته اهو ڪي ڇڏجي.“ اهو ٻڌي هو ڏيستن برهلاڊ کي انيڪ
 هٿيارن سان مارڻ لڳا، پر هي جو ڀڳوان جي ڌيان ۾ مڱڻ ويو هو
 تنهنڪي ڪجهه به اثر نه ٿيو. هرڻ ڪشيپ کي اهو ڏسي ڏاڍو عجب

ڪنڀر نه ڏٺو، الله وٽڪنٽ مان ڪري ڏيٺ جوڻ ۾ جنم وٺو
۽ ٿئي جنم ۾ اودانهجي مڪتي ٿيندي. ان سواب مان ڪري ٻنهي
جنم ۾ مرڻاڪش ۽ مرڻه ڪنڀر نالي ڏيٺ پيدا ٿيا. مرڻاڪش
ٻرتوي، اٽال ۾ ڪٿي ويو، جنهنڪري دوتائن کي ڏاڍو ڪشت سڻو
ٿيو ۽ منهنجي مارڻ لاءِ ڏڙان ڌارام روڊ ڌاري، اٽال ۾ وڃي کيس
ماري ڇڏي ٻرتوي کسي آيو ۽ نرسنگر اوتار وٺي ٻرملاد کي
پڇڻ لاءِ مرڻه ڪنڀر کي مارڻ لاءِ. ٻئي جنم ۾ انهن جي وڃي راڻ
۽ ڪنڀر ڪرڻ نالي جنم ورتو، جتي کين شري رام، هچند راڻا وٺي
ماريو. ميسر هنن ششال ۽ دلت وڪرڻي جنم ورتو ۽ شري ڪرڻ
کس ماري مڪتي ڏني. ”اڌو ٻڌي راجا پڌر سوال ڪيو ته
”هه راجا ٻرملاد جهڙي ستو گهڻي سان مرڻه ڪنڀر سندس پٽ جو
ڏشمي رکي، منهنجي مارڻ جا ٻه ٻه ٻه؟ جو ٻيو نيت کيس ئي مرڻو
ٿيو، اهڙو ٻڌ، ڏيٺ ڪل ۾ جو پيدا ٿيو؟“ ٺارو وراڻي ڏني ته
”مرڻاڪش جي مرڻ ڪري مرڻه ڪنڀر سندس پٽ جو

اسڪند ستون

راجا پريڪشيت شري شڪديو جي کان پهچڻ لڳو ته ”مي سوامي!
 جڏهن دثيت ۽ ديوتائون ٻئي ڀڳوان وٽ ڏڪههڻڙا آهن، ته پوءِ
 نارايڻ ديوتائن جي چو مدد ڪري ٿو ۽ دثيتن کي چو ناس ڪري ٿو؟“ اهو
 ٻڌي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”مي راجا! هر ميسور وٽ پيد ته
 آهي ئي ڪونه، اها سڀ سندس مايا آهي. سا ڳهو سوال تو جهڙو ڏڪڙي
 دفعي راجا ڀڃڻ، ششپال جي مڪتي ڏسي نارد کان پڇيو هو، جنهن
 ششپال ڀڳوان شري ڪرشن کي ڏاڍا پڇڙا لفظ چيا هئا. نارد جواب
 ۾ چيو هوس ته هر ميسور سڀني کي ڏڪههڻڙو ڄاڻندو آهي. جيڪو به
 پنهنجي هن کي وڪارن کان روڪي، هر ميسور ۾ لڳائين ٿو، اهو انهي
 جو رڻپ ٿي وڃي ٿو، جنهن گهر پيڙي ڪينئن کي پنهنجو رڻپ بنايو
 ڇڏي. ڏس! گو بهين ڀڳوان کي پنهنجو ٻئي سمجهي، پر پت رکي، ششپال
 ۽ رادو هنکي پنهنجو دشمن سمجهيو، ۽ اڌون پنهنجو عزيز ڪري
 ليکيو، اوهان ٻانڌون هنکي پنهنجو مائت ۽ منهن کيس اينور ڄاڻي
 ڇت لڳايو. هر سڀيئي اُن ڪرپالو جي ڪرپاسان ٻار نري ويا.
 هاڻي هن ششپال جي جنم ڪٿا ٻڌ ته آهي ڪير. ششپال ۽ دنت وڪر
 ڪنڊن سمي جي وڃي نالي وئڪنٽ ۾ ڀڳوان جا درٻارن هوا ۽ کين
 سنڪاڊڪن جي سراپ ڪري تن جنمن ۾ وئڪنٽ مان ڪري
 دثيت چوڻ ۾ اچڻو پيو. تنهن جنمن ۾ هر ميسور سان دشمني رکڻ ڪري
 هنجي مٿان سندن موت ٿيو ۽ ٽئي جنم ۾ سندس مڪتي ٿي.“
 ايترو ٻڌي راجا ڀڃڻ پيڇڻ لڳو ته ”هه راجا! وئڪنٽ واسي
 ته پاپ ڪونه ڪن، پوءِ انهن ويچارن جي وڃي کي چو دثيتن جو
 ڄاهون مليو؟“ نارد وراڻي ڏنيس ته ”هڪڙي ڏينهن سنڪاڊڪ
 هر ميسور جي درشن ڪرڻ لاءِ وئڪنٽ ويا ٿي، جي وڃي انهن
 کي چو ڪرو سمجهي اندر وڃڻ نه ڏنو، جنهنجي انهن ڪاوڙ جي
 جي وڃي کي سراپ ڏنو ته اوهان، جو اسانکي هر ميسور جو درشن

رما. دٽي جا گهي ڇڏڻ اندر کي اولڻو نڄاڌ جو ڪرڻ سميت پنهنجي
اڳيان ٻڌو ڏٺو، ٿڌ من ڪتب ۾ اچي پيڻ لڳس ته ”مون ته ڏکڙي
پٿر جو سنڪل ڪيو هو، پوءِ هي مٿس ڪٿن ٻڌا ٿيا؟“ اها ڳالهه
ٻڌي اندر ڇڏي کيس سوپتو احوال ٻڌايو. پوءِ مٿ جوڙي
هوڻ لڳس ته ”جنهن صورت ۾ آ؟ من اولڻو نڄاڌ هالڪس - ان گڏ
ٿيندڙ جي گروپ مان نڪتو آهيان، انڌا مرنڪي پنهنجو پٿر سمجهڻ ۽
من پنهنجي پائون کي آڳاٽا ڪر ته ملي مونس گڏ اندر پئي ۾
ڙهن.“ دٽي اندر جي اها ڳالهه حوشي - ان قبول ڪئي، جو جو
دٽي ڏٺو ته پنهنجا ٻهٽ ديوتا ٿي ويا. پوءِ اندر ۾ مرڻ جو ڊب
نه ڪري خوش ٿيندو، انهن هالڪن - سميت اچي راج ڪرڻ لڳو.

ايشور ليلا مهجا

۱. تن لوڪن جوڌ من ٿيول ۾، دٻاڪ آهي اريو ماها،
پوئتر سندر سروب اريو جو، دور اويهر جنهن جاها،
دشت دمن، سرشت جو هالڪ، اريو نهر اٿل آهي،
اريو نواس ڳڻن جو برمل، منس هرڀر اسٿل آهي.
۲. ڪرشن ٻڌو ڏاڍن سندر، سحر سندر سکر راشي،
سکر دانا هي سڏائڻ تون، سڪدانند هي گڻ راشي،
پور پون ڪندڙ آهي اڃا تون، بن اريو ٿامي ڪوئي،
سڄي هرير - ان جو تو - پوري، ڏير منس آهي سوي.
۳. اريو! من جي حراب ٻڌن، دور ڪڇائڻ تن کان،
ڪڇي ڏيندڙ ڳڻي ملي، جتان جهر مرڻ ٿيري کان،
هائي ٻرم آندو اچي جو، جي جي اريو هڪاريان،
ڌيان ڪريان مان شري ڇوڻ، جو موم مٿا مارين،
هي لڌاڻ، موني مراري، دين پنڌو ڏک هرتا،
سرتي رجندڙ هي سب ناگر، تون جڳ هرتا ڪرتا،
و - اري جي اٿل شڪتي، اريو سمجهڻ آهي مشڪل،
ويڪارڻ ۾ ديولگي ٿي، اها ڳالهه سڄي هالڪ.

ڪيس اُنهيءَ بہ جي ڏيارڻ جي ڳالهه ڪري پڌرائي ۽ حياءُ ٿيڻس تر مون توکي اڳيئي ڄڻي ڇڏيو مون توکي ان پٿر جي جنم ڪري پهرياءِ نا گهڻي خوشي ٿيندي، پر پوءِ ڏاڍو ڏک ٿيندو. عالمي تون پنهنجي من کي ڏهر ڏي ۽ سمجهه تر هي سبب ايترو جي ڪريءُ ان ٿئي ٿو. من ڪوڙي دنيا کي ڇڏي هري حرن ۾ ڏهان لڳاءِ تر مڪتي ٿيڻي. ان کان پوءِ نارد به ڪيس امروڻي بهرو ڏنو.

عالمي راجا پنهنجون اکيون کوليون ۽ نارد کي لپٽائون ڪري چوڻ لڳو تر ”ڪريءُ ڪري ڪو دفعو من جو ڪر کي چياريو تر مون کي ڏهر ڏي.“ اها ڳالهه ٻڌي نارد پنهنجي پوڳر هل سان ان جي ڪر جي چيو آندا کي گورائي، راجا ۽ عالمي جي سامهون پهاري، ڪيس سندس ڪاٺا ۾ اچڻ لاءِ چيو، پر هن اها ڳالهه نه سمجهي ۽ چوڻ لڳو تر ”هيءُ ڪوڙي جنم جا ماما پتا آڻن ۽ مان ڪوڙي جنم جو منهنجو پٿر آهيان؟ جڳت جو دهنوار ٿي ائين آهي، انلاءِ منهنجي ۽ انهنجي ڪاٺا ۾ رهندي نه سمجهڻ ڳوڙجي. اڳوڻي جنم ۾ مان ۽ هيءُ پٿر راجا مٿاسين ۽ هاڻ ٻي ٿيندي من منهنجو سر وڌي مون کي ڏک ڏنو ٿو، سولي آ؟ من جنم ۾ پٿر ٿي ڪيس ڏک ڏيائون. انهن سبب جيءُ من دنيا ۾ پنهنجو ٻڌو ڪو پٿر کان وٺي رهيا آڻن.“ ايترو چئي مون چيو آندا مايو ويو.

اها ڳالهه ٻڌي راجا ۽ عالمي جو شوڪ منهنجي ويو ۽ پوءِ وڃي ٻڌوان جو پاسن ڪرڻ لڳا. ٻڌوان مٿن هر سن ٿي مڪڙو سهڻو ومان، جو سيني جاين تي پوهي سگهي، ڪيس ڏيئي انٽرڊان ٿي ويو. مڪڙي ڏيهن راجا جنرڪيٽو ان ومان ۾ حڙمي ڪيلاش ٻڌت ٿي اچي پهتو، جنهي ڏسي تر بهادريءَ جي ڪي گوڏي تي دماري ڪيترن رڻين کي ويهه گيان آندس ڪري. جنرڪيٽو اهو حال ڏسي چوڻ لڳو تر ”ڏسو! من هر ڳالهه جو حال، جو جڳت گروڻي حمار ڇڏي ڏنو اٿس ۽ وڃي آدمس وانگر سڀا ۾ استرڻي کي گوڏي تي دماري ويهه آڻن. دماري جيءُ ڇو ڇڪرائين ڪس ڪن.“ اها ڳالهه ٻڌي بهادريءَ کي ڪيئي ماڻ ڪئي، پر بهادريءَ کان سنو نه ويو.

ٿيو ته سڀ سکر ۾ ڪم ٿا ٿاڙين جي اڃا سان ٿئي ٿو سو ڪيئن؟“ شڪ ڏيو وراڻي ڏني ته ”هي راجا! اڳوڻي جنم ۾ اهو ورتراسر جتر ڪيٽو نالي هڪڙو ڌرمي راجا هوندو هو، جنهن ڪري سڀ پرڄا منجهان سن ڏاڍو خوش هئي، راجا کي اولاد نه هئڻ سبب رات ڏينهن ويچار رهندو هو. هڪڙي ڏينهن انگرا نالي رشي راجا وٽ آيو ۽ راجا کي اداس ڏسي کانئس انجو سبب پڇڻ لڳو. راجا تڏهن کيس سڻائڻ نه هئڻ سبب ڏکي رهڻ جو ڪارڻ ٻڌايو ۽ وينتي ڪري چوڻ لڳس ته ”ڪرپالو! جڏهن اوهان منهنجي ڄڻي قسمت ڪري هتي آيا آهيو، تڏهن ڪا سمجهڻ ٿي ۽ مون کي ان ويچار کان ڇڏايو.“ رشي وراڻي ڏيس ته ”منهنجي ڪرم ۾ پتر سڻائڻ لکيل ئي ڪونهي، انلاءِ تون به ميسور جو پيڄن ڪر، جنهن ڪري تنهنجي مڪئي ٿئي.“ راجا تڏهن انگرا رشي کي گهڻي منت ڪئي، جنهن تي رشي ڏاڍو ڪري چوڻ لڳس ته ”جڳو! توکي هڪڙو بت ٿيندو سٺي، جنهن ڪري شروع ۾ ڏاڍي خوشي ٿيندي، پر پوءِ گهڻو رنج ۾ پيدا ٿيندي.“

راجا اها ڳالهه قبول ڪئي ۽ انگرا رشي جي ڪرپا سان کيس بت ڄاڻو. راجا ان بت جي پيار ۾ ايترو نه ڦاسي ويو، جو سڄو وقت رات ڏينهن بهل ۾ ويٺو رهندو هو. اها ڳالهه ٻين راتين کان سٺي نه ويئي، جن حسد وڃون ان جو ڪري کي مارڻ ڄاميو. هڪڙي ڏينهن جو ڪري کي اڪيلو ڏسي زهر ڪارائي ڇڏيائون، جنهن ڪري هو مري ويو. جو ڪري جي ماءُ جڏهن بت کي مئل ڏٺو، تڏهن ڏاڍا ورلاپ ڪري روئڻ لڳي. راجا اهو حال ٻڌي بيٺوش ٿي ڪري پيو ۽ اُن وقت سڄي شهر ۾ هالاڪار مچي ويو.“ ايترو چئي شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا! استري منهنجي ڪل ۽ پتي جو پلو نه گهري، رڳو منهنجي شريڙ جو سکر ڄاميندي آهي، انلاءِ گيانتي کي استري جي ڳالهه تي ڀروسو ڪرڻ نه گهرجي.“

جتر ڪيٽو جو اهو احوال ٻڌي انگرا رشي ۽ نارڊمي وٽس آيا ۽ کيس گهڻي قدر سمجهاڻ لڳا. راجا منهنجي بيٺوش حالت ۾ رشي کي نه سمجهاڻي، ڪانئن سندن اجل جو احوال پڇڻ لڳو. تڏهن انگرا رشي

مٿي ۽ جنهن ڪڏهن به پئي پوڻ جو جھٽن ۾ ڪسو هو، سا نهوش
 جي ان ڏٺ کان پنهنجي گورو ورمست وٽ وڃي ويٺي ڪوڻ
 لنگي ۾ ”مي مهاراجا! ڪا به تڪويز ڪري پنهنجو پتو وٺڻ
 بهڃايو.“ ورمست ٿڌن کيس علاج ڏيئي چوڻ لڳو ته ”مي اندراڻي!
 تون ڪو انجام ڪري راجا کي تورو وقت روڪ ۾ نه پوءِ مان ۽ طبيبي
 توبند وٽ ڪريان ۽ جڏهن ڪري تنهنجو پتي وري اچي راج ڪري.“
 ٿڌن اندراڻي جي انجام جي معاد پوري ٿي، ٿڌن نهوش
 پنهنجو پاڻو کيس ڪوٺي لاءِ موڪليو. اندراڻي ان مهل ورمست
 جي علاج سان حوائي موڪايس ته ”منهنجي راجپوت ۽ اڻويهين
 بگهه ڪوڻ سان اندر ٿئي ٿو ۽ تون سواءِ انهن بگهن ڪوڻ جي
 ڊيولوڪ جو راجا ٿيو آهين. وائي مشن ڪر جو تون والکي ۾
 ويهي، اها بھاميش کان ڪاڻن تي ڪٿائي مون وٽ اچ، ته پوءِ
 مونکي پنهنجي گالهه قبول آهي.“

ڪام جي وس ٿي راجا نهوش پاڻ بهت جو ڪور وڃهار ۾
 ڪري، ڪيترن ئي رهيس ۽ بھاميش کان وري وڃي - ان اها
 والکي ڪاڻن تي ڪٿائي اندراڻي جي مهل ۾ آيو. وڃهارا
 بھاميش، جن ڪڏهن بهت جو ڪور ڪيو هو، سي اڏا ٽڪرا ملي
 ٿي سڏيا. انهي ئي راجا ڪام جي شي ۾ ايندو ٿي، رهيس کي لتون
 مٿي ڇڏ مليا لاءِ حڪم ڪرڻ لڳو. رهيس ٿڌن جي وڃون کيس
 ”ڏاڏو“ ٿي پوڻ جو سڙاب ڏنو. بس! انهي سڙاب ڪري وڃهار تي
 اندراڻي جو پتو وٺڻ ڏرم بهجي پيو ۽ پوءِ ورمست اندر وٽ
 وڃي، کيس ڪم جي گل مان ٻاهر نڪري اچڻ لاءِ چيو. اندر
 ٿڌن ٻه ٻه مهينا جي ڏٺ کان ٻاهر ڪوڻ جي گالهه ٻڌايس، پر
 گورو ورمست کيس بگهه ڪرائي انهي پاڻ کان مڪت ڪرڻ جو
 انجام ڏنو. جڏهن کان پوءِ اندر ٻاهر ڪري آيو ۽ بگهه ڪري
 ٻه مهينا کان خفي، وري اچي ڊيولوڪ ۾ راج ڪرڻ لڳو.“

راجا بھاميش نوي ڪڏنو ٿي چوڻ لڳو ته ”مهاراجا! وري سڙ
 ڏٺن مون ٻه اندر - ۽ ٽڙائي ڪوڻ وقت مون مهل هڪي اهو ڪيان

آيا آهيون . جڏهن ٿريل وٺ ٻنهنجي چايا، ٿلن ۽ گلن وغيره سان پس
پکين ۽ جيون کي سکر ٿو ڏئي ۽ ٿاري وٺڻ تي به ڊڪي نٿو ٿئي، تنهن
اوهان جڏهن دشمن جو بدن به پراڻو ڪار لاءِ آهي . جيڪڏهن اوهين
سمجهو ته هيءَ ڪا يا ٻئي جي ڪراچي، ته اوهين ڪڏهن به ڏين
کان انڪار نٿا ڪريو . اندر جي اهڙي ويڻي هڏي د ډيچه رشي
چوڻ لڳو ته ”بابا ! جنهن مالڪ هيءَ شرير ڏنو آهي، تنهن ئي جڏهن
اوهان کي ادا صلاح ڏني آهي، ته پوءِ مان خوشي سان ٻنهنجي هڏين
ڏين لاءِ تيار آهيان ۽ چوڻ سمجهان ٿو ته هيءَ شرير هڪڙي ڏينهن
ضرور ناس ٿيندو . انلاءِ جيڪڏهن ڪنهن چڱي ڪم آهي وڃي ته
انجي سڃاڻي آهي . هاڻي آه ڏيان به لڳائو ۽ اوهين ٻنهنجو ڪم ڪريو .“
شري شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ! داني ته هڏا، جي ٻنهنجي
شرير ڏين تان به نه گهٽا . داتال جو نالو سڌاءِ ڳائيو رهيو آهي . لاڳي
۽ شوم جو ڪو به نالو ڪونه ٿو وٺي . ڏس ! اندر هڏا راجائون به
د ډيچه رشي وٽ بيڪه ڳڻا آيا . انلاءِ دان جي درهند مهيا آهي .“

ديوتائن کي جذمن لڙڻ وقت ورهست جي رسي وڃڻ جي خبر پئي ۽ دئيتن کان مارائڻ جي پڪ ٿي. تڏهن برهما وٽ وڃي پنهنجو حال اوروڻئون. برهما تڏهن وڏو روڻ ٺاهي هڪڙي وڏي تبوتي ۽ گدائي کي سندن گرو بنائڻ جي صلاح ڏني. ديوتائن ائين ڪيو ۽ وشوروب جي مدد سان دئيتن مارايو ۽ اندر جو راڄ وري قائم رهيو.

ان وشوروب کي ٽي سرحوا، جنهنڪري هو هڪڙي رات سان سوم رس پيئندو هو، ٻئي سان شواب ۽ ٽئي سان اناپ ورتائيندو هو. ڪنهن وقت اندر رسي ٽي ان پنهنجي گروءَ وشوروب جا ٽيئي سر ڪٽي ڇڏيا. ان برهمه متيا جي لڳڻ ڪري ديوتائن جا سڀ برهمه ڪرم بند ٿيڻ لڳا. وشوروب جي پتا کڻي جذمن پنهنجي پٽ جي مارڻ جي خبر پئجي ويئي، تڏهن هن پنهنجي مختار بل سان ورتار نالي هڪڙو مهاپنڪر دئيت اندر جي مارڻ آءِ پيدا ڪيو. ان دئيت جي اهڙي پوائنٽي شڪل ڏسي سڀ ديوتائون ڊڄي ويا. اندر جيتري ڪيتري ڪوشش ان دئيت جي مارڻ جي ڪئي، پر سڀ اڃاڪي ٿي. اندر تڏهن ديوتائن سميت نارايڻ جي شرڻ آيو ۽ کيس ويهتي ڪري ان مهاپنڪر دئيت کان بچڻ جي پراڻڻا ڪئي. نارايڻ اندر کي چيو ته ”تون اڳيانا ڪري براهمڻ کي ماري برهمه متيا جي پاٻ جو ڀاڱي ٿيو آهين، انلاءِ هن دئيت تي ڪو به مختار اثر ڪري نه سگهندو، پر ڏهه ورهيه رهي جي وڏن مان، حنون هزارين ورهيه بسيا ڪئي آهي، وڃر (مختار) ٺاهي هن دئيت کي ماريندا ته موندو.“ ايترو چئي وئڪنٽ نات انترڌان ٿي ويو.

نارايڻ ٺاهي وڃڻ پٽي اندر ديوتائن سميت ڏهه ورهيه رهي وٽ آيو ۽ برهمه ڪري کيس پنهنجي من جو مطلب ٻڌايو. ڏهه ورهيه اندر جي ڳالهه ٻڌي کيس سمجهائڻ لڳو ته ”ويهار ڪرا! شرير کي ٿوري ڊگر پهچڻ سان ڪيترو نه ايڏو اڃيٽو، سو مان توکي پنهنجيون مڏيون ڪيئن ڪڍي ڏيان؟ ڪا به موڪلڻي پياري آهي، اهو نون ٻاڻ سمجهندو هوندو.“ اندر وراڻي ڏنس ته ”هي رهي شريشتا! اوهانجو جوڻ سمجهو آهي، پر اسس پڳوان جي آڳاٽا سان اوهانوت

دا ڪٿي. هر جڏهن ائين ڪرڻ سان هر سرشتي نه وڌي، تڏهن
 ڪش ڀڳوان جو سهڻو ڪيو، جنهن کيس مٿن ڪري سرشتي پيدا
 ڪرڻ جي آڳيا ڪئي. دکھ تڏهن آسڪني نالي جو ڪرڻ سان
 ڀانئو ڪري، منجهان ڏهه هزار پتر پيدا ڪيا. نارد ٻنهي انهن جو ڪرڻ
 کي اهڙو ڌيان سيکاريو جو اهي ڀڳوان جي پٽن هر لپن تي ويا ۽
 سرشتي وڌائڻ جو ڪو نه وياچار ڪونه ڪيائون. دکھ کي انهي تي ڏسو
 لڳو ۽ هو نارد کي چوڻ لڳو ته ”اوهان ڏاڍو هرو ڪم ڪيو آهي
 جو منهنجن پٽن کي پاڇائي ڪين ٿي رڻ نه پاڙڻ نه ڏنا. توهين سهڻو
 ٿا ته گرمسٽي تي رهڻ چڱو ڪينهي، هر چيڪو گرمسٽي رهي ڏيو رڻ
 رشي رڻ ۽ پتري رڻ اهي فرش پورا ڪري ٿو ۽ شاسترو جو جب منهنجو ڪم
 ڪري ٿو، اهو هر منس جي گتڻي کي پوڇي ٿو. توهان کي جو ويد ۽ شاسترو جو
 ڌرم نٿو وڻي، انلاءِ آ؟ اوهان کي سراپ ٿو ڏيان ته هن گهڙين کان
 وڌيڪ ڪٿي نه رهي نه سگهندا.“ نارد ايترو ٻڌي رهندو رهيو ۽
 دکھ هر ڏها وٽ ويو، جنهن کيس چو ڪرين پيدا ڪرڻ جي آڳيا ڏني.
 دکھ ائين ڪيو ۽ جڏهن کيس سٺ چو ڪريون پيدا ٿيون، تڏهن
 جدا جدا چٽن کي هر ٿاڻي ڏنا، جنهن مان گهڻي سرشتي پيدا ٿي.
 ايترو ٻڌي راجا پريڪشت چوڻ لڳو ته ”هي شڪديو جي مهاراجه!
 اندر پنهنجي گروه ورمسٽ کي ناراض ڪري جو دڻو روپ کي
 پنهنجو گروه بنايو هو؟“ شري شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”اندر ڏاڍي
 هٿ هر ڀرجي ويو هو، سو هڪڙي ڏينهن جڻ ورمسٽ وٽس آيو ته
 هن جو آڌر پايو ڪونه ڪيا ۽ جنهن ڪري هو رسي مليو ويو. منهنجي
 وڃڻ بعد اندر کي ڏاڍو وياچار ٿي بيٺو ته مون ڪم سو ڏاڍو هرو
 ڪيو جو مايا جي مدد گروه جو آبهان ڪيم. آها! گروه جي آبهواد
 سان ئي ته مون کي هي سڀ سکر مليا آهن. هڪ اٿر ته منهنجي ڪروڙ
 ڪري اڏاسپ وڌائي ويندي هلي. اهو وياچار ڪري پنهنجو تصور
 معاف ڪرائڻ لاءِ هو گروه ورمسٽ وٽ ويو، هر ورمسٽ کيس
 پريان ايندو ڏسي گم ٿي ويو. اندر جڏهن گروه کي گهر هر نه ڏٺو
 تڏهن اڏاس ٿي موٽي آيو. اهو جهڙو وڏي ڏيٽن اندر ٿي چڙهي ڪٿي.

اها ڳالهه ٻڌي جمراڄ وراڻي ڏٺس ته ”مورکو! اوهانکي ٺارائڻ جي ڏاڻي جي ڀيڻ ۾ ڪيئن خبر پوندي؟ اها ڀيڻ ته ٻه تائون ئي ڄاڻن. ڀڳوان جي اها ڄاڻ هي آهي ته ڀيڻ ۽ ناس ٿيڻو. انهي ڀيڻ ۾ سمجهت ٻڌل رهيو. انڌا اوهين اڄا ميل ٻاهت ڪو فڪر نه ڪريو. اوهان ڄاڻ ڪري وڃا ٿا ته ڳالهه ڇڏي ڇڏو ڀڳوان جي ٻارن جو درس ڪيو.“

ايترو ٻڌي دوت جوڻ لڏا تر ”مبارايه! جذمن پڳوان جي نالي وٺڻ سان ايترو قل ٿو ٿئي، تڏهن وڃڻ شاعرون هر ٻاهن کان محڪت ٿيڻ لاهي مڃتا ساڍا دوت ۽ نير جو وران ڪيل آهن؟“ جهراپ وراڻي تر ”اها! اهي سڀ نير ان لاه آهن جو ايترو نام جي مڃتا ٿو ڇاڻي. ڪاڇڙ هر هيءَ جو پگهر، نسيائون ۽ ٻيا ڪنڻ پراڻا ڇڏي ڏي، سي رڳو انهيءَ لاه منشيءَ جي ڪي ٻاٻ ڪم نه ڪن. نه تر جيڪر آڏي بي دٻائي سڌاءَ ان دشواس تي محڪن تر ٻلي ڪمتر ٻه ٻاٻ ڪڍي ڪريون، پر پڳوان جي نالي وٺڻ سان ڏٺي وڃنداسين.“ جهڙو تڏهن جوڻ لڏا تر ”مباراه! جذمن ائين آهي تر پوءِ اسان کي ڇو ٿا موڪليو؟“ جهراپ وراڻي ڏني تر ”آ؟ او مان کي انهيءَ مان ٿورو ڪي وٺي اچڻ لاه موڪليان ٿو، جنهن شهر پر پاهي به پڳوان جو مالو نه ورتو آهي يا ڪڏهن ڪا ڪڏهن ڪير نه ٻڌو آهي، اترتي منشيءَ کي ٻاهي سمجهڻ ڳوڙهي. مڃتا سوه اوڀين ويڃاري انهيءَ ٻاهي کي آڻيندا ڪريو جو پڳوان کان بهڪه مڃي.“

راجا پرڪشت نارايڻ جي نام جي ايتري مهيا ٿئي ٿا ٻن
 ٿيو ۽ ٻري شڪار جو ڪم ڪي هٿ جوڙي جوڙي لڳو ته ”مان اوڻاڇو گهڻو
 شڪر گذار آهيان، جو نام جو موٽه ٻڌائي، مونکي ڪرڻا رت ڪيو آئون.“
 پوءِ هنڌ ۾ نڪتاڻ اڳهه پراچين پرمي جي ڏهن پٽن پهرچيتا پاهت پڙهي
 آيا آهن ته مون پري ٻڌايو جي اهنديش ڪري وڃي تمڻا هر لڳا ۽
 پراچين پرمي نه رارڊ جي اهنديش ڪري وڃي پڙيان جو سمورن ڪرڻ
 لڳو، جنهن ڪري راج ڄاڻي مشي سب گهڻي گزرتو ويهي پئي. هر
 پوءِ رارڊ جي جوڙي تي ڏکس ٿي راجا پيدا ٿيو، جنهن مانسي - رشتي

ڀڳوان ويد هر جيو آهي ته ”جيڪو پنهنجو نالو وليٿو، تنهنڪي مان ڪر تارت ڪريائڻو.“ جڏهن شينهن جو آوازو ٻڌي جانور ٻيڙي ويندا آهن، تنهن نام وٺڻ ڪري باب ڊجي بدن مان هار نڪريو وڃن.“

جڏهن وشتو ڀڳوان جي ٻارشدن اهڙيون ڳالهيون چئي ڇڏيون آهن، تڏهن آجاميل کي انهنجي دشمن ڪرڻ سان گيان ۽ ويدا ڳڻ ٿيو. هو پرميشور جي نالي جي ٻيڙي پڇتائي جوڻ لڳو ته ”آفسوس! مون ٻاراهين جي ڳوهر هر جنم وٺي، پنهنجو ڪرم ڌرم ڦٽو ڪري، وئشيا جي سنگهه هر مڙي پنهنجي ڇوڙ ٻڌي، آها! جيڪڏهن هي ساڳو جيو نه اچي ها ته خبر نه آهي ته جڏهن ڪهڙا حال ڪنم ها. جنهن نارائين جي نالي وٺڻ ڪري پنهنجو ٻلو ٿيو آهي، اهوئي حاٿي اڇا ريندي پنهنجو جنم ساڻو ڪندس.“

آجاميل کي انريت پڇتائيندو ٿيس، هو ٻارشد کيس هڪ ورهيه وڌيڪ جيوٽ ڏيئي، پاڻ اُتان اُتار ڏان تي ويا. انهي کانپوءِ آجاميل هر دؤار هر وڃي ساڃي هن سان پرميشور جو ڌيان ۽ ڪرڻ لڳو، جنهنڪري هڪ ورهيه کانپوءِ کيس اُهي ٻارشد وٽڪڻ وٺي ويا. هي راجا اُٿس، جڏهن نارائين جي نالي وٺڻ سان ٻيڙي ٻاٺي جو به اُڏار ٿي ويو، تڏهن جيڪو سنسار کان الڳ ٿي ايڪا گرجت سان ڀڳوان جو پاڻ ڪندو، تنهنجي ڪهڙي گتي ٿيندي اهوئون پاڻ واپس ڇڏڻ.

ايتري ڪٿا ٻڌي راجا پريڪشت شري شڪديو جي کان پڇيو ته ”مهاراج! جڏهن هي موتي ديا، تن جهر ۾ ڪي جا وڃي جهو سو تر ديا ڪري ٻڌايو.“ شڪديو جي جواب ڏنو ته ”جڏهن ڌرم ۾ وڃي جوڻ لڳا ته مهاراج! مينٽر دنيا ۾ انصاف ڪرڻ وارا گهڻا سامهون آهن، سو جي اهڙو انصاف مليو ته ٻيڙي وٽڪڻ ويندا ۽ ڌرم تيار ڪرڻ جا دڪر پوڳيندا. اوهانجي آڳيا اٺو سار اسين آجاميل ٻيڙي کي وٺڻ ويا هواسين. ان مهل وقت پنهنجي بت نارائين کي سڏ ڪيو، ته ايتري وشتو ڀڳوان جا ٻارشد اچي، اسان کان هو ٻيڙي کسي ويا ۽ انهي ڪري اسانجي ڏاڍي بي عزتي ٿي آهي. حاٿي ڪا اهڙي صلاح ڪجي جو وري ائين نه ٿئي.“ ڏوٽن جي

به ٻراڻي کي ذڪر نه ڏيڻ ڪري نه باب لڀي وڃن ٿا. پر جهڙو نه ٻر ميسور
 جي چرڻن جي پريت ۽ اُنهي نالي جيئن ۽ ڪٿا ڪيترن ٻڌڻ سان
 ٻڌڻن جنهن جا باب چئي آدمي جلد ڪٿي پائي ٿو، تهڙو تپسيا وغيره
 سان شد نه ٿو ٿئي. جيئن سورج جي پرڪاش ڪري آند ڪارناس ٿي
 ٿو وڃي، تنهن ڳڻان جي نالو اُچارڻ سان گهڻن جنهن جا باب ناس
 ٿي ٿا وڃن. انلاءِ دنيا ۾ اچي ٻر ميسور ۾ پريت رکڻ، ست سنگ
 ۽ ساڌو سڀوا ڪرڻ ٻڌان بهي چڱي وات ڪانهي. جيڪي ڳڻان کان
 بيمڪر آهن، سي ٻراڻشچت ڪرڻ تي نه شد نه ٿا ٿين. ڊڪڙو دفع ۾
 پنهنجو چت ڳڻان جي چرڻن ۾، جو پوري پريت سان لڳائي ٿو، سو
 سڀني ۾ نه ڄم جي دڙن کي نه ٿو ڏسي. انلاءِ پاڻ توکي ڊڪڙي ڪٿا
 ٻڌايان ٿو جنهن ۾ وشلو ڳڻان جي ٻارشدن ۽ ڄم دڙن جو سڦواد ٿيو آهي.
 ٻڌايل آجا ميل نالي ڊڪڙو ٻراڻشچت هوندو ٿو، جنهنجو ڊڪڙي وشلو سان
 آجا ميل نالي ڊڪڙو ڪري جو جو رڳون ٺڳيون ۽ جوا وغيره باب
 گهڻو پيار هوندو هو. اُنهي ڪري ناراين نالي ڊڪڙو پتر هوندو هو،
 ڪندو هو. اُن وشلو پاڻ هنڪي ناراين نالي ڊڪڙو پتر هوندو هو،
 جنهنکي هو ايترو تر پيار ڪندو هو، جو ڪا ٿيندي، ٻيٽندي، اُٿندي
 وڃندي، گهمندي ۽ سڀندي وقت منجهي يا ڊگيري رکندو هو. جڏهن
 آجا ميل جي ٻرڻ جو وقت اچي پيو، تڏهن ڄم ڊاڍوت پوائشي شڪل
 ڌاري ڀڳڙ ۽ ٿاسي ڪٿي منجهي ”ناراين! ناراين!“ ڪري پنهنجي ٻڌڻ
 پوائشور ٿاسي ڏسي جيئن ئي ڊجي ”ناراين! ناراين!“ ڪري پنهنجي ٻڌڻ
 کي ڀڳاريو، تنهن ئي انت سمهي ناراين نالي وڻن جي ٻڙاپ سان وشلو ڳڻان
 جا ٻارشد اُتي اچي پوڻ ۽ چوڻ لڳا ته ”اسانجي هوندي اوھين منڊ
 نالو وٺي نه ٿا سگهو.“ ڄم ڊاڍوت چوڻ لڳا ته ”پائي! من شخص دنيا
 اچي ڏاڍا باب ڪيا آهن، تنهنڪري ايتري پائي کي ڄم راج
 وٺي وڃيو، جتي سندس ڪرڻ ۾ موجب کيس سزا ڏني ويندي. اڄ
 ناراين جا ٻارشد ٿي ڊڪڙي آڌرمي جو پاسو نه وٺو ۽ اسانکي منجهي
 وڃڻ کان منع نه ڪريو.“ وشلو ڳڻان جا ٻارشد تڏهن چوڻ لڳا ته
 اسانکي ڌرم ۽ آڌرم جو حال ٻڌايو ته ڪهڙي باب ڪرڻ واري
 ڄم دڙن وراڻي ڏني ته ”جا ڳالهه شاسترن ۾

اسڪند چتون

راڄا پرڪشت شري شڪند بوجي کان پيڇڻ لڳو ته ”ماراچ! ارڙن
 پئي اسڪند پر آدمي جي وڪشت وڃڻ واسطي هر رشتا مڪڙو
 پرورتي مارگر ۽ پورو نوري مارگر ٻڌايا ويا ۽ چيو جو ته گياني لوڪ
 نوري مارگر کان سورج منڊل مان ٿيندا وڪشت ڌام وڃن ٿا ۽ مي
 چيو مايا جي گش ڪري پورو نوري مارگر کان چندر منڊل پر وڃي
 ڪرڻ موجب سورگر جو سڪ بڻجي وري دنيا پر جس ٿا ۽ پيون نه
 ائين ڳالهيون مونکي ٻڌايون جو. جيئن ڪري ٻڌايو ته
 اهو ڪو ڪرم آهي جنهنجي ڪرڻ سان پاڻي اڌومي منڊر نه
 پوري ٿي سورگر جو سڪ ڏس ۽ ڪو نه ڪري پر نه وڃي.“

شري شڪند بوجي جوڻ لڳو ته ”مي راجا! جي منڊر چاهي پيڇي
 باب ڪندا، تنکي ترڪس جو دڪ سرور پوڳڻو پوندو. اٺاء منڊر کي
 گهرجي ته هو مينه مڪئي جو اٺاء ڪندو رهي ۽ جيڪو ان ڳالهه
 جو دٻاچار نٿو ڪري، سو بهنجهو جنم اڃا پوء ڏاڍو پيڇائي ٿو.
 تنهنڪري ڪو به باب ڪڍي نٿي ته انهي لاء سرور به چاڻا ٿا ڪجي.
 جيئن پياري سوا ڌوا وٺڻ جي نه پيندي آهي، تنهن باب پر اٺان
 پراڻي جي نٿو مٽي. پر ياد رهي ته مڪند باب ڪري انهي
 پراڻي ڪرڻ بعد اهو باب ٻي ٿو وڃي، بشرطيڪ وري ساڳيو
 باب نه ڪري. اهو ان آدمي وانگر ٿو جو ڌوا کائي هر ميز نه ڪري
 يا حش مڪڙو ڏائي ڏان ڪري وري اهي گب پر لٽي. جيتوڻيڪ
 خنزڙ اڌار ٿيان ملڻ ان ٿئي ٿو، تڏهن چڱن ڪرڻ ڪرڻ ان نٿو
 ٿئي، پر ڇڏا ڪرم مڪڙو پيو آهي جي ڀاڻ کي اڳتي وڌڻ نه ٿا ڏين.
 ڀاڻ کي داس ڪرڻ واسطي هر مجبور دور ڌاري ڌرم ۽ تبصيا ڪرڻ،
 اندرين کي پنهنجي دس رکڻ، س کي سناري وٺڻ کان الڳ
 رکڻ، سڄي ڳالهائڻ، ڪنهن جو راجا ٿيڻ، پراڻي ڪرڻ، ڪنهن

جمدوت وشواسن نالي نرڪ ۾ وڃي، مڏڳرن سان ائين ٿا ڪن،
 جئن اُڪري ۾ مڏري سان ڏائڻ کي ڪٽيو آهي. پاڻ لڳائڻ واري
 کي اُهي جمدوت سارمير نالي نرڪ ۾ وڃي، بيشمار ڪتن کان
 سندس ماس چٽائين ٿا. جو آدمي ڏن وٺي ڪوڙو نياڻو ٿو ڪري
 يا ڪوڙي شاهدي ٿو ڏئي، تنهنڪي اُهي جمدوت سندس سر هيٺ ۽
 پير مٿي ڪري وشواسن نرڪ ۾، جو رت سان ٻريو پيو آهي، ڪيرائين
 ٿا. جو براهمن، ڪيتري يا وئش بسون جو ماس ٿو کائي، تر آءِ وڃي وري
 سرڻ جو روپ ڌاري اُن جو ماس کائي ٿو ۽ جو براهمن، ڪيتري يا وئش
 شراب ٿو پئي، تنهنڪي جمدوت ڪيار ڪردم نالي نرڪ ۾ اُچلائين ٿا،
 جو لوڻ سان ٻريو پيو آهي. جيڪو منشيير ساڌو سنت يا ڪنهن غريب
 کي بدن اُٻاڌ ڳاريون گند ڏيئي سٽائي ٿو ۽ سورداس کي ٻڃي تي
 به وات ٺٽو ٻڌائي، تنهنڪي اُهي جمدوت رکشوگڻ پوڄن نالي نرڪ ۾
 وڃيو اُچلائين، جتي راڪنس اُنهنڪي کائين ٿا. جيڪو آدمي بيماري
 يا ساڌو ڪي بيم ڳوڙن وقت ڇڙيون ڏئي ٿو يا ڳوڙ ڪري گهٽ وڌ
 ڳالهائي ٿو، تنهنڪي جمدوت شول ٻروت نالي نرڪ ۾ وڃي سندس
 ماس سرڻين کان ٿا ڪارائين.

ايترو چئي شڪديو جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا! جو آدمي ويد
 شاسترن کان بيم ڪري، ٻرميشور جي ڪٿا ڪيستن ۾ ٻريٽ ٺٽو
 رکي، سو نرڪ ۾ وڃي ڏک ٻوڳي ٿو. هي منشيير شرير ٻوڳن ٻوڳن لاءِ
 ڪونه مليو آهي، ٻرايشور پڄڻ ڪرڻ لاءِ مليو آهي. من ٻاڳوت جي
 ٻڌڻ ڪري تنهنجو اُٻاڌ معاف ٿي ويو، ماڻهي وڪڻڻ جو سڪ ماڻهءِ.“

مي جيءَ ڊاٽي ٻاٽي نه ملڻ ڪري ڏاڍا سفتاب سڀي بهيوش ٿيو
ڪريو پوي ۽ هزارين ورهيه بهيو آئي ٿيڪي. جيڪو شاستر جي وات
جڏي پنهنجو من ماريو رستو اختيار ڪري بهيڙي رستي وڃيڻو، تنهن
کي اهي حمدوت اسي پتر نالي نوڪ ۾ وڃو اڃا ئين، جتي وڻن ۾
نرارين جهڙا تڪا پڻ آهن ۽ اُتي هن جهڙي بدن وڃڻ ڪري کس
ڏاڍو ڪٽ ٿيڻو. جو راجا ڪنهنڪي به ڪنهن ڏور ڪاسواءِ ائين ئي
سزا ڏيئي ٿو ته ان کي اهي حمدوت شوهرمه ڊاٽي نوڪ ۾ وڃي
وڃي گهاٽي ۾ پڙين ٿا، جتي تل وانگر بهيڙڻ ڪري جو ڏاڍو ڊڪر
سڀي ٿو. جو آدمي پنهنجي ڪمائي مان ديوتائن جو حصو ٺٽو ڏئي،
فقط پنهنجو بيت ۽ ڪنس ڊاٽي ٿو، حمدوت اُنڪي انڌ ڪڙ ڊاٽي نوڪ ۾
وڃو اڃا ئين، جتي نانگ ۽ وڃون ان جو ڏاڍو ٻرو حال ڪن ٿا. جو
آدمي جڳيون ڏيون اڪيلو ٻان لڪائي ويٺو کائي، هر ٻس ڏسندڙن کي
ڏرو به ٺٽو ڏئي، ان کي حمدوت ڪري پوڄن ڊاٽي نوڪ ۾ وڃو
اڃا ئين، جتي ڪروڙين ڪنڌان هن جو ماس ڪائندا رهن ٿا.
جيڪو منشي ڪنهن برادر جو ڌن يا مڙي مان ان جو رڻ يا
زبردستي - ان ڪٽي ٿو، تنهن کي حمدوت سندس ڊاٽي نوڪ ۾
وڃون ٿا، جتي لوهه ڄالو ٺاهي بدن ڏينس ٿا. جو آدمي بهرائي
استر ٿي سان يوڳ ٿو ڪري يا ڄا استري پنهنجو پتي جڏي ٻاهر
وت ٿي وڃي، تڏهڪي بدن ۾ اهي حمدوت لوهه جي تل مورت جهڙائي
ڏاڍا ڪلين ڏين ٿا. جيڪو آدمي نيمه اوچ ڏات جو ويهار ٿو
ڪري بهرائي استر ٿي سان يوڳ ٿو ڪري، تنهنڪي حمدوت وڃر ڪٽڪ
۽ شال ملي ڊاٽي نوڪ ۾ وڃي وڌا ڪندا بدن ۾ ٽنيس ٿا. جو
راجا زبردستي - ان ڪمپڻو ڏور بهڙي ٿو، تنهنڪي حمدوت
وڻر ٿي نڌي ٿو. ڄا رت ۽ پونءِ - ان پري پسي آهي، پوڄن جي
بدن ان اهوئي کس ڪاڙائين ٿا، جتي اهو ٻاٽي ڏاڍو پيچائي ٿو.
جو مشر بهنجهي داسي (بوڪري ٻاٽي) - ان يوڳ ٿو ڪري، تنهنڪي
حمدوت لاهه نالي نوڪ ۾ وڃي رت ۽ پونءِ بهارين ٿا. جو آدمي
ديوتائن جو ڊاٽو وٺي پنهنجي ڪاٺن لاءِ جهڙهتا ڪريڻو، تنهن کي

شري شڪديو جو راجا بريكشت کي ترڪن ٻايت ٻڌائڻ ۹:

”هي راجا! تون ترڪ ۾ وڃڻ جو لائق ئي نه آهين، انلاءِ توکي وڌيڪ
نه ٻڌايم. ڇڏو! جي ٻڌڻ جي مرضي آهين ته ڌيان ڏيئي ٻڌو:—
ترڪ سمورو ٻهٻت کان نوانوي جو هن ڏکڻ طرف زمين هي هيٺ
۽ پاڻي جي مٿان آهي. سورج جو ٻهٻت ڄمراڇ جي ٻهٻت جو راجا
آهي. مڙيئي اٺاويهن ترڪ آهن. اهو ڄمراڇ، جنهنکي ڌرهاراڇ به
چوندا آهن، مٿن کانپوءِ ٻاهي کي ترڪ ڏي ۽ ڌرهاراڇ کي سورگ
ڏي موڪليندو آهي، جتي هو جيئو پنهنجن ڪرمن موجب دگر سر
يوگي وري سنسار ۾ جنم وٺندو آهي. پاڻي هن ٻاهن هي ڪري
جنهن جنهن ترڪ ۾ هي جيئو وڃي ٿو ان جو احوال ٻڌو:—
جو آدمي ٻئي جو ڌن ۽ استري چل ۽ هل سان ڪٽي ٿو، ان کي
جهدوت ٻڌي مڊگرن (ڏنڊن) سان ٻاريندا، تاسر نالي ترڪ ٻڌا ٿيندا آهن
وڃيو وڃن، جتي هنن ڪجهه به ڪاڌو يا پاڻي نٿو ملي. جيڪو
ڪنهن استري جي انڌي ٻئي کي پوانو ڪري ٻاهر موڪلي ٻار
ان سان يوگ ڪري ٿو، تنهنکي مٿن بعد جهدوت مڊگرن سان ٻاريندا
وليون وڃن ۽ سندس مڙو وڌي انڌ تاسر ترڪ ۾ وڃيو وڃن، جيڪو
آدمي آڌرم جي ڪمائي سان ڪٽنب جي پالڻا ڪري، اهيان سان
چويٿو ته ”آ؟ انهنکي ڪارائي رهيو آهيان،“ تنهنکي جهدوت رڙو ترڪ
۾ اچائي ٽانگن کان ڏنگائين ٿا. جو منشي ڪنهن آدمي يا پسون پکي
کي پنهنجي ڪاٺ واسطي يا دشمني وڃن مارين ٿو، تنهنکي جهدوت
ٻاهر رڙو ترڪ ۾ وڃيو وڃن، جتي هو هيٺ ٽانگن سان ٻهٻت رکي پنهنجو ڌن
ڪري ڏاڍو ڪشت يوگي ٿو. جو منشي ڌن سان ٻهٻت رکي، تنهنکي جهدوت
ڪرم ٿو ڪري ۽ شاسترن ۾ شرڏا نٿو رکي، تنهنکي جهدوت
سوڌر نالي ترڪ ۾ وڃيو وڃن، جتي انجو ماس سرليون اچيو کائڻ
جو آدمي پسن پکين وغيره کي ٻڌي پيڙي ۾ رکي ٿو، تنهنکي جهدوت
ڪمبي پاڪ ترڪ ۾ اچائين ٿا، جو ساڄو رت ۽ ٻون ۽ سان ٻريل
۽ اُتي مٿان گرم تيل ڇڻڪارين ٿا. جو آدمي پنهنجي پاڻي
ڪاريون ڏيئي دگر ڪري ٿو، تنهنکي جهدوت ڪري ٿو، آدمي
اڳواڻن پيرن سان ڏوڙائين ٿا،

۽ چون لڳس ته ”نور ڪند پر ٺارايو نوسنگھ اوتار ورتو، هرملاد
 ڏيک ٿي کائڻ در گهرو هو ته ”هي مهاراج! اوھين جيون تي
 اهڙي ڪرپا ڪريو جو انھنکي سندن جوڻ پر اوجاھي ڇڏڻ جو
 ڌيان ڏيو رمي.“ ڳوٺان نوسنگھ دراطلي ڏينس ته ”هي هرملاد! تون
 سساري جيون ڪي، جي مايا موهر پر ڦاٽا پيا آهن، جڏي ڏي ۽ پاڻ
 لاءِ ڪو ور گهرو.“ انھي تي هرملاد وري نه ويندي ڪري جوڻ لڳس
 ته ”مھاراج! اوھين پنھنجي ڪرپا سان انھن منهن جا پيڙا ڪرم
 مڙائي، پنھنجي ڇڙن جي پڙهي ڏيئي کس وٽڪند پر گھرائي وٺو.“
 نوسنگھ ڏوٽن ڏري جس ته ”هيا! وٽڪند جي آھي ڇا ڇا
 ڪندا آهن، جنکي سب سنگھ ٻارو آھي. ڪلاھڙ واسي سب سنگھ کان
 پريان پھچ ٿا ۽ هو مايا جي موهر پر سب آهن، جنھنکي برھسپور جي
 لئو لڳل دويدي آھي، انوت سب گڻ پاڻ کان داخلبي اھي موجود
 ٿيندا آهن.“ ڳوٺان جي اڃا ڳاڙھ ٻڌي هرملاد جوڻ لڳو ته
 ”مھاراج! تڏھن دنيا پر اهڙا نه موهر پيا آهن، جنکي وٽڪند
 وڃڻ جي ڇاھيا نه هوندي؟ اھا هي سب اوهان جي مايا آھي.
 جنھنھي اوجاھي ڪرپائي، اھوئي وٽڪند وڃڻ جي ڇاھيا رکيو.
 سحر! هر ڪنھنکي اهڙو گھبان مٿن ڏاڍو مشڪل آھي.“

ان بعد شري شڪديو جي، راجا پريڪش ڪي ٻين آندڪ ڪندن،
 ستن ڏينس، آڪاش، سورج، ڇندروا، ڌارن ۽ ڌرڙوڪ، شمس
 ناگس ۽ نرڪن جو احوال ٻڌايو.

راجا پريڪش شڪديو جي کان نرڪن بابت وسار سان پڇيائڻ
 لڳو ۽ چون لڳو ته ”مھاراج! اوهان وقت بوقت نرڪن بابت وٺي
 ٻي ٻڌايو آھي، ته باب ڪرم ڪندڙ نرڪن پر وڃي ڏاڍا ڏک ڏسڻا ۽
 شب ڪرم ڪندڙ سورگر جا سڪ پوگس ٿا. مونکي اھو نرڪ جو نالو
 ڏاڍو دلچسپي رھيو آھي. مونکان پنھنجي سڄي عمر پر رڳو اھو
 ڪٿو اٻڌائڻو آھي، جو براھمن جي گلي پر مٿل ٿانگه وڌم. داخلي
 اھو نرڪ پرتوئي بي ڪو جدا لوڪ آھي يا ڇا؟ اھو سمورو حال
 ٻڌايو، نه دلچسپ ٿيس.“ وري شڪديو جي کلي وراطي ڏينس ته

مال ٻڌيو ته وڪڻي وري به ڪجهه وڃي واپار ڪندس. ”برادرو
 واپار اڃا به هوس، ڇو ته جوڙ سيم ڪجهه لٽي ويس. ڊاٽي هو
 شاهوڪار ان جهنگل ۾ پنهنجي رهڻ جو آڇو ڳولڻ لڳو، به ڪٿي
 به جوڳي جاءِ نه ڏسي، شينون ۽ هائين جي گڏجڻو ٻڌي ٽڪڙو ٻڌي
 ويو. وات تي وڃن نانگن کي ڏسي ڏاڍو ٻڏو ٿيس ۽ ڪٿي ته
 ڪنڊن لڳڻ ڪري ڏکي به ٿي ٿيو. جيڪڏهن ڪنڊن وٺڻ تي
 آرام وٺڻ لاءِ ٿي ڇڙيو ته اُتي جهري هي ٻولي ٻڌي اُٿي ٿي ٻڳو.
 اهڙي ڊپ جي حالت ۾ هو اوچتو هڪڙي سڪل کوڙ ۾ ڪري پيو.
 ان کوڙ جي منهن تي هڪڙو وٺ هو، جنهنجي ٿاري ان کوڙ ۾ پئي
 لٽڪي. قسمت سبب اها ٿاري منگي مٿ اچي ويئي، جنهنجي ڊاٽي
 پيو. ان کوڙ ۾ هيٺ هڪڙو نانگ ڦٽ ڪڍي ڦو ڪون ڏيئي رهيو
 هو ۽ جنهن ٿاري کي هو جهليو پيو هو تنهنجي مٿان به ڪوٽا، هڪڙو
 آڇو ۽ ٻيو ڪارو پئي ڪٽري رهيا هئا. ڊاٽي واپار ڪيائين ته
 جي کوڙ ۾ ٿو ٿيو ڏيان ته نانگ ٿو کائي ماريءَ جي نمونو ڏيان
 ته ٿاري اچي وڃي ڪي وڃي. اچا اهو واپار پئي ڪيائين ته وٺ
 ۾ هڪڙو ماڪي جو مانارو ڏسڻ ۾ آيس ۽ ٿاري جي لڏڻ ڪري ان
 ماناري مان ماڪي جي لار سندس وات ۾ اچي پئي جا چٽي هڻ
 ڏاڍو خوش ٿيو ۽ ٻو کائڻس ويندو رهيو. اهڙي طرح ڪيتروئي وقت
 ان ٿاري ۾ لٽڪندو رهيو. جڏهن ڪوئن ٿاري ڪٽري وڃي تڏهن
 هو شاهوڪار کوڙ ۾ هيٺ ڪري پيو ۽ نانگ جي ڏنگڻ ڪري مري ويو.
 ايتري ڪٿا ٻڌي راجا جوڻ لڳو ته ”هي مهاراج! بونگي هن
 شاهوڪار جو صاحب ٿو لڳي جو هو ماڪي جي لار تي پوءِ پيو،
 به ٿاري کي جهلي مٿي ڇڙمي نه آيو.“ جڙپوت وراڻي ڏيس ته
 ”هي راجا! تنهنجو توڙي سڀني سنساري ماڻهن جو به ساڳيوئي
 حال آهي. هو گهڻن قسمن جا باب ڪري آڇيو ڪٽنب هي بالما
 ڪن ۽ سنٿوس نه ڪري سدائين لالچ کي وڌائيندا ٿا رهن.
 پاهجي به گهڙيون پنهنجي اُٻائيندڙ جو ڏيان يا سون ٽڪا ڪن. ڪٿي
 ڪو ڪين دري پڇن ڪرڻ لاءِ جوي ته ٻڌائين ته ”انگي فرست

ٻاؤن سمجھي وڃي، ٿاراين جي نڀون درقي ۽ ڇري ڀڄڻ ڪرڻ لڳس.
تون به ان راج گادي جو ايمان ڇڏ ۽ سڀني پراڻن کي هڪجهڙو
ڪري سمجھ ٿو پوءِ تنهنجي مڪئي ٿئي. ” جڙ پرت جو اهو گمان
ٻڌي راجا رموگن کائڻس اُڀاڌ ڪما ڪرائڻ لڳو.

راجا رموگن جا اڏوا نمرتايا وارا وڃن ٻڌي جڙ پرت جوڻ
لڳس ته ”تون ڇ نه مان توکي سواب ڪونه ڏيندس. ٻڌ نه گمان
۽ مڙتا ٿوڻ سڀاري سکر سڀني وانگر ڪوڙو سمجھي، هن ديه سان
پريٽ ٿا رکن. پوري پڙتا هن شرور کان اهڙي ريت الڳ آهي
جئن هڪڙو ٻئي، جو وڻ تي ويٺل هجي پر وڻ جي وڌيڪ ڪري
ڪس ڏرو به ڏک نه رهي. جهڪڻ مان اڏي وڻ کي پنهنجو سمجھي
روئي نه آيو اهو روئي اڏايو آهي. جو منهن شرور کي پنهنجو چاٽي
سڀاري سکن هن لڳائي ٿو. تنهنجي سواءِ ڏک جي ڪجهه نٿو ملي.
سکر نه رڳو پرمشور جي ڌيان لڳائڻ ڪري ملي ٿو. ٻڌوان جي پڙتي
ڪري هردي هر گمان روش ٿي ڪام ۽ ڪروڌ حواند ڪار منجهڙو.“

ايترو ٻڌي راجا رموگن هٿ جوڙي چوند ”هي بهارا ۱۱ هينئر
هون اوهان کي سمجھائو ته اوهان هر هر ڏيو آهيو ۽ جئن آمريت هئڻ
ڪري سڀ بهارا ٻون ٿا ٿاڻو وڃن، ٿاڻ سڀاري منهن، جي ماڻا
... بهارا آهن، سڀني پنهنجو درس ڏيئي ڪرڻا ٿا ڪريو ٿا.
... اس سمجھي ڪجهه وڌيڪ اُڀدڻ ڪريو، جهڙوڪري
... ”انهي ٻار ٻوان.“ جڙ پرت ٿڌن منهن ڪڍا ٻڌائڻ لڳس.
... ڪا رڳهڻي جس ساڻ ڪٿي ڪنهن ڏيوار تي لکتو،
... شوري پراڻن ڪو نوڪر ڪونه ڪما. وات تي چهر
... بهار مددگار پيمان ٻئي آيا. اتفاقاً اوهان ڪار
... اهڙي جهنگل ۾ وڃي پهتو، جتي ڪو هن ٿا ۽ سڀني
... منهن، رجن، وڻن، ٻڌن ۽ وادن ڪري
... هن گهٽي سڀني پر پهتو جا اُهاو ڪما،
... پڙتي وڃي. جو پرمشور وڃي وڃي
... هن جوڻ لڳو ”جهڪڻ مان ڪجهه

هٿن گهرجي. مونکي هڻڻ ۽ جيٽڻ هٿي هڪ سمان آهن. بنا موت آئي
ڪوبه مري نٿو سگهي. ڀاڳوان جي جوتي تو پر، مون پر ۽ سڀني پراڻين
پر هڪجهڙي آهي، تنهنڪري آ؟ تو پر ۽ پاٽر ڪو بهيد نٿو سمجهيان.“
مطلب ته ٻيو به ڪيترو گيان ٻڌايائينس، جنهنڪري راجا حوس ٿي
بالڪي مان لهي پيرين هٿي جوڻ لڳو ته ”هي مهاراج! مون سنسار
جي موهه ۾ ڦاسي اوهان کي نه سمجهانو. مونکي ٻڌايو نه اوهان ڪير
آهيو جو مونکي هن ريت گيان ڏيئي پوسا ڪر پيار اُٿاريو؟ مونکي پراڻين
جي سراپ جو ڏاڍو ڊپ ٿيڻو، انلاءِ منهنجو اهرام ڪريو.“

اها ڳالهه ٻڌي جڙپرت جوڻ لڳو ته ”هي راجا! هي جو بهيد هن ڪرڻ
ڪري ڪڏهن ديوتا ته ڪڏهن منشي بهجي نو. ڪڏهن راجا آهي
ته ڪڏهن بيڪاري بنين ٿو، اها گتِي هن سرور جي آهي. آيا کي سڌاءِ
الڳ سمجهڻ گهرجي. هي منشي اهڙو ته اڳي آهي جو بهيد هن ڪڏهن
سان ڪنهن جا درجن ٻڌي ڏک پائي درس نه سمجهي سگهيو
جت نٿو مٽائي. ڪوڙ ڪيت ڪري آبهديجي ٻڌائو ڪري. ڪم،
ڪروڙ، اوپ، موهه، انڪار ۽ هن آهي ڇو جو هن منشي بهيد لڏا هن
ٿا، جي کيس برا ڪم ڪرائي ڌرم ڪم کان پري ڪن ٿا.“
اهڙيون ٻيون به انيڪ ڳالهيون رهوگڻ کي ٻڌائي ڏاڍو برس ڪندو.

جڙپرت کان ايترو گيان ٻڌي رهوگڻ پراڻن ڪوڻ لڳو ته ”هي
مهاراج! منشي ڏيئي کان ٻيو ڪو اتم جو لو ڪونهي، منشي نه اوهان
جهڙي گياني ۽ مھاتما جي درشن ٿيڻ ڪري اهو جنم ڪٽڻ سمجهڻ
گهرجي. ديوتائون به هن منشي جنم ملڻ لاءِ ترقي رحيا آهن، جو نه
ڪٿي به هن مانڪا ڏيئي پر ملي سگهيو. هي مهاراج! آ؟ موهه
۽ آڳياني آهيان، انلاءِ مونکي ديارهستي ڪري پراڻ سمجهايو
جنهن ۾ منهنجو پلو ٿئي.“ پرت ٺڌن کلي وراڻي ڏنس ته ”هي
راجا! اها ڳالهه سمجهڻ ڏاڍي ڪڻ آهي. هي منشي جيستاءِ انڪار
چڏي ستن مھاتمان جي شوق نه وٺندو، جيستاءِ ڪڏهن به گيان
پراپت ڪين ٿيندس. جڏهن ته تون مينئر راجا آهين تڏهن ڪنهن
جنم پر آ؟ نه وڌو ڪرور تي راجا حوس، پر مون راجا ٿي به سمجهيو

هڪڙو پٺان جو راجا رهندو هو، جنهن کي سنان ڪونر ٿي ٿيو ۽ صلاح
 مليس ته جهنگل مان ٻدر ڪالي ديوت ٿي ماڻهو جي ٻل جاڙينديون
 ته ضرور سنان اچندو. راجا انهي لاءِ پنهنجا نوڪر هڪڙي ماڻهو گولي آڻڻ
 لاءِ موڪليا. نوڪر گوليندا گوليندا اتي اچي پهتا، جتي جڙپوت پوکي جي
 سنڀال پئي ڪئي ۽ هڪي ٿلھو مٽارو ڏسي راجا وٽ وڃي آيا. راجا
 گهڻو خوش ٿيو ۽ جڙپوت کي اشدان ڪرائي جڳا ڪٻڙا پورائي ڏنو
 ۽ ڇهن ڪرايو. پنهنجا سوه ڪس گان جو هار گلي ۾ دٻي ٻدر ڪالي
 جي مندر ۾ وڃي ويا. جڙپوت خوشي سان ڪالي جي انگبان سر
 جهنگلي پٺو، ٻدر ڪالي کي اڃا ڳالهه نه وڃي ته هڪڙي هري ٻگٽ
 جو هن طرح چوڻ ٿئي. هن مورچي مان هر گهٽ ٿي ڪروڙ ڪري
 راجا جو سرودي کڻي آندو ۽ سندس خون به ان ڌڻان ٿي وئي.

هڪڙي دفع راجا رهوگڻ ٻالڪي ۾ جڙمي ڪندو مني وٽ
 گمان ڪرڻ ٿي ويو ته ٻالڪي ڏوڻي ڪٿڙن مان هڪڙو بهار ٿي پيو.
 ڏوڻي ڪٿڙن پٺان جڙپوت کي ٿلھو مٽارو ڏسي، هڪڙي آڻي ٻالڪي
 کڻي لاءِ بهاريو. جڙپوت خوشي سان اڏا ٻالڪي کڻي هليو، هر رستي
 تي جيون حسن جي ڏاڏي سنڀال ڪندو پئي ويو، ته مٿان هڪو
 پٺو ۾ اچي ٻالڪي هڻي وڃي. ائين ڪرڻ ڪري هن ڪيترا
 دفعا ٻالڪي ڏي، ته هن راجا ڏاڏو سمجهو. ٻالڪي ڪٿڙن
 جڙپوت جو ڏوڏ پٺاڻو، جهنگلي راجا جڙپوت کي گهڻو جهڻيو، پر هي
 پنهنجي ئي ڏٺاڻ ۾ مڱر رهيو ۽ ڪو به جواب ڪونه ڏنا. راجا ڏهن
 ورهيه به مٿس سمجهو ڪري چيو ته ”جواب ڇو نٿو ڏين؟“ جڙپوت هن
 کي چوڻ لڳس ته ”هي راجا! تون جو چوڻ ٿو ته ٿلھو مٽارو آهين ۽
 ٻالڪي برابر نٿو ڪشي سگهين جو جيئن مڃين ته رس آهي، هو نه
 ٿلھو ٿيندو آهي ۽ نه ٿورو. هي سنڌون يا ڏيرو ڪونهس ته هو اهو
 سمجهو آهي جو ڪو به ڪيس ڏسي نٿو سگهي ۽ جي ٿلھو ڏسجن ته
 سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾
 رڳو آهي ٻوڪڻ ۾ ٿلھو نه ٿو ڏسي. ۽ جنهن هن ڏٺو ته
 سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾ سڄي دنيا ۾

ڀرت جو مرڻي جي ڀڄي ۾ ٻيهر مٿن سبب آخو جنم وٺڻ

ايتري موڙ هٿل ڪري تپسيا ۾ ڀنگ ٻوڻ لڳس. هڪڙي ڏينهن آخو ڀڄو جهنگل ۾ ڪنهن پاسي هليو ويو ۽ مرڻن جي ٽولي ۾ وڃي گڏيو، جنهنڪري موتي گور نه آيو. ڀرت کي ڏاڍو ويچار ٿيو ۽ ساڄي رات وڙلاپ ڪندي گذاريا. نيٺ انهيءَ عمر ۾ ٻراڻ ڏٺا ۽ جنهنڪري شير چڙڻ بعد اُنکي مرڻ جو جنم مليو. ڀرت مرڻ جو جنم پائي جهنگل ۾ گذاريندو رهيو، پر سندس اڳوڻي جنم جي سنسڪار ۽ سمرتي ڪري هو پنهنجو سڀ حال چاڻي پشيمان ٿي جوڙو هو ته ”آفسوس! آءٌ هري چرڻن جي ڀريت ڇڏي ڏن مرڻ جي ٻوڙ ۾ ڦاٿس، جنهنڪري منشيءَ شير نه پائي هئي مرڻ جي ڊيهر ملير.“ بس! ٻوڙ نه ٿي سڄو وقت هري چڙڻ ۾ لڳي رهيو.

شڪد ٻوڙ جي چوڻ لڳو ته ”هي راجا ٻريڪشت! مٿ کان در وقت ڊڄڻ گورجي، چوڄو اها خبر ئي ڪانه ٿي ٻوي ته مٿ ڪهڙي ويل ايندو. جڏهن مرڻ جي ڀڄي سان ڀريت ڪرڻ ڪري هڪڙي مهينا جي آهڙي گت ٿي، تڏهن ٻيا ڪهڙي ڳالهيءَ ۾ آهن، جي ٻرميشور جو ڌيان ڇڏي مايا جي چار ۾ ڦاٿا ٻيا آهن.

ڀرت، مرڻ جي ڊيهر تياڳي هڪڙي ٻراهن جي گور ۾ اچي جنم ورتو، جتي وري به سندس نالو ڀرت پيو. ٻرميشور جي اڳوڻي جنم جو جال ياد ڪري هو سنساري موهر ۾ نه ڦاسي، ٻرميشور جي ڌيان ۾ لڳو رهيو. بٽس ڪيترو ئي کيس پاڙهن لاءِ يقين ڪيو، پر هو ڪجهه به نه ڪيو. جڏهن بٽس اچي مرڻينگ ٿيو، تڏهن ٻين ٻٽن کي پاڻوت گهرائي کين چوڻ لڳو ته ”ڪنهن به ريت پاڻو کي پاڙهن جو اُٻاڻو ڪجو.“ ائين چئي ٻراڻ تياڳيا. ٻٽا جي مرڻ بعد سڀني ٻائرن گهڻيئي حيل ڀرت کي پاڙهن جا ڪيا، پر هو ڪجهه به نه ٻڌيو ۽ اُٺو اهڙي هلٽ هلڻ لڳو جو کيس ڪو ڪارائي ته ڪائي نه ته سڄو ڏينهن ڀڳوان جي ڌيان ۾ مڱڻ هوندو هو. انهيءَ ڪري ماڻهو کيس جڙيرت ڪري ڪوٺڻ لڳا. ٻائرن جڏهن ڏٺو ته هي مفت وينو کائي تڏهن کيس پنهنجي ٻوڪ جي سنڀال تي ڪٽي واريائون. جڙيرت آئي به بسن بکين جي ڪجهه سنڀال نه ڪري، ڀڳوان جي ڌيان ۾ لڳو رهيو. اُن ڏينس ۾

ر شود و جو پتن کي ست سنگ باهت آهدين ڪرڻ

ستن ۽ ٻه اٽالڻ جو سنگ ڪڍي جو مکيه اُٻاڻ آهي. انهن جي سنگت ڪري آهستي آهستي هي من ٻر ميسور جي طرف لڳڻو. سنسار جا نرڪ ۽ موڪل ٻه دروازا آهن، جن مان ٻرائي استرڻي سان يوگ ڪرڻ، چوري، جوا، ويڻي يوگ ۽ شراپي جي سنگت آهه نرڪ جو دروازو آهي. ٻي هٿو سنس جي سنگت ڪرڻ ڪري موڪل جو دروازو ڪڍڻ کلي ٿو آهه ٻڌو جذمن من سدا ۽ ڪڇڙو رهي، هري ۾ ڪبت نه رهي، هري يگس سان هريت ٿئي، رات ڏينهن ڪٿا ۽ ٻر ميسور جي گٽانواد ٻڌڻ مان ڏور ٿئي، فاعدي ۽ نقصان ٿيڻ ۾ حوشي يا فڪر رهي، ڪتب ۾ به آهاترد رهي، آهه ٻرون چڙهڻ جو ڏاڪو آهي. هي هٿو اوهن ۾ انريت رهجو.

ايترو گمان ٻڌائي ٻرت نالي پنهنجي وڏي بت کي راڄ ڏيئي پاڻ، چڙيت روت رهي، جهنگل ۾ وڃي يگوان جو پهن ڪرڻ لڳو.

رشت ڏيو هي ٻن ۾ وڃڻ بعد ٻرت راجا ٿيو، جنهن رشت کي ڏاڍو سڪو ملايو. هن پنهنجي جنم نالي ڪنسا سان واده ڪيو، جنهن مان منڪي ڏوهر ڪمڻو ويرو پنهنجي سندري ٻه ٻائي پهريندا ٿيا. راجا ٻرت گهڻي پگهه ۽ دان ڪيا ۽ لڳاڙي ۾ سنسار کان ڪٽو ٿي وڃي هري جڙڻ جو ڏهان ڪيائين. هڪڙي ڏينهن جڙ ڏيئي جي ڪبت تي ويهي ڏيان ڪيائين، نئس هڪڙي گريوني مرڻي آئي، ٻائي پهن آئي. اوحتوئي اوحتو هڪڙي شينهن جي گهڻو ٻڌڻ ۾ آئي جا ٻڌي جڙ ٿي هن مرڻي ٿيو ڏيئي پڇي ٿي ٻائيو ته سندس پٽ مان پيو ڪري آهي ٻاهر پيو ۽ مرڻي آئي پيو آئي پراڻ ٿاڳيا. راجا آهه حال ڏسي ويچار ڪيو ته هي پيو مني پيو هوندو ته کس ڪو جانور کائي ويٺو يا نه آڄ جي دڳهي هري ويٺو ۽ آهه سڄو باب مونتي هوندو، انلاءِ ضرور منهنجي رک ڪرڻ گهرجي. آهه ويچار ڪري ان پاهي کي ٻائي سان ڏوئي صاف ڪري، پنهنجي ڪٽا ۾ کڻي آيو ۽ ٻالن لڳو. جذمن ان پاهي کي ٻالن ڪري ٻرت جو منهنس گهڻو موڙ ٿي ويو، ٽڙمن مو هروڙ کس پنهنجي من سان ڪارائيندو هو ۽ ٻاڻان گڏ هواريندو هوس ۽ تپسا ڪرڻ مهل به آڳان وهاريندو هوس. سندس

رشيد ٻو جو گادي تي ويهي ڌرم ۽ نيتي سان راڄ ڪرڻ ۸۰

ڪرڻ لڳو. يگه پوري ٿيڻ تي ڀڳوان پاڻ پوئتي موٽ ڌاري، شڪر
جڪر، گدا ۽ پدم هٿن ۾ کڻي، پتي تي مڪت، ڪنن ۾ ڪنڊل، گلي
۾ بيدجنٽي مالها پوري، مشڪندو اُن آڱن ڪنڊ پان نڪري، کيس بنيندڙ
درشن ڏيئي ور ڳوڙن لاءِ چيو. راجا ٽڌن ڏاڍو خوش ٿي ڀڳوان کي ويٺي
ڪٿي ته ”مون ت اوهان جو ڳوڙ پتر پيدا ٿئي.“ يگه ڀڳوان کيس اهو
وڃن ڏيئي وٺڪن پڌاريو. ٽڌن پٺن بعد راجا کي رشيد ٻو نالي
پتر پيدا ٿيو، جو سا ڪيائت ڀڳوان جو اوتار هو ۽ جنهنجي ڇهن وقت
سڀ ديوتائون خوش ٿي آڪاش پان بشب وسائڻ لڳا.

رشيد ٻو جي وڏي ٿيڻ تي ناني راجا راڄ گادي بت کي ڏيئي،
پاڻ جهنگل ۾ وهي ايشور سهرڻ ڪرڻ ڄاميو. رشيد ٻو تخت تي ويٺو
بعد اهڙو ته ڌرم ۽ نيتي سان راڄ ڪيو جو ديوتائون به شڪوتي ڪرڻ
لڳا. اها ڳالهه اندر کان سني نه ويئي، جنهنڪري حسد وڃون
شيد ٻو جي راڄ ۾ برسات وسائڻ بند ڪري ڇڏيا. اها خبر ٽڌن
شيد ٻو کي پيئي، ٽڌن هو بنهنجي. پرتاپ سان ٽڌن واپس ٽڌن
سات وسائڻ لڳو. اندر کي ٽڌن اها سڌ پيئي، ٽڌن کيس هر، ايشور
و اوتار سمجهي بنهنجو ڌو ۽ بخشائڻ لڳو ۽ جيئتي نالي بنهنجي
ڪنيا کيس پرڻائي ڏنا. رشيد ٻو کي انهي استري پان سؤ بت
اٿيا، جن مان نو، پوڳيشورن جي نالي سان مشهور آهن، جن
جا جنڪ کي گيان اُپديش ڪيو هو.

هڪڙي ڏينهن رشيد ٻو سمجهي يگه ۾ پٺن کي واري اُپديش ڪيو
سنسار ۾ جيڪي به جيؤ ڏسو ٿا، سي آخر ناس ٿيڻا آهن ۽ هڪڙو
نارائن اونهائي آهي، انهي هري جو اوهان کي به سدا ۽ مرد
ان رکڻ گهرجي ۽ ستسنگهه ۾ برت رکڻ گهرجي ۽ جنهنڪري
نجهي مڪتي ٿئي ۽ سنساري سکر سيني وانگر ڪوڙا سمجهو. آها
ر ۾ ناٿو ۽ استري ادي هتي ماڀا روپي رسبون اهڙيون ته پکڙيل
جن ۾ سارو سنسار پڌجي خراب ٿئي ٿو ۽ جيڪو اهنڪان هري
هوني جيتل سمجهو گهرجي. بابا! انهن رسين کان بچڻ ۽
ي مودمان جت هٿائي هر مشهور ۾ لڳائڻ به ڪو سولو ڪونهي، پر

[illegible][illegible]

اسڪند پنهجون

هڪڙي دفعي راجا هريڪشيت شڪديو کان پڇيڻ لڳو ته ”هه راجا!
 اوهان ٿئي سڪند ۾ ٻڌايو ته هري ورت نارديني جي اُپديش سان
 جهنگل ۾ وڃي هريشور جو تپ ڪيو، وري گرهستي تي راج ٻوڳڻ
 بعد تپسيا ڪري مڪتي ٻاٽيءَ ۾ سو هو گيان برابيت ڪري وري جو
 وڃي گرهست ۾ ڦاٿو؟“ شري شڪديو وراڻي ڏنيست ته ”هي راجا!
 هري ورت گياني هجڻ تي نه آڳوڻي جنم جي سنسڪارن ڪري،
 ظاهري ته راج ڪندو بڻي ڏسڻ آيو، پر هو گرهست جي موسم ۾ ڦٽل
 نه هو. جڏهن پورياءُ نارد جي اُپديش موجب راجا هري ورت تپسيا
 ڪرڻ لاءِ جهنگل ۾ ويو، تڏهن سندس پٽا سوايميو منوءَ وٽس وڃي کيس
 وري اچي راج ڪرڻ ۽ دودا ڪري اولاد پيدا ڪرڻ لاءِ گهڻي قدر
 چيو، پر هري ورت سندس ڳالهه نه سمجهي. بهرحال تڏهن سنڪادڪ رشين
 سان گڏجي کيس سمجهائڻ لڳو ته ”گرهست آشرم ڪو خراب
 ڪونهي. جو آدمي ڪام، ڪروڙ، لوپ ۽ موسم جي وس ٽٽو رهي،
 تنهنڪي جهنگل ۾ وڃڻ ٽوڻي گرهست ۾ رهڻ بڻي هڪجهڙا آهن.
 منشي تي جيڪي ٿي رڻ (قرض) رشين، ديوتائن ۽ پترن جا آهن
 تنکان چيستاءُ هو آڃو ٺٽو ٿئي تيستاءُ گرهست کان الڳ رهڻ به سمجهجي آهي.
 بهرحال جي ان سمجهڻاڻي ڪري هري ورت گرهست ۾ رهي راج
 ڪرڻ قبوليو ۽ هري چرڻن ۾ ڌيان لڳائيندو رهيو. جڏهن هري ورت
 ڏٺو ته ڏينهن جو ماڻهو سنڌيا، ٻوڇا پاٽ، دان وشيرة ڪن ٿا ۽ راتجو
 برن ڪرڻ ڪري ٻاٻ ٿئي ٿو، تڏهن هڪڙو اهڙو هرڪاش
 پيدا ڪيا، جنهنڪري آڻي پور ڏينهن هنيو رهيو ۽ هري ورت سمجهو
 وقت ٻوڇا پاٽ ۾ مشغول رهيو. بهرحال سوايميو منوءَ کي اڃا ڳالهه نه
 وڻي ۽ جو جو سمجهيائون ته هريشور جي نيم جي برخلاف ائين ڪرڻ
 آهي. تن هري ورت وٽ اچي کيس ائين ڪرڻ کان بند ڪري
 ڇڏيو. انهي کانپوءِ هري ورت پنهجو راج پترن کي ڏيئي سنساري
 مايا ڇڏي، استرئي سميت هن ۾ وڃي هري پنهجن ڪري مڪت ٿيو.

آني اچي پيتو. من مڪڙي دروازي تي جاري وڌي، هتي ئي
 مڪئي کي پٺياريو، نئي تي ٻاهر هاري ۽ چوٽس تي هارڻ تير ڪمان
 کڻي پيو. ايتري هوندي به مرڻ بهي ڏيئي گاهه کائيندو رهيو. اها
 حالت ڏسي پراچين بومي چوڻ لڳو ته ”هي مني شريشت اڪهڙي نه
 صحيح حالت آهي، جو سميتي پاسي مرڻ جي هارڻ جو پورو بندوبست
 ٿيو هيو آهي، تڏهن به مرڻ جو ڪو خيال نه رکي، آفتن سان
 گام چري رهيو آهي؟ انهي کائڻ مان منڪي ڪهڙو فائدو رسندو؟“
 تڏهن نارد مرڪي چيس ته ”هي راجا تنهنجو به اهو ساڳيو حال
 آهي. ٻڌايو توکي سمجھال ڪري ڇڏيو آهي ۽ وقت به اچي اڏيڪ
 پيو آهي، تڏهن به تون سنساري ماڻا موڙ به اهڙو ڦاٿل آهين، جو
 سڀ حال ڏسندي به توکي سمجهه نٿي اچي.“

اهڙو ٻڌي راجا جا ڪمات کلي پيا ۽ نارد جي چرڻن تي ڪري
 سندس اٻڪار مچڻ لڳو. پوءِ اندر ڪا شرم ڏي وڃي، مري پراچين
 ڪري مڪئي کي هرايت ٿيو. ميدانن پرچيل جي قسبن ڪرڻ ويا
 هو، تڏهجي ڀڃتي کان نارائڻ خوش ٿي کين موصفي موجب ور ڏيئي،
 وٽسڪ ٻڌاريو ۽ وڌر به ايتري ڪڏا ٻڌي مستن پور ڏي موٽيو.

رأبہ توڙي

طرز - مري ويندس توکان جدا

سارو جڳهه مري روي اڪار. [ٺيٺ]

۱. مري ٻن وڻن ڪڏو سڪ نامي، پٺيا پور سنسار. سارو
۲. الڪه نرنهن مڙجڻ ويا، سڀ جڳهه جو آڌار. سارو
۳. نامي آڌار نامي ديلو، اهو وڏو دستار. سارو
۴. بالڪل ويجهو يا ڏورانهون، جڳهه به جڳهه وار. سارو
۵. ڪمر ڪند گيهه پاڻي پيئڻ به، ڏانڊين يا ٻين تار. سارو
۶. تپهر ويا، اهو پرمستور، آفتن پورڻ اوار. سارو
۷. هو تو ڪو وار تنهن درس، پڻ ساڳو تنهن هار. سارو

اسڪند پندجور

هڪڙي دفعي راجا پريڪشت شڪديو کان هچڻ لڳو ته ”مهاراج! اوهان ٿئي سڪند هر ٻڌايو ته پريه ورت ناردمني جي اُهديش سان جهنگل ۾ وڃي پرميشور جو تپ ڪيو، وري گرهستي ٿي راج ڀوڳڻ بعد تپسيا ڪري مڪتي پاتا ۽ سو هو گيان پراپت ڪري وري چو وڃي گرهست ۾ ڦاٿو؟“ شري شڪديو وراڻي ڏنيس ته ”هي راجا! پريه ورت گياني هچڻ تي نه آڳوڻي جنم جي سنسڪارن ڪري، ظاهري ته راج ڪندو بڻي ڏسڻ آيو، پر هو گرهست جي موم ۾ ڦاٿل نه هو. جڏهن پهرين نارد جي اُهديش موجب راجا پريه ورت تپسيا ڪرڻ لاءِ جهنگل ۾ ويو، تڏهن سندس پتا سڌا ڀيموميو وٽس وڃي کيس وري اچي راج ڪرڻ ۽ وواد ڪري اولاد پيدا ڪرڻ لاءِ گهڻي قدر چيو، پر پريه ورت سندس ڳالهه نه مڃي. پرهما تڏهن سنڪاد ڪرڻ سان گڏ جي کيس سمجهائڻ لڳو ته ”گرهست آشرم ڪو خراب ڪونهي. جو آدمي ڪام، ڪروڙ، لوپ ۽ موم جي وس ۾ ٺٽو رهي، تنهنڪي جهنگل ۾ وڃڻ توڻي گرهست ۾ رهڻ ٻئي هڪجهڙو آهن. مشير تي جيڪي ٿي رڻ (قرض) رڻين، ديوتائن ۽ پترن جا آهن تنکان جيستائين هو آڇو نٿو ٿئي تيستائين گرهست کان الڳ رهڻ بيهڻ سمجهڻي آهي. ان سمجهڻي ڪري پريه ورت گرهست ۾ رهي راج وري چرڻ ۾ ڌيان لڳائيندو رهيو. جڏهن پريه ورت اڻڄاتو سنڌيا، ڀوڄا پاٽ، دان وغيره ڪن ٿا ۽ راتجو ڪري باپ ٿئيڻو، تڏهن هڪڙو اهڙو پرڪاش ڪري اٿئي پهر ڏينهن بنيو رهيو ۽ پريه ورت سڄو لڙ رهيو. پرهما ۽ سوا ڀيموميو کي اها ڳالهه نه ٿي پرميشور جي نيم جي برخلاف ائين ڪرڻ اچي کيس ائين ڪرڻ کان بند ڪري ٻنهنجو راج پترن کي ڏيئي سنساري ۾ وڃي هري هچڻ ڪري مڪت ٿيو.

هي ڪٿا پڙهي ته رهنڻ وارا آهيون، انڌاءِ سنڌاري موهر پر خوار حراب
 آهي. ”ايندرو ٻڌي استوي روي راجا پرنهن کي ڏيان ايند! ٿيو،
 جنهن ڪري هن ان ڳالهه کي نام ڏني ۽ اڳيات جي آڳيا موجب
 مري پهن پر انهي ٿي آيو ڏور پر جڏ پاء.“

ايندري ڪٿا ٻڌي پراچين برهمي ٺارڻ کان ان ڪٿا جو ارت
 ڏاڍو لکيو. جڏهن ته ٺارڻ جوڻ لڳس ته ”هي راجا! اهو پرنهن جو
 آهي ۽ اڳيات پرهمشور سمجهڻ گهرجي، جو انهي جو جي هرمنڊ
 رڳو ڪريڻو. هي جو سندس ڏيان ۽ سمرڻ جڏي سنڌاري ڪن پر
 لال رمي او ۽ ايندري اڳيان ڪري جهڙو جهڙو ڪرم ڪري ٿو،
 اهڙو اهڙو جنم وٺي جو راسي لڪ جوڻن پر ٻڌي ٿو. اهوئي سبب
 هو، جو پراچين اڳيات جي سنگت جڏي مسترو وقت پڙهندو رهندو.
 جنهن هي جهڙو مشهر جنم ٻائي خوش ٿيندو آهي، تنهن پرنهن پر ان
 ٺاهي کي ڏسي خوش ٿيو هو. جنهن قلعي پر ٿو دروازا ٺاهي، تنهن مشهر
 جو ڏور رت سان سمجهڻ گهرجي ۽ اندرين کي گهوڙن سان.
 جنهن راسي هن ۽ اندريون وڃن ٿيون، اهوئي ڪم آدمي ڪريڻو.
 مشهر هي پراڻ کي ان ٺاڳ مڌل سمجهه جو پرنهن قلعي جي دروازي
 آهي ٿو هو. جنهن اسدي ٿي پرنهن موجب ٿيو هو، تنهن کي ٻڌي
 سمجهڻ گهرجي. هنهي جنهن مڙا وقت ٺاهي آدمي سان رمي،
 ايندري اڳا موجب اڳيان ڪم ڪرائي ٿي، تنهن پرنهن پر ان
 اسدي جي وس ٿي ايندري جو گذاري. جنهن اڳيان ايندري
 ٻڌي ۽ ڪن جهڙو ڪنهن کي پر سمجهي، پڙهان کي وساري ويٺو
 ۽ آخر پر ڏک ٿي ٿو، تنهن پرنهن پر اڳيان ايندري مڙجي سنگت
 ٺاهي ٿو. هي روي استوي جي وس ٿي ٺاهي ٿو. جنهن آدمي
 جو ڏور ڪم، ڪريڻو ٿو ۽ جوڻ پري رهندو آهي، تنهن انهن
 سمجهي وساري ٿي رهي جو ڪنهن سمجهڻ گهرجي. جهڙي طرح
 پراچين ڪم ڪري ٿو. هي مڙجي پڙهندو آهي، تنهن جڙا
 پراچين پري رهي ٿو. هي مڙجي پڙهندو آهي، تنهن جڙا
 پراچين پري رهي ٿو. هي مڙجي پڙهندو آهي، تنهن جڙا

نارڊ جو پراجين برجي کي پرنجن ۽ سندس استرئي بابت ٻڌائڻ ۷۹

اچي لڳي. جڏهن مون به سندس نارادر ڪيو، تڏهن هو مون کي هيءَ سراپ ڏيڻ لڳي ته ”تون ڪنهن به هنڌ سڪ ڪري نه وڃين ۽ سدائين پٽ ڪندو رهندين.“ ان سراپ مان کان پوءِ مون هڪي صلاح ڏني ته چور گندرو وٽ وڃي سندس پيڻ ٽيڻ لاءِ کيس چو، ته پوءِ هو توکي پنهنجي فوج مان جوڳو ورڳولي ڏيندو.

اهو ٻڌي مرتيو ائين ڪيو، جنهن تي چور گندرو چڙا نالي ڌرتي جي صلاح سان سؤ ست گندرو ٿيون وئي، راجا پرنجن سان لڙڻ واسطي ان قاضي ڏانهن هليو. جڏهن قاضي کي اچي گهرو ڪيا، تڏهن هو پرنجن کي وارو نانگ انهن گندرون سان خوب وڙهڻ لڳو. جڏهن ڪيترو وقت وڙهي وڙهي ٿڪجي پيو ۽ ڏٺائين ته پنهنجو مالڪ عيش عشرتن ۾ مست آهي ۽ پنهنجي ڪا به مدد نٿو ڪري، تڏهن اُتان ڀڄي وڃي ڪنهن وٽ جي پاڙ ۾ لڪو. اهو وجهه وٺي چور قاضي کي باد ڏني، جنهنڪري راجا پرنجن پنهنجي پراڻ پياري ۽ پاڻ کي نه بچائي چلي مري ويو. مرڻ بعد ملڻي ديش جي راجا **وڌري** جي گهر ڏي جو جنم اچي ورتو، سبب ته مرڻ وقت هن استرئي ۾ ڌيان لڳايو هو ۽ ملير ڌوج نالي ڌرما ٿر راجا سان شادي ٿيس.

گهڻي وقت گذرڻ بعد جڏهن راجا ملير ڌوج پنهنجي ڏيهه تياڻي تڏهن سندس راڻي (اڳوڻي جنم ۾ راجا پرنجن) چڪيا نامي ان تي راجا جو لاشو رکيو، پر هو به وس ٿي باهه نه لڳائي. انهيءَ آڳياٺ نالي سندس جهوني مٿر اُتي اچي کيس سمجايو ۽ کانئس روئڻ جو سبب پڇڻ لڳو. راڻي کيس چوڻ لڳي ته ”مي پنهنجو پٽي آهي، جنهنجي مري وڃڻ جي شوڪ ۾ آءٌ روئي رهي آهيان.“ اها ڳالهه ٻڌي آڳياٺ نالي مٿر کيس واقفيت ڪرائڻ لڳو ته ”اڳوڻي جنم ۾ تون پرنجن نالي راجا هئين ۽ آءٌ آڳياٺ نالي تنهنجو مٿر آهيان.

ڪنهن وقت تون پنهنجي سنگت ڇڏي، هڪڙي استرئي جي موڙ ۾ قاسي مون کي وساري وينين ۽ انهي سبب ڪري توهي به استرئي ۾ شرير ٻاڏو آهي. هاڻي تون اها چمڪا ڦٽي ڪري، بهش شرير ملڻ جو پڙ ڳو. تون ۽ آءٌ هتي هٿس روپ چيو آهيان ۽ پرماتما مان سرور

[illegible]

۶۶ سنڪاڊڪن جو راجا ٻرڻو کي ڀڄي، ايت آنديش ڪرڻ.

۱۲۱ اڌاڪان جهڪوهندائين جو ڇٽون صوبو لندڙ آهيان سو آئيندم
ٿو وڌندس، پر پاڻ جهڪڻ ۾ ڪنهنڪي شيب ڪرم لاءِ ڪجهه گهرو
ڏيئي ٿو آيو ٿو ڏيندڙ تيار آهيان ۽ حوت آيو ڌن آڻڻو ٿيندڙ سمجهندس.
ڀڳوان جو مک اٿئي ۽ براهمڻ آهن. ڀڳوان جيترو براهمڻن کي ڪارائتو
سان خوش ٿيڻو، اوترو آڱڻي ۾ جوڙ ڪرڻ سان ٿئي ٿي. مان انهن
براهمن جي چرل جي رڃ (مٿي) آهيان. براهمڻ ڇٽڪان خوش ٿيا
سمجهو ته ڀڳوان به اٽڪان خوش رهي ٿو. پر ڇٽون ئي براهمڻن جو
اراڻو آهي، ان ئي ۾ مشور جو به ڪوب رهي ٿو.

راجا ٻرڻو جي اهڙي آنديش ڪري سڄي ٻرڻو ٿي ڀڳوان جي
ڀڳتي جو واسو ٿيڻ لڳو، جهڙي ڪري ديولوڪ ۾ اڌا حسر پئجي
وڃي ته ديولوڪ ۾ راجا ٻرڻو جي پرياو ڪري ٻين جي مرڪنهن
کي اڏو لڳي وڃي آهي. ڪڙي ڏينهن سنڪاڊڪ راجا ٻرڻو وٽ
سندس ڀڳتي جي حاڪم ٻڌي آيا. راجا سندن ڏاڍو آدرشو ڪيو ۽
اوه وڃي جنم مرن کان ڇڻڻ جو رسو پڇيائين. سنڪاڊڪ جوڻ لڳا ته
”هي راجا! جو مشهر جنم ٻائي اڏي ٻي شام سڌر جي چرلن ۽ سروب جو
ڏيان، وائي سان اٽڪو سمري ڪري ٿو ۽ ڪنن سان اٽڪي ڪٽا ٻڌي ٿو،
سو جنم مرن کان ڇٽي سڄو سکر پائيندو. سسار ۾ شرور، گهر، استري
۽ ٻين کي پڙهندڙ سمجهي انهن سان ٻيٽ وڃي ڏک جي پاڙ چاڻ.
مشهر کي گهر جي ٿو ٻيٽ سگت کان پاسو ڪري ۽ سسار ۾ ٻيٽ
رکي ۽ جهڙي مڪئي ٿيڻ ۾ ڪا اٽڪي ڪا ٿي ڪا ٿيندي.“ ايترو
آنديش سنڪاڊڪ ٻڌائي ٻرڻو کي ڏانهن ڇڏي ويا.

سنڪاڊڪن جي وڃڻ بعد ٻرڻو راجا شري نارايڻ جي ڪٿا ڪيترن
ٻڌي ٿو. ڪيترن ورهين تاءِ راج ڪندڙ رهيو. ڪڙي ڏينهن کيس
ويجاڻ آيو ته هي سڀ ڌن، دولت ۽ راج اختيار (سڌاءِ ۾ ملندڙ) آهن،
پاڻ سندس جو جهنگل ۾ وڃي اٽڪل ٻرڻو جو ڀاڄين ڪريان ۽
جهڙي ٻرڻو ڪي به سڳي رهيان. اهڙو ويجاڻ ڪري هو استري سڀيت
جهنگل ڏي ڀڳوان جي پاسي لاءِ روانو ٿيو. راجا ٻرڻو جي وڃڻ بعد
جهڙو ڏاڍي ساءِ ۽ ڌرم سان راج ڪرڻ لڳو. سندس

۽ ڪيترا دفعا چل ڪري وري وري گهوڙو چورائي هئي ۽ ويو. انهي ٿي ٻڙو راجا ڪروڙ وچون جڻن ئي پانيو تر تير هئي اندر جو آنت آڻيان ٿڻن ئي کيس رشي ۽ براهمن سمجهايل لڳا ته ”يگيه هر ڪروڙ ڪري ملندڙ قل ناس ٿي ويندو، انلاءِ شانت ڇت ٿي پنهنجو ڪم پورو ڪريو.“

ايتريقدر برهما ناردمني سان گڏجي يگيه شالا ۾ آيو ۽ ٻڙو راجا کي سمجهايل لڳو ته ”حرکت نه آهي جيڪڏهن تنهنجو اهو پويون يگيه پورو نه ٿئي. تو جيڪي نوانوي يگيه ڪيا آهن، تنهنجي ڪري ڀڳوان توتي برسن ٿيو آهي ۽ اندر جي هن قسم جي دعا ڪرڻ ڪري ڪلا آهي.“ راجا ٻڙو تڏهن پنهنجو ڪروڙ ڍرو ڪيو ۽ براهمن کي پورڻ آهوتِي لاءِ چيا. براهمن جي پورڻ آهوتِي ڏيڻ مهل ٿرلوڪي نات گهڙ ٿي برهما ۽ اندر کي پاڻ سان جاڙهي يگيه شالا ۾ اچي پهتو. انوقت راجا ٻڙو وڪمن نات جي شتوتِي ڪرڻ لڳو. ڀڳوان تڏهن ٻڙو کي اندر جي اُڀاڙ ڪيا ڪرڻ لاءِ چيو. انهي تي ٻڙو راجا هٿ جوڙي هڻن چوڻ لڳو ته ”هي دين ديال! هنن يگين ڪرڻ ڪري منهنجي نه ته اندر اوڪ وڻن جي خواهش هئي ۽ نڪي اندر سان ئي ڪا دشمني ڪرڻي هيم، پر مونکي رڳو اوهانجي چرطن جي پريت هئي. مونکي اها آشيرواد ڪريو ته اوهانجي ڀڳني منهنجي هردي ۾ سدا ٻني رهي. هي نات! اوهانجي ڀڳني جو جنهنڪي رس آيو آهي، سو هن سنساري چار ۾ نٿو ڦاسي.“ نارائڻ انهي تي کيس آشيرواد ڏيئي وڪمن پڌاريو، برهما پنهنجي اسٿان ڏي ۽ راجا جو يگيه پورو ٿيو.

هڪڙي دفع راجا ٻڙو کي ويچار آيو ته منهنجي راج ۾ جيڪر سڀيئي ورڻ پرميشور جو ٻچن ۽ سمن ڪن ۽ ٻيڙن ڪن کان ٻڄي سادن ۽ براهمن جي سڀوا ڪن تر ڏاڍو چڱو. انلاءِ هن ٻڙو کي راجائن، رشين، مهاڻن ۽ براهمن کي گهرائي ان ڳالهه جو پڇيو راجا ٻڙو پانيو. راجا ٻڙو جي ڪوٺ تي جڏهن سڀني ورطن جا آدمي ڪرڻ پانيو. راجا ٻڙو جي ڪوٺ تي جڏهن سڀني ورطن جا آدمي اچي ڪهاڻيا، تڏهن راجا کين ڪوٺائڻ جو مطلب ٻڌائي چيو ته ”اوهين جيڪڏهن سڀ ننڍا وڏا استريون برهن نارائڻ جي ڀڳتي ڪريو ته ڏاڍو چڱو، ڇو ته هر راجا جي ٻچ ۾ پاپ جو جهون حصو راجا کي ۾ مليو.“

تڏهينڪا سو ٻرڻو راجا ڌرم انوسار راج ڪرڻ لڳو. هڪڙي ڏينهن
 ٻرجا، ٻرڻو ٻانٽ وٽس داڻهن کڻي آئي ته ”راجا دين جي ٻانٽ ۽
 انهنجي ڪري ٻرڻو سڀ ڪجهه لڪائي ويٺي آهي ۽ حملي
 اسس ٻوڙ ڪيون ٿا سو اُڀري ئي مٿو. وطن ۾ ڦل ڪو نه هوندا ٿئي،
 انلاءِ اهڙو آهار ڪريو، جنهن ڪري ٻرڻو ان ۽ ڦل ڦول سان ٻرڻو
 رهي. ٻرجا جي اها ڳالهه ٻڌي راجا کي ڏاڍو غصو ڄڻ ٿيو. سو ڏس
 ان کي کڻي ٻانٽ ۾ ٻرڻو کڻي مٿي ٽڪر ٽڪر ڪري ڇڏيان، ٻر
 ٻرڻو، راجا جي ڊب کان گهڻو رُوب ڌاري سندس اڳيان اچي
 پئي ۽ چوڻ لڳس ته، ”ٻرجا راجا! جڏهن آڳاٽا ڪريو ٿين ته ان ڪرڻ
 لاءِ تيار آهن. هي راجا! مون وٽس راجا جي اڌرم ڪري سڀ
 اناج ۽ اوشڏيون (دوائون) ٻاهر لڪائي ڇڏيون هيون، جو جو
 هنڌجي راج ۾ سندس ظلم ڪرڻ سبب ماڻهن جون مومن ۽ دان
 ڪرڻ بند ڪري ڇڏيا هئا. هاڻي اوهان ڌرم ڌار ڪري راجا هدا ٿيا
 آهيو ۽ اُهو اثر ته سڀ ڪجهه اڳوڻي وانگر هوندو رهندو. اوهان
 وٽ منتري پڙهي مون کي گهڻو وانگر ڏنو، ته پوءِ اوهان کي حملي
 ڪهڙي ڪري ٿو. هاڻي مله سگهندو.“

راجا جو اهڙو آڌرم وڌيل ٿيو ۽ پنهنجي چپ تپ ۽ ٻوڙا هر دڳهن ٿيندو سمجهو، تڏهن ويهي ٻاٻر ويچار ڪيائون ته ڪهڙو آپاءُ ڪرڻ گهرجي. ويچار بعد اها رت ڪيائون ته راجا کي هلي سمجهائڻ گهرجي ۽ پوءِ جي هو نه سمجهي ته پيو ڪو جوڳو آپاءُ ڳولجي. جڏهن هو سڀ گڏجي راجا وٽ آيا ۽ کيس سندس آئيني بابت سمجهائڻ لڳا، تڏهن هن سندن ڪا به ڳالهه نه مڃي، اٿلڻ چوڻ لڳن ته ”وين هن راجا، نارائڻ جو روپ مڃيل آهي، سو جيڪڏهن اوهان مون کي ڇڏي ٻئي جي ٻوڙا ڪندا ته اوهان کي سخت سزا ڏيندس.“ رئين تنهن تي کيس سراپ ڏنو، جنهن ڪري وين راجا انهيءَ ساعت مري ويو. وين جي مائو پتر جو اهو حال ٻڌي ڏاڍا ورلاب ڪرڻ لڳي ۽ پتر جو لاشو نه ڏٺائ ۽ پر رکائي سان چيائ ته ”جن براهمڻن منهنجي سراپ سان ماريو آهي، سي هن ڪنهن مهل راضي ٿي کيس چياري ڇڏين.“

وين جي پوڻ کانپوءِ سڀ شپ ڪرم تر ٿيڻ لڳا، هر حورن ۽ لوڻن جو مڪو مڃي ويو، جنهن ڪري ٻرجا ڏاڍو ڏکي ٿي. براهمڻن تڏهن ويچار ڪيو ته سواءِ راجا جي ٻرجا سڪي گذاري نه سگهندي ۽ آڌرم جو گهڻو ٽهلاو ٿيندو، انلاءِ ٻئي راجا جي تڙيوڙ ڪرڻ گهرجي. جيتوڻيڪ ايشور جي ڪوبا سان اسين وين کي وري به چياري سگهون ٿا، پر هو وري به آڌرم کي نه ڇڏيندو، انلاءِ انهي چياري اهڙو ٿيندو جهڙو نانگ کي کير پيارڻ. هو ڌرم ماتا ڌروءِ جي ڪل مان آهي، انلاءِ سندس شرير جي ڪنهن حصي به ڌروءِ جو ڪجهه نه ڪجهه اثر ضرور هوندو، سو انهيءَ لوت مان هڪڙو چوڪرو پيدا ڪري، راجا سنگاسڻ تي وهارڻ گهرجي، جنهن ڪري رعيت سڪي ٿئي ۽ ڌرم جي رکيا ٿئي. اهڙو ويچار ڪري هنن وين جي ساڄي ٻانهن مان هڪڙو سندس ۽ تيجوان پوڙوءَ نالي پرش پيدا ڪيو، جنهن کي پوءِ آڻي تخت تي وهاريائون. پرڻوءَ جي راجا ٿيڻ جو ٻڌي ڏاڍا شادمانا ٿي ويا ۽ ديوتائون ڀيتون کڻي آڻي پرڻوءَ جي اڳيان رکڻ لڳا. پوءِ رشي مني کيس آشير واد ڏيندا، پنهنجن اسٿانن تي هليا ويا. جڏهن ديوتائون ۽ رشي راجا کان موڪلائي پنهنجي ماڳر ويا

ڪي راج گادي سوني، پنهنجي استر جي سميت بدريڪا شهر ۾
وڃي پرميشور جي قبيلا ۽ ڌيان ۾ لهن ٿيو.

ڌروو جي بدريڪا شهر ڏانهن وڃڻ بعد سندس ٻن اٽڪل
جگيطو راج ڪرڻ لڳو ۽ پرڃا کي ڏاڍو خوش رکيائين. هڪڙي
ڏينهن ويهار ڪاهه تر هي سب سناري سکر سڀني سان آهي ۽
آ ۽ ۱۲ ۾ جڪر پها وانگر هن مايا چار مان جتي وڃي پگوان جو پيڄن
ڪريان. پر ڪنهن به موڪلي ائين ڪرڻ ڪين ڏيندا، انلاءِ بهتر
ٿيندو جو ۱۲، مالڪي مستانو پهايان، جنهنڪري لاجار هو موڪلي
گادي تي نان لاهي ڇڏيندا. سندس اچارن ڪارگر ٿي، جو ستاني
بني سان هنن سائين ساڳي ڪار ڪئي ۽ پاڻ وڃو وٺي گهر مان
نڪري جهنگل جو رستو درٿاءِ، جتي پگوان جو ڌيان ڪري تن ساڳاهه.

ڌروو جي ونس ۾ آئيم نالي هڪڙو راجا هو جنهنڪي پتر ڪوٺ
هو. ابراهيم جي آباڻ سان اُنڪي ٻن ڄاڻو، پر او جو ڪر ڏاڍو
ڪلڪ سامالو. انهن ناز وٺن هو. جو سدا ڪرڻ ڇڏا ڪم
ڪندو هو. شهر جي جوڪرن کي شان جي بهاني ٺهڻي ٿي وئي
وڃي هالتي ۾ پوڙي ماريندو هو. ڪڏهن ڪڏهن تر جهنگل ۾ وٺي
وڃي اٿئون ۽ لوتشا هڻي سام ڪندو هو. اها رڙ راجا اُنڪه جي
هنن راهه وٺي، جنهن وٽن کي گهڻو ڏهڪايو، پر سندس مانا سندا
سندس ۽ وٺي راجا سان وڙهڻ لڳي. راجا اُنڪه ويهار ڪم تر
اڳوڻي ۾، ۱۱ مهينن ۾ ۱۲ ڪرين ڪري پٺي موڪلي هي مهڙو ڪل
ڪلڪ ۾ پها ٿيو آهي، انلاءِ بهتر ٿيندو تر جهنگل ۾ وڃي
پرميشور ۾ سڙا ڪجي. اهو ويهار ڪري هو جهنگل ڏي روانو
ٿيو، جتي ۱۱، پرميشور جي ڌيان ۾ لهن ٿيو.

اُنڪه راهه ۾، ۱۱ ڪاهه ۾ سندس ٻن وٺن گادي تي وٺو.
۱۱ ۽ ۱۲ ۾ اڪار ۾ انڌو ٿي ديوتائن جي نالي پڳر،
۱۱ ۽ ۱۲ ۾ ڪرڻ لڳو ۽ مالڪي پرميشور سڏائي پنهنجي
ڪرڻ لڳو. ۱۱ ۽ ۱۲ ۾ دنيا ۾ پڳر، دان ۽ ۱۱ ۽ ۱۲ ۾
۱۱ ۽ ۱۲ ۾ زور وٺڻ لڳو. ۱۱ ۽ ۱۲ ۾ ۱۱ ۽ ۱۲ ۾

دروء جو ڏاڍي ڌام ڌوم سان موتي شور ۾ اچڻ

ڪرڻ لاءِ ٻين ڌڻي روانو ٿيندو. جڏهن تون پنهنجو شير جڏي بندين،
تڏهن مان به ڪم ڪان به مٿي توکي رهڻ لاءِ اسٿان ڏيندس."
نارائڻ دروءَ کي اهو در ڏيئي بهر ڪم ڪندو آيو ته بونڌان ڏاڍي
گهر ڏانهن هڻيو، پروات تي ويچار پڇا ٿيندو آيو ته بونڌان ڏاڍي
پل ٿي جو نارائڻ جو درشن پائي به وري راج گڏي قبول ڪير؟
مڪتي نه گهر ڪير. شايد ديوتائن پنهنجي پٽ کي ڏسي ٿي ڏسجي!
اڙي چٽا ڪندو درو پنهنجي ديش ۾ آيو. تڏهن ڪنهن اچي راجا
اڻاڻياد کي دروءَ جي اچڻ جو ٻڌايو، جنهن تي راجا پنهنجي پٽ
اتر ۽ ٻن راطين سان گڏجي، دروءَ کي ڏاڍي ڌوم ڌام سان شور
۾ وٺي اچڻ لاءِ ويو. درو انهن کي ڏسي راجا کي هر ڌام ڪيو،
جنهن تي راجا کيس بهر ۾ مان يا ڪر پائي منجهه به وٺايو. درو
پوءِ پنهنجي پيءُ پاتا، جنهن طعنو منبو هوس، تنهن کي وڃي پيرين پيو ۽
چوڻ لڳس ته "مي پاتا! هي سڀ تنهنجي اڻڌي جو ڦل آهي."
پوءِ پنهنجي سڳي پاتا سڻيئي کي پيرين پيو. گهر گهر ۾ وڌايو
گاڇن سان دروءَ کي شور ۾ اندر وٺي آيا. گهر گهر ۾ وڌايو
وري ويون ۽ ڏاڍا آندڻ منگل ٿي ويا.

ايتري ڪٿا پڌاري مٿس رش ڪرڻ لڳو ته "مي وڌو! جنهن تي
پڙوان راضي ٿئي، تنهن تي هر قسم جي آڀاڙا ڪري ٿي."
کان بيمڪ آهي، تنهن تي هر قسم جي آڀاڙا ڪري ٿي. گهر گهر ۾ وڌايو
راجا اڻاڻياد دروءَ کي راج جو لائق سمجهي کيس راج گڏي تي وٺايو.
پاڻ نارائڻ جي تپسيا ڪرڻ لاءِ ٻن ڏانهن روانو ٿيو. ٿوري وقت
ڪاٺيو اتر کي جهنگل ۾ ڪنهن يڪش ماري ڇڏيو ۽ پاڻس جا سڌ
ڪرڻ لڳا. سا به هر سڙي وئي. درو ڏاڍي پوڳيتا سان
ڏٺو ۽ پوءِ کانئن در وٺي آيو. گهر گهر ۾ وڌايو
مي به راجا ڏاڍي برسر دمي. استري اولاد ۽ سڀ سنس
پڇاڙا ٿي ويا، تنهن تي هر قسم جي آڀاڙا ڪري ٿي. گهر گهر ۾ وڌايو
ڪوڙا آهن ۽ هيئن اڻڌن ڏانهن پوي رهي. گهر گهر ۾ وڌايو
اهڙو ويچار ڪري درو پنهنجي پٽ

بدوئي کي پنهنجو درجنون جوڙي اجزاء ٽنهنجي وڌن مان نه ڪنهنڪي نه ملي آهي. درود نارائڻ جي شرڻ ورتي آهي، تنهنڪي منهنجو وار نه رڳو نه ٿيندو. تنهنجي ادا لائڻي نه مٿي جو استرڻي هي وس ٿي هالڪو پهر جو نرا در ڪڍي. "نارڊ جي ايتري جوڻ تي راجا کي ڏيڻ آيو.

هو ڏانهن ڌرڙ مٿا پر حنا جي ڪناري تي وڃي، نارڊ جي آهڻس موجب پرميشور جو ڌيان ۽ تبصرا ڪرڻ لڳو ۽ اهڙو نه لڳس ٿي ويو جو نيت شام سندر کي کيس درشن ڏيڻ ضرور ٿيو. شام سندر گرڙ ٿي سوار ٿي درود جي سامهون اچي بيٺو، پر ڌرڙ اهڙو نه لڳس ٿي ويو هو جو کيس بگوان جي اچڻ جي ڪا به سڃاڻ رهي. نارائڻ ڏهن پنهنجو سروب درود جي ڌيان مان هٽ ڪري ورتو ۽ درود بگوان جو روت پنهنجي هردي اندر نه ڏسي اڪيون ڪٽي کولي نه ڄا ڏسي ته جنهن روت جو ڌيان هردي پر هي ڪيائو سا ڪات اڳيان بيٺو اٿس. ڌرڙ اهڙي من مومندڙ روت ڏسي پاسو نه چوڻ تي ڪري شتو ٿي ڪردان نه ايتري پر حيال آيس ته جنهن وار پهر جي هٿا ڇڻ مڪي وارو پهر ۽ هزار زبائن وارو نيس لانگه به نه ڪري سگهيو، تنهنجي مان اڳيائي هالڪو ڪڍڻ شتو ٿي ڪري سگهندس؟ بس! اهو ولاچار ڪري هٿ جوڙي بگوان جي سامهون بهمي، ڏاڍي پريم سان انهنجي مڪاروند ڏاڍن پيارڻ لڳو. نارائڻ ڌرڙ جو مطلب سمجهي ورتو، تنهنڪري کيس اهو گمان ڏٺو ۽ جنهنڪري هو نارائڻ جي شهنش ڪرڻ لڳو.

درود جي گوڙي شتو ٿي ڪرڻ تي شام سندر ڏاڍو پرس ٿيو ۽ کيس ڏر گهرا ۽ جاء. درود دراهڻي ڏني ته "هي دس ڏيال! مونکي اوهانجي درٿن جي ٻڌڻي جي ڳوڙ آهي. جنهنڪي ساڪات اوهانجو دوش ٿيو، اُنکي هامي ٻڌي ڪهڙي شئي جي ڳوڙي رهي." نارائڻ انهي تي درود کي ڄموت "تو ڇهون راجا ڳاڏي مارڻ واسطي منهنجو تب ڪيو هو، سو مان توکي ڏيان پوءِ منهنجي آڱيا سان پنهنجي ديس پر وڃ، هتي جنهن توکي طعنو مليو هو سا به سوڌي داس ٿي ويندي ۽ تنهنجو پتا توکي راجا ڳاڏي تي واري، تبصرا

ڌروءَ جو ڀڳوان جي تپسيا هر لين تي وڃڻ

شي آهين؟ آءُ نارد مني آهيان ۽ هڪ جوان ۽ ٿو تر پڻهي کي جيڪي چوندس سو ضرور سمجهندو.

ڌروءَ وڃي ڇار ڪيو ته مون ٻڌو هو ته نارد، ڀڳوان جو هڪڙو ٻرم ڀڳت آهي ۽ هيئنتر جڏهن رڳو اڃا ڀڳوان جي ڳولا ڪرڻ نڪتو آهيان ته ههڙي مهاڻا ۽ هري ڀڳت جو درشن پاڻ وٽ، هر جڏهن تپسيا هر لين تي ويندس، تڏهن خبر نه آهي ته ڪيترا عمدا پدارت ملندم. پوءِ نارد کي پيرين پئي وينتي ڪرڻ لڳو ته ”هي مهاڻا! منهنجي سڃاڻا نارد کي پيرين پئي وينتي ڪرڻ لڳو ته ”هي مهاڻا! منهنجي سڃاڻا ڪريو ۽ جيڪو رستو ٻرميشور جي ملڻ جو آهي سو ڏيکاريم. آءُ ڪيتري آهيان انلاءِ سواءِ ڀڳوان جي درشن جي گهر ٿوئي ڪڏهن ڪين ويندس.“ نارد تڏهن خوش ٿي ڌروءَ کي آشيرواد ڪئي ۽ ڀڳوان جي ملڻ جي واٽ ڏيکاري، ته مٿرا پورئي وڃي چمڙا جي ڪناري تي، جتي ڀڳوان شريڪرشنا آڻي پهر موجود آهي، آسڻ وڃائي ڀڳوان جي سڙپ جو ڌيان ڪجهه ۽ جنهنڪري سري نارايڻ اهڙن ٻارهن اکرن جو منتر جو چپ ڪجهه ۽ جنهنڪري سري نارايڻ ضرور توکي درشن ڏيندو ۽ تنهنجو مطلب سنڌ ڪندو.

ڌرو نارايڻ جي سڙپ، ڌيان ۽ منتر جي چيل جي ريت نارايڻ کان ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ کيس نمسڪار ڪري مٿرا پورئي ڏانهن روانو ٿيو. هيڏانهن نارد، راجا اُتانباد وٽ آهي جا ڏسي ته راجا ۽ ڌروءَ جي ماکا ورلاپ ڪري رهيا آهن ته ”ڌرو، جنهنجي ٻنجهه ورهيه مس آهي سو تپسيا ڪرڻ لاءِ خبر نه آهي ته ڪيڏا ٻيو هليو هوندو ۽ سندس ڪهڙو حال ٿيو هوندو. ٻرميشور جو جڏهن يوگين، يتين ۽ گيانين کي به مشڪل ٿئي ٿو، تڏهن آڳياڻي ٻانڪ جي ڪهڙي جاءِ آهي.“ راجا، نارد کي ڏسي ڪري کانئس پڇڻ لڳو ته ”مهاڻا! خبر ڏيو ته ڪٿان ٿا نارد دراهڻي ڏني ته ”ٻهرياءِ اوهين ٻڌايوم ته ڇو اهڙي چنڻا آهيو؟“ انهي تي راجا سربستي ڳالهه نارد کي ڪري ٻڌائي جو تڏهن راجا کي ڌروءَ جو سمورو احوال ٻڌايو ۽ سمجهائي جو ته ”تون هنجو ڪوبه خيال نه ڪر، هو ٿوري وقت اندر ئي

جنم ورتو سندس نالو پاروتی پيو.

جڏهن وڏي ٿي ۽ وراڻ جي لائق ٿي، تڏهن هماچل کانئس وهانو ٻابت پڇيو. پاروتی کي پنهنجي اڳوڻي جنم جي يادگيري پيئي، جنهنڪري مہادیو سان برطڻ لاءِ ٻڌا کي ويٺي ڪيائين. هماچل ورندي ڏنيس ته ”مہادیو سڀني ديوتائن ۾ وڏو آهي، سو منهنجي آڇ ڪيئن قبوليندو؟“ انهي تي پاروتی مہادیو سان وراڻ ڪرڻ جي ارادي جهنگل ۾ وڃي تپسيا ڪرڻ شروع ڪئي. نارد سندس برڪتا وٺڻ واسطي آئي آيو ۽ چيائينس ته ”مي راڄ ڪنيا! تون هن جهنگل ۾ ڪهڙي ارادي سان تپسيا ڪري رهين آهين؟“ پاروتی کيس ايشور ڀگت سمجهي پنهنجي هن جو مطلب ٻڌايو. انهي تي نارد چوڻ لڳس ته ”تون ته ڪا وڏي مورڪ ۽ اڳيان آهين، جو مہادیو کي ٿي درڻ ڇاهين. هن بدن کي رک لڳائي، گلي ۾ نانگ ويڙهي، سچن جون مالهائون پھري، ماسلي نات ٿيو وينو آهي ۽ کيس ڏسڻ سان ئي ڀڙ وٺيو وڃي. چون اندر، ڪهڙو ۽ ٻين ديوتائن کي ورين؟“ پاروتی چوڻ لڳي ته ”مي مزاراڇ! هن ۾ ڪيترا به ادڱا هجن، پر منهنجو جت انکي ئي وري وينو آهي. جت هڪڙو آهي ته ٻه چار. سو مونکي هڪ آهي ته منهنجي هن جي ڪامڌا پوري ڪندو.“ پاروتی جو اهڙو درد منهنجي ڏسي، نارد خوش ٿي کيس آشيرود ڏني ته ”تنهنجي هن مراد ضرور پوري ٿيندي.“ ايترو چئي هن شوجي وٽ وڃي پاروتی جي پير جو ورن ڪيو. مہادیو پاروتی جي اهڙي پريت ڏسي، هماچل کي پاروتی لاءِ چيو جو ٻڌي هو ڏاڍو خوش ٿيو ۽ پاروتی کي بن مان آڻي مہادیو - ان وٽان ڪرايائ. انهي کانپوءِ پاروتی هڪڙو ٻل به مہادیو جي سڀا کان الڳ نه ٿي. هي وڌو! سوايميو منوءِ جي ٽنهي چوڪرين جو احوال هن توکي

ٻڌايو، هاڻي سندس پٽن ٻابت ڪجهه ٻڌي وٺ:

سوايميو منوءِ کي اتانپاد ۽ پير ورت نالي ٻه پٽ پيدا ٿيا. سوايميو منوءِ جي ڏيهه تياڳڻ بعد سندس پٽ اتانپاد گادي تي ويٺو. انکي سنيٽي ۽ سڙجي نالي ٻه استريون هيون. سنيٽي مان ڌرو نالي پٽ ڄائو ۽

آهي. دڪن جهڙي ڪٿي ٿوڙي پائي، پر اوچين جي ڏس ديال آهي
هي من تي ۽ هنن ديوتائن ۽ رشنن تي ڪما ڪريو جو ته پگه جو
پورو نه ٿيو آهي تنهنڪري گهڻي ڊب جو سبب آهي، اٽلاءِ دڪن ڪي
جهڙان ڏيو. اوچس پنهنجو حصو ورتو ته پوءِ هنن بس سيني ڪي نه
پنهنجو پنهنجو حصو ملي.

شڪر ڀاڳوان پرڄا جي جوڻ ڪي مان ڏيئي، سائس گڏجي
دڪن پرڄا پئي جي پگه شالا پر آيو، جنهي دڪن پرڄا پئي جو سر، جو
اڳتي ڪندڙ چلي ويو هو، تنهنڪري وڏي ڪر جو سر مٿس رکي
ڪس جهڙو ڪاه. پوءِ ته پگه جو سڄو ڪم اڳئين حمان راس تي
ويو. ڪرور دڪن پرڄا پئي م جهڙي ٻڌايو ڪي جوڻ لڳو ته
”هي ديون جا ديوتا مون اوچا پئي وڌائي نه چاڻي جو ارد ڪرم
ڪيو تنهنڪري مل ملي ويم، پر اوچان پنهنجي پرتائي ڪري مون ڪي
وري نه جهڙو ڪيو، اٽلاءِ مون ڪي اوچا پئي شوني ڪرڻ جي سڏي
ڪاڻي.“ شڪر جي ادا ٿي ڏسي اتي هئا سب ويٺل نه سندس
شوني ڪرڻ لڳا. پوءِ نه پگه شروع ٿيو ۽ شڪر ڀاڳوان هنن پڻ
ڌاري ان اڳتي ڪندڙ مان هرگهه ٿي کيس درشن ڏيو. ڀاڳوان ڪي
ڏسي سيني اتي بڌاءِ هڪ جهڙي شوني ڪرڻ لڳا. دڪن پرڄا پئي
نه پنهنجو پگه پورو ٿيو ڏسي، ڀاڳوان کان ورتو پيو ته ”پنهنجي
پڏي وري ڪڏهن نه ٿوڙي، جو عرصو ايتو ڪرم ڪري ومان.“
اس نه سيني پنهنجي پنهنجي ڏور پنهنجي. ڀاڳوان ٽنهن سيني ڪي
من گهرا ورتو ڏيئي وڪي رواتو ٿيو. پرڄا ۽ ٻيا ديوتائون
پنهنجن پنهنجن اسائن ڏانهن روانا ٿيا ۽ ان ڏينهن کان وٺي

انلاءِ هي پنهنجو تن هن آگني ڪنڊ هر سواڌا تي ڪريان.
ايترو چئي شوجي جو ڌيان ڪري پراڻا ڀار جي وسيلي آگنيءَ
۾ ڇڏائي سئي پاڻڪي پسر ڪيو. شوجي جا گڻ، جي ستيءَ سان گڏ
آيا هئا، تن اهو حال ڏسي ڪاوڙ ۾ ڀرجي يگيه بگاڙڻ جو ارادو
ڪيو، پر ڀرگو رشي منتر پڙ سان دڪشٽا آگني مان ديوتائون پيدا
ڪيا، جن مواديو جي گڻن کي يگيه شالا مان ڌڪي ٻاهر ڪڍيو.

جنهن وقت ستي پنهنجو تن تياڳيو ۽ مواديو جا گڻ يگيه شالا مان
هڪاليا ويا، ان وقت نارد مٺي شڪر دت آيو ۽ کيس ستيءَ جي دٻي
تياڳڻ ۽ گڻن جي هڪالاجي ڪرڻ جو اچي احوال پڌا. شوجيءَ
کي غصو ڇڙهيو ۽ پنهنجي جڏائن مان وريڊر نالي هڪڙو ٻولوان
هرس پيدا ڪري کيس چوڻ لڳو ته ”هينئر جو هينئر دڪش ٻرجا پئي
جي يگيه هر وڃي سندس سر وڌي اڳن ڪنڊ هر وڃي ۽ ٻيا هر جيڪي
اتي وڌا، جنهن تن سڀني کي اٿان هڪالي ڪڍ.“ وريڊر آڳيا پڌو
يگيه شالا ڏانهن هليو ۽ مواديو جي چوڻ موجب اچي ڪيا. اهو حال
ڏسي يگيه هر جيڪي استريون ۽ هرش آيا هوا سي ڏجي ٻاهر نڪرڻ
پهچڻ لڳا ۽ چوڻ لڳا ته ”شڪر ڇڙي ديوتائن جي سرتاج سان
مورڪ ڇڙي هلت ڪئي ٿڌو ڦل پاتاءِ.“ وريڊر پوءِ دڪش ٻرجا پئي
جو سر لاهي ۽ ڀرگورشيءَ جي ڏاڙهي ڪپي جڏهن موٽي اچي شد
کي سمورو احوال پڌا، تڏهن هن پنهنجو غصو ڏرو ٿيو ۽ هرش جي
پنهنجن گڻن (چيان) کي گيان اُپديش ڪرڻ لڳو.

جڏهن وريڊر، ڀرگورشيءَ ۽ ٻين کي مارڪٽ ڏيئي يگيه
کان ٻاهر ڪڍيو، تڏهن هو سڀ برهما وٽ داننن ڪٺي ويا، جنهن
کيس گهڻو چيڻيو ۽ چيائين ته ”جيڪڏهن پنهنجو پاڻو ڇاهيو ته هو
گڏ جي هلي پاڻ پنهنجا ڀو. آ؟ پنهنجي شتوتي ڪري اوهانجو آ
ڪميا ڪرائيندس.“ ائين چئي برهما سڀني کي وٺي ڪيلاش
تي آيو. اتي مواديو برهما کي ڏسي سندس ڏاڍو آڌر ڀريو ڪيو
ته برهما سندس شتوتي ڪري چوڻ لڳو ته ”هي نات اوهين
ده تائن جا بوجهر آهيو ۽ اوهانجو نالو مواديو نه اٿئي ڪريءَ

شريد يا گوشتداران

UNITA PRESS CORPORATION.

سڀني (ٻارن کي) جي ڏهنهه ٿي وڃڻ ڪري ٻارن ۾ شڪر کي غصو اچڻ ۽ ڏکڻ ارجنٽائني وڃو هڪجهڙو ٿاس ڪراڻو (صالحه ۹)

تر هر روز پنهنجو ڪرم ڪري، ڀڳوان جي پلڄن ۾ ڌيان لڳائي ۽
 پنهنجي آهر ساڌڻ، براهمن ۽ دين دڪين جي سار لهي. پنهنجي
 ڪٽنب پرڏار ۾ جهٽي نه ٿو. هري ڀگت گرهستي جا جيڪي لڳڻ
 آهن سي به مان توکي پڌايان ٿو. جهڙي طرح ڪمل جو گل هاڻي
 جي مٿان رهندو آهي، تهڙي طرح هو گرهست ۾ رهي، پنهنجو من سنساري
 مايا کان دور رکي، هميشو جي ڌيان ۾ رهندو آهي. ٻراڳيان گرهستي
 ديوتائن، پترن، سبوا پوڄا، دان ڌرم ۽ ڪٿا ڪيترن ۾ پريم نه رکي،
 پنهنجي ڪٽنب پالڻ ۽ مون شوق وٺڻ ۾ ئي جنم گنوائيندو آهي.
 هي مائتا! هاڻي توکي مڪت ٿيندڙن جا ٽن طرحن جا رستا
 پڌايان ٿو. هڪڙو اهو جنهنجي ڪري آدمي پنهنجي ورثي آشرم
 موجب ويد شاستر پڙهي، ڌرم موجب ڪرم ڪري ٻن ڪرمن کان
 بچي ٿو. ٻيو اهو جو هميشو جي پوڄا ۽ سهرڻ پريم سان ڪري ٿو.
 ٽيون اهو جو ڀڳوان جو چمڪار سڀني جيون ۾ هڪجهڙو ڏسي،
 ڪنهن سان به ويڙ نه ٿو رکي. هي مائتا! برهمڇاري، گرهستي، وانپرس
 ۽ سنڀاسي مطلب ڪوبه هجي، هر جنهنکي هميشو جي چرڻ ۾
 پريت آهي سوئي مڪتي پائيندو. هي مائتا! جڏهن سوئر کي منڊا مال
 نه وٺي، وڌندا (گند) سواد ڏيندي آهي، تڏهن اڌرهي ٻرڻ کي ڪٿا ڪيترن
 مان رس نه اچي، پڇڙن جي سنگهه ۾ پريم ايندو آهي. هاڻي مون
 هي سڀ گيان، جو توکي پڌايو سو چڱي طرح ياد رکجي ۽ ڪا به واسي
 هي گيان ٻڌي ان موجب هلت ڪرڻ ڪري پوساگر لنگهي پيار پوندا.
 تون به هن گيان جي ٻرتاب ڪري ضرور مڪتي پد کي پهچندين ۽.”
 ايترو ٻڌي ديوهتي ڪيلڊيو جي شتوتي ڪندي، پنهنجو من
 سنساري مايا کان الڳ ڪري سروسوت جي ڪناري تي ويهي،
 شري نارايڻ جي چرڻ جو ڌيان ۽ انجي نالي جو سهرڻ ڪرڻ
 لڳي ۽ ڪيلڊيو اُڀرندي طرف گنگا ساگر ڏي روانو ٿيو.”
 اها ڪٿا پڌائي شڪديو جي چيو ته ”هي راجا پريڪشت! جو
 سانڪير يوگر گيان ڪيلڊيو ديوهتي کي پڌايو سوئي مون توکي سمجهايو
 آهي. انلاءِ پنهنجي آتما کي ارناشي ۽ پنهنجي شرير کي ناسوان
 سمجهي، من کي سنساري مايا ۾ نه لڳائڻ سانڪير يوگر جو متو آهي.“

ڪيلو جو پنهنجي مائا کي مرن بعد ڄاڻو ٿي سو ٻڌائڻ
 اڌ رهي جو مرن بعد ڪهڙو حال ٿو ٿئي؟ ڪڪڙيو وراڻي ڏني ته
 ”هي مائا! گهرست هي ايترون دڪن سڻڻ بعد مرن کانپوءِ جهڙو،
 ان جو جو آڱوولي جيترو بدن بڻائي، گلي پر ٿاسي وڃي لو؛ هي ڏندن
 سان ماريندا، جمر راجاوت ولي ويندا آهن. رات تي هو جيئو پنهنجي
 ڪيلن ٻارن کي ياد ڪري، ڏاڍو ٻڃاڻيندو آهي ۽ پنهنجي ڪتب
 ڏانهن پنهان ٺهاري بندو آهي ته ڪو مدد لاءِ اچي ٿو يا نه. جڏهن
 ڪنهن کي به نه ڏسندو آهي، تڏهن پنهان ٿي روئيندو ڇوڏو ويندو
 آهي ته ”ماءُ افسوس! ڇڏاءِ هيترا باب ڪڪڙيو ڪس، تڏهن ڪڪڙيو
 به مدد نٿو ڪري.“ رستي ۾ ڏاڍا دڪر سڻا ٿا بوس ۽ جڏهن
 ويتر ملي ٿي ته آهي وڃندا اٿس، ڇا سڃاڻي ڪن ۽ گند سان ڀري
 پئي هوندي آهي، تڏهن هو جيئو ڪنهن ۽ پس جهٽس هي ڪڪڙيو
 پاڻ ڪري ڏاڍا ورلا ڪندو آهي. ان بعد جڏهن جمر راجاوت
 آهي دوت ولي ايندا اٿس، تڏهن جتو گنگ آڻي سندس ڪرڻ
 موجب لهريل نرڪ ڏانهن موڪلندو آهي، جتي هو ڏاڍا سڃاڻ
 هائيندو آهي. اٽڪانپوءِ هو جيئو ۸۴ لک چوٽين ۾ ٿرندو، ٻيڙي ۾
 ۾ منشي ديو، ۽ اچي ٿو. هي مائا! امڙي ڀاڙي ڀاڙي ڀاڙي
 ڪڪڙيو پنهنجي ڀاءُ ۽ ڀائرن کي ڏاڍا ڪاس سڻا ٿو ٿو.
 خبردار ٿي رهڻ ٿوري ۽ نه ته ٿوري ڏاڍا ڪاس سڻا ٿو ٿو.
 هي مائا! ماڻهي توکي جدا جدا ٻارن جي سرائڻ ملڻ جو احوال
 ٻڌايائو جو ڏيان ڏيئي ٻڌو سمجهي ته ڪڪڙيو ڪنهن جو مال روڊ سڃاڻي
 ڪسندو آهي، اٽڪي آهي جمر دوت مٿان ٻڌائڻ تان ڪمرا ڪندا آهن
 جنهن ڪري انهن ٻڌو سمجهي پورو آهي ۽ ٻڪري انهن جو مال
 کس ڇوڏا آهن ته ”جڏهن ٻارن ڏاڍا ڪري انهن جو مال
 اٿس، تنهن توکي به هي دڪر ملندو رهندو.“ ان مهل هو جيئو ڏاڍو
 ٻڃاڻيندو آهي. هو آدمي ڇڏا ڪاڏا ۽ ڪمرا رڳو پاڻ تي ڪاٽي
 ۽ پهريندو آهي، پر ڪنهن به اٿس يا ڏاڍو سڏ ڪري سوانه
 آهي، تنهن کي انهي ڏاڍي ٻڪر لڳندي آهي. تڏهن جمر دوت سندس
 ماس پي ڪيس ڪارائيندا آهن. ڪڪڙيو ڏاڍن ٻڌائڻن کي ڏاڍو
 ڏيندو آهي يا ٻيهر ٻار ڏيندو آهي، تنهنجهڙو اڪيون ٻيهر

ڪيلڊيو جو مائا کي مرڻ بعد آدمي جي حالت بابت ٻڌائڻ ۹

پنهنيجن جهڻين سان ڪڍي ڇڏينديون آهن ۽ جو آدمي بي گناه
ڪنهنڪي ستائيندو آهي، تنهنڪي آهي ڄم دوت گهاٽي هر پيڙهندا
آهن. جيڪو ڪاڏي هر ڪنهنڪي زهر ملائي ڏيندو آهي يا باهه لڳائيندو
آهي، تنهنڪي ترارين جهڙن ٻنن واري وٽ هر لٽڪائي ڇڏيندا آهن،
جنهن ڪري سندن شير ڪپجي ٽڪر ٽڪر ٿي ڪرندو آهي.
جيڪو ٻرائي استغري سان يوڳ ڪندو آهي، انهي بدن تي لوهه جو
ٿنڀ باهه هر ٻڙائي چڙيندا آهن. هر جيڪو ڪنهن سان
بي ايماني ڪندو آهي، تر انکي هرندڙ تيل جي ڪٽاهي هر وڃيندا
آهن ۽ جيڪو پنڇاٽ هر ڪوڙي شاهدي ڏيندو ۽ خوشامد ڪري
پورو نياڙو نه ڪندو آهي، تنهن کي اونهي آنداري ڪوهه هر اڇلائيندا
آهن، جو نانگن ۽ وچن سان ڀريل هوندو آهي. ايترو دکن سڻڻ سان
هر انجو ساهه ڪين نڪرندو آهي. انريت هي مائا! جو جهڙو باب
ڪندو آهي، تنهنڪي اهڙي سزا ملندي آهي.

ديوهتي چوڻ لڳي ته ”هي ڪيل! نرڪه يوڳيا کانپوءِ جيئو جو ڪهڙو
حال ٿيڻو، سو به ٻڌائينم.“ ڪيلڊيو وراڻي ڏني ته ”هي مائا! جو
آدمي ڪڏهن به ڳواڻ جو نالو نٿو ڏئي ۽ ٻيڙا ڪم ڪندو رهيو،
سو ٻين پکين جي چوڻ پائيندو آهي ۽ چوراسي لک جو ٻين يوڳيا بعد
بدشڪل ۽ ڪنگال ٿي، دنيا هر هر طرف جا دڪر سهندو آهي. هر جو
آدمي خوبصورت، ڌرماتما، هري ڀگت ۽ شاهوڪار ڏسڻ اچي،
تنهنڪي سورگر مان آيل سمجهو. آدمي جو سپاهو رجو، تهو ۽ ستوانن
تن گڻن هر دراهيل آهي. جنهن هر رجو گڻ زياده هوندو، سو راجسي
ڪرم ڪري ستير لوڪ هر ويندو. تهو گڻي باب ڪرم ڪري
نرڪه وڃي يوڳيندو ۽ ستو گڻي چڱا ڪرم ڪري ديولوڪ پهچندو.
هي جو جيئو پنهنجي سپاهو موجب ڪم ڪري، ٻار ٻار سنسار هر جنم
وٺي دڪر يوڳيو ۽ آواگمن کان نه ٿو ڇڻي.“

انهي تي ديوهتي چوڻ لڳس ته ”جڏهن اهڙو حال آهي ته تهو
هن جيئو جو موڪل نٿو ٿئي ڇا“ ڪيلڊيو وراڻي ڏني ته ”مائا! سمجه
ڳالهائڻ، سڀني جيئو جي رکيا ڪرڻ، ٻري سنگت ۽ ٻرن ڪرڻ کان
ٻري رهڻ، سدا ٻرسن ڇت رهڻ، ڪنهن سان به حسد نه ڪرڻ، ڌرم

[illegible]

سجائڻ ۽ ٿاڻڻ لڳو، جنهنڪري گهوڙي ٿان ڪري پيو ۽ سندس
مٿن پيرن کي ڏاڍي جوت آئي.

هي ماما! جڏهن اُن ڪالڙ کي گهوڙي جو ملڻ ڪوڙو هو، مگر کوه
پر ڪرڻ ۽ ضرب پهچڻ سمجهو هو، انهيءَ طرح سناري سڪ ڪوڙو ۽
ڪرم جو ڦل سمجهيو. جڏهن آدمس اُن ڪالڙ کي کوه مان
ڪڍيو، تڏهن جوڻ لڳو ته ”افسوس! اڇ رڳو سڻي پر گهوڙي تي
جڙڻ ڪري هي ڦل مليو اتر، پر جيڪي هميشه سمجهيو گهوڙي
تي جڙڻ ٿا، سي حسرتا هي ته ڪهڙي اڏڙاڏ پر ڪرندا. هي ماما!
جو آدمي سناري سڪ پنهنجي ڀل ۽ ڪمائي سان مليل سمجهي ٿو،
تنهنڪي ضرور ڏک پوڳڻو پوندو، پر هو اهي سڪ پڳوان کان مليل سمجهي،
منجهن پربت ٿو رکي ۽ ڪنهنڪي به ڏک نٿو ڏئي سو ڪين ڪندو.“

ديوتھي جوڻ لڳي ”هي ڪبل! تون جو جوين ٿو ته شريءَ کان
آڏي پرش الڳ آهي، سو ڏسڻ کانسواءِ اهڙي پرش جو ڪئن خيال
ڪري سگهيو؟ اهو پرش ته من شريءَ سان ائين مليو پيو آهي، جڏهن
گه ۽ اڳتي پر پرڪاش.“ ڪلڊيو ڊراپي ڏسي ته ”هي ماما! جڏهن
آدمي پري وڃي ٿو تڏهن سندس شريءَ نه چٽو ٿئي ٿو پيو رهندو،
رڳو پرمشور جو چٽڪار نڪريو وڃي ۽ جنهنڪري اُنکان ڪجهه نه
ڪير ٿي نٿو سگهي. اهو ويجهاري شريءَ کي آتما کان الڳ سمجهيو.
جڏهن وئيا وئڻي پرش جي دولت ٿري وٺندي آهي، تڏهن منهنجي
ماما ڏو ماڻا پرش وٽ وڃي، اُنکي ڳڻڻ قسم سان گهرام ڪندي
آهي. پر هي منهنجي شرڻ وٺندا آهن، تنهنجي ماما جو ڪو به زور ڪونه ٿو
ملي. جنهنڪي ٻارس مليو آهي سو شئي جي ٺڪر کي ڇڏي ڇڏي؟
جڏهن پئي وٽ رکيل دولت گهره مهل ڪر ٿي اهي، تڏهن شريءَ
کي آتما کان جدا سمجهڻ بهان ڳيان ٿو ٿئي.“

ابنرو ٻڌي ديوتھي جوڻ لڳي ته ”هي ڪبل! تنهنجي سڪارڻ
موجب آتما کي شريءَ کان جدا سمجهو اتر، پر من سناري چار کان
جتي، ٿارا پڻ هي جڙڻ ۾ لڳي اهو ڪئن ٿو لڳيم. جڏهن کان تنهنجو
ٻڌا مونکي مٺ جڏي تسي ڪرڻ ويو آهي، تڏهن کان منهنجو من

ڪيلڊ يو جو دٻو هڻي کي پڳڻي يو گـ باپت ٻڌائڻ

۵۵

سندس ياد گيري ۾ لڳو رهي ٿو ۽ هڪڙي ساعت ۾ نٿو وسرير. انلاءِ اهڙي ڪا تجويز ٻڌائيندو جو منهنجي من کي سڏجائڻي سان گيان پراپت ٿئي. ”انهي تي ڪيلڊ يو چوڻ لڳس ته ”ماتا! آءٌ توکي هڻي يوگر جي سڏجڻي وات ٻڌايان ٿو، تڙجو آدمي آهستي آهستي ڳوان ۾ پنهنجو من لڳائيندو رهندو، انهي ضرور مڪتي ٿيندي. جڏهن ڪو آدمي تيرڻ جي اڇا ڪري، هڪ هڪ قدم هلندو رهندو ته ضرور وڃي انهي منزل تي پهچندو، پر جو اصلي پنڌ ئي نه ڪندو سو ڪٿان پوئجي سگهندو؟ يا ڪو مسافر ٿڪجي پئچندو آهي ته فلاڻو هنڌ ڪيترو پري آهي؟ ان مهل ڪو چويس ته اڄو هو ٻريان آهي، ته ان وقت هلڻ جي سگهه نه هوندي پر جڏهن تڏهن ڪري وڃي پهچندو آهي، پر جيڪڏهن ڪو ٻڌائينس ته تمام پري آهي ته ائين ئي رهي هوندو آهي ۽ اڳتي هلڻ تي دل نه ٿيندي اٿس. انلاءِ هي پڳڻي يوگر، پوڄا، پاٽ، ورت، نيم، پرميشور جي ڪٿا ۽ ڪيرتن ٻڌڻ، ايشور سان ملڻ جي سڏجڻي وات آهي ۽ جيڪو ماڻهو جت لڳائي آهي ڪرم ڪري ٿو، سو ضرور مڪتي پائيندو. پوڄا جڏهن ڪس جي ٿيندي آهي. هڪڙي تامي جا هڻي کي نقصان پهچائڻ يا لوڪ کي ڏيکارڻ لاءِ ڪجي ٿي. هي راجسي جنهنڪري ڳوان جي نالي ڪپڙا رهيا مڻايون وئي، پنهنجي ڪم آڻجڻ يا سنساري سڪن لاءِ نارائڻ جي مورتي کي پوڄي، پر ٻين وٽ رکيل مورتي ۾ ٻيهر نه ڪجي. ٽي سائو ڪي جا مڪتي پراپت لاءِ ڪجي ٿي. چوٿين نرگڻ جا ڪنهن به ڦل ملڻ جي اڇا کانسواءِ ڪجي ٿي. انهي چوٿين قسم جي پوڄا ڪندڙ پڳت کان آءٌ ڏاڍو خوش رهان ٿو ۽ ويچار ٿيندو اٿم ته ڪهڙي شئي کيس ڏيئي راضي ڪريان. هي ماتا! تون به اهڙي نارائڻ جو سمرڻ ڪر ته هن جنم ۾ رڻ کان چٽين ۽ هي يو ساگر لنگهي پار پوين. جيڪو ڳوان جي پڳڻي ۽ پوڄا کان بيمڪر رهي ٿو سو مرن بعد نرڪ جا ڏڪر سهي، ڪيترين چوٿين ۾ پٽڪي ٿو. هي ماتا! پرميشور جي پڳڻي، جب تب، گيان پراپت ڪرڻ ۽ يو ساگر پار ترڻ جي واسطي ئي ته هي منشهر جامون ئي آهي. جنهن اهو جنم پائي ايشور کي نه پاتو

ڪيادو جو ذوق هجي ڪي سانڪير يوگر باهت ٻڌائڻ

انجو ڇاڻڻ ڪو ڏکيو نه آهي، رڳو پڙهڻي ۽ پير جو ضرور آهي. سون
تون به انهي پورڻ پيش جي پڙهڻي ڪر ته ٻيا موم کان چٽي وڃين.
هاڻي پڙهڻي جا قسم ٻڌايان ۽ تون جو ڌيان ڏيڻي ٻڌ.
پهرين سا توکي پڙهڻي، جنهنهه مڪتي ملي ٿي. هي راجسي پڙهڻي
سنساري پڌارتن واسطي آهي ۽ ٽي تائيسي پڙهڻي جا دشمن وغيره جي
ناس واسطي آهي. نوڌا پڙهڻي، ڇا نون قسمن جي ٿئي ٿي ۽ جنهنهه
ڪري جيڪو ڪنهن به دستور جي ڇا هئا نئون رکي، اهڙو پڌت مونڪي
ڏاڍو پيارو لڳندو آهي. اهو پڌت آڻڻي پهر منهنههجي زالي جو سمرڻ
ڪري ٿو. هٿن سان منهنههجي سڀوا ۽ پيرن سان تيرت يا ترا ڪري ٿو.
مان اهڙي پڌت جي زيربار رهندو آهيان ته هنڪي ان پڙهڻي جي
عيوض ڇا ڏيڻي ڇا ڌيان. هي ماڻا! تون به جيڪڏهن اهڙي نوڌا
پڙهڻي ڪندڻ ته مڪتي پڌ پائيندين. ساڌا ڪرڻ سان تنهنههجي
هردي به نارايڻ جو روپ ڏيکاري ڏيندو. هي ماڻا! جو منشي به منهنههجي
ڌرم تي پورو آهي، گيانوان جو سنگ ڪري ٿو، پرميشور جي پڄڻ ۽
سمرڻ به آڻس نه ٿو ڪري، برما تماڪي سڀني به ڪاڇهڙو ڏسي ٿو ۽ ڏک
سڪه ڪي سمان سمجهي ٿو، اهڙي آدمي کي جيون مڪت سڏجي ٿو. هي
ماڻا! هاڻي آءٌ توکي سانڪير يوگر جو گيان ٻڌايان ٿو، جو هيئنهن سان
هندائي پڄڻ کي اُپديش ڪجهه. تون هيءُ سنساري وڻوار ڪوڙو سمجهي،
پر جي سوال ڪرين ته ڇڏهن سنسار ڪوڙو ڏهن منجهس پڳيه،
تسپيائون، ڌرم ۽ پنجه وغيره به ڪوڙا هوندا. پر اها باب پنجه واري
ڳالهه سچي آهي ۽ سنسار ڪوڙو آهي. انلاءِ هڪ مثال ٻڌايان ۽ تون
هڪڙو آدمي جهنگ مان ڪالين جي پري ڪٿي ٿي ويو ته وات
اُس جي توکان ٽڪجي، هڪڙي دڻ جي ڇانو هيٺ پري مٿي ٿي
لاهي، باسي مان ڪوه تان هاڻي هي ويهي آرام ڪرڻ لڳو. ايترو
ماڻهي ته هڪڙو گهوڙي سوار پريان پيو اچي. ڪاليرين به خيال
ڪڏهن مونڪي گهوڙو هجي ته هن ٻارڪٽ ۽ پيادي هلڻ جي
چٽي پوان. انهي ويچار ڪندي ڪوه جي ڪناري
پني به گهوڙو مليل سمجهي مٿس سوار ٿي، ان

انجو ڄاڻڻ ڪو ڏکيو نه آهي، رڳو پڙهڻي ۽ پير جو ضرور آهي. تون به انهيءَ پورڻ پيش جي پڙهڻي ڪر ته ٻاڻا موم کان چٽي وڃين هاڻي پڙهڻي جا قسم ٻڌايان ۽ ٿو جو ڏيان ڏيئي ٻڌ.

پهرين ساڻوڪي پڙهڻي، جنهن ۾ مڪتي ملي ٿي. هي راجسي پڙهڻي سنساري ٻڌارڻ واسطي آهي ۽ ٽي ٽامي پڙهڻي جا دشمن وغيره جي ناس واسطي آهي. نوڌا پڙهڻي، ڇا نون قسمن جي ٿئي ٿي ۽ جنهنجي ڪري جيو ڪنهن به وسيلو جي ڇاڙها ٿيڻ واري، اهڙو پڳت مونکي ڏاڍو پيارو لڳندو آهي. اهو پڳت اٽلي پهر منهنجي زالي جو سمرڻ ڪري ٿو. هٿن سان منهنجي سڀا ۽ پيرن سان تيرت يا ترا ڪري ٿو. مان اهڙي پڳت جي زير بار رهندو آهيان ته ڏهنڪي ان پڙهڻي جي عيوض ڇا ڏيئي ڇا ڏيان. هي ماڻا! تون به جيڪڏهن اهڙي نوڌا پڙهڻي ڪند ٻن ٽن مڪتي ٻڌ پائيندين. ساڌا ڪرڻ سان منهنجي هردي ۾ ناراض جو روپ ڏيکاري ڏيندو. هي ماڻا! جو منهنجي منهنجي ڌرم تي ٻورو آهي، گيانوان جو سنگ ڪري ٿو، پرميشور جي پڙهڻي ۽ سمرڻ ۾ آس نه ٿو ڪري، پر ماڻهه کي سڀني ۾ هڪجهڙو ڏسي ٿو ۽ ڏک سکر کي سڀني سمجهي ٿو، اهڙي آدمي کي جيون مڪت سڏجي ٿو. هي ماڻا! هاڻي آءٌ توکي سانگه ڀوگر جو گيان ٻڌايان ٿو، جو هيئنڀن سان هنڌائي ٻين کي اُڀريش ڪجهه. تون هيءَ سنساري وهنوار ڪوڙو سمجهي، پر جي سوال ڪرين ته جڏهن سنسار ڪوڙو تڏهن منجهس پگهر، ٽپسيائون، ڌرم ۽ پنجه وغيره به ڪوڙا هوندا. پر اها باب پنجه واري ڳالهه ساڄي اٿئي ۽ سنسار ڪوڙو آهي. انلاءِ هڪ مثال ٻڌايان ٿو. هڪڙو آدمي جهنگ مان ڪاٺين جي ڀري ڪٽي ٿي ويو ته رات ۾ اُس جي ٿو ڪان ٿڪجي، هڪڙي رات جي ڇانو ۾ مٿي ڀري مٿي تان لاهي، پاسي مان ڪوه تان پاڻي پي ويهي آرام ڪرڻ لڳو. ايتريه ڇا ڏسي ته هڪڙو گهوڙي سوار پريان پيو اچي. ڪاٺير ۾ خيال ڪيو ته جيڪڏهن مونکي گهوڙو هجي ته هن ٻارڪٽ ۽ پيادي هلڻ جي تڪليف کان چٽي هون. انهيءَ ويچار ڪندي ڪوه جي ڪناري تي اکر لڳي ويس. سڀني ۾ گهوڙو مليل سمجهي مٿس سوار ٿي، اُن کي

مجلس اول در روز دوشنبه که بود چندی از اعیان دولت به آنجا
آمدند و بعد از نماز و دعا و استعاذه حضرت صاحب الامر علیه السلام
فرمودند که این مجلس را منواری فرستادم تا بر سر شما باشد و هر کس
در این مجلس حاضر شود و با حق تعالی آمیزد و بگوید یا علی
یا محمد یا حسین یا زین العابدین یا جعفر الطیار یا موسی کاظم
یا عقیل یا مهدی یا قائم یا موعود یا ناصر یا مجتهد یا فاضل
یا عالم یا شجاع یا قهار یا قادر یا متعال یا معجز یا مظهر
یا حاکم یا مدبر یا تدبیرگر یا تدبیرگار یا تدبیرگزار یا تدبیرگزین
یا تدبیرگزینی یا تدبیرگزینی یا تدبیرگزینی یا تدبیرگزینی یا تدبیرگزینی

١٠٠
 ١٠١
 ١٠٢
 ١٠٣
 ١٠٤
 ١٠٥
 ١٠٦
 ١٠٧
 ١٠٨
 ١٠٩
 ١١٠
 ١١١
 ١١٢
 ١١٣
 ١١٤
 ١١٥
 ١١٦
 ١١٧
 ١١٨
 ١١٩
 ١٢٠
 ١٢١
 ١٢٢
 ١٢٣
 ١٢٤
 ١٢٥
 ١٢٦
 ١٢٧
 ١٢٨
 ١٢٩
 ١٣٠
 ١٣١
 ١٣٢
 ١٣٣
 ١٣٤
 ١٣٥
 ١٣٦
 ١٣٧
 ١٣٨
 ١٣٩
 ١٤٠
 ١٤١
 ١٤٢
 ١٤٣
 ١٤٤
 ١٤٥
 ١٤٦
 ١٤٧
 ١٤٨
 ١٤٩
 ١٥٠
 ١٥١
 ١٥٢
 ١٥٣
 ١٥٤
 ١٥٥
 ١٥٦
 ١٥٧
 ١٥٨
 ١٥٩
 ١٦٠
 ١٦١
 ١٦٢
 ١٦٣
 ١٦٤
 ١٦٥
 ١٦٦
 ١٦٧
 ١٦٨
 ١٦٩
 ١٧٠
 ١٧١
 ١٧٢
 ١٧٣
 ١٧٤
 ١٧٥
 ١٧٦
 ١٧٧
 ١٧٨
 ١٧٩
 ١٨٠
 ١٨١
 ١٨٢
 ١٨٣
 ١٨٤
 ١٨٥
 ١٨٦
 ١٨٧
 ١٨٨
 ١٨٩
 ١٩٠
 ١٩١
 ١٩٢
 ١٩٣
 ١٩٤
 ١٩٥
 ١٩٦
 ١٩٧
 ١٩٨
 ١٩٩
 ٢٠٠

[illegible]

هي پتا جي! سنساري جيو اهو گيان وساري، ڌن دولت ۽ ڪٽنب
هر مڃو ٿيا پيا آهن ۽ کين ڪام ڪروڙ لوڻ موه اهي دشمن پلائي
خواب ڪري رهيا آهن. جيڪو انهن کان چٽي هري رهيو، تنهن کي
جيون مڪت سمجهڻ گهرجي. گيان کي ڪال جو ڊپ نه ڪندو آهي.

ڪيلڊيو جي واٽان اهو گيان اُڀرڻ پڌي، ڪردم ويندي ڪرڻ
لڳو ته ”مون کي آگيا ڪريو ته آءٌ هينئر به هر وڃي، ايڪانت به
اوهانجو سمرڻ ڪريان ۽ ڇو جو هت رهڻ ڪري منهنجو من مايا
موه هر ڦاٽل رهندو. اوهين منهنجي ماما کي به گيان اُڀرڻ ڪري
يوساگر بهار ڪريو.“ ايترو چئي ڪيلڊيو جي آگيا وٺي ڪردم رشي
جهنگل ڏي هليو ويو، جتي وڃي نارايڻ جي ڌيان هر ٽولين ٿي ويو.

ڪردم جي وڃڻ ڪري ديوهتي باطن کي سنسار روپي مايا مان
چٽائڻ لاءِ ڪيلڊيو کي گيان سڪارڻ لاءِ چيو، جنهن تي هو کيس اُڀرڻ
ڪرڻ لڳو ته ”هي ماما! جو منشير سنساري مايا هر قسمي ڪام، ڪروڙ،
لوڻ، موه جي وس ٿيڻ، تنهن کي نرڪ ڀوڳڻو پوندو ۽ ۸۴ لک جوڻين
هر جنم وٺي دڪر ڏسندو. هر جو انهن کي منهنجي وس رکي ٿو ۽ جو
منهنجي چرڻ جو ڌيان منهنجي ساڄي من سان ڪري ٿو، سو مڪت
ٿي هميشه جو آندو هسي ٿو. هي ماما! منشير جنم ديوتائن کان گهٽ
ڪونهي، رڳو گيان جي ضرورت آهي. ديوتائون به گيان ئي جي برابر
ڪري نه ٿا سگهن. سنساري ترشنا مٿي ته پڳتي ۽ بوگر ملڻ به ڪا به
ڪٽنبائي ڪانهي. منهنجي گيان ملڻ لاءِ ستسنگ جو ضرور آهي.“

ايترو پڌي ديوهتي ڏاڍو خوش ٿي ۽ ستسنگ جي اڃا سان
ڪيلڊيو ڏانهن نهارڻ لڳي. ڪيلڊيو سندس من جو مطلب سمجهي،
کيس ساڌو ۽ گيان جي لاءِ چئي ڇڏيو ته ”ماما! ساڌو کي ڪنهن جي
هر چوڻ تي ڪروڙ نه ٿو ٿئي. هن لاءِ گلا ۽ واکاڻ هڻي هڪ سان
آهن. دڪي آدمي کي ڏسي هن کي ديا آهي ٿي ۽ ڪڏهن ڪنهن سان
دشمني ڪونه رکي. رات ڏينهن هري چرڻ هر ڌيان لڳائي ٿو ۽
منهنجي ڪٽا ڪيرتن پڌڻ جو پير رهيس ٿو. پلي خواهه هري ڳالهه
ايشور جي اڃا ڪري مڃي ٿو. پڳتي هڻڻ ڪري انجو من سنساري

ڪردم رشي جو ڪلديو کان سنار جي مڪئي لاءِ پهچڻ
ٿاءِ ديار ۾ ٿالو رهندو. هي ديوتسي! تون جنڪي پهنهجو هت ڪري
جئي بهما ديوتائن سميت هليو. ديو.
ڏهن مڙهن بعد ڪلديو جنميو جنهن مسجد سب ايشوري اچي

ڏسي، ڪردم رشي ڏاڍو پرس ٿيو. ديوتائن انهي ڦل جي بهرات
مئل ڄاڻي ويا. ڪردم رشي ڪلديو جي شتوني ڪري جوڙ
لڳو ته ”هي ڀڳون! اوهانجي درشن ڪري منهن جا سب پات ٿيو
وڃن. آءٌ وڌيڪي آهيان. جو اوهان پتر تي مڙيو اوتار ڏرتو.
اوهان گيان آهين لاءِ اوتار ڏرتو آهي، الاءِ مونکي نه اوهان ڏرتو.
جنم ڪري آءٌ به پوءِ اکر لنگهي ٻار پوان.“
اها ڪردم ٻار ٿا ڪري مس بس شئي نه بهما سنڪمارن

سميت اهي. سڙيو ۽ ڪلديو کي مت جوڙي شتوني ڪرڻ لڳو ته
”ٻاراڻا! اوهان جيڪي جو جو سو ڪري پهنهجو درشن ڏيو.“
پوءِ ڪردم رشي کي سندس جوڪرين جي دوا ڪرڻ لاءِ آيا
شحت رهيو، ٿڌس ڪلديو کي جوڙي لڳو ته ”هي ديو! هي من،
و ماءُ جي موم، گروست ۽ سنار نه سکر به ڦاسي حرا ٿو ٿئي،
اپنڪان ڪيئن جني سگهي؟“ ڪلديو ڊراڻي ڏيس ته ”هي

من، ۽ پهرين ٿيس ڏا. نونگه ڪري ڏيوڙن لڳو، ڏين ٻڙمي
ڏي لڳو ۽ پهرين ڪري ڏيوڙن لڳو. واپي مڙي پهنهجو ڪرڻ
نه آهستي آهستي سمار جي پوي ڇڏ ۽ من شوهر کي ڪوڙو

ڇڏي ڪري ڪرڻ پيل آهي. پوي ان - ان رکجي
ڪرڻ ۽ ڏسڻ ڏانهن جي - مڙي آهي، تهنهجو ڏان ڪر.

ان اوتار ڏان ڪنهن، ٿڌس تهنهجو ڏان ڪر.

هي پتا جي! سنساري جيو اهو گيان وساري، ڏن دولت ۽ ڪٽنب
 هر محسوس ٿيا پيا آهن ۽ کين ڪام ڪروڙ لوڻ موڙ لاهي دشمن پلائي
 خراب ڪري رهيا آهن. جيڪو انهن کان چٽي هري رهيو، تنهنڪي
 جيون مڪت سمجهڻ گهرجي. گياني ڪال جو ڊپ نه ڪندو آهي.

ڪپڊيو جي واٽان اهو گيان اهديش ٻڌي، ڪردم وينتي ڪرڻ
 لڳو ته ”مونکي آگيا ڪريو ته آ؟“ هينئر به هر وڃي، اڪانت هر
 اوهانجو سهرڻ ڪريان ۽ ڇو جو هت رهڻ ڪري منهنجو من مايا
 موڙ هر ڦاٿل رهندو. اوهين پنهنجي ماما کي هر گيان اهديش ڪري
 پڙساگر پار ڪريو. ايترو چئي ڪپڊيو جي آگيا دلي ڪردم رشي
 جهنگل ڏي هليو ويو، جتي وڃي نارايڻ جي ڌيان هر لولين ٿي ويو.
 ڪردم جي وڃڻ ڪري ديوهتي پاڻکي سنسار روپي مايا مان
 چٽائڻ لاءِ ڪپڊيو کي گيان سيکارڻ لاءِ چيو، جنهن تي هو کيس اهديش
 ڪرڻ لڳو ته ”هي ماما! جو منشير سنساري مايا هر ڦسي ڪام، ڪروڙ
 لوڻ، موڙ جي وس ٿئي ٿو، تنهنڪي نه ڪو ڳوڻو ٻوندو ۽ ۸۲ لک جوطين
 هر جنم دلي ڏک ڏسندو، هر جو انهنڪي پنهنجي وس رکي ٿو ۽ جو
 منهنجي چرڻ جو ڌيان پنهنجي سچي من سان ڪري ٿو، سو مڪت
 ٿي هميشه جو آند پسي ٿو. هي ماما! منشير جنم ديوتائن کان گهٽ
 ڪونهي، رڳو گيان جي ضرورت آهي. ديوتائون هر گياني جي برابري
 ڪري نه ٿا سگهن. سنساري ترشنا مٽي ته پڙهي ۽ يوگر ملڻ هر ڪا به
 ڪنٽائڻي ڪانهي. منهنجي گيان ملڻ لاءِ سستنگ جو ضرور آهي.“

ايترو ٻڌي ديوهتي ڏاڍو خوش ٿي ۽ سستنگ جي اڃا سان
 ڪپڊيو ڏانهن نهارڻ لڳي. ڪپڊيو سندس من جو مطلب سمجهي،
 کيس ساڌو ۽ گياني جا لپڻ ٻڌائڻ لڳو ته ”ماما! ساڌو کي ڪنهن جي
 بري چوڻ تي ڪروڙ نه ٿو ٿئي. هن لاءِ گلا ۽ واکاڻ ٻڻي هڪ سان
 آهن. دڪي آدمي کي ڏسي هنڪي ديا اچي ٿي ۽ ڪڏهن ڪنهن سان
 دشمني ڪونه رکي. رات ڏينهن هري چرڻ هر ڌيان لڳائي ٿو ۽
 منهنجي ڪٿا ڪيرتن ٻڌڻ جو پريم رهيس ٿو. پلي خواهه بري ڳالهه
 ايشور جي اڃا ڪري سچي ٿو. پڙهي هڻڻ ڪري انجو من سنساري

[illegible]

هڪڙي رمان ۾ ڇاڙهي سيرڪرڻ لڳو ۽ ڪيتري وقت تاءِ گرهست جو سڳو ڏٺو. اهڙي رمان جي خوبصورتِي ڏسي ديوتائون ريس ڪندا هئا ۽ ديوتائون ديوهتي جي پاڳڙ جي وڌائي ڪنديون هيون. گهڻي وقت گذرڻ بعد هڪڙي ڏينهن کردم رشي سنساري سکن کان ڪٽو ٿي، نارائڻ جي تپسيا ۽ ڌيان جو ويچار ڪيو ۽ ديوهتي کان موڪل وٺڻ لڳو. ديوهتي هٿ جوڙي چوڻ لڳيس ته ”بھاراج! هري پڇڻ بلڪل ڄڻو آهي ۽ آءٌ به هيلائڪ ڪوڙي وهنوار ۾ پياچي اوهانجي سڀوا کان پري رهي آهيان. منهنجي پاڻ اڃا آهي ته باقي حياتي جو وقت اوهانجي چرڻ جي سڀوا ڪري مڪت ٿيان. مون هٿا کان پٽو هو ته جيڪو مشير جنم پائي هري پڇڻ ۽ ست سنگهه ٿو ڪري ۽ سنساري مايا مون ۾ قابو خراب ٿو ٿئي، تنهنجو ڄڻم وٺڻ ئي وڌا (اڃا پوءِ) آهي. افسوس اٿم ته ڳڙان جي مايا مونکي ڳڙو، جو اوهان جهڙي هتي ماڻ تي به مون هري جو پڇڻ نه ڪيو. هاڻي هي جيڪي ۽ ڏيڻرون اٿم، تنکي پڙائي ۽ هڪڙو پٿر سنتان پيدا ڪري پوءِ بلاشڪ هري پڇڻ لاءِ وجو.“

ديوهتي جي اها ڳالهه ٻڌي کردم رشي اهو خيال ڪيو ته ڳڙان اسان کي اهو وڃڻ ڏنو ته اوهانجي ڳڙ ۾ پٽ ٿي جنم وٺندس سو ته ٿيو ٿي ڪين. دري گرهست ڇڏي ڏيڻ کان پوءِ اها ڳالهه اٿيئي ردي ويندي. تڏهن منهنجي استرئي ڪي جيڪا ته ”تون ڪا به جهٽا نه ڪر، ۽ پٽ ٿي اوتار وٺندو ۽ پنهنجا هي سڀ خيال هنڪان منهنجي ڳڙ ۾ نارائڻ اوتار وٺندو ۽ پنهنجي ڪي ڳڙ ٿيو.“

پوءِ ٿيندا. ڳڙان جي ڪرڻ سان ديوهتي ڪي ڳڙ ۾ ڪيل ديومئي واس ڪيو، هي در! جڏهن ديوهتي جي ڳڙ ۾ ”پيارو! ڳڙان منهنجي ڳڙ ۾ اُنهل رشي استرئي ڪي چوڻ لڳو ته ”پيارو! ڳڙان منهنجي ڳڙ ۾ اوتار وٺڻ واسطي آيو آهي، هاڻي مان تپسيا لاءِ ويندس.“ ديوهتي تڏهن هٿ جوڙي وينتي ڪئي ته ”سوامي! ان ڳالهه جي ثابتي ڪڙي؟“ ته ايتريهر برهما ٻين ديوتائن سان گڏجي اُتي اچي پهتو. ديوهتي ڪي ڪي ڏيڻ لڳو ته ”ڳڙان ڪڍڻ جو اوتار، منهنجي دوان وٺي، سنسار ۾ اوهانجي ڪيڙي وڌائيندو ۽ اوهانجو هميشه

رٿوئي جو واراھ ڀڳوان کي پنهنجي رکيا ڪرڻ لاءِ وينتي ڪرڻ

هاري لاءِ گهٽائي ڇڏي ڪيا ۽ گهٽوئي زور آزميا ڪيا، پر ڪٿس
ڪي ڪين. تڏهن ڀڳوان کيس هڪڙي اهڙي ڄمار هنئين، جنهنجي
ڳڻ سان دو بهوش ٿي ڪري پيو ۽ هري ويو. انهي ۾ هري ڪري
يو تائون ڏاڍو خوش ٿيا ۽ آڪاش مان گلن جي برسات ڪرڻ لڳا.

هرڻا ڪش جي ۾ بعد ۾ ٻه ديوتائن سميت واراھ ڀڳوان وٽ آيو
۽ اهي سندس شتوتي ڪرڻ لڳو. تنهنڪا نپوءِ هرٿوي، استري روپ
ڌاري واراھ ڀڳوان جي ۾ پرتي ڪرڻ لڳي ۽ چوڻ لڳي ته ”هي ديو الو
تو مان پاڻال مان مونکي هتي آڻي پنهنجو اڌار ته ڪيو، پر آءٌ هڪڙي
ڳالهه کان ڊڄان ٿي ته ڪاڇي منشيرو ڏاڍا پي ٿي، پنهنجو ڪرم ڌرم
چڙهي برا ڪم ڪندا ۽ هري ڀڳتن سان دشمني رکي، اوهانجي
نام سڄڻ کان بيمڪ ٿيندا. پنهنجي مڙا پتا ۽ ڀائرن وغيره سان وير
رکي، سس سڙي ۽ سالي سان محبت رکندا. استري پنهنجي پتي
۾ پرڀت نه رکي، پر پرڀ جي چاهڻا ڪندي. پت پنهنجي پتا جي ۾
جي خواهش رکندو، انهي لاءِ ته ملڪيت جو مالڪ بهان. مطلب نه آدمي
پنهنجي ڪاٺ پيٽل پهرڻ ۽ وشي ڀوڳ ۾ رتا رهندا ۽ رڳو مطلب جي
پرڀت رکندا. اهڙي طرح ڪاڇي واسين جو پاڻ ۾ وير ورو ۽ وڏو
ڪري مونکي ڏاڍو دک ملندو، انلاءِ اوهين پنهنجي رکيا ڪجو.“

هرٿوئي جي اها ڳالهه ٻڌي واراھ ڀڳوان کيس ڏيرج ڏيئي چوڻ
لڳو ته ”تون ڪنهن به طرح ڊڄ نه. جڏهن جڏهن توتي دڪن جو
بوجو ٿيندو، تڏهن مان اوتار وٺي آڌرمين کي ماري تنهنجو دک
نورت ڪندس.“ ايترو چئي واراھ ڀڳوان وٽڪڻ ڏانهن روانو ٿيو.
سندس اڌڪ رشين ايتري ڪٿا ٻڌي سوت جيءَ کان پڇيو ته
”جڏهن واراھ ڀڳوان هرٿوئي کي ان طرح پاڻي تي رکي وٽڪڻ
ويو، تنهنڪا نپوءِ جڳت جي آڻي ڪئن ٿي؟“ شري سوت جي چوڻ
لڳو ته ”هي رشيرو! جڏهن هرٿوئي جل تي پئي تڏهن ٻه ٻه ٻه ٻه
جي ڪريا سان ڏهه پت پيدا ڪيا، جن ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه
ڪم ڪرڻ لاءِ آڳيا ڪريو.“ انهي تي ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه
”پهرين ڀڳوان جي وڃي تپسيا ڪريو، پوءِ سنساري جي پيدا ڪريو.“

جاءِ سڀ لڳيڻ ٻه گھٽ ٿيڻ لڳا. جنهن ٿيڻ بعد سندن نالا مرڻاڪش ۽
 مرڻاڪش پڻ رکيا ويا. وڏي ٿيڻ تي ٻه ماڻهنڪي سندن ماڻا جي مرضي
 موجب راڄ ڪرڻ لاءِ چيو. مرڻاڪش پنهنجي ٿيڻي مفروني ۾ مٽوڻو ٿي،
 ترار مٿ ٻه ڪٽي گهر کان ٻاهر نڪتو ۽ سواءِ نوح جي، ورڻ (جل هي ديوتا)
 ڪٽس ۽ ٻين ديوتائن وٽ ويو ۽ کين لڙڻ لاءِ چيا، ٻه ڪنهن جرئت
 نه ڏي ۽ سندس چوڻ موجب کيس پينٽ ڏيئي روانو ڪيو. ٻيا ڇاڙهي
 جو ڌارڊ وٽ آيو، جنهنڪي چوڻ لڳو ته ”جنهن سان لڙڻ تو وڃان ۽ و
 ڌارائين جو ڦس پيو ڏيئي، هاڻي ٻڌائين ته اهو ڌارائين ڪٿي آهي؟
 مون ٻڌو آهي ته هو ٻهراڻين ۽ رشميرن جي گهر رهندو آهي ۽
 جنهنڪري مون انهنڪي وڃي ڏاڍو ستايو آهي، ٻه پنهنجي ڏپ ڪري
 هو اهاڻ ظاهر نه ٿو آهي.“ ڌارڊ تڏهن وڌائين ڏيئي ته ”ٻائي ا
 ڌارائين واراھ وٽ ڌاري، ٻه ٿوي ڪٽڻ لاءِ ٻاٽال ويو آهي ۽ هي لڙڻو
 مڪشي ته اتي وٽس وڃ.“ ائين چئي ڌارڊ روانو ٿيو.

هي وڌرا ڌارڊ جي اماڻ ڳاڻ ٻڌي مرڻاڪش ڏاڍو خوش ٿيو ۽
 واراھ ڀڳوان سان لڙڻ واسطي ٻاٽال ڏي ويو. رستي تي هاڻي ته
 واراھ پنهنجن ڌنڌن تي ٻه ٿوي کي مڪڙي ڏل وانگر کڻي ويو آهي.
 مرڻاڪش انکي ڏسندي ئي کلي چيو ته ”اڙي هورا! وڃس ڪمڌانهن
 ٿو؟ توکي پنهنجو ڪو به ڏپ ڪو نه ٿيو، جو پنهنجي موڪل سان
 جي ٻه ٿوي کڻي ويو وڃس؟ جنهنڪي مون گولبولي سو تون ڏيندو آهي
 وڃس. تو ڪنٺائي دفعا پنهنجن ڀائرن ڏيئي کي ماڙيو آهي، اڄ
 مان توکي ماڙي انهنڪي ٻه ڏلو وٺندس.“ مرڻاڪش جا اهڙا سمجھت وڃن
 ٻڌي ته واراھ ڀڳوان ٿوري دير تاءِ ڪجهه نه ڪيڻو. جڏهن واراھ
 ڀڳوان ڄاتو ته ٻه ڏنل ڳاڙهي ڪري مرڻاڪش جو ٻه ۽ ٻه ٻه ملو
 ويو آهي، تڏهن ٻه ٿوي کي پنهنجي ماڻا سان هاڻي تي رکي چوڻ
 لڳس ته ”هڻو! ڪمڌهن مڙسي ائين ته اها پنهنجي ترار مون تي
 ملا ۽ جڏهن تون ٿڪندس، تڏهن مان پنهنجي گدا توڻي هلائيندس
 ۽ پنهنجو ٻه اڇوڻي حال ڪمڌس ڇوڙو پنهنجن ڀائرن ڏيئي جو ڪو
 اتر.“ انهي چوڻ تي مرڻاڪش کي ڏاڍو عمو آيو ۽ ڀڳوان واراھ

شري نارايڻ جو جيءَ وڃي کي سندن ٽن جنمن بابت ٻڌائڻ

ڌرتي کي ئي ڏوھ ڏيڻ ۾ ايندو آھي. جيڪي منشيئر ساڌن، پھتائين
يا براھمڻن جي ٻي عزتي ٿا ڪن، انھن جو شرير سندن دشمن ٿي کين
نرڪ پھچائيندو آھي. آھا! اوھان براھمڻن جي چرطن جي رڃ جو
اھڙو تر پرتاپ آھي، جو لڪشي ھڙي جنمڇل سڀاءَ جي ھنجي ۾ رات
ڏينھن ٻوٺو رھي ٿي. براھمڻن کي ۾ ان پنھنجي شرير، لڪشي ۽
وڪڻت کان وڌيڪ چاڻا ٺٽو. سندن چرطن جي رڃ لڪشي سنڌ
آ؟ پنھنجي مستڪ تي ڌارڻ ڪريان ٿو. براھمڻن کي ۾ جن ڪارائڻ
ڪري آ؟ سدا ۽ تربت رھان ٿو.

ايترو ٻڌي سنڪار گد گد ٿي ڀڳوان جي مٿي ڪرڻ لڳا ۽
”مي وڪڻت نات! توھانجي لپلا پار آھي. اھو وڏو ڳاڙو وارو آھي،
جنھنجي ھردي ۾ توھانجي ڀڳتي آھي. جيڪي ڀڳتن جي سنڌ ۽
سڀوا ڪنٺا، اھي ئي هن وڪڻت ۾ اچڻ جا ڏڪاري آھن.“ ايترو
چئي ۾ ڀائرو ڀڳوان جي ڌيان منجھ، ڀريم ۾ ڀرجي اھڙا ۾ مٿو لائي
ويا جو سندن اکين مان لڙڪ وھڻ لڳا ۽ کين شرير جي ۾ سنڌ ۾ رھي.
پوءِ ھت جوڙي ڀڳوان کان وڌيڪ ڳوڙڻ لڳا ۽ ”اسانکي سدا ۽ اوھانجي
چرطن جي ڀڳتي ھردي ۾ بني رھي ۽ اوھانجي ڪٿائولي لپلا پڌر ۾
دل لڳي رھي.“ اھو ور پائي سنڪار وڪڻت مان روانا ٿيا.

سنڪار ڪن جي وڃڻ کانپوءِ شري نارايڻ جيءَ وڃي کي چوڻ
لڳو ۽ ”اوھانکي براھمڻن جي سراپ ڪري ٿي دفعا ڌنيت ڄوڻ
۾ جنم وٺڻو ٻوندو. اتي اوھين دشمن ڀاؤ سان منھنجو ڌيان ڪجو ۽ آ؟
سڱڻ روپ ڌاري اوھانجو انت آڻيندس ۽ توھانکي وڪڻت گھرائيندس.“
انھي کانپوءِ جيءَ وڃي پنھنجي دٽي جي گرپ ۾ اچي واسو ڪيو.
تڏھن ڀرما ديوتائن کي چوڻ لڳو ۽ ”اوھين ڀاڻي جنم ۾ ڪريو
جو جو منھنجي پيدا ٿيڻ ڪري اوھانکي ڪجهه وقت دڪر پھچندو
۾ جلد ئي نارايڻ اوتار وٺي اچي انھنکي ڀاريندو.“ ايترو ٻڌي
ديوتائون پنھنجي پنھنجي جاءِ تي روانا ٿيا.

ڀاڻي جيءَ وڃي دٽي جي گرپ ۾ آيا، جنھنڪري، مٿي سدا ۽ جنم
ڀاڻي جيءَ وڃي دٽي جي گرپ ۾ آيا، جنھنڪري، مٿي سدا ۽ جنم
ڀاڻي جيءَ وڃي دٽي جي گرپ ۾ آيا، جنھنڪري، مٿي سدا ۽ جنم

حوٽ لڳس ته ”تو کي به ٻه اٺڙا زبردست ٻڌا ٿيندا، جي سڃڻي
 -رشتي کي سڃايندا؟ ڪن ڪوبه مٽي ڪونه سڃهندو. ٺارائڻ ٻان
 اوتار وٺي سندن انت آڻيندو.“ ڌڻي انهيءَ وري ڪري ڏاڍو اڏاس
 ٿي ۽ حوٽ لڳي ته ”سو امي! اٺڙا ٻاٽي ٻه آ؟ ها ڪنهن؟“
 ڌڻي کي اڏاس ڏسي ڪٽنب حوٽ لڳس ته ”جڳو! ڪڏهن هن وڌرو
 تنهنجي مڙهي آهي ته توکي ڪڙو ٻوٽو اٺڙو ٻڌا ٿيندو جو ٻڌائڻ
 جو بهم ڀڳت، گناهي ۽ تسوي ٿيندو ۽ جنهنجي نالي وٺڻ سان
 دنيا جا ماڻهو به -اگر توي بهار وٺندا ۽ سب ڏٺس ۽ ڏوٽائون اٺڪو
 گڏ ٻڌندا.“ ٻنهي جي اماڻاڻ ٻڌي ڌڻي کي ڏهرج آيو.

وڌر ٻڃڻ لڳو ته ”مي مئٽريٽ! جي وڃي کي ڏٺس جو جنم
 جو وٺو هو؟“ انهيءَ تي مئٽريٽ وراڻي ڏٺس ته ”ڪڙي ڏينهن
 سڄي، سندن، سڃاڻ ۽ سڃڪار چارئي بهار گڏ هي ٺارائڻ جي
 درشن واسطي وٺي ويا، بهر جي وڃي، جي بهار درٻارن ٻيلن وٽ
 تن کس اندر وڃڻ کان منع ڪئي. هنن ٻارن کي انهيءَ تي ڏاڍي
 ملهائڻ لڳي ۽ هي وڃي کي سراب ڏٺائون ته ”تومان، حوٽ اٺڪو نواڙ
 ڪيو آهي، انلاءِ اوهن ٻئي مڙهو لوڪ به وڃي ڏٺس حوٽ وٺو.“
 ان سراب ملڻ ڪري جي وڃي ڏاڍو بهچتاو ڪرڻ لڳا ۽ سڃڪارن
 جي بهرن به ڇڪري ٻڃڻ لڳا ته ”ڪرڻا ڪري ٻڌايو ته اٺڪو
 انهيءَ ڏٺس حوٽ کان ڪڏهن اڏار ٿيندو، جو حوٽ اوهانجو
 سراب ته نري نٿو سڳي؟“ سڃڪارن ڏٺس کس جيتو ته ”اوهان کي
 ٻي دفع ڏٺس حوٽ به ٻڌا ٿيڻو ٻوٽو، بهار وٺڻ تي هي ڪرڻا
 ٿيندي جو امي ٿئي دفعا ٻڌائڻ اوتار وٺي اوهانجو انت آڻيندو،
 جنهنڪري اوهانجو اڏار ٿيندو.“

ٻڌائڻ لکندي سڃڪارن جي آڌر ڪار به بهار آيو ۽
 کين حوٽ لڳو ته ”اوهان سڃڪاري درٻارن کي ڇا سڃاڻي سو ڏاڍو
 جڳو ڪيو، جو آڻيندو وري ڪوبه بهار جي اهڙي به عزتي نه
 ڪري. سڃڪارن هن درٻارن جا اوهانجي به عزتي ڪئي، انلاءِ
 گنهگار ۽ مان ۽ جو جو نوڪر جي حراب مات ڪري سندس

جي وڌيا هئي. پوءِ چار آشرم پيدا ڪري ڏنا ۽ تر ائين ڪرڻ ڪري
هر گهڻا جيو نٿا پيدا ٿين، تڏهن پنهنجي ساڃي انگن مان سوايميو منڍو
نالي هڪڙو ٻرڻ ۽ ڪهي انگن مان شترو ٻاٽي استري پيدا ڪري،
انهن پنهنجن جو ٻاٽي ميلاب ڪرائي، کين جيءَ تر ”اوچين منشير سرشتي
وڌا يو.“ تنهنڪا نپوءِ منشير جي رهڻ لاءِ ٻرڻو ٿي ٻاٽي جو ويچار ڪيا.

هي وڌرا ٻرهن ٻرڻو ٿي جيلاءِ نارايڻ جو ڌيان ڪري ويٺي ڪئي
تر ”هون اوها نجي آگيا هوجب منشير سرشتي پيدا ڪئي آهي، ٻرڻو
هي رهڻ جو ڪهڙو جتن ڪجي؟“ انهي تي نارايڻ کيس ڌيان ٻرڻو ۽
جيائينس تر ”آ“ اوتار ڌاري ٻرڻو آليا نٿو، تون ڪنهن ڳالهه جو
سوچ نه ڪر.“ پوءِ ٻڳوان واراھ [سوئر] اوتار ڌاري ٻرڻو ٿي ڪي ٻاٽي
مان پنهنجن ڏندن تي اهڙي طرح ڪٽي آيو جئن ڇاٽي ڪيل گل ڪي.
وات تي هرڻا ڪش دئيٽ گڏيس، جو تمام زبردست راکشس هو ۽
ڪو به ديوتا ساڻس هجي نٿي سگهيو، تنهنڪي ٻاري ٻرڻو ٿي
کان مٿي آندي. ٻرهن ٻرڻو ٿي ٻاٽي جي مٿان ڏني ڏهن ڏاڍو
خوش ٿيو ۽ ٻڳوان کي ٻرڻو ٿي ٻاٽي تي ڪي ٻرڻو لاءِ ٻرڻو
ڪيا. ٻڳوان ائين ڪيو ۽ سڀ منشير ٻرڻو ٿي ٻاٽي تي ٻرهن
جي شتو ٿي ڪري خوب پڳي ۽ مور هڻن ڪرڻ لڳا.

ايتري ڪٿا ٻڌي وڌر ٻرڻو لڳو تر ”هي منشير نارايڻ ٻاٽي
هرڻا ڪش ۽ هرڻا ڪشيب دئيٽن کي اوتار وٺي جو ماريو؟ جا ديوتا
هننڪي ٻاري نٿي سگهيا؟“ منشير وراٽي ڏني تر ”هي وڌر
هرڻا ڪش ۽ هرڻا ڪشيب اهي ٻئي اڳئين جنم ۾ جي وڃي نالي وٺڪندا
ٻر نارايڻ جا درٻان هوا. اها ڪٿا هنريت آهي تر ڪشيب نالي
رشيءَ کي ڌني ۽ اڌني نالي ٻر استريون هيون. ديوتا ٿون اڌنيءَ
اولاد هوا ۽ دئيٽ ڌنيءَ جو. ديوتا ٿن جي راج ڪرڻ ڪري دئيٽ
جي ٻار ڌنيءَ پنهنجي ٻئي جي ڏاڍي سوا ڪئي، انهي لاءِ تر
در ڌني کيس اهڙو ڪو زبردست پٽ ڏني جو ديوتا ٿن کان ان
آسڻ ڪسي ٻاٽي راج سکر هوگي. ڌني جي سوا ڪرڻ ڪر
اهه تر ڌنيءَ ٻر وڌر اهڙي وقت گهريل جو ڪو

برهما جو نار د کي سرشتي جي رچا بنسبت ٻڌائڻ

۱. سان جل هئي ٿي ڪجهه به ڏسڻ نٿي آيو، تڏهن ان وقت آدي برش
پيش ٿا ڪن ٿي برا جمان هو. انهي ٺاهي مان هڪڙو ڪيل گل پيدا
ٿيو، جنهن مان برهما بر گهٽ ٿيو. برهما واپار ڪيو ته ”هونڪي ڪنهن
پيدا ڪيو؟ هي ڪيل گل ڪنهن جي سڌا (طاقت) سان پيدا آهي؟“
هو واپار ڪري هو ان ڪيل جي پاڙ جي انت وٺڻ لاءِ هزار ورهيه
طالع بر اندر ويو، پر پتو ڪونهيس. تڏهن هار مڃي وري اچي ڪيل
ٿي ويندو؟ جنهن ۾ ويا ڪل رهيو. ان وقت آڪاش واپس ٿي نه ”برميشور
جو ڌيان ڪر ته ان ڪجهه جي خبر پوئتي.“ برهما ائين ڪيو، جنهن
ڪري ڏسڻ آيس ته هڪڙو برش شام روبر شمس ٺاڳ تي سهيل
آهي پر سان لڪندي ويندي اٿس. ٺاهي مان ڪيل گل نڪتو آهي،
انهي مان آءٌ پيدا ٿيو آهيان؟ ان برش سنسار جهڙو ڪم هونڪي ئي
سونهيو آهي. جڏهن سنسار ان برش جي روبر ۾ ڌاڙي، تڏهن
هٿ جوڙي شتوتي ڪرڻ لڳو ته ”هي ٿرلڪي ذات! جو توکان
هٿ جوڙي شتوتي ڪرڻ لڳو ته سنسار ڪنڌڙ سڌاءِ سڪي
بيڪو آهي، سو ڪڏهن سڪي نه رهندو. تنهنجي ڀڳتي ڪنڌڙ سڌاءِ سڪي
رهندا. تنهنجا ڄڻ شل سڌاءِ منهنجي هڙدي ۾ رهن، جنهن ڪري
منهنجو اندڪار مٽي وڃي. تو، هونڪي جيون جي آئين ڪرڻ جو ڪم
سونهيو آهي، سو هونڪان تنهنجي ديا بنان ڪجهه به ٿي ڪين سگهندو.“
برهما جي اها شتوتي ٻڌي شيش ٺاڳ تي سهيل هن برش ڌاڙي
ناري جيوت ”جڏهن تنهنجي اڃا آهي تڏهن ئي ٿيندو. هاتل تون
سواءِ ڪنهن جنم جي وڃي سرشتي رچو.“ ايترو چئي هو برش
انتر ڌان ٿي ويو.

ان بعد برهما سنسار پيدا ڪرڻ جو ڪم شروع ڪيو. پهرين
ديوتا ٺاهڻ ڪي پيدا ڪيا، پوءِ پسون پکي ۽ درخت پيدا ٿيا، تنهنڪن پوءِ
منهنجي پيدا ڪيا، پوءِ چوڏهن پٿرن يعني ست لوڪ مٿي ۽ ست لوڪ
هيٺ ٺاهي ست پٿر، تربيت دوا ۽ ڪلاجهه بنايا. پوءِ ورهيه، مهينا،
گهڙيون ۽ تڏهو حساب رکيا، جنهن ڪري جيون جي هڙدي پيدا ڪئي.
انریت برهما پنهنجو ڪم ڪندو هليو. هي وارا برميشور جي پيدا ڪئي.
ڪنڌڙ سڌاءِ سڪي سنسار جي اهر لڳل آهي سو سنسار ڪم
ڪرڻ لڳو ڇاڻي، هر جنهنڪي سنسار جي اهر لڳل آهي سو سنسار ڪم

و در جو منتظریم رشی کان سنارء دیوان بابت ہمیں

وڌر جو، مٿس رشي کان سنڌ ۽ ڳوٺاڻ
سنڌاري هوندي ڇڏيو آهي، پر سندس وڇوڙي ڪري جو دڪ ٿيو هئا
اٿس سو چئي نٿو سگهان. ڀلا! جي اهو ڀڄو ته ڀڳوان جو گمان اچي به
دڪ ڪرڻ جو ڪهڙو سبب؟ ته اُنجي جواب ۾ فقط ايترو ئي چوڻ
واجب ٿو سمجهان ته جنهن شيا ۾ سندس جو وڇوڙو سٺو هوندو
تو تنهنجي ئي سڌ هوندي. چوڻي آهي ته ”جس تن لاڳي، سوئي تن چاڻي.“
جنم ”هي رشيو! جيڪي منشي

جڏهن ته هوندي. چوڻي اهي نه ٿين ٿا. جيڪي منشي
ايتري ڪٿا ٻڌائي سوت جي چيو ”هي رشيو! جيڪي منشي
ڪٿا ڪيترن ٻڌي پير وڃون رهن ٿا، تنجي گهڻن
پر مشور جي آڏن نيشن جي رستي وڃي وڃن ٿا. انلاءِ جنهنڪي پنهنجو
ڪٿا ضرور ٻڌي.“

جنهن جا پاپ انهن نيشن جي رستي رهي ڪٿا ضرور ٿي ٿي
 پلو جا ٻڌو هجي، سو ڳوٺ ان جي اوتارن جي وچ ۾ هجي، هڪ
 انهي کانپوءِ اوتار، ودر کان هريڪا شرم ٿي وڃڻ جي مهيا ٿي
 گهري، جنهن تي ودر اڪين ۾ پاڻي آڻي شيام سندر جي مهيا ٿي
 لڳو ۽ چوڻ لڳس ته ”منهنجا اڳوڻي جنم جا ڪي ٻچا اچي سها ٿيا
 جو توهان جو درشن مليو.“ پوءِ اوتار انهن ودر تيرت ڪرڻ
 وڃي، شيام سندر جي ڌيان ۾ لپن ٿي ويو. هيند انهن ودر تيرت ڪرڻ
 مٿس رهي سان گڏ چڻ جي ارادي ۾ دوار اچي پهتو.
 ڏاڍو سٺڪار ڪيو ۽ کانئس ادا سائي

[illegible]

راڻي ڏسڻ تي سڪه نه ملي ڏک ۽ ملندڙ وڃي تنهنڪا سوا ۽
 ٻي، پر اُنکي سڪه نه ملي ڏک ۽ ملندڙ وڃي تنهنڪا سوا ۽
 ڪير آهي؟ ۽ پرهيشور اوتار چوڻو وڃي؟
 رچي وري تاس چوڻو ڪري؟ آ؟ ڇا نيا نٿو ته پاڻي جيو،
 ڪٿا ٻڌي پوءِ ساگر پار انگن ۽ تنهن لاءِ ئي شايد پڳوان اوتار
 ٻرافسوس! ايتري هوندي به ڪيترا آڳياڻي رات ڏيندڙ
 پاڻ پوءِ هر ويڙهجي خراب ٿا ٿين. اهو به ٻڌا يوم تر پڳوان
 ٻرما روپ ٿي جهڳٽ ڪي اُٿين ڪريڻو، وڻو روپ ٿي پال

ڪڏهن ا منهنجو شام سندر ۽ سندس ٻيا عزيز يادو ڄڻا پلا تر هوا ؟
 ٻانڌو، ڪنهي، دردندي ۽ منهنجو وار ڏرتراشتو، جو پٽن جي مو
 هر ڦاسي نرڪ وڃڻ جي تياري ڪري رهيو هو، سي سڀ ٻرن هوا ؟
 آ؟ سمجهان ٿو تر ٻڙوئي جي ٻار لائق واسطي منهنجي شام سندر
 اوتار ورتو آهي. ڪجهه احوال تر ٻڌائس ۽ جو جو ان مان ڪري
 تيرت اشدان جيتوڻي ڦل ملندم.

اچو ٻڌي اودو روئي ڏنو، جنهن تي ودر سمجهي پوڻو تر شايد
 ٻڌوان شريڪرڻ انٽرڊان ٿي ويو آهي. نٺ گهر مدت بعد اودو
 اڪيون اڳهي ڇوڻ لڳو تر ”هي ودر! شريڪرڻ جي ڪهڙي ٻها ٻڌايان؟
 اسان هيلاءِ منڪي پورڻ برشو تر سمجهي، ڪڙو يادو ڪري ٿي
 اٿيڪيو. منهنجي اوتار، وٺڻ جو احوال مطلب جو تر سنڌاري منهنجي
 ليلا ٻڌي پو ساڳو لنگهي ٻار پون. هي ودر! جنهن وقت کان ٻڌوان
 وٽڪن ٻڌارو آهي، تنهن وقت کان سڀ ۽ ڌرم ديا مان موڪلائي
 ويا آهن. مون کيس ٻاٽان سي وڃڻ لاءِ گهڻائي ٻار رتڏا ڪئي، پر
 مونکي ٻڌريڪا شوم وڃي، ٻڌندي ڏيان ڪوڻ جي صلاح ڏني اٿس.
 آڏا! آ؟ شام سندر جي ڪهڙي واکاڻ ٻڌايان؟ بوندا راکڻس
 کيس مارڻ لاءِ جاني تي زور لڳائي ڏارايو، پر من پٽس ديا ڪري
 وٽڪن موڪلس. اڙي ديس ديال کي جڏي ٻئي ڪنهن جي شون
 وڃڻ گهرجي؟ هن انڪ ليلائون ڪري ٿيندڙ جي ٿور ٻاٽي اڙي
 طرح لڪايو، حق اڳي ڪائين پر اڪل رهندي آهي. سندس مامي
 ڪنس جا موڪل راکڻس، هي کيس مارڻ آڏا جو، تن سيني کي
 ٻاٽ ماري پو ساڳو ٻار اڪارياءِ. اندر جو مٺ پڇام، گوپين ۽ گوالن
 کي وٽڪن جو ديس ڪارياءِ. اڪروڙ کي منهنجو حتر ٻڌو روڻ
 ٻڌارياءِ. ڪڙي کي سندس گهڻي شڪل مان ٻڌائي سندر سروب
 ڏنا. هي ودر! اڙي ديس ديال، جنهن سڀ ليلا سنڌاري منهنجي
 ٻار لنگهي لاءِ ڪئي آهي، منهنجي ڇوڻ جو ڏيان جڏي منهنجو حتر
 ٻئي ڪنهن مٺ شولائي. آڏا! ٻام جي ڪسات تر منهنجي دل
 ٿان نهي وري. هي ودر! شام سندر جي آڏيس ڪري مون

اسڪند قبيون

جڏهن راجا ڌرتراشتر پنهنجن يائتمين پابندون کي راج مان حصو نه ڏنو ۽ سندس پٽ ڌريوقن وقت بوقت انهن کي ڏاڍو ستايو، جڏهن ته ڪڏهن لاکه جي گهر ۾ بند ڪري ٻاهر ڏنائون، ڪڏهن اڌ رڻ سان جوا ڏڪري سڄو راج ۽ ڌن دولت کسي ورتائون، ڪڏهن درويدي جهڙي بشورتا استرئي کي راج سڀا ۾ ننگن ڪرڻ ٿي جاهائون ۽ آخر ۾ کين تيرهن ورهين جو بغواس ڏنائون. انهيءَ سڄي عرصي ۾ شريڪرشن جني ڪرپا سان پابندون جو بچايو ٿيندو رهيو، پر جڏهن تيرهن ورهيه بغواس پوڳڻ بعد ۾ ڪورون پابندون کي سندن حصي ڏيڻ جي نه ڪئي، تڏهن شريڪرشن ڌرتراشتر ۽ سندس پٽن کي سمجهائڻ لاءِ وٺڻ ويو. ڌريوقن پٽي نه سمجهيو، جنهن تي وڌر کيس گهڻو سمجهايو. ڌريوقن انهيءَ ئي ڪاوڙ جي وڌر کي سڀا مان نڪري وڃڻ لاءِ چيو. وڌر تڏهن راج سڀا ڇڏي ٻاهر نڪتو ۽ پنهنجي راجائي پوشاڪ ۽ هٿيار وغيره اُتي رکي لنگوٽي جاڙهي، هڪڙي چادر اوڍي تيرت ياترا ڪرڻ هليو ويو. وڌر سمجهيو ته ڪورون جو جلد ئي ناس ٿيڻو آهي، تنهنڪري تيرت ڪندو ڏيوتائين جا درشن ڪندو، مٿس رشي جي ڪتيا ۾ اچي پهتو. اوڌو ۽ شيام سندر جي وڪنٽ ٻڌار ڄڻ کانپوءِ دوار ڪا ڇڏي تيرت ياترا ڪندو، وات تي وڌر کي اچي گڏيو. اوڌو کيس مهاپارت جي لڙائي بابت ٻڌائي، سڀني ڪورون جي ناس ٿي وڃڻ ۽ يڌشور جي راج گاديءَ تي وهڻ جو سڃاڻ ٻڌايو. وڌر پهرين ته ڏاڍو غمگين ٿيو، پر پوءِ شيام سندر جي اڏاڏا سمجهي سستو ۾ رهيو. شري شڪدبو جي چيو ته ”هي راجا! وڌر اوڌو کي گڏ ڄڻ کان پوءِ پڇڻ لڳو ته ”هي اوڌو! اوھين جو هڪڙي ساعت ۾ شريڪرشن کان جدا نه ٿيو، وڃا اوھان کي انڪانواءِ آڪياو ٿو ڏسان سو جو؟“

جي ڪٿا سڄي من سان ٻڌي آنتي وشواس رکي ٿو، سوئي بڪت سمجهو. ”ايترو ٻڌائي شري سوت جي سنڪاڊ ڪي رشين کي چيو ته ”جا ڳالهه راجا پريڪشيت پڄي آهي، سائي هڪر برهما نارايڻ کان پڄي هئي ۽ اڏا اوهين به ٻڌي وٺو. جڏهن هڪڙو ڪيل جو گل وڻڻو جي ناني (ڏن) مان نڪتو تڏهن انمان برهما پيدا ٿيو. انهيءَ برهما پنهنجي آبهتيءَ جو دواچار ڪرڻ لڳو، پر ڪوبه پيند معلوم ڪري نه سگهيو. ان وقت آڪاش واهڻي کان ”تپ تب“ ٻڌي ان گل تي ويٺي تپسيا ڪرڻ لڳو. تپسيا ڪندي هڪي گيان ٿيو، جنهن ڪري شري نارايڻ کي هٿ جوڙي ويٺي ڪرڻ لڳو ته ”هي ڏهن ڏيال! مون کي اهو ور ڏيو، جنهن ۾ اوهان کي پنهنجو ماڻه ڄاڻان ۽ سنسار رهي ۾ مون کي ڪا به آڻ ڪانه ٿئي.“ ڀڳوان تنهنجي ور ڏيئي چيس ته ”هي برهما! تون پنهنجي آگيا موجب سنسار کي پاڇي وانگر ڪوڙو سمجه نه پوءِ توکي پنهنجي پاڻ اٿر نه ڪندي.“ ايترو چئي نارايڻ انڌرڌان ٿي ويو. شري شڪد به چيو پوءِ راجا پريڪشيت کي هٿ لڳو ته ”اهڙو جيڪو ڀاڳوت سو آءٌ اوهان کي ٻڌايان ٿو. يعني سڀ کان پوءِ جيڪي آهي سو مان (ڀڳوان) آهيان ۽ هيءُ جيڪي به نون ڏهن ٿو سوسپ منهنجوئي روي سمجهو. پرلي وقت به فقط آءٌ ئي دهي رهندس، سڄي سنسار هي چڙ آءٌ آهيان. پنهنجي جڏهن اڃا ٿئي نه گهڻا روي ٿين، تڏهن سنسار رڄيان ٿو ۽ وري جڏهن اڪيائي رهڻ هي مرضي ٿي، تڏهن سنسار رڄيان ٿو. سيني جيون به جيڪا سگهي ٿي ٿي، تڏهن به پرلي ڪريان ٿو. سمجهڻ گهرجي ٿي. هي راجا! جڏهن آدي اهو سڀ منهنجو پرڪاش سمجهڻ گهرجي ٿي ته آءٌ هڪڙي مان گهڻا پرس، شيش ناگ ٿي ويٺي اڃا ڪندو آهي ته آءٌ هڪڙي مان ڪريشڻ ٿيان، تڏهن هو پنهنجي ماڻه کي سنسار وڌائڻ جي آگيا ڪريشڻ پوءِ اڏا ماڻه سورگر، پاڻال ۽ هرتيو لوڪ ٺاهي پنهنجن ساٿوڪ راجس ۽ تانس گڏ ٿا هڪٻئي تي. تانس کان امڪار، راجس کان اڪيوار ۽ واک، لنگه ۽ گڏا اهي پنهنجي ڪرم انڌريون ۽ رڄوگڻ کان اڪيوار ڪن، نڪ، چپ ۽ جهڙي اهي پنهنجي گيان انڌريون پيدا ٿيون. انهيءَ کانسواءِ مون گڏن مان پرڻي، آڪاش، آگني، چل ۽ وايو پنهنجي تنق

جا جواب هن لڳائي ٻڌو:-

هڪڙي ڏينهن نارد برهما وٽ ويو، جتي ڏسي ته برهما ڪنهنجي ڌيان ۾ ويٺو آهي. شڪ پيس ته سمجهي سگهسار جو پيدا ڪندڙ برهما ڪنهنجو ڌيان ڪري رهيو آهي. شايد منهنجو به ڪو مالڪ ٿو ڏسجي. ان شڪ جي نور تي لاء برهما کان پڇڻ لڳو ته ”سوامي! ڏسان ٿو ته اوهان کان به ڪو وڏو آهي، جنهنجو ڌيان ڪري انهي آگيا موجب سرشتي کي رهيو ٿا؟ جيڪڏهن ائين سمجه آهي ته انجو نالو ۽ سندس گڻ مونکي به ٻڌايو؟“ برهما ورندي ڏيس ته ”هي نارد! تون جو مونکي جهڳٽ جو جوڙيندڙ سمجهي رهيو آهين، انلاءِ آ؟ گهڻو سمجندو آهين. مونکان وڏو منهنجو ڀڳوان آهي. ڀڳوان ڪيترائي برهما ۽ ڪيترائي برهما ٻڌ اوهان پيدا ڪيا آهن ۽ آ؟ به انهي ئي ڪري اوهان جهڳٽ کي رهيو آهين ٿو، منهنجي انهي پرتاپ سان ٻڌي ۽ گيان ماڻهو. به مشهور جي جڏهن اها ماضي ٿئي ته مان هڪڙو آهيان انسان گهڻا روپ ٿين، تڏهن هو مونکي پيدا ڪري ٿو. پهرين مان جڏهن ڪم جي گل مان پيدا ٿيس، تڏهن مونکي دنيا ڄڻ جو حڪم ڪيا. مونکي اُن وقت هي ويچار ٿيو ته ڪٿن دنيا کي رهيو؟ نارائڻ جي ديا سان تڏهن سانوڪ، راجس ۽ تامس اهي ٽي گڻ پيدا ٿيا، جنهنجي مدد سان مون سمجهي ڏٺا ۽ پنهنجي تڏهن پيدا ڪري، جهڳٽ روپ سرشتي جوڙي. پوءِ برهوي، آگني، جل، وايو ۽ آڪاش انهن پنهنجن تقون مان پنهنجي جيون جو شرير بناي. انڪانپوءِ مون پهرياءِ دڪش پرچائي کي پيدا ڪيو، جنهن مان گهڻي منشي پيدا ٿيا. انهي ڀڳوان جي ڪري مان مونکي جهڳٽ جي ڄڻ جي سمجهي ٿي آهي. نارائڻ پنهنجي مرضي سان ليلا ڪرڻ ۽ جيون کي سگهار ڀوسا گر کان ٻار اڪارڻ لاءِ جوڙيو. اوتار ورتا، انلاءِ منشي کي گهرجي ته ڀڳوان جي اوتارن جون ڪري سندس هردو ٻيتر ٽوٽي شڌ رهي ۽ جنم

ٻار به

مرڻ

شاوڪي ڀاڳوت ٻڌايو جو

نار

تارن جو حال ٻڌائي ڇوڻ

پوءِ

اسڪند پيو

شري شڪديو جي مهاراچ راجا پريڪشت جي ڳالهه ٻڌي حمو تر
 ”مي راجا! ڏاڍو چڱو سوال پڇيو اٿئي. ڏسجي بهو تر مي و حمو
 سنساري وشن بر سلطان رمي ٻولو ڪي وساري وينو آمي ۽ ڪڏهن
 پياجي به ڳوان حو نالو نڌو جي، انلاء جنهنڪي پنهنجو جنم سنوار ٿو
 ڏسجي ۽ مي نساگر لنگهي ٻار ٻولو ڏسجي، تر ان واسطي ارا ٻي جي
 ڪٿا ۽ شقوتي ٻڌڻ کانسواءِ ٻي ڪا به ڄاڻي نٿو ٿي ڪا ٻي. ڏسجي
 بهو تر جيڪي جو سارو و سنوار ڪوڙو آمي، ڪا به ڳالهه سڌا ڦاٽر لڳي
 رهي، منهنجي مورت وقت استري، پتر، ڌن ۽ دولت سب جڏي
 ڌن لاءِ انلاءِ پتر آمي تر هو انهنجي جڏي کان اڳي پاڻ انهنڪي
 جڏي ۽ پنهنجو ٻين ڳوان جي هو پتر ڪٿا ۽ ڌيان سڌس ڄرڻن ۾
 لڳائي. مي راجا! شرمڊ يا گوت ٻه، حو سيني ٻرائڻ ۾ اتر آمي،
 شيام سدر جي لٽا ۽ شقوتي ڏاڍي سندر لکيل آمي. مون پنهنجي
 بنا ويد واس وٽان اهو پتر موم، حو مان توکي به ٻڌا ما نڌو، جنڪڏهن
 ڪو دانشمن تر چمڻ مڙي جي ٿوري کان حان، تر اُنڪي اها ڪٿا
 ضرور ٻڌڻ گورجي. هڪ اتر تر جنڪو دنيا جي موم ٻر ٿا ٿل وندو، سو
 هن اهرت روڊ ڪٿا ٻڌڻ ڪري شجحت وارو ٿيندو ۽ ڳوان جي
 ڄرڻن ۾ ٻيٽ ٿيندي ۽ جنهنڪري نساگر ٻار لنگهي ويندو. حتي
 اما ڪٿا لڳي ٿي، اُتي سب تيوت ڪٿا ٿل سمجهين ۽ ٻڌڻ ڪري
 جنم جنم جا باب مشو وڃن. اُمد اتر تر اوڻين ٻه هن ڪٿا ٻڌڻ
 ڪري ضرور مڪ ٿي ويندا. اوهان ٻڌو هوندو تر راجا ڪٿو انلاءِ
 جي ٻن ڳوڙين ۾ مڪتي ٿي مڪتي. توهانڪي تر سمجها سارا ست ڏينهن ٻه
 ٻن سو جو ٿا ڇو؟“

راجا پريڪشت ٽڏهن ڪٿو انلاءِ جي ڪٿا ٻڌڻ ٻائين تر ڏسجي ٻن
 ن ۾ ڪٿن مڪتي ٿي؟ جنهنڪي شري شڪديو جي ڪس ٻڌا پتر ٻه
 انرينا ڀنگ جي شروعات ۾ ڪوانءِ نالي هڪڙو مڃا پرائي ۽ ڌرما تدا

[illegible]

کا
را
سو
پتیر
ی

يڪدم چيس ته ”تو ڪو سراپ ته ڪونه ڏس؟“ هن جواب ڏنس ته ”هاڻو! ههڙي آڌرم ڪرڻ ڪري سراپ ڏٺو آهيان ته ستن ڏينهن اندر تڪشڪ نانگ جي ڏنگڻ ڪري هري ويندو.“

اها ڳالهه ٻڌي شميڪ رشعي ڏاڍو آڌاس ٿيو ۽ ڪاوڙجي چوڻ لڳس ته ”هي مورڪو! تو ڏاڍو برو ڪم ڪيو، جو ههڙي ڌرماتما کي سراپ ڏٺو، جو جو شريڪرشن پڳوان منجهي رکيا ڪئي هئي. ڪورون پاندون جي ڪل مان ادوئي هڪڙو جي نيشاني پڇيو آهي، جنهنجي راج هر اسين براهمن آرام سان رهون ٿا. منجهي راج هر شينهن ڪري گڏ پاڻي پين ٿا. منجهي گڏن جو ڪو به خيال نه ڪري، ٿوري ڳالهه لاءِ تو هنڪي موت جي سزا ڏني آهي. هر سڌ ڪا اٿيئي ته منجهي مرڻ بعد آڌرمي راجا پيدا ٿيندا، ڪاڇڙ پنهنجو واسو اچي ڪندو ۽ چيو پاهن هر تل رهندا. آها! ههڙو ڌرماتما راجا اسانجي جهوهڙي هر اچي نراس ٿي هليو ويو. ٿوري اها ڌاءِ ايڏو ڳرو ڏندا تو هنڪي سراپ ڏيئي سمجهه ته پڳوان جو اُپراڌ ڪيو. ههڙي ڌرماتما جي مرڻ بعد سڀ راجا ورڻ سنڪرتي پوندي، انجو پاپ تنهنجي مٿي چڙهندو.“ ايترو چئي رشعي وري به سڌاڌي لڳائي، پڳوان کان پنهنجي بت جي ڏوهه جي معافي گهرڻ لڳو. انهي کانپوءِ رشعي پنهنجي جيلي هٿ راجا کي جوائي موڪليو ته ”منهنجي بت بيسمجهڻي وڃون اوهانڪي سراپ ڏنو آهي، جنهنڪري جادئي اوهانجو ماريو ٿيندو، انلاءِ پنهنجي سڌاري جي ڪا ڪوشش ڪريو.“

ايتري ڪٿا سوت جي رشين کي ٻڌائي چيو ته ”ڏسو! براهمن جو درجو ڪيترو نه اُتم آهي، جو فقط سندن هڪڙي چوڪر جي سراپ ڏين ڪري به ڇا نه ٿي پيو.“

جنهن وقت راجا پريڪشت شڪار تان موٽڻ بعد پنهنجي آڌرم جو ويچار ڪري رهيو هو، اُنمهل رشعي جي جيلي کيس سراپ ملڻ جو سربستو احوال اچي ٻڌايو ۽ چوڻ لڳس ته ”جئن ته اوهانجو ماريو ڏينهن اندر ٿيڻو آهي، انلاءِ پنهنجي مڪتي جي ڪا تجويز

اچا اهو ٻڌي خوش ٿي اُن جيلي هتان رشعي کي جوائي ڏيئي موٽي وڌي ڪريا ڪيو. هينءِ به ميسور جو ٺڪي

۽ ٻوان ڏسي سندس اڃا ڳالهه منجهي، پوءِ هن ۾ چوڻ لڳو ته ”جڏهن راجا جو هن ڌرم کان ڦرندو تڏهن پاڻي پيئڻي پيئڻي ۾ ايندو.“ پوءِ راجا کان موڪلائي انهن پنجن ڄاين تي، جتي راجا چيو هوس، اچي رهيو. پاڻي پيئڻي ڪٿا ٻڌائي سوت جي سنڪاڊڪن رشتن کي چوڻ لڳو ته ”چپڪو پنهنجو ڀاءُ گهري، اهو انهن پنجن ڳالهين کان پري رهي. راجا کي پاڻي ۾ انهن پنجن جو ڌيان ڪرڻ نه گهرجي، ڇو ته راجا جي آڏين سڄي رعيت رهيتي. ڪاڇڙ جي وڃڻ کانپوءِ راجا پريڪشت هن ٻيل جا ٿيئي ڪمپل پير پنهنجي ڌرم جي ٻل سان سڃا ڪيا ۽ گانءِ کي ڌير ڏنو. پوءِ کانئن موڪلائي پنهنجي راج ۾ آيو، جتي اچي ڏٺو گهماراڻيءَ ته ”ڪو به منشي هڪڙو نه ڪري، شراب نه پيئي، جو نه کيڏي، پر ائيني استرئي سان يوگر نه ڪري، پٽا شڪتي دان ڪري ۽ جيڪو به ديوتائن، ساڌن، مھاتمان، برهمڻن، گنن، ويدن ۽ شاسترن کي نه سمجهندو ۽ مٿين منع ڪيلن پنجن ڳالهين مان ڪا به ڪندو ته پنهنجو سڀ مال ضبط ڪيو ويندو ۽ کيس سخت سزا ڏني ويندي.“ ان حڪم بعد راجا پريڪشت جي راج ۾ اڌرم جو نالو نه رهيو ۽ رعيت ڏاڍو خوش گذارڻ لڳي ۽ هر ڪنهن جو ڀاڳوان جي ڪٿا ۽ ليلا ۾ ڏاڍو پير لڳو.

هڪڙي دفعي راجا پريڪشت جهنگل ۾ شڪار ڪرڻ ويو، جتي ڪيترائي جانور ماريا. گرم هوا جي لڳڻ ڪري کيس اڄ ستايو، جنهنڪري پاڻي جي ڳولا ۾ هيڏانهن هوڏانهن نهارڻ لڳو. پٺيان هن کي هڪڙي جهوپڙي ڏسڻي آئي، جنهن ۾ هڪڙو رشي تپسيا ڪري رهيو هو. راجا جهوپڙي ۾ اندر گهڙي ويو ۽ رشي کان پاڻي گهرياءِ، پر رشي، جو ٻراڻا پام جاڙهي ويندو هو، سو راجا جي ڪيترن دفن ليلائڻ تي نه نه ڄاڳيو. ڪاڇڙ، جنهن راجا جي هن ۾ پنهنجو ڌيرو ڄمايو هو، سو وجهه وٺي سندس هن ۾ غصو پيدا ڪرڻ لڳو. ويچار ڪيا ته مان سڄي پرڻي جو راجا ٿي هن برهمڻ جي دروازي تي پاڻي گهرڻ آيو آهيان، پر هن مڪر ڪري سماڏي لڳائي آهي ۽ مون کي نه جواب ڏنا ۽ نه ڪو پاڻي ۽ تنهنڪري کيس سيڪت ضرور ڏيڻ گهرجي. انهي

۲۲ کلاچہ جو راجا ہریکشت کی پنہنجی وراثی ہدائن

ہو آئی۔ سو ہذا بو تر آ؟ کئی وجان؟ ہلناہ اوہیں رگو ہنہا
وگن ڈسی رمیا آمیں، ہر ہنہر جیکو وڈو گن آئی تنہنجی ہ کا
کل آتو؟ سنہا ہنہر جنہن راج ہر مکترو آدمی باب کندو
تر آمو سہو راج ان باب جو قند ہوگندو نو۔ تریتا ہر مکترو ہی
اہراہ کری سہی شور کی سزا ملدی مٹی۔ دواہر ہر مکترو ہی
ڈوم خری سہی کتنب کی سیکٹ ملیدی مٹی ہر کلاچہ ہر
آدمی جنہن آنگہ ان باب کریتو، رگو آہی آنگہ کی سزا ملیدی
ہیں رگو ہر مانسہ باب کرٹ ان ہر سزا ملیدی مٹی، مگر کلاچہ
ہر مانسہ باب کو نہ لگی، ہر مانسہ فل ہر ملیدی آہیں سہی کان
وڈو گن ہنہر ہی و ہر آئی نہ سنہا ہر ڈس ہزارن ورہیں بسا کرٹ
ان ہنہا ہوری ملیدی مٹی، تریتا ہر دواہر ورہیں آہ ہنہر کرٹ
جکری ہ دواہر ہر ورہیں آہ رارو ہی ہنہر ہر ڈان کرٹ ان
مطلک سگ ٹینہو ہو، ہر ہون کلاچہ ہر جیکو مکترو ساعہ ہر سہی
ہیں ان شہار سندو جو ڈان کرٹو، دواہر و آہی ہو، یا آہی
کلاچہ کرٹ ہدی تونہ مو ہنہنجی ہر ہر مطاب ہائی، گھٹن جنہن
جی ہاہن کان حقہ و حیتو، دواہر کرٹ کرٹ کرٹ ہنہن ڈوم ہ
حقہ حکم کرٹوہ آئی دہی ران۔
کلاچہ جا اڈرا و ہر ہرل و ہر ہدی راجا ہریکشت کی مٹس دوا
آئی ہر کرٹ آئی نہی کھل کرٹ ہنہنجو درم سہی ہنہر کرٹ
تر "جگوا جنہن جاع نہی آدمی دوا کندا ہنہر سراج و کامندو
مٹی، وٹسا رمندی مٹی ہر کوس گور مٹی آئی دہی ران۔
کلاچہ تڈہن درہی نہ ہر ہر مٹی وٹسی کرٹ لگو ہر "دواہر
ہنہنجو کتنب اڈو وڈو آدمی دواہن جنہن ہر ہر سہا کلاچہ
سگندو۔" ڈس راجا جس ہر "جنہن گور ہر نوم رمندو مٹی
وٹس ہون ہر رزور گھٹو مٹی، دواہر ہنہنجی مکتب ہان
ہائی ہر دان درم کندا مٹی، آئی ہر مٹی ہر مٹی
ڈسہی۔ آہیں ہنہن جنہن دواہر وٹسی کتنب ہر مٹی ڈسہر آ
تر ہان کان ہارو وٹسی۔" دواہر کلاچہ راجا کی ڈرما

آ؟ آهيان، پوءِ تون ڪير آهين جو منهنجي رعيت کي ٿو ستائين؟
 ڇا تون شريڪرشن مهاراڄ کي پرتوئي تان ويو سمجهي ۽ منهنجي
 ڏاڏي ارجن کي وڪنٽ ويندو ڏسي، اها هلت هليين ٿو؟ يا درڪر!
 اهڙو اڌرم نه ڪر، نه ته هيٺڙ جو هيٺڙ ماريو ويندو.

ڪاڇڙ اها ڳالهه ٻڌي ڊپ وڃون ڇپ ڇاپ ٻيٺي رهيو، تڏهن
 راجا بيل کان ٻيٺل لڳو ته ”تون ڪير آهين ۽ تنهنجا ٽي پير ڪنهن
 ڪپيا؟“ سچو ٻڌاءِ مان تنهنجو دڪر ضرور دور ڪندس. (وري
 گڏوڏ ڏانهن منهن ڪري) تون روڙو، اڌرمين ۽ ٻاٻين کي آ؟ سزا
 ڏيڻ لاءِ بيٺو آهيان. جو راجا اڌرمين کي سزا ٿو ڏئي تنهنجي
 ناموس، عمر، گهٽيان ۽ پرلو ڪسب هليا ٿا وڃن.

ايترو آئت ملندو ڏسي، بيل روٻي ڌرم پنهنجو سر جهڪائي
 چوڻ لڳو ته ”هي راجا! تنهنجي وٽس هر سڀ ڌرماتما ٿي گذريا
 آهن. افسوس اتر ته منهنجا امي ٿي پير ڪنهن ڪميا، جنهنڪري
 ڪو خاص نالو ٻڌايائو. آ؟ پنهنجي قسمت جو ڦل ڀوڳي رهيو آهيان.
 توهين گهٽيان آهيو، انلاءِ پاڻ سمجهو ته مون کي دڪر ڏيندڙ ڪير
 آهي.“ راجا پريڪشت ٻرماتما جو ڌيان ڪيو ۽ خبر پيس ته هي بيل
 ٻيو ڪو نه ڪونهي، پر ڌرم آهي ۽ گڏو پرتوئي آهي ۽ هوشور جي
 روپ ۾ ڪاڇڙ آهي. اهو ڪم انهي ڪاڇڙ جو آهي. شاهن ۽
 چيل آهي ته ٻائي جي نالي وٺڻ ڪري باب لڳندو آهي، انهي
 ڪري شايد ڌرم ڪاڇڙ جو نالو ٿو ٻڌائي. ڏسان ٿو ته ان ڌرم
 جو فقط هڪڙو پير، جو ستم وڃي رهيو آهي، انکي نه ڪاڇڙ ڪپڻ
 ٿو يا ٿئي. پوءِ راجا بيل ۽ گڏو کي ڏهر ڇ ڏيئي پنهنجي ترار ڪاڇڙ
 کي مارڻ لاءِ ڪڍي. اهو ڏسي ڪاڇڙ ڏنو ۽ راجا جي پيرن تي
 ڪري پيو. انهي تي راجا پريڪشت پنهنجي راڄ مان نيڪالي ڏيس.
 راجا جو اهو حڪم ٻڌي، ڪاڇڙ هٿ جوڙي وينتي ڪرڻ لڳس ته
 ”مهاراڄ! اوهين ڌرماتما ۽ نياڻ ڪاري آهيو، انلاءِ منهنجو نه ته عرض
 ٻڌو يعني بل برهما چار ڀڳ نامي انهنجي حد مقرر ڪئي آهي. حقوق
 تي ڀڳ ته پنهنجو وقت نٻاهي ڇڪا آهن ۽ منهنجي راڄ جو وقت

لنگهن جو پٽن نٿو ڪري، تنهنجو جنم اڃا به آهي. ان پرورد جي پٽن
 نه ڪرڻ ڪري، منشي جو راسي لکن جو ٻين ۾ جنم وٺي ڏاڍا ڏک
 ڏسيتو. ”هوءَ ويد وياس کي جتنه شاوڪي ڀاڳوت ٻڌائي نارد روانو ٿيو.
 ايتري ڪٿا ٻڌائي سوت جي چوڻ لڳو ته ”هي رشيوا! نارد جو
 اُپديش وٺي ويد وياس بدريڪاشرم ۾ وڃي پڳوان جي ڌيان ۾
 مڃو ٿيو. ان پٿور جي ڪرپا سان سندس اندر ۾ جوت جاڳي، جنهن
 ڪري اُهي چار شاوڪ و ستار سان لکيا ۽ اُنجهو نالو شريمد ڀاڳوت
 رکي، پنهنجي پٽ شڪديو جي کي پاڙميا ۽ شڪديو جي وري راجا
 پريڪشت کي اُها ڪٿا ٻڌائي. هاڻي راجا پريڪشت ٻاٻت بيان ٻڌو:-
 مڙهاري جي لڙائي جي انت ۾ ايمينيءَ جي راجي وڃڻ بعد سندس
 آسٽري اُترا جي گروپ مان پٿر ڄائو. پر جڏهن ته هو مڱل ڄائو تنهن ڪري
 راڻين ۾ اها ڪار مڃي ويو. ڪنهي ڏاڍا درلاب ڪري شريڪرشن
 کي هزار ٿڌا ڪٽي ته ڪئن به ڪري هن ٻالڪ جو بچايو ٿئي، نه ته
 سڄو وٽس جت ٿي ٿو وڃي. پڳوان شريڪرشن چندر کي ڏيا آئي ۽
 ٻالڪ کي جيئرو ڪيا ۽ جو هوءَ پريڪشت جي نالي سان سڏجڻ لڳو.
 پريڪشت جي سُرڃيت ٿيڻ تي ڏاڍيون خوشيون ٿي ويون. شريڪرشن
 تڏهن سڀني کان موڪلائي دوارڪا پٺي ڏي روانو ٿيو.

ڪيترن ورهين راج ڪرڻ بعد راجا پريڪشت کي گادي
 تي وهاري، پاڻ پنهنجن ڀائرن ۽ درويدين سميت اُپراڪند روانو ٿيو،
 جتي پنهنجو ٿن، هن مڙي منور جي ڌيان ۾ لڳائي ديهه تياگيا ۽
 اُهي سهوڙو بيان اسانجي بنايل مختصر مها پراڻ ۾ ڏسو
 هڪڙي دفعي بيل روپ ڌرم، گئو روپ ۽ رتوني کان پڇيو ته
 ”ڪهڙي ڏک ڪري تون منظر روئي رهيا آهين؟ جيڪڏهن تڻ
 پيرن تڻل جو شوڪ هجي ته اُنجهو سبب هي آهي جو اڪثر ڪري
 ماڻهو ٻاهي ٿيا آهن. ڌرم ڪرم ڇڏي ڏنواڻن ۽ ڏيڻن تان بيسو
 وٺي اُنهنجو دهاڻو ڪندا. براهمڻن ويد پڙهڻ ۽ پنهنجو ڪرم ڪرڻ
 ڇڏي ڏنو آهي ۽ شودر براهمڻ جا ڪرم ڪرڻ لڳا آهن. ڪيترين
 ديش جي رڪيا ۽ سيوا ڪرڻ ڇڏي ڏني آهي ۽ راجا ٿون به ڄاڻي.

شريمڊ پاڳوت ڇوڪرو

GITA PRESS GORAKHPUR

راجا اربڪشت جي گرب ۾ اگني ٻان کان ڀڳوان جي رکيا ڪرڻ (صفحہ ۱۹)

سو تڄي جو سنڪاڊڪن کي اوتارن بابت سمجهائڻ ۱۵
چرطن ۾ چٽ لڳائي ٿو، تنهنجي هردي مان ڪام، ڪروڙ، لوڻ،
موند، آهنڪار نڪري وڃن ٿا، جنهنڪري انهي هردي ۾ ڳوا
جي ڪرڻا ٿئي ٿي. تڏهن هن جي وٽ ڪٿا ڪيترن ۾ لڳي ٿي
پنهان ڀڳتي جي مڪني پد نه ملندو.

شري سوت جي سنڪاڊڪ رشمين کي چيو ته ”جڏهن مون ٻولي کان ٺهيو
ايڻور کي سنسار پيدا ڪرڻ جي اڃا ٿئي ٿي، تڏهن هو اوتار ڌاري
ٿو. انهن اوتارن مان پوريون اوتار سنڪ، سنندن، سناٽن ۽ سنڪاڊڪ
آهي. ۱. اهي چارئي پنجن درهين جي عمر ڌاري ٻه مڇاري ٿي رهندا
آهن. ۲. اوتار وارهه، جنهن پاتال مان ٻه ٿوي آندو. ۳. يگير ٻوش، جنهن
چتر ٻجھ روپ ڌاري سڀني راجائن کي يگير ڪرڻ جو رستو ٻڌايو.
۴. هيگريو، جنهن ٻرھيا کي ويد پڙھايو. ۵. نر نارايڻ جنهن بدريڪا شهر
۾ تپسيا ڪري جيون کي تپسيا جي دات ڏيکاري. ۶. ڪيل ديو،
جنهن سان ڪير گيان جو اُپديش پنهنجي ماتا کي ڪيو. ۷. دتاتر، جنهن
راجا البرڪ ۽ ٻه لاد ڀڳت کي ويدانت پڙھايو. ۸. رشب ديو، جنهن
راجا ٿي اوتوت پڻو ڏيکاريو آهي. ۹. ٻه ٿو، جنهن اوشڌيون (دوائون)
۽ آنا ۾ ٻه ٿوي ٿي ٻه ڳت ڪري ٻه رجا جي چڱي پالنا ڪئي. ۱۰. مسمير،
جنهن ستير ورت کي گيان سيکاري پنهنجي مايا جو تماشو ڏيکاريو.
۱۱. ڪچر، جنهن سمند ولوڙ ۾ هل مندر اچل ٻروٽ کي پنهنجي
پني تي چٽايو. ۱۲. ڏنوتر، جو اُمرت جو لوٽو ڪٽي سمند کان ٻاهر
نڪتو. ۱۳. موهني، جنهن سمند ولوڙ ۾ هل اُمرت جو لوٽو ڏيٽن
کي پنهنجي خوبصورت تي موهت ڪري دوتائن کي وٺي ڏنو.
۱۴. نرسنگھ، جنهن ٻه ڪشمپ ڏت کي ماري ٻه لاد ڀڳت جي رکيا
ڪئي. ۱۵. دامن، جنهن راجا ٻئي کان ٻه ٿوي ڄاڻي پير دان ورتا.
۱۶. هلس، جنهن سنڪاڊڪن کي گيان اُپديش ڪري سندن هٿ ڳو.
۱۷. نارد، جنهن پنڇهه تنتر شاستر ٺاهيو، جنهن ٻه وڻ ڌرم جو بيان آهي.
۱۸. هري، جنهن گچھ کي گراڊ کان ڇڏايو. ۱۹. ٻه شرام جنهن ايڪيه
دفا ڪيترين کي ماري ٻه ٿوي ٻه هٿن کي ڏني. ۲۰. شريرا، جنهن
جنهن راوڻ سان يڌ ڪئي. ۲۱. ويندياس، جنهن سڀني ويدن جو

حال ڏٺو تڏهن کيس سڌي ٻيٽ لاءِ چيو، مگر شڪد بوجي جو سنڪار کان ڪٿو
 هو؟ هري چرطن ۾ ڪونهي پر پٺت مٿي سو پتا کي ڪو به جواب نه
 ڏيئي ويندو رهيو. هن ۾ ويچار ڪيا ته نه ڪو ڪونهي هت
 آهي؟ نه ڪو ڪونهي پئي آهي. هي سرشتو سڌاءِ ملندو رهي
 ٿو. رستي تي ويندي مڪڙي ٿڌي تي ڪيترين استرين نڪن سان
 پئي ڪيون، پر شڪد بوجي کي ڏسي ڪجهه به لجه ڪانه ڪيائون.
 مگر چئن ئي ويندياس اهي لنگهوس، ٿڌي تي کيس ڏسي لجه وڃون
 ڪٻڙا ڪرڻ لڳيون. وياس جي ڪي اڇو حال ڏسي ڏاڍو اجهڙ
 لڳو. تڏهن هو زالون سندس هن جو مطلب سمجهي چوڻ لڳس ته
 ”پهراڻ اوهان کي استري؟ پر هن جو پٺت سمجهڻ ۾ اهي ٿو،
 الاءِ اسان لجه وڃون ڪٻڙا پٺت ۾ اوهان جو هس، جو ٻيو ٻوڙي
 آهي، ته پوءِ نظر ۾ ڪونه پيدا ٿو ڪونهي.“

سنڪاڌڪ ۽ ٻيا رهي شڪد بوجي اها وڌائي پڌي هن ۾ چوڻ لڳا
 ته ”سوت هي بهترين ورڙو هس ۽ مٺين جي وڌائي نه ڪري، مڪڙي
 هالڪ شڪد بوجي وڌائي ڪري رهيو آهي سو هو؟“ سندس ان
 سسي مٿان لاءِ سوت جي چوڻ لڳو ته ”پائي! هو ٻوڙي هس ۽ مٺيون
 جو گرو آهي ۽ اوهان کي شڪد جاڳي ته جڏهن هو چوڻ شرط هن ۾ مليو ويو،
 تڏهن ڇا ٻوڙي ٻارڻ وياس جي کان ڪيئن پڙهيا؟ نه اٿهو جواب
 هي آهي ته کيس جڏهن هري چرطن ۾ پٺت لڳي ۽ نارد کان اهڙي
 گمان پڌر جي اها ڪاءِ، تڏهن ان ئي کيس پٺت جو ڏس ڏنو،
 جتي هو وڃي پئي جي چرطن تي ڪري هو؟ کيس هري چرطن ۾
 چٽ لڳڻ هٻت پڇيائ. انهي تي ويندياس هڪي شريٽ ٻاڳوت جي
 ڪٿا ٻڌائي مٿي. مان به ان وقت اتي پڙهندو هوس. جو شڪد بوجي
 ڪٿي مڪڙي گهڙي به ڪن ترسندو هو، سو ٻاڳوت پڙهڻ جي
 ارادي ڳجهو وقت هيءُ وڌ ترسي پيو ۽ ڏاڍي ٻوڙي سان ٻاڳوت
 پڙهيا. سندس اهڙي ٻوڙي جي ڪري ڪٿرا رهي مٺي کانئس اها
 ڪٿا پڌر ايندا هئا. اها جو آدمي سڄي مٺي سان هي امرت روئي
 ڪٿا پڌي، ڪونهي هن کي سنڪاري ٻڌائڻ کان هٽائي، نارائڻ جي

شري ھري

شیرمد پاڳوت

سڪونت پوريون

ننڍڻ شارٽيه ڪيتر ٻن شونڪ آڌي اناسي هزار رشي اچي ڪڍا ٿيا
 هوان تن سوت جي ڪي چيو ته ”هياراج! اوهان شري ويدوياس کان
 سيمڻي پراڻ پڙهيا ۽ ٻڌا آهن، انلاءِ اسانڪي ٻن انهن مان ڪجهه ٻڌايو.“
 سوت جي چوڻ لڳن ته ”آ؟ اوهانڪي شريمڌ پاڳوت جي ڪٿا ٻڌايان
 ٿو، جنهنجي ٻڌڻ ڪري اوهان جو جت جلد ڀڳوان جي چرٽن ۾ لڳندو.
 جا ڪٿا سڀني ويدن جو نت سمجهي، شري شڪد يو جي راجا پريڪشت
 کي ٻڌائي هئي، سائي آ؟ اوهانڪي ٻڌايان ٿو. ٻين ڀڳن ۾ ڀڳي، تپ،
 پوجا، ڌيان ۽ ٻين ڪيترن ڪشالن ڪرڻ ڪري مس مس شيام سندر
 جي چرٽن ۾ جت لڳندو هو، پر هن ڪاڇڙ ۾ ته هي پاڳوت روپ
 ڪٿائي هن پوساگر کان پراڻ ڪارڻ واري آهي. هاڻي آ؟ اوهانڪي
 ٻڌايان ٿو ته جيون جو آڌار ڪيئن ٿيندو ۽ شريڪرشن پريماڻها
 ڪيئن اوتار ورتو ۽ جڏهن ڪاڇڙ جي شروعات ۾ شيام سندر
 وئڪنٺ ٻڌاريو، تڏهن ڌرم ڪنهنجي شرن رهيو.“

جنهنوقت شڪد يو جي جنم ورتو ان وقت ئي مڙلي منوهر جي تپسيا
 لاءِ سڌو ٻن جو رستو ورتا ۽ جو جو ويچار ڪيا ته گهر ۾ رهڻ ڪري
 ھري پڇن ٿي ڪين سگهندو. جڏهن ويدوياس پنهنجي بت جو اهو

ايترو جڏي سنڪمارن اڃا بس ڪڇي تر مڏان ڪڍيو جي بهار اڃ
 به اهي سڙيو، جنهنڪي ڏسي سيني تي آئي پيا ۽ کيس عزت آورو
 سان آلي آس تي وڃاڻو ٿيون. ڪڍيو تڏهن سيني کي ڇوڻ لڳو
 تر ”اوھين هي ڪٿا ڇٽ ڏيئي ٻڌو ۽ ڇو جو هي امرت ڌري ڌري
 پيڻ ڳهرجي. اڃا ڪٿا نارايڻ، برهما، کي، برهما نار د کي، نار د پتا
 وڌو پاس جي کي، اُن مونکي ۽ پون راجا پريڪشت کي ٻڌائي.
 سورگ ۾ تبسوي، برهم لوڪ ۾ برهما، ڪيلاس ۾ شري شڪر ڳوان
 ۽ وڪنت ۾ لڪشي من ڪٿا کي ڳائيندا آهن.“

ايترو بهر جا ڏس تر پري وڪنت نات، برهما، مهاديو، ڪمبر ۽
 پيا به ڪيترا ديوتا ٿون آئي اهي سڙيا، جنڪي ڏسي سيني ويٺل آئي
 ڏندوت ڪرڻ لڳا. نار د تر خوشي ۾ برحي خوب نچڻ ۽ ڳائڻ لڳو.
 شري لڪشي پتي نارايڻ سڀني کي برهم ۾ مڱس ڏسي ڪن ور ڳور ڳلا
 حيرو. تڏهن نار د مٿ جوڙي ويٺي ڪٿي تر ”هي ديوتا ! او مانجي
 درشن کان وڌيڪ ٻي ڪهڙي ستو آهي جا ڳورڻ ؟ اسانکي پنهنجن
 چرطن جي پڙهي ڏيو.“ شام سندر ڪن اهو ور ڏيئي اُتار ڏان ٿي ويو.

ڪٿا مها تم (پيروي)

اوھن ڪٿا ٻڌو جت لائي، ڇڏيو حبال دنيوي ڏاهي. تڪ
 ڪٿا ٻڌڻ کان ڪرو تر ڪو ڏاهي، ويل تر ملندي امڙي ڪائي،
 منشن ڪارڻ آهي ايئن اُٻائي، جا سورگ ڏام پهچائي، اوھن
 ڏندڪارڻي ڏند دُور ٿيو، برهم مان مڙجي منس پئي پيو،
 امڙو تر واقعو اڳي ٿيو پيو، ڏسو ٻڌڻ ٻڌڻ فرق آهي. اوھن
 ڪٿا راجا، پريڪشت وڃاري، ٻاھن جي لائيس لڙاري،
 وڃن منڊائي دل سان متڪاري، وڌائن ترڪ کون ٻاڻ پهچائي، اوھن
 ڪٿا ٻڌي جو وڻ ٿاڻون تري ويا، يو ساگر اوکو اُڪري پيا،
 دئيب دانو ۽ منس سڌا ٿيا، ڪا سمجھ ڌريو سا ڄاھي، اوھن
 ڪٿا ڳيان ويراڳ ڏيکاري، جدا ڄڻا من جي ئي ماري،
 ڌرم ڪرم جب دان سڀڪاري، جا سهل کي جا ڳائي، اوھين
 ڪٿا ٻڌي مينڙو نڪو نارو، هاڻ جيون پنهنجو سڌاريو،
 دسواڪي ڪاريو، جوي هو تو سيني واهائي، اوھن

پاڳوت ٻڌڻ ڪري سڀني جو زمانن ۾ چڙهي وئڪنٽ وڃڻ ۱۱

آهي ته جيڪي آدمي هن سنسار جي مهاچار ۾ ڦاٿا بيا آهن،
سي پاڳوت روپي ڪٿا ٻڌڻ ڪري تري پار يون ٿا.

اڃان ايترو چئي بس ڪيائين ته آڪاش مان هڪڙو دمان آيو،
جنهن ۾ ڌنڌڪاريءَ کي چاڙهي وئڪنٽ وٺي ٿي ويا ته اهو حال
ڏسي گو ڪرڻ انهن وشطو پارشدن کان پڇيو ته ”پائي! اسان ۾ ته
ساڳي ڪٿا ٻڌي، پر رڳو ڌنڌڪاريءَ کي چاڙهي ٿا وٺي وڃو سو
چو؟“ پارشدن ورندي ڏنيس ته ”پائي! اهو هڪ چتو ٿي ٻڌڻ جو
سڀ ڦل آهي.“ اها ڳالهه ٻڌي سڀني کي لهج آئي ۽ گو ڪرڻ کي
پنهو ڪٿا وڃڻ لاءِ چيائون. گو ڪرڻ سندن چوڻ مڃي پنهو ڪٿا
شروع ڪئي ۽ سڀني جت لڳائي ٻڌي ۽ جهٽڪري انهن لاءِ ٻه دمان
آيا ۽ سڀڪو گو ڪرڻ کي ڏنيو ۽ ڏيندو دمان ۾ چڙهي وئڪنٽ ويو.
انهيءَ کانپوءِ شريڪرشن ڀڳوان پاڻ وئڪنٽ مان دمان ۾ چڙهي
گو ڪرڻ وٽ آيو ۽ کيس پاڻ سان گڏ دمان ۾ چاڙهي وٺي ويو.

ناردمني سنڌڪمارن کان پڇڻ لڳو ته ”هه راجا! شريمد پاڳوت
جي ڪٿا ٻڌڻ جي ريت ٻڌايو ۽ ان وقت ڪهڙين ڪهڙين شين جي
گهر ۾ پوي ٿي؟“ سنڌڪمارن ورندي ڏني ته ”هي ڪٿا جڏهن ٻڌڻ
جي خواهش ٿئي ٿي ته هن ٻڌي سگهجي ٿي. ان وقت پنهنجن سڀني
عزيزن ۽ چارن پڇاڻ وارن کي ڪٿا اچي ٻڌڻ لاءِ جوڙي موڪلجي.
ڪٿا جي جاءِ ڪيوڙن ۽ گلن ڦاڻ سان سينگاريل مڃي. هرڪو ٻڌندڙ
سنان سڀوا ڪري پويتر ٿي اچي ۽ هڪچتو ٿي ڪٿا ٻڌي. ڪٿا ٿي
رهڻ بعد پڇڻ يا پوڇڻ گهرجي. تنهنڪانپوءِ يقا شڪستي سڀني کي برسات
وراهي ڏجي. ڪنگڻي ٻڌي جيڪو پڇڻ ٿي وڃي، سو انهن ستن
ڏينهن ۾ زمين تي سمهي ۽ ٻه مهينو ٻه ڏينهن ٻه مهينو ٻه مهينو
ماڪي، ٿڌو پوڄڻ، ڳرو آن، واڳڻ، هندائي، گهر ۽ چٽا نه کائڻ.
ڪنهن تي غصو نه ڪري، نه ڪنهن سان معاملو ڪري ۽ نڪي
ڪنهنجي گلا نندا ڪري، مطلب ته سڄي ڳالهائي ۽ مردم ڏيا رکي.
ڌرم هيئن ٻه ريش سان نه ڳالهائي. جت لائي ٻڌندڙ جون سڀ من
ڪا منائون پوريون ٿينديون. ڪٿا جي سمانتي کانپوءِ آئين ڏينهن
ٻن ڏينهن ڪري پراهمڻن کي پوڄڻ ڪرائجي.“

گو کرٹ جو ہندوئی یواس پانچ ہی آثار لاء پاگوت واپٹ . (صفء

Printed at Brij Basi Art Printing Works, Karachi.

ڏند ڪارڻي جو ڀاڱو ٻڌڻ ڪري مڪت ٿي

آيو. گو ڪرڻ دل ڇڏي اُن کان پنجن لڳو ته ”تون ڪير آهين؟“ ڏند ڪاري
ٿي ٿي ڏاڍو رنو ۽ ڪجهه به جواب ڏيئي نه سگهيو. گو ڪرڻ ٿڌو
ٿي ٿي ڇڏيو ۽ منس، جنهن تي ڏند ڪاري جوڻ لڳس ته ”اها ڏند ڪاري
و آهيان؟“ ٻارن ڪرڻ ڪري ٻيٽ ٿيو هو ڳوٺ مان. جن وٽائين
ه ٻرا ڪرم ڪيم، تن ئي ڏند ڏيئي ڪڍيم. هاڻي ته جل آڻڻي
نه ڪانه ٿي ملير، انلاءِ ڏيا ڪري ڪو منهنجو اُڌار ڪر.“ اها ڳالهه
ٻڌي گو ڪرڻ واٽرو ٿي ويو ۽ جوڻ لڳس ته ”مي جا! مون سموت
ٿيوت ئي تنهنجي ڪري ڪرم ۽ شراڻ ڪيا آهن، ٿڌن به تنهنجو
اُڌار نه ٿيو سو جو؟“ ڏند ڪارڻي ورندي ڏنيس ته ”پاڻي! منهنجا
ٻاڻ اٿا ۽ ايترا ته آهن جو هزارين کڻي تون ڪري ڪرم ۽ شراڻ ڪرين ته به
موني مڪتي ملڻي ڪانهي. انلاءِ منهنجي ڏند ڪاري جو اُٻاڻو ڳوٺو.“
گو ڪرڻ ڏاڍو ڊکي ٿيو ۽ شهر جي سڀني ٻنڌن ۽ ٻوٽن کي
گهرائي ڏند ڪارڻي جي مڪئي جو اُٻاڻو هڻيو، جن سڀني کيس
سورج ٻاڙاڻ کان ٻڌڻ جي صلاح ڏني. گو ڪرڻ ٿڌن سورج ٻاڙاڻ
جي آستوني ڪري کيس ڏند ڪاري جي اُٻاڻو ڏيئي ڪڍي.
سورج ٻاڙاڻ ٻن ئي کيس درشن ڏيئي جوڻ لڳو ته ”شريعت ٻاڱوٺ
جي ڪٿا ٻڌڻ ڪري ئي ڏند ڪارڻي جو اُڌار ٿيندو.“
گو ڪرڻ اها ڳالهه ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ شريعت ٻاڱوٺ جي ڪٿا
و ماڙيا. شهر جا ڪيترا آدمي پڻ اها ڪٿا ٻڌڻ آيا. ڏند ڪاري
سو ڪير روت به مڪڙي ٻانڊ جي ڪاٺي، جنهن ست ڳنڍن ٻن ٻن
تنهن اچي ويهي رهيو. پورين ڏينهن شام جو ڪٿا پوري ٿيڻ بعد
اوچتو اُن ٻانڊ جي مڪڙي ڳنڍ ٽائي وڌو آواز ڪيو جو ٻڌي س
آدمي اچر به پيا. ست ڏينهن به ڪٿا پوري ٿي ۽ هر روز مڪ
ڳنڍ اُن ٻانڊ جي ٽائڻ لڳي. ست ڏينهن ٻارهن ڪنڊ جي ڪٿا
پرتاب سان ڏند ڪاري ٻيٽ جي ”ادا! توڻي مون کي هي اُٻاڻو
گو ڪرڻ کي نڪار ڪري ڇيوت“ ادا! توڻي مون کي هي اُٻاڻو
ڪٿا ٻڌائي، منهنجي ڳوٺ ٻارن کان مڪت ڪري ڇڏيو.

آجيم. ” براهمن ويچار ڪري ڪدم ڪار ڪئي، جنهن ڪري براهمني
 پنهنجي پين کي گهرائي ورتو ۽ هو ڇوڪري کي کير ڌارائڻ لڳي.
 ان ڇوڪر جو نالو ڌنڌ ڪاري رکيو ويو. ٿورن ڏينهن بعد ان
 گئو ٻه ڦر ڏنو جو ساڄو ماڻهو جهڙو هو فقط ڪن گئو جهڙا هئس.
 براهمن اهو ڏسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ سندس نالو **گو ڪرڻ** رکي، جنهن
 کي پنهنجو سٺن سماج ۾ ڄڻي طرح پالڻا ڪرڻ لڳو. گو ڪرڻ
 ڏاڍو ودوان ڌرماتما هو، پر ڌنڌ ڪاري مها مورڪ، نيچر ۽ آڌر ۾
 ٿيو. ويچارو آتم ديو (براهمن) بت جي اهڙن لڳڻن ڪري ڏاڍو
 ڊکي ٿيڻ لڳو، تڏهن گو ڪرڻ کيس ٻه ڏين لڳو. براهمن کي
 هيئن وٺرائي جا ڳڻو ۽ گو ڪرڻ کان پنهنجي اڏار ٿيڻ جو اُهاڙ
 پڇيائين. گو ڪرڻ تنهنجي هنڪي سنسار مان هٽ ڪڍڻ ۽ هري جرطن
 ۾ ڌيان لڳائڻ جو رستو بتايو. اهو ٻڌي آتم ديو ٻرسن ٿيو ۽ پوءِ سڀ
 دنيا جا ڌنڌا ڦٽا ڪري ٻن ۾ وڃي شريمد ڀاڳوت پاٽ ڪندو ايشور
 سمرڻ ۾ لڳي رهيو، جتي ڪيترن ڏينهن گذرڻ بعد پنهنجو شري
 تياڳي وڃي مڪتي ٻڌ پاتا.

آتم ديو جي ٻن ۾ وڃڻ کانپوءِ ڌنڌ ڪاري ڏاڍو نيچر ٿي ماڻهو
 کي بلڪل سڌائڻ لڳو، جنهن ڪري هن ڊکي ٿي باطن کي ڪو به اڇلائي
 پنهنجي انت آندي ۽ گو ڪرڻ به اهڙو حال ڏسي تيرڻ ڏي روانو
 ٿيو. هاڻي ڌنڌ ڪاري اڪيلو جو ريوڻ لڳيون ڪري سڀ ڌن وٽسائن
 کي آڻي ڏيڻ لڳو. سندس اهڙن ڪرتوتن ڪري وٽسائن کي به ڀ لڳو
 ته مٿان ڪنهن ڏينهن اسين به ٻڪڙجي پئون، سو هڪڙي ڏينهن ننڊ
 ۾ گهو گهو ڏيئي ساه ڪڍيائونس ۽ کڏ کڻي اُتيئي ٻوري ڇڏيائونس.
 پوءِ پاڻ گهر ڇڏي پڇي ويئون ۽ وڃي پئي هنڌ رهيون. ڌنڌ ڪاري
 مرڻ بعد ٻریت ٿي اڄ به، سردئي ۽ گرمي ڪري ڏاڍو وياڪل ٿيو.
 گو ڪرڻ کي تيرڻ تي پنهنجي پاڻ جي هري وڃڻ جي سڌ ٻيئي،
 تنهن ڪري هو سندس ڪرم ڪرڻ لڳو ۽ گيا ۾ وڃي سندس
 شراڌ پڻ ڪيا. جڏهن موتي گهر آيو، تڏهن هنکي ان رات ڪنهن
 مهل ڊڳو تر ڪنهن مهل هاڻي ۽ ڪنهن مهل ٻڪري جي روپ ۾ پوت.

پتر ملڻ جي تڃويز ڏسيو.

ادڙو حال ڏسي سنڀاسي مڪڙو قل اُن براهمڻ کي سندس استر تي
کي ڪارائڻ لاءِ ڏنو ۽ چيائينس ته ” قل ڪاٺي ٻارهن ويڙها ورت نير
رکي ته اُن ڪاٺڻ ڪري توکي ضرور پتر ستنان ٿيندو. ” براهمڻ
خوش ٿيندو اهو قل آڻي پنهنجي استر تي کي ڏنو ۽ سنڀاسي واري
ڳالهه ٻڌا يا نيس. ايتري ۾ هن براهمڻي جي سامهڙي اُتي آئي،
جهڻڪي هن قل اسبت سڄي ڳالهه ڪري ٻڌائي ۽ چيوڻ لڳيس ته
” ادي! گرب مٿڻ ڪري استر تي کي ڏاڍا ڊڪر سڻا ٿا پون، تهن
ڪري مان اهو قل نه کائيندس. ” پوءِ اهو قل طاق تي رکي ڇڏيا.

ٿورن ڏينهن کانپوءِ اُن براهمڻي جي پيڻ اُتي آئي ۽ کائڻ
اداس رهڻ جو سبب پڇيائين. براهمڻي ورندي ڏنس ته ” پيڻ!
منهنجي پتي ستنان تهن جي ارادي مڪڙو قل آڻي ڏنر، جو گرب
ٿيڻ جي سورن کان مون نه ڪاڌو ۽ پتي سان ڪوڙ ڳالهايو اٿس،
ماڻهي جي گرب نه ٿيندو ته پوءِ هن کي ڪوڙو جواب ڏيندس. ”
پس چيس ته ” ادي! تون ڪو ڪر نه ڪر، مونکي گرب ٿئي ڊڪ
پهيندو من گد رهيو آهي، سو تون بلاشڪ پتي کي ٻڌاء ته توکي گرب
ٿيو آهي. پوءِ جڏهن مونکي پت جهندو ته هن توکي اهو ڏيئي آ؟
تنهنجو پت ٻڌرو ڪندس ۽ اُنهي سب سار سڻال ۾ آ؟ اهي
ٻڌنيس. سچي پتي کي اُنهي ڪل ٿي ڪانه پوندي. تون اهو
تڙ ٿيڻو کي. ” هن ٻڌو. هي ڳالهه ته تون منهنجي پتي کي ڪجهه
تڙ آڻ ته اهو ڪهه گرب رکي ۽ هو گڙاڙ نه ڪري. ”

گذري ويئي اٿم جنهن ۾ آنيڪ ڄب پاڻ، ورت نير ڪيا اٿم ته به
ڪو سڻان پيدا ڪون ٿيو اٿم. پتر نه هئڻ ڪري آءٌ ۽ منهنجي پتر
نرڪ ۾ ويندا، انهي لاءِ ئي اداس آهيان ۽ من به بهارڻ تياڳڻ
آيو آهيان. شاستر چون ٿا ته جنهنڪي پت نه آهي اُنڄو جيئن آڃايو
آهي. آءٌ اهڙو ته آياڳي آهيان جو منهنجي گڻو بهر بنا اولاد
آهي. نه رڳو ايترو به منهنجو پوکيل وڻ به ڦل ڪون ٿو ڏئي ۽ تازو
آندل ڦل به ڪو ماڻجو وڃي.

سنيا سي! هو ٻڌي براهمڻ کي ڏيوڇ ڏيئي چيو ته ”تون گهٻراءِ نه
آءٌ تنهنجو بلو ڪريان ٿو.“ پوءِ براهمڻ جون ڪرم ريتاڻون ڏسي
چيا ته ”پاڻي! تنهنجي پاڳ ۾ ستن جنهن تاءِ به ڪو سڻان لکيل
ڪونهي ۽ تون ناحق ايترو ڊکي رهين ٿو. هي سنسار ڪوڙو آهي،
منهنجي ڊک کان سواءِ سکر ڪهڙو آهي؟ هن ڪاڇڙ ۾ ڪنهنڪي ٿو
پتر کان سکر ملي؟ ڏسين ڪين ويٺو ته پت ماتا بتا جي سڀوا ڪانه
ڪري، پر اٿلڙ پنهنجي سالي سهري ۽ زال جي آڳيا به رهي، ماتا بتا
کي ستائي ٿو. سڀ سکر جا ساٿي اٿيئي. ڳوان جي ڪا اهڙي مايا
آهي جو ايتريون ڳالهيون ڏسندي به جيئو اڪيون نٿو ٻڌي ۽ پرميشور
جو سمجهڻ نٿو ڪري ۽ جنهنڪري پوءِ کيس نرڪ جا ڊڪ سڻا ٿا
هون. منهنجي صلاح - مڃين ته اها خواهش ڦٽي ڪري هري جڙڻ
۾ ڌيان ڌر، جنهنڪري هميشه جو سکر مليئي.“

براهمن - مهاراج! منهنجو پتر کانسواءِ ٻي ڪنهن به ڳالهه ۾ من
نٿو لڳي. ڪيئن به ڪري مونکي هڪڙو پتر ڏيو، نه ته اڄهو
تو هانجي اڳيان ٿو پاڻ گهاٽ ڪريان.

سنيا سي - پاڻي! ٻڌو ڪين اٿيئي ته راجا جتر ڪيترو ڪروڙ
راڻين سان هر ٿيو ته به اولاد ڪون ٿيس. ان ريت آنيڪ راجاڻون
اهڙي آشا ڪري ڳري مري ويا. جڏهن پاڳ ۾ ئي لکيل ڪونهي
تڏهن وڌيڪ ڪوشش ڪرڻ اجائي آهي، انلاءِ اها جنتا ڇڏي ڏي.
براهمن - مهاراج! ڪٿي ڪيتريون به ڳالهيون ڪريو، پر منهنجي
من کي شانتِي نه ايندي، انلاءِ ڏيا ڪري ڪنهن به ريت هڪڙي

آهيان، هرافسوس! منهنجا ڀڳتي ٻٽ، ڪاڇڙ واسين سان گهور ٻاڻ
 ڪرڻ ڪري اهڙا تر پوڙها ۽ بيپوش ٿي پيا آهن، جو ڳالهاڻن جي
 سمرڻي نه ٿا ٿن. مونکي اهوئي دڪر آهي جو هي منهنجا ٻٽ،
 هن حالت ۾ گذارين ۽ آءٌ خوش رهان. دنيا جا لوڪ پونتي ڪلندا،
 نلا ۽ اوهين ڪرڻ ڪري ڪو رستو ٻڌايو. مون تڏهن جواب ڏنس
 ته هي ماڻي! ڪاڇڙ جي اچڻ ڪري تنهنجن ڀٽن جو مان نه رهيو
 آهي، انهي ڪري هو جڏهن جو تڏهن رهندا. تڏهن دوءِ استري جوڻ
 لڳيم ته پوءِ راجا پريڪشت چوڻ هڪئي ننگو سار ڪيو؟ مون جواب ڏنس ته
 تنهنجو جوڻ سچ آهي، پر ڪاڇڙ ۾ هڪڙو وڏو گڻ ڏسي، راجا
 پريڪشت هڪئي نه ماريو. اهو هي آهي، جو ٻين ڀڳتن ۾ هزارين وره
 يگير، تپسياڻون، دان ۽ ڌرم ڪبا هئا ته به مشڪل ۾ ميسور ڪي
 پائي سگهيو هو، پر هن ڪاڇڙ ۾ فقط ساڇي دل سان ڀڄڻ ۽ ڪيرتن
 ڪرڻ ڪري ڀڳوان جلد پراپت ٿئي ٿو. افسوس آهي جو ايتري
 سهوليت هوندي به ڪاڇڙي ماڻهن پنهنجو ڪرم ڌرم وڃائي ڇڏيو
 آهي. ڀڳتي اها ڳالهه ٻڌي ٻرسن ٿي ۽ نارد منهنجي ڏنيو ڏيئي
 جوڻ لڳي ته ڪرڻ ڪري هاڻي ڪا اهڙي تجويز ٻڌايو، جنهن ڪري
 منهنجا اهي ٻٽ جوڻ ٿين ۽ منهنجو دڪر دور ٿئي.

نارد تڏهن ڀڳتي کي تسلي ڏيئي چيو ته هاڻي هيون سڀ چنڌاڻون
 ڦٽيون ڪر ۽ شريڪرشن جي چرطن ۾ چٽ لڳاءُ ته تنهنجو سڀ دڪر
 دور ٿئي. جڏهن ته ڪورون جي سڀا ۾ جڏهن دشت دُشاسن دروڀڏي
 جا ڪپڙا لاهي کيس ننگن ڪرڻ ٿي چاهيو، تڏهن وقت ٻه ماڻها منڇي
 پڪار ٻڌي ڏوڙي آيو ۽ ڪپڙا روپ ٿي منڇي لپهه ٻڇائي. يا
 جڏهن گاج (هاڻي) جو پير گراه (واگهو) پڪڙيو هو، تڏهن هاڻي
 جي ڌيان ۽ سمرڻ ڪري ڀڳوان وشڻو آئي اچي هاڻي جا هراڻ
 شري نلا ۽ هي ڀڳتي! تون به ان وڻڪٽ نات جو سمرڻ ڪر ته
 ٿيو، تڏهن منڇي شهاڻا ڪندو. ست جڳهه، ترپتا ۽ دوا به ۾ منڇي
 وڃو ٿا، پوءِ سنساري ۽ ڌرم ڪرڻ ڪري مڪتي پائيندا هئا، پر
 اتر ڏس ته منهنجي وڃڻ بعد ڀڳتي ڪرڻ سان سڀني جيون جو

شیرین و باگوس

شري گنيسا يہ نہہ گوکرن موہاتم

ہڪ دفعي نعيم شارليم ڪيتر ٻر سنڪاڊڪ رشين کانواي پين اناس
هزار رشين، شري سوت جي مهاراج کي ڀرار ٿنا ڪئي ته ”سواي
اهڙي ڪا ڪٿا يا ٻرميشور جي لپلا ٻڌايو، جنهن ڪري هن ٻر ٻڌي
گيان ۽ ويراڳه اُنچن ٿئي، ڇو ته هن گهور ڪلاچي ٻر منشن جي ٻڌي
راڪشن جهڙي ٿي پيشي آهي.“ سوت جي ورندي ڏني ته ”هي
رشيوا! اوهان جيون جي ترڻ لاءِ چڱو سوال ڪيو آهي. ڪلاچي ٻڌي
جي، ڪال روپي نانگ جي منهن ٻر پيا آهن، تنکي ٻار
اڪاريندڙ ڪٿا ”شريمد پاڳوت“ جي ئي آهي، جا شڪديو جي
هاراج راجا پريڪشت کي ٻڌائي هئي. جنهن وقت شرننگي رشي جي سراب
ملڻ تي راجا پريڪشت کي گنگا جي ڪناري تي شڪديو جي مهاراج
اها ڪٿا ٻڌائي هئي، تنهنهه ڏيو تائن اهرت جو لوتو آلي شڪديو جي
کي چيو ته ”هي لوتو وٺو ۽ اسانکي اها اهرت روپي ڪٿا ٻڌايو.“
شڪديو جي وراڻي ڏني ته ”اهو اهرت منهنجي ڪم جو نه آهي، ڇو ته
انهي جي پيڻ ڪري آدمين جي عمر ڏيو تائن جيئري ٿيندي، ٻر
ريمد پاڳوت ٻر جيڪا ڳوان جي چريترن جي ڪٿا آهي، تنهنجي ٻڌڻ
ٻڙهن سان جيو اهرتي، مڪتي ٻڌ پائي جهڻ ٻڙهن جي ڦيري کان چٽي
جي ٿو. خود راجا پريڪشت ٻر اوهانجو آندل اهرت نه آهي
شريمد پاڳوت روپي اهرت پيڻ گهر ٿو.“
ايترو چئي شري سوت جي مهاراج چيو ”هي رشيوا! ٺاردمني کي سنڪاڊڪ
شريمد پاڳوت جي ڪٿا ٻڌائي هئي، جنهن تي منهن ڪيس سوال ڪيو

سنان ڌرم پر چارڪ پتر

ڪيئن ۽ ڇو؟ انلاءِ تر هو

۱. ليڪن جي ميناڄ ۾ سڀني کان سرس آهي. سب تر

منجهس چون ٿا ليڪر يون ٿا جنهنڪري پڙهندڙن جو من روشن رهي ٿو.

۲. ٻڌن ٿو ٿي صفائي سلائي ۾ وڌيڪ آهي. سب تر

۳۲ منهنجي سٺي جاءِ تي ۾ ڏهن ٿا شروع ۾ ڪم ۾ موهندڙ

ڳوان جو ڦو ٿو پڻ ڏجي ٿو جنهنڪري تر سندن جو من ڪينجهي ٿو.

۳. سسٽائي ۾ سڀ کان گوء ڪٽندڙ آهي. سب تر

۳۲ منهنجي جي ۾ منهنجي مندي ٿو ٿي سان، سال جي پڇاڙي ۾ سڙ سوا

منهنجي جو بيت طور بستڪ ۽ منور رنگين ڪٽيندڙ ڏجي ٿو، ٿڌن ۾

پهر وارن کان سال لاءِ ڏين رايو، ٻار وارن کان ۾ رهيا ۽ هندستان کان

ٻار اڏائي رهيا وڃن ٿا. ۾ ۱! هو ٿي سب آهي جو سنڌ جي سڀني اخبارن

بلڪ سٺي ڪامي جي گهڻين اخبارن کان گهڻا گرامڪ آهن.

جڏه ائين آهي ٿڌي سنڌ جي هندن جو ۾ ڪو فرض آهي؟

هائو آهي. اهو ۾ آهي تر ڪڏهن هندو ڪي هن اخبار جو گرامڪ

ٿين ٿا. يا جي پاڻ منهنجي تر منهنجي ۾ ٻن دوستن يا عزيزن جي من

ڪي منهنجي گرامڪ بنائي. ۾ ۱! هو ٿي سب آهي جو سنڌ جي سڀني اخبارن

ٿي ٿوري ڪوش سان جيڪر گهڻي گرامڪ منهنجي ۾ ٿي. ۾ ۱! هو ٿي سب آهي

وڌي ڳالهه آهي؟ انلاءِ جيڪڏهن ڪنهنڪي ڌرم ۽ مندي ساهتي جو

واڌارو ڪرڻ آهي تر ڪس دل کولي منڌ ڪرڻ ڪبي.

نصوت. اخبار جو سال مارچ کان شروع آهي، انلاءِ ٿي ٿيندڙ

گرامڪ ٿي ان منهنجي کان وٺي اخبارن گهڻا ٿيئون ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

۾ بيت ملڻ جو حقدار ٿي سگهندو. ڪارڊ لکي ٿو ٿو منٿ گهڻا ٿي وٺو.

آخر بند ڪندڙ ڪي بيت جو بستڪ ڪونه ملندو.

مها راج ٿي پڇو رام روچيرو رام شرما

لکڻ ڪريو

سبادڪ سنان ڌرم پر چارڪ پتر ڪراچي

شريعہ ڀاڳوت ۾ آيل پر ڪرڻن جو تفصيل

ڀاڳوت مهاڻم

- 1 ڀڄتي ۽ ڀارد سنواد
- 5 شريعہ ڀاڳوت مهاڻم
- 6 گو ڪوڻ مهاڻم
- 11 شريعہ ڀاڳوت ڀڄڻ جي ريت
- اسڪنٽ پھريون
- 12 شري شڪتو جو ڄر پتر
- 14 اوتارن ڀايت پر ڪوڻ
- 16 شريعہ ڀاڳوت ورنن
- 17 ڀارد جنم ڪٿا
- 19 راجا پر پڪشت جنم ڪٿا
- 22 پر پڪشت ۽ ڪاڪڙ سنواد
- 23 پر پڪشت کي ڀراب ملڻ
- 26 پر پڪشت جو گنگا جي تي اچڻ
- اسڪنٽ ٻيو
- 29 راجا ڪتوانگ ڄر پتر
- 30 پر پڪشت جو ايشور ڌيان ڀايت ڀڄڻ
- 32 ڀارد ۽ پرما سنواد
- 33 پرما جي آيتي ۽ سنارو ڄڻ
- اسڪنٽ ٽيون
- 38 اوڌو ۽ ودر سنواد
- 39 مٿريه ۽ ودر سنواد
- 39 واراڻم اوتار ڄر پتر
- 40 مرڻا ڪڻ ۽ مرڻا ڪڻيڻ جنم ڪٿا
- 48 جدت آيتي ڀايت بيان
- 49 ڀڄتي ۽ ڪردم ڄر پتر
- 50

- 5 ڪلدو جو ڏوھڻي کي ڀوڌ
- 58 نور ڪو ڀوڳڻ ڪا سنوء ڄيو جو حال
- 60 مڪٽ ڦيندڙن لاءِ رسا
- اسڪنٽ چوٿون
- 63 دڪس پر ڄا ڀڄتي ۽ ڀاڌو جي دشمني
- 64 ڀارو ڀڄي جي شڪر لاءِ تبسما
- 68 راجا انا ڀاڌ ۽ ڌرو ڄر پتر
- 69 راجا وين ۽ سندس ڪرڻو
- 72 راجا ڀڄڻ ڄر پتر
- 77 پر اڪس پر ڀي ۽ ڀارد سنواد
- 78 راجا پر ڀڄن ۽ سندس ڦلڻو
- اسڪنٽ پنجون
- 83 آگمنن جي تبسما ڪري اندر کي ڀڄڻ
- 86 رشيدو جو پترن کي آڀڻيس
- 87 راجا ڀرت ۽ مرڻي
- 89 ڄر پتر ۽ راجا رهو ڳڻ
- 93 شري گنگا جي جو مهاڻم
- 95 نور ڪن ڀايت ڪٿا
- اسڪنٽ ڇهون
- 98 نور ڪن جي دڪن کان مڪتي جو آڀاڻو
- 99 آڄا مل جي مڪتي
- 101 نارائڻ نام سڀڻ جي مهاڻا
- 103 اندر کي پر ڀڄڻ جو ڀاڻ
- 105 ڀڄڻ رشني جو مڌيون ڌڻ
- 106 راجا ڀڄڻ ۽ اندر ڀڄي
- 108 ڄر ڪيڻو جو ڀڄڻ لاءِ شوڪ
- 110 ڀڄي جو اندر سان ڪبت

نویسن

نشريحد ڀاڳوت هيءَ ارڙهن پراڻن مان هڪڙو مکيه پراڻ آهي، جنهنجو هن ديش ۾ پڻ پراڻن کان گهڻو پڄاڙ آهي. وئسٽون هن پراڻ ۾ تمام بوجيه پاڙو رکڻ ٿا، ڇو جو منجهس ڀڳوان شريڪرشن جا چريتر ۽ ليلائون ڏيکاريل آهن. اسانجا سنڌو اسي ڌرم ۽ ٻيئي سڃڻ هن پراڻ کي براهمڻن ڌواران پراڻن روپ ۾ ڪٿا طور ته گهڻي قدر ٻڌي رهيا هئا، پر پاڻ ٻڙهن ۽ ٻين کي ٻڌائڻ لاءِ تمام گهڻا اڀلاشي هئا. ان گهڻائي ٻوري ڪرڻ لاءِ منشي بوڪرداس تاحرڪتب شڪارپور واري پورياءَ اُڏهر ڪيو، جنهنکي ڏنيو اڏهجي. هن سڃڻ بستم جي قيمت ۷ پوريا رکي ۽ رڳو ورهيه ۾ ٻه مهڻا اڏه قيمت تي ٿي ڏنا، تنهن هوندي به ٻهريون دفعو ڇپايل سندس بستم هٿان هٽ ڪڍي ويو. هنجوا تساهه وڌو ۽ يڪدم ٻيهر ڇپايا. آدمين کي اها قيمت گوري لڳي (جيتوڻيڪ ڏهه جي خرچن ۽ محنت جو ڪو به خيال ڪونه ڪيائون) ۽ اسانکي سستي ساهتير سوائتي جي پاران ڇپڻ لاءِ. ڏاڍيون لکائون ڪيائون. اسان به ٿڙائي جي سبب ٻن جي حد ٻانگائي ڪري پئي نٿا، پر ڌرم ٻه ٻين جي ٻيهر ترسڻ نه ڏنو ۽ اسانکي هن اثر بستم جي ڇپائڻ ۾ هٿ وجهڻو پيو. شپ ٻڌورت ڏسي ڪم ۾ هٿ وڌو ويو. مون هيءَ بستم ٻڌي انوسار تمام سولي ۽ وڻندڙ ٻوليءَ ۾ ٻياريو آهي ۽ ڪيترن هنڌ منشي بوڪرداس واري ڀاڳوت جي ٻن سڀاڻن ورتي اثر. تنهن هوندي به ڏوان ڪٿي چوڪ ڏسن ته مونکي ضرور اطلاع ڪن ته ٻئي فني ڇاپڻ مهل ڏيان ڏنو وڃي. مونکي هن ترجمي ڪرڻ سرگواسي بندت ٻه ڇنڊ ٻه ڇنڊ شرمهه سڀاڻي سڀاڻن ڌرم سڀا ڪراچي تمام گهڻي ڏي ڪئي، جنهن لاءِ آءٌ سندن گهڻي قدر ٿورائتو آهيان.

خوشيءَ جي وارتا آهي جو هي چوٿون دفعو هي بستڪ ڇپجي تيار ٿيو
هي، ۵ سالن اندر ۱۵۰۰۰ ڪا پيمون ڪپي وڃڻ ڪا جهڙي تڙي ڳالهه
ڪانهي. هن دفعي ته گهڻيءَ رنگين مورتون وڃي هاڻي به بستڪ کي
ڀنيڪ بنائيل آهي.

